GÜNEŞİN SOFRASINDA

Anılarla Abdullah Öcalan

CİLT II

GÜLSEREN AKSU

Basım Yeri ve Tarihi

Bu çalışmayı ***"Başkanım, ben Önderliğin çözümlemelerinden hareketle Önderliğin romanını yazmak istiyorum"*** ve ***"Güneşin sofrasında bana da yer açın"*** diyen Şehit Beritan Hevi'nin (Gülnaz Karataş) anısına, nefes nefese yaşayan ana tanrıçanın iyi oğlu, sevda kadınının arkadaşı, aşk işçisi, tüm anlamların bileşkesi Başkan Apo'ya, onur günümüz olarak kabul ettiğimiz 4 Nisan vesilesiyle armağan ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

O ÖZGÜRLÜK AŞIĞIYDI 8
Mamak Cezaevinde 9
Düşünce Üretim Merkezi Gibi Çalışıyordu 14
Tohum Filizleniyordu 18
Başkanla Yürüyüş Zordu 23
Bitmeyen Geceler.... 24
Havasız Olmak Zor 27
Başkan Filistin'de 30
Sekiz Yıl Sonra 34
Yaşamayı Hak Edin 35
Biz Santral Komitesiyiz 37
Hataları Görmezden Gelmezdi 38
Alışkanlıkların Esiri Değil 41
Biz Efsane mi Olduk 43
Gezilere Çıkıyorduk 46
Ucuz Anmaz 49
Hisler... 51
APO ADIYAMAN'I, ADIYAMANLILAR DA APO'YU ÇOK SEVDİ 55
ONUNLA YOLA ÇIKMAK NE GÜZEL! 63
ÖZGÜRLÜK HAVARİLERİYLE TANIŞMA 72
APO'NUN ŞERBETİNDEN İÇTİK 84
DOĞRU ÇIKIŞ YOLU BULURUZ 97
İlkelere Ters Düşen Kendini Ele Verir 99
ŞAM YOLU AÇILDI BAŞKAN GELECEK! 105
Ağabeyinde Katılmak İstiyor 112
Akademiye Ulaştık 117

Saçlarımı Uzatma Sözü 120
Okula Girerken 121
Başkan'ın Gelişiyle Bahar Geldi 123
Düzenlemeler 128
Diploma Töreni 131
Benim Kompozisyonlarım da Çok Beğeniliyordu 141
Kızlar Özgürlüğe Koşuyorlar 146
Anlaşılmak İçin Kürtçe'sini Güçlendiriyordu 150
Anlayacak Düzeyde Değil 152
Nataşalar Gibi 153
Yapayalnızım! 154
Sizi Sistemden Çaldım 158
Sen ve Gurbet'ten Başarı Dolu Selamlar Bekliyoruz 163
Sen ve Ben İlgileneceğiz 168
Agit'e Çok Benziyorsun 169
Zehirlenmiş Olmasınlar! 173
Kızlar Tavla Oynuyorlar mı? 178
Ülkeye Gidince 180
Üveyş Ananın Cenazesini Selamlayın 181
Yeniden Doğuşlar Sürecek 183
Gurbetelli: Önderlik Ülkeye gelmiş! 186
Dorşîn Agır 187
HATIRLIYOR MUSUN? 188
Gel Bakalım Hocam 195
15 Bin Kişiyi Bu Okulda Eğittim 199
Seni Cezalandırıyorum! 202
Fehmi, Newroz Nasıl Geçti? 204
Özgür Türk Erkeği 208

Ağladım 211
İyi Dost 214
CUMHURİYETİN ÇOCUKLARI 216
Kadının İddiasını Geliştirin 220
Beni İzleyin 221
Arkadaşlarını Seven Birisi Değil mi? 223
İnsanları Getirmek İstediğimiz Düzey Budur 225
Atatürk'le İlginç Benzerlik 228
Ben Nasıl Yapmışım 230
Kadın İsterse Yapamayacağı Şey Yoktur 231
"Seni Seviyorum" Demek Bir Cesaret Olayıdır 239
Tanrıçanın Huzurundayız 241
Bizim İçin Arkadaş Gibiydi 244
Kem-küm Etmeyin 246
Başkan Yeni Yılımızı Kutladı! 248
GÜNEY'DE HALKIN GÖNLÜNÜ FETHETTİ 250
Yaşıyor musun? 252
ÇİZDİĞİ RESİMDE, HERKES KENDİNİ GÖRÜYORDU 256
Nerede O Kobani Ağası! 260
Başkanı Zindanda Görmeye Dayanamıyorduk 262
Yeni Bir Oluşuma Gitme İstemi 264
Zap'ta Bir Yer Yapılsa da Biz de Gelsek... 268
SURİYE HALKI ELİMİZDEN TUTTU 270
Kürdistan'ı Kurtardık! 279
İNSANLIĞIN SON BÜYÜK SÖZCÜSÜ APO'DUR 281

O'NU TİLİLİLERLE UĞURLUYORDUK 290
Büyük Hasret 294
Analara İnanıyorum 296
Yüreğimizi Anlayan Tek Hayırlı Evladımızdır 298
BAŞKAN, EN İYİ ÇOCUKLUK ARKADAŞIMDI 303
Rojbaş Başkanım 306
YOLLARA SLOGAN YAZMAK İÇİN ÇIKTIK 311
Özgürlüğünüz İçin Ortam Hazırladık 314
Önderlik Çözüme Hazırdı! 317
Bayan Arkadaşlar Melek midir? 319
PKK'de Sır Olarak Saklanan Bir Şey Yoktur 324
Ölecekmiş Gibi Vedalaşmak Kabul Görülmez 329
YÜZYILLARIN KAZANDIRDIĞI ALIŞKANLIKLARIMIZI KIRIYORDU 332
ETRUŞ KAMPINDAKİ HALKIMA SELAMLAR! 349
APO'NUN ÖZGÜRLÜĞÜ İÇİN GEREKİRSE DİLENİRİM 356
Güneşe ve Dolunaya Dualar 363
ÜLKE ÖNDERLİK OLMUŞTU 366
DÜNYAYA, ÇOCUK SADELİĞİYLE BAKIYORDU 376
ANDA SİZLERİN YAŞADIKLARINIZIN TOPLAMINI YAŞIYORUM 383
ANLATILAMAYANLARDAN BİR DEMET 396
Suriye'deki Yürüyüşüm Sırat Köprüsündeki

Bu çalışmanın başından sonuna kadar katkı sunan ve emeği geçen tüm değerli dostlara ve yoldaşlara teşekkür ediyorum.

O ÖZGÜRLÜK AŞIĞIYDI

O dönem Ekim devriminin ve sosyalist gelişmenin zirvede yaşandığı bir dönemdi. Yaşananlar herkesi ilgilendirdiği gibi her yerde bir hareketlenmeye de yol açtı. Vietnam, Küba mücadelesi ve Che Guevera efsanesi iç içe geçmişti.

1970'li yıllar dünya çapında büyük bir mücadeleye sahne oluyordu. Bu gelişmeleri bastırmak ve ezmek için dünya çapında gerici bir saldırı yaşandı; ve Türkiye de bunun içinde yerini aldı. Özgünlüğü: yeni bir sosyal yapıda bir gelişme sürecine açılmasıydı. Emekçi, aydın ve gençlik hareketi iç içe gelişti. Bir de Marksist çizgide bilinçlenme ilk defa yaşanıyordu. Tüm bunlar, daha kapsamlı bir hareketlenmeyi ve çok daha dinamik bir çıkışı gündeme getirmişti. 1971 çıkışı da öyledir; Deniz, Mahir ve İbrahim'lerle ifadelendirilen, dalgalı akımın güçlü duruşuydu. Gençler çok sınırlı bir eylemlilikle, çok hızlı bir biçimde sistemi temellerinden sarsan bir düzey ortaya çıkardı. Halkta müthiş bir sempati yarattı. Herkes olup bitenleri soruyor ve anlamaya çalışıyordu. Anlamadan bile o çıkış, yaşanan

yiğitlikler, herkesi çekiyor ve etkiliyordu. Bu genel bir durumdu. Türkiye'de bunu hızlı bastırmak için darbeler zinciri geliştirildi. Çünkü ateşin yanında buz eriyor: ateş donmuyordu.

12 Mart'ın bir askeri darbe niteliği taşımasının temel anlamı, daha başlangıç aşamasındayken böyle büyük bir çıkışı ezmesiydi. Halka ulaşmasına, örgütlenmesine ve toplumun değişik kesimleri içerisinde yayılmasına izin vermeden, onu bastırmak istedi. Bazılarını katlederek, bazılarını zindanlarda zorlayarak bir bastırmayı ve pasifikasyonu geliştirmek istedi.

Mamak Cezaevinde

1972-'73'te güçlü bir çıkış yapan, belli lider-öncü kadro yetiştirmeye yönelen gençlik hareketi, gerici darbe ve saldırıyla öncüsüz bırakılmış ve susturulmuştu. Efsane gibi ortaya çıkan öncülüğün katledilmesi, herkesi şaşkına çevirmişti. Duygular yaşanmak için ayaklanmıştı, dinmiyordu susuzluk. Bir kere duymuştu yürekler özgürlüğün nidasını, ondan kapanmıyordu kulaklar. Gençlikte, böylesi bir şaşkınlıkla 1970'lerin ortalarına doğru toparlanması gelişti. Tasfiyenin gerçekleştiği inancına varıldıktan sonra yeni bir aşamaya geçildi; tutuklanan, zindanlara doldurulan kadroların bir kısmı bırakıldı. Yaşananlar bir efsane gibi herkesi etkiliyor; ortaya çıkan sempati düzeyiyle yeni bir gençlik hareketi gelişti. Önderlik de o dönemki

saldırılar için; “Bu bastırma hareketi bizim de saç tellerimizi sıyırıp geçti” diyor.

Önderlik, o dönemde Mamak cezaevine girdi. Cezaevinde gençlik ve emekçi hareketinin öncü kadrolarıyla tartışma imkanı buldu ve önemli bir bilinçlenme düzeyi ortaya çıkarttı. Kulaklardaki ezgi yüreğe işleniyordu, hem de silinmemecesine. Buna dayanarak gençliğin 12 Mart Darbesi’nin etkilerini aşmasında, provokasyonlara karşı korunmasında ve yeniden örgütlenmesinde önder bir rol oynadı. Bu, herkesçe kabul edilen bir durumdur. Başkan, bu yüzden; “Fiilen ve resmen konumum başkanlık konumuydu, liderlik konumuydu” diyor. En önemlisi de Başkan’ın düşüncede dengeli olması, istikrar sağlaması, özeleştiri temelinde doğruları bulup doğruya çekme gücünü göstermesi oldu. Bazıları Önderliğin bu sürece ilişkin değerlendirmelerini eleştiriyorlar. Mesela bir ara Taner Akçam’ın bazı açıklamaları oldu; bu açıklamalar doğru değildi. Aslında T. Akçam’ın kendisi o dönemde kısmen katılım sağlayan birisidir. Önce tutuklandı, hemen arkasından kaçırılıp yurtdışına götürüldü. Ve kendileri Kenan Evren’den daha fazla Türk oligarşisine hizmet etti. Bu yüzden de devrimci değerlendirmeleri gölgelendirmek istiyordu. Ama diyalektikte gölgeler her zaman için güneşe göre yer alırlar, dizginleri güneşin keskin ışınlarında gizlidir.

Örneğin ADYÖD’ün (Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği) kuruluş sürecini, en iyi

Önderlik tanımladı. Gençliğin erkenden ve yeniden toparlandığını gören Türkiye Sosyalist İşçi Partililer -ki, onların bir kısmı önceden cezaevinden sağ bırakılmışlardı.- Ankara'da bir gençlik derneği kurdular. Derneği kuranlar, kimseyi peşlerine takamayınca kurdukları derneğin işlev kazanması için uzlaşmanın yeni yollarını aradılar. Dernek kurulduktan sonra derneğe yönetim seçmek için gençlik, yoğun bir çalışma ve yönetim seçme örgütlenme çalışması yürüttü. Bütün okullar delegelerini seçtiler. Okul delegeleri toplanarak derneğin (ADYÖD) fiili yönetimini seçtiler. Delege seçimlerinde ve delege toplantısında Önderliğin katılımı çok öndeydi. Başkan, o dönemde grupçu eğilim gösteren duruşlarla yoğun tartıştı. Aradan yirmiden fazla yıl geçmiş olmasına rağmen dünmüş gibi iyi hatırlıyorum. Başkan, birliği yakalamak için Dev-Yol'cular ve diğerleriyle birçok tartışma yürüttü. Önderlik, grupçuluğu benimsemiyordu. Ve onlara "İçinizde grupçu yaklaşım var, bu aşılmazsa gençlik hareketi ilerlemez. '12 Mart niye böyle oldu?' sorusu, cevap bulmalı; Türkiye'nin tanımı doğru yapılmalı ve doğru özeleştiri verilmelidir. Ordu, devlet, devrim ve demokratikleşme ve hepsinin içinde de Kürt sorununu tanımlamalı," diyordu. Ardından seçimlerle yönetime Başkan ve onunla birlikte birkaç kişi daha seçildi. Fakat işleyişi fiili olarak Başkan yönlendirdi.

1974 güzü,üniversitelerin açıldığı dönemdi. ADYÖD, üniversitelerin açılış gününde Ankara'da

kapsamlı bir bildiri dağıtma eylemi yaptı. Bütün üniversitelerde, yine Eğitim, Endüstrisi ve Yüksek Öğretmen Okulundan bu eyleme on-bin kişiden fazla genç katıldı. Ankara Üniversitesi Fen bölümünde MHP'lilerin de bir etkinliği vardı. Ve provokasyon geliştirmek istediler, kavgalar oldu. Önderlik de o günlerde başka bir yerde görevliydi. O alandaki işleri yürütmek üzere dernek yönetimi başkalarını görevlendirmişti. Gerginlik çıkınca yönetimler ne yapacaklarını bilemediler, paniğe girip ortadan kayboldular. Ama Başkan, gittiği yerdeki işlerini bitirip geldi ve provokasyonları boşa çıkaracak şekilde bildiri dağıtma eylemini yönlendirerek, doğrudan inisiyatif geliştirdi. Eylemin ardından özeleştiri toplantıları yapıldı. Yönetimin diğer üyeleri, özellikle de Beş-evler dağıtımını yapan yönetim özeleştiri verirken, başarıyla görevini yapanın Başkan olduğunu yönetim bizzat tasdik etti. Bizlere de bilgi düzeyinde yansıdı. Ondan bir-iki ay sonra kışa girerken dernek basıldı, yüz-elli kişiyi cezaevine götürdüler. Götürülenlerin arasında ben ve Başkan da vardı. Tutuklu olarak götürüldük. Mamak cezaevinde bir hafta aynı koğuşta kaldık. Bütün grupların lider kadroları da oradaydı, Fuat Arkadaş da içlerindeydi. Toplam sayımız yirmiyi aşıyordu. Eylem sonrası yorgunluk çökmüştü üzerimize. Ama bu yorgunluk öyle tatlı idi ki, her solukta yeni hep yeni binlerce eylem yükleniyordu beynimize.

Eylemlerimizin başında zamanı, çıkış kapısı olarak kullanmaktı. Mamak'ta hem bilgilenmek

hem de zamanı boş geçirmemek için seminerlerin yapılması kararlaştırıldı. Seminerde diğer grup liderleri konuşmayarak, Başkana "Sen konuş. Senin olduğun yerde biz bir şey söyleyemeyiz" dediler. O dönemde Başkanın ideolojik ve düşünsel anlamda tüm grupların lider kadrolarının üzerinde doğal bir etkisi vardı. Önderliğin düşünce gücünü ve yoğunluğunu kabulleniyorlardı. Başkan koğuştakilere bir-iki gün içerisinde felsefe, tarihsel materyalizm üzerine seminerler verdi. Devlet nezdinde resmiyeti yoktu. Ama devrimci gençlik nezninde resmiyeti ve meşruiyeti olan yönetim, Başkanın içinde etkili olduğu yönetimdi.

Mamak'ta Seminerler verdikten sonra bilek güreşi yaptık. Başkan bütün işlerinde iddialıdır. Eleme usulü kura çekiyoruz. Kuralar çekildikten sonra güreşildi. Bana bir tane hasta çıktı, onu yendim. Bir tanesi, gelmiyorum deyince, ben bir sefer tur atladım. Kıyasıya bir güreş sonrasında yirmi kişiden üç kişi kaldık. Ben, Başkan ve tarihten Kemal diye birisi vardı. Bir daha kura çekildi, ikisi çıktı, ben yine tur atladım. İkisi tutuştular, o arkadaş çok güçlüydü, tam yarım saatten fazla çekiştiler ve Başkanı sonunda yendi. Sonra ben bileğini tuttuğumda taş gibiydi. Demir gibi. Elimi dokundurur, dokundurmaz geri çektim ve sen kıracaksın dedim. Tabii bu durumda Kemal şampiyon olurken ben ikinci, Başkan da üçüncü oldu. Başkan sonra gelip yakamı tuttu, "Böyle olmaz, seninle görüşeceğiz," deyince ben kaçtım. Şimdi anlatırken, yarım saatlik heyecanla izlenen

kıyasıya çekişmeyi hatırlıyorum. Kemal çok zayıf, güçsüz görünüyordu, ama kolu sanki demirdendi. Tabii Başkan, böyle bedavadan ikinci olduğum için kızarak "Sen nasıl ikinci olursun, gel seni yeneceğim" diyordu.

Biz daha geç katıldık, o zaman sempatizandık. Lise son sınıf öğrencisi iken taşrada kalmıştık. Büyük kentlerde belki liselilerde katılabilir. Ama biz Adana'da bir nahiyede, öğretmen okulundaydık. Ankara'da, İstanbul'daki gelişmeler bütün okullara taşınmıştı. Üniversitelerden mezun olan öğretmenler gelmiş; devrimci eylemlere katılmışlardı. Çoğunlukla bu öğretmenlerin hepsi solcuydu. Belli bir havaları da vardı, bize de çekici geliyorlardı. Ankara'da lise son sınıftayken eylemlilikleri, bizzat kendim gördüm. Arkasından üniversiteye girdim. 74'te örgütlenen hareket içerisinde yer aldım. O zamana kadar bastırma hareketine karşı büyük etkiyle gelişen sempatizanlığa dayalı bilinçlenme, kitap bulma, okuma, devrimci gençlerle tanışma ve arkadaşlıklar kurma süreci yaşandı. Giderek okulların birbiriyle ilişkilerinin geliştiği bir süreç olmuştu. Okullarda son hızla gruplaşmalar gelişiyordu. Ben ve Cuma Arkadaş, Yüksek Öğretmen Okulunda öğrenciydik. Cuma'yla 72'de lise son sınıfta iken sol bir grup içerisinde tanıştık, arkadaşlık kurduk. Ben daha sonra Fen Fakültesine girdim. Haki Karer'le de Fen Fakültesinde aynı bölümdeydik. Haki, bizden bir yıl önce girmişti, ama devamsızlıktan iki dersten kaldığı için bizim üniversiteye girdiğimiz yıl O

yalnızca kaldığı dersleri alttan alıyordu. 73'te Karadeniz'li bir grupla tanıştık. Yüksek öğretmen okulunda yatılı kalıyorduk. O süreçte kitaplar bulup okumaya, yine yeni insanlarla tanışmaya, tartışmaya ve onlardan yeni bir şeyler öğrenmeye çalışıyorduk. Darbe olduğu için, sol kitapların satılması yasaklanmıştı. O yüzden ilişkiler kurulup kitap bulunabiliyordu. Herhangi bir grup içerisinde değilsen kitap bulmak, hayal oluyordu.

Düşünce Üretim Merkezi Gibi Çalışıyordu

Bir gün Cuma, bana "Bazı arkadaşlarla tanıştım, kitapları çoktur. İstersen birlikte onlara gidelim. Hem kitap alırız hem de sen onlarla tanışırsın" dedi. Birlikte Bahçelievlerde bulunan bir eve gittik. 73'ün Ekim ayıydı. Başkan'ın, Haki ve Kemal'in kaldığı evdi. Haki'yi o evde görünce, "Evini bilmiyordum" dedim. Yoksul bir ev olmasına rağmen, kitapları epey çoktu. Oldukça düzenli bir şekilde herkes kendi işini yapıyordu. Eve gittiğimizde Başkan, bir sedirin üzerinde bağdaş kurmuş kitap okuyordu. Okurken kendisini dıştan etkilenmelerin hepsine kapalı tutuyordu. Odaya girdiğimizde Başkan bize, "Merhaba" dedikten sonra kitap okumaya devam etti. Ben ve Cuma daha çok diğer arkadaşlarla sohbet ettik. Zaten evde konuşma ortamı yoktu, kitaplarıyla ve arkadaşların yoğunlaşma biçimleriyle bir evden çok kütüphaneyi andırıyordu. Bir-iki kitap aldıktan

sonra biz oradan ayrıldık.

Aynı gün Siyasal Bilgiler Fakültesinin yurduna gittik, değişik okulların arasında gelişen ilişkiler, arayışlarımızı daha da güçlendiriyordu. O dönemde Cuma ve Kemal, Dil-Tarih'e geçmişlerdi. Kemal ile Haki, Karadenizliydiler ve daha önceden tanışıyorlardı. Ayrıca birlikte de kalıyorlardı. Başkan da cezaevinden çıktıktan sonra, onlarla tanışıp aynı evde kalmaya başlamıştı. İç içe geçmiş devrimci sempatizan arkadaşlığı giderek bir düşünce birliğine kavuşmuş; düşünen, inceleyen bir arkadaşlık düzeyi kazanmıştı. Başkan, Türkiye'ye ilişkin çözümleyici düşünceler üretiyor ve ortaya çıkarttığı sonuçları çevresindekilerle tartışıyordu. O, adeta bir düşünce üretme merkezi gibi çalışıyordu. Düşünceleri, tasarımları engin bir arazide dört nala koşan at gibi hızlı ve dizginsizdi. Bu düşünce birliği ve düşünceye katılma, giderek oluşan yeni bir çizgiye katılma gibi bir sonucu doğurdu. O, dört nala dizginsiz koşma, bağımsızlık, yaratıcılık, adeta çekim merkezi haline geliyordu.

Gruplaşma, önce arkadaşlıkların kurulmasıyla başladı. 73'lerde solcu olan ve devrimciyim diyen herkes, doğal olarak arkadaştı. Tüm fakültelerde ve yüksek okullarda durum böyleydi. 71'de gençlik gruplarının lider kadroları, cezaevine götürülmüşlerdi. Yine Deniz Gezmişler idam edilmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya katledilmişti. Hareketlilikleri pasifleştirme çabası yoğun dayatılıyordu. O dönemde solcu olmak için, bir grup arkadaşla birlikte olmak yeterliydi. 74'de

Ecevit Hükümetinin affıyla birlikte, birçok eski kadro dışarı çıkmış ve bir gençlik birikimi oluşmuştu. Af, baskıyı biraz hafifletti. Aftan sonra, sol kitap satımı yoğunlaşmaya başlamıştı. Bazı kadrolar cezaevlerinden çıktılarında, belli bir grup oluşturarak çıktılar. Genel anlamda yaşanan gelişmeyi ve gençlikteki devrimci sempatizan duruşu görünce, herkes bir şey kapmaya çalışıyordu. Mahir ve Deniz herkesin gözünde büyük bir efsaneydi. Ve susuzluğun dinmesi için onların deryasına yüreğin elinde atılman gerekiyordu. Ortamda onların mirasına dayanarak, onların söyledikleri sözleri, yazdıkları bazı yazıları, belge şeklinde kullanarak, erkenden toparlanmış gençliğin en geniş kesimini kendi grubuna katmak için bir yarış başlamıştı. Çoğu genç, hiçbir şey bilmiyordu, ama hemen onun koluna girerek "İşte bak, al bunu oku, ondan sonra Mahir Çayan'cı olalım" diyorlardı. Mahir Çayan arkadaşa dayanarak hemen gençleri o gruba çekmeye çalışıyorlardı. Fakülteden Egeli bir arkadaş bir gün yanıma gelip bana,

-Gençliğe Çayancılar öncülük etmeli dedi,

-Niye diye sorduğumda;

-İşte etmeliler diye kestirme bir cevap verdi.

-Kim bu Çayan'cılar, neden etmeliler; doğru yapabilirler mi, yapamazlar mı? diye sorduğumda karşılık veremediler. Arkasından Dev-Yolcu sonra da Kurtuluşçu oldu ve sonrasında ne oldu, ne de karar kıldı bilmiyorum.

Önderlik, böylesi gruplaşmaları ve gençliği bu

biçimde bölünmesini doğru bulmadı ve tüm bunları grupçuluk olarak tanımladı.Önderliğin doğru çizgiyi, anlayışı geliştirme ve birlik-bütünlük geliştirme çabası her zaman oldu. Kafa-kol ilişkisiyle insan kazanmayı reddediyordu. Önderlik "İnsanlar anlayarak, bilinçlenerek katılmalılar" diyordu. Önderliğin birleştirici duruşu ve tutumu müthişti. Bu, ilk grubun oluşturulmasında da yansımasını buldu. Önderliğin geliştirdiği tutumunu doğru gören, 1973 ve daha önceki süreçlerden beri arkadaş olmuş, devrimci ve solcu arkadaşlık kurmuş, okul arkadaşlığı yaratmış bir topluluktuk.

Önderliğin aslında çekirdek grubu örgütlediğini daha sonraki süreçlerde öğrendik. Bu çekirdek grubun anti propagandası erkenden başlamıştı. Teşhir ediliyorduk. "APO grup kuruyor, bunlar APOculardır" diyerek bizleri daha çekirdek aşamasında iken, bu işten vazgeçirmek istediler. Fakat biz, "Bizim tercihimiz APO'culuktur" dedik. Çekirdeğin örgütlülük açısından önemini bilmediğimiz için, bunlar niye bundan endişe duyuyor diyorduk. Kısa bir süre sonra fiilen çekirdek bir grup olarak, Önderliğin etrafında toplanıp Çubuk Barajına gittik. Önderlik etrafında geliştirilmek istenen grupçuluğa karşı, onu reddeden, anlayışları birbirine yakın bir topluluk oluştu.

ADYÖD kapatıldıktan sonra dernekten de ayrıldık. Grupçuluğa dayalı olarak, onun devamı biçiminde kurulan derneği DEV-YOL'cular ele

geçirdi. Kafa-kol ilişkisini en fazla geliştirilenler onlardı. Okullarda kelle sayısını artırma anlayışını onlar geliştirdiklerinden, okul delegelerini en fazla onlar elde ettiler. Sonunda tümüyle kendilerinden oluşan bir yönetim seçtirip, Ankara Yüksek Öğrenim Derneğini DEV-YOL'un çizgisinde işleyen bir dernek haline getirdiler. Diğer gruplar ise, bu derneğe katılmadılar. Bizler bazen gidiyorduk, ama faaliyetlerine çok fazla katılmadık. O süreçte okul yurtlarından ayrılarak, evlere taşındık.

Başkan, Cuma ve Fuat Ayrancı'da ev tuttular. Ben, Haki ve başka arkadaşlar da Dikimevi'nde bir ev kiraladık. İki ev arasında sürekli geliş gidişler oluyordu. Gerçi Varto'lu ve Ege'li arkadaşlar da vardı. Önderlik, oluşturduğu çekirdek grubu, daha da genişletmeye yöneldi. Gevşek gruplaşma, giderek genişledi. Biz bir grup olarak Türkiye'ye yönelik yoğunlaşacaktık, diğer grup ise Kürdistan üzerinde yoğunlaşacaktı. Daha sonra genel mücadeleye, gençlik mücadelesine katılımımız oldu.

Evler arası ilişkiler, daha da sıklaşarak bir bütünleşme gelişti. Başkan, bir evde kalmak yerine, birçok evde kalan bir çalışma düzenine geçti. Bizim kaldığımız ev de çok kullanıldı. Zaten bir yıl sonra ikisini birleştirip, beraberce bir ev tuttuk.Daha doğrusu biz bir ev tuttuk, diğerleri de gelip bize katıldılar. Ev Anıttepe'deydi. Başkan Dikimevi'ndeki eve de gelip gidiyordu.

Tohum Filizleniyordu

Bir gün beraberce oturuyorduk, Önderlik bana, "Bir gün Kürdistan'da savaşır mısın?" dedi. Yanılmıyorsam 1975'ti, ama tam olarak soruş zamanını hatırlamıyorum. Yarı resmi toplantılar yapılmaya başlanmıştı. Ayrancı'daki bir toplantıya ben de katıldım. Arkadaş grubu olarak, birbirimizi çok iyi tanıyorduk. Önderliği direk tanımayanlara da grubun temel düşünceleri açıklanıyordu. Birbirimize karşı sorumluluğumuzu daha da geliştiren toplantılar dönemiydi. "Dehanın elinde her şey bir silahtır" denilir ya, işte bizimkide bir az öyle oluyordu. Önderlik herşeyi bir silah gibi kullanıyordu. 1975-76'da Anıttepe'deki evimiz grubun derneği gibi bir rol oynadı. Başkan da çoğu zaman gelip orada kalıyordu. Çekirdeğimizin filizlenişi, bu evde gerçekleşiyordu. Sanki ok yaydan fırlamıştı, önü bir türlü alınamıyordu. Nerden hasıl birleşiyorduk, bilmiyorlardı. Bu hızdaki birleşimimiz ise bize farklı bir çekicilik kazandırıyordu.

Resmen ve fiilen giderek düşünceleri olgunlaşmış bir gruplaşma oluşmuştu. Yanılmıyorsam 1976 baharında, Urfa'dan, Antep'den, Dersim'den üniversite sınavına katılmak için gelen öğrenciler, bize gelmişlerdi. Hiç unutmam bir seferinde sabah kahvaltısı için eve tam doksan ekmek götürdük. Örgütlülüğümüzün haberi, alanlara bizden önce

gidiyordu. Kürdistan'a da zaman zaman gelip gitmeler oluyordu. Bir kere ben de gitmiştim.

O dönemde Kürt sorunu, biraz gündeme girmişti. Mesela 12 Mart mahkemelerinde Behice Boran, bundan dolayı yargılandı. Türkiye İşçi Partisi'ne Kürtçülük yaptığına dair suçlamada bulundular. Doğu Perinçek'in grubu, 1974'ten itibaren Kürt sorununu dillendirmeye başladı. Tabii bu dillendirme çok tutarsız bir biçimdeydi. Bir de 75'de DDKO'nun devamı DDKD kuruldu. Kürt egemen sınıfına dayalı gençlerin oluşturduğu bir dernekleşme içinde, diğer reformist akımlar ortaya çıktılar. Sadece Türkiye'deki tutarsız gruplarla değil, DDKO'yu devam ettirmek isteyen DDKD biçimindeki dernekleşmeyle de bir tartışma almış başını gidiyordu. Başkan, onları da doğru bulmuyor ve eleştiriyordu. Başkan'ın özden gelen bir toparlayıcılığı vardı. Türkiye'yi ve Türk gerçekliğini tanımladıktan sonra, Türk solunun o çok bastırıcı tutumu karşısında -özellikle DEV-YOL'cuların- her yeri ele geçirip herkesi dıştalayan duruşları karşısında durmak istedik.

Önderlik, 1975'teTürk sol gruplarının hepsiyle tartışmalar yürütüyordu. O dönem için Başkan, "İttifaklar aradım" diyor. Bir cephe kurmak için onlarla da ittifak mümkün olmayınca, bize ayrı grup olarak örgütlenmek ve aldığımız kararı ilerletmekten başka bir şey kalmıyordu. Onlarla Türkiye içerisinde mücadele etmek yerine, Kürdistan'ı sol gelişmeye açmak daha elverişliydi. Hareket Kürdistan'a taşındıktan sonra ilişkiler

kuruyor ve geliş-gidişler yaparak yeni kanallar oluşturuyorduk. Kürt ve Kürdistan tanımı geliştikçe, sömürgeci bir ülkede ulusal kurtuluş mücadelesi verdiklerinin bilinci oluşuyor ve sömürgeciliğe karşı yönelim daha da şiddetli oluyordu.

Mesela 76'da Dikmen toplantısında örgüt, Kürdistan'da örgütlenme kararı aldı. O zamana kadar, örgütlülüğü İstanbul'a da taşırmak gerektiği düşünülüyordu. Mümkün olduğunca İzmir'e de el atmaya çalışıyorduk. Hatırladığım kadarıyla 1974 kışı veya 1975 baharındaydık. Önderlik, o arada İstanbul'a gidip geldi. Örgüt kurmak, gençlik örgütleri yaratmak üzere çeşitli tasarılar hazırlıyordu. Ama sürecin bu biçimde gelişmesi, 1976'dan itibaren grubun tümden Kürdistan'a taşınmasına vesile oldu. Doğrular, başarı gerçeği ve tutarlılık önemliydi. Önderlikte bir tutarlılık ve bütünleştirici bir duruş vardı. Asıl grupçuluk yapan diğer hareketlerdi.

Mahir 'in, Deniz'in çok büyük etkileri vardı; kimse onları reddedemez ve karşı çıkamazdı. Bir de 'Onlar bir miras bıraktılar, bu mirasın sahibi şu ya da bu kişi olamaz' bilinci vardı. Tabii onların yaptıkları mülkiyetçi bir yaklaşımdı; çünkü bütün devrimciler o mirasın sahibidirler. Onla, işleri kim doğru yürütürse mirasa onların sahip çıkabileceğinin farkına bir türlü varmak istemediler. Özgürlük ufukları çok dardı, sadece yaratılmış olan değerlere sahip olmak istiyorlardı. Oysa bizim stratejik bir duruşumuz vardı. Hiçbir

zaman Önderlik'te Türkiye'yi dıştalayan bir stratejik duruş olmadı. Zaten Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelip, aramıza katılanlar vardı. Önderliği iyi yürütemeyen, temsil edemeyen durumlar katılımı sıkıyor ve zorluyordu. Yoksa Önderliğin zorlayıcı bir tutumu kesinlikle olmadı. Önderlik, PKK'yi kurduğu zaman bile Kürdistan-Türkiye devrimlerini, ortak ve stratejik bütünlüğü olan bir devrim olarak tanımladı.

Türkiye'deki devrimcilerinin mirasına her zaman büyük bir saygıyla yaklaştı. İster Türklerden olsun, ister Kürtlerden olsun, ciddi olmayan, bu mirası zayıflatan, dejenere eden ve lakayt tutumlara girenlere hep öfke duydu ve şiddetle eleştirdi. Onun halkçı duruşu öndeydi. Bunların bir gereği olarak Kürt sorununun çözümüne el attı, sahiplendi ve derinleşti. Kuşkusuz Kürdistan'daki mücadelelerin etkisi vardı, ama en büyük etkilenme dünyadaki sol sosyalist hareketin, Türkiye'deki o devrimci gençlik hareketinin etkilenmesiydi ve hep onun devamı olarak kendini yürüttü ve geliştirdi.

Herkes 1975-'76-'77 gruplaşma sürecinde, Dersim'li arkadaşlarla çok içli dışlı olduğumuz için, beni Dersimli olarak biliyordu. Dersimliler Derneği bir gece düzenlediğinde, en gece için en çok çalışan ben olmuştum. Nerdeyse herkes geliyor ve öğrenmek istediklerini bana soruyorlardı. Hatta ortaya çıkan gelir üzerine, büyük kavgalar da oldu. Diğer gruplardan kişiler bilselerdi, beni yaklaştırmazlardı bile. Biletlerini bastırdım, biletlerini sattım. Yine paralar geldi, bende

toplandı. Herkes beni Dersim'den sanıyor ve ona göre destek amaçlı verebildiklerini bana getiriyorlardı.

Grup olarak Fatma'yla ilişkilerimiz ADYÖD sürecinde, Fatma'nın gazetecilik okuduğu dönemlerde sıklaştı. ADYÖD yönetiminin seçilme toplantılarına Fatma, gazetecilik yüksek okulunun delegesi olarak katıldı. Fatma, o zaman DEV-YOL'cularla da ilişkiliydi. Onunla grupça tanıştık. Çok yoğun ideolojik bir mücadele ve düşünce tartışmasının olduğu bir ortamda Fatma, aramıza katıldı. Bir de Elbistan'lı sanırım ismi Hanım'dı, bir bayan arkadaş sempatizan olarak gruba katılım gösterdi. Ankara'dan katılmıştı. Bizim fakültedendi, ama bizden sonraki devrelerdendi. Okul çevresinden tanıdığımız bayan arkadaşlar vardı, ama ilişkilerimiz daha çok onlarlaydı. Geniş bir taraftar ve partizan kesim de vardı. O dönemde kavga çıkıp dövüşülmezse, insanlarla ilişkiler kesilmiyordu. Hacettepe'den ve diğer üniversitelerden de katılımlar vardı. Mazlum Doğan, hep "Haki oturup dört saat, aralıksız anlattığında ve ben de anlatılanların hepsini dinledikten sonra, kafamdaki bütün çelişkilere bir çözüm buldum ve kararımı verdim" diyordu. Ondan sonra Mazlum, okulu bırakıp ablasının evine yerleşti. Bir süre sonra, oraya gitmeyi de bıraktı. O sürekli olarak profesonel katılımı hedefledi.

Başkanla Yürüyüş Zordu

O sıralar Önderlikle birlikte çok geziyorduk. O siyasala her zaman yürüyerek gidip geliyordu. Doğrusu paramız da yoktu, ama Önderlik de yürümeyi çok seviyordu. Ayrıca çok hızlı yürüyordu. Bahçelievler'den kaldırıma çıkıp, etrafına dahi bakmadan o kadar insanın arasından geçip Siyasa Bilgiler Fakültesin'e ulaşıyordu. Başkanla yürümek, çok zordu. O yürürken, biz arkasından ona yetişmek için adeta koşuyorduk. O zamanlar, kendi aramızda en çok tartıştığımız konulardan biri de Başkan'ın yürüyüşüydü. Toplantılara, derneklere, ADYÖD'e gidiyorduk. Sohbet etmek için Hacettepe ve Siyasal Bilgiler'e kadar gidiyor, zaman zaman yurtta kalıyor, kantinlerde ve bahçelerde oturup saatlerce tartışıyorduk. İstemlerimizi koşullara uyarlamakta zorlansak da moralsiz düşmüyorduk.

Haki şehit düştükten sonra, Ordu'ya gidip cenazeyi kaldırdık. Biz, Ankara'ya döndükten sonra Başkan, Haki'nin ailesini görmek istedi. Haki arkadaşın şahadetinden bir süre sonra, Haki'nin ailesine gidip birkaç gün kaldık. Başkan, onlara nasıl yaklaşmamız gerektiğine ilişkin konuştu, tartıştı. Onlar da önceki gerginliği biraz atmışlardı. Bir de Başkan onları ciddi olmaya çağırıyordu. Başkan, "Bazı yaklaşımlar bana basit geliyordu" diyor. Orada bazı şeyleri hissediyordu. Mümkün olduğu kadarıyla onlara işin gerçeğini anlatmaya çalışıyordu. Başkan, büyük bir saygıyla yaklaşıyor

ve konuştukları Haki'nin ailesi için teselli edici oluyordu. Birkaç gün sonra döndük. Haki'nin ailesinin tutumunu çok ön plana çıkartamazdık. Bizler bu konuda, aileden daha fazla zorlanıyorduk. Haki'nin ailesinin yanından ayrıldığımız zaman, Önderliğin kendisi de arabada duygu olarak epey zorlandı.

Bitmeyen Geceler....

'70'lerde hemen hemen her hafta çeşitli geceler düzenlenirdi. Bu geceler, aynı zamanda yeniden birleşmeye davet anlamını taşıyordu. Biz, bu gecelere genellikle Başkanla birlikte katılıyorduk. Örneğin Ankara'daki Dersim'liler gecesi gibi başka geceler de düzenlenirdi ve hepimiz sanki bizim işimizmiş gibi kaygısız ve hiçbir şey esirgemenden katılıyorduk. Tunceliler derneğinin yönetimde Fuat da yer alıyordu. Başka gruplarla beraber ortak bir gece düzenledik. O gece en büyük geliri elde ettik. Elde ettiğimiz bu gelirin birazını diğerlerine de verdik. Onun geliriyle tam hatırlayamıyorum, ama yanılmıyorsam arkadaşlar iki tabanca almışlardı. Mehmet Ali diye birisiyle de para ve tabanca meselesinden dolayı iyice bir kavga ettik. Solcu-devrimci gruplar, halk geceleri düzenliyorlardı. Kitleyi toparlamak ve genişletmek için bu geceler en çok tutulan yöntem halini almıştı. Ankara'da ADYÖD'te düzenlenen gecede de beraber çalıştık. Bu geceler on binlerce kişinin

girebildiği kapalı spor salonlarında yapılıyordu. O dönemin ozanlarından Aşık İhsani'de katılıyordu. Nereli olduğunu bilmiyorduk, ama o dönemin gençliğini heyecanlandıran ozan İhsani'ydi. Önceleri de Aşık Mahsuni, yine Mehmet Koç ve Şah Turna düzenlenen gecelere katılıyorlardı. O zamanlar kimse hesaplı bir katılım yapmıyordu. Yüreklerinin ezgileri nerde birleşirse, yürek mızrap oluyor ve saza dokunuyorlardı.

Başkan da müziği çok sevdiği için, her zaman yanında teyp kasetleri olurdu. Gittiği her yere öncelikli götürdüğü araçlardan birisi teypti. Müziği o kadar seviyordu ki, bir evden bir eve giderken bile yanına kaset alırdı. Kendisinin kaldığı bir ev ise, bir başka yere gidecekse oradan dinleyeceği kasetleri seçer, cebine koyar, gideceği yere öyle giderdi. Çoğunlukla Aram'ı dinlerdi. Birde o zaman Aram'ın kasetleri yasaktı. Ama Önderlik, yine bir yerlerden bulup dinliyordu. Bizden de dinlemek isteyenler dinleyebiliyorlardı. Kendisinin dinlemediği zamanlarda kasetler açıktaydı. O, müziği bir dinlenme yöntemi olarak kullanıyordu. Bazen dinlediği kasetleri, arkadaşların da dinlemesini istiyordu. Özellikle Kürtçe türküleri, çok sesli olmamak kaydıyla bazen kendisi de söylerdi.

Başkan, çok güzel yemek yapıyordu. Biz, Şam'da iken bir gün ben mutfağa yemek yapmak için gittim. Başkan, herhalde güzel yemek yapmayacağımı düşünerek "Bırak yaptığın yenmez bile" dedi. Beni mutfaktan çıkarıp kendisi yemeği

pişirdi. Bol acılı yemekler yediğimiz için, bazen durup “Acaba sağlığa zararlı olabilir mi?” diye sorardı. Bir dönem biraz azaltmıştı, ben bunu duyunca “Olmaz, Başkan biber yemeyi azaltmış olamaz” diyordum.

Öğrenciyken varolanı, bulduklarımızı ve alabildiklerimizi giyiniyorduk. Moda olan veya pahalı olan kıyafetleri her zaman alamıyorduk. Gençliğin her zaman doğal olma eğiliminin yanında dikkat çekme eğilimi de vardır. Biz de dikkat çekmeye çalışma gibi bir özellik yoktu. Başkan, öyle değildi. Başkan, bu konuda da disiplinliydi. Daha gruplaşma döneminde giyim-kuşama, düzenli görünmeye dair belli disiplin kuralları getirdi. Örneğin Apocu gruba katılana kadar, o dönemdeki bütün gençlerin saçı uzundu, hepimizin saçı uzundu. Gruba katıldıktan sonra saç tıraşları, normale dönüştü.

Hatta Haki’nin gruba katılmadan önce çektirdiği uzun saçlı fotoğrafları var. O da gruba katıldıktan sonra saçlarını normal kestirdi. Haki’nin çekilen bir çok fotoğrafında favorisi varmış gibi görünüyor, fakat onlar favori değildir. O resmi iyi biliyorum. Favorisi çok kısadır, resme gölge düştüğü, bir de o resim sık kullanıldığı için favorisi varmış gibi görünüyor. Yoksa resmin orijinalinde öyle değildir. O fotoğrafı çektiğinde favorileri ve yine saçı çok kısaydı. Fotoğrafta göründüğü kadar uzun değildi. Kendisi, o resmi özel olarak bizim odaya asmıştı, hatta “Ben bu resimle tanınacağım” diyordu.O resmini çok seviyordu. Mesela yine

Mazlum arkadaşın resmi de öyledir, favorileri uzundur. Apocu olduktan sonra, herkes tıraş olmuştu. İlkin paramız olduğu için berbere gidiyorduk, daha sonda tutumlu olmak için birbirimizin saçlarını kendimiz kesmeye başladık. Böylesi bir şeyi yapmak, hepimizi mutlu ediyordu. Kendi kendine yetinmenin ilk adımları olduğu için, ayakta ilk kez tek başına durabilen bebeğin heyecanını yaşıyorduk.

Havasız Olmak Zor

Başkan'la, 1979 yazında Suriye'ye geçmeden on-beş-yirmi gün önce görüşüp ayrılmıştık. Elazığ'dan yeni gelmiştik, orada Mayıs tutuklamaları olmuştu. Tam tarihini hatırlamıyorum, ama sanırım Elazığ tutuklamaları sırasında Sara arkadaş da tutuklanmıştı. Ben Adıyaman'dan Elazığ'a, oradan da Diyarbakır'a gidip tutuklularla ilişki kurdum ve biraz bilgi topladım. Sonra tekrar Urfa' ya geçtiğimde Başkan'ın kendisi de Urfa' daydı. Kendisine aldığım bilgileri aktardım. O sıralar neler yapmamız gerektiği ve nasıl bir tavır almamız gerektiğine ilişkin bir toplantı yaptık. Ve neler yapmamız konusunda bazı kararlar aldık. Bunları yaptıktan sonra biz Urfa'dan çıktık, Başkan da oradan Suruç'a geçti. O dönem bizim için çok, ama çok zor bir dönemdi. O süreçte Hareketimizin uluslararası komplo karşısında yaşadığı zorluk

derecesinde bir zorlanma yaşamıştık. Uluslararası komploya kadar o dönemi hareketimizin en zor dönemi olarak ifadelendirdim. Otuz yıllık mücadele içerisinde o dönem maddi-manevi anlamda yaşadığımız zorluğu aşan tek zorluk, uluslararası komplo sürecinde yaşadıklarımız oldu.

Yine Elazığ yönetimi tutuklandığı sıralar Şahin, oralarda örgütlenme yapıyordu. Başkan'a Elazığ'da neler yaptığı konusunda bilgi bile vermemişti. Şahin Dönmez yakalandığında ise polise fazlasıyla bilgi vermişti. Parti kuruluşu olmuştu, ama halkın bundan haberi yoktu. Devlet, kadroların kim olduğunu ve örgütlenmeleri biliyor, o temelde hareketin üzerine geliyordu. Yakalasa ortada hiçbir şey kalmazdı. Polislerin haberi olmasın diye kitlelere partinin kurulduğundan bahsedemiyor, kitleselleşemiyorduk. O yüzden o dönemler, hareketimiz açısından en riskli dönemlerdi.

Birçok arkadaş gibi ben de sahte kimlikle geziyordum. Başkan, her yerde aranıyordu ve bunu bilmek için kahin olmak gerekmiyordu. Gittiğimiz her yerde onu aradıklarına ilişkin sözlerini duydukça, zamanın eriyip gittiğini ve Başkan'ın buralardan çıkararak saldırıların önünü almamız gerektiğini hücrelerimize kadar hissediyorduk.

O zamana kadar yurt dışına çıkış, bizde çok benimsenen bir durum değildi. Hatta Kemal Burkay onlar, 12 Mart'ta ülke dışına çıktıklarında onları küçümsemiştik. Hep, 'Devrimci dedin mi ülkede olmalı ve direnmeli 'diyorduk. Mesela

Mahir Çayan direnmişti, onu çıkartamamışlardı. Biz gelişim için koşulların gerçekliğini o kadar derin çözemediğimiz için, "Kendisi çıkmadı, gelenek odur" demesine diyorduk, ama her gün de yüreğimiz ağzımızda, saniyeleri sayıyorduk. Biz de böyle bir bilinçle şekillenmiştik. Fakat o zaman öyle bir ortam oluştu ki, kimse Önderliğe "Çıkmasanız daha iyi olur" diyemezdi. Fakat herkesin aklından geçen de az-çok çıkılması gerektiği düşüncesi geçiyordu. Çok ağır bir baskı altındaydık ve çoğunlukla nefessiz kalıyorduk. Uyurken, yerken, içerken, gezerken, sohbet ederken her an Önderliğe bir şey olacak kaygısını taşıyorduk ve bu, bizi yiyip bitiriyordu. Hepimizin soluğu, ondan gelecek sözlere kilitlenmişti. Başkan, biraz düşündükten sonra bize "Suruç'a gidip bakarım, fırsat olursa çıkarım" deyince; biz, söylediklerine tereddütsüz, canı gönülden katıldığımız gibi, "Aman imkan olursa değil, çıkış bir an önce olsa daha iyi olur" diyorduk. Bir örgüt çalışmasında başarılı olmanın örgütsel sürekliliğe bağlı olduğu bilinci, hepimiz tarafından benimsenen bir durumdu.

Örgütsel süreklilik de tabii ki Başkan'ın var olup, yürüteceği mücadele ile mümkündü. O konuda Önderlik, tek alternatifimiz ve garantimizdi. O nedenle herkes, Önderliği nasıl koruyacağız endişesi ve arayışı konusunda hassas davranıyordu. Yönetim kadrosundaki arkadaş yapımız içerisinde temel meselemiz, Önderliğin korunmasına ilişkindi. Başkan, çıkış düşüncesini

bize açtı ve bizler de olması gerektiğini ve düşüncesinin yerinde olduğunu, şöyle böyle hissettirdik.

Durumlar hayli vahimdi. Hepimizde bu süreç içinde nasıl bir tedbir almalıyız arayışı gelişiyordu. Mutlak bir tedbir alınması gerekliydi, fakat bu tedbirin nasıl alınacağını bilmiyorduk. Önderlik, çıkıştan bahsedince bu karara karşı hazırlıklıydık. Oysa o zamana kadar bunu hiç düşünmemize, anlayışta hiç kabul etmememize rağmen, o koşullar, bize hiç düşünmeden böyle bir tedbiri almamız gerektiğini benimsetmişti. Başkan'ın Suriye'ye sağlam geçtiğini, Ethem arkadaşlar gelince öğrendik. Bu haberi aldıktan sonra hepimiz rahatladık ve derin bir nefes çektik. O gittikten sonra, onu hep aradık. Onunla konuşmayı, tartışmayı, hatta hızlı yürüyüp arkasından koşmayı bile özlüyordum. Arkadaşlarla bir araya gelince, acaba ne yapıyor diye tartışıyor ve onu çok aramamıza rağmen çıkışına seviniyorduk. Ondan ayrılışın hüznü ve kurtuluşunun sevincini bir arada yaşıyorduk. Uzun bir birliktelikten ve paylaşımdan sonra, ondan ayrılmak benim açımdan olduğu gibi diğer arkadaşlar açısından zorlayıcıydı. Başkansız bir mekan, zorlayıcı oluyordu. Ama farklı duyguları da beraber yaşamasını da öğreniyorduk.

Başkan Filistin'de

Ortadoğu'da herkesin çekim merkezi olan

Filistin'de Önderlik de kalıyordu. Yetmiş iki milletten insanla birlikte Kürtler de varlık savaşının başlangıcı için oraya gidecekti. Kaldı ki 71'de de devrimciler Filistin'e gitmişlerdi, ayrıca Deniz'de oraya gidip gelmişti.

Başkan, giderken bir daha dönüp dönmeyeceğini tartışmamıştık. O süreçte bunlar tartışılacak konular değildi. Nereye gideceği bile belli değildi. Üstelik Suriye'ye ilişkin bilgilerimiz sınırlıydı. Filistin'e de sadece gidip gelindiğini biliyorduk. Bizim için bir dış kanal açarak, nefes aldıracak bir kanal açmak gerekiyordu. Filistin'le ilişkilenmek, bölgenin en devrimci ortamı olarak bizim açımızdan da iyi bir dış bağlantıydı. Bu nefes aldıracak kanalı açmak açısından da iyi olacaktı. Başkan'ın da çok fazla bilgisi yoktu. Çıkarken şurada şöyle ilişkiler geliştirileceğiz gibi bir plan da yoktu. Sınırı geçmek, Ortadoğu'ya açılmak, Filistin'e çıkmak esas oluyordu.

Başkan çıktığında ben Urfa'daydım. Oradan yola çıkarak daha sonra Kürdistan'ın her tarafını gezdim. Antep' ten, Adıyaman'a, Elazığ'dan Amed'e, oradan da Bingöl'e kadar birçok yere gittim. M. Hayri'yi (Durmuş) gördüğümde Başkan'ın çıktığını söylemedim. Hayri çok duyarlı olduğu için, tahmin edebiliyordu. Önderlikten sonra bu inkarcı sistem gerçeğini, Türkiye'deki devlet yapısını siyasi olarak en fazla hissettiği için, kaygı ve endişeleri oldukça fazlaydı. Hayri en çok da Önderlik için kaygılanıyordu. Birkaç gün sonra, Hayri bir gün bana, "Ne oldu?" diye sorunca, ben

sadece “sağlamdadır” cevabını verdim. Ondan sonra başka bir şey sormadı.

Hayri, Önderliğin Suriye’de olabileceğini daha cezaevindeyken tahmin ediyordu. Ben, oradan Dersim’e ve daha sonra da Kars, Ağrı, Muş ve Malatya’ya gittim. Bu şehirlerden en az kaldığım yer, Malatya oldu. Aynı süreçte yine Muş’tan, Bingöl’e, Amet’ten Mardin’e yol aldım. Son durak ise Urfa oldu. Aradan belli bir zaman geçtikten sonra tekrar Urfa’ya döndüğümde, Ethem arkadaş gelmiş ve kendisiyle birlikte Başkan’dan geniş bir talimat getirmişti.

O sırada Merkez Komite toplantısı yapacaktık. Toplantı için Yıldırım Merkit, Mazlum arkadaşı almaya gittiğinde, o da başka birisiyle başka bir eve gitmişti. Biz de gittiğimiz zaman arabayla yola düştük. Onlar peşimizden gelirken trafik polisine yakalandılar. Onların nasıl yakalandığını göremedik bile. Talimatı henüz açmamıştık, götürür öyle okuruz diyorduk. Zaten talimat da daha yeni gelmişti. Arkadaşlar polise yakalandığında, talimat onların üzerindeydi. Gerçi Ethem, daha önce bilgi vermişti, ama bu sefer Başkan Siverek’teki gelişmelere dair kapsamlı bir talimat göndermişti. Siverek mücadelesi, gelişmiş ve genişlemiş, hatta Salih Kandal ve Cuma Tak arkadaşları şehit vermiştik. Tabii Önderlik, bunları eleştiriyor, verdiğimiz bu kayıpları hazmedemiyordu.

Başkan’ın gönderdiği talimatta, bunlara karşı nasıl bir mücadele yürütmemiz, yine nasıl bir

planlamayla hareket etmemiz ve intikamı nasıl almamız gerektiği sorularının cevapları yazılıydı. Cezaevinden aldığımız bilgilerden öğrendiğim kadarıyla Başkan, her arkadaşın anısına on işbirlikçinin cezalandırılmasını belirtmişti. Bu duyum, Türkiye devletini büyük bir telaşa düşürdüğü gibi, planlar yapıp örgütün üzerine daha kapsamlı bir şekilde gelmesine yetti. Arkadaşlar, 1 Ekim de yakalandılar. Devlet, 11 Kasımda Siverek ve Hilvan caddelerinde ne kadar insan varsa hepsini otobüslere bindirip, Devegeçidi'ne götürerek hepsini tek tek işkenceden geçirdi. Biraz ilişkilenmiş olan, hakkında bilgi verilen herkesi cezaevine götürdü. Polis ve askerler, 79 Kasım'ında Hilvan-Siverek'ten dolayı üzerimize her cepheden yöneldiler.

Agit Arkadaş, o zaman Batman'daydı. 1979'da Önderlik, eğitim için bir grup istemişti. Eğitime giden ilk grubun içerisinde Agit Arkadaş da vardı. İlk grupla birlikte Filistin'e geçti. Birinci konferanstan sonra, askeri eğitim devresi başlattık. Devrede yüzden fazla arkadaş yer alıyordu. Yani bir taburdan büyüktük. Bize göre, kocaman bir taburumuz vardı, öyle ele alıyor ve heyecanlanıyorduk. İki ay askeri eğitim gördük. Ayrıca Agit ve ben, kampın yönetimiydik. Devre sonunda kapsamlı bir askeri tatbikat yaptık. Agit, tatbikatın BKC'cisi, aynı zamanda eylemin yönlendiricisiydi. Bu tatbikat, bizim Akademideki ilk askeri tatbikatımızdı. Başkan ve Cuma Arkadaş, Şam' da bulunuyorlardı. Onları da davet ettik.

Tatbikatı izlemek için onlarla birlikte bazı elçiler de gelmişti. Askeri tatbikat olduğu için, önce tören yaptık. O gün ben spikerdim ve hepsine tek tek söz vererek konuşturdum. Başkan ve Cuma Arkadaş, biraz gecikmişlerdi. Herkes heyecanla onları bekliyordu. Sahadan içeri bir araba girdiğinde hemen yürek atışlarımız hızlanıyor, ha geldiler ha gelecekler diye tetikte bekliyorduk.

Gelenlerin onlar olmadığını anladığımızda hızlanan yürek atışlarımız yavaşlıyor, doğal dengesine giriyordu. Bir süre sonra geldiler. Onlar, yetişir yetişmez hemen tatbikatı başlattık. Arabayla geldikleri için gecikmişlerdi. Hiç beklemeden, biraz etraflarına bakınıp nefes almalarına fırsat tanımadan, ben hemen sözü Başkan'a verdim. Başkan, çok yüksek olmayan bir ses tonuyla bana "Madem konuşturacaktın neden önce kulağıma söylemedin?. diyerek biraz kızdı, ama ne çare, bir defa anons yapılmıştı ve Başkan'ın bir şeyler söylemesi gerekiyordu.

Başkan'dan sonra Cuma Arkadaş'a, ondan sonra da gelen elçilere tek tek söz verdim. Agit, bazen şaşkın şaşkın bakıyordu, ama niye öyle baktığını anlayamıyordum. Neyse ilerleyen saatlerin birinde Agit, "Hayret, sen gerçek bir spikermişsin" diyerek sunuşlarımın ilgisini çok çektiğini dile getirmiş, gizleyememişti.

Aramızda o zaman sadece dört-beş bayan arkadaş vardı. Ozan Mizgin Arkadaş da hazırdı; Mizgin çok gençti ve o zaman yeni gelmişti. İzleyenlerin arasında farklı olarak Libya ataşesi

gelmişti. O zaman sayıları ancak dört-beşi bulan bayan arkadaşları görünce, ataşe hem çok şaşırmış hem de çok etkilenmişti. Hatta "Ülkeme gidersem kızların askere alınmasını söyleyeceğim. Çok etkilendim. Bu, Ortadoğu da bir devrimdir" demişti.

Halbuki dört-beş bayan arkadaşın bulunması sayı olarak bize oldukça yetersiz geliyordu. Başka arkadaşlar da vardı, sayıları az olduğu için onlar da bir köşede duruyorlardı. Onların katıldığı tek etkinlik tatbikat oldu. Onların sınırlı da olsa bu biçimiyle katılımları çok etkilemişti. Bugün PJA'ya baktığımda, acaba Libya ataşesi şu an binlerce bayan arkadaşı bir arada görse ne yapardı, demekten kendimi alamıyorum. Herhalde heyecandan kalbi dururdu. Libya o dönemde kendisini, sözde Ortadoğu'ya devrim ihraç eden ülke olarak görüyordu. Kendisini o kadar güçlü görüyordu, ama yinede bir çok konuda biz onları oldukça etkileyebilmiştik.

Sekiz Yıl Sonra

Fuat ve ben cezaevinden çıktıktan sonra, ikimiz de Başkan'ın yanına geçtik. Aradan tam sekiz yıl gibi çok uzun bir zaman dilimi geçmişti. İlk karşılaştığımızda Başkan, kapının önünde bizi karşıladı. Gece yeni yeni örtüsünü örtüyordu, hava yarı karanlık yarı aydınlıktı. Biz içeri girerken Başkan, örgüt içi mücadeleyi kastederek bana,

“Nasıl, iyi mücadele ettin mi? Sizin gibi olsaydık hepimiz yenilmiştik” dedi. Bizimle gelen bazı dostlarla beraber o gece orada kaldık.

Sabahleyin erkenden Başkanla birlikte okula gittik. Başkan, biz gelmeden üç gün önce arkadaşlara “Onlar gelecekler. Ha geldi, ha gelecekler” diyormuş. Arkadaşlar, Başkan’ı ilginç bir heyecanın sardığını söylemişlerdi. Başkan, gelişimiz üzerine konuştu, çok heyecanlıydı. Tabii sekiz yıl içinde çok büyük değişiklikler olmuştu. Başkan, okulda, derste, ders dışında ve evde bu kadar yıldan sonra karşılaşılan değişiklikleri nasıl bulduğumuzu sorduğunda, önce hangisinden başlayacağımızı bilemedik. Hangisinden başlayacağımız noktasında şaşırsak da, cevap veriyorduk. Şöyle bir baktığımızda gerçekten de çok şey değişmişti, en önemlisi de bir sistem oluşmuştu. Bilgi ve değerlendirme düzeyi çok yoğundu, eskiyi çok çok aşan bir düzeydeydi. Belki daha öncede çok çalışıyordu, ama bu sefer çalışmaların kapsamı çok genişlemişti. Evdeki yaşam tarzı da, okuldaki de öyleydi.

Yaşamayı Hak Edin

Parti Merkez Okulu yeni kurulmuş, askeri ve siyasi eğitimler verilmeye devam ediyordu. 3. Konferans devresiydi. Ayrıca Cuma Arkadaş da gelmişti, ama eski devre henüz dağılmamıştı. Eğitim devresindeki gücün düzenlemeleri yapılmış,

arkadaşlar alanlara gitmek üzere hazırlanıyorlardı. Önderlik, gidecek olanlarla daha konuşmamıştı. O dönemde Önderlik, gidecek olanlarla tek tek konuşuyordu, bir de biz yeni okula geldiğimizde günlerce arkadaşlarla tek tek konuştu. Sabahtan gece yarısına kadar bazen tartışmalar devam ediyordu. Herkese tek tek ne öğrendiğini, eğitimden ne sonuçlar çıkarttığını, göreve ne kadar hazır olduğunu, ne kadar dayanabileceğini ve eğitimin yeterli olup olmadığını soruyor ve cevaplarını içten dinliyor, ona göre bir çözüm geliştiriyordu. Yoğunlaşmalarını yeterli görmediklerini eleyip, tekrar devrede bırakıyor veya arkadaşın durumuna göre bir çözüm geliştiriyordu. Ayrıca devrede gençler de vardı, onları da durdurarak bizim devreye katılmalarını söyledi. Başkan'ın çok yoğun bir çalışma düzeni vardı. Onun kendi çalışma tarzı, bizimki gibi bürokratik değildir. Onda bir işi yarım bırakmak yoktur; derslerde de öyledir. Örneğin bir derse başlar, biterse derse ara verir, yoksa ders bitmeden ara vermezdi. Ders ortasında yemek arası vermezdi.

Çok yoğun bir eğitim devresinden sonra ülkeye geleceğimiz zaman Başkan'la son kez yemek yiyen binlerce arkadaş gibi bizim için de çeşit çeşit yemeklerin yer aldığı uzun bir masa donatılmıştı. Soframız oldukça zengindi. Önderlikle ayrılacağımız için hepimizde belli bir hüzün vardı. Ama uzun bir aradan sonra ülkeye yöneleceğimiz için de içten içe bir sevinç duygusu

yaşıyorduk. Bu yüzden de sofradaki yemekleri iştahla yemek yerine, duygularımızın gel-gitleri arasında fırsat buldukça önümüzdeki yemekten yiyorduk. Başkan, her grubu uğurlarken sanki kendisinden bir parça koparılmışçasına duygulanırdı. Giden arkadaşlara ülke özlemiyle dolup taşan yüreğinden dökülen kelimeleri taşırıyordu. Taşırdıkça da duygu yoğunluğu bir o kadar artıyordu. O arada bizlere bakarak "Başarılı bir iş yaparsanız, kendinize bir ziyafet çekme hakkınız var. Onun dışında size bir lokma ekmek yemek haram. Yemeyeceksiniz" dedi. Başkanı derin düşündüren sohbetli yemeğin ardından, okyanuslarca umut yüklenerek sevda dolu ülkeye çevirdik yüzümüzü.

Biz Santral Komitesiyiz

1981-82 kışı ve yaz mevsimi dönemleri arasında Şam'a yerleştik. O süreçlerde yine yaman bir zamanı yaşıyorduk. 1979 gibi çok zor bir dönemdi. Daha sonra tabii her şeyimiz oldu, imkanlar çoğaldı, evlerimiz genişledi. 1981-'82 kışında üç küçük odalı, tek salonlu bir evimiz vardı. Yer dar, odalar da küçücüktü. Çalışmalardan dolayı odanın birisini sadece Başkan'a vermiştik, birisinde bayan arkadaşlar, diğerinde de biz kalıyorduk. Genelde gündüzleri daha çok Başkan'ın kaldığı odada yazı yazıyor ve çalışıyorduk. Odada sigara içip içeriyi duman

doldurduğumuz zaman Başkan, dumanı görünce kızıyordu. Oda küçücüktü, o nedenle oda da ufacık bir değişiklik olduğunda hemen fark ediliyordu. Başkan olduğu zaman, odanın sürekli temiz kalması için özen gösteriyorduk. Başkan, sigaraya, sigara dumanına karşı çok hassastı. Görünmesi güç olan dumanı dahi kokusundan hemen fark ediyordu. O nedenle o evde Başkan'dan bayağı fırça yerdik.

Çoğu zaman ısınmak için dışarı çıkıp hareket ediyorduk, çünkü yakacak mazotumuz yoktu ve kendimizi bir şekilde ısıtmamız gerekiyordu. Sobayı yaktığımızda bile ancak damla damla akacak biçiminde kullanıyorduk. Artık parayı damla damla kazanıyorduk, o yüzden harcarken daha dikkatli hareket ediyorduk. Başkan mazot sobasının deposunu doldurunca çoğu zaman bizi çağırarak "Bakın şuraya kadar doldurmuşum, fazla değil" diyordu. Bazen de depoyu dolduracağı zaman saat sayısını arttırıyor ve "Bakın şu kadar zaman olmuş" der ve değiştirirdi. Başkan'ın yattığı odada ise soba yoktu. Serili herhangi bir örtü de yoktu; odalarda betondu. Kışın o buz gibi günlerinde dahi hep o odada çalıştım. Bahar geldiğinde dizlerim hem kaşınıyor hem de ağrıyordu. O oda bizde silinmeyecek izler bırakmış, odanın beton olmasından dolayı çoğumuz romatizma olmuştuk. O kış, hem en çok çalıştığımız hem de en gergin olduğumuz bir dönemdi. Daha sonra çıkarılan tüm kitaplar, kışın dondurucu soğuğuna karşı serili olmayan beton

odada harcadığımız emeğin ürünü olarak hazırlandı. Örgütlenme Sorunu, Ulusal Kurtuluş Problemi, FKBDC Broşürü...vb hepsi o evde hazırlandı. Diğer yandan da cephe çalışmaları yürütülüyordu. Fakat yolunda gitmeyen Avrupa işleri, bizi gerginleştiriyor, çok fazla tepki uyandırıyordu.

Hataları Görmezden Gelmezdi

Başkan, küçük olsun büyük olsun her tür hatanın nedenini bulmaya çalıştığı için, küçük de olsa hata deyip geçmez. Duyarlılığı yüz hatlarında, mimiklerinde, bakışında belirir ve hatalar karşısında anında tepki gösteren bir karakteri vardır. Biri duyarsızlık yaptı mı, bir gevşeklik gösterdi mi, ondan dolayı başarısız bir şey oldu mu, derhal o harekete geçerdi. Başkan'ın çok disiplinli, duyarlı ve yaşamının her anına hakim bir duruşu vardır. İnsanların küçük küçük duyarsızlıklarından dolayı ortaya çıkan zayıf duruşlara karşı sürekli duyarlı olur. Örneğin dikkatsizlikten bir şey düşürdüğün zaman onu derhal değerlendirerek, tepkisini ortaya koyar. Düşeni sadece alıp yerine koymak üzerine değil onun neden düştüğü, bir yer kirlendiğinde bunun neden olduğu, bir iş yapılamamışsa bunun neden yapılamadığı üzerinde durur.

Başkan bu konularda çok duyarlı ve hassas davranırdı. Yaşama karşı öz disipline rağmen

gevşekliği kabul etmezdi. Kirletilmemesi gereken bir yerden geçecekken, örneğin bir merdivenden çıkacakken, oraya biraz şeker bulaştığını, bir şeylerin döküldüğünü görmüşse hiç beklemeden cebinden mendilini çıkarıp, kirili yeri sildiği çok oluyordu. Hata veya yanlışlıkların üzerinden atlayarak geçmezdi. Bu, Başkan'da bir yaşam duruşuydu ve bir disiplin olgusu anlamına geliyor. Boş boğazlık, ahbap çavuşluk, gereksiz konuşmalar ve olumsuz etkilemelere de sinirleniyordu.

Mesela Birinci Konferansın yapılacağı dönemlerdi. Geri çekilme dönemi, 12 Eylül bastırmış, kimse ne yapacağını bilmiyor, bir düşünce boşluğu, mültecileşme tehlikesi fazlasıyla var. Zar-zor kendimizi ve sempatizanlarımızı toparlayıp, bilinç kazandırarak ülkeye yöneltme çabasını yürütüyorduk. Baki, başı boşluk yapıyor ve duyarlı olmuyordu. Onun bu durumda böyle duyarsız yaklaşımlarına Başkan, çok öfkeleniyordu. Baki, bir çadırın önünde beş on kişiyi toplamış bol bol sohbet ettiğini gördüğünde Önderlik tepki gösteriyor ve "Onu dinlemeyin, boş boğazlık yapıyor. Kendi sorunlarınızı tartışın..." diyerek topluluğu dağıtıyordu. Baki de insanları mücadeleye ve devrimin sorunlarına yöneltmek yerine, ilgilerini başka yöne yöneltiyor ve var olanı daha çok boşaltıyordu. Önderlik bu tip düşünce boşaltmalara, gereksiz ve gevşek duruşlara karşı tepkiliydi.

Önderlik doğru-düzgün olmayan her şeye karşı, çok duyarlıydı. Tarihin gölgelerinde büyüyen

gaflette karşı duyduğu öfke, onu sürekli duyarlı ve gereksizliklere karşı tetikte tutuyordu. Rasgele duran, dik duramayan, karşıya bakamayan, keskin bakışı olmayana ve zayıflığın her türüne karşıydı. Zayıflıklardan kendini kurtarmak, zayıflıkları kendi kişiliğinde ve şahsında yenmek için de kendini müthiş bir örgütleme ve disipline etme çabası içerisindeydi.

Bu hiç gezmiyor, gülmüyor, eğlenmiyor ve konuşmuyor anlamına gelmiyor. Şakalaşıyor, geziyor, gülüyordu ama onları yaparken de sağlam bir duruşu var ve boşlukta değildir. Önderliğin örgütlü, kendine hakim ve denetimli bir duruşu vardır. Düşüncede ve pratikte zorlukları yenme ve sorunları çözme gücünü yaratma çabası sınırsızdı.

Konferanstan sonra, konferans yapmış olmanın heyecanıyla beraberce bir moral yaptık. Başkanın sesi de çok güzeldi ve ara sıra türkü de söylerdi. Morale Başkan da davetliydi. O da moralin yapıldığı salona geldi ve oturdu. İlk önce sahneye semah grubu çıktı. O sırada Şahin Klavuz ve diğer arkadaşlar, Başkan'ın yanına gidip türkü söylemesini istediler. Hatta Başkan'ı epey de zorladılar. Yusuf arkadaş ise, çok iyi bir taklit ustasıydı. Onun ustalığı, gözlem gücünde gizliydi. Ara sıra Yusuf, Başkanı da çok iyi gözlemliyor sonra taklidini yapıyordu. Şimdi Yusuf şehittir. O zamanlar Yusuf, Başkan'ın tercümanıydı. Arkadaşların ısrarı üzerine Başkan, ayağa kalktı ve "Özür dilerim. Söyleyemem yapabilsem çekinmem" diyerek oradan ayrıldı

Alışkanlıkların Esiri Değil

Başkan da o zamanlar sigara kullanıyordu. Hangimizde sigara olursa onun çalıştığı masaya koyuyor; odasındaki masadan sigarayı hemen hiç eksik etmiyorduk. Biz, hiç masadan eksik etmediğimiz halde o çok fazla sigara içmiyordu. Haftada bir paketten ancak, bir sigara eksiliyordu. Başkan'ın canı çok sıkıldığı zaman, arada bir-iki tane içiyordu. Sigara sağlığa zararlı olduğu için Başkan, çok uzun süre kullanmadı. Ülkenin maddi durumlarını, bizim durumumuzu daha derin hissettikçe sigarayı bıraktı. Sigarayı bırakması bir adanmaya işaretti.

Başkan, bir şeyin zararlı olduğunu görüce onu bırakmakta tereddüt etmezdi. Yaptığı işlerde hata yapmamaya özen gösterirdi, ama hata yaptığını görünce de, yaptığı hatanın özeleştirisini cesaretlice verirdi. Onun için sağlıklı yaşam ve sağlıklı bir beden her şeyin başında gelir. Ona göre bir insan kendi sağlığına zarar verdikten sonra, o insanın diğer insanları ve halkı kurtarma, sağlıklı kılma çabası çok anlamlı olmazdı. Başkan'da düşünceyle yaşam bütünlüğü birlikteliği bu konuda da paraleldir. Sigara konusunda da öyle yaptı ve o nedenle sigara içmeyi bıraktı. Önceden de Bazen aylarca içmiyordu, kendisine o denli hakimdi. Kendisini alışkanlıkların esiri yapmıyor ve hiçbir şeye aşırısıyla bağlanmıyordu. Özgürlük Başkan'da

bir karakterdir. Yaşamın tüm dayattıkları karşısında özgür kalabilmek ve kendini koruyabilmek önemli bir durumdur. Özgürlük ideolojisinin düşüncesini geliştirebilmek ve onu canlı kılabilmek açısından oldukça önemlidir.

1981 Konferanstan önce, bizim lojistiğimiz ve de sempatizanlar bir sürü sigara göndermişlerdi. Konferans, raporu hazırladığı için tartışma yapıldı ve bir sürü şey konuşuldu. Toplantıdan sonra Başkan, "Ben gidiyorum" deyip Lübnan'a kampa gitti. Rapor yazılacaktı, ama raporu yazacak kimse yok. Sadece ben ve Ethem evde kaldık. Ethem, eve bakacak ben de raporu yazacaktım. Avrupa'dan gönderilen bir valiz vardı bizde. Daha önce açmış, içine bakmıştık. Valizin içinde marlboro paketleri vardı. O sigaraların hepsini Ethem'le birlikte içtik. Bir de evde kimse yoktu, herhangi bir yere de çıkmıyorduk. Sıkıldıkça ha bire sigara içtik. Bütün bir valizin içinden geriye sadece bir-iki paket bıraktık. Orada on-beş-yirmi gün boyunca kaldık.

Lübnan'daki çalışmalarımız biraz düzene girmişti. Özellikle de kitaplar hazırlandıkça ve arkadaşların eğitimleri daha sistemli geliştiğinde biz biraz rahatlıyorduk. Rahatlığımızın çalışmaların gidişatıyla bağlantılı olduğunu öğreniyorduk. Avrupa'nın yarattığı gerginlik, tabii hem farklı hem çok ağırdı. Fatma, Baki ve Davut birlikteydiler ve Başkan'a çok tepkili oldukları için karıştırabildikleri her şeyi karıştırıyorlar, var olan çalışmaları tüketiyor, ayrıca kendileri hiç çalışmıyorlardı. O alandan üst üste kötü haberler

alınca, Önderlik öfkeleniyordu. O süreçte Başkan, Avrupa için bir mektup yazmamı istedi. Avrupa'daki örgütün çalışmalarına eleştirel bakacak, onları protesto edecektik. Cezaevleriyle bağlantılarımız kesilmişti ve artık bilgi alamıyorduk. Ben de merkez adına bir protesto mektubu yazdıktan sonra, Başkan'a imzası nasıl olacak diye sorduğumda bana "Biz santral komiteyiz" diye karşılık verdi. Ben bu cevaba şaşırmama rağmen Başkan'ın bu cevabı sinirinden verdiğini fark etmemiştim. O zamanlar nerden aklımda kaldıysa Hikmet Kıvılcımlı'nın da merkez komiteye "santral komite" dediğini anımsadım ve Önderliğin cevabı bana olmaz gibi gelmedi.. Neyse mektubu aldım ve altına Başkan'ın dediği gibi imza olarak "santral komitesi" diye yazdım. Önderlik bu kez de "Olmaz" demişti, tam hatırlamıyorum, ama sanırım mektubu da yırtmıştı.

Biz Efsane mi Olduk

Bir gün ben mutfaktayken Başkan gelip, "Şimdi bu akşam saatlerinde bizimkiler oturmuş bizi efsane gibi anlatıyorlardır: 'Bizimkiler nereye gittiler, nerededirler ve ne yapıyorlardır' diyorlardır" dedi. Sonra elerini havaya kaldırıp, "Birdenbire ortadan kaybolduk ve sanki buharlaşıp uçtuk." dedi. Bizim nerede olduğumuza dair, kimsenin bilgisi yoktu. Mesela köylülerle '78'de '79'da hatta '80'de bile çok sıkı ilişkilerimiz vardı,

onların da haberleri yoktu. Herkes birden bire çekildi gitti, kimse kalmadı. Tabii Başkan, o akşam geçmişi anlatırken arkadaşlara olan özlemi yüz hatlarından akıyordu. Arada bir gözlerini kısıyor, derinlere, geçmişe gidiyor ve o anı yaşıyordu; sonra rüyadan uyanırcasına bu güne gelir anlatmaya devam ederdi. Bazen özlemlerini dillendirirken bakışları çok uzaklara takılı kalıyordu. Ve "Onlar şimdi her akşam toplanıyorlardır. Efsane gibi bire bin katarak anlatıyorlardır, eski şeyleri. Şimdi yaptığımızın işlere bin katı ekleniyordur. Propagandamız kendiliğinden yayılıyordur ." der ve derin derin nefes alarak değerlendirmelerine devam ederdi. Elimizin çok dar olduğu, yine birçok yönden zorlandığımız bir dönemdi. Ama Başkan, her şeye rağmen yaşamı canlı kılmaya çalışıyordu. Yine de bizlerin yurt dışında yaşama zorluğunu gideremiyordu. Bir o tarafa, bir bu tarafa bakıyor ve halka çeviriyorduk yüzümüzü. İlişkilerimiz, o zaman çok çok sınırlıydı.

Farklı halklarla çok içli dışlı olmadığın bir yerde olmak, daha çok zorluyordu bizi. Mesela Avrupa'ya giden arkadaşlar, oraya giden işçilerle kalabiliyorlardı. Ama bizim için durum öyle değildi. Lübnan'da az da olsa Kürtler vardı. Suriye'deki halkla kısmi ilişkilerimiz vardı. Çok uzak da değildi, ama yine de yabancılık ağır ve zor geliyordu. Kendi ülkemizin çocuk seslerine özlem duyuyorduk. Sanki ülke avucumuzda ve biz onu bir türlü avuçlayamıyorduk. Kendimizi orada

yapayalnız kuyuya atılmış taş gibi hissediyorduk. Biz, sesler yankılansın diye çırpınırken sanki kimse bizim sesimizi duymuyordu. Bazen de aylarca kimse arayıp sormuyordu. Bazen keşke birileri gelse nasıl olduğumuzu sorsa, salt eleştiriye bile razıyız tarzında tartışmalarla birbirimize takılıyorduk. Tabii böylesi süreçleri yaşamak, yoldaşlık bağlarımızın hiç kopmayacak bir hale gelmesini sağlıyordu. Yokluk ve zorlukları, giderek güçlü yoldaşlık zemini yapıyorduk. Yaşadığımız zorluklar, bizi birbirimize bağladıkça biz zorlukları başarının gerekçesi yapıyorduk. Bazen de sinirlerimiz gerilince, her ne kadar birbirimize yansıtmasak da, bu yüz hatlarımızdan okunuyordu. Artık birbirimizin en ufak mimik hareketinin ne anlam taşıdığını anladığımız için, bu konuda da birbirimize oldukça derin bir anlayışla yaklaşıyor ve birbirimizle ilgilenmeye çalışıyorduk. Hele bazen Kemal'i hatırladığımızda içimizde bir şeyler kıpırdamaya başlıyordu. Kemal her şeyi yapıyor, yerinde durmuyordu. Nasıl anlatsam yani yapmadığı bir şey yoktu. Kemal'in bu aşırı hareketliliğine Başkan'ın kendisi de bazen kızıyordu. Kemal, yaptıklarından sonuç da çıkartıyordu. Hatalarından güçlü sonuçlar çıkarmak için uğraşıp dururdu.

Bunun mücadele için gerekliliğini bildiği için, daha çok sonuç çıkarmak için yoğunlaşıyordu. Kemal, bir çağlayan gibiydi. Yaşamda hiç durmayan ve her şeye inat akan ırmaktı. Evet coşkun bir sevgi seliydi Kemal. Onun olduğu yerde

atiklik, hareketlilik zamanla yarışırdı. Bazen de hata yapınca, küçük çocuklar gibi hemen telafi etmek için mutlaka yeni bir çözüm yolu bulur ve sunardı. Olayları mücadele dışı bir yaşam olarak sonuçlandırmıyordu.

O yüzden de çok eleştirilecek bir yanı kalmıyordu. Kemal girdiği ortamda insanlar için moral, irade gücüydü. Özgür iradenin sesi oluyordu. Hele bir de Başkan'la bir araya geldiler mi, tablo daha da bir güzelleşiyordu. Onlar kavga ettiklerinde bile her zaman yeni bir güzelliği yaratmak için çırpınıyorlardı. Bazen de bu küçük kavgalar sonrasında Kemal, çok kısa bir süre sessiz kalır ve sonra yine kabından taşardı. Başkan, zararlı şeylere kızardı. İnsana zarar veren, şeylere kızardı. Yoksa diğer şeyleri çok takdirle karşılayan yaklaşımı vardı. O anlamda çeşitliliği severdi. Fakat zarar veren bir durum olunca, kim olursa olsun, nerede ve nasıl olursa olsun görmezden gelmiyor, affetmiyordu. Öyle bir yaşam ilkesi vardır. Kaldığımız evin dışında, Filistin mahallesindeki gelip giden arkadaşlarımızın kaldığı eve gidiyorduk. Çok sık olmamakla birlikte, ara sıra oraya gidip geliyorduk. O koca ülkede bir gittiğimiz yer Filistin mahallesindeki evimizdi. Evden çıktığımız da sadece oraya gidiyorduk..

Gezilere Çıkıyorduk

Yıllar önce Ankara'da yaptığımız gibi Şam'da

da sabah gezintilerine çıkıyor, alış-veriş yapıyorduk. 1981-82'de iki-üç günde bir kaldığımız evin alt tarafındaki bahçelerde geziyorduk. Bu gezileri daha çok, evdeki hareketsizliğin hantallık yaratmaması için yapıyorduk. Başkan ise, gerçekten geziyi çok seviyordu.

Önderliğin tarihe olduğu kadar tarihi eserlere de merakı oldukça büyüktür. Herhalde Suriye ve Lübnan'daki tarihi yerlerin hepsini gezmiştir. O zamanlar gelen misafirleri de gezdiriyordu. Cezaevinden çıkıp Önderlik sahasına gittiğimizde O, oraya yeni gelen bir çok kişi gibi bizimle de Palmira'ya geldi.

Bir gün lokantaya da gittik. Gittiğimiz yerde yemekler çok yağlı ve ağırdı. Başkan masaya bakıp bir şeyler hatırlayıp gülüyordu. Önceleri çoğunlukla da yeni gelenleri bu lokantaya getiriyormuş. Başkan'la lokantaya gelenler, önce ekmekle karınlarını doyurdukları için asıl yemek gelince de yiyemiyorlarmış. Aynısını bizde yaşadık. Biz de yemekler geldiğinde çok yemek yiyemedik. Yemekten sonra birde yağlı ve yumurtalı bir tatlı getirdiler, bir kadayıf türüydü. Çok sıcak bir yaz günüydü ve yemekler gibi ağır tatlılar da yenilemiyordu.

Başkan "Onu da yiyin, para vermişiz" diyerek bitirmemiz gerektiği yönünde mesaj verdi. Fuat, terliye terliye önündekileri yiyip bitirdi. Tabii bir süre geçtikten sonra durup durup birbirimize bakarak kendi halimize gülüyorduk. Başkan,

“Yemektir, önce dikkatli yiyeceksiniz” diyordu. Daha sonra da masaya bira getirdiler. Başkan bir bardağı doldurup “İçin” dedi. Fuat ve Dursun Ali de bizimleydi. Hiç birisi kafasını bile kaldırmıyordu. Ama Başkan, ‘için’ diyordu. Suriye’de idik ve çevremizdekilerin hepsi bize bakıyordu. Artık dayanamayıp içimden mademki Başkan çok ısrar ediyor deyip sonra, bardağı tuttuğum gibi kafama diktim. Başkan nasıl karşıladı bilemiyorum, içerken kendisine hiç bakmadım. O kadar ısrar edince ayıp olmasın diye içtim.

Yemekten sonra, gezimize kaldığımız yerden devam ettik. Harabeleri, ilkel çağdan ve köleci dönemden kalma mezarları dolaştık. O dönemde cenazelerini evlerinin raflarına gömerlermiş. Cenaze yerleri odaların yanındaydı, oraları dolaşırken Başkan birden bire bana, “Abbas, Evren hakkında ne düşünüyorsun” deyince ben de Ahmet Kahraman’ın bir kitabı vardı, ama okumadım dedim. Ardından Kenan Evren’in yazılmamış anıları vardı dediğimde Önderlik bir kahkaha atarak, “Kenan Evren senin aklını yemiş. Kainat hakkında ne düşündüğünü soruyorum” dediğinde bir şey demedim. Önderlik, o süreçte gökyüzünü, gezegenleri ve yıldızları çok araştırıyordu. Evrenin geçmişi ve geleceği üzerinde kafa yoruyor ve tartışıyordu. Yine bir kaleye gittik, Latkiye ile Şam arasında bir yerdi. Hepsini gezdik, Surları dolaşıp üste çıktık.

Tabii o dönemde kaleyi inşa edenler savunma

amaçlı olarak kaleyi tepenin üzerine kurmuşlar. Onların kaleyi yüksek yerlere kurmuş olmaları, bizi de çok yükseklere çıkartı. Yürürken Başkan bir ara sendeledi, sendelediğinde de "Siyasi denge iyi de..." dedi. Sanki dengesizlik, siyasi dengeyi de zayıflatıyor diyecekmişiz gibi anında cevap verdi. Hazır cevap derler ya. Ama bu basit hazır cevaplık değildi. Sanki saatlerdir onu düşünüyor da öyle bir cevap oluşturmuş gibiydi. Başkan'ın düşünce mekanizması saat zembereği gibi kuruludur.

Aynı süreçlerde Yalçın Küçük de gelmişti. Yalçın Küçük'le "Düşünürken yapmak. Yaparken düşünmek" ilkesini değerlendirdiler. Yani her an düşünen ve anında yorum geliştiren bir zeka, müthiş bir muhakeme gücü söz konusu. Diyalektikte öyle bir zeka var. "Siyasi denge iyi de" demesini hiç unutmuyorum. Dışımızda bunu yapanlar, bize karşı olanlar, bizim yaptıklarımız dengede mi değil mi, dengesizlik neresindedir tespit edip, örgütü öyle yürütüyordu. Onun içinde Önderlikle beraberken herkes kendisini iyi hissediyordu. Hiç kimsenin başka hesap yapmasına gerek kalmıyordu. Çoğu arkadaşın "Nasıl olsa Önderlik düşünüyordur" yaklaşımı da buradan kaynağını alıyor.

Önderliğin tarih bilgisi çok fazlaydı. Önderlik tarihe karşı ilgisini konuşarak çeşitli sorular sorarak çevresiyle de paylaşırdı. Tarihi gerçekten onun kendi gerçekliğine göre anlamaya çalışıyordu. Anlatırken tartışırken o anı yaşayıp hissetmeye çalışırdı. Mesela tarihi yerleri gezerken 'Acaba

burada kim yaşamıştır' derken geçmiş yaşama duyduğu büyük saygıyı dile getirmeden geçemiyordu. Bu söylemleri basit değil, o sözlerinde o tarihin anlamı saklıydı. Yaşamış olanların emeğine, anısına büyük bir değer veriyor ve saygı gösteriyordu.

Ucuz Anmaz

Fuat çoğunlukla Tevrat'ı okuduğu için Başkan, İsa'yı Fuat'la çok tartışıyordu. O konuda sıkıştığında hemen İsa'dan örnek vererek Fuat'a "Fuat, İsa bu konuda ne diyordu" diye sorardı. Büyük devrimci, düşünce akımının yaratıcıları peygamberler gerçeğini en iyi yorumlayan da Başkandır. Peygamberleri her zaman devrimci kuşak, düşünce üreten kuşak olarak değerlendirirdi. Savunmada da insanlığın gelişimindeki en büyük etkeni düşünce olarak ortaya koyuyor. Önceki Marksist diyalektiğin ekonomiye öncelikten de öteye temel bir rol vermesine karşılık Önderlik, düşüncenin, ideolojinin toplumsal gelişmedeki rolünü öne çıkarıyor. "Onlar koskoca kitaplar yazdılar. Muhammet Kuran'da neler yazılı baştan sona kadar adeta onun her kelimesinin sancılarını bilen tanıyan bir konuma sahiptir" diyor. Başkan, emekle yaratılan değerlere olduğu gibi, her zaman o büyük düşüncelere ve devrimci eylemlere saygıyla yaklaştı.

Onları tanımlarken; insanlık için büyük

yaratıcı, çığır açıcı insanları tanımlaması kaynağını onlara duyduğu saygıdan ileri geliyordu. Öyle ucuz anmaz, ucuz konuşmaz ve değerlendirmezdi. Değerlendirmelerinde İsa'nın daha çok ezilenlerden, yoksullardan yana tutumu ön plana çıkıyorken, Hz Muhammet'in ise devrimciliği ön plana çıkıyordu. Büyük dönüştürücü, değiştirici, eylemci kişiliğini her zaman önde tutuyordu. Küçük kuvvetlerden çıkarak, önemli başarılar kazanmanın askeri ve siyasi bakımdan başarı kazanmanın İslam dünyası tarafından temel örneği olduğunu belirtiyordu.

Başkan, hiçbir zaman çocukluğunu nostalji olsun diye anlatmazdı. Fakat bir olay karşısında ders çıkarmak gerektiğinde onlardan örnekler verir. Mesela çoğunlukla "Sizin çocukluğunuzla benimki bir değil. Ben, sizin gibi çocuk olmadım." diyordu. Özellikle belli bir bilinç kazandıktan sonra aile ile düştüğü çelişkilerden sürekli ders çıkarmaya çalışıyordu. Çocukluğu, bireyin temel gelişimi, özgürleşme alanı olarak görüyor ve ona çok değer veriyordu. Birey olmayı orada arıyordu da diyebiliriz. "Siz çok isyan edemediniz, uysal kaldınız ve dolayısıyla özgür birey olma, yanlışlara, bağımlı, zayıf bırakan etkenleri görüp, onlarla mücadele etme gücünü ortaya çıkartma gücünüz gelişmedi. Şimdi onun zorlanmasını yaşıyorsunuz" diyordu. Kendisinin küçük çocukken yaşadığı en basit şeyleri bile büyük bir yaşam dersi haline dönüştürüyor Başkan. Okula gidişi, öğrenciliği, işe yaklaşımı, aileyle ilişkileri,

anneyle, babayla, kardeşleriyle ilişkileri çok fazla anlattığı şeylerdir. Bir çok şeyi Önderliğin anlatımıyla yaşadık. Yoksa ben Halfeti'yi görmedim hiç, Önderliğin anlattıklarıyla oraları görmüş gibi biliyorum.

Mesela gördüğü rüyaların üzerine çok düşünüyordu. Son savunmalarda da "Gördüğüm rüyalar" diye bir cümle var, okuduğumda hayret ettim. Atina Savunması'nı okurken çok ilgimi çekti. Yine kayadan geçemeyip de kan içerisinde kalma olayı mesela. Birçok kez şöyle bir rüya gördüm diyerek, ne olduğunu sorardı. 1981'de, '94'te de bu soruyu sorardı. Aslında uyku dünyasında da yaşıyordu. Ona değer veriyor ve anlamaya çalışıyordu. Nedir, kaynağını nerden alıyor diye anlamak istiyordu? Bazen "Şöyle bir rüya gördüm, sence ne demektir? Ne anlama geliyor?" diye sorduğu çok oluyordu.

Hisler...

15 Ağustos için bir akşam moral yapacaktık. O sıralar misafir olarak İsmet Şerif Vanlı da vardı. Başkanın yapacağımız morale katılacağını düşünmüyorduk, ama katılmasını da çok istiyorduk. Yine de ne olur ne olmaz diye bir kere söyleyelim dedik. Ona söylemek için akşama doğru hazırlandık, yemek saatinde Başkan'a 15 Ağustos kutlaması yapacağız diyecektik ki, kendisi hemen ağzımızdan sözü alıp "Ben de geleceğim" diyerek

sormak istediğimiz sorunun cevabını vermişti. Ayaklarında sadece terlik vardı, biz cevap verdikten sonra salona doğru gitti. Bize hiç konuşma, sorma fırsatı vermemişti. O zaman bizim hazırladığımız program farklılaştı. Başkan, o akşam 15 Ağustos'a ilişkin duyumsadıklarını, hissettiklerini, anılarını anlattı, anlattırdı. İsmet Şerif Van' lıyı konuştururken eski birçok arkadaş orada hazırdı. Beni arattırdığında ben, başıma geleceğini önceden hesaplayarak kaçmıştım. Saat üçe doğru geliyordu ve herkes yorulmuştu. Biz de morali bitirip, havuzun oraya gittik. Gece sanki bizim yaptığımız moralden etkilenmişti, ay ışığı ısıtıyordu geceyi. Gayri ihtiyarı nereden aklıma geldi ben de anlamadım, ama bir ara "Epeyce geç oldu, arkadaşlarda uyuyorlardır" dediğimde, Başkan, şaşırarak"Nasıl uyuyorlar..., topla bakalım, tekrar kutlamaya başlasınlar" dedi. Herkes yatmıştır, artık toplanamazlar dediğimde, fazla üstelemedi. Ama o ay ışığına bakıyor, ışıklarının yansıdığı geçmiş geceleri tekrar yaşıyor ve heyecanlanıyordu.

1994'de Ertuğrul Kürkçü geldiğinde Başkan kendisine, "Başkanım gel seninle bir kongre yapalım ki herkes yaptığının hesabını versin. Biz ortak bir örgüttük. Ben bunları yaptım, sende raporunu ver." dedi. Başkan Ertuğrul'u seviyordu. Bu sadece Türkiye'nin mevcut durumundan, Türk-Kürt ilişkilerinin ve halklarının ilişki düzeyinden de öte, onun halkçı karakterinden kaynağını alan bir tutumdu. Emekçilere, halka ve ezilenlere

yaklaşımından ileri geliyordu. Bu konuda hiç ayrım yapmadı ve Savunmalarında yine "Ben doğru karakteri her zaman önde tuttum" diyerek buna vurgu yapıyor. Önderliğin doğru karakterden de öteye, halkçı bir karakteri vardı. Önderlik, nereden kim gelirse gelsin her halkın değerine büyük saygıyla yaklaşmayı ve seviyeli tutum takınmayı bilir.

Yine biz 1994 Kasım sonunda ülkeye geçiş hazırlıkları yapıyorduk. 27 Kasım günü dersten çıktığımızda Önderlik, Karasu ile birlikte kapıda bizi bekliyordu. Yeni devrenin açılış konuşmasını yapacaktık. Önderlik kapıda konuşuyor muyuz, konuşmuyor muyuz diye bir süre bekledi. Önce biz konuşmayız diye itiraz ettik, olmaz gideceğiz yol üstündeyiz dedik. Biraz geçtikten sonra kürsüye çıktık ve o zaman üç saat Karasu arkadaşla birlikte ders verdikten sonra, Önderlik zamanın dolduğunu fark edince ancak dersi bitirdi. Hemen tamam demedi; gözlemledi. Daha sonra arabalar hazırdı vedalaşıp arabalara bindik. Biz ülkeye gitmek için araba bekliyorduk, ama Başkan devrenin açılış konuşmasını yaptırdı. Bize aralıksız bir maraton havasını yükledi. Başkan, insanı sürekli olarak bir yaratıma yöneltiyor, çalıştırıyordu. Dershanenin kapısından çıkıp ülkeye gelmek için arabaya bindik.

15 Ağustos'tan sonraydı, ben fotoğrafçıydım. Önderliğin Mehmet Karasungur'la birlikte ayakta çektiği bir resim var, o bana ait, ben çekmiştim. Akademide I. Konferans sırasındaydı, haberleri

yoktu. Ayaklarında terlik vardı. Mehmet Hoca Arkadaş İran'dan yeni gelmişti. Benim fotoğraf makinem vardı, biraz ilginç bir poz görsem hemen çekiyordum. Okulda fotoğrafçılar vardı. Başkan benim başka işlerim olduğu için fotoğraf çeken değil de, diğer işleri yürüten olmamı istiyordu. Bir sefer neredeydi hatırlamıyorum ama, "Sen bizim protokolü alt-üst ettin" dedi. Niye olduğunu çok fazla düşünmedim. Çünkü fotoğraf çekerken disiplini biraz bozuyordum. Fotoğrafı çekmek de disiplini, protokolü bozuyordu. O yüzden çekmemi istemiyordu, yoksa çalışmaktan değil.

Bir gün misafirler okula gelen misafirler ayrılacaktı. Fotoğrafçı gecikince, misafirle ortada kala kaldık. Başkan epeyce de fotoğrafçıyı aradı, dolaştı, kızdı. Her tarafa baktık, fotoğrafçı yok. En son baktım ki olmayacak "Bak, ben çekseydim böyle olmazdı. Yasaklanınca iş zora girdi" dediğimde Başkan hiç ses çıkarmadı. Bunu görünce hemen gidip makinemi getirdim ve Başkan'ın misafirlerle resimlerini çektim. Yoksa misafirler gidemiyorlardı.

Duran Kalkan

APO ADIYAMAN'I, ADIYAMANLILAR DA APO'YU ÇOK SEVDİ

Apo'nun varlığını ilk kez Haki Karer ve Kemal Pir'den duydum. O zaman Haki Karer, Kemal Pir ve Cemil Bayık Antep'e çalışmaya gelmişlerdi. O dönemde İskenderun'da bir demir çelik fabrikası yapılıyordu. Her kesimden insanlar olmakla birlikte ağırlıkta demokrat kesimden birçok işçi vardı.

3 Şubat 1975'ti. Adıyaman'da şehit düşen amcamın oğlu Hüseyin bana:

- Akşam iki adam gelip seni sordular, dedi.

- Hayırdır, diye sordum.

- Birisi senin yanına çalışmaları için göndermiş, dedi.

Ertesi gün geldiğimde gelen iki kişinin tavla oynarken beni beklediklerini gördüm. İlk görüşte Kemal'in böylesi ağır işlerde çalışamayacağı izlenimini edindim. Çünkü Kemal çok kibar ve elleri çok nazikti. Haki ise üzerimde ruhen kibar bir insan olduğu izlenimini bırakmıştı. Haki çok birikimli, donanımlı ve alçakgönüllüydü. Konuşurken insanları çok etkiliyordu. Oturduğumda Kemal çok geçmeden bana:

- Sen bizi işe alacaksın, bize bir ev tutacaksın, evin içini sadece oturabileceğimiz ve yatacağımız şekilde döşeyeceksin. Ayrıca bizi kendi ekibinle de tanıştıracaksın. Biz buraya siyasi çalışma yürütmek için gelmişiz. Bizi senin yanına kardeşin ve

arkadaşların gönderdi, dedi ve ardından kendilerine dair önüme bir çalışma programı koydu.

İkisi gerçekten de delikanlıydılar. Kemal Pir siyah hakim yakalı bir pardösü giymişti. O zaman hakim yakalı pardösüler modaydı. Daha sonra bürokrat Kemal diyeceğimiz Kemal bir de çok güzel bir ayakkabı giymişti. Biraz sükseli ve lükstü. Saçları gür ve uzundu. Askeri yakalı pardösü Kemal'e farklı bir hava vermişti. Haki askeri bir parke, kot pantolon ve bir de postala benzer bir ayakkabı giymişti.

Yaklaşık altı ay gelip gittiler. Zamanla Kemal çalışmalardan dolayı gelmedi ama Haki gelmeye devam etti. Onların parti çalışmalarını yürütmek için okullarını bıraktıklarını öğrendiğimde çok etkilendim. Özellikle iki Türk gencin Kürt halkının kurtuluşu için yaşamlarını ortaya koymaları, beni çok etkilemişti. Haki çok ağırbaşlı, sakin ve sıcaktı, herkesle uyum sağlayabiliyordu. Ne konuşursan konuş, ne kadar öfkelenirsen öfkelen o pozisyonunu bozmazdan sadece kısık bir sesle "Otur otur" derdi. Haki'nin bu özellikleri kısa sürede girdiği ortamda etkili olmasına yol açıyordu.

Kemal ve Haki'nin evleri de bize çok yakındı. Benim o zaman küçük kızımı alır saatlerce getirmezlerdi. Öyle ki bazen kızı unuturduk. Götürdüklerinde en az üç beş saat yanlarında kalıyordu. Hatta bir gün gittiğimde ikisine, "Bu kız kendini kirletirse..." dediğimde hemen sözümü bölerek, "Biz temizleriz." dediler.

1976'da Adıyaman'da Ellialtı Evler binasını kiraladıktan sonra Haki geldi. O zaman birkaç kişilik bir grup olarak çıktıklarını, kendilerinin çekirdek kadro olduklarını, ama içlerinden "Apo" diye bir öncülerinin olduğunu söyledi. O dönemde Başkan'a "Apo" diye hitap ediyorlardı. Onların anlatımlarıyla zamanla Apo'yu görme istemim gelişti. Apo'yu çok seviyorlardı. Her sohbetlerinde mutlaka adı geçiyordu. Onların Apo'ya olan bağlılıkları bizlerin de Apo'ya sempati duymasına yol açıyordu.

Antep'te bir öğretmen arkadaşımla birlikte '75'te Newroz bayramına denk gelen bir günde PKK'lilerin Antep'te gerçekleştirdikleri bir seminere katılmak için gittik. Seminer Yüksek Kültür Derneği adındaki bir dernekte gerçekleştiriliyordu. Seminere tüm sol fraksiyonlardan katılımcılar gelmişti. Seminerde uzun boylu, yakışıklı bir genç konuştu. Toplantıdan sonra bu yakışıklı ve etkileyici gencin Cemil Bayık olduğunu öğrendim. Cemil Bayık seminere, "Ulusal bir hareketin geliştirilmesinin gerekliliğini" vurgulayarak başladı.

'76'da Haki gil çok geniş bir kesimle güçlü diyaloglar geliştirdiler. Hakilerin bu çabaları İskenderun'da büyük bir yankı yarattı. Haki o süreçte geldiğinde yanında iki adamla gelip gidiyordu. Onları tanımıyorduk. Bu adamların birisine Küçük Kara, birisine de Büyük Kara diyorduk. Haki'nin yanındaki bu iki kişi daha çok yazıları ve materyalleri Adana ve Antep'e götürüp

getiriyorlardı.

Belli bir süre sonra Antep'teki ve İskenderun'daki hareketliliğin Adıyaman'a taşınması için iki-üç kişi görevlendirildi. Adıyaman'a taşınabilmesinin gerçekçi bir yanının görünebilmesi için de birisinin Adıyaman'a gelip ya bir toplantı gerçekleştirmesi ya da seminer vermesi gerekiyordu. Başkan'ın istemi üzerine Adıyaman'da bir toplantının gerekliliği gündeme getirilmiş ve Başkan kendisi toplantıyı yapacağını belirtmişti. Halkın Kurtuluşu o dönemde istihbaratla işbirliği yaparak doğuş aşamasındaki bu oluşum açısından baskı tehdidi oluşturmaya çalışıyordu.

Toplantıya Sabri Ok, Hüseyin Cengiz de katılmıştı. Toplantı altyapı hazırlıklarına Mehmet Emin Taştan'ın büyük emekleri geçti. Toplantıya Hüseyin Yorulmaz (Ali) ve daha birçok kişi katılmıştı. Yaklaşık otuzbeş-kırk kişi katılımcı vardı. Başkan toplantıya gelen herkesi kapıda karşıladı. Kimse Başkan için ayrılan koltuğa oturmadı. Gelenlerin hepsini karşıladıktan sonra gelip odanın sol köşesindeki koltuğuna oturdu. Oda çok küçüktü. O yüzden bazılarımız da ayakta dinledik. Herkes can kulağıyla Başkan'ın ağzından çıkacak sözcükleri bekliyordu.

Başkan bu büyük heyecanı daha fazla derinleştirmeden söze, "Bu harekete Denizlerin ve Yusufların, o dönemde şehit düşenlerin anılarını yaşatmak vesilesiyle başladık,"diyerek bunun yarattığı duygu ve düşünceleriyle başladı. Ulusal

meseleyi kapsamlı bir biçimde açtı.

Toplantıda Mehmet Emin Taştan Başkan'a çok soru sordu. Örneğin Mehmet Emin, "Bu hareketi geliştirirsek, Türkiye'de ayrı mı yapacağız, Türkçe mi, Kürtçe mi konuşacağız? Biz solcuyuz, sol mu olacak, radikal mi olacak, muhafazakar mı olacak?" türünden sorular sordu.

Başkan, toplantıya gelen insanların hepsiyle görüştü, tartışıp, konuştu. Başkan gözlük takmış; kahverengi bir ceket, çizgili, kahverengine çalan, mor zeminli bir gömlek ve kadife pantolona benzer bir pantolon giymişti.

Başkan, toplantıdan sonra üç gün bizim evde kaldı. Benim o zaman iki çocuğum vardı. Biri altı aylık, biri de üç yaşındaydı. Başkan büyük kızımla oyun oynuyor ve kendisiyle ilgileniyordu. Annemin bir özelliği de her gelen misafire, "Hangi yemeği istiyorsan onu yapayım", diye sorardı. Başkan'a da aynısını yaptığında Başkan annemin o davranışından çok etkilenmişti.

Başkan bizim evde kaldığı süreçte -ki daha sonra bazı kitaplarında da rastladım; "Bir Kürdistan bölgesine gittim. Kürdistan giyimli bir kadının, annem yaşındaki bir kadının gerek yemek su vermekte, gerek beni karşılamakta çok büyük bir saygı göstermesiyle karşılaştım. O zaman çok büyük bir başarı elde ettiğimi fark ettim. Ben bu kadından hareketle, bu Kürdistan kadının şahsından hareketle Kürdistan'ın hepsinin bana saygı duyacağına ve doğru olduğuma dair beni güçlendirdi.

Bilgilerimin doğru olduğu, teşhisimin doğru olduğu, hareketimin doğru olduğu inancını, intibahını bana bıraktı", diyordu. Hatta "Üzerinde şu elbise vardı, bu vardı. Her fırsatta da kapıya uğrardı, beni kontrol ederdi. Anne nasıl bir evladını severse öyle sevdi, öyle saygı duydu. İnanıyorum ki bu bölgede burada yaşayan insanların hepsi saygı duyacak. Bundan cesaret aldım. Ben buradan rahatlıkla Kürdistan'a açılacağım", diyerek kendisi için bir teminat oluşturdu.

Üniversiteye giden kardeşim benden para istedi. Ne kadar istediğini sordum beş yüz lira dedi. Beş yüz lira para da o dönemde çok iyi bir paraydı. Benim iki yüz lira param var vereyim dediğimde, Başkan "Bende var" deyip cebinden çıkarıp beş yüz lirayı verdi. Daha sonra sana para vereyim dediğimde Başkan,"Yok, benim için gidiyor. Kaç sefer de gidip geliyor o gitsin", dedi. Daha sonra kardeşime bu arkadaşın parasını ver, ayıp oluyor o geziyor dediğimde kardeşim, "Onun parası" çok dedi gülerek.

Başkan önüne ne yemek konulursa yiyordu. Daha çok kardeşimle birlikte yemek yiyordu. İştahına diyecek yoktu. Tek başına bir odada kalıyordu. Yanında ufak bir çantası vardı. Çantaya okuduğu kitabını ve pijamalarını koyuyordu. O üç günü kitap okuyarak geçirdi. Annem de O'nun bu halini görünce, "Bu adam günboyu kitap okuyor. Geceleri de yatıyor zanediyorsun ama bazen bu adam ne yapıyor diye bakıtığımda, yine kitap okuduğunu görüyorum", diyordu.

Sanırım Aralık ayıydı. Kitap okuduğu zamanlar rahatsız etmek istemiyorduk. O okuyunca çay verelim mi, yemek hazırlığı yapalım mı diye tartışmalarımız oluyordu. Biz kapıyı kapattığımızda o içerden kilitliyordu. Benden daha uzun, yakışıklıydı. Götürdüğümüz evlerin hepsinde büyük saygı görüyordu. Ve bu saygıyı kendi yaklaşımlarıyla kazanıyordu. O gün bile onda bir Başkan ruhu vardı.

Zamanı iyi değerlendirmemiş olsaydık, Başkan o zaman yakalanabilirdi. Dördüncü geceyi başka bir yerde geçirdik. Ertesi gün Adıyaman'dan ayrıldı.

Toplantı Adıyaman'da büyük bir etki yarattı. Kısa zamanda merkeze ve kırsala yayıldı. Kahvede, sokakta, çarşıda, yolda ayaküstü, insanların bir araya geldiği her yerde sohbetin temel konusu gerçekleştirilen toplantının içeriği oluyordu.

Başkan gidince tümüyle Adıyaman'ı bize bıraktı. Adıyaman insanının sıcaklığıyla karşılaşınca hiç gitmek istemedi. Adıyaman'ı çok sevdi. Orada kaldıkları süreçte çok dakik, kesin kararlarla altın topu gibi kendilerini ortaya koyuyorlardı. Bu haliyle dikkatleri çok çekiyordu. Herkes pür dikkat Başkan'ı dinlerdi. Adeta hepimizin sevgilisi, saygı duyulan biriydi.

Başkan bize,

- Ben, Adıyaman'ın şeklini, şemalini, halini, hareketini, gelişecek tehlikeleri sizin kadar iyi bilmiyorum. Siz ne diyorsanız onu yaparız, diyerek hem güven verdi, hem de oradaki insanlara olan

güvenini ifade etti. Örneğin kendisine kalkalım tehlike olabilir diyerek kalkıp ayrıldıktan bir saat sonra askeriye orayı bastı. O evden alıp başka bir arkadaşın evine götürdük. Orada da fazla oturamadı; iki saat kaldıktan sonra ikinci toplantı anlamını taşıyan mini bir toplantı gerçekleşti. Yanılmıyorsam Ali Haydar Kaytan ve Sakine Cansız'lar da katılmışlardı.

O toplantı da Afet Evleri mahallesinde oldu. O mahallede iki saat oturmasına izin vermedik. Nitekim biz ayrıldıktan yirmi dakika sonra polis o evi de bastı. Gideceği gece iki öğrenci arkadaşın evinde misafir ettirdik, ikinci gün de sabah erkenden kalktı.

Bana son olarak,

- Bu memleketi siz de kurtaracaksınız. Benim yapacağım, söyleyeceğim budur, siz de gerisini tamamlayacaksınız, dedi. Bunları sadece bana değil, birçok arkadaşa söyledi.

Onunla bir daha görüştüğümde dünyanın en büyük zevkini ben tadacağım. Ne yapacağımı kestiremiyorum ama dünyanın en güzel ortamlarından birine ben sahip olacağım, o gün.

Hatta bazen bu kez görüşürsek bize Adıyaman'ın hesabını sorma hakkına da sahiptir diye düşünüyorum. Şimdiden O'nun kaygısını yaşıyorum.

Adıyaman'a geldiği gece ortaya koydu, insanların gönlünü aldı, ikinci gece de herkes bunu kabul etti. Ve cesaretle herkes görev alıp mücadelelerine devam ettiler. Kardeşim ve

Mahmut Ok'lar iki ay içerisinde bütün Adıyaman'a duyurdular.

O'nunla karşılaştığımızda Adıyaman konusunda söyleyeceklerinden payıma düşeni alırım. Adıyaman da bu konuda kendi ciddi olmak zorunda. Başkan'a böyle onurlu bir mücadeleyi sürdürdüğü için sonsuz teşekkür ediyorum.

Kamber Adıyaman

ONUNLA YOLA ÇIKMAK NE GÜZEL!

Görevlilerle girdiğimiz uzun tartışmalar ve verdiğimiz rüşvetler sonucunda havaalanından çıkabildik. Bizi karşılamaya gelen bir kişi ve bizimle doğru dürüst konuşulmadan apar-topar arabaya bindirilişimiz. Loş ışıklı, dar yollardan geçerken, havaya sinen kokuyu ciğerlerime çekiyorum.

- "Evet! Burası aynen köyüm gibi kokuyor, Kürdistan gibi kokuyor. Daha derinden alıyorum kokuyu. Önderliğin kokusunu alıyorum"

Duygularımı paylaşmaya çalıştığım arkadaşlarım, ters ters yüzüme bakıyorlar; bu ne biçim özdeşleştirme diye. Ama ben mutlu bir

şekilde koltuğuma yaslanıyorum ve kapatıyorum gözlerimi. Acaba nasıl bir karşılaşma olacak? Yüreğim, beynim sırayla sorguluyor beni. Ve tabii ki vicdanım.

Açılan büyük kapıdan içeri girerken

- "Yine okumuş bir grup rewşenbir geldi," sözlerini duyuyorum. Bu atıfın veya imanın anlamını ileride yaşayacağımız derin çelişkiler esnasında anlayacaktım. Tek bir tanıdık yüz görüyorum, ama ben başkasını arıyorum ilk girdiğim odada. Heyecan, kaygı, korku yok. Sadece adına sevinç denilen, insanı kanatlandıran bir duygu var. Tanıdık yüz soruyor:

- "İlk neyi fark ettiniz inerken?"

Benim cevabım hazır. Duygularımı tekrarlıyorum. Verilen yanıt şaşırtıyor beni:

- "Ben de ilk o kokuyu aldım. Adına da özgürlük kokusu dedim. Senin ilk adımın oldukça anlamlı" dedi bana. Ben kanatlandım sevinçten.

Bir, iki, üç ... sayıyorum günleri. Sözümü verdim, ilk eğitimde ilk eleştirimi yaptım:

- "Bu ne biçim ders veriş tarzı" dedim, susturuldum. Korkum, kaygım yok. Yine de düşünmedim değil. Bir sonraki gün büyük telaş hakim ortama.

- "Ne var, neler oluyor,"diye sorduğumda

- "Başkan, geliyor", yanıtı verildi. "Doğal olun arkadaşlar, neden her gününüz düzenli değil de, sadece bu gün düzenli olmaya çalışıyorsunuz?" sorusu yine ters bakışlarla karşılaşmama neden oluyor. "Yine nerede hata yaptım? Ah şu dilim!"

diyorum içimden. Toplandık ve içtima düzeni. Her günümüzün beş altı kez tekrarlanan, vazgeçilmez kuralı.

Kasetlerden izlerdim, TV'de görmüştüm kaç kez. Arkadaşların ön sıralarda oturmak için yarıştığını düşünmüştüm. Kendimin böyle bir yerde oturabileceğini hiç düşünemeden. Bir baktım en ön sırada, masaya yakın yerdeyim. Sükunetle bekliyoruz. Önde görünen bir arkadaş ağır ağır yürüyor. Derken ikincisi. "Hadi! Hadi!" diyorum. Ve ağır adımlarla çevresine bakına bakına gelen O'nu görüyorum. Yanımdakiler oldukça tedirgin, ben yine çok rahatım. Genele uyarak ayağa kalkıyorum. Hemen önümden geçiyor. Aramızda en fazla bir metre mesafe var ve ben o kokuyu tekrar alıyorum. İşaretiyle oturuyoruz, elimi dizlerime koymuşum herkes gibi. Belim dik duruyor, hiçbir zaman olmadığı kadar. Bakışlarımı bakışlarına dikmişim, ağzından çıkan her söz beynime nakşediliyor.

- "Ben köyümün yılan dolu arazisini, tezek-gübre kokusunu özledim", dediğinde sevinçten kanatlanıyorum. Bakışlarımla bana daha önce ters bakanları aradım. Konuşma uzadıkça, ben içinde eriyip gidiyorum.

- "Eğitimleriniz zayıf geçiyor, kendinizi sorgulama gücünüz çok zayıf" derken ben yine kanatlanıyorum. O duyguyla kendimi enginine bıraktım konuşmaların. Ne bir kulaç, ne bir dalış. Beni sürüklüyor akıntı. Konu "Doğal olamıyorsunuz, biçimselsiniz"e geldiğinde

kanatlanma bir yana, artık uçuyorum. Alkışlarla uğurluyoruz, ayaktayız. Sevgi ve saygı dileklerinden sonra sloganlarımızı haykırdığımızda, ellerini kaldırarak selamlıyor bizleri.

Acele ile toparlanmamız isteniyor. Yemeği birlikte yiyeceğiz. Tecrübeli arkadaşlar davranışlarımız konusunda tek tek uyarıda bulunuyor. Sessizce içeriye giriyoruz. Pembe havlu omzunda, sağ ayağını sehpanın üzerine uzatmış. Selamlıyoruz ve sessizce oturuyoruz. Bakışlarım yine bakışlarına kilitlenmiş. İki üç dakika sessiz bekleyiş. Ellerim iki dizim arasında kapana sıkışmış gibi duruyor. Bakışlarını üzerimde hissettiğimde pozisyonumu değiştiriyorum. Tanışma soruları ardından,

- “ Ne dersiniz Türkiye Yunanistan’a savaş açar mı?” sorusuna hemen karşılık veriyorum.

- “Sanmıyorum, bizimle savaşta olduğundan yeni bir cephe açamaz. Osmanlı’da da bu böyleydi” diyorum. Ürkek bakışlarıyla bana bakan arkadaşlarım, sohbetin sonunu bekler durumdalar.

- “Belki bir iki füze Yunanistan’a yollar” dediğinde de“Başkan bilir” diye karşılık veriyorum. Farklı bir karşılık veremeyecek kadar baskı altında hissediyorum kendimi. Büyük bir kahkaha attıktan sonra, beraberce yemeğe oturuyoruz. Hemen ardından da futbol sahasına gidiyoruz. Fakat ilk gün seyirci olarak bırakılıyorum.

Bir haftayı nasıl geçirdim, bilmiyorum. Sanki hep yanımızda. Duygularımı yeni yeni tanışmaya

başladığım arkadaşlarla paylaşımım oldukça heyecanlı oluyor. Duygularımın, düşüncelerimin olgunlaşması gerektiğini kendime hep tekrarlıyorum. Bir hafta ardından yine kamelya, yine eleştiri ve değerlendirmeler. Heyecanın, kaygının ne olduğunu anlamaya başlıyorum. Derken, futbol sahasında mavi, üzerimde bol duran eşofmanlarımla karşısına çıkıyorum. Bir iki süzüşten sonra

- "Futbol oynamayı biliyor musun?" sorusuna hiç de mütevazı olmayan bir cevap veriyorum;

- "Evet çok iyi biliyorum".

Topun ardından küçük bacaklarımla koşuyorum. Yılların tecrübesine karşı çalım yapıyorum ve üçüncü denemede topum ağlara takılıyor. Kendimden geçmiş bir halde, ellerimi havaya kaldırmış, izleyicilerden tezaruat bekliyorum. Yana dönerken nerede olduğumu hatırlıyorum. Elleri belinde, başı yana eğik bana gülümsüyor,

- "Bravo heval, haydi tekrar giriş, devam et" sözleri içimi titretiyor.

Mücadeleye teşvikti bu. Yenilmez gibi görünenleri yenmenin verdiği güvendi bu. Durmadan koşmaya devam ediyorum. Ayağıma yediğim tekmeyle yere serildiğimde, başucumda O'nu görüyorum. Yerde uzanmış, sersemlemiş bir halde hemen ellerimi yanlarıma indirip saygı duruşuna geçiyorum.

- "Bir şeyin yok değil mi heval, sana bir şey olmasın. Dikkatli oyna. Bunlar sizi ezer geçer"

sözlerine anlam veremiyorum.

Benim gibi birinin olup olmaması, bu uzun soluklu yürüyüşü neden etkilesin ki! Yeniden kalkıyorum, ama binlerce şey öğrenerek. Bir oyunda bu kadar hızlı davranmam, kaleye geçmemle sıfıra iniyor. Çünkü üç gol üst üste yiyorum.

- "Erken sevdalandın kendine, bir gol attın da üç gol yemek zorunda mıydın, çık o kaleden" diyor.

Yeni bir şey daha öğreniyorum; olumlulukta da, olumsuzlukta da yaşamı insana tanıtıyor. Kaçabileceğin hiçbir yerin yok. Ya gerçekle yüz yüze geleceksin, ya da en lanetli hale getirilmiş bir halkın gerçeğinde boğulup gideceksin.

Derken mutfak görevliliği sırası. Kadının önderlikle diyalog ortamının en samimi yakalandığı yer. Heyecanı, korkuyu, yanlış yapma kaygısını yavaş yavaş duyumsayışım. Bu yaşama ciddi yaklaşmanın, sıradan bakış açısının değişmesinin sancıları. İlk emare, kalbimin hızla çarpması. "Ben böyle değildim, ne oluyor" sorusunu kendime sorduğum dakikalar. Her şey onu karşılamaya hazır. Çiftliğin ses ayarından, havuzun berrak suyla dolduruluşuna kadar. Bir araba sesi ve biz hazıroldayız. İçeri giren güvenlikteki arkadaş. "Ne oluyor, nerede kaldı" soruları yanıtsız. Alınan bir tedbirdir diye düşünüyorum. Kalp atışlarım tekrar dengeleniyor. Ellerim titremiyor.

Bir on dakika sonra karşısındaydım. Elini

tutuyorum. Bir parmak dokunuşuyla ellerimdeki nasırları fark ediyor. Ve güzel bir tebbesüm beliriyor yüzünde. Eğiliyor beni öpüyor. Ardından da koşturmaca. Günlerden 30 Haziran. Oldukça heyecanlı, oldukça duygulu. Bizler hazırlıkları tamamlamaya çalışırken, gelen haberle misafirlerin beklendiği belirtiliyor. Yaptığım onca şeyin boşa gitmesine üzülüyorum. Mutfakta istemsiz hareketlerimle bir baştan bir başa volta atıyorum. Kapıda onu fark ettiğimde, taktığım önlükle saygı duruşuna geçiyorum.

-"Neler yaptın" dediğinde cevap vermeme fırsat vermeden tencereye bakıyor. "Güveç ha! diyor sevinçle; "Emek ver bana. Yemeğe kalamıyorum ama yemek de ziyan olmasın" diyerek, küçük yufka ekmekleri, tencereye daldırıyor.

O arada misafirlerin okula geldiği haberi geliyor. Sevinçten ağlayacak durumdayım. Tüm gün koşturdum. Ve sonucunu böyle bir ödülle alıyorum.

- "Ne istiyorsun?" diye soruduğunda
- "Ülke, dağ" diyorum.
- "Yanımızda kal" dediğinde, o heyecanımla
- "Yeterlidir" diyorum.

Sanki o an Ondan fiziki olarak kopmuştum. Ama O,

- "Siz yeter ki bizden isteyin. Elimizden gelen her şeyi sizlere vermeye hazırız" dediğinde kendimi tekrar Ona yakın hissettim.

Demek ki bizlerin tercihi, istemi, ihtiyaçları da

soruluyor. Ve

- “Tamam heval, seni o dağlara yollayacağız. Çabuk şehit düşme”, diyor bana.

Devrenin bitmesine iki ay kala aldığım böylesi bir güç, beni kampın en kanatlısı yapıyor. Çok sevinçliydim. Coşkumu eğitimlere, yaşama, görevlerime vererek yansıtıyorum. Aynı günün akşamı Zilan Arkadaş üzerine yapılan toplantı sonrası bizlere; “Zilanlaşmanız umuduyla şevbaş” deyişi. Duygusallığı bir yana bırakmalıyım. Yaşadığım her an bana öğretiyor. Doğru ile yanlışı ayırabiliyor, mücadeleciliğe sevk ediliyorum. Olgunlaşmaya ve en güzeli de kadın olma gerçekliğine yaklaşıyorum.

Yaşanan olumsuzluklara rağmen ayakta kalabilmeyi öğreniyorum. Her şey canlı yaşanıyor. Tüm hayallerden uzakta, ütopyalar her an gerçekleşecekmiş gibi geliyor insana. Artık her gelişi büyük bir duygu yoğunluğuyla bekliyorum. Sırf burada bazı şeyleri ifade etmek veya en olumlu yönleriyle dile getirme kaygısından uzak, içte, duyguda, düşüncede yaşanan gerçeklerdir bunlar. Eksik olabilir ama asla abartılı değildir. Bana “Bilinç topu gibi olmalısın” dediği an, benim artık önü alınamaz yaşam coşkum arttıkça artıyor. Kanatlanmış ve uçmuştum artık.

İkinci mutfakçılık görevi diğerinden çok daha farklı, çok daha öğretici geçiyor. Yönetimde çıkan zayıflıklar onu kızdırdığında; bir tavır göstergesi olarak yönetimleri görmek istemiyor. Biz de yapacağımız işlerde daha dikkatli olmamız

gerektiğini biliyoruz. Çözümleme sonrasında hızla içeri dalışı, elimin, ayağımın birbirine dolanmasına neden oluyor. Sözcü arkadaşın işaretiyle bir elimde havlu, banyonun kapısında bekliyorum. İçerideki askıda beş, O'nun omzunda bir, benim elimde bir havlu. Toplam yedi havlu. Tedirginim ama böyle yapmamız söylenmiş bir kez. Elini, yüzünü yıkadıktan sonra omzundaki havlu ile yüzünü kurularken bir yandan da çevresindeki manzarayı izliyor. Ben hala olacakları bekliyorum. Mutlaka bir yorum geliştirilecek ve ben de payıma düşeni alacağım. Birden kalkan ayağını farkediyorum ve ani bir hareketle yana çekiliyorum. Benim atik davranmam hoşuna gitmiş olacak ki gülümsüyor, ama

- "Sizler değerlerin nasıl yaratıldığını bilmiyorsunuz. İğneyle kuyu kazar gibi değer ürettik ve bugüne geldik. Tabi ki sizler bunun nasıl olduğunu bilmezsiniz. Heval, bir banyoda yedi havlu olur mu, bendeki yeterlidir. Bu kadar fuzuli masrafa ne gerek var ki!" deyişiyle asıl dayağı o an yemiştim. Kendini emekçi, tutumlu gören ben, tekrar yeniliyorum Onun gerçekleri karşısında.

Yaşadığım yanılgıları anlamaya başlıyorum.

- "Benim her davranışım eğitim amaçlıydı" belirlemesini yaparken, aslında gerçeğin yakıcılığını yeni yeni kavrıyorum. Söylediklerimden çok, yaptıklarından öğrenmiş olduğumu anlamaya başlıyorum.

Her yaşanan, bir anı olmaktan çok, gerçekle her an karşılaşma ve çözümü ona göre üretme

görevini önüme koyan birer kitap. Açtıkça sayfaları, yeni şeyler öğreten ve kendi deryasına insanı çeken bir tarih.

Vedalaşma gününün heyecanlı, buruk, mutlu yolcusuyum.

- “Neler öğrendin bizden, neler aldın” diye sorduğunda

- “Herşeyi, yaşamı, gerçeği ve acı olan tarihi” diyecektim ama bu, kaldırılması ağır bir yük olacaktı. “Kırılan Kürt iradesi ve tarih gerçeği” diyorum.

- “İçimize yerleştirilen iblisleri doğru anla ve kendini sorumlu görüp sorunları çöz” diyor. Sözümü bu temelde verirken bana, “Altından gir köşesinden çık”,dedi ve imzaladığı fotoğrafının arkasına da “Yeki bixwaze jîyana azadî, qane her tiştî bike” diye yazıyor. Ben de özgürlük yolunun yolcusu olarak, ona tüm içtenliğimle sözümü veriyorum.

Şehit Zin Yezida Tamara

ÖZGÜRLÜK HAVARİLERİYLE TANIŞMA

Uzun bir hikayesi olan öğrenim yıllarının son demlerini paylaştığımız arkadaşlarla artık farklı hayeller peşindeydik. Varolan yetmiyordu. Birşeylere ulaşmak için çırpınıp duruyor, her yeni gün tutunacak yeni bir şey buluyorduk. Fakat çok geçmeden bulduğumuzu sandığımız şeylerin de bizi tatmin etmediğini farkediyorduk. Düzenin bahşedeceği yaşam çekici gelmemesine karşın, önümüzde tek çıkış yolu olarak duran okula devam etmek zorunda kalıyorduk. O ortamda ve koşullarda başka çıkış kapısı bulmak, mümkün değildi.

Bu arayışlar denizinde yüzerken, Kürtlük şuuru ve sol akımların etkisi -birçok insanı olduğu gibi- beni de sarmış; tüm bedenimi, ruhumu ve düşüncemi kaplamıştı. Şehir yaşamı, çıldırtacak derecede bunaltıyordu. Buna karşın yaşam tercihlerimde, içinde büyüdüğüm, sosyal ve kültürel yapılanmam daha belirleyici rol oynuyordu. O süreçte tanıştığım arkadaşlarla birlikte araştırma-inceleme yapmanın hazzına varıyordum. Günlük tartışmaları anlamaya çalışırken, düşüncelerimizi en çok paylaştığımız A. Selam Yıldız'dı. Sade, özlü bir katılımla yaşamı paylaşmak, ikimizin ortak özelliğiydi. Bir gece sabaha karşı birbirimize Kürtlüğümüzü fısıldadık.

'75-76 yılında adları çokça duyulan, ama henüz tanışmadığımız "Apocu"lardan ODTÜ'de okuyan Midyatlı şehit Mustafa Bilmen, Abbas ve beraberinde tanı-yamadığımız bir arkadaş, evini kiraladığımız Hıristiyan asıllı, yaşlı Behice ananın

evine geldiler. Onları büyük bir sevinçle karşıladık. Onlar konuşurken, biz daha çok dinlemeyi yeğledik. Birbirimizi tanıma, dinleme ve gözlemleme birkaç saati aldı. Akşam yapılacak toplantının saati belirlendi. Akşam belirlenen saatte toplantı düzenini aldık.

Katıldığımız bu toplantı, ilk örgüt toplantılarındandı. İsimsiz bir toplantıydı, fakat resmiyet kazanan bir toplantıydı. Arkadaşların değerlendirmelerini dinledikçe, Bolşevik ve Vietnam devrimlerinin ortamımızda, yeniden canlandığını hissediyorduk. Toplantıda tarih, toplum, ulus, Kürdistan ve ulusal kurtuluş sorunları kapsamlı anlatıldı. Anlatılanların derinliğini, yalnız bir toplantıyla kavramamız mümkün değildi. Daha çok dinleyerek öğrenme yöntemini esas alıyorduk. Toplantıda onlarla yaşadığımız yakınlaşma, daha sonraki günlerde daha da arttı. Onlarla düşünce ve yaşam paylaşımı çok cazip geliyordu, etkiliyordu.

Kısa bir süre sonra Kemal Pir geldi. O geldiğinde, on günlük bir eğitim sürecinin başlayacağına dair bilgilen-dirildik. Arkadaşlardan öğrendiklerimizle şahlanan yurtseverlik duygularımıza, ad koymaya çalışıyorduk. O günlerde Kemal Pir'in büyük sabırla ikna ve benimsetme hırsına, hayran kalıyorduk. Küçük bir gruptuk. Yine de Kemal'in bizimle olması, onlarca arkadaşı yanımızda hissetmemizi sağlıyordu. Onun öncülüğünde gerçekleri benimsemek, özümsemek için büyük özen gösteriyorduk.

Büyük bir zenginliğin içinde ne kadar fakir

olduğumuzu, Kemal Arkadaş daha derin hissettiriyordu. Bunu hissettikçe, yaşadığımız donukluğun örtüsünü, yavaş yavaş üstümüzden atıyorduk. O, bizleri atomlara ayrıştırıp yeniden birleştiriyordu. Onun bu yöntemleriyle günlük olarak yaşadığımız değişimler, bazen bizleri bile şaşırtıyordu. Kemal'in coşkusu, hırsı ve iddiasıyla ölüm sınırına varan duygularımız, hislerimiz ve insani özelliklerimiz yeniden can buluyordu. Kemal'in dilinden aktarılan Başkan'ın düşünceleri, arayışlarımızın yön bulmasında etkili buluyordu. Dinamik, yüreği genç Türkiye'li Kemal'in söylemleri, kimliğimizi bulma arayışlarımızı daha da güçlendirmişti.

Zamanı, gram gram, ama altın değerinde kullanıyorlardı. Oldukça planlıydılar ve düşünceleri sistemliydi. Yoğun oldukları halde, herkese özden yaklaşıyorlardı. Yaşamda akışkan, sadeydiler. Bunu, girdikleri her ortama da yansıtıyorlardı. Gerçekleri, sanatvari bir tarzla ele alıyorlardı. Giyim kuşamlarında, çok titiz ve oldukça mütevazı idiler. Yoksulduk, ama dert etmiyorduk. Gıdamızı, bize aktarılan düşüncelerden alıyorduk.

Mazlum Doğan'ın dakikliği; net, girişken ve etkileyiciliği Kemal Pir'in coşkusuyla birleştiğinde, yaşamın akışına yetişemiyorduk. Mazlum, o kadar derindi ki, bazen O'nun kendisini bu denli yetiştirmesi karşısında afallıyorduk. Bir gün öğretmenler derneğinde, irili-ufaklı birçok örgüt temsilcisi ve taraftarlarının hazır olduğu esnada,

Mazlum kesin, net ve oldukça etkili değerlendirmesi, herkesi susturmuştu. Diğer arkadaşlar da sessizce bakışarak, onaylamışlardı. Şaşıp kalmıştım. Tartışırken O'nda fethetme ruhu vardı: Adalet terazisi meydana konularak, hak yerini buluyordu. Mazlum'un bu duruşu; bizleri dirilişe, özgürlüğe, kendine güvene, umuda ve sonsuza dek gerçekliklerin peşinde olmaya doğru sürüklüyordu.

Artık özgürlük havarileriyle tanışmıştım. Onların adım adım özgürlük tohumu ekme çabalarına katıldım. Ekilen tohumlar, çok geçmeden boy vermeye başlamış, sarı başağa dönüşmüşlerdi. Bu ruh, girdiği her yeri kasıp kavuruyor, önüne geleni kendisine katıyordu. Güçlerini, yeteneklerini hiçbir kaygı duymadan ve yaşadıkları her anı anlamlı yaşayarak, davanın hizme-tine sunmanın erdemini zirvede yaşıyorlardı.

Amaçlarına kopmaz bağlarla sonuna kadar bağlı olan bu insanlar; günlerce aç kalıyor, tarlalarda yatıyor, bazen aylarca tek bir elbiseyi yıkayıp yıkayıp giyiyor, yırtık ayakkabılarıyla dolaşıyor ve çoğu zaman tıraş olmaya dahi zaman bulamayıp, uzamış sakallarına aldırmadan düşüncelerini yaymaya devam ediyorlardı. Kendilerini doğuran analarının yaşıtı kadınların öz oğulları gibiy-diler. Ve konuştukları her ana için kutsal bir oğuldular. Başkanla halk ve insanlık arasında yıkılmaz birer köprü gibiydiler. Havariler keselerindeki özgürlük umutlarını ve özgürlük düşüncelerini yaymak için girdikleri her yerde,

kitlesel açılımın çığ gibi büyümesine yol açıyor, gönülleri fethediyorlardı.

Bir merhaba, tesadüflerin yol açtığı bir yolculuk, herhangi bir yerde yüz yüze gelme, onlarla arkadaş ol-manın gerekçesiydi. Kazanmak için etkilemenin yolları aranıyor, bulmak için kovalarcasına peşine düşülü-yordu.

77'de Diyarbakır Enstitüsünde birlikte okuduğumuz Gercüşlü Hamit Avcı, Diyarbakır'a gideceğimizi söyledi. Hamit coşkulu, moralli, oldukça kendine güvenen bi-riydi. "Kürdistan sömürgedir" belirlemesinin diğer çev-relerce de dillendirildiği bir süreçti. Hamit, çok zayıf olduğu için ortamımızda, "Sömürge arkadaş" olarak tanınırdı. Diyarbakır'ın Bağlar semtinde, büyük bir gizlilik içerisinde gerçekleştirilen toplantı için eve alınmamız, içine girdiğimiz işin ciddiyetini daha fazla hissetmemize neden oldu.

Ev küçücüktü ve tenha bir yerdeydi. Hamit'le içeri girdiğimizde, herkes büyük bir sessizlikle bekliyordu. Bizden sonra gelen birkaç arkadaşın geliş biçimi, bizlerde daha büyük heyecan yaratıyordu. Önderlik geleceği için nefesler bile düzenli alınıp veriliyordu. Kemal, giriş-çıkışları kontrol ediyordu. Kapının hafiften çalınışı ve Kemal'in o anki heyecanı, gelenin Önderlik olduğunu anlamamız için yetti. Odada ve küçük salonda dizilmiş bir avuç arkadaşın ayağa kalkışıyla, Başkan'ın içeri girmesi bir oldu.

Başkan, "Rojbaş merhaba!" diyerek, bizleri selamladı. Hafiften, ama tek bir sesle karşılık

vermemizin ardından, “Oturun” dedi. Heyecanımızın hat safhada olduğu o anın farkına varamadan, hepimiz yerimizde oturup söyleyeceklerini dinlemek için beklemeye başlamıştık. Odada çıt çıkmıyordu. Herkes pür-dikkat kesilmiş; söylenecekleri, onun yüreğinden akacakları dinlemenin sabırsızlığını yaşıyordu. Önderlik, günlük yaşamı tartışmalarda ulaşılan sonuçlara göre örgütlüyordu. Toplantı, üç gün sürdü. Dışarıyla irtibatlar kesikti ve hazırlıklar da ona göre yapılmıştı.

Önderlik konuşmasını bittirdikten sonra katılan arkadaşlara, tartışılabilecek, eklenip açımlanabilecek hususların olup olmadığını sordu. Kemal’in birkaç saniye içerisinde ifade ettiği görüşlerinin ardından Mazlum söz alarak; “Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı” kitabından bir alıntı yaparak, bir soru sordu. Önderlik, Mazlum’un sorusunu belirlemesinin özünün esas alınması gerektiği değerlendirmesiyle birlikte cevapladı. Ardından toplantıyı sonuçlandırıp ayrıldı. Onun ayrılmasının üzerinden belli bir zaman geçtikten sonra, ikişerli-üçerli gruplar halinde bizler de ayrıldık.

Zamanla hem benim hem de Hamit’in kavrama düzeyi gelişti. Önderlik ve diğer arkadaşlarla bir arada olmak, devrimlerdeki başlangıç niteliğini hissettiri-yordu. Hepimizi görüp, dinlemesi halka ve devrime dair olan kıvılcımları daha gür alevlere dönüştürüyor, mü-cadele aşkımızı kamçılıyordu. O zamanlar, kendimi bir harekete ait görme

noktasında kararlıydım. Ancak bu derinliğin gerektirdiği sorumluluğun içeriğini dolduracak kadar hazırlıklı olamamanın burukluğunu, derinden hissediyordum. Onlarla olduğumuz zamanlarda, nedense hep onurlandırıldığımı düşünürdüm. Çünkü Onlar, onurlu yaşamının ilk tohumlarını yüreğimize ekmişlerdi.

79'da Lübnan'a giden ilk grup içerisinde yer alma fırsatı ve olanağını yakalamıştım. Önderlik, Şam'daki Parti evinde benimle görüşmeyi kabul etti. Bu sefer gördüğümde daha yoğundu. O süreçte geldiğim alan çalışmalarına ve gelecek arkadaşların niteliğine ilişkin konuştuk. O daracık yerde o kadar yoğundu ki, adeta zaman O'na yetişemiyordu. Saatlerce bir işin üzerinde durabiliyor, kaldığı odada dahi sınırlı hareket ediyordu. Koca dünya, o odaya sığdırılmıştı. Bizim dışımızda, başka sol grup mensuplarıyla diyalogları oluyordu. Önderliğe karşı, oldukça duyarlı yaklaşıyorlardı. Konuşmalarında ciddi ve sade, yaklaşımlarında yüksek saygınlık ve duyarlılık içinde olmaları, oldukça dikkat çekiciydi. Odalar iç içe olduğu için onları rahatsız etmeyelim diye günlük konuşmalar, fısıltıyla yapılıyor-du. Ethem, belli aralıklarla geliyor ve fazla beklemeden oradan ayrılıyordu.

O dönemde Lübnan'ın Sayda kentinde, Filistin fe-dailerinin eğitim gördüğü bir binada bizim grup eğitimlerimizin başlanması, Filistin örgütlerinin bize karşı duydukları güvenin göstergesiydi. Patlayıcılar, silah eğitimleri, hareket tarzı, eylem planı vb. hususlarda eğitim yürütülüyordu.

Önderlik, orada grupla iki gün kaldı. Derslerde "Kürdistan'da Zorun Rolü" kitabının ilk bölümleri işleniyordu. Daha çok grupla toplu diyaloglar yapıyordu. Verilen olanağın nasıl değerlendirildiğini sorduğunda, Kemal Arkadaş bir rapor sundu. Başkan, güvenlik sorunları nedeniyle iki gün sonra ayrılmak zorunda kaldı. Önderlik, her arkadaşın gittiği pratik alana hakim olması için çok yoğun ilgi gösteriyor, bizleri yetiştirmeye çalışıyordu. Filistinli eğitmenlerin -Tunus'lu Yusuf başta olmak üzere- her biri, yoğunlaşma eğitimlerinde öğretme noktasında oldukça istemli yaklaşıyorlar, imkanlar doğrultusunda gelişmemize yardımcı oluyorlardı. Muazzam bir birliktelik oluşmuştu. Her eğitmen kendi yeteneklerini, tutku derecesinde geliştiriyordu. İntihar eylemcilerinin kendi iç sistemine kadar herşeyi öğretiyorlardı. Onlardan çok şey aldık. Öte yandan bizim çaba ve istemimizin büyüklüğü de çabuk almamızı ve kısa sürede yetkinleşmemizi sağladı. Önderlik, bir ara yakaladığımız gelişme düzeyini; "Biz Filistinlilerden pratik politika ve ilişki sistemini öğrendik. Ama şu anda biz onları yönlendiriyoruz," biçiminde değerlendiriyordu.

Eğitim sürecinden sonra gruplar halinde Sayda, Sur kentleri çevresinde konumlandırıldık. Görülen eğitim-lerin pratik uygulanmasına önem veriliyordu. Eğitim sonucunun bir tatbikat biçiminde geliştirilmesi planlandığı için gruplar bir araya getirildi. Tatbikat Kemal ve bir grup arkadaşın yanı sıra, Filistinli eğitmenin katılımıyla

planlandı. Teknik hazırlıklar yapıldı. Cografik olarak da ormanlık ve dağlık bir arazi uygun görüldü. Eğitimi pratik olarak göreceğimiz ilk alandı.

Başlangıçta onar mermi atışıyla başlatılan eğitimin o düzeye ulaşması, ulaşılan ilişki düzeyini ifade ediyordu. Günlük ilişkilenme üst düzeyde geliştiriliyor, her şeye büyük bir itinayla yaklaşılıyordu. Tatbikat günü, Önderlik ve DC (Demokratik Cephe)'nin askeri sorumlusu Memduh, tatbikat yerine geldiler. Tüm arkadaşlar, askeri kurallar çerçevesinde tören için hazırdılar. Heyecanlıydık ve hepimizin duyguları doruktaydı. Kemal, yapıya tören için bir duruş kazandırdıktan sonra koşar adımlarla Önderliği ve beraberinde gelenleri, "Arkadaş yapısı, tatbikat için emir ve görüşlerinize hazırdır komutanım," diyerek, askeri biçimde karşıladı. Başkan ve beraberindekiler de Kemal Arkadaşla tokalaştılar. Tören yerine gelip "Merhaba" dedikten sonra, tatbikatı izleyecekleri yere çıktılar. İzleyecekleri yeri, Önderlik ve Memduh birlikte belirlediler. Bizler de planlama temelinde mevzilendik. Bu sırada tatbikat için kısa bir bilgilendirilmede bulunuldu. Hareket ve düzen noktasındaki acemiliklerimiz, hemen göze çarpıyordu. İlk tatbikatımızdı.

Tatbikatın ardından içtima düzenine geçildi. Önderlik ve Memduh, iki halkın ortak bir kaderi pay-laştıklarını konu alan kısa birer konuşma yaptılar.

Bu, bizim ülkeye geçmemiz için yapılan son

hazır-lıklardı. Eğitim için grup grup arkadaşlar, gelmeye de-vam ediyordu.

Ülke pratiğinden sonra, Önderlik'le '87 yılında Akademi'de görüştük. Akademide oturtulmaya çalışılan bir ders sistemi vardı ve buna biçim kazandırılmaya ça-lışılıyordu. 3. Kongrenin ardından, ülkeye çok sayıda arkadaş gönderildi. "Özgürlük Yürüyüşü Hamlesi"nin yoğun hazırlıkları sürüyordu. Her arkadaşın özenle ha-zırlandığı bir süreçti. Her bölgeye gidecek arkadaşlar, gruplar halinde planlamalar üzerinde günlerce yoğun-laştırılarak hazırlanıyorlardı. Başkan, her bölgeye ilişkin ayrı yorumlar geliştiriyor, çözümlemeler yapıyordu ve bunları eğitimle özümsetmeye çalışıyordu. O yıl, ilk kez Küçük Güneyli arkadaşların eğitim göreceği Kürtçe eğitim kampı oluşturuldu. Periyodik olarak O'nun talimatları ve analizleri işleniyor, çok büyük risk taşımasına karşın günlerce Akademi'de kalıp, bizzat süreci yürütüyordu.

Böylesi bir süreçte bir gün Önderliğin beni, Şehit Şiyar'ı, Veli Taylani'yi, Arif Göktaş'ı ve Delil Doğan'ı çağırdığı söylendi. Güneşli bir gündü. Gittiğimizde Baş-kan'ı dışarıda oturmuş; gökyüzünü, uçan kuşları ve çevresini izlerken bulduk. Bizi fark eder etmez; "Gelin sizleri ne yapacağız. Kopuk vagonlar gibi trenle bir birleşiyor, bir kopuyorsunuz. Nasıl bir vagon!" dedikten sonra, hepimize tek tek dönerek, yoğunlaşma ve hazırlık düzeyimizi sordu. O'nun bütünleşme, süreci kavramanın önemine dikkat

çekmesi, varolan yoğunlaşmalarımızın derinleşmesini sağlıyordu. Veli'de durmadan yaşanan durgunluğunu açıyordu. Veli'nin söylediklerine karşılık Önderlik, önceki süreçlerde yaşanan olayların etkilerinin aşılması için bazı pers-pektifler sunup, belirlemeler yaptı. Bir yandan da hem kendimizle hem genel süreçle ilgili söylediklerimizi anlamlandırmaya çalışıyordu. Anlamaya çalışılsa da söylenenleri pratikleştirmede zayıf kalmanın ezikliğini hepimiz yaşıyorduk.

'88 Kasım ve '89 Mart ayına kadar, Önderlik'le birlikte kaldım. Günlük olarak, çalışmaları izliyorduk. Dağların zirvelerindeki gerillanın yeni bir hamle başlatma heyecanını, anına anına kendisiyle birlikte yaşıyorduk. Halk serhildanları, sarı başaktaki fakirin umudu buğday tanesi niteliğindeydi. İçteki çetecilik ve dıştan dayatılan tasfiyeciliğin tüm çabalarına rağmen tasfiyecilik aşıldığı, iç çetecilikle mücadele ve denetimin geliştirilmeye çalışıldığı bir süreçti. İdeolojik, siyasal alandaki başarıyı, örgütsel pratik alanda kalıcılaştırmanın günbegün sonuç aldığı dönemdi. Örgütsel alandaki müdahaleleri ve Sol'da bir nebze de olsa umut vaat edenlerle kurulan ilişkileri, yine Türkiyeli aydınlarla değişik biçimlerde geliştirilen söyleşileri gözlemleme fırsatımız oluyordu. Başkan, çeşitli çalışma alanlarından gelen raporları bizlere incelettirerek, fikir edinmemizi istiyordu. Önderlik, doğru yaklaşım tarzını oturtma çabası içerisindeydi. O'nun tarzıyla yarattıkları, oldukça büyüleyiciydi.

Sorunların cevabını, Önderliğin anlık ve günlük yaşam tarzı veriyordu. Önderliğin çözüm gücü, çok sürükleyiciydi ve kişiliğin yoğrularak bireyin muazzam bir dünyaya sahip olmasına yol açıyor. O'nunla birlikte yaşadığım süreçlerde, çözümsüz kaldığım anlarda hemen yanı başımdaki Önderliğin dünyasına koşmanın büyük mutluluğunu defalarca yaşadım.

Olay ve olguları tanımlama ve çözümlemede dar, yüzeysel yaklaşımlarımızla söylenenlere anlam vermeye çalışırken, O, anı anına sorumluluk ruhuyla yaklaşmamız gerektiğini her an bizlere hissettiriyordu. Çözümlediği her sorunun ardından -büyük bir zafer kazanmış edasıyla- ulaştığı sonuçları bizlerle paylaşır, sorunları çözme sanatı üzerine yoğunlaştırırdı. Mesela dışarıda yaşanan birtakım sorunlarla birlikte o dönemde cezaevlerindeki tasfiyeciliğe ilişkin Önderlik, "Arkadaşlar tarzı iyi anla-yamıyorlar. Önemli olan çizginin başarısıdır. Sınıf mücadelesi ve bunun Parti yapısına kazandırdığı, ideolojik olduğu kadar politik ve örgütsel alan-daki kazanımdır, deneyimdir. Farklı yaklaşımlara sığınmak, kendi başına ölümü bir kez değil, bin kez yaşamayı ifade eder," diyerek keskin tavrını ser-giledi.

Günlük olarak birlikte yaşadığı bizlerin dışında, halktan onlarca kişiyle diyalog halindeydi. O, bir halk aşığıydı. Ve bu yüzden halktan en sıradan insanla iliş-kilenmeyi, kutsallık derecesinde ele alıyordu. O'nun yanına gelen halk da kutsandığını hissederdi. O'nun halkla kopmaz

bağları vardı ve en sıradan insan bile kendini O'nda buluyor ve öyle yaklaşıyordu.

Cemal Midyat

APO'NUN ŞERBETİNDEN İÇTİK

Bir gün bir tanrı misafiri geldi bize Apo'nun şerbetinden verdi, içtik, içtik doymadık.

İlk kez PKK ismini duymam '87'ye rastlar. Apo'nun Kuzey'den Kürtlerin, Kürdistan'ın özgürlüğü için savaşan bir insan olduğunu anlatıyorlardı. Çok geçmeden video kasetleri, teyp kasetleri geldi dinledik, izledik. Apo o zaman Kürtçe dilini çok iyi bilmiyordu. '84-85'teki kasetlerini izliyorduk. İlk süreçlerde siyasal bilincimizin yetersizliğinden dolayı ne söylediğini tam olarak anlayamıyorduk. Ama bize getiren kadrolar tercüme yapıyordu. Bazen anlamak için bir kaseti tekrar tekrar defalarca izliyorduk.

O zamanlar grup grup ana, babalara toplantılar yapılıyordu. Bana birlikte hareket etmem için beş kişilik bir grup verdiler. Günlük olarak Apo'ya dair aldığım bilgilerin etkisiyle o beş kişiyi bir ay içerisinde elli kişiye katladık. Günün yirmi dört

saati çocuğumuzu, eşlerimizi bırakıp sokak sokak, ev ev dolaşıp insan örgütlemeye verdik kendimizi. Gece-gündüz bıkmadan, usanmadan onun bize verdiği büyük güçle şehirden şehire, kasabadan kasabaya, köyden köye, mahalle mahalle dolaşıyorduk. Gittiğimiz bazı aileler bizi kovuyor, "Elinizin hamuruyla ne yapmaya çalışıyorsunuz" deyip söylenip kapılarını yüzümüze kapatıyorlardı.

O süreçte hiç unutamadığım olaylardan birisi de bir öğretmeni örgütlemeye giderken kendisine Mazlum Doğan'ın direnişinden bahsettiğimde kadın öğretmenin hüngür hüngür ağlamasıydı. Biraz düşündükten sonra

- "Bak sen okumamış bir insansın, ben de öğretmenim ama sen gelip bana bunları anlatıyorsun. Bir öğretmen olmama rağmen senin ve arkadaşların karşısında kendimi küçük görüyorum", dedi.

Parti ekonomisi o zaman çok güçlü olmadığı için imece usulü nohut, mercimek, buğday ve arpa yolmasına, Afrin'e zeytin toplamaya gidiyor, eski ayakkabıları götürüp dostlara

- "Dikin parti için satalım" diyorduk.

Genç kızlar çeyiz hazırlamayı bir kenara bıraktılar, parti ekonomisine katkı sunmak için para karşılığında nakış işlemeye başladılar. Küçük çocuklar bile kumbaralarındaki paraları, okul harçlıklarını biriktirip kadrolara Apo'nun, partinin zenginleşmesi için veriyorlardı. Partiyi tanıyan herkesin tek düşüncesi ve derdi partinin zengin olması için varlığımızı, yeteneklerimizi seferber

etmesiydi.

‘89’un sonunda birçok çalışan arkadaşla birlikte onu görmeye gittik. Hepimiz heyecanı zirvede yaşıyorduk. Bazı analar onu görmek için o kadar sabırsızlanıyordu ki birkaç dakika sonra kimse gelip bizi de almaz, burada kalırız demeye başladıkları sırada Başkan çıkageldi. Çok heyecanlıydık, o kadar heyecanlıydık ki nasıl selam verdiğimizi bile hatırlamıyorum.

Sonra o önden bizler de arkasından bize toplantı yapacak yere gittik. Odaya girdikten sonra çember biçiminde oturduk; konuştu, sohbet etti. Bizlere, bizlerle çalışan kadrolara işlerimizin nasıl yürüdüğünü, önümüzdeki süreçte neler yapacağımızı soruyor ve yaptıklarımızdan ne kadar sonuç aldığımızı hem sordu hem de olması gerekenleri anlayacağımız bir dille bizlere anlattı. Ve,

- “Eksiklik yapanları dinlemeyin, çalışmalarınızı engellemesinler, onları atın” dedi.

Bir çalışan ana kendisine,

- “Başkanım ne zamana kadar böyle bir odayla sınırlı kalacaksın”, diye sorduğunda hemen

- “Sen filankesin annesi misin? Senin oğlunu Güney’e gönderdik.”, dedi. Sonra konuşmasını sürdürdü:

- “Elimizden geldikçe çalışmalarımı yürüteceğim. Bazen bana kızıp “Apo benim çocuğumu da kandırıp götürdü diyorsunuz” ama siz onlara ne kadar emek veriyorsanız ben onun daha fazlası emek veriyorum”, dedikten sonra toplantıda

düşmanın o dönemdeki yönelimlerini anlattı ve Suriye ilişkin de, “Suriye şimdilik bizim dostumuzdur. Kürt halkı demiyorum, Suriye’nin Başkanı sağ olsun çünkü size yol açtı.

Çalışmak sizin işiniz. Eğer size kapı aralamazsaydılar siz şimdi Lübnan’a beni görmeye gelemezdiniz. Sizin çalışmalara olanca gücünüzle yüklenmeli, birbirinizi sevmelisiniz. Bakın ben küçükken evden çıktım. Yıllarca biraz iş yaptık, ta Beyrut’tan çıktık. Çok acı çektik zorlandık. Ki kendimize bir yer yapabildik. Sizlerin de çalışarak kendiniz için bir yer yapmanız lazım. Komşularınızı sevip onlarla çalışmalısınız. Çevrenizdeki Araplarla ilişkiler kurun, bizi anlatın. Bizi dışlayan insanlara karşı çıkın, onlarla mücadele edin. Size layıkıyla hizmet etmeyenleri kovun. Kadınlar bunu kabul etmemelidir. Kadın hep kendini eksik gördü. Ama eksik değil, isterse yurtseverliğiyle çok şey yapabilir. Bazı kadınlar “Ben özgürüm” diyor ama özgür değil; çünkü özgürlük öldürülmüştür. Gerçek özgürlük insanlığın uyanışı için çalışmaktır. Kadın-erkeğin eşitliğidir. Erkek köleliğiyle kadının başına kalkıyor. Kadın da ben yiyorum içiyorum, nasıl olsa her şeyim elime geliyor diyor.

Hayvan da yiyor, ha kadın olmuş, ha kadın olmamış fark etmiyor. Kadın bu konumunu aşmalıdır. Bazen bir hayvan bile bir yoldan geçerken tehlike görürse ertesi gün oradan geçmez...” diyerek bizi tarihin derin uykusundan uyandırmaya çalışıyordu. Kürtler olarak, kadın

olarak o bizi bu kölelik uykusundan uyandırdı; gözlerimizi açtı. Yaşıyorduk, özgürüz diyorduk ama değildik. Şimdide onun bize verdiği ruhla ayaktayız. Örneğin bazen eşlerimiz biraz konuştuğumuzda öfkelenip, "Başkan size dil verdi. Yoksa siz yoktunuz, dilsizdiniz" diyorlar. Biz analar şimdi kızlarımızı da ondan aldıklarımızı onlara öğreterek yetiştiriyoruz. Belki Başkan o toplantıda bir kaçımıza verdi ama ondan aldıklarımızı onlara, yüzlere ulaştırmanın hazzını ondan sonraki süreçlerin her gününde yaşadık. O bize çok verdi, bize öğretti, ve şimdi sıra bizde.

'90'da gittiğimizde bir genç,

- "Başkanım ben ülkeye gitmek istiyorum." deyince Başkan

- "Niye, burada çalış", dedi.

Genç tekrar söz aldı ve,

- "Ailem yurtsever olmadığı için arkadaşlar beş-altı ay beni bir evde tuttular" dediğinde Başkan gülerek

- "Hele ki seni öldürmemişler. Bunların dini, imanları yok, olsaydı sana böyle yapmazlardı. Kararlı bir insanı neden altı ay bir odaya kapatıyorsun", diyerek bunu yapan arkadaşlara olan kızgınlığını dile getirdi.

Başkan, bizim gibi insanlar için nasıl canını veriyor diye çoğu zaman düşünmüşümdür. O iliklerine kadar bizim hizmetimizde oldu ve olmaya da devam ediyor. Ne yaparsak ona layık olamayız, onun hakkını ödeyemeyiz. Çevremizdeki Araplar bize her zaman,

- “Kürtler Apo’nun kıymetini bilmiyorlar. Bilselerdi O’nu yakalatmazlardı.” diyorlar. Cezaevinde olmasına rağmen acaba bu hafta ne der diye hep ondan bekliyoruz. Görüşme notlarında Başkan hastayım dediğinde hepimiz hastalanıyoruz.

Suriye’deki halka ilişkin bir şey belirttiğinde Başkan bizi unutmadı, hala hatırlıyor diyor ve daha güçlü çalışmalarımıza yöneliyoruz. Hepimizin evlerini görmüş, herkesi tanıyor. Hepimizi Suriye’deki halkı tanımak için büyük çaba harcıyordu. Birçoğumuzun gençlerini o kendisi büyüttü. Zaten kendisi de,

- “Bir ana nasıl ki çocuğu büyütünce emek veriyorsa, yoruluyorsa ben de birisini yetiştirdiğimde o kadar emek veriyor ve yoruluyorum”, diyordu.

‘91’de kendisini ziyarete gittiğimizde onbinlerce insan oradaydı. Suriye’den, Lübnan’dan her yerden insanlar gelmişti. Gece bizimle konuştu, gece üçte Başkan,

- “Gitmek isteyen gidebilir” dedi. O gece yönelim olabilir diye kadrolar da kaygılıydı. Binlerce insan Başkan’ın kaygılarının yersiz olmadığına inandıkları ve Başkan’ı zorlamak istemedikleri için Başkan’ın o geceki konuşmasından sonra gitti ama onbine yakın insan gitmedi, kaldı.

O gece şafağı O’nun bize söylediklerini birbirimize anlatarak geçirmiştik.

Başkan öğleyin geldiğinde bize,

- “Belki akşam çok heyecanlıydınız, yorulmuştunuz, sesimi tam duyamadınız...” diyerek konuşmasına başladı. O konuşurken Cizre’den gelen bir ana,

- “Ben Başkan’ın yakınına gitmek istiyorum” dediğinde nöbetçi arkadaşlar izin vermediler.

Kadın Başkan’a ulaşmak için adeta çırpınıyordu. Onu ancak birkaç arkadaş zaptedebilmişti. Başkan ananın kendisine ulaşmak için çırpındığını görünce nöbetçilere,

- “Bırakın gelsin”, dedi.

Ana var gücüyle kalabalığı yararak ona doğru koştu, koşarken de bir yandan tilili çekiyor bir yandan da ağlıyordu. Ulaştığında Başkan’a sımsıkı sarıldı, Başkan’ı öptüğünde Başkan da anayı sakinleştirmek için,

- “Tamam Yadê, başımla gözüm üstüne...” deyip ananın elini öptü, kendisine sarıldı. Ana o arada Başkan’a,

- “Bazı çocuklarım şehit, bazıları da senin onurlu yolunda yolcudur”, diyerek Başkan’la olmaktan duyduğu gururunu ifadelendirirken bir yandan da Başkan Suriye’ye geldiğinden beri Başkan için biriktirdiği, –ki bu paraların çoğu geçmiş yıllarda değerini yitiren paralardı- paraları göğsünden çıkarıp,

- “Bak bunları yıllardır senin için biriktiriyorum” diyerek Başkan’a verdi. Ve yüzünü tekrar Başkan’ın yüreğine yasladı.

Bize toplantı yaptığı sürece yüzü hep gülüyordu. Her konuşmasına bize,

- “Arkadaşlar sizinle kavga ediyorlar mı? Sizi zorluyorlar mı?” diyordu.

Bazen yarı esprili bir şekilde

- “Dikkat edin sizleri de döverler. Bazen onlarla kavga edin”, derdi. Bazen daha çok çalışmamız için bilinçli olarak kadroları bize sorar, çelişkilerimiz varmış gibi yaptığımız çalışmalarımızı sorgulamaya iterdi.

O gün Başkan gülerek bize,

- “Biliyorum aylarca burada kalsanız da gitmek istemezsiniz. Sizinle gece konuştum, şimdi konuştum. Bazılarınız hala da kalmak sohbet etmek istiyor. Ama ben sağ salim evlerinize dönmenizi istiyorum. Kafidir, yeterlidir. Sizin ilerde zorlanmamız için gitmeniz gerekiyor.” diyerek bizlerle istemeden vedalaştı.

Toplantıdan sonra bazı şehit aileleriyle oturdu. Bizi gönderirken eli havada bize el sallıyordu. Bizlerde “Biji Serok Apo!” diyor, hepimiz bir ağızdan çektiğimiz tililerle o vadiyi inletiyorduk. Başkan bizim, bu kadar halkın bir aradaki coşkusunu görünce kendisi de heyecanlanıyor ve büyük bir moral alıyordu. Başkan’ın arkası dönüktü, bizim sesimizi duyunca ani bir hareketle bize yönünü döndüğünde biz daha büyük bir coşkuyla sloganlar atıp zılgıt çektik. Bizim için ondan ayrılmak çok zordu. Biz yönümüzü ona dönüp coşkumuzu dile getirirken, O da büyük bir sevinçle karışık bir hüzünle bizi uğurladı.

Hepimiz yaşamımızı O’na o kadar bağlamışız ki, bu hiçbir zaman tarif edemediğimiz bir duygu

halini aldı. Örneğin ben bir gün kadro bir arkadaşla kavga etsem o gece mutlaka Başkan'ı rüyamda görürüm. Her gördüğümde mutlaka yaşadıklarımı nasıl çözümleyeceğimi bana söyler ve ben sabah kalktığımda O'nun rüyamda bana söylediği gibi yaparım. Bir gece rüyamda Başkan'la bir dağın tepesine çıkıyorduk. Ben de odanın içerisindeyim. Ama durumum iyi değildi. Başkan elimi tutup,

- "Kalk, niye böyle yaptın. Ayağa kalk", dedikten Birkaç gün sonra rüyamda bizim eve geliyor. Hatta rüyamda da çok şaşıyorum. Çünkü güvenlik sorunundan dolayı Başkan Suriye'deyken bize gelmiyor diyordum. Böyle düşünceye dalarken Başkan bana bakıp

- "Gel gel. Niye küsmüşsün, kime küsmüşsün?" dediğinde gülerek Başkanım küsmemişim diyorduysam da Başkan ısrarla,

-"Onlar mı seni incitti, söyle onlar mı seni incitti?" diye soruyordu..

-Gerçekten bir şey yok Başkanım.

-"Hayır seni incitmişler" dedikten sonra elimi tutuyor bir dağa çıkıyoruz. Geçit vermeyen yüksek bir tepeydi. Tepeyi çıkarken onun bir adım gerisinde yürüyordum. Daha sonra Halep'e gidiyorum, Başkan'ın yanında iki ananın daha olduğunu görüyorum. Başkan beni çağırıp,

- "Yürü seninle bu dağa çıkacağız ve şu küçük ağaçların gölgesinde oturacağız. Benimle konuş..." dediğinde "Ey büyük Başkanım" deyip başlayacağım sırada uyandım.

Uyandığım halde sanki Başkan beni

dinliyormuş gibi hissediyordum. Onu böyle rüyamda görünce varolan sorunlara daha sağduyulu yaklaşmayı esas almaya çalışıyorum. Sırf Başkan'ın hatırı için bunu yapma ihtiyacını duyuyorum. Çünkü o biz halkı hissediyor.

Mesela kadrolarla kavga etsem, gerçekleştirdikleri toplantılara da katılmasam, yürüttüğüm çalışmamı aksatmadan yürütürüm. Bunu sırf Başkan Apo'nun hatırı ve mücadelesinin zaferi için yapıyorum. Şehitler için yapıyorum. Çünkü onlar yaşamımızın, özgürlüğümüzü kendi canlarını vererek garantiye alan gerçeklerimizdir.

Suriye'de Başkan'ı görmeye gidip birlikte Fotoğraf çekenlerin hepsi o fotoğrafları büyütüp evlerine asarlar. Bu bizde bir gelenek halini altı. Örneğin bizim bir odamızda Başkan'ın on beş fotoğrafı asmışım. Nereye dönersem döneyim Apo her an gözlerimin önünde olsun diye. Bazen gece saat üçlerde, dörtlerde onu düşünürken uykum kaçtığında hemen onun video kasetlerini açıp izlerim. Birçok dost ve arkadaş geldiğinde uzun uzun sohbet eder o günümüzü Başkan'la da paylaşmak için kendilerine, "Başkan'ın kasetini izleyelim bakalım Başkan bugün ne diyor" dedikten sonra kasetini açıp saatlerce O'nunla oluruz. Bu, benim kendimi ve yanıma gelenleri ve çocuklarımı eğitmenin bir yöntemi olarak yaşamımda oturdu.

Örneğin küçük bir kızım sıkıldığında odaya girer ben Başkan'la oyun oynayacağım der ve odanın dört duvarına asılı Başkan'ın fotoğraflarını

daire olarak ele alıp kendisi de ebe olur. Gözlerini açıp kapadığında uzun koşuşturmalarından sonra yerinde durup "Apo'yu yakaladım..." der. Bazen de yıllarca kendisiyle yaşamış gibi Başkan'ın fotoğraflarının ona cevap vermemesine "Apo niye benimle oynamıyor" der ve oturup hıçkıra hıçkıra ağlar. Bazen onu avutmak için saatlerce uğraşırız, ama susmaz ta ki ağlamaktan yorulup uykuya dalana kadar. Kızımın böyle yapması bizleri ağlatır. Örneğin Başkan bir fotoğrafında biraz düşüncelidir, bazen kucağına aldığı bebeğini alır o fotoğrafın önüne gidip durur ve "Apo, senin bugün canını kim sıktı. Bak benim bebeğim var. Bebeğimin adını biliyor musun?" dedikten sonra bebeğine sevinçle Başkan'ı göstererek, "Bak bu Apo benim en iyi arkadaşım" diyerek O'nu bebeğiyle tanıştırır.

Onun yakalandığını duyduğumda bir çığlıktan sonra hiçbir şey yapamadım, yerimde dondum kaldım. Birkaç dakika sonra Halep'e, Raco'ya, Mabata'ya telefon açıp televizyonlarını açmalarını istedik. Gece saat üçte harekete geçip şehirlerde tek tek evlerin kapılarını çalıp uyandırıyorduk. O gece bizim evde onbeş kadro vardı. Kinimizi, öfkemizi kusacağımız bir yer arıyorduk. Herhalde o an Türkiye'de olsaydık Türkiye'yi yıkardık. Zaten o hırsla Suriye üzerimize gelseydi Suriye'yi de yıkardık. Günlerce bu hareketliliğimiz sürdü. Evlerimizde aylarca yas tutuldu. Her geçen gün O'nun yokluğunu derinden hissetmemiz çekilmez bir hal alıyordu. Bazı analar çok ağladıkları görme

sorunları baş gösterdi. Kaç kişi kalp krizi geçirdi, şok geçirdiler. O günlerde Arap bir ana bizi teselli etmek için ziyarete geldiğinde, "Sanki Kerbela yeniden yaşanıyor" diyerek bizim büyük üzüntümüzü paylaşmaya çalıştı.

O Suriye'den çıktığı zaman çok etkilendik. Ama Türkiye'ye teslim edildiğinde büyük bir acı çektik. O'nun yokluğuyla haftalarca yemek pişirmedik, çocuklarımız açtı. Yüzlerimizi yıkamadık, uyuyamadık, saçlarımızı taramadık, evlerimizi temizlemedik, dünya başımıza yıkılmıştı. Ve Başkan'ı yakalattıkları için kadrolara çok kızıyorduk.

Apo'yu Merhem Yapıp Gözlerime Süreceğim

Bir süre sonra Başkan'ın bize daha önce yaptığı gibi yine gelip bizlere toplantı yapacağını bekledik ama gelmedi. Çocuklarla ilgileneceğini, anaların yüreğine su serpeceğini bekledi analar ama gelmedi. Artık zamanla büyük acımızı yüreğimizde büyütüp onun yolunda daha çok çalışarak hakkımızı ödemeye çalıştık. Çünkü biz yaşamımızı, yüzümüzdeki tebessümü bile ona borçluyuz. Komşularımızla, dostlarlarımızda görüştüğümüzde gündemimiz O olduğunda günümüz sadece ağlamakla geçiyor.

Başkan yakalandığında çok ağladığı için gözlerini kaybeden yaşlı bir var. Bazen yanına gidip nasıl olduğunu, gözlerinin nasıl olduğunu sorduğumuzda Başkan'ı hatırlayıp saatlerce ağladıktan sonra,

- "Apo'yu merhem yapıp gözlerime

koyacağım. Benim gözlerimin ilacı odur", dediğinde bizlerinde yüreği paramparça oluyor.

Onun gibi Başkan Apo'yu gören veya görmeyen binlerce ana her sabah güneşe yönünü döner "Roj baş Serokê min" der, ona dua eder, her akşam aya bakar ona "Şev baş Serokê min, Xwedê te ji ser serê me kêm nekê", derler. Küçük bebelerimiz bile uyanınca ona "Roj baş", yatacakları zaman elini yüzünü yıkayıp onun resmi önünde durup "Şev baş Serokê min" derler.

Onu yakalanışının yüreğimizde açtığı derin yara hiç kabuk bağlamadı. Bazen bu yaranın eskidiğini, kabuk bağladığını sanıyoruz ama O'nun resmini gördüğümüzde, O'nunla yaşadıklarımızı düşününce bu yaranın kabuk bağlamaktan ziyade daha da derinleştiğini hissediyoruz. Belki çocuklarımızın gidip şehit düşmesi bile O'nun yakalanışı kadar biz analara acı vermedi, göz yaşı döktürmedi.

Başkan şuan İsa gibi çarmıhtadır ama özgürlük sesimizdir. Onun çıkacağı günü dört gözle bekliyoruz. Yeni doğan çocuklarımıza onu anlatarak büyütüyor, onunla görüşeceğimiz günü masal gibi anlatıp uyutuyoruz. Çünkü O, bizim yaşam tablomuzun solmayan, solmayacak tek rengidir.

Her zaman olduğu gibi bundan sonra bütün yaşamım onun için, onun özgürlüğü içindir. Eşimle, çocuklarımla Başkan için daha fazla çalışmak için konuşur, Başkan Apo'ya layık olmanın arayışlarını derinleştiriyoruz. Onun

sayesinde eşlerimizle bile arkadaş olmayı öğrendik.

Bir gün rüyamda çıktığını gördüm. Hemen sokağa çıkıp tilili çekiyorum, bağırarak Başkan çıktı! Başkan çıktı! dediğimde bazı kadınlar gelip beni tutup kendime gelmem için oturttular. Onlara Başkan nerede bırakılmıştı dediğimde, ağlayarak bana rüya gördüğümü ve uyandığımı söylediler.

Her gece yatmadan önce en az birkaç dakika bugün Apo'ya göre ne kadar yaşadım diye kendi kendime sorarım.

En çok daraldığım anlarda '97'de bir panelde konuşurken sesini aldığım kaseti dinlediğimde kendime gelir, derin bir nefes alırım. O kasette

" Çalışmalarınızı yapın, kendinizi geliştirin, ben bugün varım yarın yokum", diyor. Bir gazeteci de kendisine "Üçüncü devlete gideceğinizi söylüyorlar" diye sorduğunda Başkan "Cehennem de olsa tahammül ederim. İğne deliği kadar bir yer de olsa ayakta kalabilirim. Ama siz zavallıları düşünüyorum. Çözümleyemiyorsunuz, ben cehennemde de olsam yine yaparım", diyor.

Ona bir şey olmaz, çünkü o bizimle, yani halkla yaşıyor. İnşallah çok yakında çıkar ve eski günlerin coşkusunu yeniden yaşarız. Başkanımızla geleceğe büyük adımlarla yürürüz. Onun çıktığı gün bütün acılarımız dinecek, bu acıyı dindirmek ve ona layık olmak için halk olarak daha çok çalışmamız gerekiyor. Ve ben de bunun bilinciyle var gücümle çalışmalara sarılıyorum.

Vahide
Suriye'deki Yurtseverlerden

DOĞRU ÇIKIŞ YOLU BULURUZ

'91 yılında, Birinci Körfez Savaşının patlak vereceği günlerdi. Herkes, 'ABD ha vurdu ha vuracak' beklentisi içerisindeydi. Bizler de müdahalenin yaratacağı sonuçları, yoğun tartışmaya başlamıştık. Savaşın şid-detlenip daha çok canın ölmesi, daha çok kan ve göz yaşının dökülmesi artık an meselesiydi. Ortadoğu halkları, bir kez daha yüreklerinin tetikte olacağı bir süreci yaşıyorlardı.

Bizim açımızdan savaşın ne getirip ne götüreceğini; müdahaleden yana ya da ona karşı olan güçlerin kimler olabileceği olasılığını tartıştırıyorduk. Yanıtı net verilemeyen birçok soru soruluyordu. Böylesi sıcak tartışmaların yaşandığı bir süreçte, Cizre'den bazı dostlar Başkan'ı ziyarete geldi.

Başkan, gelen dostlardan o alandaki Parti çalışmalarını, kadroların yaklaşımını ve halkın mücadeleye ilgisini dinledikten sonra, tartışma ABD'nin Irak'a müdahalesi konusuna geldi.

Yurtseverlerden biri Başkan'a "Bu müdahalenin sonucunda, Kürtlerin kazanımı ne olabilir? Parti'nin hazırlıkları nelerdir?" diye sorduğunda Başkan bana dönerek,

- "Mazlum arkadaşımız Körfez ülkelerin-den yeni geldi, oradaki halkın tepkilerini yerin-de gördü. ABD'nin savaş hazırlıklarına da tanık oldu, size gördüklerini aktarsın" dedi. Böylesi bir soru için hazırlıklı değildim. Ama yine de ezile büzüle kamuoyunun tepkilerini, tanık olduğum gösteri ve protesto olaylarını kısaca oturanlara aktardım.

Benim konuşmam bittikten sonra Başkan, misafirlere dönerek tek tek onların düşüncelerini aldı. Sonra da "Önderlik ve parti olarak, yine halkımıza doğru öncülük ederiz. En doğru çıkış yolunu buluruz. Ama bu sizinle olacak. Kafa yoracaksınız, aranızda tartışacaksınız ve parti etrafında kenetleneceksiniz" dedi. Misafirlerden birkaç kişi, görüşlerini belirttikten sonra Başkan, yeniden savaşı konu alan uzun bir değerlendirme yaptı. Gelen dostlarla siyaseti tartışıyor, her konuda parti'nin çalışmalarını tartışıyordu.

Aslında Başkan'ın bu yöntemiyle halk, günlük olarak eğitiliyordu. Halkın katılımını sağlayarak, mücadeleyi bu günlere taşırdı. En büyük silahlarından birisi de halkın eğitimine ağırlık vermesiydi. Kitleler onu erken anlıyor ve gereklilikler temelinde hemen ayaklanıyorlardı.

Başkan, halka siyaset yapmayı büyük bir sabırla ve onları bilinçlendirerek öğretiyordu. Halk, Başkan'dan aldığı güçle doğru yanlışı ayırt ederek,

mücadelesini yükseltiyordu. Parti yaşamıyla bağdaşmayan ve ters düşen tutumlar, halk tarafından kabul görmüyor, tepkiyle karşılanıyordu. Önderlik sistemi, en büyük denetim aracı olarak halkı ön plana çıkarıyordu.

İlkelere Ters Düşen Kendini Ele Verir

Ali Asker, Newroz kutlamalarından etkilenerek gerillaya katılım sözünü vermişti. Her ne kadar duygusal bir etkilenmeyle ülkesine yüreğini vermişse de parti ideolojisine ve yaşam tarzına oldukça yabancıydı. Erzurum-Hınıslı doğumlu bir gençti. Dindar bir çevrede yetiştiği için İslam'ın etkilerini yoğunca yaşıyordu. İbadetlerini kusursuz yerine getiriyor, tanrı korkusunu çok derin yaşıyordu. Bizlerle ulusal kurtuluş savaşımının bir cihat olup olmadığını tartıştıracak kadar dindardı. Belki zamanla ikna olacaktı, ama uzunca bir süre bazı tabuları yıkmakta ve ikna olmakta bir hayli zorlandı.

Tabii Ali Asker, yoğun arayışları olan bir gerilla adayıydı. Ve öğrenmeye çok meraklıydı. Kendisinde bulunan bu öğrenme istemi, onun kendisini eğitmesine teşvik ediyordu. Belli bir zaman aralığından sonra Başkan'a Ali Asker'in yaşadıklarını konu alan bir rapor yazdık. Ali Asker,

raporu yazma esnasında çok heyecanlıydı. Raporun hemen ardından Başkan, onun bir süre yanımızda kaldıktan sonra kitle faaliyetlerine katılmasını istiyordu. Önderlik, sürekli olarak onu bunaltmadan yaklaşmamızı tembihliyordu. Kendisi de çok sabırlı ve kavratıcı yaklaşıyordu. Ali Asker bunları gördükçe şaşırıyor ve şaşırdığını gizlemeyerek, bizlerle paylaşıyordu. Kendi kişiliğini çözdükçe, çelişki ve çatışmaları daha da derinleşiyordu. Sadece dinin gereklerini yerine getirmenin yetmediğini, siyasal politik bir kişilik düzeyini de yakalamak gerektirdiği bilincine varıyordu. Bazen de çok zorlanınca, kaçış olarak bir an önce ülke sahasına geçmeyi dayatıyordu. Zamanla Ali Askerin bu niyetini anladığımızdan, tüm kaçış yollarını kapattık. Ve eğitimine daha çok ağırlık verdik.

O günlerde, evde olmadığımız bir saatte Önderlik, telefon açıyor. Evde görevli olarak yalnız Ali Asker var. Önderlik telefon görüşmesinde, çalışmaların düzeyi, kitlenin durumu ve onun katılımı hakkında genel bir bilgi almıştı. Değerlendirmeler sonrasında da, alan çalışmaları hakkında perspektifler sunmak üzere "Kayda geç, kaseti arkadaşlar geldiğinde teslim et" diyor.

Önderlik, alan çalışmaları için birçok konuda perspektif vermişti. Kasetin bir bölümünde de isim vermeden Ali Asker'in kişiliğine ilişkin, yaptığı çözümleme ve perspektifler yer alıyordu.

Parti evine döndüğümüzde, Önderliğin talimatını kasetten dinledikten sonra komite olarak

bir tartışma yürüttük. Tartışmalar boyunca Başkan'ın söylediklerinin etkisiyle Ali Asker, şok olmuş bir vaziyetteydi.

Kasetin bir bölümünde Başkan, "İnsanlar korku yoluyla Allah'a, islama inanıyor. Bende de islam inancı böyle başladı. Tanrı korkusu, cehennem korkusu, ateşte yanma korkusu" vs. ya da "cennette, öbür dünyada iyi bir yaşam vaadiyle" insanlar inandırılıyor. Cehennem korkusu, ateşte yanma korkusu belki insanları kötü şeyler yapmaktan alıkoyabilir. Cennet ve iyi yaşam vaatleri de insanları güzel, doğru şeyler yapmaya teşvik edebilir. Bu güzel bir şey. Ama bunun böyle olduğuna hiç kimse tanık olmamış, kötülerin ayıklandığına, iyilerin ödüllendirildiğine dair bir komutaya rastlanmadı. İnsanların iyiliklerini iyi melekler, kötülüklerin kötü melekler yazıyor. Tanrıysa insanların her hareketini görüyor diye ikna edilmiştim. Bir tek tanrı kandırılamaz, zira "O her şeyi görüyor diye düşünüyordum." Diyordu.

Ali Asker, "Önderlik öyle bir sistem kurmuş ki daha önce inandığım tanrı sistemi gibidir. Her şeyi görüyor, her şeyi biliyor. Ona karşı insan hiçbir şeyi gizleme ihtiyacı duymuyor. "Tanrı sistemi" soyut, ama Önderlik sistemi somuttur" dedi. Sonraları da bu konuda daha da derinlikli yoğunlaşma içerisine girdi. Hatta Başkan'ın söyledikleriyle kendisini anlattığını, yaşadıklarını bir bir sıraladığını gördüğü için fazlasıyla rahatlamıştı.

Önderlikle bir sonraki telefon görüşmemizde,

faaliyetleri sözlü aktardıktan sonra Ali Asker'in okula gelmek istediğini söyledik. Konuşma arasında, Önderlik Ali Asker'in yoğunlaşma düzeyini sordu ve biz de onun yoğunlaşmalarını, özellikle de Önderlik sistemine ilişkin düşündüklerini anlattık. Başkan, anlattıklarımızı dinliyordu. Birden araya girerek "Elbette Önderlik her yerdedir. Yanınızda olsa da olmazsa da sizi görür, hisseder. Nasıl yaşadığınızı ve gelişme düzeyinizi bilir. Önderliğin ilkeleri, bir yaşam tarzı var ve bunlara ters düşen kendini ele verir" diyerek Ali Asker'in söylediklerini doğruladı. Yine,

"Dağdakiler, 'Nasıl olsa Önderlik bizden uzaktır, kolay ulaşamaz. İstediğimiz gibi kendimizi yaşatırız' diyorlar. Hiç kimse Önderliği aldatamaz; hiç kimse ne kendini, ne de bizi kandırabilir. Böyle düşünen, gaflet içinde olanlar da çıkabilir. Böyleleri Önderlik gerçekliğiyle karşı karşıya kalıp, kaybedeceklerdir. Yani kaybeden onlar olur" dedi. Aslında hem bizi biraz uyardı hem de eleştirdi. Onun ilkleri var ve oldukça donanımlıdır, örgütlüdür. Onun sistemi saat gibi çalışıyor. Ve kimse bu saati ne değiştirebilir, ne de durdurabilir. Akreple yelkovan hep bir uyum içinde birbirini kovalar.

Ona göre partiyi kim doğru temsil edip gereklerini yerine getiriyorsa, gerçek partili odur.

Muhtevasına Hakim Olabilirsiniz

Reel sosyalizmin çöküş yıllarıydı. Berlin duvarı yıkılmış, Sovyet cumhuriyetlerinde

ayaklanmalar devam ediyor ve bir bir ayrılıklarını ilan ediyorlardı. Dünya ise olup-bitenleri bir sükunet içerisinde izliyordu. Sosyalizm bitiyor muydu? Marksizm çağın ideolojisi olmaktan çıkıyor muydu? Devrimciler dönemi kapanıyor muydu? Yoğun bir tartışma sürecine girilmişti. Reel sosyalizmin çöküşüyle emperyalist cephe zaferini ilan ederken, sosyalist cephe hayal kırıklığını yaşıyor ve "Sosyalizme ihanet edildi" yorumları yapılıyordu. Sovyet merkezli politikalar iflas ettiği için birçok sol örgüt, ideolojik ve siyasal olarak adeta bir boşluğa yuvarlanmış gibiydi. Çözülme ve dağılma sürecinde, sıcağı sıcağına tartışmaların sürdüğü ve dalga dalga herkesi etkisi altına aldığı bir süreçti.

Böyle bir ortamda KUKM'sinin gelişmesine birçok çevre anlam veremiyor, şaşırıyordu. Önderlik, yaşanan gelişmeleri yaptığı çözümlemelerle yoğun bir değerlendirmeye tabi tutuyordu. Sovyet devrimi ve sonrasındaki süreç çok yönlü, en ince ayrıntılarına kadar masaya yatırılıyordu. En önemli tartışma gündemi ise dünyadaki bu gelişmelerin mücadelemizin geleceği açısından nasıl etkide bulunacağıydı. Sıcak gelişmelerin ve önemli değişimlerin yaşandığı bu dönemde, yurtdışında yayın yapan yerel bir radyo, PKK' yle gelişmeler hakkındaki düşüncelerini almak için Başkan ile röportaj yapmak istediğini iletmişti. Radyo spikeri parti'ye ilgili yaklaşan birisiydi. Bazı arkadaşların aracılığıyla bize ulaşmıştı. Radyonun bu talebi bize iletildiğinde,

“Önce bizi arayıp bir ön bilgi versinler. Bir ön tartışmadan sonra olabilir” dedik.

Ertesi gün bizi arayıp, yanıtlamamız gereken altı soruyu verdiler. Önderliği arayıp, kendisini bu konuda bilgilendirdik. Telefonda Önderliğe soruları verdik ve kendisiyle röportajın çerçevesini biraz tartıştık. Önderlik “Bu konulara ilişkin ciltler dolusu çözümleme yapmışız, sizde muhtevasına hakim olabilirsiniz. Bu tür fırsatları iyi değerlendirin tabii. Bu radyonun dinleyici kitlesi var. Olumlu olur.” diyerek onay verip bizlerin soruları yanıtlamamızı istedi.

Sorularının yanıtını, tümüyle Önderlik çözümlemelerine dayandırdık. Tek cümlesini bile değiştirmeden, konuşma diliyle yanıtladık. Röportajı canlı olarak dinleme imkanı olmadığından bir kasete kaydederek bize göndermişlerdi. Spiker röportaja başlarken PKK MK. Üyesi.... ile yapılan röportajı yayınlıyoruz diye başlamıştı. Halbuki konuştuğumuzda öyle bir bilgi verilmediği gibi, MK üyesi sıfatıyla da konuşmamıştık.

Yanlışlık bize aracılık yapan arkadaştan kaynaklanmıştı. Röportaj istendiğinde aracı arkadaş, “Merkezi arkadaş var, ona danışalım. Size bilgi verir” deyince radyodakiler de MK üyesi olarak algılamış ve o isimle yayın yapmışlardı. Röportaj yayınlandığı için yanlışı düzeltmek zor oldu. Kasetin bir örneğini Başkan’a gönderdim. Ayrıca telefonda da böyle bir yanlışlığın yapılmasından dolayı da üzgün olduğumu belirttim.

Ama Başkan verdiği cevapla bizi şaşırtmış;

"Bundan üzülecek, şaşıracak bir şey yok. MK adına konuşmuş olman, röportajın radyo da bu isimle yayınlamış olması çok akıllıca bir davranış. Çok önemli bir konuda en doğru düşünceleri dile getiriyorsun. Eğer PKK, MK üyesi adına yayınlanmazsa kimse ciddiye almazdı. Ama şimdi daha etkili olur röportajımız..."diyerek beni rahatlatmaya çalıştı. Devamla "Resmiyette partimizin hiyerarşik bir yapısı elbette var, ama pratik olarak bunu fazla önemsemiyorum. Kim Önderliği doğru temsil eder, doğru bir sözü bizim adımıza söylerse, o bizim gerçek üyemizdir. Bazen dağdaki bir çobana da bizim üyemizdir diyorum. Bazen bir MK üyemizin yaptığı açıklamayı, bizi temsil etmiyorsa, Parti adına üstlenmeyebiliriz. Bazen de doğru bir açıklamayı, kendi üyemizin açıklaması olarak sahipleniriz. Yeter ki dürüst, bağlı olun. Doğru düşünün, doğru söz söylediğinizde o zaman size direkt Önderlik adına konuşma yetkisini veriyorum. Böyle olduğu taktirde herkes benim adıma konuşabilir." demişti. Bir kez daha kalıplara sığdırdığımız davranışlarımızın anlamsızlığı ile karşı karşıya kalmıştık. O, biçime de önem veriyordu, ama öz ve amaçta doğruluk herşeyden üstündü.

Mazlum

ŞAM YOLU AÇILDI BAŞKAN GELECEK!

PKK'yle '88'de üniversiteye başladığım yıllarda tanıştım. Benim açımdan mücadeleyi tanımak demek Başkanı tanımak anlamına geliyordu. Zamanla PKK'yi tanıdıkça Başkanı tanımaya olan merakım da giderek gelişti.

Biz dört kardeştik ve dördümüz de Çukurova üniversitesinde öğrenciydik, dördümüzde yurtseverdik. O yüzden PKK'ye tanımaya dönük eğitimimizi de kendimiz görüyorduk. Felsefe, sosyalizmin alfabesi ve daha farklı kitaplar eğitim programımızın en beğenilen eğitim konularıydı. Bir süre sonra Gurbetelli aracılığıyla illegal çalışmalar yürüten Emel Çelebi, Yıldız Durmuş, Seyfettin Rüzgar, Şehit Mesut ve Zeynel, Hasan Çürükkaya ile ilişkilendik. Bize bunların aracılığıyla parti yayınları ulaştı. Deşifre olmamak için evimize gelip-gitmiyorlardı. Ancak farklı mekanlarda Gurbetelli'yle görüşmelerini sürdürüyorlardı.

Başkanın yazılarını ilk kez Serxwabûn'dan okuduk. Benim bireysel olarak okuduğum Başkan'ın ilk yazısı, kişi, toplum, an ve tarihi çözümleyen bir çözümlemeydi. Çok etkilendim, ama anlamakta zorlandım. Ancak tartışmalarımızla beraber ilgim giderek derinleşiyordu. Çünkü

yetişme tarzım, büyüdüğüm koşullar, küçük burjuva özellikler biraz çok farklıydı. Üniversiteye yeni başlamıştım. Ama halen bana tipik lise öğrencisinin havası hakimdi.

Bir süre sonra Mahsum Korkmaz Akademisinde Başkan gerilla arkadaşlarla futbol oynarken çekilen bir kamera kaseti gelmişti. Bir arkadaşın evinde birkaç çocukluk arkadaşım, şehit düşen abim ve ben çok gizli bir biçimde o kaseti izliyorduk. Özellikle anne-babasının olmadığı bir güne denk getirmiştik. İzlerken kimse görmesin veya duymasın diye nöbet tutuyorduk. Her ne kadar ailelerimizin ulusal duyguları, yurtseverlik özleri olsa da, hiçbirimizin PKK'ye sempatimizin gelişmesini istemiyorlardı. O evde o kaseti izlemek bizim için bir eylemdi, ve bizler çok önemli bir andı. Hala anımsıyorum; hepimiz heyecandan şimdi bile nasıl bir evdi, nasıl bir araya geldiğimizi hatırlayamıyorum. Tek bildiğim şey hepimiz büyük heyecanlanmıştık. Efsane gibi anlatılan gerillaların, Apocuların ve Başkanın görüntülerini ilk kez izliyorduk.

Özellikle de Başkan'ı arkadaşlarla futbol oynaması hepimizi çok etkilemişti. Öyle ki kaseti defalarca izleyecek kadar etkilenmiştik. Bu kadar ülke, bu kadar halk vardı ama hiçbir ülkenin ve halkın başkanının savaşçılarıyla, yol arkadaşlarıyla futbol oynadığını ne duymuş, ne de görmüş ne de izlemiştik. Kaseti izledikten sonra kendi aramızda yürüttüğümüzde hararetli tartışmalarımızda Başkanın Apo'nun farkı budur diyorduk. Başkan

hep üstte, resmi, uzak bilindiği için Kürt gençleri olarak bizim Başkan'ın mimikleri, hareketleri, oynayışı bizleri çok etkilemişti. Yine çözümlemedeki görüntüleri de yer alıyordu; bakışı, yürüyüşü, yoğunlaşması, ses tonu, kendine güveni bizi etkileyen aynı özelliklerindendi. Onun arkadaşlarıyla ilişkileri görmek hepimizin onu görme hayalini daha da güçlendirmişti.

Üniversite ortamımızdan bazı arkadaşlar direkt savaş sahasına geçmek istiyorlardı. Hatta bazılarımız önce savaş sahasına gidelim, komutanlaşalım, pratik tecrübe kazandıktan sonra Önderlik sahasına geçelim diyorduk. O dönem gençliğinin biraz da popüler olmadan kaynaklı kariyerist duygular vardı. Benim için Önderlik sahasına gidiş; onu görme ve tanıma istemi hep derinlerden hissettiğim bir duyguydu.

Dört kardeşten PKK'ye ilk katılan Gurbetelli'ydi. '90 yılında Mahsum Korkmaz Akademisinde eğitim gördükten sonra Çukurova'ya geri döndü. Bir süre faaliyet yürüttükten sonra yakalandı. Gurbetelli cezaevindeyken şehit Agır'la hep birlikte ziyaretine giderdik. O zaman çok kötü bir durumdaydı; çok ağır işkenceler görmüştü. Ancak o bu işkenceleri hiç önemsemiyordu. Onun düşündüğü tek şey, Önderliğin eğitimden büyük beklentilerle göndermesi ve bu kadar erken yakalanmasıydı. Erken yakalandığı için Gurbetelli büyük bir vicdan azabı çekiyordu. İlk kez bir bayan arkadaş Çukurova bölge sorumluluğunu üstlenmişti.

Önderliğin bu kadar büyük güven duymasına rağmen, talihsizce yakalanışı onda büyük bir acı çekmesine yol açmıştı.

Bize ilk kez Önderliği anlatan Gurbetelli'ydi. Yine Maraş'lı Sultan anlatıyordu. Gurbetelli bize Başkan'ı anlatırken gözleri parlardı. Çok ağır işkencelere, işkenceden dolayı ellerini kullanmamasına ve yemek bile yiyememesine rağmen Başkan'ın adını anarken çehresini saran tebessüm, bakışlarındaki parlaklığı okuyabiliyorduk. En çok da başkanın insana yaklaşımından etkilenmişti.

Gurbetelli,

- "Klasik Başkan ölçüleri bekliyordum. Ama gittim Başkan bizi görür-görmez beni kucakladı, öptü. Her şeyimizle ilgilendi, her şeyimizi sordu. Nereli olduğumuzu, kaç yaşında olduğumuzu, ailelerimizin yurtseverlik düzeyini, mücadeleyle nasıl tanıştığımızı, hangi amaçla geldiğimizi... Bir Başkan olarak bu kadar işleri varken, insan için en küçük ayrıntı sayılan şeylerle bu kadar ilgilenebilmesi; onun insana verdiği değeri ifade ediyor. Hem Başkan'ın doğalitesinden hem de insanla ilgilenmesinden çok etkilendim."diyordu. Örneğin "Ulaşana kadar yaşanan güvenlik sorunları, yemek yiyip yemediğimizi, herhangi bir ihtiyacımızın olup olmamasına kadar ilgilenmesinden çok etkilendim. O'nu bir dost, bir arkadaş gibi hissediyorsun, aranda mesafe yok. Yıllar önceden tanıyormuşçasına çok rahatça, arkadaşça paylaşabiliyorsun.

İnsan O'nun yanında kendini güvende hissediyor; dünya da karşında olsa bile sırtın yere gelmez gibi hissediyorsun, ve insan olarak ne kadar değerli bir varlık olduğunun farkına varıyorsun. Bir insan olarak senin de bu mücadele için çok şey başarabileceğini, omuzlarında ne kadar ağır bir yükün olduğunu, ne kadar halklaşman gerektiğini; farklı sınıflardan, farklı uluslardan, yörelerden, farklı kuşaklardan insanlarla kurduğu iletişim karşısında hayrete düşüyorsun" diyerek Başkan'dan ne kadar etkilendiğini anlatıyordu.

Bu anlatımlarını can kulağıyla dinleyerek duygulanıyorduk. Yine kadınla kurduğu diyaloglardan, kadından beklentilerinden ve kadına yönelik geliştirdiği çözümlemelerden çok etkilendiğini belirtiyordu. Yine

- "Önderliği çok soyut ele alıyorlar. Ben o konuda mücadele yürütmeye çalışıyorum. Geleneksel, müritçe yaklaşımlar var. Başkan'ın yanında ilk kez sigara içen kişiyim." Diyordu. Yıllar sonra Başkanla karşılaştığımda Başkan da bana söyledi. Gurbetelli'nin o zamanki kodu Zozan'dı. Başkan gülerek

- "Biliyor musun Zozan benim yanımda sigara içti. Görüşürseniz sana anlatsın", demişti. Bana nasıl olduğunu anlatmamıştı. Önderliğin yanında saygı gereği de olsa sigara içilmiyordu. Ama Gurbetelli nasıl içmiş bir türlü anlam veremiyordum.

Başkan konuşması boyunca sürekli

- "Bir gün görüşeceksiniz", diyor ve sohbetini

koyulaştırıyordu. O'nun Gurbetelli'den büyük bir sevgiyle bahsedişi onu tanımayı daha da cazipli hale getiriyordu. Gurbetelli'yle görüştüğümüzde Başkan'ın yanında nasıl sigarı içtiğini anlatmasını istedim, anlattı. Gurbetelli, Almanya'dan gelen bir gazeteci bana, "Başkan karşısında sizi rahat görmüyorum. Çok kalıplara bürünüyorsunuz. Sigara içiyorsunuz ama onun karşısında sigara içmiyorsunuz. Otururken bile rahat değilsiniz, böyle bir imaj var", deyince Gurbetelli de bu imajı yıkmak istiyor. Gazeteciye İngilizce tercümanlık yaptığı zaman Başkanın yanında gazetecinin paketinden bir sigara alıp yakıyor. Başkan kendisine bakıyor, ama o sigarasını içmeye devam ediyor. Başkan'ın yanında Gurbetelli'nin sigarı içtiğini görünce kadın bundan çok etkileniyor. Yine Gurbetelli'nin o andaki duruşundan çok etkileniyor. Aslında onun bu davranışını cesaretli bir davranış olarak değerlendiriyorum. Onun da ötesinde Başkan'ı çok fazla tanımayan bir insana onun öyle olmadığını tanıtmak amacıyla yapması ilgi çekici. Başkan'ın kendisine kızmasını da göze alarak gelen gazeteciye Başkanı da, ortamımızı da en iyi biçimde anlatabilmenin çabası içerisine giriyor. Başkan, Gurbetelli'nin sigara içişini anlatırken bir öfkeyle, kızgınlıkla değil; onun o cesaretine, onun öyle düşünebilmesinden etkilenmişti.

'Gurbetelli'yle 95'te ikinci kez Önderlik sahasına gelirken karşılaştık. Agır yeni şehit düşmüştü. Gurbetelli, bir gün bana,

- “Uzun bir zamandan sonra bir abimden ve arkadaşımdan sonra ilk kez Başkanı kucakladım, başımı omzuma koyup hüngür hüngür ağladım; Agır’ı anlattım. Agır’ın şahadetiyle yaşadığı acıyı, yaşadıklarımı anlattım. Başkan normalde ağlamaya çok kızar. Ama ben anlatırken büyük bir içtenlikle dinledi, benim acımı paylaştı, bana büyük bir güç verdi”, diyordu.

O devrede Gurbet istifa edince Başkan kendisine çok kızdı ve

- “Ne kadar eksiklik olursa olsun istifa etmemeliydin. Bu görevi sana ben verdim. İstifa etmek bizim verdiğimiz görevi reddetmektir”, diyerek eksikliğini eleştirdi. Aynı eğitim devresinde olduğumuz için sık sık tartışmalarımız oluyordu. O süreçte en çok Önderlik’le yeniden doğru temelde buluşma noktasında yoğunlaşıyordu. O dönemde Spartaküs’ü okuyor; Güneş ülkesini anlatıyordu. Yani

- “Spartaküs ne kadar büyük ideallerle yola çıktı, mücadele etti, fakat bir güneş ülkesini kurma hayalini gerçekleştiremedi. Çünkü o insanlar köleci zihniyetin etkisindeydiler, iliklerine kadar onu yaşıyorlardı. Biz de Önderlik gerçeği karşısında Spartaküs kölelerinin çok daha gerisindeyiz, çok daha cahil, çok daha bilinçsiz ve Önderliği adeta bu geriliklerimizle boğmaya çalışıyoruz. Önderlik gerçeği karşısında bir sıfır olduğumu görüyorum”, diyordu.

Aynı süreçte Newal El Saddavi’nin Sıfır Noktasındaki Kadın kitabını okumuştu. Gurbetelli

- “Kadın olarak Önderlik karşısında gerçekten sıfır da değil, sıfırın altında bir noktada olduğumu gördüm. Kendimi yeniden yaratmam gerekiyor”, diyordu.

Önderliğe doğru yoldaş olmada yaşanılan yetersizlikleri çok sorguluyordu. Çünkü Başkan’ın hepimize yönelttiği soru,

- “Gerçekten beni bir insan, bir halk önderi olduğum için mi seviyorsunuz, yoksa bir güç olduğum için mi seviyorsunuz? Bu güçten yararlanmak için mi yanıma geliyorsunuz? Sizin sevginiz ne kadar doğru bir sevgi? Sizin yoldaşlığınız ne kadar doğru bir yoldaşlık? Kendimi bu konuda ikna edemiyorum”, diyordu.

Şener pratiğinden en ufak bir olumsuz etkilenmesi bile olmamıştı. O zorlu süreçte de Önderlik gerçeğinden asla uzaklaşmamıştı. Gurbetelli’nin en çok etkilendiğim özelliği, ne olursa olsun, nerede olursa olsun yönünün hep Önderliğe doğru olmasıydı. Bu yönüyle Gurbetelli’yi anlamak tabii ki Önderliği anlamaktır. O bir köprüdür, şehit gerçekliğinin bir parçasıdır. O yüzden onunla yaşayanlar ondan çok etkilenmişlerdir. Çünkü o mutlaka yaşadığı insanlara bir şeyler vermiştir, almıştır. Önderliğin Gurbet’e verdiği emeğin sonucunda yaratılan ve kendini yaratan bir kişilik de var. Önderlik, “On yıl daha uğraşsak böyle bir kadroyu yaratamayız” diyerek ondan ne kadar etkilendiğini ve sevdiğini ifade ediyordu.

Ağabeyinde Katılmak İstiyor

Bireyse olarak Önderlik gerçeğini kavramada birçok konuda bir zorlanmayı yaşadım. Gurbet ile yaşadığım bu zorlanmaları çok açık tartışıyordum. Biz Gurbet'le hem arkadaş, yoldaş ve hem de kardeştik. Mücadeleye de birlikte başladık. Mücadeleye katılımımda temel itici güçtü. Onun kadar bilinçli değildim. Onun bana oranla daha bilinçli bir katılımı vardı. Fakat cezaevine girişi, cezaevinde yaşanan tasfiyeye karşı mücadeleciliği, ve tabi ki Önderliği anlatışları beni çok etkilemişti. O yüzden Başkan'ı görmek, ona ulaşmak benim açımdan hem uzak, hem ulaşılmaz, hem de aşk gibi bir şeydi. Ona ulaşabilmeyi aşk düzeyinde yaşıyordum. O yüzden katılacağımız bize sorduklarında ben önce Önderlik sahasına gitmek istediğimi belirttim.

Birkaç gün içerisinde yola çıktık. Çok zorlu bir yol süreci geçirdik. Üç bayan erkek toplam altı arkadaştık. Ulaşana kadar Önderliğe dair hayallerimizi birbirimize anlatıyor, ve ilk anın nasıl olacağını tartışıyorduk. Üç gün üç yıl kadar uzun gelmişti. Hiçbir yeri tanımıyorduk. Kobani'den sonra Halep'e, gittiğimiz yerlerde ilk sorduğumuz soru, "Önderlik burada mı?", sorusuna karşılık şimdilik burada değil ama göreceksiniz yanıtıydı. En son Şam'da bizi bir eve götürdüklerinde Önderlik burada olabilir, dediler. Kapının zilini çalarken, beklerken acaba Önderlik kapıyı açıp ilk

karşımıza o çıkabilir mi? Hemen çıkarsa nasıl davranacağız. Götürüldüğümüz ev, parti eviydi. Başkan'ın kendisi henüz hazır değildi. Şehit düşen Tekin Kızılay o zaman oradaydı. Tekin, Başkan gelecek diye bizleri hazırlamaya başladı; işte

- "Başkan gelecek. Geldiği her grupla tek tek diyalog kuruyor, onlarla beraber yemek yiyor. Size de soracak. Konuşurken ayağa kalkarsınız, direk siz demezsiniz, Parti Önderliği diye hitap edersiniz. Başkanım, Parti Önderliği'nin de belirttiği biçiminde konuşursunuz. Önderlik bazen espri yapabilir, yüksek sesle gülebilir, ama siz ölçülü güleceksiniz. Başkan'ın gözleri kapalı gibidir ama aslında gözleri kapalı değildir; sizin her hareketinizi görür..." Tekin konuşmasını bitirince nasıl oluyor da bir insan gözleri kapalı her şeyi görüyor, dediğimde Tekin "Öyledir" dedi.

Urfa'dan da bizim gruba katılanlarla birlikte toplam sayımız onbeşti. Biz üç bayandık. Kapıya taraf olan tarafta ilk sırada ben duruyordum. Kapı çalındı, "Başkan geliyor!" denildi, biz de ayağa kalktık. Bana Başkan'ın her gelen arkadaşa sarılıp, kucakladığını söylemişlerdi. Ama ben o an çok heyecanlandım, sadece elimi uzattım. Önderlik uzattığım elimi kendine doğru çektiğinde yerimden sarsıldım. Sarıldı, öptü. Bizleri selamladıktan sonra birlikte oturduk. Önderlik bana soru sorduğunda ayağa kalkacağımı gördü "Hayır, otur." Dediyse de ben yok Başkan'ım ayakta durayım dediğimde "Yok, yok otur" dedi. Tekin, "Gözleri kapalı ama sizi görüyor" dediği için elimden olmadan sohbet

süresince Başkan'ın gözleri kapalı olduğu haldeyken bizleri nasıl görecek diye Önderliğin gözlerine bakıyordum. Müthiş bir rahattı; giyinişinde, gülüşünde, hal-hareketlerinde bir doğallık vardı. Gri kumaş bir pantolon üzerine V yakalı gri bir kazak, ayağında da siyah bir ayakkabı vardı. Saçları hafiften kırlaşmıştı. Çok güzel gülümsüyordu. Bazen yüksek sesle gülüyordu. Gözlerini açtığında müthiş bir sevinç okunuyordu.

Üniversiteden bu kadar gencin gelmesine oldukça sevinmişti. Bizimle konuştuğunda bizim gelişimize büyük sevindiğini ve çok büyük bir umut yüklediğini seziliyordu. Büyük bir ilgi gösteriyordu. Kaç saat yürüdük, ne kadar yol yürüdüğümüzü, kuryelerin bizi sağlam geçirip geçirmediklerini, iyi yaklaşıp-yaklaşmadıklarını, kimin bizi gönderdiği, kimin bizi karşıladığı; Kobani'den nasıl karşılandığımızı, Halep'te nasıl karşılandığımızı; eleştirilerimizin olup olmadığını sorduğunda oldukça şaşırmıştım. Her birimizi büyük bir sabırla dinlemesi daha da şaşırtıyordu. Telefon çalındı. Telefonu kendisi açtı. Arayan o dönemde Çukurova sorumlusu Dr. Süleyman'dı. Başkan ulaştığımızı söyledi. Sanıyorum konuşurken ağabeymin de katılmak istediğini söylemişti. O anda Başkan ahizeyi bir yana hafiften çekerek bana;

-"Senin abin de katılmak istiyor, ne diyorsun? Neyi okuyor?" dedi.

-Tıp okuyor

-"Kaçıncı sınıf"

-Dördüncü sınıf.

Benim verdiğim cevapları dinledikten sonra ahizeyi tekrar kulağına götürüp

- “Doğru değil, kalsın. Tıp okuyorsa ve eğer iki yılı kalmışsa okusun”, dedi.Sonra yine bana yönelerek, “Nedir hepiniz ısrarla art arda aileyi zorlamaz mısınız? Abin niye böyle yapıyor? biraz daha beklese daha iyi değil mi?” deyince

- “Başkanım o da çok katılmak istiyordu.” Dedim.

Bir ailenin birkaç çocuğu çıktıktan sonra çekeceği acıyı, yaşayacağı zorlanmaları ayrıntılı sorması, düşünmesi sadece beni değil oradaki tüm arkadaşları hem etkilemiş hem de düşündürmüştü. Bana kalsa tüm kardeşler bir anda çıkıp gelebilirdik. Aile nasıl karşılıyor, nasıl düşünecek, ne kadar acı çekecek bizler için çok önemli değildi. Başkan’ın ailelere karşı büyük duyarlılığı şaşırtmıştı.

-“Ağır gelir, uzun vadeli düşünmeniz gerekiyor. Bize doktorlar da gerekiyor. Okusun ilerde onu farklı değerlendiririz”, dedi.

Ardından benim hangi bölümde okuduğumu sordu. Üniversite son sınıftan geldiğimi söylediğimde Başkan inanmadı ve

- “Sen kesin lise öğrencisisin”, dedi. Ve üç defa üst üste sordu, her üçünde de üniversite son sınıf dediğimde “Neyse arkadaşların burada. Seni onlara soralım”, dedi Birlikte geldiğim arkadaşlara gülerek ne kadar okuduğumu sorduğunda, benim verdiğim cevabın aynısını verdiler.

Başkan dikkatle verilen cevabı dinledikten sonra

- “Okuduğun şeye göre çok genç görünüyorsun. Bu gençliğini, atikliğini yitirmeyeceksin. Hepinizin geleceği parlak, hepiniz aydın gençlersiniz, biz bu işe bir grup üniversiteli gençle başladık. Fakat halklaşmanız gerekiyor. Mahsum Korkmaz Akademisi’ne gideceksiniz. Akademi bir halk okuludur. Sakın çarpılmayın, sakın şok olmayın, her parçadan, her sınıftan, orada toplumun her kesimini temsil eden insanlar var. Bir halk okulu olarak göreceksiniz ve oradan halk okulunun iyi bir öğrencisi olarak çıkacaksınız. Sizden beklentim budur, bu sözümü unutmayın. Öyle hayallerle, beklentilerle yaklaşmayın. Gerçeğimizi anlamaya çalışın. Çözümlenen an değil tarih, kişi değil, toplumdur. O Akademi şahsında bir toplumu çözümlemek istiyoruz”, demişti.

Adana’dan katıldığım için Başkan gülümseyerek,

- “Kız kardeşim oralarda oturuyor tanıştınız mı?” diye sordu.

-Başkanım tanıştım.

-“Nasıl buldun?”

-Ben Kürtçe bilmediğim için o da Türkçe bilmediği için konuşamadık.

-“Selam söyledi mi?”

-Buraya geleceğimi, partiye katılacağımı söylemedim.

-“Mehmet’i gördün mü?”

-Uzaktan gördüm.

Sohbetten sonra yemek için masaya geçtik. Yemek yiyişimizle bile ilgileniyordu. Kilolu arkadaşlara “Sen az yemelisin”, zayıf olanlara “Sen çok yemelisin” diyordu. Gruptan ben ve başka bir arkadaş diğerlerinden daha zayıf olduğumuz için Önündeki eti benim önüme koydu. Kilolu bir arkadaşa

- “Sen etinin bir kısmını bu zayıf arkadaşa ver” dedi.

Yemekten sonra getirilen meyvelerin arasından bir elmayı alıp özenle soyduktan sonra bizlere dağıttı. Tüm bunlar çok şaşırtıcı ve yaşamım boyunca unutmayacağım Önderlik davranışlarıydı. Yeniden doğmuş gibiydim. Kutsal hayallerimizin ulaştırdığı kutsal bir ışıktı. Belki çok toyduk, çıkacak engelleri kestiremiyorduk ama hepimiz çok heyecanlıydık.

Akademiye Ulaştık

Akademiye gideceğimiz zaman bir arkadaş, Şam’ın çıkışından sonra inilen caddede hızla çıkılması gereken bir tepe çıkmamız lazım tepeyi çıkarken ne kadar zor olduğunu ifade etmek için

- “O tepeyi tırmandığınızda devrimin ne kadar zor olduğunu anlayacaksınız”, dedi gülerek.

Arabadan indik, hızlı caddeyi geçip tepeyi tırmanmaya başladık. Birkaç arkadaşla nefes nefese kaldık, midemiz bulandı, rengimiz sarardı. Küçük

bir tepeydi, fakat bize Ararat kadar yüksek gelmişti. Yanımızdaki kurye sorduğumuz sorulara cevap yetiştirmeye çalışıyordu. Tepeyi çıktığımızda çok yüksek bir yere dikilen PKK ve ARGK bayrakları gözümüze çarptı. Hemen ilerisinde büyükçe bir sahada yüzlerce gerilla içtimadaydı. Bir kasım sabahın erken saatleriydi.

Kürtçe'yi bilmiyordum, ama aynı anda yapılan hareketler oldukça etkileyiciydi. Bize zaten spor ayakkabısı, askeri ceket vermişlerdi. Bize de askeri elbiseyi Akademi alacağımız söylemişlerdi. Törenin karşısına geçip önce bizi tanıttılar. Ardından tek tek beş yüz gerillayla tokalaşmaya başladık. Aralarında üniversiteden tanıdığım birçok arkadaş da vardı.

Grup adına şimdi müebbet cezası alan bir arkadaş kısa bir konuşma yaptı. Silahlar sınırlı olduğu için bazı arkadaşlarda vardı. Törende yaşlı, genç her yaştan insan vardı. Tek tek selamlaştıktan sonra "Biji Apo sloganları" eşliğinde tören sahasından ayrıldık. Askeri üniforma giyinmiş beş yüz insanın tek ağızdan attığı sloganlarla kalp atışlarımızda hızlanmıştı. Suriye'den, Türkiye'den katılan askeri üniformalı genç arkadaşlar ön sıradaydılar. Grubunun başlarında da Zeynel (Celal Barak) arkadaş vardı. Çocuk görünümlü, bıyıklıydı. Uzaktan onu da genç arkadaşlardan biri sandım. Çok dikkatimi çektiğinden dolayı törenden sonra genç arkadaşların komutanları da çok çocuk görünüyor ama bıyıkları var, kimdir dediğimde "Zeynel" dediler. Grupça yönetim odasına gittik.

Bizlere Akademinin işleyişini, eğitim sistemini, bileşimini anlattılar. Ardından bize kod isimler verdiler. Yolda kuryeler bana Xazal ismini vermişlerdi. Akademide bir Xazal olduğu için iki Xazal olmaz dediler. "Nasıl bir isim olsun?" dediğinde siz bilirsiniz dedim. Şehit Mesut arkadaş, "Sen çok gülen, gülümseyen birisisin, yaşam dolu görünüyorsun. Bundan dolayı da senin adın Ruşen olsun" dedi. Adlarımız verildikten sonra düzenlendiğimiz koğuşlara götürüldük. Heyecanla verilen askeri elbiselerimizi giydik.

O gün herkes Şener'den bahsediyordu. Ben, Şener'in kim olduğunu sordum. Neden herkes bu kadar öfkelidir dediğimde Şener'in bir ajan-provokatör, Önderliğe karşı faaliyet yürüttüğünü söylediler. Diyarbakır zindanında kalmış, birçok kadını kendisine çekmeye çalışmış, Önderliği zehirlemeye çalışmış dediklerinde öfkem daha da bileniyordu. Başkan neden zehirlenmek istensin, bu kadar cezaevinde kalan birisi Önderliğe nasıl böyle karşıt olabilir? İlk çelişkileri o gün yaşamaya başlamıştım. Hatta eski birisinin ihanetçi olabileceğini düşünemediğim için demek ki en eski olanlardan ihanetçiler çıkabiliyor dedim. Her şeyi çok mükemmel beklediğim için o beni düşündürmüştü. İlk Önderlik karşıtlığına öyle tanık oldum. Yine Sakine Batman, Roza (Reş) tutuklulardı. Bir gün banyoya getirdiler. Onların niye tutuklu olduğu sorusunu yönelttiğimde onların da Önderliğe karşıttırlar, Şener'in etkisine girdiklerini ve Lübnan'da örgütlenme yapmışlar.

Şehit Halil Çavgun'un kardeşi Fuat,

- "Önderlik bize birkaç aylık bir süre tanısın, herkesi evlendirirsek tüm sorunlarımız çözülür", biçiminde bir eğilim geliştirmeye çalışmışlardı. Kısa bir süre sonra Önderlik geldi. Yüzü aşkın bayan arkadaş hazırdı. Önderlik ilk değerlendirmelerini Şener'le, Sakine'lerin ortaya çıkan durumları üzerinden yaptı. Başkan o değerlendirmeden çok etkilendim. Fuat Çavgun'un kendisi de hazırdı. Önderlik,

- "Sen bir şehit kardeşisin. Halil Çavgun arkadaşın şahadetinin çok ayrı bir yeri var. Lübnan'a görevlendirildin, sana sorumluluk verildi, bu kadar güven duyuldu, bu kadar çalışma imkanı sunuldu. Ama neden bu kadar bozuyorsun, neden Önderliğe açık değilsiniz," Sakine onları da kastederek "Benimsemeyebilirsiniz beni, insanlar beni benimsemeyebilirler de, salt bu halk için mücadele etmeye gelmiş olabilirler. Ama neden açık değilsiniz? Neden eleştirileriniz varsa bana karşı söylemiyorsunuz? Neden ben monolog yapmak zorundayım. Burada yüzlerce insan var. Neden cesaretli birisi kalkıp benimle bu sorunları tartışmıyor, neden beni bu kadar yalnızlaştırıyorsunuz..." sözlerinden çok etkilenmiştim.

Hatta onların Önderlik çözümlemelerini bile yapıya okutmadıklarını söylüyorlardı. "Marks'ı, Lenin'i okuyun ama Önderliği okumayın" diyorlarmış. Muğlaklıktan ziyade dörtdörtlük herkesi melek gibi beklediğim için –Önderlik bir

halk okuludur, şaşırmayacak demesine rağmen- bu karşılaştıklarım beni oldukça şaşırttı.

Saçlarımı Uzatma Sözü

Önderlik sahasına ilk gittiğimde saçlarım uzundu. Akademi koşullarının zorluğundan dolayı saçlarımı kesmek zorunda kaldım. Bir gün genel çözümlemeden sonra Başkan

- "Bayan arkadaşlar çıkmasın onlarla ayrı sohbet edeceğiz", dedi.

Yönetimdeki arkadaşlara; durumların nasıl olduğunu, eğitimlerin nasıl geçtiğini, kadın arkadaşların katılım düzeylerinin nasıl olduğunu, yeni gelen arkadaşların zorlanıp zorlanmadıklarını sordu. Daha sonra

- "Yeni arkadaşlar kalksın" dedi, heyecanla ayağa kalktık.

Ellerini arkasında bağlamış okulun içerisinde bir o tarafa bir bu tarafa gidip geliyordu. Kalktığımızda bizlere bakıp şaşırarak

- "Kendinize ne yapmışsınız." Dedi.

Ben ve bir arkadaşın saçlarını çok kötü kesmişlerdi. Zaten arkadaşlar bize "Saçlarınızı koçerlerin çocukları gibi kesmişler" diyerek gülüyorlardı. Başkan diyalog esnasında bana,

-"Niye saçlarını kestin?" diye sordu.

-Bakmakta zorlandığım için kestim.

-"Doğru değil, bir Kürt kızının saçları uzun olmalı. Belki yarın-öbür gün halk içine gidersiniz.

Hiç düşünüyor musunuz? Bu erkek gibi kısa saçlarla halk içinde bir bayan arkadaş faaliyet yürütebilir mi? Bir an önce saçlarınızı uzatacaksınız. Burada artık saç kesmek yasaktır. Kimse saçını kesmeyecek", diyerek öfkesini dile getirdi.

Onu devrimci bir kadının saç modelinin bile halkı örgütlemeye hizmet etmesi gerektiği noktasında belirttikleri beni çok etkiledi. Bir gün halkın içine gittiğimde halk nasıl karşılayacak, halkın gelenek-göreneklerini hiç düşünememiştim. O sohbete saçlarımı uzatma sözü verdim.

Okula Girerken

Bir gün bizimle ayrı yemek yedi. Çiğ köfte yapılmıştı. Tüm bayan arkadaşlar sahada toplandık. Önderlik oturmuş bizler de etrafında beraber yemek yiyor ve sohbet ediyorduk. Erkek arkadaşlar da bir tarafta volta atıyorlar, grup grup sohbet ediyorlardı. Önderlik bir onlara bir bizlere bakıp gülüyordu, bir ara birkaç dakika izledikten sonra

- "Bu erkekler sizi şimdi ne kadar kıskanıyorlar değil mi? şimdi diyorlardır 'keşke biz de bayan olsaydık, kadın olsaydık' tabii sizi bu kadar yıldır ezdiler, hiç değer vermediler. Biz şimdi biraz değer veriyoruz ama bu erkekler çok öfkeli, erkekler öfke duyuyorlar, kaldıramıyorlar bunu. Anlamaya çalışın..." dedi.

Yemek sırasında hepimize eğitimlerin nasıl

geçtiğini, katılımlarımızın nasıl olduğunu, zorlanıp zorlanmadığımızı soruyordu.

O gün Başkan'la birlikte yürüyüşe çıktık. Başkan'ın korumalarından Şirhat'a (Şex Sait'in torunlarındandır) Başkan'ın güvenliğini nasıl alıyorsunuz diye sorduğumda Şirhat gülerek

- "İnan ki biz Başkan'a yetişemiyoruz. İsrail-Filistin savaşında şehit düşen bazı arkadaşların gömüldüğü bir şehitliğe sık sık gidiyordu, araziyi sık sık geziyor. Zaten Başkan bize sürekli "Ben sizi koruyorum, siz koruma mısınız? Bana yetişmiyorsunuz bile" diyor, dedi Şirhat arkadaş.

Önderlik hepimizi yanına çekmeye çalışıyordu. Çekingen, güvensiz, ezik duran arkadaşları gördüğünde ya bir soru yöneltiyordu, ya elinden tutup yanına getiriyor; onunla mutlaka ilgileniyordu. Bazı arkadaşlar da Önderliğin hemen yanı başında yürümek için birbiriyle mücadele ediyorlardı. Bu yaklaşımlara çok anlam veremiyordum. Birlikte yürüdüğümüz halde bazı arkadaşlar neden illa Önderliğin yanında yürümek istiyor diye kendime kendime soruyordum. Bunu biraz garipsiyordum. Öne geçmek için birilerini itmemeliyim, birilerini dirseklememeliyim, yoldaşımı kırmamalıyım, ha arkasında olmuşum, ha direk yanı başında olmuşum çok fark etmez diyordum. Bundan dolayı da geri durmaya çalışıyordum.

Başkan orta yaşlıydı. Teni bembeyaz, tokalaştığım zaman elimin elinin içinde kaybolduğunu hissedecek kadar elleri yumuşacıktı.

Çok bakımlı, temiz ve oldukça titizdi. Geldiğinde tüm akademiyi dolaşarak eğitimimizin yaşama yansıma düzeyinin temizliğimize ve duruşlarımıza ne kadar yansıdığını anlamaya çalışıyordu. Örneğin genelde biz Önderlik'ten önce okula giriyorduk, bazen de kendisi önce gidiyor bizleri tek tek izliyordu. Nasıl yürüyor, nasıl yaklaşıyor, nasıl oturuyor, izlemeye çalışıyordu. Futbol oynarken bazı arkadaşlara sen erken mevzini terk ediyorsun, kimisine sen çok güvensizsin diyerek eleştiriyordu. Eğitimimizin önemli bir parçası da Önderlik futbol ve voleybol oynadığında izlemekti.

Başkan'ın Gelişiyle Bahar Geldi

'91 kışı çok ağır bir kıştı. Yaklaşık onbeş metre kar yağdı. Bu fırtınadan dolayı Önderlik iki-üç ay gelemedi. Onun gelmeyişi bizi etkilediği kadar Başkanı da çok etkilemişti. Yollar kapandı, erzak getirilemiyordu, gazımız, suyumuz yoktu, aç kalıyorduk. Aylarca banyo yapamadığımız için bitlendik. Hepimiz tanınmaz bir hale gelmiştik. Başkan'ın gelsin diye havalar biraz yumuşayınca tüm akademi gücü kol kola girip karları ezmeye başladık. Sırtımızla erzak taşıdık. Hatta koşullardan verem hastalığına yakalanan, hasta düşen arkadaşlar oldu.

Ben Adana'da hiç kar görmemiştim. Malatya'ya ve Ankara'ya gittiğimde kar görmüştüm. Ben de her gün umarım kar yağar, kar

yağar dediğimde gerillada kalan arkadaşlar “Ağzını hayra aç” diyorlardı.

Önemli bir zaman diliminde öyle bir kar yağdı ki, acaba bahar gelecek mi, bir daha Önderliği görebilecek miyiz? diyordum. Elli-yüz yıldan beri ilk kez Suriye’ye böyle kar yağdığını söylüyorlardı. Başkan’a olan özlemimizin yarattığı etkiyle sanki kar hiç erimeyecek, bahar gelmeyecek, sanki biz oradan hiç çıkamayacakmışız, Başkan hiç gelemeyecekmiş gibi bir duygu yaşıyorduk.

Şam yolu açıldı Başkan gelecek! Sahadan tepeye giden yoldaki karları ezerek açmamız lazım. Dört yüz arkadaş Başkan’ın gelebilmesi için kolkola girip karları büyük bir sevinçle ezdik.

Hepimizin üstü başı çok kirliydi. Yüzümüz, ellerimiz, elbiselerimiz kirden simsiyahtı. Kendi aramızda Başkan bizi görünce acaba bizi tanır mı diye konuşuyorduk. Ancak Önderliğin bizi hissettiğini, Önderliğin bizim bu yaşadıklarımız karşısında çok etkilendiğini tahmin edebiliyorduk. Acaba gelince ne diyecek, ilk sözleri ne olacak diye sabırsızlanıyorduk. Aylar sonra onu heyecanla görmeyi beklerken, törende hazır ol’dayken Başkan çıka geldi! Yüzündeki ifadeden anladığımız kadar Başkan da bizi çok özlemişti. Çok heyecanlıydı. Gelir-gelmez

- “Merhaba arkadaşlar” dedikten sonra hepimizin elini sıktı.

Gülümsüyordu. Her birimizin yüzüne tek tek bakıp gülümsedi, bazılarımızın omzuna elini vurdu, bazılarının ayağına yavaşça tekme atıyordu.

Yaptığı kısa konuşmasında

- “Çok zorlu bir devre geçirdiniz. Kendinizi ülkede birkaç yıl kalmış gibi hissedeceksiniz. İnanıyorum ki böylesi bir kışı, bu koşulları yaşayan bir devrimci ya çok güçlü bir militan olur, ya da iyi bir hain olur. Bu devreden çıkacak insanların ortasını bulacağını sanmıyorum. Sizleri çok merak ettim. Aç kaldınız, yorgun düştünüz, gidip sırtınızdan erzak getirdiniz, hasta düşen arkadaşlar oldu...” biçiminde duygularını dile getirirken Önderliğin çok etkilendiği fark ediliyordu.

Bahar gelmemişti ama Başkan’ın gelişiyle bahar gelmişti. Ne tek bir ağaç, ne bir yeşillik, ne bir avuç toprak bile yok. Ama Başkan gençliğin baharındaki yüreklerimizin hepsini temsil ediyordu. Uzun bir aradan sonra onu görmek baharı görmek gibiydi. O kış boyu belki askeri eğitimlerimiz sürüyordu, ama öyle monoton bir hal almıştı. Askeri eğitimler yapıyorduk ama onun kampa gelişiyle herkeste müthiş bir hareketlilik, heyecan yaratıyordu. O birçok farklılığın birleştiği bir farklılıktı. Onu olmayışı bir monotonluğu beraberinde getirmişti. Herkeste bir canlılık, hareketlilik almış başını gidiyor, gözleri parlıyordu. Başkan yiyeceklere dikkat edilmesi gerektiğini söylemişti. Meyve getirdiler, bal getirdiler ve güçlendirici birçok besin getirdiler. Eski sağlığımıza kavuşmamız için her yönüyle üzerinde duruluyordu.

Bitlerden elbiselerimiz giyinmeyecek halde oldukları için hepimize yeni elbiseler getirildi. O

elbiselerimizi yaktık; bir gün boyunca banyo yaptık. Çok büyük bir banyo kazanımız vardı. Kamyon lastiklerini yakarak ancak suyu ısıtabiliyorduk. Su ısındığında bidonlarla çekiliyor, koğuş koğuş sırayla banyo yapıyorduk. Süresi belliydi, süreyi aşmamak gerekiyordu. Çamaşırları her sefer belirlenen ortak görevliler yıkıyorlardı. Onbeş dakika içerisinde yıkanmak zorundaydık. Zaten onbeş dakikada yıkanamadığımızda su soğuyordu. Genelde suyu ısıtmak için gönüllü çıkan arkadaşlar da isten Afrikalı gibi oluyorlardı. Sadece gözlerinin akı ve dişlerinin beyazlığı görünürdü. Bayan arkadaşlardan da gönüllü çıkan Dersim'de şehit düşen Besê (Suna Çiçek) o gün çıkmıştı. Başkan onları o halde görünce çok gülmüş,

- "Sizi Afrika'ya faaliyetlere gönderebiliriz", demişti.

Banyodan sonra birbirimize bakıp gülüyorduk. Birbirimizi tanıyamayacak kadar tertemiz olmuş, parlıyorduk. Banyodan sonra Başkan bizleri gördüğünde bakıp bakıp gülüyordu. Başkan'ın çözümleme yapacağı söylendi. Başkan okula bizden önce gitmiş, ellerini arkasında bağlamış her geçene bakıyordu. Arkadaşlar o gün soğuk yerlere serilecek battaniyeleri götürmeyi unutmuşlardı. Benim de elimde battaniye gecikmenin telaşıyla yürüyordum. Saçlarım çok az uzamıştı. O kısacık saçlarımı bağlamıştım. Başkan baktı, saçımı görünce güldü.

Çözümlemeye başlamadan önce uzun bir süre

konuşmadan tek tek hepimize baktı. Çözümlemede Newroz mesajı verdi. Mardin'de, Adana ve birçok yerde gelişen serhildanlardan bahsetti, halk iktidarlaşması aşamasını yaşadığımızı belirtti. Düzenlemelerimiz yaklaştığı için bizlere düşen görevler, gittiğimiz sahalarda bu halk iktidarlaşmasında nasıl bir rol oynayacağımızı anlattı. Başkan anlatırken çok heyecanlı ve umutluydu. O kış Garzan'da bir köyde şehit düşen Xeyri arkadaşın şahadetine çok üzülmüştü. Aynı çözümlemede Başkan,

- "Bugün rüyamda Xeyri arkadaşı gördüm. Bir odada uyuyordu, düşman askerleri birden geldi, Xeyri silahını aldı ama kullanamadan onu vurdular! Böyle bir rüya gördüğümün ertesi günü onun şahadetini öğrendim ve bu biçimde şehit düşmüş", dedi üzülerek. Bir de Mervan arkadaşa (Otomatik Mervan) ilişkin "Neden bu biçimde kayıplar. Bir yanıyla halk serhildanda, bir yanıyla bu kadar binlerce arkadaşı buradan eğitip gönderiyoruz. Neden bu kadar ucuz sebeplerle şehit düşüyorlar. Değerli arkadaşlardı. Neden tedbirlerini almadılar, neden köye indiler, neden köyde uyudular. Yani bir mermi bile sıkamadılar düşmana, bu biçimde ölüme gittiler. Siz de mi öyle olacaksınız? Sizde burada 'evet" diyorsunuz, dinliyorsunuz ama sizde buradan uzaklaşır, uzaklaşmaz, sizde mi acaba aynı şeyleri yapacaksınız", demişti, hüzünlü bir ses tonuyla.

Yoğun tempo fiziksel olarak beni çok etkiledi. Ayak liflerimde bir sorun çıkmıştı. Doktorlar

pendonlarında sorun var demişlerdi. Yaklaşık onbeş gün içtimaya gidemedim. Eğitime de seke seke gidebiliyordum. Bir gün topallayarak yürümem Önderliğin dikkatini çekmiş ve yönetimdeki arkadaşlara

- "O uzun boylu kızın, Bingöl'lü, Zozan kardeşinin ayağına ne olmuş? Doktora götürdünüz mü? Dikkat edin" demiş.

Bunu gelip söylediklerinde tüm ağrılarımı unutuvermiştim. Yüzlerce kişi içerisinde bir arkadaşın topallayarak yürümesine duyduğu ilgi beni duygulandırmış, ve büyük bir moral olmuştu.

Düzenlemeler

Devre gücünün düzenlemeleri olacağı gün Önderlik

- "Arkadaşların önerisi alınsın" dedikten sonra hepimizin tercih ve önerileri alındı. Amed'e gitmek isteyenler Amed grubuna, Serhat'a gitmek isteyenler Serhat grubuna, Metropol'e gitmek isteyenler metropol grubuna... Başkan

- "Gruplar kendi aralarında bir program çıkarıp yoğunlaşsınlar sonra gruplarla ayrı ayrı tartışıp düzenlemeni yapacağız", demişti.

Ben de Amed grubuna girmiştim. Amed'e gidiş bende çok büyük bir tutkuydu. Amed'e, Erzurum'a, doğduğum yöreye bir gerilla olarak gitmek bende bir tutkuydu. En son '90'da bizim köye gittiğimde oradan bir yeminle ayrılmıştım. Bu köye bir daha ya özgürleştiğimde geleceğim, ya

gerilla olarak geleceğim, ya da cenazem gelecek diyerek ayrılmıştım. Bir gerilla oradaki dağlara çıkmak en büyük bir hayallerimdendi.

Dört yaşımdayken köyden ayrıldım. Mesela ilk kendimin varoluşunu bir çocuk olarak hatırlamak dört yaşımdır, köyden ayrılışımdır. Öncesini hiç hatırlamıyorum. Öncesini hiç hatırlamıyorum. Babam Almanya'daydı. Dört yaşıma kadar babamı hiç tanımıyordum. Babam geldiğinde annemin bizi tanıştırmasını hatırlıyorum. Annem, babam bu kimin kızıdır dediğinde annem senin kızındır, bana bak bu senin babandır demişti. Babam bir sürü hediye getirmişti, boyumdan bebekler getirmişti ama bana çok yabancı gelmişti. Çünkü onun olmadığı zaman annemin çektiği acıyı görüyordum. Yine uzun süre ondan hiç haber alamamak; bizimle ilgilenmemesi, gelip salt hediyelerle bizi kandırmak istiyormuş gibi bir hisse kapılmış ve tepki duymuştum. Babamın bizi şehre götürme kararını da çok tepki duymuştum. Tüm köyde '65'lerde işçi olarak ilk Almanya'ya çıkan da, ilk şehre giden de benim babamdır. Zaten Başkan bana,

- "Aslında senin Gurbeteli'yle ülkeden ilk kaçışınızı başlatan babandır", diyordu. O yüzden Gurbetelli'nin sözleşmesinde Başkan babamı kastederek "O seni Gurbetelli yaptı biz Vatanelli yapacağız", demişti.

Dedem Şex Sait isyanına katımlı, medrese okuyan, belli aydın özellikleri olan birisiydi. Kürt olduğumuzu, Türk olmadığımızı ilkel milliyetçilik

temelinde de bize belli şeyler aşılanmıştı. Hikayelerle büyütülüyorduk. Köye gittiğimizde yaşlılar isyan anılarını bize anlatıp bizlere nasihatlerde bulunurlardı. Köy gerçek yerim olarak gördüğüm tek mekandı. Benim yerim burasıdır diyordum. Genç kızlık döneminde yavaş yavaş diğer kızar gibi ben de sistemin parçası olmaya başladım.

Bir seferinde köye gittiğimizde Gurbetelli'yle köye gittiğimizde dağ dağ gerillaları aradık. Daha sonra tanıştığımız bir arkadaş,

- "İyi ki o zaman bulamadınız; Zeki vardı, Zeki size ayaklarını yıkatacak. Ya da sizi mutfakçısı yapacaktı. İyi ki gelip gerillayı görmemişsiniz." demişti.

O süreçte dayımın oğlu katıldı, bir çocukluk arkadaşım katıldı, kısa sürede şehit düştüler. Cenazeleri o köye gömüldü. Benim için oralara gerilla olarak gidişin farklı ve büyük bir anlamı vardı. O yüzden önerimi o alanlara gitmek için yaptım. Grubumuzda yaşam dolu, zorluklar karşısında neşesini yitirmeyen, gülmeyi çok seven Zeynel arkadaş da vardı. Bir gün ona bu neşeni neye borçlusun diye sorduğumda,

- "Yakalandım, düşman bana işkence yaptıkça ben kahkaha atıyordum. Onlar bana işkence yaptıkça kahkaha atıyordum. O dönemden beri yemin ettim, hiçbir zaman bu neşemi, kahkahamı yitirmeyeceğim" gülümseyerek anlattı.

- Zeynel ve duruşları beni çok etkileyen başka arkadaşlar da o gruptaydılar. Grup

yoğunlaşmalarında Amed, Erzurum coğrafyasını çok ayrıntılı tartıştık; dağları, köyleri, hangi yerlerde yurtsever var, nerelerde korucular var... Grupta daha önce o alanlarda kalan arkadaşların olması biz yeniler için avantaj oluşturuyordu. Bir yandan yoğun silah eğitimi, bomba yapımı eğitimi alıyorduk. Gideceğime kendimi tamamen inandırmıştım. Grup yoğunlaşmaları bittiğinde Önderlik geldi. Önderlik tek tek diyaloglar geliştirecek. Amed grubunda benime birlikte Mine (Emel Çelebi) arkadaş da vardı. '92'de sahadan gittikten on-onbeş gün sonra etrafları sarılarak şehit düştü. Önderlik birçok gruptaki bayan arkadaşların bir kısmının Kuzey'e değil de, Botan gibi alanlarda kalıp tecrübe kazanıp ondan sonra gitmesini, bazı arkadaşların metropol olabileceği, bazı arkadaşların halk faaliyetlerine gidebileceğini söyledi. Başkan böyle söylediğinde birçok arkadaş ağladı, birçoğu düzenlemesine itiraz etti. Emel arkadaş üç kez el kaldırdı, itiraz etti, ısrarla gerilla gitmek istediğini belirtti. Ben de Akademi de parlak bir öğrenciydim. Eğitimlere katılımımla... Ben kesin Amed'e giderim diyordum, o havayla ayağa kalktığımda Başkan,

-"Sen nereye gidiyorsun", dedi.

-Amed'e gidiyorum. Amed grubunda yer alıyorum.

-"Amed grubunda olabilirsin ama Amed'e gidecek misin? Kendine güveniyor musun? Senin için düşüneceğiz; farklı şeyler de olabilir, Amed olmayabilir."

Çok ısrar ettiğim halde Başkan “Yok” dedi. Birkaç gün içinde gruplar gidecekler. Amed ve Orta eyalet grubunun gidişini hiç unutmuyorum. Törene bile katılamadım, bir kayanın üzerine oturup ağlaya ağlaya o grubu uğurlanışını izledim. Zeynel arkadaş yanıma geldi ve

- “Kesinlikle biz görüşürüz. Yeter ki sen iste. Mutlaka ulaşacaksın oralara.” Dediyse de beni ikna edemedi.

Diploma Töreni

Devre sonunda Akademi yapısı olarak Önderlik’le birlikte bir özgürlük yürüyüşü yaptık. Karlar yeni erimişti. Kadın, erkek, gençler hep beraber yürüdük. Önderlik o zaman ’92 Newroz vesilesiyle halka mesaj da vermişti. Kurtarılmış alanlardan bahsetti. O süreçlerde tam bir iktidar perspektifiydi. Kurtarılmış alanlar, halk ayaklanması, silahlı ayaklanmanın yoğunca tartışıldığı süreçti.

Devremiz sonunda diploma töreni oldu. Diplomalar aldığımız puanlara göre veriliyordu. “Pekiyi” genelde şehit arkadaşların olduğu için iyi ve orta veriliyordu. Diplomalarımızı Başkan takdim ediyordu. Adı okunanlar sırasından koşup askeri selama durduktan sonra Önderliğin elini sıkıyor diplomasını Başkan’ın başarı dilekleriyle alıyordu. Bu tören saatlerce sürüyordu. Dört yüze yakın arkadaştık. Tören sırasında bayılanlar da

oluyordu. Başkan bayılanları görünce

- “Bu da bir eğitimdir, bayılanları kaldırıp götürün”, diyordu.

Ben de törende düşüp bayılmamak için çok direniyordum. Üniversiteyi bitirmeme üç ay kala mücadeleye katılıp diplomamı almadığım için babam hala bana öfkelidir. Babam “Diplomasını alıp gitseydi” diyordu. Benim için düzen okulundan diploma almanın bir önemi yoktu. Ama Akademide iyi dereceyle bir mücadele diploması aldığım için ayaklarım yerden kesilmişti. Önderliğin elinden diploma almak görkemli bir duygu yaratıyordu. O dönemde Akademiden mezun olmak başlı başına büyük bir emek istiyordu. Çok büyük umutlar, hayaller, bir yandan da merak... Başkan diplomalarımızı verdikten sonra,

- “Binlercesi buradan geçti, ama çok çabuk şehit verdik”, dedi. Hepimiz diploma almanın derin heyecanını yaşıyorduk, çocuklar kadar şendik. Herkes çok coşkuluydu. Diploma töreninde ağır geçirdiğimiz kışa ayrıca vurgu yaptı. Üniversiteden tanışıp ayrılacağımız arkadaşlar vardı. Bir daha bu arkadaşlarla görüşebilecek miydik? Birçoğuyla birbirimize Kürdistan bağımsızlaştığında nerede olursak olalım, ilk Newroz’da Amed’de Amed surlarında Mardin kapıda kesinlikle görüşeceğiz sözünü vermiştik. Belki ayağımız kesilmiş olur, belki yaşlanmış oluruz ama mutlaka görüşeceğiz diyorduk. Diploma töreninde bu duyguyu çok yoğun yaşadım. Beraber katıldığım arkadaşlara

bakıp her birimiz bir yere gidiyoruz. Acaba verdiğimiz sözümüze bağlı kalabilecek miyiz, acaba Amed'de görüşebilecek miyiz? Kaçımız görüşeceğiz, hangimiz şehit düşecek, hangimiz gazi olarak gidecek; ya da çok uzun süreli bir mücadeleden sonra gerçekten yaşlanmış olarak mı birbirimizi göreceğiz. Bir yandan da acaba Başkan'ı bir daha görebilecek miyim diyordum.

Diğer yandan da bir türlü bana söylenmeyen düzenlememi merak ediyordum. Amed şehir merkezine gidiyorsun dediler, olmadı. Bu duruma çok öfkelenmiştim. Diplomamda iyiydi, son süreçte siyasi komiser olarak görevlendirilmiştim, bana silah vermişlerdi. Ama düzenlemem konusunda neden böyle yaptıklarına bir türlü anlam veremiyordum. Ancak bana kendimi ikinci bir devreye hazırlamanın dışında bir seçenek kalmamıştı. Önderlik gideceklerle sahada Şemdin'in "Paytexta gelê min î Amedê" parçasının eşliğinde yemek yedi. Herkes halaylar çekiyor, büyük bir coşku yaşanıyordu sahada. Bu kadar insan akın akın dağlara gidiyor, ama ben daha nereye düzenlendiğimi bile bilmiyorum diyordum içimden, buruktum. Önderlik tek tek gruplarla oturuyor, konuşuyordu.

Başkan büyük bir coşkuyla tepenin zirvesine kadar alkışlarla, sloganlarla, zılgıtlarla uğurlanan gruplarla çıkıyordu. Ben de o gün tilili çekmesini bilmediğim için ben sadece lili kısmına katılıyordum.

Gruplar gittikten sonra Ulaş Türk arkadaş gelip

bana,

-Biliyor musun sen çok şanslısın. dedi.

-Nasıl şanslı. Beni ne Orta eyalete, Amed'e, ne metropollere gönderdiniz. Herhalde ikinci devreye kalacağım; gerekirse kalırım, çalışmalar için hazır olduğumu düşünüyorum.

-Nereye gideceğini biliyor musun?

-Nereye?

-Önderliğin yanına gideceksin.

Ulaş arkadaş bu söylediklerini duyduktan sonra günlerdir yaşadığım burukluğum bir anda uçup gitmişti. Göreceğime inanmadığım insanla aynı evde kalmanın sevinciyle adeta kanatlanmıştım. Onunla aynı evde yaşamak, hem büyük bir merak, hem sorumluluklarım daha da ağırlaşacak ve benzeri birçok duyguyu bir arada yaşadım. Arkadaşlara da "açıklayabilirsin" dediğinde benim de düzenlemem olmuş diye bağıra bağıra arkadaşlara doğru koştum. Arkadaşlarla aramdaki mesafe kısalıvermişti. Onlara ulaştığımda arkadaşlar sevincimi bana sarılarak, beni öperek paylaştılar. Kimsenin olmadığı bir zamanda Meral Kıdır bana

- "Sen de Önderliğin evine yoğunlaşmaya gidiyorsun değil mi? Bende orada kaldım", deyince merakla nasıl hareket edeceğiz, nasıl yapacağız bana biraz anlatsana dediğimde bana söylediği ilk şey

- "Çok zorlanacaksın. Bir kadın olarak Önderlik gerçeği karşısında çok çarpılacaksın" yanıtını verince ürktüm, acaba ne demek istediğini

sorgulamaya başladım ve anlamak için hangi konuda dediğimde “Bu kadar yeter” dedi.

O dönemde Türkiye partisine sorumlu olarak gideceği için çok saygı duyuyordum. Ancak düzenlememe ilişkin söylediği zamanki mimiklerinden, bakışından korkmuştum.

Avrupa katılımlı Muş Vartolu Koçerin, Bingöl’lü Sorgül, daha sonra kaçıp itirafçı olan Dersimli Yekbun, üniversiteden birlikte katıldığım Antep’li Zeynep gittiler. Bana

- “Senin için bir şey söylenmemiş” dediler.

Yönetime gidip bana böyle bir açıklama yaptınız ben niye gitmiyorum.

- “Bilmiyoruz kurye senin adını vermedi”, dediler. Grup gidince Başkan

- “Başka bir arkadaş daha istemiştik o niye gelmedi?” diyor. Bir-iki gün sonra yönetim beni çağırıp

- “Bir yanlışlık olmuş sen de gideceksin”, haberini verdi.

- Newroz’dan birkaç önceydi. Haberi alır-almaz hemen aceleyle gidip kendime uygun sivil elbise bulma arayışına girdim. Neyse kadife bir pantolon, bir kısa bir ceket bulabildim. Arkadaşlara bu elbiselerle Başkan’ın karşısına nasıl çıkacağım dediğimde

- “Şam’a git orada sana elbise bulurlar”, dedi.

Yapılan vedalaşma töreninden sonra kuryeyle birlikte yola düştük. Ben Kürtçe, kurye de Türkçe bilmiyordu. Bayağı soğuk bir arkadaştı. Kendisine sen Başkan’ın yanında kalmışsın, bana biraz anlat,

ev nasıl diye sorduğum soruma sadece “Tu biçî tu bibînî. (Gidersen görürsün.)” diyordu. Çıkarken çok zorlandığım tepeden adeta uçarak iniyordum. Şam’da bizi genel parti evine götürdüler. Önderliğin şoförü geldiğinde bana:

- “Hazır mısın, seni götüreceğiz? Elini yüzünü yıka, saçlarını tara”, deyince elimi yüzümü yıkadım, saçlarımı taradıktan sonra

- “Ceket yok mu bana uzun bir ceket verin”, dediğimde Kürtçe “Ceket ne kurte, tu pir direji (ceket kısa değil, sen çok uzunsun)”, demişti. Akşam karanlığı çökünce “hazırlan gidiyoruz” dedi, ve gittik.

Siyah bir mercedes arabayla gittik. Yolda durduk sigara alıp bana:

- “Kendi cebine doldur”, dediğinde ben:

- “Sigara içmiyorum kendi cebine koy”, dedim.

“Başkan sigaraya çok kızıyor, benim üzerimde olsa uygun olmaz, senin üstünde olsun. Evdeki arkadaşlar sigara istediler, onlara götüreceğiz”, deyince neyse sigaraları parkemin cebine koydum. Ardından sordum:

-Başkan evde mi?

-Evde.

- Hemen görür müyüz?

- Başkan kendisi kapıyı açar.

Akşam Şam’ın saçan ışıklarını izleyince bir taraftan da gideceğim evi, evdeki arkadaşları, Başkan’ı, gireceğim yepyeni yaşamı hayal etmeye çalışıyordum. İlginçtir o anda onüç yaşındayken

gördüğüm bir rüyamı hatırladım. Rüyamda en büyük abim, şehit düşen abim ve ben bilye oynuyoruz. Birden duvardan sakallı, uzun elbiseli, başı bağlı yaşlı bir adam kolumdan tutup beni duvarın içine çekiyor. Abilerimin beni duyması için avazımın çıktığı kadar çığlık atıyorum, beni duymuyorlar. Adam beni çekiyor ve ben başka bir dünyaya gidiyorum. Beni saray gibi bir yere götürüyor. Kimsecikler yok, ben ve o varız. Onun kötü niyetli birisi olmadığını anlıyorum. Bana,

- Sen artık burada yaşayacaksın. dedi.

- Annemi özledim, babamı, abilerimi özledim. Burası neresi, sen niye beni buraya getirdin, ben burada kalmam, gideceğim. diyorum.

- Sen burada yaşayacaksın. Bunu kabul et, diyor.

Daha sonra beni bırakıp gidince o saraydan kaçış yollarını arıyorum. Yol aramaya çalışırken sarayın etrafında hendekler, hendeklerin içinde de bir sürü yılan, timsahlar, ejderhaya rağmen ben bu hendeği geçeğim diyorum ve hendeği geçiyorum. Ohh be kurtuldum derken tüm ağaçların yanıp kül olduğu bir ormanın içine giriyorum. Yerde otlar yok, ceylanlar ölmüş, bir yana devrilmişti. Sincaplar, tavşanlar, aslanlar... hiçbir yaşam belirtisi görmeyince dış dünya bu halde ne olacak diye bir korkuya kapılıyorum. Bunları düşünürken o yaşlı adam gelip

- “Kızım bak görüyor musun önce sen görmek istemiyordun ama şimdi gör. Burada yaşam yok. Görüyor musun burada hayvanlar bile

yaşayamıyorlar. Her şeyi yakıp kül etmişler, bitirmişler. Sen burada yaşamak zorundasın, benim yanımda yaşamak zorundasın", diyor.

O kadar etkileniyorum ki duvarlara bile yaklaşamıyorum, duvarlara uzak, odanın ortasında yürüyorum, o anda korkuyla uyanmıştım.

Annem bu rüyadan psikolojik olarak çok etkilediğim için bir rüya yorumcusuna anlatınca anlattığı kişi,

- "Bunun kaderi, Arap ülkelerine gidecek, çok farklı bir yaşamı olacak. Çok zorlanacak ama onun kaderi oradadır, orada kalacak", demişti.

Ona doğru giderken mesafe kısaldıkça bu rüyamı bile yeniden görür gibi olmuştum. Farklı bir Arap ülkesindeyim, yeni bir yaşama başlıyorum. Yeni yaşamım Önderlik'le olacaktı. Onuncu kata asansörle çıktık. Şoför Şoför zile bastı, bir-iki dakika sonra kapıyı şehit Şervin açtı. İçeri girdiğimde Akademide birlikte olduğumuz arkadaşlarda vardı. İçeri girer-girmez hemen,

- Başkan burada değil mi?

- Odada oturuyor, dediler.

Sohbete arkadaşların bana evin kurallarını anlatmasıyla başladık.

Başkan'ın kişilik tahlillerini düşününce sınıf karakterimden kaynaklı olarak uzun bir süre Başkan'la kalacağız, acaba eksikliklerim olacak mı, Önderlik ne der gibi kendi kendime ardı arkası kesilmeyen sorular soruyordum. Elimi yüzümü yıkadım, dişlerimi fırçaladım. Bir arkadaş gelip bana

- “Başkan seni çağırıyor.” dedi.

Odanın yana çekilen kapısını açıp içeriği girdiğimde Başkan ayağa kalkıp bana sarıldı, öptü ve oturmam için bana yer gösterdi. Odada ilk dikkatimi çeken bir duvarın baştan başa çizilen manzara resmiydi. Dağlar, gökyüzü ve ağaçlar çok canlı görünüyordu. Başkan resmin karşısında oturuyordu. Televizyon açıktı. Başkan’ın Arapça kanalı izlediğini görünce şaşırıp, içimden acaba Başkan Arapça biliyor mu? diye sordum. Türkçe gazeteler ve raporlar önünde duruyordu. Bir süre geçtikten sonra,

- “Hoş geldin, nasılsın? Niye öyle oldu, geçen grupta gelmen gerekiyordu”, dedi.

- Başkan’ım herhalde bir karışıklık oldu, dedim.

- “Hasta arkadaşların sağlığı nasıl.”

- İyidir.

- “Banyo yaptın mı? Elbiselerini değiştirdin mi? Bu üstündeki elbiseleri nereden aldın?”

- Akademide giyip geldim.

- “Sen de bit var mı?”

- Hayır Başkanım.

- “Olur mu? Bak iyi olmaz. Bu kadar işimiz gücümüz var, bir de bize bit bulaşırsa bitlerle nasıl uğracağız. Arkadaşlara söyle senin bu elbiselerini yaksınlar. Seni çarşıya götürüp yeni elbiseler alsınlar.”

-Tamam.

-“Bit olmadığına emin misin?”

-Eminim.

-“Yine de tedbir alalım.”

Benim açımdan devrenin nasıl geçtiğini sorduğunda,

- “Siz Akademiye giderken size bir halk okulu dediğimi hatırlıyor musun? Onu hissettin mi, onu gördün mü? Buraya gelişini nasıl karşılıyorsun? Geliş amacını biliyor musun? Kadın açısından eğitim tarzını farklılaştırmaya çalışıyoruz. Akademiye yüzlerce bayan arkadaş geldi-gitti. Ama daha yakından ilgilenmek istiyoruz, daha yakından eğitmek istiyoruz. Nasıl yaşamalı? sorusuna cevap arıyoruz aslında. Geldiğiniz yaşam nasıl bir yaşam görebiliyor musun?” Erkeği sordu. “Üniversiteyi okudun. Hiç erkek arkadaşın oldu mu? Elazığ, Bingöl erkekleri çok geridir, tanıyor musun?” dedi.

Devrede bir arkadaşın bana karşı ilgisi geliştiği görevden alınmasından çok etkilenmiştim. Başkan gülümseyerek;

- “Kim di o? Gelip sana el koyacağım, sen de demişsin “Sen bana el koyamazsın demişsin,””

- “Başkanım bir arkadaştı, yönetim üzerinde durdu, çözdü.”

- “Kimdir, hangi arkadaş?”

- Başkanım halledildi.

- “Neyse bu da iyidir, çok şikayetçi bir mantığın yok. Bazıları geliyor, daha biz sormadan başlıyorlar “şöyle yaklaşıldı, böyle yaklaşıldı.” diyorlar. Böyle olmak gerekiyor. Siz bu ev değil de, başka bir ev var. Bir grubu daha yeni mezun ettik. Yeni bir grup oluşturuyoruz. Zeynep, Helin

oradadır, seni de oraya göndereceğiz. Biraz gizli, çok kullanmadığımız bir evdir. Burası tanınıyor ama orası tanınmıyor. Çok dışarı çıkamayacaksınız, çok sınırlı ihtiyaçlarınızı karşılama dışında ihtiyaçlarınızı genelde Şoför karşılar. Güvenliğiniz açısından mecbur kalmadıkça siz çıkmayın. Önünüze program koyacağız, bol bol bireysel okuyacaksınız. Biz de geliriz, sizinle diyaloglarımız ve tartışmalarımız olur."

- "Akademinin o hareketli ortamından sonra aylarca öyle bir ortamda kalmaya hazır mısın?"

- Başkan'ım çok zorlanacağım.

- "Niye?"

- Sürekli dört duvar arasında kalmak bana zindan gibi gelecek.

- "Peki sen, benim nasıl yaşadığımı hiç düşünüyor musun? Sen belki üç ay, altı ay hadi bir yıl kalacaksın. Ben onüç-ondört yıldır burada bu evden o eve, o evden bu eve dört duvar arasında, sadece Akademiye gidişlerim benim için bir nefes alıştır. Adeta zindandayım. Bu evler içinde ne çalışmalar sürdürdüm. Şuan senin oturduğun yerde onlarca erkek, bayan arkadaş oturdu, ne insanları biz gönderdik. Senin ayağını bastığın yerlere ne insanlar ayak bastı biliyor musun? Hangi koşullarda ben çalıştım. Beni de biraz anlamanız gerekiyor, Dayanamaz mısın?"

- Başkan'ım siz gelirseniz dayanırım, siz sık sık gelmezseniz ben dayanamam.

- "Yok yok geliriz. Buradaki arkadaşlar var,

sizin o ev var, yine parti evi var, Akademiye gitmem gerekiyor, halkla toplantılar yapıyoruz. Geliriz...”

- Tamam Başkanım. Eğer siz bu kadar yıl dayanmışsanız ben de dayanacağım.

- “Söz mü?”

- “Söz.”

Benim Kompozisyonlarım da Çok Beğeniliyordu

- “Biliyor musun şahadet haberi aldık; Küçük Güneyli Lübnan Kürtlerinden Roza arkadaş şehit düşmüş. Orta eyalette bombayı kendisinde patlatmış, çok etkilendim. Hiç unutmuyorum. Şahadetinden bir gün önce bana telefon açtı, sesi çok güçlüydü, çok coşkuluydu ve çalışıyordu. Bir gün sonra etrafı sarılıyor, kendisini patlatıyor. Yanımızda, o da yoğunlaşma da kalmıştı. Böyle kahraman kişilikler, kahraman kızlar yetiştirdik.” Bınevş Agal’ı örnek vererek, “Ülkeden alıp Avrupa’ya yeğenlerine bakmak için götürmüşlerdi. Doğru-dürüst okul bile okumamıştı. Ama çok dürüst yaklaştı. Okuma-yazması bile doğru-dürüst olmamasına rağmen çok güzel bir yoldaşlığı vardı. Bak kahraman bir kız, serhildanlara öncülük yaptı. Mizgin (Ozan Mizgin) çok zor süreçler yaşadı. Mardin’in ilk kadın eyalet komutanı Mizgin’di. Çok zorlanmalar yaşadı, ama büyük zorlanmalar sonrası en büyük çıkışı yapan arkadaştır. O da teslim olmamak için kendisini imha etti. Bunların

hepsi çok kahraman kişiliklerdir. Kaldıramıyorum, yüreğim kaldıramıyor. Sen de öyle bir kız olabilecek misin? Ben istemiyorum. Sizin gibi güzel, genç kızlar özgürlüğe doğru koşup geliyorsunuz ben sizin çok ucuz ölmenizi istemiyorum. Hepiniz ana kuzularısınız, analarınız var, babalarınız var. Erken ölmenizi, bu kadar çok acımasızca bir savaşta, siyaset çok acımasızdır. Sen ülkeye, Amed'e gideceğim dedin. Gitseydin bu toyluğunla, halinle acaba kaç ay kendini ayakta tutabilirdin. Hiç düşünüyor musun? Şehit arkadaşları anlamaya çalış." Özgeçmiş raporumu okumuştu.

"Bak sen daha ilkokuldan itibaren kompozisyon yarışmalarına katılmışsın. Biliyor musun ben de katılmışım.

Önderlik öğretmenlerinin kompozisyonlarını sadece öğrencilere örnek vermeyi değil de, kendi aralarında okuyup tartıştıklarını, kendisinin ne kadar zeki olduğunu söylediklerini belirtiyordu. Bahsederken gözlerinin içi gülüyordu. Gülümsüyor bazen de kahkaha atıyordu.

-"Ne tür kompozisyonlar yazıyordun. Nasıl böyle bir ilgi gelişti."

-Başkanım, babam sürekli kardeşlerimin doktor olmasını istiyordu. Ama benim çocukluğumdan beri okumaya, yazmaya, sözel alana büyük bir ilgim vardı. Daha başarılıydım. Kitap okumayı seviyordum. Küçüklüğümden beri belki yüzlerce kitap okumuşumdur. Şiir yazmayı, yazı yazmayı, öykü yazmaya çocukluğumdan beri

ilgiliydim.

-“İlk kompozisyonu hangi konuda yazdın, kaçıncı sınıftaydın?”

-İlkokul üçteydim. “Okulumuzu nasıl temiz tutmalı ve korumalıyız” konusunda yazmıştım.

-“Kaçıncı oldun?”

-Ödül olarak da bana “80 günde devri alem” diye bir kitap vermişlerdi. Lisede özgürlük üzerine bir kompozisyon yazdığımı söyledim. Lisedeki edebiyat öğretmenim demokrat, insanların yeteneklerini açığa çıkarmaya çalışıyordu. Bu konuda hem Ortaokuldaki Türkçe öğretmenim hem de lisedeki edebiyat öğretmenim benim üzerimde çok etkili oldular.

-“Benim de öyle. Benimde edebiyat öğretmenim yazdığım kompozisyonları öğrencilere örnek olarak okuyordu. Müthiş değer veriyordu. Bende bundan çok etkilendim.”

-Benim açımdan belirleyici oldu. Bağımsız bir şekilde o dala ilgi duymaktan çok o öğretmelerimin insana yaklaşımı, yine bana yaklaşımları etkili oldu.

-“İlginç! Özgürlüğe ilişkin kompozisyonunda neler yazmıştın? Kaç sayfa yazmıştın? Kaç puan aldın?”

-Başkanım o öğretmenimiz kimseye on vermezdi, dokuz da vermezdi. İlk defa bana on puan vermiş, kompozisyonumu okumuştu. Lise yıllarında da artık Gurbetelli arkadaş, büyük abim mücadeleyle tanıştıkları için kendi içimizde yavaş yavaş sol tartışmalar gelişiyordu. Özgürlük

olgusuna ilişkin tartışmalarımız da oluyordu. Kendini Kürt halkından hissetme, Kürt halkının çektiği acıları biraz da olsa yaşayabilme, halkı sevme geliştiği için o özgürlük kompozisyonunu çok büyük bir coşkuyla, istemle yazdım. Ondan öncekilerini belki biraz zoraki yazıyordum ama özgürlük ilgili olduğum bir konuydu ve çok serbest yazdım. Özgürlük nedir? İle başladım. Bir zengin için, bir fakir için, bir kadın için, bir erkek için, bir öğrenci, bir işçi için özgürlük nedir? Bir yandan acıların çekildiğini, bir yandan acıların çekildiği... bu yönlü bir kompozisyon yazdım.

-"Sana ödül verildi mi?"

-Evet. "Denizler altında yirmibin fersah" adlı bir kitap verildi.

-"Kitap en güzel hediyedir. Aslında sana en büyük hediyeyi vermişler."

-Üniversitede de benim halk bilimi hocam Erzincanlıydı. Çok demokrat, yurtsever bir insandı. Üniversiteye devam etseydim büyük bir ihtimalle halk bilimi dalında mastır yapacaktım. Köye gittiğimde birçok masalı, maniyi, türkü ve hikayeyi kasete kaydedip getirmiştim. Ve o hocama, ben bunları Türkçe'ye çevirip kitap yapmak istiyorum dediğimde çok kızdı ve "Sakın bunu yapma. Eğer yaparsan çok özünden boşaltırlar, kendilerine mal ederler; bu halleriyle daha güzeldirler. Koru senin yanında kalsın." Dedi.

-"Bu çok önemli bir yandır."

-"Bir kız bize yazdığı raporunda 'Ben Başkanı, Önderliği romanlaştırmak istiyorum.'diyor çok

ilgimi çekti. Ben bir kızın kendisini, beni yazabilmesini, anlayabilmesini çok isterim. Sen yapamaz mısın, bunu? Nasıl yapmalı diye bir roman yazmış. Bir devrimin romanıdır, bir sürecin romanıdır. Bu yönlü kendini çok geliştirmen gerekiyor."

"Benim kompozisyonlarım da çok beğeniliyordu, öğretmenlerim hep örnek gösteriyorlardı. Ben yazmayı çok seviyordum. Sen de kompozisyon yazmasını çok seviyormuşsun, bak edebiyat okumuşsun, ideolojik olarak kendini geliştirebilirsin. İlk Mazlum Doğan arkadaşı öğrenmeyi esas alacaksın. Sana Önerdiğim ilk kitap Mazlum Doğan "Toplu Yazılardır" beni anlamak istiyorsan Mazlum arkadaşı anlayacaksın. Ben gelip soracağım. Seni götürürler. Hemen o kitabı okumaya başlayacaksın ve ben gelip ne sonuçlar çıkardığını soracağım. Senin yönün hep Mazlum'a doğru olacak. Onun ideolojik yönü, onun öngörüsü olacak. Tamam mı? Başka bir şey söylüyor musun?

Zozan çok iyi bir kızdı. Biliyor musun beni çok iyi koruyordu. Yönetimdeydi ama elde silah hep benim yanı başımda duruyordu. Sen de onun gibi olabilecek misin? O da gidip erken cezaevine düştü. O da kendini uzun vadeli yaşatamadı. Neden bu kadar kısa sürede ya şehit düşüyorsunuz ya cezaevine giriyorsunuz. O mu gelişkin, sen mi gelişkinsin? Birbirinizle rekabete gireceksiniz, bakacağız. Sizi birbirinizle rekabete koyacağız. Bir daha görüşürsünüz bakalım görüştüğünüzde

hanginiz daha gelişkin. Başka bir şey diyor musun?”

-Hayır.

Sohbetten sonra sarıldı, öptü, uzun süre sıkı sarıldığı anda “Mizgin, Berivan, Roza...hepsi gözümün önünden geçiyor. Sen de onlar gibi olabilecek misin, doğru yoldaşlık yapabilecek misin bakacağız.” Dediğinde gözlerimin dolduğunu görünce,

-“Niye ağlıyorsun?”

-Bilmiyorum Başkanım.

-“Ağlama.”

-“Neyse birkaç gün burada kal, daha sonra gidersin. Newroz kutlaması var, halk kutlayacak. Arkadaşlar seni de götürsün, git biraz halkı gör, bir süre eğitim görürsünüz zaten Kürtçe de öğrenmen gerekiyor, halkın içine de faaliyetlere gidersiniz. Yarın da kutlamalara gidersin. Birkaç gün burada kalırsın. İlk iş arkadaşlar bu elbiselerini yakacaklar.” Dedi.

Kızlar Özgürlüğe Koşuyorlar

Ertesi gün Şam’da Önderlik resimleri ve Arapça pankartlar, sloganlar, müthiş bir coşkuyla binlerce insanın katılımıyla gerçekleşen görkemli Newroz kutlamasına katıldık. Kutlamadan sonra eve döndüğümüzde Başkan evdeydi. Türkçe gazeteler yeni gelmişti. Başkan’a telefonla bildirmişlerdi. Başkan hepimizi topladı,

- “Duydunuz mu! Duydunuz mu ne olmuş? Biliyor musunuz Rahşan diye bir kız İzmir’de kalede kendini ateşe vermiş. Ne kadar kahramanca bir şey değil mi? Mektup bırakmış. Gazetede de mektuplarını yayınlamışlar, okuyun. Daha çok gençmiş, yaşı küçükmüş. Bu kızların hepsinin yönleri özgürlüğe doğru, hepsi özgürlüğe akacaklar, daha binlercesi gelecek. O erkeklerin elindeki kadınları alacağız. Kızların hepsini ellerinden alacağız, hepsini özgürleştireceğiz. Ne kadar açı çekmiştir değil mi? Düşünsenize bir insan kendi bedenini ateşe veriyor!”

Birkaç gün sonra kalacağım eve gittim. Evde üç kişi kalıyorduk. Önderlik haftada bir kez mutlaka uğruyor, bazen de iki kez uğruyordu. Ne zaman geleceği hiç söylenmezdi. Ani gelişi bizim yaşamda ne kadar dikkatli, duyarlı olduğumuzu, yaşamımızı ne kadar disipline ettiğimizi, yaşadığımız ortamı ne kadar temiz tuttuğumuzu öğrenebilmek içindi. O yüzden geleceği saatleri ve günleri bilmiyorduk. Genelde sabah erkenden kalkıyor, evi temizliyor, kahvaltı yaptıktan sonra oluşturduğumuz program çerçevesinde kitaplarımızı okuyorduk. Önderlik bize

- “Sosyal devrimler Ansiklopedisinin ciltlerini de okuyun” demişti.

Bir arkadaş hiç Türkçe bilmezken, ben ve diğer iki arkadaş da hiç Kürtçe bilmiyorduk. Artık günlük yaşam içerisinde yavaş yavaş biz Kürtçe o da Türkçe öğreniyordu. Başkan o arkadaşın hem Türkçe öğrenmesini, hem de gönderip

İngilizce'sini geliştirmek istiyordu. Önderlik geldiğinde o arkadaşla Türkçe'si kadar güçlü olmayan Kürtçe'siyle diyalog kuruyordu. Önderlik geldiğinde Önderlik yoruluyor, bu kadar çalışıyor, ne yapabiliriz, hangi güzel yemekleri yapabilirizin kaygısına giriyorduk. Kendisi yemek yediği tabağını mutfağa getirirdi. Yemekler konusunda önceleri çekinceli yaklaşıyordum. Okul arkadaşım Zeynep (Canan Can) Antep, Urfa yemeklerini çok iyi biliyordu. Önderlik geldiğinde birkaç kez yemekleri yaptı, biz de yardımcı oluyorduk. Önderlik bir gün bana,

-"Ben sana çok kızmışım. Sen niye bana hiç yemek yapmıyorsun. İnsan yoldaşına hiç yemek yapmaz mı? Niye yapmıyorsunuz, hep Zeynep'e yaptırıyorsunuz."

-Başkan'ım Zeynep yemek yapmasını iyi biliyor. Ben iyi yapamıyorum.

-"Ama olur mu? Sen de öğreneceksin. Bir devrimci her şeyin en güzelini bilmeli, tüm yeteneklerini geliştirmelidir. İyi bir komutan olmalısın, iyi bir savaşçı olmalısın, iyi bir eğitmen olmalısın, çok iyi temizlik yapmalısın, çok iyi yemek yapmalısın. Sizler her şeyin en iyisini öğrenmelisiniz. Tepeden tırnağa kendini eğitmeniz gerekiyor. Yoldaşınım bana bir yemek yapsan ne olur."

-Tamam Başkanım, hemen öğrenmeye başlayacağım.

-"Tamam."

Genelde Başkan'ın sevdiği bol naneli ayran

çorbasını, alinazik yemeğini, dolma-sarma, salatayı, kebap, bazen sebze türlüsünü yapıyorduk. Hiçbir zaman şunu seviyorum, şunu sevmiyorum demiyordu. Ama biz hangi yemeği iştahla yediğini bakarak hangi yemekleri sevdiğine karar veriyorduk. Bazen canı bir şey isteyince bize

- “Şunu yapabilir misiniz? Annemin bulgur pilavını çok özledim. Hiçbir şeyim olmasın, bir bulgur pilavım, yanında soğan ve ayran olsun. Annemin yemeklerini çok özlüyorum.”

Bir gece kalkıp dolaptan kendisine yoğurt doldururken içeri girdim,

-Başkanım ne yapıyorsunuz?

-“Benim midem çok ağrıyor, biraz yoğurt yiyeceğim.”

-Başkanım ben doldurayım.

-“Yok ben kendim doldururum.”

Yedikten sonra tabağını yıkayayım diye beklediğim onu da bana yaptırmadı.

Kaldığımızın evin üç uzun balkonu vardı. Şehrin dışında bir yerdeydi. Karşıdan bir tepe görünüyordu. Evin içinde bir sürü çiçek vardı. Başkan bizlere

- “Bu çiçeklere iyi bakın” diyor ve kendisi geldiğinde de onların yapraklarını okşuyor, toprağını eliyle karıştırıyor, su veriyor, yerlerinin iyi olup olmadığına bakıyordu.

Bir gün Önderliğin çok güzel bir fotoğrafını yaprakların arasına koymuştum. Çiçeğin yaprakları sararmıştı. Başkan geldiğinde çiçeğin yapraklarının sarardığını fark etti. Her gelişinde evin tüm

odalarını, mutfağı, banyoyu, lavabonun temizliğine bakıyordu. Sağlınız nasıl, ya zayıflamışsınız, ya şişmanlamışsınız, okuyor musunuz, okumuyor musunuz diye ardı ardına soru yağmuruna tutardı. Bir gün,

"Hıiım bunun yaprakları sararmış, bu fotoğrafı kim buraya koydu?"

-Ben koydum Başkanım.

-"Bu fotoğraf burada çok mu güzel duruyor?"

-Evet Başkanım. Yaprakların arasında bu fotoğraf çok güzel görünüyor.

-"Dikkat ettin mi bunun yaprakları sararmış. Yazık değil mi bu çiçeğe. Tamam Önderliğin fotoğrafını çok seviyorsun, oraya yerleştirmişsin. Ama senin bu çiçeği de düşünmen gerekiyor. Bana göre bu fotoğrafı burada kaldırsan daha iyi olur. Daha farklı bir yere koyabilirsin." Dedi.

Ben o ana kadar bir çiçeğin incinebileceğini düşünemedim. Ama Önderlik çiçeklere ince ruhla yaklaşıyordu. Zaten "Birçok insan beni katı görüyor, ama benim içimde bir duygu çağlayanı var. Benim duygularım bir çağlayandır, her şeye karşı öyle akıyor."

Anlaşılmak İçin Kürtçe'sini Güçlendiriyordu

Önderliğin birçok işi bir arada hakkıyla yapabilme yeteneği çok çok güçlü. Onun dışında müthiş bir çalışma aşkı, çalışma tutkusu, tüm çalışmalara karşı büyük bir ilgisi var. Her çalışma farklı bir uzmanlaşmayı gerektirir ama Önderlik

aynı anda bir gün içerisinde bir yanıyla metropolde faaliyet yürüten arkadaşlarla konuşup perspektif veriyor, Avrupa'dakilerle konuşuyor, ülkede savaş yürüten arkadaşlarla konuşup perspektif veriyordu. Bir yanıyla halk, kadınlar, çocuklarla ve yaşlılarla toplantılar yapıyordu.

Halkla yaptığı toplantıların birine ben de katıldım. Halk Önderliğin gerçekleştireceği toplantılara heyecanla ve istekle yaklaşıyordu. Hareket sahası sınırlı olmasaydı, eminim ki Başkan her alanda her güne birçok toplantıyı sığdırırdı. Fakat O, imkanlar dahilinde en iyisini ve olumlusunu yapmaya çalışıyordu. Bazen bir alanda yapıyor, bazen bir alanda yapıyor, farklı alanlardan da insanlar katılmak için geliyorlardı. Halk için Önderliği görmek, Önderlik'le aynı havayı solumak, Önderlik'le aynı sofrada yemek yemek, Önderliğe dokunmak kutsal bir şeye dokunmakla eşdeğerdi. Halkın bu yoğun ilgisinden dolayı Önderlik de müthiş bir yoğunlaşmayla toplantılara hazırlanıyordu. Önderlik toplantı öncesi genelde sessizleşir, odada volta atarak yoğunlaşırdı. Her zaman;

- "Bir toplantıya birçok şeyi nasıl sığdırabilirim. Kendimi halka nasıl beğendirebilirim, yoldaşlarıma nasıl beğendirebilirim diyorum. Sizin kendinizi birbirinize beğendirme gibi bir sorununuz yok, ama benim kendimi halkıma beğendirmeliyim. Kendinizi eğitmelisiniz", diyordu.

O süreçte toplantılarda halkın kendisini daha

iyi anlaması için büyük bir istekle Kürtçe'sini güçlendirmeye çalışıyordu.

Kuzey Kürtlerinden olup sürgün edilmiş Osman Sabri'nin (Dilbilimci) evine ziyarete gittiğimde bana Önderliğin bir dönem Kürtçe dil derslerini nasıl aldığını anlattı. Osman Sabri

- "Bu alana geldiğinde Kürtçe'si çok iyi değildi, daha çok yöreseldi. Kürtçe'sini geliştirmek için çaba harcıyordu. Gelip tartışıyordu", diyordu.

Başkan Kürtçe'yi hem anadili olduğu için hem de halka daha iyi ulaşabilme, daha iyi hitap edebilme temelinde geliştiriyordu. Nasıl ki kadın için

- "Saç tellerinizden ayak tırnağınıza kadar kendinizi eğiteceksiniz" diyorduysa kendisi de halk, kadın ve yoldaşları için saç tellerinden ayak tırnaklarına kadar kendisini hazırlıyordu.

Bir toplantıya giderken temizliğinden, giydiği kıyafetlere kadar dikkat ederdi. Bazen de bize,

- "Giydiğim elbise yakışıyor mu, uygun mu, hazır mıyım?" diye sorar ve toplantıya ilişkin görüşlerimizi alırdı.

Halkın bulunduğu toplantılarda içeri girişiyle atmosfer değişiyordu. Başkan girdiği ortamlarda bambaşka bir dünya yaratıyordu. Çoğu insan onun bu cezp ediciliğinden heyecandan elektrikleniyordu. Bir seferinde yeni katılan bir grupla diyalog kurarken bir arkadaş elektrik verilmiş gibi titriyordu. Önderlik görünce oturmasını istedi ama arkadaş ısrarla oturmadı.

- "Niye böyle titriyorsun korkudan mı,

heyecandan mı?”

- Başkanım siz sanki bir güç merkezisiniz, ben elektriğe tutulmuş gibiyim. Çok etkilendim ve bir türlü kendisime hakim olamıyorum, dedi.

Bakışlarıyla, hareketleriyle, hitabıyla, oturuşuyla tam bir çekim merkezi, çok çok etkileyiciydi.

Anlayacak Düzeyde Değil

’93 Ateşkesin tartışıldığı dönemde Talabani görüşmeye gelecekti. İlk kez kaldığımız eve geliyordu. Normalde yemekleri biz yapıyorduk. Ama o gün

- “Siz getirmeyin, yemek servislerini siz yapmayın. Erkek arkadaşlar yapsın. Feodaldır bu adam. Onların harem kültürleri vardır, onların nasıl yaşadıklarını da biliyoruz. Siz burada bir grup bayan arkadaşsınız, ama o bunu anlayabilecek düzeyde değil. Sizin bu evde kaldığını bilmese daha iyi olur”, demişti.

O yüzden Talabani geldiğinde evden çıkmadık. Sadece bir arkadaş dil bildiği için gitmişti.

- “Niçin gelmiş olabilir, bize karşı o kadar savaştı, Türkiye ile işbirliği var, bize geliş amacı ne olabilir”, diye hepimizin tek tek görüşlerini aldı.

17 yaşındaki Stêrk’in bile Talabani’yle görüşmeye gideceği zaman görüşlerini aldı. Görüşleri alıp ortaklaştırıyor ve doğrusuna ulaşıyordu. Aldığı görüşü mutlaka dikkate

alıyordu.

Nataşalar Gibi

Yaşam tarzımızın, ilişki tarzımızın, birbirimize karşı ilgisizliğimizin, amaçsızlığımızın tersine Başkan'ın kaldığı evler birer eğitim, üretim ve insanların yeniden yaratıldığı merkezlerdi. Disipliniyle, yatış-kalkış, yemek saatleriyle, temizliğiyle, sigara içişini kontrole uğratmadan tutalım, evde yaşayanların derin paylaşmalarına, kadar yaşamın her alanına büyük bir ilgisi vardı. Yaşamın saatlerine değil, saniyelerine çok hakimdi. Yaşamının saniyesini amacı uğruna değerlendiriyordu. Uyumasından, kalkmasına... her şey amacına hizmet etmek zorundaydı. Saniyeleri, saatleri, günleri, haftaları ve ayları bir plan dahilindeydi.

Sovyetlerin yıkılış süreciydi. Gazetelerde Nataşalara ilişkin haberler yayınlanmıştı. Kendisine çay götürdüğümde gazeteyi bana uzatarak bunu

- "Bunu okusana" dedi, elinden gazeteyi aldım ve sesli okuduktan sonra, "Okudun mu? Neler hissediyorsun. Ne kadar acı değil mi, ben sizin böyle olmanızı istemem. O kadar görkemli bir devrim yaptılar. Rus kadınları hem fiziki olarak her türlü sportif etkinliği yürüttüler, her türlü eğitimi gördüler, fakat onlara kişilik kazandırmadılar. Sovyetler yıkıldıktan sonra bunun acısını en fazla

kadınlar çekiyor. Ve bir kültür gibi geliştiriliyor. Bunu çok iyi görmeniz gerekiyor. Ben sizin fiziğinizden tutalım da hitabınıza kadar ilgileniyorum. Ama temel olan sizin kişiliğinizdir, kişilik gelişiminizdir, kendinizi yeniden yaratmanızdır. Eğer bu sağlanmazsa sizlerin de sonu Nataşalar gibi olur", dedi.

Yapayalnızım!

Mazlum Doğan'ın "Toplu yazılar"ını okuduğumda neler hissettiğimi sordu. Mazlum arkadaşın kişiliğini tanıyıp tanımadığımı, onun bilinç düzeyini, ideolojik düzeyini anlayıp anlayamadığımı sorduğunda Mazlum Doğan'ın yoldaşlık sevgisinden, direngen kişiliğinden, ideolojik yönünün beni çok etkilediğini söylediğimde

- "Senin açından daha başlangıçtır, süreklileştireceksin. Mazlum ve Hayri'yi anlamaya çalışacaksın. Hayri'de sizin oralıdır. Çok iyi bir yoldaştı. Müthiş bir bağlılığı, müthiş bir hizmet anlayışı vardı. Fakat hizmetlerini hiçbir zaman da yeterli görmüyordu; kendisini her zaman borçlu görüyordu. Kendini hazırla. İlk ideolojik çalışmaları Mazlum'la başlattık. İlk ideolojik yazıları o yazdı. Bir ben bir de oydu. Bir kadın da kendini buna ulaştırabilmelidir. Sen de kendini hazırlamalısın. Bir temelin var, küçüklükten beri ilgin var, edebiyat okumuşsun. İdeolojik

çalışmalar, yazım çalışmalarını küçük görülmemelisin. Yarı aydın, yarı küçük burjuva karakteriniz var. Biz böylesi bir grupla başladık işe, en değerli yoldaşlardı. Ama şimdi etrafımda o yoldaşlar yok, ben yapayalnızım. Ben böylesi yoldaşlıkları Mazlum şahsında yaratmak istiyorum. Bunu en fazla da kadınla geliştirmek istiyorum. Erkek artık bu yoldaşlığı gösteremiyor, kadının özü daha farklı, kadın daha ilgili, daha duyarlı, kadın daha dürüst bir yoldaşlığı geliştirebilir. Bir erkek bir kadın kadar yaşamın ayrıntılarını göremez. Bir yaşama çok kaba çerçevelerde yaklaşır, çok şabloncu yaklaşır, ama bir kadın yaşamı en ince ayrıntılarına kadar görebilecek düzeydedir. Kadının gözlem gücü daha gelişkindir", dedi.

Başkan, kadın duygusallığının kadını bitiren, güçsüzleştiren bir duygusallık olduğunu, bu duyguları yitirmemek gerektiğini ancak bunu bilinçle, mantıkla dengeli bir hale getirmek gerektiğini sürekli belirtiyordu.

- "Sizin ağlamanız bile bir zavallılıktır, ağlamanız güçsüzlüğünüzün bir sonucudur. Kendinizi acındırmak istemenizin bir sonucudur. Gerçekten onurlu bir kadın olmak istiyorsanız, bir erkeğin size köle bir kadın gibi yaklaşmamasını istiyorsanız bir erkeğin yanında asla ağlamayacaksınız." Diyerek bu konuda söz verdirtmişti, "Çok zorlanırsan, çok ağlamak istersen, git yorganın altına gir, yorganı kafanı çek öyle ağla. Bir erkeğin yanında asla ağlama. Bir erkeğin yanında ağlamak kendini onun insafına

terk etmektir. Bundan nefret ediyorum. Kadının bu göz yaşlarından, bu biçimde ağlayışından, sızlanışından, zavallılığından nefret ediyorum. Fatma, kadınlığını o kadar güçlü kullanıyordu ki bazen insan bir gülümsemesine bile hasret kalıyordu. Bazen göz yaşlarıyla, bazen sızlanmalarıyla, şikayetleriyle, başıma kalkmalarıyla beni doğduğuma pişman edecek bir düzeyde, bazen cinselliğini bana sunmayarak ya da farklı sunarak, kullanma derecesinde, kendisini gram gram pazarlayabilen bir kadındı. Kendisini müthiş terbiye etmişti. Çok güçlü yanları vardı, ama bunu devrim için kullanmadı, aleyhimizde kullandı. Fatma'yı o anlamda çok iyi anlamalısınız, benim onunla savaşımımı çok iyi anlamalısınız" diyordu.

- Ders çıkarmamız için Fatma'nın yaptıklarından çoğu kez örnekler veriyordu.

- "Fatma'yla mücadelemde başarılı olmasaydım kadına bu ilgim, kadını eğitme çabam olmayacaktı. Eğer siz şimdi buradaysanız, benim sizi eğitme çabam varsa nedeni Fatma'ya karşı verdiğim mücadeledeki başarının bir sonucudur." dedi.

Başka bir gün Başkan Fatma'yı bize anlattıktan sonra

"Soru sormak isteyen sorabilir", dedikten sonra bir arkadaş,

- "Salt bazı siyasi amaçlar mı, bazı öngörüler miydi? Hiç duygular yok muydu?" diye sorduğunda Başkan,

- “Elbette ki duygular vardı. Ben bir duygu çağlayanıydım. Ona ilişkin çok büyük umutlarım da vardı, beklentilerimde vardı, çok emek de verdim. Ama o bana hep klasik bir Kürt erkeği gibi yaklaştı. Aristokrat bir sınıftan olduğu için benim gibi Kurmanc kesiminden gelen birisi, kapımıza ancak “uşak” olabilir anlayışıyla yaklaşıyordu ve benim çok klasik yaklaşacağımı sanıyordu. Bir karı-koca kavga eder kadın, koca evini terk eder gider, ana-baba evine sığınır. Ya da yollara veya sokaklara düşer. Hiçbir erkeğin karısının elinden evden kaçabileceğini düşünüyor musunuz? Ben, Fatma’nın elinden öyle yaptım. Arkadaşlarım ziyaretime geldiğinde onların yanında benim onurumu kırma, beni küçültmek, tahrik etmek, arkadaşları da tahrik etmek için elinden geleni yapıyordu. Bir gün bavulumu topladım onun yüzünden evi terk ettim. Hiçbir zaman klasik yaklaşmadım; Fatma’yı öldüreyim, şöyle yaklaşayım, dıştalayayım temelinde yaklaşmadım.”

Örneğin Fatma, Başkan’ın yanında kalan Bınevş Agal, Yıldız Durmuş, Sakine Pir arkadaşları dıştalıyormuş. Bir Meral Kıdır’ın çok sevip önünü açıyormuş. Yıldız Durmuş arkadaşın anlattığına göre Fatma tutunamayacağını anladığı için adeta Meral Kıdır’ı kendi yerine hazırlıyormuş. Önderlik yemek yerken yanında oturmalarına, sohbet etmelerine bile izin vermiyormuş, çok kıskanç, çok bencilmiş.

Üçüncü kongre sürecinde Fatma tutuklu olduğu süreçte bazı arkadaşlar onun elbiselerini

giymiş. Bırakıldıktan sonra o arkadaşlardan elbiselerini tekrardan alıyor. Kadın iradesini kırmaya çalışıyormuş. Önderliğin kadına ilişkin çalışmaları engelliyormuş. Başkan

- "Fatma, ilk işkenceyi geliştirdi. Bir genç kızı Mahsum Korkmaz'da bir şikefte koyup işkence yaptı. Bu tür şeyleri, yaklaşımları ilk o geliştirdi, o bulaştırdı. Tarif edemiyorum; ancak bir yılan tanımını ben getirebiliyorum, hatta bir vampir. Acaba şimdi ne yapıyor, ben öldürmedim. Gitti ama yıllardır sesi sedası çıkmadı. Bu da bir ölüm biçimidir; kaybetti. Çok büyük oynadı ama çok büyük kaybetti. Acaba gelir mi, acaba dinliyor mu? Acaba bir açıklama yapar mı? Ne zaman sesi çıkacak acaba? Niye sesi çıkmıyor?" diyordu.

Sizi Sistemden Çaldım

Saçlarım artık omuzlarıma dökülüyordu. Bir gün Başkan tokalarımı çıkarıp parmaklarıyla saçlarımı tararken,

- "Saçlarını uzatman gerekiyor. Bir Kürt kızı en çok saçlarıyla güzeldir. Niye saçlarınızı kesiyorsunuz? Çoğu arkadaş özgürlüğü saç kesmekte, sigaraya başlamakta anlıyor", dedi. Başkan'ın arkadaşça yaklaşımları her geçen gün beni büyülüyordu.

Birçok kitap okudum. Hiçbir kitapta, romanda bir erkeğin bir kadının saçını tarayıp ördüğünü

okumadım. Hele bir Önderliğin, asla. ’99 yılında Önderlik Mani’den bahsetmeden önce tesadüfen okumuştum. Mani’nin yaşadığı inziva süreci, karakteri, insana yaklaşımı, kadına yaklaşımı, kadınların ona bağlılığını okuyunca başkalarına da okumaları için tavsiye ettim. Işık Bahçleri kitabını okuyunca acaba Başkan da bu kitabı okur mu diye düşünüyorum. Okuduğumda kadına, kadın özüne yakın olduğu için Mani bir erkek değil diyordum. Okurken Başkan’la benzeyen yönleri de ilgimi çekiyordu. Özellikle Mani’nin bitkiye, doğaya, hayvanlara yaklaşımı çok benziyordu. Önderlik de her şeyin canlı bir varlık olduğu hissiyle müthiş incelikli yaklaşıyordu. Bazen Önderlik yürürken bastığı yeri incitmek istememecesine yürürdü. Hayvana, bitkiye dokunuşu da öyleydi. Mani’de de o vardı. Doğaya, yeşile, kadına incelikli yaklaşımıyla onu özdeşleştiriyordum. Çok duygulu, çok içli, ama müthiş yalnız. Örneğin Önderlik de hem milyonlara ulaşmıştı, hem de büyük bir yalnızlığı yaşıyordu. Tabii Işık Bahçeleri’ni okuduğum süreçte Başkan’ın bir gün,

-“Beni anladın mı, anlıyor musun?”

-Başkanım bence sizi anlamak en ulaşılmaz şeydir. Çok zordur, yapabileceğimi düşünmüyorum.

-“Anlamanız gerekiyor, ama tabii tamamen yüzde yüz beni anlarsanız ben de anlamsızlaşırım. Her zaman daha ileri bir şeyim var. Hatta düşünce düzeyinde neredeyse ışık hızında düşünüyorum. Neredeyse ışık hızında yaşıyorum, nasıl

anlayacaksınız. Ben bu dünyanın, bu toplumun insanı değilim. O yüzden çok şeye kapılmayın, beni çok çok anlamanız da mümkün değil, zaten. Ama biraz da olsa anlayın ve bu anladığınızı da yaşamı uygulayın, anladığını anlatın. Bir Önderlik sorumluluğunu üstlendim, bazen çok zorlanıyorum, geriliklerinizle beni boğuyorsunuz, beni nefes alamaz bir duruma getiriyorsunuz. Saatlerce konuşmaktan, saatlerde düşünmekten başım ağrıyor, mideme ağrılar giriyor, rahat uyku uyuyamıyorum. Hata mı yaptım? Yok. Bir işe sıfırdan başladım ve kesinlikle sonuna kadar götürmeliyim", dediği ana gittim.

O, çok dürüst yoldaşlıklar arıyor, yoldaşlıklar karşısında çok heyecanlanıyor, her yeni katılan insana umutla bakıyor ve onunla umutlanıyordu. İnsanları öncü, kurtarıcı olarak yetiştiriyordu. Önderlik,

- "Siz katılıyorsunuz, belki sizin geleceğe dönük hedefleriniz yok ama her biriniz katıldığınızda sizi görür-görmez ben size yönelik uzun vadeli hedefler belirliyorum. Ben sizi sistemden çaldım! Ve şimdi de devrimin hizmetine koşturuyorum", dedi.

Bu konuda Lübnan'lı sanatçı Feyruz'un yurtseverliğini, ülkesi özgürleşmeyene kadar gülmemeye yemin etmesini örnek vererek anlatıyordu. Bunun çok güçlü bir ilke olduğunu, bu ilkeye göre yaşadığını, bu ilkeye göre tamamen kendisini terbiye ettiğini, bunun çok önemli bir yan olduğunu, kendi toprağına bağlılık, sanatını

yapmasını takdir ediyordu. Onu severek dinliyor ve Feyruz için "Bülbül sesli" diyordu.

Önderlik,

- "Ben her Önderlikten anlamaya çalıştım, peygamberlerden de anlamaya çalıştım. Herkes beni şuanda bir peygamber olarak değerlendiriyor. Ben burada bir harem kurmuyorum, bana klasik yaklaşmayın. Ben de birçok kadını etrafıma topladım. Her biriniz bir yöredensiniz, çok çok farklı sınıflardansınız. Şekillenmeleriniz çok faklı ama bir harem değildir. Kadına yaklaşımımı bu noktada anlamanız gerekir. Bana açık olun, anlamadığınız noktaları benimle tartışın" diyerek onunla güçlü dostluk ve arkadaşlık kurmanın zeminini yaratıyordu.

Önderlik kadını eğittiği için Semir döneminden başlayarak sürekli bir saldırı geliştirilmişti. Önderlik sistemlerin tersine kadını kurtararak toplumu kurtarmayı hedef alıyordu. Bu konuda Önderlik birçok şeyi göze pes etmiyor giderek geliştirmeye çalışıyordu. Bizim orada olmamız bile Önderlik açısından birçok şeyin göze alınarak yapılmasıydı. Bunu anlamamızı çok istiyordu.

Balkondan gelip koltuğa oturduktan sonra,

- "Güvenliğe şimdi daha başka nasıl dikkat edebilirim. Acaba yanıma bir silah alayım mı? Tabancanız var mı? Ben yanıma bir tabanca alayım, o zaman bana bir tabanca verin", dediğinde, kendisine bir tabanca uzattığımda, "Yok yok, ben dokunmam. Sevmiyorum bu silahı.

Masanın üzerine bırak”, dedi. O mecbur kalmasaydı silahlı mücadeleyi bu kadar geliştirmezdi. Çünkü o karıncayı bile incitmek istemeyen bir insan, “Sevmiyorum...” dedi.

O, insanlığın çektiği acıları hissettiği için büyük acı çekiyordu.

Çamaşırlarını kendisi yıkayıp ütülüyordu. Kendisine gelen hediyeleri arkadaşlara da veriyordu. Bir gün çorabı çok yırtıldığı için çöpe attık. Çok yırtıldığı için artık dikiş tutmuyordu. Çorabı ne yaptığımızı sorduğunda çöpe attık, dedik.

- “O çorap hala giyilebilirdi.” dedi.

Eskimiş havlusunun yerine yenisini astığımızı görünce

- “Benim havlumun neyi var ki, eskimiş ama daha kullanılabilir”, diyerek bizi eleştirdi.

Eşyalarını bizimle de paylaşıyordu. Bir gün de bizlere

- “Gidin dolabı açın her biriniz kendinize bir kazak alın”, dedi.

Her birimiz dolaptan bir kazak alıp giydik. Daha sonra üzerimizdeki kazaklara bakıp,

-“Bunlar kimin kazakları, bunları nereden getirdiniz?” dedi.

-Başkanım Parti Önderliği’nin.

-“Kim size izin verdi, gidip dolabımı mı karıştırdınız? Niye benden izinsiz aldınız”, dediğinde hepimizi rengi kaçtı. Acaba Önderlik unuttu mu dedim içimden. Cevap veremediğimizi görünce ısrarla,

-“Çabuk cevap verin, kim yaptı bunu? Niye eşyalarımı çalıyorsunuz, niye benden izinsiz alıyorsunuz?”

Şaşkınlığımızı görünce kahkahayla,

- “Tamam, tamam hepinize çok yakışmış. Hayırlı olsun, iyi günlerde kullanın bu eşyaları”, dedi.

Arkadaşlara ülkeye, metropole giderken mutlaka yanından bir şeyler verirdi. Bana da bir kalem vermişti. Ben metropole giderken, Bingöl’lü Güler Çelik arkadaşa vermem için,

- “Bu kalemi ona götüreceksin. Kendin gidip onu göreceksin. O da sizin oralıdır. İyi bir arkadaşlığınız olacak. Bir kardeşi şehittir. Diğer abinle cihazda görüşmüş, durumu çok iyidir, merak etmesin, iyi çalışsın.” dedi.

“Siz fiziki olarak benden uzaklaştığınızda beni unutuyorsunuz, ama ben sizi asla unutmam. Oturduğunuz bu yerde yüzlercesi geçmiştir ama ben hiçbirinin adını unutmuyorum. Sizden tek istediğim fiziki olarak benden uzaklaştığınızda sizin de beni unutmamanızdır. İsa’nın havarileri gibi herkese ulaşamıyorum. Binlerce yoldaş var; beni görmeden son nefesinde “Biji Serok Apo” diyerek şehit düşen arkadaşlar var. Hepsine ulaşamıyorum ama her biriniz benim bir parçamı onlara götürebilmelisiniz, anlatabilmelisiniz. Hiçbir şey yapamasanız bile Önderliğin nasıl yaşadığını, nasıl çalıştığını, insana yaklaşımını gidip insanlara anlatmalısınız”, diyorlardı.

Örneğin Terzi Cemal olayını Önderliğe

bildirdiklerinde bizleri toplayıp “Biliyor musunuz Güneybatı’da güya bizim komutanımız o terzi Cemal, tam kontra pratiği. Onlarca arkadaşı ajan diye tutuklamışlar, işkence yapmışlar. İşkence yapan da “Biji Serok Apo” diyor, işkence yapılan da “Biji Serok Apo” diyor. Bu nasıl bir çelişkidir, nasıl bir trajedidir. Nasıl yüreğiniz kaldıracak. Onlarca arkadaşı ajan olarak suçlayıp şehit ettiler. Zaten o kadar şehit düştü, geride sağ kalanlar da yarı ölü durumunda, onları tekrardan ayağa kaldırabilecek miyiz?” diyerek üzüntüsünü bizimle paylaşıyordu.

Bir arkadaşa bir şey olduğunda yemek yiyemiyordu, uyuyamıyordu. Yemek götürüyorduk hiç dokunmuyordu.

Sen ve Gurbet’ten Başarı Dolu Selamlar Bekliyoruz

Ev sürecinde Önderlik “Nasıl Yaşamalı?” sorusu çerçevesinde aile olgusunu da çok güçlü çözümlüyordu. Her birimizin ailesi, yetişme koşulları, yetişme tarzımıza ilişkin sorular soruyordu. Gurbet arkadaşla birlikte katıldığımız için,

- “Gurbet mi daha çok seviliyordu, sen mi daha çok seviliyordun”, diye sordu.

- Başkanım o daha çok seviliyordu. dedim.

- “Sanki sen daha çok seviliyormuşsun gibi bir his var. Şekillenmen, yansıman öyle. İki kız

kardeşin bu mücadele içerisinde olması çok anlamlı, güzel bir şey.”

Gurbet’ten bahsederken hep “Senin ablan” diyordu. Cezaevinden çıktıktan sonra birkaç kez telefonda konuşmuştu. Cezaevinden sonra Gurbet tekrar sahaya gelmek istemişti. Ama Önderlik Özgür Gündem gazetesinde yaşanan sorunlardan – Gurbet’in kendisi kimyayı okuduğu halde yazmaya ilgisi vardı.- dolayı gazete çalışmalarına görevlendirmişti. Önderlik Gurbet’le bazen her gün bazen haftada birkaç kez görüşürdü. Her görüşmesinden sonra gelip bana “Gurbet aradı” bazen de “Ablan aradı. İlginç adını Gurbet koymuşlar. Niye Gurbet koydu”, diyor, daha sonra aileme ilişkin;

- “Ailen yurtsever mi?” diye sordu.

- Başkanım Şex Sait isyanıyla birlikte bir Kürtlük bilinci gelişmiş, ama bizim katılmamızı istemediler. Babam benim katılmama çok öfkelendi. Gurbet katıldığında da çok öfkelendi.

- “Ara onları. Hiç aradın mı, mektup yazdın mı?”

- Hayır.

- “Niye aramıyorsun, niye mektup yazmadın?”

- Başkanım ben onların dönüşeceklerine inanmıyorum.

- “Niye böyle yaklaşıyorsun. Bir devrimci eğer ailesini mücadeleye katmazsa, ailesini yurtseverleştiremezse, değiştiremezse o devrimci yarım bir devrimcidir. Hadi bir telefon aç, ben de konuşacağım.”

- Başkanım size küfrederler; babam size küfreder.

- “Niye? Ben ona ne yapmışım ki?”

-Sizi tanımaktan öteye bizim katılımımızdan dolayı. Kendisince çok emek verdiğini söylüyordu. Onun yaşamının tek amacı bizleri okutup, meslek sahibi olmamız, evlenip çoluk-çocuk sahibi olmamızdı. Onun tüm yaşamı oydu. Katılmamız onun dünyasını bu altüst etti, o yüzden de çok öfkelidir. Size kızmasını, bağırmasını, küfretmesini istemiyorum.

-“Bir şey olmaz, o bir babadır.”

Başkan’ın bana cesaret vermek için bunları söylediğini düşünüyordum. Telefon numarasını çevirdim, telefona annem çıktı, ağlamaya başladı. Annemi teselli etmeye çalıştım. Babam çıktığında bana kızdı, bağırdı. “Niye böyle yaptın? Zaten Gurbet gitmişti, sen niye gittin”, dedi. Biraz konuştuktan sonra babama Zazaca amca seninle konuşmak istiyor, dedim. Zazaca’da da amca “Apo” demek. Öyle söyleyince babam şok oldu, sessizleşti. Telefonu Başkan’a verdim. Babamın ne söylediğini anlamak için babam konuşurken öfkelenecek mi diye Başkan’ın yüz hatlarına bakıyordum. Başkan

- “Tamam, sizi dinledim. Merak etmeyin. Kızınız yanımdadır. Onu yetiştirmeye çalışıyoruz. Eğitmeye çalışıyoruz. Daha gençtir, toydur, yardımcı olacağız. Diğer kızınızda bizim yanımızda kalmıştı. Onu görürseniz ne kadar geliştiğini göreceksiniz. İnanınki sizin yanınızda

kalsaydı siz bu kadar eğitemezdiniz, bu kadar yetiştiremezdiniz. Sizin de emekleriniz olmuştur ama biz burada daha fazla eğitmek ve geliştirmek istiyoruz. Kendinize iyi bakın, güçlü olun, anlamaya çalışın, evlatlarınıza kızmayın. Onlar, onurlu bir yoldadırlar. Selamlar...” dedi ve telefonu kapattı.

Hiç soru sormadan sadece Başkan’a kötü bir şey söylemiş mi diye Başkan’ın yüzüne bakıyordum. Başkan gülerek,

- “Sen babanı tanımıyormuşsun. Sen babana niye öyle yaklaşıyorsun. Baban gayet olgun, gayet sakin konuştu. Bana hiç kötü bir söz de söylemedi. Dinledi, hatta o da bana selamlar söyledi. İnsanlar değişir, insanların değişeceğine inanacaksın. Hazır hiçbir şey beklemeyeceksiniz, emek vermek gerekiyor. Bizim bu mücadelemiz uzaktan da olsa onları etkiler. Onlar da değişiyor, hala değişecekler ve bir gün gelecek onların bu değişimlerine inanamayacaksınız”, dedi.

Yıllar sonra Gurbet’in katılışında o güne kadar katılmamam için o kadar baskı uygulayan babam Gurbet’e “Bu yoldan dönersen ilk kurşunu sana ben sıkarım”, demişti. Bana da “Kellen döner ama sen dönemezsin”, demişti. Bu bir dönüşümdü. Başkan yıllar önce söylemişti. Bu birçok aile gerçeği açısından böyle. Önderliğin bir bireye de bir aileye de verdiği değer, bir bireyle bir aileye, bir aileyle bir çevreye, bir çevre aracılığıyla çok geniş bir çevreye ulaşma amacı, hatta

- “Lenin, “örgüt, örgüt, örgüt” diyor, biz ilişki

ilişki ilişki diyoruz. Biz bir ilişkiyle bir örgüte kadar gidiyoruz. Bizde ilişki gerçeği çok önemlidir", diyordu.

Başkan, bir insanı kazanarak bir çevreyi kazanma, bir aileyi kazanarak bir çevreye ulaşma, bir topluma ulaşma konusunda bir ilişki ustasıydı, bir ilişki sanatkarıydı. Eğer bu kadar güçlü bir örgüt oluştuysa Önderliğin bir ilişki sanatı sayesindedir. Aileye yaklaşımı da o temeldeydi.

Alanlarla konuştuğunda gelip bizlere

- "Biliyor musunuz bugün bu alanla konuştum. Bugün tanıdığınız şu arkadaşla konuştum, durumu iyiydi; şunu söylüyordu, selamları vardı, görüşmek istiyor musunuz? Açtığımda siz de konuşursunuz."

Bana,

- "Gurbet aradı, ablan aradı; durumu iyidir, çalışıyor. Sizi görüştürsek mi acaba? Senin ayakların biraz havada, aslında seni onun yanına göndersem, belki senin hakkından o gelir, belki seni biraz o akıllandırır. Seni biraz dövsün; ben seni dövemiyorum, kıyamıyorum. O seni biraz dövse belki biraz daha akıllanırsın."

Ben Türkiye'ye geçtikten sonra Gurbet'e

- "Sizin kız biraz akıllandı mı? Onu görüyor musun? Onu zaman zaman döv..." diyerek şaka yapıyordu. Gurbet'e,

- "Sizi yanyana getireceğiz, ikinizi de. Aynı çalışma sahasında çalışacaksınız", demişti.

Başkan'ın gerçekleştirmek istediği bir planıydı. Gurbet İstanbul'da gazete çalışmalarındayken ben de gazete çalışmalarına

gittim. Daha sonra Avrupa gazete sorumluluğuna verildim, Gurbet de Türkiye'de gazete sorumluluğunu yürütüyordu. Başkan buna çok seviniyor, telefonda

- "Ne kadar anlamlı, iki kız kardeş, siz yürüteceksiniz, bu işi götüreceksiniz", diyerek buna biçtiği büyük anlamı, değeri dile getiriyordu.

Başkan'ın iki kız kardeş şahsında birbirimizi güçlendirecek tarzda bir yoldaşlığı, sembolleri yaratmayı amaçlıyordu. En son beni Gurbet'in yanına gönderdiğinde Gurbete,

- "Biraz birlikte çalışın. Birbirinize güç ve destek verin", demişti.

Ben giderken

- "Benim yerime Gurbet'e sarıl, öp. Zorlandı, o kadar işkence gördü, artık omuz omuza verip çalışacaksınız. Sizlerden başarı dolu selamlar bekliyoruz", diyerek beni Türkiye'ye uğurladı.

Sen ve Ben İlgileneceğiz

İkinci defa '95'te Akademiye geldiğimde Gurbet de oradaydı.

- "Bakın sizi yine buluşturduk, burada da sizi buluşturduk", dedi.

Benimle görüştüğünde Gurbet'i, Gurbet'le görüştüğünde de beni mutlaka sorardı; görüşüp görüşmediğimizi, durumlarımızın nasıl olduğunu sormayı ihmal etmezdi.

Çözümlemelerde ikimizi kaldırıyor, farklı

farklı konularda sorular yöneltiyordu. Gurbet devrede biraz zorlandı. Gurbet yönetim görevinden istifa ettiği için Önderlik çok kızmıştı. Bir tecrit sürecini yaşadı, platformu oldu. Gurbet'le diyaloglarında,

- "Niye bizi hayal kırıklığına uğratıyorsun, bu kadar gücün, kapasiten var niye pratiğe geçirmiyorsun", diyor, küçük burjuva özelliklerinin çok ön planda olmasını, aşırı hümanizmi, yurtseverlikte yarım kaldığımızı, yurtseverliğimizin hep halkımıza acıma biçiminde geliştiği, hümanizmimizin hep acıma, bir duygusallık temelinde olduğu, ama bir bilince dönüştüremediğimizi vurguluyordu.

Gurbet'i çağırıp konuştuğunda

- "Durumu nasıl" diyerek beni soruyordu.

Avrupa'da yaşadığım zorlanmalardan dolayı Gurbet'e

- "Ona yardım et, kimse karışmasın, ben herkesi uyarmışım hiç kimse karışmayacak, hiç kimse kötü bir söz de söylemeyecek. Onunla sadece sen ve ben ilgileneceğiz. Biz onu kendine getireceğiz. Sık sık gidip onunla sohbet ediyor musun, morali nasıl?" diyordu.

Bana da Gurbet'i soruyordu;

- "Nasıl, neleri tartışıyorsunuz, neleri paylaşıyorsunuz, hedefiniz ne?" diyordu.

Gurbet benden önce ülkeye gitti. Veda töreninde çok uzun birbirimize sarıldık, çok ağladığımızda Başkan bizlere bakıyor kafasını sallıyordu.

Agit'e Çok Benziyorsun

Bir gün geldiğinde heyecanla

- "Cuma gelecekmiş, çok hastaymış, çok zorlanmış. Buraya gelmesini söyledik. İyi olur değil mi? Onu ameliyat ettireceğiz, ona iyi bakacağız. Kısa sürede düzelecek. Cuma'yı çok özlemişim", dedi.

- Günlerce bu heyecanı yaşadı ve her gelişinde bizlerle de heyecanını paylaşıyordu. Bir gün

- "Cuma ameliyat oldu biliyor musunuz, hepiniz onun ziyaretine gidin. Çiçek götürmeyi unutmayın. Çok sigara içiyor biliyor musunuz? Ben söylüyorum beni dinlemiyor. Siz de söyleyin o kadar sigara içmesin, hastadır", dedi.

Cuma arkadaş hastaneden çıktıktan sonra uzun süre yerde sert bir minderin üzerinde yatmak zorunda kaldı. Bir gün Başkan ve birkaç arkadaş Cuma arkadaşın ziyaretine gittik. Odaya girdiğimizde Başkan yere çömeldi, bağdaş kurdu. Biz de onun etrafında oturduk. Cuma arkadaşa bazı raporlar da getirmişti. Gelen raporlar olduğunda

- "Şunları Cuma'ya da götürün, Cuma da okusun, onun da bilgisi olsun", diyordu. O gün getirdiği raporları Cuma arkadaşa uzatırken,

- "Hastasın ama bunları da oku istersen", dedi.

Birçok rapor belki direkt kendisine gelmişti ama Cuma arkadaşa da okutuyordu. Yatakta uzanan Cuma arkadaşa ilgiyle, sevgiyle, şefkatle

bakıyor, görüşlerini alıyordu. Bir yandan da

- “Bizim ihtiyar, çok çabuk ihtiyarlamış. Bu en yakışıklılarımızdandı. Gördünüz mü, ben mi gencim, o mu genç. Ben ondan büyüğüm. O bizim en yakışıklımızdı ama şimdi ben ondan daha yakışıklıyım. O saçlarını bembeyaz etmiş, ben sizden bile gencim”, diyordu.

Büyük bir boy aynasının tek tek bizi geçirip omzumuzdan tutup bir o yana buyana sallayarak

- “Sen mi gençsin, ben mi gencim. Bence ben daha gencim. Bazen de sanki sen daha da uzamışsın. Yok yok ben senden daha uzunum, senin daha kırk fırın ekmeği yemen gerekiyor”, diyerek bizimle boy ölçüşüyordu gülerek.

Fuat arkadaşı ülkeye gönderirken çok etkilendi. Sarıldı, öptü. Etrafından dolandı; gitti, geldi. Arabası gidene kadar arkadan baktı, çok düşünceliydi.

Her insana umut bağlıyordu. Ama eski arkadaşlara karşı umudu, sevgisi çok farklıydı. Tüm gönderdiklerine

- “Şanslısınız. Hepiniz ülkenize, dağlarınıza gidiyorsunuz. Hepinizin ayak basacağı bir karış toprak var ama benim ayak basacağım bir karış toprağım bile yok. Ben ülkeme hasretim, ama gelemiyorum. Gidin bana da yer açın”, diyordu.

Hamza (Hasan Bindal) arkadaştan çok bahsettiğinde acısının hiç dinmediği bakışlarında okunuyordu, büyük bir üzüntüyle

- “Kalleşçe vurdular onu! Neden bunu yaptılar. Hamza’nın anısına şimdi kardeşini eğitmeye

çalışıyorum. Geri yanları var ama ben emek vereceğim. Hiçbir şey hazır olmuyor”, diyordu.

O dönemde Mahsum Korkmaz arkadaşın da kardeşi katılmıştı. Onun da kod ismi Agit’ti. Fiziki olarak Agit arkadaşa çok benziyordu. Önderliğin evinde kaldı, Şam’da faaliyetlerde kaldı. Çok fazla okumamıştı, bilinç düzeyi çok gelişkin değildi ama çok halkçı birisiydi. Güler yüzlü, çok saf, temiz bir insandı. Önderlik onun o saflığına, temizliğine o kadar seviniyordu ki, onunla sohbet etmekten, onun yemek yiyişinden çok etkileniyordu. Agit göbek bağlamıştı; gidip göbeğine vuruyor, hüzünlü bir ses tonuyla komutan Agit arkadaşı kastederek,

- “Sen de onun gibi olabilecek misin? Ne kadar da ona benziyorsun. Agit şirin bu, Agit delal bu. Halkın içine git; Agit’in kardeşiyim de, görsünler, tanısınlar seni...” diyordu.

Karakter olarak ozan Mizgin ve Bınevş Agal’dan çok etkilenmişti. Mesela Mizgin arkadaşa

- “Çok hataları oldu, yanlışlıkları oldu ama kırılmadı. Sizler çabuk kırılıyorsunuz. Sizler yaşadığınız pratikler, eksiklikler karşısında çok çabuk kırılıyorsunuz. O da çok zorlu pratikler yaşadı ama kırılmadı. O çok daha güçlü bir çıkışı yarattı”, diyordu.

Bir sanatçı olarak üretici ve yaratıcılığını sürekli örnek veriyordu.

Bınevş Agal’a:

- “Bilinçsiz, konuşmasını bile bilmeyen bir kızdı ama nasıl bir halk öncüsü durumuna geldi, nasıl sembolleşti”, diyordu.

Yine Gülnaz Karataş şehit düştüğünde çok etkilenmişti.

- “O kız bize rapor yazmıştı. Bir romandan ilk kez o bahsetmişti. O kızı bana gönderin dedim, bana göndermediler biliyor musunuz? Niye bunlar böyle yapıyorlar, niye o kızı göndermiyorlar? Gönderemezler miydi? Nice değerler böyle yitiyor. Bakın siz yanı başımdasınız o kadar yazın diyorum yazmıyorsunuz. O kız o kadar uzaklarda bizi hiç görmeden bir roman yazılmasının gerekliliğini o kadar derinden hissetti ama bize ulaşamadı”, dedi.

Şehit Beritan’ın yaşamını, kişiliğini öğrenmek için sürekli bir arayış içerisindeydi. O zaman Xakurkê alanından şehit Suat geldiğinde hem Güney savaşının durumuna, hem Beritan’ın şehit düştüğüne ilişkin özel tekmil getirmişti. Çok ayrıntılı bilgi aldı. Hemen Şehit Beritan’ın fotoğraflarını istetti, büyüttü eve astı. Bir fotoğrafında parmağında yüzük vardı. Dilan’la “Bize biraz Beritan’ı anlat”, dediğinde Dilan biraz olumsuz konuştu; ‘Küçük burjuvaydı, bir ilişkisi vardı onu çok dayatıyordu. Parmağındaki yüzüğü bile çıkarmıyordu. Bakın fotoğrafta da görünüyor falan...’ deyince Fatma ona tavır koydu. Önderlik de öfkelendi. Güney savaşından sonra gelen bayan arkadaşlarla Önderliğin sohbetleri oldu, Dilan’ın Beritan’ı zorladığını anlattılar. Beritan’ın Önderlik gerçeğini o kadar uzaktan hissetmesi, tanıması, ve Önderliği tanımasına anlam biçiyor; önemli, büyük bir çalışma olarak görüyor,

- “Siz yazamıyorsunuz, anlatamıyorsunuz beni.

Herhalde sonunda ben kendi kendimi edebi bir dille yazmak zorunda kalacağım”, diyor ve bu yönlü kızıyordu.

Zehirlenmiş Olmasınlar!

Kaldığımız ev gizli, kimsenin bilmemesi gereken bir evdi. Bir kapıcımız vardı, Kürt’tü, ama kim olduğumuzu bilmemesi gerektiği için onunla diyalog geliştirmiyorduk.

Bir gün üçümüzün mercedes arabayla geldiğimizi görüyor. Biz içeri girdikten sonra kulağını kapıya dayayıp Türkçe konuştuğumuzu da duyunca bizi Türk ajanı sanmış. Kalörüferlerimizi yakmıyor soğuktan donuyorduk. Çöplerimiz çok biriktiği halde dökmüyordu. Tüpü değiştirmesini istiyorduk, değiştirmiyordu. Bir gün Başkan’ın geldiğini görünce, bir bahaneyle içeri gelip kimin olduğunu öğrenmek istiyor. Bizim evin kapısı da açılır açılmaz salonda Önderliğin fotoğrafları asılıydı. Kapıyı çaldı, Önderliğin şöforü de dikkatsizce kapıyı çok araladı. Önderlik içerdeydi. Kapı açıldığında adam birden bire Önderliğin fotoğraflarını asılı gördüğünde yerinde donakaldı. Şoför’e Arapça bir şeyler söyledi. Şoför hemen doğrudur

- “Burası Önderliğin evidir, kimse bilmeyecek” dedi. Kapıyı kapattıktan sonra gelip Önderliğe “Başkanım o adam buranın sizin eviniz olduğunu öğrendi”, dediğinde Başkan,

- “Neyse o zaman onunla konuşun, çok fazla

kimseye yaymasınlar, bilinmesin, güvenlik açısından iyi olmaz", dedi. Başkan bunları söyledikten sevinçle,

-Başkanım çok sevindik", dedim.

-"Niye?"

-Çünkü bizim kalöriferleri yakmadığı için soğuktan donuyorduk...

-"Öyle mi, niye?"

-Herhalde bizim ajan olduğumuzu sanıyordu.

-"İyi ki sizi öldürmemiş. Bunlar yaparlar; bize o kadar bağlılar ki, sizi ajan olduğunuzu kesinleştirmiş olsaydı kesin gelip sizi vururdu. Bir plan kurardı. Büyük bir tehlike atlatmışsınız. Aslında biz de büyük bir tehlike atlatmışız", dedi.

Daha sonra adamla konuşulduktan sonra bize çok yardımcı olmaya çalışıyordu. Gerçekten de adam o evin Başkan'ın evi olduğunu kimseye söylemedi. Önderliği boş şeylerle uğraştırma anlamında bir kuralsızlık yaptık. Önderlik o evde yaşayan üçümüz açısından şunu bir kural olarak özellikle koymuştu,

- "Üçünüz beraber evi terk etmeyeceksiniz. Alış-veriş olabilir, gezmeye çıkabilirsiniz ama hep bir kişi evde olsun, iki kişi çıksın", demişti. Çünkü Metropolden, Avrupa'dan telefon açıp randevu almak için not bırakanlar oluyordu.

Bir sabah Şoför geldiğinde tüpü değiştirebilir misin dediğimizde kızarak

- "Artık kendiniz öğrenin, niye hep bana yaptırıyorsunuz" dedi. Neyse kısa süren bir tartışmamız da oldu. Şoför'e

-Önderlik bugün gelecek mi?

-Hayır.

Üçümüz tartışıp bugün gezmeye çıkalım deyip evden çıktık. Şam'ın hepsini gezdik.

Başkan o gün Hamza ile Şoför'e

- "Xazal'ı da götürün evde dört kişi kalsınlar", demiş. Hamza eve geliyor, uzun süre zili çalıyor kimsenin olmadığını görünce telaşla evden çıkıyor. Belli aralıklarla geliyor kimseyi bulamıyor. Hamza geri döndüğünde Başkan,

-"Ne oldu Xazal'ı götürmediniz mi?"

-Gittik kapıyı çaldık, çaldık kimse yok.

-"Nasıl olur, mutlaka birinin olması gerekiyor. Bunlara ne olmuş olabilir? En son kim oraya gitti?"

Şoför'i çağırıp,

- "Bugün arkadaşların yanına gittin değil mi? Arkadaşların durumu nasıldı?"

- Evet Başkanım bugün gittim.

- "Durumları nasıldı, moralleri nasıldı? Yokmuş hiçbir evde. Ne olmuş olabilir?"

- Başkanım bana tüp değiştirmemi söylediler. Ben de değiştirmedim, kendiniz öğrenin, dedim.

- "Olabilir mi, acaba tüpten mi zehirlendiler? Hadi üçü birden sere serpe orada ölmüşse, üç tane ana kuzusu, biz o cenazeleri nasıl oradan çıkaracağız? Bunların anne-babalarına nasıl hesap vereceğiz? Tekrar gidin. Ben de telefon açacağım." Bir yandan da "Acaba uyuya mı kaldılar, evi mi bastılar, birileri mi zehirledi?..."

Başkan her türlü ihtimali sıralıyor. Başkan telefona sarılıp evi arıyor. Şoför'le Hamza'da eve

geliyorlar.

Biz de o kadar gezmişiz ki ayaklarımıza karasular inmiş, neredeyse ayak tabanlarımız şişmişti. Kendimize yemek yaptığımız sırada aynı anda zil çalındı, kapı dövüldü. Üçümüz şaşırarak birbirimize baktıktan sonra kapıya koştum. Kapının deliğinden baktım, Şoför ve Hamza'ydı gelenler. Kapıyı açtığımda öfkeyle öyle bir içeri dalıp

- "Neredesiniz, ne yapıyorsunuz, ne hakkınız var, nereye gitmiştiniz" dediklerinde üçümüzün rengi gitti. Sözlerini bitirdikten sonra

- "Üçümüz gezmeye gittik", dedim. O anda telefon çaldı, Hêlin telefonu açtı.

- "Bele Serokêmin, bele Serokêmin", dedikten sonra Hêlin bana seslenerek Önderlik seni telefonda istiyor dediğinde dizlerimin bağı çözüldü. Telefon ahizesini korka korka elime aldım.

- Alooo, Alooo.

- "Alooo Rewşen,"

- Evet Başkanım dinliyorum.

- "Neredeydiniz geldiniz mi? Ne yapıyordunuz, ne oldu başınıza bir şey mi geldi?"

- Hayır Başşşkaaanım.

- "Çabuk buraya gel! Hemen buraya gel."

- "Hamza onlar gelmiş mi?"

- Yetişmişler.

- "Sen hemen buraya geleceksin, tamam mı?"

- Tamam, deyip telefonu kapattım. Şoför ile Hamza

- "Sizin ne hakkınız var, kaç saattir bununla ilgileniyoruz. Başkan'ın kendisi telefona sarılmış

kaç kez telefon açmış. Niye üçünüz beraber çıkıyorsunuz...”diyerek kızgınlıklarını dile getiriyordularsa da bir türlü öfkeleri dinmiyordu. Onlara,

-Başkan bana gel demiş, dedim.

-Hadi o zaman gidiyoruz, dedi.

Birkaç dakika içerisinde hazırlandım, Başkan’ın yanına gitmek için arabaya bindik. Ama Başkan’ın karşısına nasıl çıkacağım, Başkan’a nasıl söyleyeceğimi düşünmeye koyuldum. Eve ulaştık, kapıyı çaldık, içeri girdik. Başkan hemen gelmedi. Herhalde Şoför Başkan’a gidip “Geldi” dediğinde

- “Başkanım çok etkilendiler, çok korktular”, deyince Başkan bunları duyunca hemen beni çağırmadı,

- “Orada kalsın, ben çağırana kadar”, dedi.

Kani ve Cemal arkadaşlar beni gördüklerinde

- “Siz ne yaptınız” dercesine ters ters baktılar. İçim içimi yiyor. En azından Başkan çağırsa da ne söyleyecekse söylese, dövse, tokat atsa da geçse diyordum içimden. Bir süre sonra Başkan beni çağırdığında suç işlemiş çocuk edasıyla korka korka içeri girdim. Odaya girdiğimde

- “Gel bakalım, gel.” rengimden, duruşumdan herhalde çok etkilendiğimi anladığı için,

-“Çok mu korktun, çok mu etkilendin.”

-Evet Başkanım.

-“Siz ne yaptınız, neredeydiniz?”

-Başkanım gezmeye gittik.

-“Nereye gittiniz?”

-Başkanım çarşıyı gezdik. Cebel Kasyon’a

gittik.

-“Bizi ne kadar korkuttuğunuzu biliyor musunuz? Biz sizin zehirlendiğinizi sandık. Şoför tüpü değiştiremiyorlar, değiştirmemiş. Ben o gencecik üç kızın cesedini nasıl o evden çıkaracağız diyordum. Ailelerine nasıl hesap vereceğiz....” dediğinde ağlamaya başladım ve,

-Başkanım ne deseniz haklısınız. Söz bir daha yapmayacağım. İlk ve son olacak.

-“Tamam bir daha olmasın”, dedikten sonra bana sarıldı ve “Git hemen arkadaşlarla konuş, onlar da şimdi çok korkmuşlardır, etkilenmişlerdir. Yaşamınızı tekrardan ele alın, birbirinizle tekrardan tartışın, eğitiminizi tekrardan ele alın. Yaşama ne kadar ciddi yaklaştığınızı tekrardan birbirinizle tartışacak ve o tartışmanın sonuçlarını bana aktaracaksınız.”

Kızlar Tavla Oynuyorlar mı?

Birlikte katılıp aynı yoğunlaşma evinde de birlikte kaldığımız okul arkadaşım çok iyi satranç oynuyordu. Bir gün satranç oynarken çok kötü kavga ettik; günlerce konuşmadık. Başkan konuşmadığımızı fark etti.

- “Sanki siz birbirinizle konuşmuyorsunuz. Bir sorun mu var?”

- Başkanım birbirimize küsmüşüz.

- “Niye?”

- Satranç yüzünden.

- “Niye?”

- Satrançta kavga ettik.

- “Olur mu? İnsan bir oyun için hiç birbirini kırar mı?”

- Başkanım, ben zaten yemin etmişim. Ben onu, o da beni çok kırdı. O yüzden de bir daha satranca elimi sürmeyeceğim...

- “Böyle bir yemin olur mu? Onun yerini ilişkine düzelt.”

- İlişkimi de düzelteceğim, ama satrançta oynamayacağım.

- “Gerçekten de böyle bir yemin mi etmişsin?”

- Evet.

- Tavlayı nerden öğrendin?

- Babam bana öğretti.

- “Allah Allah babalar öyle kızlarıyla tavla oynuyorlar mı?”

- Babam bize tavla, dama oynamasını öğretti. Babam o yönüyle kendisini demokrat nitelendiriyordu. Hatta babam bizimle tavla oynadığı için kendisini çok demokrat nitelendiriyordu dediğimde Başkan odayı inleten bir kahkaha attı.

‘93’te Newroz kutlamalarında güneşte çok kaldığım için yüzüm yanmış, kıpkırmızı olmuştu. O gün şeftali renginde bir tişört giymiştim. Eve gittik ve hepimiz yanyana dizildik. Kısa bir süre sonra metropol grubu olarak yola çıkacağız. Başkan,

- “Gittiniz mi? Newroz nasıl geçti? Hepiniz yanmışsınız. Güneş çok mu kızgındı?” diye sorduktan sonra dönüp bana birden

“Şeftali” deyince arkadaşların hepsi güldü.

Önce bana söylediğini anlamadığım için ben de gülümsedim. Yine bana dönerek - -

- “Sana söylüyorum şeftali. Git bir aynadan baksana şeftaliye dönmüşsün, kıpkırmızı olmuşsun. Bir şeftali olmaman gerekiyor. Metropollere gideceksin, sakın düşman seni bir şeftali gibi yutmasın. Bir şeftali olup iştahla yenmektense bir balık olacaksın. En azından bir balık ol ki yenilsen bile kılçığın onların boğazına batsın. Senin çalışma tarzın bu olacak, bunu sakın unutma. Sana bunu söylüyorum”, dediğinde

- “Tamam” dedim.

Başkan gidip gelip bana “Şeftali” deyince çok kızıyordum. Ev arkadaşlarım da takılıyorlardı. Adım, yüzümün kızarıklığını giderene kadar uzun bir süre şeftali kaldı. Tişörtü hemen değiştirdim. Daha sonra arkadaşlarla Başkanın söylediklerinin bir uyarı olduğunu tartıştık.

Ülkeye Gidince

- “Uzun boylusun. Ülkeye gideyim diyorsun. Gitsen kendine sığınacak taş bulamazsın. İlk kurşun gelip sana değer. Biraz kısaltsak mı, bacaklarını mı kessek.”

Sigaraya başladım ve genelde mutfakta içiyordum. Başkan sigara içtiğimi, içtiğimizi öğrenmişti. Bir gün

- “Siz sigarayla bana yakalanırsanız anlayın ki

siz düşmana yakalandınız ve öldünüz. Ona göre tedbirlerinizi geliştirin. İçiyorsunuz ama bana yakalanmayacaksınız", diyerek uyarıda bulundu.

Hatta sigarayla ilgili ilginç olaylar yaşadık. Başkan bizi içerken yakalamak biz de O'na yakalanmamak için bir mücadele içerisindeydik. Bir gün bir arkadaş sigarayı çöpün içine attı, çöp tutuştu. Birisi sigarayı avcunun içinde tutmuş, ellerini arkasında bağladığında arkasından dumanlar yükseliyordu. Başkan'a yakalanmamak için bulduğumuz en son yöntem, selpak mendilleri ıslatıp elimize alıyor Önderliğin geldiğini gördüğümüz anda sigarayı o mendile bastırıp söndürüyorduk. Birkaç kez kendimizi öyle kurtardık ama sonra bu yöntemimiz de deşifre oldu. Onu bile bir eğitime dönüştürüyordu.

Bir günde bana

- "Sen niye bir balerin olmadın? Bak Rusların da balerinleri var. Kürtlerinde balerinleri olmalı, hiç düşünmedin mi, hiç ilgin gelişmedi mi?" dedi.

-Hayır Başkanım.

-"Yazık etmişsin. Neyse belki bir gün bu devrimin balerini olursun."

Zayıf olduğum için Önderlik her gelişinde

- "Yemek yiyor mu, ne kadar yiyor, kaç tabak yiyor", diye sorardı.

Beraber yemek yediğimizde etlerini hep bana vererek,

- "Sen güçsüzsün, ellerin çok güçsüz..." derdi. Elimi sıkıp "Senin elin çok küçük. Her insanın yüreğinin yumruğu kadar olduğunu söylüyorlar.

Eğer öyleyse senin yüreğin de çok küçük. Nasıl dayanacaksın. Bu devrimin, mücadelenin bu kadar acıları var, yüreğini büyütmen gerekiyor.” dedi.

-Başkanım, boks mu yapmam gerekiyor dediğimde çok gülmüştü.

-“Boks yaparak ellerin gelişmez ki, ben yüreğini geliştirmeni istiyorum.” dedi.

Üveyş Ananın Cenazesini Selamlayın

Bir günde gülerek

- “Biliyor musunuz gazeteciler gidip anamla röportaj yapmışlar. Anama “Oğlun nasıl biridir” sanki anlatacak başka bir şey yokmuş gibi demiş ki “Apo çok yemek yiyordu, yemeği çok seviyordu,” demiş”, dedi.

Üveyş ananın bu söylediğine çok kızmıştı. Gelip gidip “Anam böyle demiş. Niye öyle demiş, ben hakkımı istiyordum. O kadar çalışıyordum, ekmeği, yemeği benden saklıyordu. Hep aramak zorunda kalıyordum. Biliyor musunuz, anam üç defa benim boğazımı sıkıp sıkıp o ahırın içine attı. Üç defa beni boğmak istedi. Aslında üç defa öldüm öldüm dirildim”, dedi.

Üveyş ana vefat ettiğinde çok etkilendi. O zaman Üveyş anayla anılarını çok anlatıyordu. Çok düşünceliydi, çok üzülmüştü.

Üveyş ana HEP kongresine katıldığında zafer işareti yaparken çekilen fotoğrafını büyütüp eve asmıştık. Bazen fotoğrafa bakıp

- “Bizim ana da gidip kongreye katılmış, bizim ana da zafer işareti yapmış, herhalde bu devrim olacak?” diyordu.

Çok gurur duyuyordu. Üveyş anaya bakıp bakıp

- “Bak bak anam nasıl durmuş. Çok kilo almış değil mi, çok şişman. Bizimkilerin hepsi öyle şişman, hepsinin göbeği var, ama bak ben öyle değilim. Anam benden kaç metrelik bez istedi anama onu bile alamadım”, dedi.

Bir yanıyla klasik bir ana-oğul sevgisinin olmadığını anlatmak, bir yanıyla da Önderlik sanki hep bir vicdan azabı duyuyor gibi hissediyordum. Metropole gideceğimiz gün

- “Siz belki Üveyş ananın cenazesine de rastlarsınız. Benden oralara selam söyleyin, benden Urfa’ya selam söyleyin. Annemin cenazesiyle karşılaşırsanız onu benim yerime selamlayın”, dedi.

Sınırı geçtiğimizde Üveyş ananın cenaze töreni nedeniyle binlerce insan arabalarla akın ediyorlardı. Çok yoğun güvenlik tedbirleri alınmıştı. Cenazesine rastlamadık ama binlerce insanın gidişini gördüm. Çok etkilenmişti. Önderlik adına bir vefat ilanı hazırlayıp Üveyş ananın fotoğrafıyla gazeteye verdiler tam sayfa. İçeriğini tam hatırlayamıyorum ama Cuma arkadaş hazırlamıştı.

Yaşanan bir olayı gidip Önderliğe söylediğimde çok kızarak

- “Niye şikayet ediyorsun. Sen çözümleyemez

misin? Yoldaşlarınıza, birbirinize yaklaşımınız niye öyle? Ben kendi yoldaşlarıma, her birinize sonsuz bir güvenle yaklaşıyorum, sonsuz bir emek veriyorum, yaratmaya çalışıyorum. Sizin niye yoldaşlık ilişkilerinizde bu kadar hazıra konma var, niye hazırı bekliyorsunuz? Niye bu kadar birbirini beğenmeme, bu kadar birbiri hakkında şikayet etme, ben hiç şikayet ediyor muyum? ben bu kadar emek veriyorum, yaratmaya çalışıyorum." dedi.

Dostlukta, yoldaşlıkta birbirine emek vermenin çok yetersiz olduğunu, güvenin çok yetersiz olduğunu vurguluyordu.

- "Birbirinizdeki güzel yanları siz görmüyorsunuz. Ben bir insanda yüzde bir olumlu bir yan da bulsam tutup onu sonuna kadar geliştirmeye çalışıyorum. Ama sizin böyle değil. Birbirinizin güzel yanlarını göremiyorsunuz, keşfedemiyorsunuz", diyordu.

Yeniden Doğuşlar Sürecek

Günlüğümde doğum günüme ilişkin bir yazımda; her insan için doğduğu tarih doğum günüdür. Ama benim için bir anadan doğuş, Önderlikle ikinci karşılaşmam ayaktaki bir ölünün yeniden yaşam bulması, yaşama girmesini ifade eder. Ve bu yeniden doğuşlar hep sürecek. Ne yazık ki hiçbirimiz Önderliği, Önderliğin istediği tarzda yaşatamadık, temsil edemedik, anlatamadık; Önderliğin havarileri hele hiç olamadık. Onu yaşamımız çok kesintili oldu. Önderlik fiziksel

olarak uzaklaşma belki Önderliği yaşamayı da zayıflattı. Yani gözden ‘uzak olan gönülden Irak olur’u’ vurguluyordu. Suyu geçtiğinizde ‘Apo’ya selam yola devam’ diyorsunuz. Her birimizin gerçeğinde bu yaşandı. Benim açımdan bir tutku, her insan gibi benim açımdan da bu yeniden doğuşların hep sürmesi gerektiğini düşünüyorum.

Hiçbir insanın gelişim seyri hep aynı doğrultuda, aynı çizgide gitmiyor. Önderlikle çok çeliştiğim, hatta karşıtlaştığım süreçlerde oldu, ama her geçen gün Önderliğin ilk karşılaştığımız da söylediği sözler, yoğunlaşma sürecindeki kadına, şahsıma yönelik yaptığı birçok değerlendirme, yaşadığım her süreç, her pratikten sonra daha derinden anlam vermeye başlıyorum. Onu hissetmeye ve yaşamaya çalışıyorum. Bazı anlarda, bazı dönemlerde o kadar derinden hissediyor, o kadar derinden yüreğimle, beynimle yaşıyorum ki Önderliğin de hissettiğine inanıyorum. Önderliği iliklerime kadar derin hissettiğim, andığım, seslendiğim süreçlerde Önderliğin sesimi duyduğuna tanık oldum. Çok uzaklarda da olsa, dört duvar arasında, zindanda da olsa sesimi duydu ve nerede olduğumu sordu. Benim için bu yeniden bir doğuştu. Çok kutsal bir şeydi. Önderlik unutmadı, unutmayacak biliyorum. Önderliğin sevgisi çok farklı. Ben de bu hissedişlerimi, Önderliği yaşayışlarımı daha da süreklileştirmeyi, özellikle insana yaklaşımını daha fazla esas almayı, kendimde oturtma mücadelesini yoğunlaştırmış durumdayım.

Yeniden doğuşlar sürecek. Önderliği hissedişleri, yaşayışlarım daha da derinleşecek.

Önderliğin bana söylediği son söz;

- “Sen doğru yolda ve çok ilkeli yürürsen, senin büyük başarılar sağlayacağına inanıyorum. Beş yıl seni izleyeceğim. Beş yıl bağımsız bir duruş sergilersen, kimseye dayanmadan çok bağımsız bir duruş sergilersen ve olumsuz bir şey duymazsam ben senin çok daha fazla gelişeceğine inanıyorum”, diyordu.

Çok çok büyük başarılar olmazsa da iyi selamlar gönderdiğime inanıyorum. Bundan sonrada Önderlik eksenli çalışmaları merkeze almayı esas alacağım.

Ona karşı çok vicdan azabı duyuyorum, çünkü kendimi çok borçlu hissediyorum. Onunla kalışlarım hep yarım kaldım. Yanlışlarımda çok direnseм de o yanlışlarımı aşmış gibi yaparak hiçbir zaman Önderliği kandırmaya çalışmadım, hatta bir direniş bile sergiledim. Fakat hep ona karşı açık olmaya çalıştım. Önderliği belki zorladım ama ben Önderliğin buna saygı duyduğuna da inanıyorum. Son dönemde Önderlik karşısında sahtekarca yaklaşımları gördükçe her defasında tekrar tekrar söz veriyorum. Önderlik fiziki olarak karşımda değil ama gerçekten yalanlarla değil, inanmazlıklarla değil, kendi yetmezliklerini bastırarak değil, olduğu gibi Önderliğin karşısına çıkma, Önderlikle bu temelde diyalog kurma...

Onu tekrardan görebilme umuduyla

ayaktayım. Belki şehitleri tekrar görme umudumuz yok. Birçok değerli insanı, en temel değerlerimizi yitirdik, en yiğitlerimiz, en kahramanlarımız, en güzellerimiz fedakarca yaklaştılar ve onlar hep en önde gittiler. Belki şehitlerin olmayışı, özgür ve demokratik bir Kürdistan'da buluşmak buruk da kılacak ama onunla tekrardan buluşacağımıza inanıyorum. Büyük bir meydanda ellerimizde çiçeklerle halktan milyonlarca insanın olduğu bir mekanda o halka seslenirken karşılaşacağız.

Gurbetelli: Önderlik Ülkeye gelmiş!

Gurbet şehit düşmeden önce bir rüya görmüştüm. Ben, Gurbet ve bir grup arkadaş çok hızlı koşuyoruz. Çok yüksek tepelerden atlıyoruz, dereler geçiyoruz. Birçok sarp kayayı aşıyoruz, ama hiç korkmuyoruz. Hiçbir engele takılmadan müthiş bir inançla, hedefe kilitlenmeyle koşuyoruz. Bir an nereye koştuğumuzu düşünüyorum. Daha sonra bu kadar arkadaş, Gurbet eğer koşuyorsa kesin çok önemli bir iş var diyorum. Çok yüksek bir kayalıktan hepimiz atlıyoruz, yere sağlam basıyoruz. Onu bekliyorum, Gurbet atlıyor, yere düşüyor ve her iki ayağı da kırılıyor. O anda arkadaşlara "Durun, bekleyin" diye sesleniyorum. Gurbet düştü ayakları kırıldı dediğimde arkadaşlar, bekleyemeyiz, gitmemiz gerekiyor. Gurbet'e seni taşıyacağım, sırtımda götüreceğim dediğimde "Hayır beni bırakman gerekiyor." Niye bırakamam

seni götürmem gerekiyor. Daha sonra Gurbet bana,

-“Nereye gittiğimizi biliyor musun? Önderlik ülkeye gelmiş. Toplantı yapıyor. Hem yoldaşlar, hem halk herkes toplanacak. Bizde toplantıya gidiyorduk, görüyorsun ki ayaklarım kırıldı, gidemeyeceğim. Sen burada beklersen sen de katılamazsın, sen beni taşımaya çalışırsan sen de geç kalırsın, arkadaşlar da bekleyemezler. Beni buraya bu ceviz ağacının gölgesine, bir derenin kenarına bırak ve sen git Önderliği dinle seni bekliyorum ve gelip bana aktaracaksın”, diyor.

Gurbet’in de bir beklentisi, mesajıydı, bu yolda sonuna kadar yürümem. O yolun sonunda hep güneş, hep önderlik var. Ve hep o yolda yürüyeceğim. Önderliği bir gün halkın ve yoldaşların en coşkulu anların yaşadığı birliktelikte göreceğim. Bu bizim çalışma azmimize, bizim vicdanımızla, Başkanla doğru yoldaşlığımızla bağlantılı bir olay. Bu bir hayal, bu bir umut, bu çok büyük bir tutku ve istem. Ama buna denk büyük çalışmada gerekiyor. Her birimiz bunu hissederek çalışırsak kesinlikle o günleri yakınlaştırıp bu hayallerimizi gerçekleştireceğiz. Bunun tersi bir yaklaşım önderliği kendi ellerimizle boğmak anlamına gelir.

Dorşîn Agır

HATIRLIYOR MUSUN?

1960'lardan önce solculuğa katılmış, Türkiye Komünist Partisi'yle şu veya bu şekilde ilişkisi olmuş her insan Nisan ayının son gününde polislerce toplanır, 1 Mayıs'tan sonra da serbest bırakılırdı. Benim babam mahalle muhtarıydı. Dayım ise 1927 tutuklamalarından nasibini almış eski bir solcuydu. Hatırladığım kadarıyla 30 Nisan'da babam karakoldaki polis memurlarıyla gider dayımı götürür, 1 Mayıs'tan sonra da gider, getirirdi. Ben o zamanlar bunu bir türlü anlamlandıramamıştım. Bir müddet sonra dayım bana:

- Solcu olduğum için böyle bir şeylerle karşılaşıyorum demişti.

Dayım 1 Mayıs'la ilgili birçok şey anlatıyordu ama o zamanki bilinç düzeyimle bir türlü kavrayamıyordum. Tabii daha sonra bu söylendiklerinin ne anlama geldiğini öğrendim. O zamanlar 1964-65 yıllarıydı ve ben henüz onyedi yaşımdaydım.

Dayımın iki oğlu da Antep'teki Türkiye İşçi Partisi'ne gider gelirler, hatta yönetimindeydiler. Dayımın bir oğlu TKP'nin 1952'deki tutuklamalarına maruz kalmış, cezaevinde de yatmıştı. Dayımın anlatımlarıyla solcu düşünceyi

ya da hümanitel düşünceyi o tarihlerde kavramaya başladım. 1964-65 yıllarında Antep'te Türkiye İşçi Partisi'ne girdim. Ankara'ya öğrenim için geçtiğimde Ankara'da İşçi Partisi'yle aktif çalışmaya başladım. 1967'lere geldiğimizde 'Eski Tüfek' adıyla yazan Mihri Belli'nin Yön'deki yazılarıyla Demokratik Devrim Tezi veya Milli Demokratik Devrim Tezi diye adlandırdığımız tezi savunmaya başladım.

1967'deki Malatya'da Türkiye İşçi Partisi'nin Kongresinde Mihrici, Demokratik Devrim savunucusu olduğumuzdan dolayı 14 arkadaşla İşçi Partisi'nden atıldık. Ondan sonra Dünya'da ve ülkemizde 1968 yıllarında, 1968 Öğrenci Hareketleri başladı. Biz genel olarak Avrupa'daki öğrenci hareketlerinden, Küba'daki Fidel Castro ve Che Guevera'dan, Viyetnam'daki anti-Amerikan eylemlerden etkilenerek sol düşünceyle daha yakından ilişkilenmeye başladık. Bu süreçte kendimizi okumaya verdik. Ama Marksizm ve Leninizm'i bizzat Marks, Lenin ve Engels'ten değil de, Mao'dan, Fidel Castro'dan, Che Guevera'dan, Ho Şi Minh'ten etkilenerek öğreniyorduk. O dönemde bize temel Marksist kitaplardan ziyade, demokratik devrim tezini doğrulama açısından Mao'nun ve diğerlerinin kitapları tercüme ediliyordu.

1969'lara geldiğimizde artık İşçi Partisi'yle de ilişkilerimiz kesildi. O zaman Türkiye Devrimci Gençlik Dernekleri Federasyonu diye adlandırılan ve kısa adı DEV-GENÇ olan hareketle birlikte

çalışıyorduk. Bir süre sonra bu düşüncelerimizin pratiğe geçmesini düşünüyorduk. Solcuların dediği gibi benim de severek söyleyeceğim; biz Almanca konuşuyorken Fransızca konuşmaya başladık. Yani teorik olarak konuştuklarımızı pratiğe geçirmenin zamanının geldiğinin farkına vardık. O zamanki ideolojik bakış açımız, uzun vadeli bir halk savaşının olması gerektiği yönündeydi. Bunun da bir gerilla savaşıyla olacağını, acil bir askeri eğitim sürecinden geçmemiz gerekliliğinin ihtiyacını hissettik. Özellikle de Filistin'deki anti-siyonist, anti-emperyalist Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi desteğiyle gerilla eğitimi göreceğimiz düşüncesiyle bir grup arkadaş olarak Filistin'e geçtik. Kadir, Filistin'de şehit düşen ilk şehidimiz, sonra Ahmet Çelik, yine Deniz'ler, Cihan, Yusuf Küpeli de geldiler. Bu giderek öyle yoğunlaştı ki artık Antep, Malatya, İstanbul, Ankara yani her bölgenin öğrenci ekipleri gelmeye başladı. O dönemde yüzelli-ikiyüz kişi Filistin'de eğitim gördü, Filistinlilerin safında Siyonizm'e karşı savaştı. Ben Filistin'e giden ilk ekipteydim. O zaman 'Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu' adıyla ayrı bir örgütlenmeye gittik. 1970'lerde Filistin'den döndükten sonra 1969'dan sonra ikinci kez cezaevine girdim.

Yaklaşık altı-yedi ay cezaevinde kaldım. Bu süreçte Hüseyin İnan'lar Diyarbakır'da yakalanmıştı. Antep'li bir grup arkadaş Urfa ve Adana cezaevinde kaldı. Cezaevinden sonra daha çok nasıl bir Halk Savaşı başlatabiliriz, nasıl bir

örgütlenme, nasıl bir alan taraması yapacağımıza yönelik kararlar aldık. İlk önce köylerde taban fiyatları üzerine, örneğin haşhaş mitingleri düzenledik. Üzüm, fıstık, tütün taban fiyatı mitingleri düzenledik. İşte Ege bölgesinde haşhaş, tütün, Karadeniz'de tütün ve çay taban fiyatlarının artışı mitingleri, Malatya-Antep'te üzüm, fıstık ve yine Malatya'da haşhaş mitingi düzenledik. Bu, hem halkla buluşmanın bir aracı, hem halktan öğrenerek küçük burjuva yanlarımızı törpüleyerek ne yapmak istediğimize dair halkla birlikte tartışıp karar vermek için çok olumlu oldu.

Bu sürecin ertesinde, büyük bir kısmımız tekrar büyük şehirlere döndük. Şehirlere dönenler öğrenci gençlik hareketi içerisinde eylemliliklerde bulunuyorlardı. Bu arada işçi sınıfıyla birtakım ilişkilerimiz gelişti.

Örneğin 15-16 Haziran Hareketleri içerisinde işçi sınıfını tanımaya çalıştık. En önemli ve en bariz eylemliliklerimiz ise Altıncı Filo'nun gelişiyle düzenlediğimiz anti-Amerikancı mitinglerimizdi. Bu anti-Amerikancı mitingler öncelikle İstanbul'da yoğunlaşıyordu. Zaten Deniz Gezmiş'in tanınması, cezaevlerinde yatması, tabii bir öğrenci lideri haline gelmesinin ana nedenlerinden birini bu eylemlilikler teşkil ediyordu.

Bu döneme tekabül eden örgütlerden bir tanesi de Hüseyin İnan'ın önderliğini yaptığı Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'ydi. Ama Deniz öğrenci hareketinde çok aktif olduğu için daha çok

Deniz'in ismiyle anılırdı, gerçekteyse bizim Önderliğimiz Hüseyin'di. İşte 6 Mayıs 1972'de Hüseyin arkadaş, Deniz ve Yusuf arkadaşlar idam edildiler.

Mahir arkadaş bizim tersimize önce şehir gerillasının başlatılmasını ve sonra kırsala çekilmesini söylüyordu. Tabii bizi esas ayıran şey, biz partiyi ve örgütlenmeyi pratikte mücadele süreci içerisinde kurmayı düşünüyorduk. Mahir ise Parti ve Cepheyi kurup onunla birlikte şehirden başlayan bir hareketlilikle mücadeleyi geliştirmeyi düşünüyordu. O dönemde birçok yoldaşımızı, arkadaşımızı, bizi destekleyen halktan birçok insanı kaybettik, cezaevlerine düştük. Cezaevleri bize, ciddi araştırma yapabileceğimiz ve tartışma yürütebileceğimiz olanakları sağladı.

1970 hareketinin en acıklı yanı ise, Önderlerimizi; yani hareketin ideolojik, örgütsel ve pratik örgütleyicilerinin birçoğunu kaybettik. Mahir'ler Kızıldere'de katledildiler. Deniz'ler idam edildi. İbrahim Kaypakkaya işkencede yaşamını yitirdi. Biz daha sonra çıktık, tekrar bir araya gelindi. Legal ismiyle 'Halkın Kurtuluşu', illegal ise 'Yoldaş' ve 'Heval' diye adlandırılan bir yayın organımız vardı. Kısmi Kürtçe de yazılıyordu.

En son içerisinde bulunduğum THKO hareketi, Türkiye Devrimci Komünist Partisi'ni kurdu ve ben bu süreçte bu arkadaşlardan ayrıldım. Bir grupla birbirimizden habersiz bir şekilde ayrıldık. Sonra ayrılanlar olarak bir araya geldiğimizde aynı gerekçelerle ayrıldığımız açığa çıktı.

Bizi ayıran temel etkenlerden birincisi henüz partileşecek bir kadronun oluşmamasıydı. İkinci bir neden olarak Kürtlerin ayrı bir ülkesinin varlığını ve ayrı örgütlenmeleri gerektiğini savunuyorduk. Diğer neden ise, bizim bizzat başlattığımız hareketi 'küçük burjuva hareketi' olarak adlandırmalarıydı.

Ayrıldıktan sonra uzun bir süre örgütsüz kaldık. Kendi aramızda anlaşabildiğimiz bir yapıyla 'Marksist Mücadele Birliği' adında bir yayın organı çıkarttık. Bunu On-onbeş sayı kadar sürdürdük.

1980'lere geldiğimizde de darbe sonrasında küçük bir yapı kalmıştık. Kalan yapıyı da koruyamadık. Zaten darbeden hemen sonra yurtdışına çıkmak zorunda kaldım.

1976-77 yılları arasında Apocu Hareket diye adlandırılan grupla dirsek teması halindeydik. Onların ne düşündüklerini, nasıl yaptıklarını, ne yapmak istediklerini anlamaya çalışıyorduk. Bizim için en önemli şey 'Bağımsız Kürdistan' talepleriydi. Bunun da uzun süreli halk savaşını esas alan, gerilla mücadelesiyle başarılacağına inanılıyordu.

Örneğin bizim Nurhak denemesinde Sinan, Kadir ve Alpaslan arkadaşı kaybetmiş olmamız Apocu harekete sıcak bakmamızı sağlıyordu. 1968'de öğrenci hareketine başladığımızda içimizde birçok Kürt kökenli arkadaşımız da vardı. Mesela Mümtaz Kotan'ların başlattığı hareketler vardı. Bizden ayrılarak Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nı kurmuşlardı. Tabii '80'li yıllara

geldiğimizde onların Apocu hareketle hiçbir ilişkilerinin olmadığını kavradık.

Ben burada bir anımı anlatmadan geçemeyeceğim. 1972-76 arası yıllarda Mamak Askeri Cezaevi'nde kaldığımda gördüğüm yoğun işkenceden dolayı uzun bir süre tedavi gördüm. Yıllar sonra 1997'lerde Başkan Apo'yla Şam'da görüştüğümde bana:

- Sen beni Mamak'tan hatırlıyor musun? diye sordu. Ben:

- Hatırlayamıyorum, dedim.

Başkan:

- Nasıl yani? Tabi hatırlayamazsın. Biz, o zaman sıradan birileriydik sizler..." dedi.

Hayret ederek rica ettim:

- Bana bir şeyler söyleyin. Neden sizi hatırlayamıyorum?

Başkan:

- Siz, o dönemde çok kötü bir işkence görmüştünüz. Hatta tuvalete çıkmada zorlanıyordunuz... diyerek hatırlattı.

Tabii daha başka unuttuğum ayrıtıları anlattı. Başkan'la aynı dönemde cezaevinde kalmışız. O'nunla o dönemde fazla konuşamamıştık. İlk kez '97'de Şam'da kendisini ziyarete gidip görüştüğümüzde, anlattı. Daha önce birkaç kez telefonda konuşmuştuk.

1995'te Emek-Barış ve Özgürlük Bloku'nun çalışanı olarak Avrupa'da -hatta bir dönem Avrupa'da onun sözcülüğünü yaptım- televizyonda bir programa katılmıştım. O zaman Başkan da

telefonla katılıyordu. Ben bir soruya cevap verirken geçmişe biraz özelêştirisel yaklaşarak "Metropoldeki Kürtleri artık örgütlemek lazım" demiştim. Başkan telefonla katıldığında:

- Erbaş arkadaşın belirttiğini hususa katılıyorum. Metropolü de biz oradaki Türkiyelilere bırakıyoruz. Onlar örgütlesin. demişti. '97'de de gittiğimde Başkan bana, "Ne oldu örgütleyebildiniz mi?" diyerek hem eleştiri, hem de ben seni tanıyorum anlamına gelecek bazı şeyler söylediğinde hayret ettim.

Özellikle de iki yıl geçmiş olmasına rağmen tüm konuşulanları hatırlaması karşısındaki şaşkınlığımı gizleme ihtiyacı duymadım ve kendisine hafızasının çok güçlü olduğunu söylediğimde Başkan gülümsedi.

Tabii Başkan'da en çok ilgimi çeken diğer yön ise eğitim devresindeki Türkiyeli arkadaşlara çok değer vermesi ve her birini Türkiye devriminin birer öncüsü gibi hazırlamasıydı. Bu da Başkan Apo'nun Ortadoğu'daki tüm halkların birlikte mücadeleyle özgürleşeceğine olan inancından kaynağını alıyordu. Uzun bir süre kendisiyle kaldım.

Gel Bakalım Hocam

İlk kez Başkan'ın yanına '97'de gittim. Havaalanından beni alan Başkan'ın şoförüydü. Şam'ın gece ışıklarının altından geçerken, O'nu ilk

göreceğim için heyecanıma sadece gece tanık, bir de gökteki yıldızlar.

Sabah Parti Merkez Okulu'ndaydım. Önderlik o gün gelmişti. Aynı gün bana Önderliğin beni yemeğe davet ettiğini söylediler. Odaya girerken yaşım ve siyasal tecrübeme rağmen oldukça heyecanlanlıydım, yüreğim ise bir başka atıyordu. İlginçtir Başkan'ın yanına biraz da çekingen bir tarzla gittim. Bir Kürt Halkı Önderi olarak yarattıklarına korkunç bir saygı duyuyordum. Yaşadığım bu duyguları yıllarca izah etmekte hep zorlandım. Gittiğimde Başkan'ın beni kapıda beklediğini görünce heyecanım büsbütün arttı. Sanırım O da biraz heyecanlı olduğumu fark etmişti. Yıllardır benimle yaşamış ayrılmış da belli bir süre görüşüyormuş gibi büyük bir hasret ve sevgiyle bana sarıldı, öptü ve

- Gel bakalım hocam, siz bu işi başaramadınız. Hep başımıza bu belayı siz açtınız. Eğer siz başarsaydınız, biz olmazdık. Beni de bu Kürtlerle baş başa bırakmazdınız. Dedi gülerek.

Onun bu rahat yaklaşımları karşısında ben de sanki aylardır O'nunla birlikte olduğum hissine kapıldım ve uzun yıllar tanıdığım bir insanla konuşur gibi konuşuyordum. Yaklaşımları rahatlamamı sağladı.

Oturduktan sonra biraz Avrupa'dan, biraz geçmişten söz ettik. Hala mücadelenin çeşitli saflarında yer alan eski kuşaktan, bizim kuşaktaki arkadaşlardan ve şehitlerden; Denizlerden, Sinanlardan ve Mahirlerden uzun uzun konuştuk.

Onlardan bahsederken saygıyla bahsediyor, o günleri hatırladıkça hüzünleniyordu. Çok korkunç bir hafızası vardı, beni etkiliyordu. Tüm olayları ayrıntılarıyla hatırlıyordu. Türkiye Devrimci Hareketi'yle olması gereken birliktelik üzerine tartıştık, yine bizim dönemi değerlendirmesindeki tarzı ve üslubundan korkunç derecede etkilendim. Arada bir hüzünlü bir ses tonuyla ısrarla,

- Neden başaramadık? dediğinde Ben karşılaştığımız zaman söylediği sözü hatırlattım;

- Siz haklısınız, biz başarsaydık size bu kadar yük bırakmazdık ama ne yapalım bizden öncekiler de bize böyle devrettiler, hiç değilse biz kötü de olsa biraz daha değişik bir metot kullandık dediğimde, karşılıklı güldükten sonra Başkan,

- Bak ben sizin metodunuzu nasıl geliştirdik dedi.

Yine eğitim devresinde hemen hemen birçok derste benimle diyaloglar geliştirdi.

En çok etkilendiğim olaylardan bir tanesi de, Amanoslar'a gidecek bir gerilla grubuyla yaptığı sözleşmeydi. Grubun sözleşmesi kısmında ısrarla benimde konuşmamı istediği için sorular soruyor yanıtlarını almaya çalışıyordu. Başkan,

- Bu grup, Ankara'ya kadar yürüyebilir. Görüyorsun sizin yaptığınız eylemlilikleri daha da geliştiriyoruz dediğinde çok duygulandım. Bunu fark edince bana,

- Duygulanıyor musun? Şimdi heyecanlanıyorsun değil mi? diye sordu.

- Evet, duygulanıyor ve heyecanlanıyorum,

diye yanıtladım.

Başkan:

- Sizin intikamınızı alıyoruz, değil mi? dedi.

- Doğru söylüyorsunuz, dedim ve daha fazla konuşamadım. Israrla konuşmamı ve söylememi istediğinde ise biraz tekrara kaçan bir konuşma yaptım ve:

- Sizin dediğiniz gibi işte oradaki 'Türkmen, Alevi, yoksul Arap halklarıyla kaynaşıp bütünleştikten sonra bu iş başarılır,' dedim.

Birkaç gün birlikte yemek yerken bana:

- Niçin duygulanıyorsun diye sordu.

Ben, Kürdistan'daki mücadeleye karşı duyduğum hisleri Amanoslara giden bu grupla birlikte açığa vurdum. Çünkü Amanoslardan elini uzattığında Binboğalar'la Nurhaklar'a yakınlaşıyorsun! Başlayıp da başaramadığımız, çok iddialı olanların yanı sıra bu işten vazgeçenlerin gözümün önünden bir film şeridi gibi geçmesinin beni heyecanlandırdığını söylediğimde Başkan:

- Merak etme, biz onu da başaracağız dedi.

Onun bu yaklaşımları Önderliğe daha da bağlanmama neden oluyordu. Başkan'ın korkunç bir hatipliği vardı. Hiçbir zaman bir söylediği diğer söylediğiyle çelişmiyordu. Sürekli halkların kardeşliğini öne çıkarması önemlisi de, Ortadoğu'da geliştirdikleri devrimin sadece Kürdün devrimi olmadığı, Acem'in, Türk'ün, Arap'ın da devrimi olacağına sürekli vurgu yapıyordu. Çünkü aynı şeyleri düşünmeme rağmen, o dönemde ifade edememiştim. Yani kendi

kendime söylüyorum ama ifade edemiyordum.

Yine bir gün ikimiz tartışırken beni kaldırıp,

- Sen ne zaman halklar için silah eline aldın? diye sordu

Ben:

- 64'ten bu yana halk için savaşıyorum dedim.

Başkan her konuşmasında 'halk' demiyor sürekli 'halklar' tabirini kullanıyordu. Ben de 'halk' dediğimde Önderlik:

- Halklar demenin zamanı geldi, dedi.

Ayrıntılara korkunç dikkat ediyordu. Söylenenleri yorumluyordu. O "Halklar" dedikten sonra ben de:

- Biz halk dedik ama çok sonraları Halklar demeye başladık, dedim

Türkiye Devrimci Hareketinin ilk çıkışlarında örneğin 'Türkiye Halkı' diyorduk. Süreçle 'Türkiye halkları' tabirini kullandık. Tabii bu, komşumuzdaki kızıl kıyametin kopması ve komşumuzun kendini siyasal, örgütsel ve pratik olarak ispatından sonra oldu. O zamanlarda da Kürt halkını hiçbir zaman inkar etmedik. Ama onun ayrı bir ulus olduğu, ayrı bir örgütlenme olması gerekliliği ve onunla Türkiye halkı arasındaki mücadelelerinin birlikteliği konusunda hemfikirdik. İşte birlikte devrim yapacağız.

Devrimden sonra da eğer kendileri isterlerse ulusların kaderini tayin hakkı ilkesinin gerekliliği olarak haklarını alacaklarını söyledik. O yüzden uzun bir zaman onların ayrı örgütlenmesini pek hoş karşılamadık. Dediğim gibi komşuda gelişen

hareket, ayrı örgütlenmeyi yaşamsal anlamda ispatladıktan sonra Kürt halkının ayrı örgütlenmesi konusunda görüşlerimizde değişiklikler oldu. Bu genel Türkiye sol hareketinin bir düşüncesiydi. Ben şahsen ‘76’dan bu yana Kürt halkının ayrı örgütlenmesini savundum. Zaten Halkın Kurtuluşu veya Türkiye Devrimci Komünist Partisi’nden ayrılış gerekçelerimden birisi de buydu.

Başkan’la yüz yüze geldiğimde uzun bir zaman devrimcilik yapmış, Türkiye Devrimci Hareketi’nin şekillenmesi içerisinde kalmıştım. Tarzımda ve üslubumda hala iyi bir PKK’li arkadaş gibi davranamıyordum. Bu da üslubumun, tarzımın, şekillenmemin çok küçük yaşlardan itibaren ayrı olmasından kaynaklanıyordu. Başkan bu konuda benim duyduğum hoşnutsuzluğa karşın O bu halimi de hoş karşılıyor, bana bakarken gülümsüyordu.

15 Bin Kişiyi Bu Okulda Eğittim

Bir gün aynı evde kalıyorduk. O bir odada, ben de diğer odadaydım. Gece saat iki üç civarıydı, uyandım. Mutfağın ışığı hala yanıyor, bir arkadaş çay yapıyordu. Çay yapan arkadaşa,

- Ne yapıyorsun?diye sordum.

Arkadaş:

- Biraz sessiz ol, diye yanıtladı ve devam etti, Başkan, uyanık, salonda.

- Tamam, diyerek işime yöneldim.

Lavaboya gidip döndüğümde mutfağa uğradım ve:

- Çay varsa bir bardak da ben içeyim dedim.

O sırada bizim sesimizi mi duydu bilemiyorum. Kapı yarı aralıktı. Başkan kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Hissetti mi, duyduğundan mıydı, gidiş gelişimi mi fark etti bilemiyorum ama ben de O'na bakarken dalıp uzaklara gitmiştim. Tam böyle bir derin düşüncelere daldığım anda Başkan:

- Hocam içeriye gelir misin? dedi.

İçeri girdim. Üzerinde eşofman, elinde tespih vardı; kendi kendine bir şeyler anlatıyordu. O'nu böyle görünce çok tuhafıma gitti. Bu saatte niye uyanmış? Ne yapıyor? diye düşünürken dönüp gözlerimin içerisine baktı ve:

- Vicdan var mı sizlerde? deyişi de tuhafıma gitti.

Yine bir şey anlatmak istiyordu. Bir-iki dakika konuşmadan göz göze geldiğimizde bana:

- Ne kadar ve nasıl yalnız olduğumu görüyor musun? Bak burada yalnız başımayım. Yarın derste arkadaşlarla tartışacak bir şeyler bulmak için böyle geziyor, bir şeyler yapmaya çalışıyorum. Sizin arkadaşlarda da hiç şey yok. Gelseler şurada otursak, bir sohbet etsek, bize bir söyleyecekleri olabilir, bizim onlara söyleyeceklerimiz olur, tartışırız, dedi ve benimle aşağı yukarı bir saate yakın yalnızlık üzerine tartıştı.

Ben o gece Başkan'ın bu söylediklerinden sonra yatamadım, oldukça duygulanmıştım. Çünkü

Başkan klasik danışmanları olan bir Önderlik değildi. Yalnız başına bütün konulara yoğunlaşıyordu. Daha sonra bunu Türkiyeli arkadaşlarla da çok tartıştım. Ama ne yazık ki onunla konuştuğumuz listedeki arkadaşlara telefon etmeme rağmen gelmediler. Neden gelmediklerini bilmiyorum. Burada suçlamak da istemiyorum, ama gelmediler. Uzun bir süre bunun etkisinde kaldım. Hatta Başkan'la futbol oynarken, oturup sohbet ederken, O nasıl bu kadar yalnız yaşıyor diye düşünüyordum. Bir insanın, binlerce insanı yalnız başına yoğunlaşarak eğitmesi çok zor bir şeydir. Başkan yoğunlaşmalarında oldukça yalnızdı. Çok sonraları çağırıp da gelemeyen arkadaşlarla konuştuğumda, 'keşke o zaman ayarlayıp gelseydik', diyorlardı.

Bir görüşme notunda, "Yüzümü duvara dayar on yıl dururum" diyor ya ben O'nun gerçekten duracağına inanıyorum. Çünkü O birçok şeyi yalnız başına başardı. Önderlik gerçekten çok yalnızdı. Bu konuda hepimiz, 'neden yardımcı olamadık' diye kendimizi gözden geçirmemiz gerekir. Belki de bu Önderliklerin kaderidir. Çünkü birçok Önderlik de aynı şeyleri yaşamıştır. Mesela binlerce insanı kendi eliyle eğitmiş ama bir o kadar da yalnız. Başkan bana,

- Fehmi 15 bin kişiyi ben bu okulda eğittim. Burada tek tek eğittim, tek tek onları gönderdim diyordu.

Başkan'ın o halini şimdi düşünmek dahi istemiyorum. Yani yalnız başına bunca insanı, hele

bir de Doğu toplumunun insanını, yani sadece Kürt çocuklarını değil, bu kadar Doğu toplumunun insanını eğitmek zor. Feodal, aşiret ilişkileriyle şekillenen bu kadar insanın eğitilmesi, onların savaşçı haline dönüştürülmesi, hele yönetici kişiliğinin kazandırılması oldukça zor. Bu şeye benziyor; Che Guevera, Küba Devrimi'nden sonra Kongo'ya gidiyor. Uzun bir zaman Kongo'da kalıyor. Che bir kitabında; "Öldürdüğü insanların ciğerlerini yiyerek daha iyi savaşacağına inanan insanlara ben Sosyalizm'i anlatacağım, şu kaderin işlerine bak", diyor. Önderlik açısından da yüzlerce yoksul köylü çocuğuna Sosyalizm'i öğreterek Türkiye gibi oligarşik bir devlete karşı bu yoksul insanları eğiterek savaştırmak herhalde her insanın başaramayacağı bir olaydır. Zaten Önderliği Önderlik yapan da kanımca budur.

Seni Cezalandırıyorum!

Şam'da Kürtçe ve Türkçe diye iki okul vardı. Kürtçe çok bilmediğim halde Başkan ısrarla bana, "Kürtçe okuluna gidip gelelim" diyordu. Birkaç kez birlikte gittik, geldik. Klasik koruma tedbirleri yoktu. Sürekli arabanın ön koltuğunda oturuyordu. Bir seferinde her şeyi bir yana iterek duygularımla hareket ettim. Ve kendisine:

- Başkanım güvenlik açısından siz arkaya otursanız daha iyi olur,dedim, güldü.

Tabii yolculuk boyunca bana güzel bir

güvenlikle ilgili Başkan,

- Güvenlik önünde ve arkanda giden bir araba, birkaç silahlı adam değildir. Güvenlik, bulunduğun ülkede kendini kabul ettirmektir. Güvenlik budur, gizlilik budur, diyerek bana güzel bir hikaye anlattı.

İtalya'ya çıktığı zaman bunun ne anlama geldiğini daha iyi anladım. Güvenlik bence siyasal bir güç olmaktı, örgütlü olmaktı, güçlerin karşısında bir güç olarak durmaktı. Ama ben o zaman güvenliği, birkaç silahlı insanın birini koruması olarak ele aldığımı fark ettim. Güç olduğunda, devletlere karşı güçlerin karşısında bir güç olarak durduğunda güvenliğin zaten sağlanıyor. Yoksa tabiri caizse, devekuşu gibi kafanı kuma gömüp kimse beni görmüyor gibi bir illegal anlayışı yoktu. Önderlikle yaşadığım sürece illegal bir yaklaşımı yoktu. Bulunduğu alanda kendine alan açarak, kendi gücü, siyasal duruşu ve örgütüyle kabul ettirerek güvenliğini sağlıyordu. Çünkü güvenlik bir güç sorunudur.

Kaldığım sürece Parti Merkez Okulu'nda derslere katılıyordum. Başkan'la birlikte sık sık yoğunlaşma evlerine gidip kalıyorduk. Bürolara beraber gidiyorduk. O'nun bu yaklaşımları benim de hoşuma gidiyordu. Dağdan gelen gerillalardan gerilla anılarını dinliyor, not alıyordum. Onları dinlediğimde daha önce gerillacılığı deneyen arkadaşlardan biri olduğum için acaba biz de başarsaydık bizim de böyle bir şeyimiz olur muydu ve benzeri düşüncelere daldığım oluyordu. Başkan

benim bu ruh halimi fark ediyordu. Bir gün beni çağırdı:

- Seni cezalandırıyorum , dedi.

Ben hayretle:

-Ne yaptım? Diye sordum.

Bana:

- Sen burada beleşçilik yapıyorsun.dedi.Sonra aramızda böyle bir diyalog geçti:

-Nasıl beleşçilik ediyorum Başkanım?

- Tamam, gerillaların anılarını dinliyorsun, onlarla sohbet ediyorsun, nostalji takılıyorsun. Şimdi ben sana bir ceza veriyorum. Afrin'den koçerlere kadar olan bölgeyi gidip bir ay gezeceksin

- Başkanım ben Kürtçe, Arapça bilmiyorum.

- Yok, yok, biraz bizim halk gerçekliğimizi tanı, dedi.

Ertesi gün okuldan çıktım ve Afrin'den, Derik'e, ta koçerlere kadar uzanan o şeridi gezdim.

Fehmi, Newroz Nasıl Geçti?

Girdiğim her köyden müthiş etkileniyordum. Gezdiğim Kürt köylerinde her ev bir dernek gibiydi; onlarca Önderliğin ve şehitlerin resimleri asılıydı. O bölgede çalışan arkadaşlardan etkilendikleri için doğan bir çok çocuğa o arkadaşların isimlerini vermişlerdi. Mesela gittiğimiz bir köyde çoğunlukla çocuklara verilen

isim Cemal'di.

Bu ve buna benzer olaylarla karşılaştıkça bende 'bu hareket artık geriye dönüşü olmayan bir harekettir' kanısını güçlendirdi. Çünkü halklaşmıştı. Gezdiğim köylerde, Kamişlo, Afrin ve Derik'te yine koçerlerde şehidi olmayan tek ev yoktu. Her ailenin birkaç şehidi vardı ve PKK'ye, Önderliğe korkunç bağlılardı.

Gittiğim her evde bana "Önderliği gördün mü, konuştun mu?" diye soruyorlardı. Ben de "Beraberdik" dediğimde "Siz çok şanslısınız" diyor ve sırf Başkan'ı gördüğüm için bana O'dan bir parçaymışım gibi yaklaşıyorlardı. O'na o kadar bağlılardı ki O'nu görenlere gıpta ediyor ve kıskanır gibi bir halleri vardı. Birçoğunun bir kaç şehidi vardı ama daha Önderliği görmemişlerdi. Onlarla yaşadığım sürece hep bu insanlar benden daha çok Önderliğe bağlılar, Önderliği seviyorlardı. Bundan dolayı O'nu göremedikleri için üzülüyordum. İnsanların Başkan'a bağlılıkları karşısında ağzım açık kalıyordu.

1998'in Newroz'unu Afrin'de halkla kutladım, yaşamım boyunca unutmayacağım manzaralarla karşılaştım. Bize biraz da misafir muamelesi yapıyorlardı, ne de olsa aydın sayılırdık.

Newroz'dan önceki gün yağmur yağdığı ve yollar kötü olduğu için araba çok zorlanıyordu. Bir dönüp arkama baktım, binlerce insan düğüne gider gibi giyinmiş, kadınlar, çocuklar arabamızın gitmekte zorlandığı balçıklı yolda yürüye yürüye geliyorlardı. Orada o insanların ulusal olarak çok

bilinçlendiklerini daha iyi anladım. Yaptıkları işten büyük bir zevk duyuyorlardı. On-onbeş bine yakın insan Newroz'un kutlanacağı meydanda bir araya geldi. Suriye polisi pek izin vermiyordu, bir araya gelen binlerce insanın olduğu bir meydanda da onlara fazla yaklaşamıyordu, biraz çekinceliydi.

Arapça bilmiyordum, kılık kıyafetim de yabancı olduğumu ele veriyordu. Bana:

- Bu akşam seni dışarıya çıkaralım, bakalım ne hissedeceksin, dediler.

Karanlık bastı, saat sekiz-dokuz sularında dışarı çıktığımızda çevredeki tüm dağlarda gençler ateşler yakıp, mazotla "Bijî Kürdistan!", "Bijî Serok Apo" yazmışlardı. Tek kelimeyle muhteşem bir geceydi. Tüm bunlar Önderliğin halkla bütünleşmesinin ifadesiydi.

Orada kaldığım sürece hep şöyle bir duyguya kapıldım; 'Acaba biz de başarsaydık – kıskanırcasına- böyle olur muydu?' diye düşünüyordum. Böyle düşünürken bir yandan 'Denizlerle, Mahirler ve daha birçok arkadaş yaşasaydı' diyordum içimden büyük bir acı çekerek.

Newroz dönüşünde Başkan bana, "Nasıl geçti" deyince ben de

- Siz yıkılmazsınız artık bu iş tutmuş dedim.

O zaman Başkan birkaç dakika güldü. Tabii bunu olanca içtenliğimle ve O'nun yarattıklarından gurur duyarak söyledim.

Başkan'a bölgede gezerken beni en çok etkileyen bir olayın da 'babaların çocuklarının

ismiyle anılmasıdır' dedim ve örneğin Bavê Nizar, bavê Celal deniyor. Niye böyle deniyor? Bunun anlamı ne? Dediğimde Başkan:

- Sen bilmiyor musun.

- Vallahi niye böyle söylendiğini bilmiyorum. Dedim.

- Artık babaların ismi şehit arkadaşların adıyla anılıyor, dediğinde hayret ettim.

Örneğin gittiğim bir köyde Bavê Zinar'la uzun uzun konuştum. Tek kelime Türkçe bile bilmiyordu. Benim neden PKK'lilerle birlikte olduğuma da anlam veremiyordu. Bir tercüman vasıtasıyla konuşuyorduk. Türkiyeli olduğum için, Başkan'ın arkadaşı olarak gördükleri için beni çok seviyorlardı.

Başkan böyle söyleyince Türkiyeli şehit arkadaşlar aklıma geldi. Biz onlara korkunç saygı duyarız, ama hiçbir zaman da Deniz'in babası, Hüseyin'in babası, Mahir'in babası, İbrahim'in babası diye tanıtmıyor, öyle hitap etmiyorduk. Gezdiğim alandaki şehit babalarının adı unutulmuş, şehit çocuğunun adıyla anılıyordu. Bu beni duygulandırmıştı. Başkan'a anlatıp böyle şeyler de var, biraz da tuhafıma gitti dedim. Başkan,

- Artık orda baba ölüyor. Şehit yaşıyor. Hiç tuhafına gitmesin. Orda baba bitiyor, orada başka bir şey oluyor. Böylelikle o şereflendiriliyor. Diye açıkladı.

Şehit analarına ve babalarına karşı halkın daha yüceltici bir yaklaşımı vardı.

Aynı süreçte Afrin'li bir doktorun evinde de

kaldım. Doktor Hacettepe'den mezundu. Çok mükemmel bir Türkçe'si vardı. Konuşurken Önderlik'ten peygamber diye bahsediyordu. Ben dinlerken Kürt halkının abartılı yaklaşımı olarak düşünüyordum. Aradan bir-iki gün geçtikten doktora:

- İkide bir peygamber falan deme, yanlıştır. Başkan Apo siyasal bir Önder, senin bu yaklaşımını yanlış buluyorum. Üstelik siz tıp gibi pozitif bir bilimi de okumuş bir insansınız, dedim.

Doktor:

- Bu benim düşüncem değil ki. Herkesin içinde bu var, dedi.

Örneğin doktor Başkan Apo'ya öyle hitap ettiğinde kızdım. Ki bunu söyleyen öyle herhangi sıradan bir insan değildi; tıp okumuş, işte kapitalist ilişkileri tanıyan birisi bunu söylüyordu. Tabii ben orada kaldığım süreçte şunun daha iyi farkına vardım. Bunu söyleten, bitti denilen bir halkın ayaklandırılarak ulusal, siyasal bir bilincin kazandırılması, yine sıfır noktasından yeniden yaratılarak bir yere getirilmenin verdiği duyguydu. Oradaki peygamber sıfatı, Başkan Apo'nun yüceliğini ifade etmek için kullanılıyordu. Yani Musa, İsa ve Muhammed gibi değil, O'nun bir halkı sıfırdan yarattığını ifade ediyordu. Doğrusu O'nu kıskandım.

Yine bir gün buna benzer kıskanç bir yaklaşımımı Parti Merkez Okulu'nda Önderlik de yakaladı. Bir gün dinlediğim bazı şeylerden çok etkilenmiş, duygulanmış bir şekilde bahçede volta

atıyordum. Çok dalgındım. Aradan ne kadar zamanın geçtiğini bilmiyorum ama etrafıma baktığımda herkesin hazırola geçtiğini gördüm. Arkadaşlar niye hazırola geçmiş diye düşündüğüm anda bir el enseme dokundu, döndüm Önderlik. Bana dokunmak için arkamda ne kadar beklediğini fark etmedim. Arkamı döndükten sonra yüzyüze geldik. Elini omzumda koyup,

- Ne düşünüyorsun? dedi.

- Hiçbir şey.

- Yok yok. Sen ne düşündüğünü söyle.

Okulu kastederek,

-Bir evimiz olmadı, dedim.

Başkan:

- Bu ev ne benim ne senin, bu ev hepimizin, deyince O'nun bu kadar kendini adayan yaklaşımı karşında daha da duygulandım.

Özgür Türk Erkeği

Türkiyeli devrimciler olarak Ulusal hareketin ne anlama geldiğini, Başkan Apo'nun ve PKK'nin ne anlama geldiğini biraz geç anladık. Yani Türkiyeli devrimciler olarak bunu daha önce görmeliydik. Görebilme olanaklarımaz vardı, ama Osmanlı'dan bu yana devletle ayrışmayan ilericilik, solculuk, devrimcilik ve komünistlik nedeniyle ancak gördükten sonra kavrayabildik.

Bu, Kadın sorununa yaklaşım konusunda da böyledir. Mesela Türkiye Sosyalist Hareketinin de

kadına yönelik düşünceleri var; özgürlükten söz eder, hatırladığım kadarıyla kadınsız devrim, devrim değildir, kadınsız devrim olmaz gibi ifadeleri de var, eşitliği, demokratlığı savunuyor. Ama tüm bunlar soyuttur. Örneğin eşine, ev işlerinde yardımcı olduğunda kendisini demokrat olarak görürler. Halbuki esas demokratlık cins eşitliğinin sağlanmasıdır.

Bu konuda Başkan Apo'nun kadına yönelik düşünce yaklaşımlarıyla bizim düşünce ve yaklaşımlarımız arasında farklılık vardı. Başkan Apo, devletin erkek karakterli olduğunu alışılmış klasik bir bakış açısıyla değil, daha derin bir bakış açısıyla devletin erkek olduğunu beyan ederek kadın eşitliği üzerine tartışıyordu. Örneğin çok basit gibi gelebilir. Ama Parti Merkez Okulu'nda kadın arkadaşlar mutfağa girmezlerdi, erkekler giriyorlardı. Bunu gördüğümde çok şaşırdım. Ama o erkekçi düşünceyi yıkmanın çok küçük zerre kadar, belki hesaba bile katılmayan bir tarzıydı. Bu Doğu toplumları için oldukça önemli bir şeydir.

Bizim dönemimizde birçok bayan arkadaşımız vardı. Ama Başkan Apo'nun yarattığı kadınlar gibi cins bilinciyle yaşamlarını örgütlemiyorlardı. Onları küçümseme anlamında belirtmiyorum ama bizim erkek kopyalarımızdılar. Mesela Önderliğin kadınla kurduğu ilişki, geliştirdiği yoldaşlık düzeyi bizim tarzımızdan çok farklıydı. Biz o zaman kadın arkadaşlara 'bacı' diyorduk. Ama Önderlik onunla yoldaşlık yapıyordu. En önemli ayıraçlardan biri budur. Onlarla yoldaşça, arkadaşça ilişki

kuruyordu.

8 Mart 1998'de Parti Merkez Okulu'nda televizyon için 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Gününe ilişkin bir program hazırlanıyordu. Panele katılanlar arasında Kürt, Türk, Çerkez, Arap, Laz ve başka uluslardan da kadın arkadaşlar vardı. Başkan bir çözümleme yaparak başladı; katılan kadın arkadaşlarla diyaloglar geliştirdi. Arkasından da parmağıyla beni işaret ederek:

- Orada özgür bir Türk erkeği var, dedi ve beni diyaloga kaldırdı.

Önce kendimi biraz tuhaf hissettim. Başkan bana:

- Bizi nasıl buluyorsunuz, heyecanlanıyor musunuz? dediğinde ben sanki O'nun sorduğu soruyu duymamış ve anlamamışçasına:

- Beni en çok etkileyen şey, buraya yalnız Kürt kadını değil, Türkler, Lazlar, Çerkez kızlarda geliyor. Gerillada komutanlık yapan arkadaşlarla da tartıştım, buna anlam veremiyorum dedim.

Başkan bana:

- Yani nasıl buluyorsun diye yeniden sordu..

Ben:

- Ortadoğu'daki, Mezopotamya ve Anadolu'daki kadınla sizin buluşmanız gerçekten büyük bir anlam teşkil ediyor. Bir de sizin kadın konusundaki çözümlemelerinizden yola çıkarsak, benim açımdan çok büyük anlam teşkil ediyor. Onlarla yoldaşça ilişkileriniz... deyince Başkan döndü, gülerek bana:

- Eğer bu Türk solu böyle bu maço erkek

tavırlarına devam ederse, bütün kızları elinizden alacağım dediğinde bıyık altından Başkan'ın söylediğine güldüm.

Kadınların sınıf ve cins olarak ezilmişliklerinden yola çıkarak onların daha fazla bilinçlenmesi, daha fazla eğitime veya eğitilmeye ihtiyacı olduğunu bilerek yanına alıp yoğunlaştırıyordu. Eğer bugün Özgür Kadın Hareketi bu seviyeye gelmişse bu tamamıyla Başkan Apo'nun devlet çözümlemesinden yola çıkarak aile ve cinsler arasındaki çözümlemeyi derinleştiren çizgisinden kaynağını alıyor. Ben o dönemde bunu iyi anladığımı zannediyordum. Ama örgütsel yaşamımda, yoldaşlık ilişkilerinde baba evlat ilişkisiyle karıştırdım, ve bunun yetersiz bir yaklaşım olduğunu ne yazık ki yıllar sonra kavrayabildim.

Ağladım

Bir gün muzipliğim tuttu spor takımlarını oluştururken Başkan'a bir şaka yapayım dedim. Bir takıma Okuldaki tüm kır saçlıları aldım. Kürtçe'de "Por Spî" deniyor. Bir takıma da genç ve dinamik arkadaşları aldım. Önderlik,

- Hangi takım benim diye sordu.

- Biz buyuz, sen gençlerlesin. Dedim.

- Demek sen yaşlıları alıyorsun, gençleri bana veriyorsun dedi.

Birkaç dakika sonra oyun başladı. Genelde Başkan'ın ayağından topu almak için girişiyordum.

Ben böyle yaptıkça bizim takımdakiler de, karşı takımdaki arkadaşlar da bana kızıyorlardı. Bir seferinde artık göğüs göğse geldik. Ayağından topu almaya çalışırken, Başkan bana:

- Seni çim gibi ezerim dedi.

- Sen gerillalara güveniyorsun, dedim. Topu tuttu, gülmeye başladı.

Buna benzer futbol maçının tatlı bir anısı İtalya'dayken oldu. Yılbaşından birkaç gün önceydi. Türkiye Devrimci Hareketi'nden bir grup arkadaşla birlikte son kez kendisiyle görüşmeye gittim. Gittiğimizde arkadaşlar önden girdiler, ben bekledim. Bunu O'na olan doğal saygımdan yaptım. Herkes girdikten sonra ben içeri girdim, selamlaştık, beni öptü. Birkaç saat sohbet ettik. Sohbet ederken bize Afrika'ya gönderileceğinden söz açtı, onun üzerine tartıştık.

Tartışmadan sonra gitmek üzere odadan çıktık. Ben merdivenden inerken bir el beni ensemden tuttu ve yukarıya çekmeye çalıştı. Döndüm, Başkan'dı. Gözlerimin içine bakarak:

- Heval, bir futbol maçı bile yapamadık , dediğine ben de:

- Oynayacağız dedim. Yıllardır O'nunla tekrar futbol maçı yapacağımız anı bekliyorum.

İtalya'da görüştüğümüzde Başkan'ı düşünceli ve durgunlaşmış olarak gördüm. O'nu böyle görmek beni üzdü. Giderek çemberin daraldığının farkındaydı. Diğer Türkiyeli arkadaşlarla bu çemberi aşmanın yollarını tartışıyordu. O zaman zaten 'Birleşik Güçler Platformu' vardı. Onlarla bu

birliğin kalıcı olmasının ancak halkları özgürleştireceğini söyledi. Ben dikkatlice gözlerine bakmaya çalışıyordum. O zaman gerekli hassasiyeti gösteremedik. Önderliğin bu duruma gelişinde birey olarak kendimin de, yapının da, bizim dost yapımızın da hatası, eksikliği var diye düşünüyorum.

Başkan'la görüşmeden sonra dışarıya çıktığımda ağladım. Başkan'ı böyle görünce bir önceki karşılaşmamızı, eğitimdeki ders veriş tarzını anımsadım. Böylesine daraltılmış bir yerde sıkışmış olmasından dolayı aslında, "Bir futbol oynayamıyoruz", derken başka bir şey ifade ediyordu, O'nu anladım. Belki de O'ndan dolayı çok ağladım.

Türkiyeli arkadaşlarla görüşürken sanki Şam'daydı. Onlara ne yapılması gerektiğini söyledi. Mesela onlarla, "Arkadaşlar biraz bizim için çalışın", demedi. Sanki özgür bir yerde, özgür bir toprakta, kendi sahasında oturuyormuşçasına konuştu. Örgüt olabilmeleri için neler yapmaları gerekiyorsa onları söyledi. Hatta birkaçına, "Biz sizinle birlikte şu, şu, şu işleri yaptık. Size şu, şu, şu olanakları tanıdık. Neden bunu yapmıyorsunuz?" dedi.

O daracık yerde sıkıştırılmış, dış güçlerin herhangi bir provokasyonuna karşı oldukça dar olan bir yerdi. Ve Başkan çok rahat ve kendinden çok emin bir şekilde, "Şunları yaparsanız, şöyle şeyler yaparız" dedi. O ağır sürece rağmen Başkan'ın bu yaklaşımlarından çok etkilendim.

Ben daha çok Başkan işte ‘arkadaşlar biraz gayret edin, şu işleri beraber bitirelim’ diyerek düştüğü konumu tartışabilir diye düşünüyordum. Sonra tabii böyle düşündüğüm için kendimden utandım. Çünkü bu Başkan’ın tarzı değil. Bilakis Türkiye Devrimci Hareketi olarak üzerlerine düşenleri nasıl yerine getirmeleri konusunda tavsiyelerde bulundu. Yani onlarla çalışmaların daha da güçlendirilmesi üzerine tartıştı. Başkan’ın onu ziyarete giden bizlerin yardımından ziyade, bizim O’nun yardımına ihtiyacımız vardı.

Bizimle birlikte bir kadın arkadaş ta gitmişti. Önderlik hepimizle tokalaştı, bizi öptü, onu da öptü, “Gel” dedi ve bayan arkadaşı yanına oturttu. Başkan yoldaşça elini kadın arkadaşın omzuna attı. Önderlik her zaman olduğu gibi yine doğaldı. Bize tatlı ikram etmişledi, yiyorduk. Elindeki tabakta kadayıfın ufak parçaları kalmıştı. Başkan parmağıyla o küçük parçaları alıp yiyordu. Bizimle gelen bayan arkadaş, Sosyalist bir arkadaştı ama burjuva kurallarına göre büyümüş bir generalin kızıydı. Dışarıya çıktığımızda bayan arkadaş bana, “Bu insan nasıl bir insan! Allah Allah ne kadar doğal, elini omzuma atıp yedi, beni rahatlattı” dedi.

Önderlik hiçbir zaman insanların kafalarında şekillendirdiği gibi değildir. Yani onların beklediklerinden çok farklıdır. O bayan arkadaş Başkan’ın bu doğallığından çok etkilenmişti. Daha sonra birkaç kez karşılaştığımızda benimle hep bu konuyu tartıştı.

İyi Dost

Başkan Apo için Afrinli, Hacettepe mezunu doktor peygamber demişti. Başkan Apo, gelmiş geçmiş Önderlikler içerisinde sosyalist düşünce ve davranışları şahsında bütünleştiren, iyi bir dosttu.

O yüzden Başkan'a Kürt Ulusal Hareketi'nin Önderi demekle daraltırız. Çünkü Başkan Apo, Türkiye Devrimci Hareketi, Kürdistan ve Ortadoğu halkları içerisinde en geniş Mezopotamya-Anadolu halklarının birliğini ve bölgesel bir kurtuluşu hedefliyordu. Bu yüzden de Demokratik Ortadoğu Halklar Cumhuriyeti diyordu. Salt ajitatif veya propagandist bir söylem değil, bunun teorik ve pratik olarak nedenlerini inceleyerek çözüm getiriyordu.

Önderlik çağımızın Önderliğidir. Ve onu bir Kürt Halk Önderinden ziyade Ortadoğu Halklarının Önderliği olarak kabullenmek gerekiyor.

Başkan'la yaşayan biri olarak yazılarının altında 'İmralı Tek Kişilik Hapishane' imzasını okuyunca çok ağrıma gidiyor, bana acı veriyor. Bulunduğu şartlara rağmen üretimini gördüğümüzde, yalnız FM radyodan dinlediği haberlerle, dört tarafı kesilmiş gazetelerden okuduğu haberlerle, yani karanlıkta, gözü bağlı bir şeyler arar durumdayken dahi ışık vermesi, bizlere yol göstermesi, çok anlamlıdır. Başkan'ın herhangi bir şekilde politika, siyasal arenanın dışına düşürülmesi, başta Kürt halkı olmak üzere tüm Ortadoğu'daki halkların yüzlerce yıl geriye gitmesi

anlamına gelir. Bu anlamda Başkan Apo'ya sahip çıkmak, insanlığa sahip çıkmaktır. Eğer insanlık bu görevini yerine getirmezse, kendisinden utanmalıdır.

Örneğin Hüseyin İnan'ın, Mahir'in, Deniz'in ve İbrahim'in yine diğer arkadaşların mücadelesine çok sözler verilmesine rağmen yapılması gerekeni Başkan Apo'nun yapması, yaşamını adaması, kadrolarını o doğrultuda eğitmesi beni hep bundan 40 yıl öncesine götürüyor.

Yakalandıktan sonra birkaç kez İmralı'dan bana selam gönderdi. O'nun tarafından unutulmamış olmama çok sevindim. Başkan'ın insanı bu denli yücelten yaklaşımlarına karşı Kürt halkı ve diğer Ortadoğu halklarının mücadelesine yetersiz katıldığım için hep bir eziklik hissettim. Ondan sonra enerjimizi yeterince katamadım, katamadık. Ama O savunmalarıyla, duruşuyla görüşme notlarından yansıdığı kadar hala eski enerjisinde, eski formunda. O daracık üç metreden, üç milyon metreye mesaj gönderiyor. O'nunla bir kez daha görüşmek en büyük umut ve hayallerimdendir. Ama diğer yandan da Başkan çıktığında karşılaştığımızda kendisine nasıl hesap vereceğimin kaygısını yaşıyorum şimdiden. Onun bulunduğu şartlarda verdiği mücadeleyi bizim bulunduğumuz şartlardaki mücadelemizi teraziye koyduğum zaman, onun bulunduğu kefe hep yukarda duruyor.

Fehmi Erbaş

CUMHURİYETİN ÇOCUKLARI

’94 yılıydı. Önderlik Sahası’na geçişimizin ikinci günüydü. Saat yedi buçuk sularıydı ve biz üst katta oturuyorduk.

Orada bulunan yüzlerce arkadaş, gelen arabanın Başkan olup olmadığını bakmadan anlayacak kadar, duyarlılık kazanmışlardı. Sürekli olarak beklendiği için, arabanın duruşundan dahi Başkan’ın gelip gelmediğini anlayabiliyorlardı. Önceleri şaşırmıştım, ama sonrasında aynı durumun bende de geliştiğini farkettim. Ona duyduğumuz ihtiyacın, sevginin doğal bir sonucuydu. Fakat o gün bunu ayırtedebilecek konumda değildim.

O sabah, bir araba çakılların döşendiği yoldan hızlı bir viraj yapıp, durdu. Dört kapısı birden çarptığında herkes, ayaklandı. Herkeste büyük bir sevinç vardı ve bir ağızdan “Önderlik geldi! Önderlik geldi!” deniliyordu. Gerçekten şaşırmıştım. Ben de ne olduğunu anlayamadan, pencereye koşanlarla birlikte koştum. Başkan’ı ilk kez arabadan çıkarken gördüm, ancak alnından yukarısını görebilmiştim.

O’nun gelişiyle kampı büyük bir heyecan ve

telaş sardı. Ortamı saran bu hava, ilkin biraz garipsemiştim.

En kısa zamanda, okul hazırlandı. Çözümleme saatine kadar etrafı toparladık. Hazırlıklar bittikten birkaç dakika sonra içeri girip onun gelmesini beklemeye koyulduk. Sessizce oturuyoruz. Kimseden çıt çıkmıyor. Bana acı bir çığlık gibi gelen "Şiarbın" komutuyla kendimi ayakta buldum. Sırtım kapıya, yüzüm divana dönüktü.

Önderlik geldi, ayağında terlik vardı. Ayaklarını sürte sürte geldiğinden, terlikleri kulakları tırmalayan bir ses çıkarıyordu. Heyecanla O'nun geleceği tarafa bakıyor, ama O'nu göremiyordum. Nihayet okula girdi. Başkan'ın buyrun demesinin ardından, ses çıkarmamaya özen göstererek oturduk. Hepimizin gözü Başkan'daydı. O gün Başkan, giyinişi ve yüz ifadesiyle gözlerimizi kamaştırıyordu. Yüzlerce insan, söyleyeceklerini dinlemeyi bekliyorduk!

Konuşmasına başlamadan beş dakika önce, okulu bir ucundan diğer bir ucuna, küçük küçük adımlarla arşınlıyor; arada bir de attığı adımlarını sayıyor gibi kafasını hafiften eğiyor ve parmak uçlarına bakıp, dudaklarını oynatıyordu. O, öyle gidip gelirken, tüm kafalar da büyük bir merakla

O'nunla birlikte bir o yana bir bu yana çevriliyordu. Kalp atışlarım, sessizlik eşliğinde daha da hızlanıyor; yanımdakinin fısıldayan sözleri, o esnada fırtınaya dönüşüyordu. Söyleyeceği, ilk şeyin ne olacağına olan merakımla yaşanmamış özlemin kıpırtısı, içimde giderek

büyüyordu. Hafifçe kafasını kaldırıp hepimize tek tek baktı.

Önderlik, çözümleme esnasında tek tek yapıyı süzer, çözümlenin yoğunluğunu taşırmaya çalışır. Fakat öylesi anlarda istisnasız her arkadaş, Önderliğin direkt kendisine baktığını düşünür. Oysa Önderlik tek bir kişide somutlaştırmaz bakışlarını. Sadece yoğunluğu bakışlarına da yansıdığı için hemen hemen hepimiz aynı şeyi düşünürdük. O gün de aynı duyguya kapılmıştım.

Başkan, hepimizi ayrı ayrı süzüyormuş gibi bakışlarını üzerimizde gezdirmiş ve kafasını çevirip, "Cumhuriyetin çocukları!" diyerek söze başlamıştı."Bu gün 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı..." dedi ve oligarşik cumhuriyetin, üzerimizdeki etkilerini çok kapsamlı bir biçimde çözümledi.

Yönetim düzeyinde yer alanlarla yoğun diyaloglar yaptı. Çözümleme sekiz saat sürdü ve hiç ara vermedi. O gün üzerinden yıllar da geçse, hiç eskimeyecek; sürekli canlı kalacak anlardan ilkini yaşadım. O'nun bana söylediği her şey, çok güzel ve gizemli geliyordu. Fakat derinliğine fazla anlayamıyordum. Ancak ilk olarak; ne kadar güzel, uzun ve derin konuşuyor demiştim. Söylediklerine yüklediği anlam derinliğinden ise, henüz habersizdim, anlayamıyordum.

O'na farklı anlamlar yüklüyor ve ona göre değerlendiriyordum. Hatta bizim dışımızdaymış gibi algılıyordum. İnsan olarak kendimizden çok uzak ele alıyor ve o nedenle gülmez, konuşmaz ve

doğal davranışlarda bulunamaz diye düşünüyordum. Ancak öyle olmadığını, Akademi sürecinde daha iyi anladım. O'nu tanıdıkça kendime daha yakın hissediyordum.

Kısa bir süre sonra Ayfer Arkadaş ile birlikte mutfakçı olduk. Önderlik, yanımıza gelip bizimle konuştu. Ayfer'e, "Kemalizm, seni mahvetmiş!..." diye başlayan, uzun bir çözümleme yaparak, eleştirdi. Kendisine söylenenler karşısında çok heyecanlanan Ayfer "Doğrudur Başkanım" diyeceğine, "Doğrudur Başbakanım" dedi. Önderlik, kahkahayı bastı ve "Bak gördün mü? Ben, sana defalarca Kemalizm'in etkisindesin olduğunu söyledim. Ama sen şimdi kendin de etkisinde olduğunu ispatladın" diyerek gülmesini sürdürdü.

Önderliği, bazı kalıplar içinde değerlendirdiğim için ve sürekli ilişkilerinde resmi olduğunu düşündüğümden, doğal ve rahat tavırlarının, hatta çocuksu yönlerinin olabileceği aklıma dahi gelmiyordu. Fakat O'nunla yaşadıkça, bu yönlerini daha iyi gördüm. O, resmi olduğu kadar da paylaşımcıdır. En küçük ayrıntıları bile paylaşır. O'na çok erken bir süreçte güven duymamın nedenlerinden bir tanesi de bu özelliğiydi.

Yeniydik. Örgütün yaşadığı birçok sorunun bilincinde bile değildim. Çok parlak ve çok çözümleyici fikirlerim de yoktu. Fakat Önderlik benimle diyalog geliştirdiğinde, örgütün en ciddi sorunlarını karşısında yeni katılmış, tecrübesiz,

amatör biri gibi değil de, çok güçlü, her yönüyle muhatap alınabilecek bir kişilikle tartışıyormuş gibi yaklaşıyordu. Kişiyi bütün sorunlara ortak ediyor ve kendisiyle eşit görüyordu. Aynı düzeydeymişsiniz ya da görüşleriniz çok çözümleyiciymiş gibi muhatap alıyordu.

Örgüt, birey sorunlarını tartışıyor, paylaşıyor ve insana görüşlerinin değerli olduğunu, boş düşünmediğini hissettiriyordu. Değer verilecek yanlarını gördüğünde ise, müthiş bir güven ve sorumluluk duygusunu geliştiriyordu.

Kadının İddiasını Geliştirin

O süreçte YAJK tartışmaları, yeni yeni gelişiyordu. Akademiye de Avrupa'dan, Türkiye'den ve ülkenin çeşitli alanlarında faaliyet yürüten bayan arkadaşlar da gelmişlerdi. Önderlik, bu bileşimle kadın hareketini geliştirmeye dönük önemli tartışmalar yürütüyordu. Kadın Özgürlük Çalışmaları doğum sancıları çekiyordu ve henüz tartışma düzeyindeydi. Diğer arkadaşlara oranla daha yeni olduğum için her şeyi hayretle karşılıyordum. Geldiğim toplumsal gerçeklikte kadına atfedilen rol ile O'un kadına yaklaşımlarını karşılaştırıyordum. Karşılaştırdıkça da Başkan'ın söyledikleri ışığında kendimle buluşmayı yakalamayana kadar, kendim olarak yaşamayacağım sonucuna varıyordum yavaş yavaş.

O’nun anlatımlarıyla kadın olarak her çağda vardım, andaydım ve varolacaktım. Her ne kadar reddederek gelmiş olsak da kadın olarak kafamızda cins gerçekliğimize dair edindiğimiz önyargılar da söz konusuydu. Bu ön yargılardan bağımsız olarak tartışmalara katılamıyordum. Birçok bayan arkadaşın durumu da benimkinden farklı değildi.

Bu yaklaşımlarımızı da görmesine rağmen O, büyük bir ısrarla ezilmiş, horlanmış, muhatap alınmamış ve siyasette yer almamış kadının öncülük misyonunu bizimle tartışıyor ve tartıştırıyordu. İlik etapta bunu, kuşkuyla karşılıyordum. Şimdi o anki düşüncelerimi hatırladıkça gülüyorum. O zamanlar, acaba gerçekten anlattığı gibi miyiz, bunu başarabilir miyiz diye soruyordum. Toplumsal gerçekliğin üzerimizdeki etkilerini, yarattığı ön yargıları kırıp katılmak, hayli zor geliyordu. Bu yüzden de kendimi sorgularken bazen çok zorlanıyor ve O’nun bu konudaki yoğunlaşmalarını olağanüstü buluyor ve hayretler izliyordum. O süreçte, “Kadının hırsını ve iddiasını geliştirin” diyordu. Erkek egemenliğini ayrıntılarıyla ele alıyor ve ülkede erkeğin yaklaşımlarıyla karşılaşmış arkadaşlarla birlikte çözümlüyordu. Bir seferinde kadın-erkek gerçeğini çözümlerken genel ve özel eve dair; “Bu iki ev arasında çok fazla bir fark yok. Genelevde bin tane Haso var, özel evde de bir tane var. Kadın açsından değişen bir şey yok” değerlendirmesini yapmıştı. İlk başlarda buna da fazla anlam vermemiştim. Zamanla kullanılan

kavramların ne anlama geldiğini öğrendikçe, bunu hangi anlamda kullandığını daha iyi anladım.

Beni İzleyin

Eğitim devresinden sonra ‘95 yılında yoğunlaşmaya gittim. Eve gittiğimizde Önderlik, “En çok yapmanız gereken, beni yaşamda izlemektir” dedi. Ama biz O’nu her an takibe almış, sürekli dışarı çıkıp bir şeyler, yapmasını bekliyorduk. Böylelikle Önderliği izleyerek tanıma ve birşeyler öğrenme şansımız olur diyorduk. Zamanla bu, öyle bir hal aldı ki; artık Önderlik korkumuzdan bahçeye bile çıkamaz olmuştu. Çıktığı zaman da hepimiz, pencereye koşardık. Bir gün Önderlik, dayanamayarak; “Beni izleyin diyorum, ama 24 saat takip edin demiyorum” dedi.

Bir gün öğleden sonra Önderlik, uyumuştu. Uyandığını fark ettik ve üç ark pencereden onun rahatsız olmayacağı bir şekilde beklemeye başladık. Kendimizce Başkan’ın bahçede nasıl dolaştığını, çiçekleri nasıl kokladığını, onlarla nasıl konuşup, nasıl baktığını izleyecektik. O’nun nasıl yaşadığını, ayrıntılarıyla merak ediyorduk. Dedektifler gibi yine kendisinin peşinde olduğumuzu, Başkan da fark etmişti. Ama hissettirmemeye çalışıyordu.

Önderlik, havuzun bir tarafından diğer tarafına atladı. Önderliğin bu kadar ani atlaması, üçümüzü şoke etti ve düşeceğinden duyduğumuz

endişenin etkisiyle çığlık atmıştık. Ama Önderlik, bunu hiç duymamış gibi davranmaya devam ediyordu. Ara sıra etrafına bakınıyordu, o esnada pencereden kendisini izleyen gözlerimizle karşılaştı. Sonra bize seslenerek, "Dılar gelsin" dedi. Dılar, gittikten bir süre sonra Dılar'ı güneşin altında bekleterek, kendisi de kamelyaya geçip dolaşmaya başladı. Dılar'a "Sen buradan ayrılmayacaksın. Yarın sabaha kadar nöbet tutacaksın" dedi. Dılar'ın havuzun kenarına küskünler gibi beklemesi, bizleri daha da meraklandırdı. Aramızda tartışarak Önderlik kızsa da gidip Dılar'a ne olduğunu sormaya karar verdik ve gidip sorduk da.

Aynı gün bir fare havuzun içine girdi. Kedi fareyi fark edince o da havuzun içine atladı. Başkan da kedinin fareyi yakalamasını havuzun diğer tarafına geçerek engelledi. Fare ile kedi karşılıklı duruyordu. Fareyi çıkarmak mümkün olmadığı gibi kediyi çıkarmak da büyük bir meseleydi. Kediyi çıkarmak için havuzun içine girmek gerekiyordu. Kedi fareyi yemesin diye nöbet tuttuk. Bizler biraz bekledikten sonra Önderlik gelip, önce bizlere sonra kedi ile fareye baktı; "Ben olmasam bu kedi bu fareyi yemişti. Bu sizin gerçeğinize benziyor. Siz de bu fare gibi hep bir hendektesiniz, düşman hep tepenizde. Ben olmasam düşman sizi çoktan yemişti. Ben nasıl bu fareyi, bu kediden koruyorsam; sizi de düşmanınızdan öyle koruyorum" dedi.

Akşama kadar, kedinin fareyi avlamaması için

bekledik. Sonunda bir arkadaş, dayamayıp havuza girdi. Fareyi çıkartıp, getirdi. Kedinin fareyi yememesi için fareyi, evdeki depoya sakladık. Ertesi gün, fare ortalıkta kaybolmuştu. Ne olduğunu anlayamadık, ama Önderliğe fareyi kediye yedirmediğimizi söyledik.

Arkadaşlarını Seven Birisi Değil mi?

O, bize birbirimizi severek birlikte yaşamayı öğretiyordu. Gerçek paylaşıma ve gerçek sevgiye dair bizdeki özü ortaya çıkarmaya çalışıyordu. Bunu, salt sözlerle değil, daha çok yaklaşımlarıyla yapıyordu.

Yoğunlaşma grubumuzda hepimizi çok zorlayan bir arkadaş vardı. Ev yaşayışına ilişkin kurallara fazla gelemeyen bir arkadaştı. Onu yapıcı tarzda eleştirmediğimiz gibi fazla yardımcı da olamıyorduk. Bizim yaklaşımlarımızdaki yetersizlikten dolayı da arkadaş, bunalıyordu. Önderlik bunu fark ettiğinde, o arkadaş hakkındaki düşüncelerimizi, nasıl yaklaştığımızı sordu. Ama arkadaşın neden böyle davrandığını bizimle tartışmadı. Bir gün hepimiz toplu otururken Önderlik, o arkadaşı çağırıp yanına oturttu. Hepimize tek tek bakarak;

-Bu arkadaşın saçları ne güzel değil mi? diye sordu. “Doğru Başkanım” diyerek onayladık. Önderlik, tekrardan;

-Ne kadar güzel bir arkadaş değil mi? dedi. Biz

de, “Evet Başkanım” dedik. Bu kez de;

-Önderliği de anlıyor ve seviyor değil mi? diye sordu Önderlik. Yine onayladık. Önderliğin arkadaş üzerine sorduğu her soruyu, olumlu anlamda onayladık. Önderlik ne sorduysa, hepsine de “Evet Başkan’ım” diyorduk. Önderlik devamla;

-Her halde dürüst, bağlı, arkadaşlarını seven birisi ve çok gelişecek değil mi? diye sordu ve biz bu soruyu da onayladık.

Tabii Başkan’ın o günkü yaklaşımları, bir insanı ele alış ve yaklaşım biçimimizin nasıl olduğu üzerine bir sorgulama yarattı. Biz eleştirip bir kenara atıyorduk, ama Önderlik, öyle yapmadı. Hepimizin içinde, o arkadaşın olumlu özelliklerinin hepsini tek tek saydı ve bize de onaylattı. Son olarak da;

-İnsan, bu arkadaşı sevebilir değil mi? dedi.

-Doğrudur Başkanım” dedik ve Başkan’ın söylediklerini onaylayarak, o arkadaşa karşı sorumluluk duyacağımızı garantilemiş olduk. Başkan’ın yaklaşımından sonra hepimiz, onun için seferber olduk. Başkan, bize kadın olarak birbirimize karşı duyarlı yaklaşmamız gerektiğini öğretti. Yüreğimizde ve beynimize cinsimize karşı sevgi tohumlarını ekmeye çalışırken, beyin-yürek ve dil birliğinin gücüyle özgürleşme tutkularımızı geliştiriyordu. Ve bu, kadın olarak bizlere kendi cinsimizi yüceltmeyi öğretirken, aynı şekilde erkeği de çözümlememizi sağlıyordu. O zamana kadar birbirimize yaklaşımlarımız, çok yüzeyseldi.

Mesela Başkan, kadın sevgisi üzerine salt

teorik anlamda çözümleme yaparak yetinmedi. Çok doğal bir yaklaşımla, bunu bize onaylattı ve bizi kendi yaklaşımlarımız ile karşı karşıya getirdi. Hatta öyle ki, Başkan'ın yaklaşımlarından sonra hem bizim o arkadaşa yaklaşımımız hem de o arkadaşın yaşama katılım düzeyi değişti. Devre boyunca en çok sevilen arkadaş oldu. Yoğunlaşma devrelerinde çok güçlü sevgi bağlarının gelişmesi, Başkan'ın çabaları sonucunda gerçekleşiyordu.

İnsanları Getirmek İstediğimiz Düzey Budur

Yoğunlaşma günlerimiz; acısı, tatlısı ve O'nun can veren büyük yaşam gücünün akışkanlığıyla, yaşanmamışlıkların yüreğimizdeki kıpırdanışları eşliğinde nehirler gibi akıyordu.

15 Ağustos'un yaklaştığı günlerde, bir ziyafet hazırlayıp, Önderliğe tekmil vermeyi ve kendisiyle yemek yemek istediğimizi söylemeyi kararlaştırdık. Başkan, bizimle 15 Ağustos'a ilişkin herhangi bir tartışma yürütmemişti. Bizimle tartışmaması, hem düşündürmüş hem de bizi kendisine nasıl söyleyelim arayışına götürmüştü. Başkan'ın yok demeyeceği bir anı kollamaya çalışıyorduk. Bunun telaşı davranışlarımıza yansıyordu. Sanırım Önderlik de kendisine bir şeyler söylemek istediğimizi anlamıştı. Çünkü çoğu zaman insanlardaki beklentiyi fark eder, ama bunun hakkında konuşmaz, karşısındakinin reflekslerini gözlemlerdi.

Bir sabah, Başkan henüz uyanmamıştı. Bir kağıda, “Yaşasın 15 Ağustos” yazıp odasına bıraktık. Başkan, uyandıktan sonra elini yüzünü yıkamak için banyoya gidip döndü. Kahvaltısını götüren arkadaşa, garip garip bakmış. Görevli arkadaş, bize bunu heyecanla anlattığında. hepimiz ‘Kesin notumuzu okuduğu içindir’ dedik. Ancak öğleye kadar da Başkan farklı bir refleks göstermemişti. Ayrıca neler düşündüğünü anlamakta zorlanıyorduk. Çünkü Başkan, hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi davranıyordu. Bunu, “15 Ağustosla ilgili planımızın suya düştü” biçiminde yorumladık. Gerçi biz de birlikte yaşadığımız halde gidip söylememiş, küçük burjuvaca bir yaklaşımla kendisine not yazmıştık. Öğleye kadar öyle geçti. Yemeği hazırlayıp gittiğimizde Önderlik,

-Ne var heval, diye sordu. Zorlanarak da olsa,

-Başkanım bu gün 15 ağustos, Önderlikle toplu yemek yemek istiyoruz, demeyi başarabildik. Önderlik,

-Tamam, madem hazırlamışsınız getirin birlikte yiyelim dedi.

O’nun yemek davetimizi kabul etmesi, bizleri çok sevindirmişti. Hemen zaman kaybetmeden, sofrayı kurmak için bahçenin en güzel bölümünde yer bakındık. Asmalarının altı hem gölgelik hem de sofra kurmaya çok uygundu. Tüm arkadaşlar, yavaş yavaş yemek masasını hazırladığımız yöne doğru gelmeye başladılar. Ve günün büyük davetlisi, Başkan da evin kapısından çıkıp ağır

adımlarla ve gülümseyen yüzüyle bizlerin olduğu yöne doğru gelmeye başladı. Sol elinin baş parmağına, her zamanki gibi kırmızı tespihini iki üç kere dolamıştı. Hava çok güzeldi, onun gelişiyle daha da güzel bir hal aldı.

Yemeğe oturur oturmaz, çeşit çeşit yemeklerin dizildiği masaya asma ağacından bir kertenkele düştü. Başkan, kertenkeleyi görür görmez heyecanla,

-"Yakalayın. Elle tutun yakalayın" deyince kertenkeleyi yakalamak için hep birlikte hareketlendik. Masanın çevresinde koşuşturuyor, birbirimize çarpıyorduk. Eeh biraz da korktuğumuzdan, kesik kesik çığlıklar atıyorduk. Başkan da bu koşuşturmanın sonu ne olacak diye, bizlerin yarattığı karmaşayı merakla izliyordu. Fakat biz, kertenkeleyi gerçek anlamda yakalamak istemiyorduk. Çünkü hepimiz kertenkeleden korkuyor ve tiksiniyorduk. Koşuşturma esnasında bir arkadaş, tam kertenkeleye basacakken Önderlik,

-Basma onu yakala, dedi ve ardından arkadaşı hayvanı yakalamaya teşvik etmek için "Tuttu, tuttu, ha tuttu" diyerek tahrik etmeye çalışıyordu. Önderlik, ürktüğümüzü görünce içimizden bir arkadaşı cesaretlendirip heyecanla,

-Siz yapamazsınız o, yapar. Bakın yakaladı! Yakaladı!.. diyordu.

O arkadaş da en az bizim kadar korkuyor olmasına karşın, Başkan'ın tezahüratlarıyla kertenkeleyi yakalayıp, ellerinin arasına aldı. Sonra

da kertenkeleyi getirip, Önderliğe doğru uzattı.

Önderlik, kertenkeleyi eline alarak, çok duygulu bir ses tonuyla; “Acaba bunun dünyasını bilen var mı” diye sordu. Soruyu biraz garipsediğimizden birbirimize baktık. Verecek cevap bulamıyorduk. Kertenkelenin bir dünyası olup olmadığını nereden bilecektik ki? Ne bir kertenkelenin dünyasını çözecek kadar geniş ufkumuz, ne da uzaktan da olsa onu izlemeye cesaretimiz vardı. O ana kadar bırakalım kertenkelenin dünyasının olup olmadığını düşünmeyi, birkaç dakika öncesine kadar o hayvancıktan tiksiniyorduk. Başkan, tekrar sorunca biz de; “Herhalde vardır, Başkanım” dedik. Başkan, yeni bir soruyla bizleri tekrar şaşırttı;

-Acaba bu hayvan, şimdi özgür mü? dedi. Bir arkadaş;

-Kendi sınırları içerisinde o da özgürdür, Başkanım, dedi.

-Şu an elimizde özgür değil, ama biz onu bıraktık mı özgürdür. Çünkü onun kendisine ait bir yaşam sistemi var. Kural ve kanunlarına göre; doğanın kuralları içerisinde kendi kurallarına göre yaşıyor. İşte bizim insanları getirmek istediğimiz düzey budur” diyerek uygarlığın yol açtığı ekolojik dengesizliği, hayvanların uğradıkları zararları anlattı.

Başkan’ın bu yaklaşımı ve kertenkeleye ilişkin diyalogu, o günden sonra hayvanların dünyalarına karşı ilgi ve merak geliştirdi. İlginçtir, bugün de bir karıncayı, bir kelebeği ya da bir sivrisineği

gördüğümde ilk aklıma gelen, ‘acaba hissedebiliyor mu?’ sorusu oluyor...

Atatürk’le İlginç Benzerlik

O’nun kaldığı balkonun tam pencereye bakan yerde, “Akşam sefası” diye bir çiçek vardı. Bu çiçek, akşama doğru açıyordu. O zaman bahçeyle ben ilgileniyordum. Fakat bahçeyle ilk kez bu denli yakından ilgilendiğim için her çiçeğin adını bilmiyordum. Akşam sefası da ismini bilmediğim çiçekler arasındaydı. Bir gün Önderlik, bu çiçeğin adını sordu. Bilmediğim halde Başkan’ın sorusunu cevapsız bırakmamak için heyecanla, “Gece sefası” olduğunu söyledim. Önderlik bu sefer de isminin neden gece sefası olduğunu sormuştu. İçimden ‘Keşke çiçeklerden anlayan bir arkadaş gelse de beni bu durumdan kurtarsa’ diye dua ediyordum. İsmi alma nedenini tam olarak bilmeme rağmen, gece açıldığını hatırlayarak, aceleyle açış saatlerinden dolayı bu ismi aldığını söyledim. Başkan biraz düşündükten sonra; “Kesin bu da eğlence kültürünün bir simgesidir. Hani eğlenceler gece olur ya, oradan kalmadır” dedi.

Akşam sefasının hemen yanında, başka bir çiçek daha vardı. Ben, onun da adını hatırlamıyordum. Fakat, Atatürk’ün de o çiçeği çok sevdiği anlatılmıştı. Bahçenin o bölümüne Şergeş arkadaş, bakıyordu. Şergeş’e “Bu çiçeğin adı nedir” diye sorduğunda, Şergeş de “Atatürk çiçeği.

Atatürk'ün de yaşadığı yerde o çiçekten çok varmış," diyerek cevap verdi. Bu cevap ardından, Önderlik uzun uzun baktıktan sonra "Hay Allah, ilginç bir benzerlik. Atatürk bayağı zevkli biriymiş..." dedi.

Önderlik bahçede, sadece güllerin olduğu bölümde her sabah mutlaka BBC haberlerini dinlerdi. Gülleri tek tek kontrol eder, koklardı. Hiç koparmazdı. Biz, bazen koparıp kendisine verdiğimizde de kızıyordu. Çiçekler, tam solmadan değiştirilince çok kızıyor, "Ne yaptınız çiçeklerime. Bahçemi mahvettiniz" diyordu. O yüzden ne olursa olsun bahçeye, çocuklara bakar gibi bakmayı ihmal etmiyorduk.

Başkan'ın dolunaylı gecelerde, bizlere evrende neler olup bittiğini sorması, birçok konuda olduğu gibi evrene ilişkinde yoğunlaşmamızı sağlıyordu.

Ben Nasıl Yapmışım

Önderlik, bazen yaramaz çocuklar gibi davranırdı. Bir gün siyah pijamasının üzerine beyaz atletini giymişti. Atleti çok uzun olduğu için dizlerine kadar iniyordu. Atletin üzerine, bir de tişört giymişti. Tişörtün ön tarafını eline almış, göbeğinin üzerinde tutuyordu. Tişörtün içini de üzüm, salatalık, erik ve şeftaliyle doldurmuştu.

Tişörtü yeni almıştık. Erik lekesinin izi kalmıştı. Defalarca yıkandığı halde, leke çıkmadı. Önderlik de o tişörtünü, çok seviyordu. Bir gün o

tişörtü eline alarak, oturduğumuz odaya geldi. Tişörtü göstererek; “Bunu kim böyle yapmış” dediğinde önce şaşırdık. Önderlik, bunu yine farklı bir amaçla, bizi denemek için mi yapıyor diye düşünüyorduk. Önderlik, tekrar sorunca bir arkadaş, hem şaşkınlık hem de heyecanla, “Başkanım Önderlik yapmıştı” deyince Başkan, “Ben nasıl böyle yapmış olabilirim” diyerek verilen cevabı garip bulmuşçasına bizlere baktı. Arkadaş da Başkan’ı kendisinin yaptığına dair ikna etmek için ayrıntılı olarak anlatmaya başladı. Soluk almadan,“...Başkan elini karnının üzerine koydu, siyah üzümleri böyle yaptı, şöyle yaptı, üzüm suyu böyle iz bıraktı” diyordu. Arkadaş, konuşmasını bitirdiğinde Önderlik, “Yaa, neyse, bir şey olmaz” dedi.

Tüm ihtiyaçlarını, kimseye ihtiyaç duymadan kendisi karşılıyordu. Bazen kendisine yardımcı olmak için ısrar ederdik. Fakat Önderlik, kabul etmezdi. Önderlik, elbiselerini yıkadıktan sonra kurutmak için kaloriferin üzerine sererdi. Bazen Önderlik elbiselerini serdikten sonra O’nun yıkadığı elbiseleri tekrardan yıkar ve fark etmemesi için kaloriferin üzerine ya da elbise astığı şeride eskisi gibi asardık. Bazen bizi elbiseleri alırken yakalardı. Biz, elbiseleri elimizden almaması için uzak dururduk, Başkan da elini uzatarak; “Temizdir, ben yeni yıkamıştım. Onları nereye götürüyorsunuz” diyerek kızardı. Fakat biz, yine de götürüp yıkardık. Elbiselerini yıkadığımızı anladığında ya da gördüğünde bizlere bakıp,

“Kendilerini beğenmişler” derdi.

Kadın İsterse Yapamayacağı Şey Yoktur

Yaşamımızın her ayrıntısıyla ilgileniyordu. Bizlere yeni bir şekil vermeye çalışıyordu; özgürlüğün diliyle. Oturuşumuzdan, kalkışımıza, yürüyüşümüze kadar herşeyimizle ilgileniyordu. Bizlerde gelişmeler görünce de heyecanlanırdı.

Başkan, yaratarak yücelttiği kadın karşısında çok etkileniyor, hatta bu heyecanını çoğu zaman gizlemeyerek paylaşıyordu. O birkaç günlüğüne gittiğinde, tarif edemediğimiz bir özlemle O’nu arardık.

Mesela Önderlik sahasından MED TV’ye Dersim adlı birisi gitmişti. Bir gün Başkan, kendisini MED TV’de haberleri sunarken izlediğinde, koşarak nefes nefese yanımıza geldi ve;

-Dersim’i gördünüz mü? dedi heyecanla.

-İzledik Başkanım dedik.

-Nasıl buldunuz, çok iyiydi değil mi?” diyerek görüşlerimizi aldı.

Emek verip, başka alanlara gönderdiği arkadaşların gelişme düzeylerini görünce etkileniyordu. Bir arkadaşın güçlü konuştuğunu gördüğünde, ya da olumlu bir pratiğin sahibi olduğunu öğrendiğinde, hakkında olumlu değerlendirmeler duyduğunda, çok heyecanlanır ve bu heyecanını mutlaka paylaşırdı.

Ev sürecinde, birçok şeyi O'nun teşvikiyle öğreniyorduk. Önderliğin yarattığı heyecan, özgüven bizlerde,"Benim yapamayacağım bir şey yoktur" deme kararlılığını geliştiriyordu. Önderlik de birşeyler aldığımızı, ilgili yaklaştığımızı görünce, sevinip, çok mutlu olurdu. Yine böylesi bir günde sohbet arasında "Kadın bir şey yapmak isterse, yapamayacağı bir şey yoktur" dedi. Kadının en ufak bir başarısı ve gelişimi onu büyülüyordu. Kadının yaşadığı başarıyla onu hissediyor, mutlu oluyordu.

İşte böylesi duyguları çok yoğun yaşadığı o anda, "Siz bu emeğe gerçekten cevap olursanız, bazı ufak tefek hatalarınız olsa da, ben yine sizi sonuna kadar desteklerim. Size yardımcı olurum. Yok eğer öyle önemsemezseniz, kendinize göre yaklaşırsanız o zaman ben de elimin tersi ile sizi iterim. Sizi hiç tanımamış, sizi hiç görmemiş, sizinle hiç ilgilenmemiş sayarım kendimi. Hiç sormam bile.." diyordu.

Önderlik, her yoğunlaşma devresinde bir önceki devrede yaşanan yetersizlikleri, tamamlamaya çalışırdı. Çizdiği insanlık tablosuna her yoğunlaşma devresi ile yeni bir renk ekliyordu. Bizim devrede de aynı yöntemi kullandı. Sık sık, "Bu devreyi de bir düzeye kadar getirdik, bundan sonrasını sizden sonraki devre ile tamamlayacağız" diyordu. O'nun bakış açısında "son" diye bir kavram yoktu. Sona ermiş gibi görünen herşey, aslında yeni adımların başlangıcı oluyordu. Durağan değildi; bizim devre ile bir önceki

devrenin eksik bıraktığı noktalar tamamlanmaya çalışıldı. Bizim eksik bıraktıklarımızda bir sonraki devre aracılığıyla giderilmeye çalışılacaktı. Ve mutlaka o devrede de tespit edilen eksiklikler olacaktı. Sanatın önüne sınırlar konulamayacağını hepimiz biliriz. Önderlik, yoğunlaşma devrelerinde sanat inceliğinde kadını yaratıyordu ve bu yaratımda da sınır yoktu.

Bir önceki devrede yaşananları ayrıntılarıyla öğrenmiştik, kendi yoğunlaşmalarımızı ve ulaştığımız sonuçları da öbür devreye katılacak olan arkadaşlara aktardık. Devreden sonra katıldığımız faaliyetlerde de, Önderlikle karşılaştığımız zamanlar, yoğunlaşma devrelerine ilişkin tartışmalar yürütüyorduk.

Örneğin Halep'te çalışmalardayken Önderlik her gelişinde, bizlere mutlaka kendi yoğunlaşmalarını aktarıyordu. Hangi noktaların derinleştirilmesi gerektiğine yönelik, görüşlerimizi alıyordu. Benim çok ilginç dogmalarım ve katı tavırlarım vardı. Önderlik de bunu biliyordu ve bu yönlerimi kırmak için benimle yoğun bir mücadele içerisindeydi. İlk süreçlerde çok zorlandım. Önderlik, dogmaya kaçan katı yönlerimin kırılması için mücadele ediyor, ben de bu yönlerin kırılmaması için bilinç dışı bir direnç sergiliyordum. Bu noktada uzun soluklu bir mücadele yürüttük. Önderlik, mücadele ederken farklı farklı yöntemler kullanıyordu. Hem eleştiriyor hem de bu özellikleri değiştirmemin sırlarını vererek yardımcı oluyordu. Salt iradeyi

zorlayıp, bastırarak değil; bireye kavratarak, tartışarak gelişim kaydettiriyordu. Bu yaklaşımlarımdan dolayı bir seferinde benimle on beş gün boyunca konuşmadı. Selam bile vermiyordu.

Örneğin aynı ortamda bulunsak dahi bazen, bana söyleyeceklerini başka bir arkadaşa söylüyor, ondan aktarmasını istiyordu. Ev sürecinde en fazla yoğunlaştığım dönemdi. Önderlik, bendeki kendine göreliği kırmak için böyle bir yönteme başvurdu. Önderliğin kazandırmak istediği bir düzey ve yoğunluk vardı. Fakat ben, daha çok kendime göre yaklaşıp bazı noktalarda inat ettiğim için gelişim kaydetmede zorlanıyordum. Önderliğin konuşmama tavrını aldığı süreçte, gidip kendisiyle tartışmayı düşünüyor, daha sonra bu düşünceden hemen vazgeçiyordum. Önderliğin böyle bir karar almasında, mutlaka belirgin bir neden vardır diye düşünüyordum. Bu da beni, daha çok yoğunlaşmaya sevk ediyordu. Önderlik, kişiliklerimizi tahlil ettiği için hangi yöntemi, ne zaman kullanacağını çok iyi ayarlıyor ve kesinlikle sonuç alıyordu.

O'nun gelişimim önünde engel olan bu yönlerimi değiştirmek isteminden kolay kolay vazgeçmeyeceğini biliyordum. Çünkü O, bir şeyi kafasına koydu mu kolay kolay vazgeçmiyordu. Bir de Önderlik ne yaparsa yapsın, kendisine güveniyordum. Nasıl olsa Önderlik zorlandığımı biliyor ve O'nun yanındayım, yoğunlaşıp sonuç çıkaracağım diyordum. Fakat herşeye karşı böyle

bir tavırla ile karşı karşıya olmak, tarif edemeyeceğim kadar etkiliyordu. O süreçte, Önderlik tavrını devam ettirirse devreden çıkmayı önermeyi kararlaştırmıştım. Belli bir aradan sonra Önderliğin tavrında farklılıklar oldu. Tartışmaları yoğunlaştırdı.

Bir seferinde de ortama karşı duyarsızlığından dolayı, başka bir arkadaşa karşı tavır koymuştu. O süreçte, yaşadığımız ortamı çok fazla anlayabilecek ve değerlendirebilecek bir bakış açımız yoktu. Kendimize göreliklerimiz de biraz ondan kaynaklanıyordu. Her birimizin geldiği bir sınıf gerçekliği var, o sınıf gerçekliğinin verdiği bir rahatlıkla yaklaşıyorduk. Önderliğin koyduğu tavırlar da eğitimin bir parçasıydı. Özelikle de yaşamı doğru anlamaya ve anlamlandırmaya yönelikti. Bir arkadaş da hem Akademi'de hem de evde sürekli olarak kendisine olan güvensizliğinden dem vuruyordu. Önderlik bir gün, "Kadındaki bu güvensizlik, kurnazlığının bir parçasıdır. İkide bir kendime güvenmiyorum derken, daha fazla ilgi almak istiyorsunuz.

Önderlikten, daha fazla ilgi almak istemeniz, kadın kurnazlığının bir parçasıdır" dedi. Önderlik daha çok yaptığı tartışma ve diyaloglarla genel anlamda bizlere, özelde ise o arkadaşa kavratmaya çalışıyordu. İradeli olma, güven kazanma, bilinçlenme sürekli tartıştığımız konulardı. Günlük olarak en temel yoğunlaşmalarımızdı.

Her arkadaşın şahsında temel bir yanı gündemleştirip, derinleştiriyordu. Her birimizin

farklı farklı güçsüz yanları vardı. Önderlik, içimize gömdüğümüz, fakat esasta bize çıkış yaptıracak noktaları tespit ederek, yoğunlaştırıyordu. Eğer bir konuda iddialıysak ya da kendi ihtiyaçlarımızı tespit edebiliyorsak ve buna denk bir duruş, tarz kazanmamışsak çok öfkelenirdi. Bu konuda çok yardımcı oluyordu ve ilgileniyordu. Tüm çabalara rağmen bizlerde iddiasızlık gördüğünde, çok öfkelenirdi. Örneğin bendeki iddiasızlığa çok kızıyor ve bana sürekli "Aslında çok gücün var, ama iddialı değilsin. İddianı güçlendir" diyordu.

Bizim, birbirimizi sevme sorunumuz vardı. Geliştirmeyen çatışmalara çok rahatlıkla girebiliyorduk. Kendi şahsımızda, erkek egemenlikli sistemin yarattığı gerçeklikle yüzleşmek istemiyorduk. Kadında oluşturduğu önyargıları, kadının yaşadığı güvensizliği, sevgisizliği, saygısızlığı, onun dünyasında kendini güvende hissetmediğimizi ısrarla görmek istemiyorduk. Belki bunu sözlerle ifade etmiyorduk, ama yaklaşımlarımız bu durumumuzu ele veriyordu. Birimizin bir hatası olduğunda Önderlik, o hatayı sadece bir kişide mahkum etmez, hepimizin hatası olarak ele alır ve genelleştirirdi.

Bunu tarihsel, sınıfsal ve siyasal temelleri koyarak yapıyordu. Kadın olarak birbirimizden belli farklılıklarımız olsa da hepimizin yaşadıkları birbirine çok benziyordu. Biçim farklı olsa da, öz ve gelişim kaynağı aynıydı. Bazen aramızda ufak tefek tartışmalar, hatta bazen kırgınlıklar

yaşanabiliyordu. Bunları Önderliğe yansıtmıyor, kendi aramızda gidermeye çalışıyorduk. Gideremezsek de ufak kırgınlıklarla birbirimizi idare ediyorduk. Ama Önderlik, ruh halimizden anlıyor ve bu ufak şeylerle uğraşmadığı gibi bizim de uğraşmamamız gerektiğini söyleyerek, "Daha büyük, daha temel şeyler var; meşgul olacağınız daha değerli şeyler var. Kafanızı böyle ufak tefek şeylerle yormayın. Okuyun, tartışın." diyordu. Onunla yaşarken bir saniyemiz bile boş geçmiyordu. Tüm günümüzü; sabah, akşam sporlarını, bahçedeki çalışması saatimizi ve yaşamda yapmadıklarımızı dahi planlıyor, yapıyor ve bizlere de yaptırıyordu.

Tabii günlük olarak arşivle ilgilenmek, en önemli işlerimizden oluyordu. İlk zamanlarda sadece bizim devrenin arşivlerle ilgilendiğini düşünüyordum. Daha sonra öğrendim ki her devre aynı şekilde, arşivi baştan sona düzenliyormuş. Arşivi, çok dağınık olduğu için değil, bir tarihe tanık olmamız için yeniden düzenlememizi istiyordu. Arşivi düzenlerken fotoğraflardan tutalım, eski belgelere; ilk raporlara, kongre belgelerine, değişik yerlerden gelen raporlara kadar Parti belgelerinin tümünü inceleme olanağımız oluyordu. Parti tarihini kucakladığım hissine kapılıyordum. Eğitimlerde alamadıklarımızı, bu belgelerle gidermeye çalışıyorduk. Eğitimimizin temel bir parçasıydı.

Önderlik, her akşam "Bugün ne yaptınız, yeni ne öğrendiniz" diye sorduğunda, hepimiz o gün

yaptıklarımıza dair tekmil veriyorduk. Genelde bu soruyu; “Arşivde dikkatinizi çeken şey neydi” sorusu takip ederdi. Tabii hemen dikkatimizi çeken noktaları, Önderliğe anlatıyorduk. Bir arşivde ilk defa Fatma’nın fotoğrafını gördüğümüz için çok heyecanlıydık. Önderlik, o akşam yine aynı soruyu sorduğunda; eski arkadaşların raporlarına ve fotoğraflarına baktığımızı söyledik. Önderlik,

-Kimin fotoğraflarını gördünüz? diye sorduğunda;

-Başkanım Fatma’nın fotoğrafını gördük, yanıtını verdik. Bunun ardından Önderlik, Küçük Dılar’a dönerek,

-Sen de gördün mü? Nasıl güzel, çekici bir kadın değil mi? dedi. Birkaç arkadaş hep bir ağızdan, “Hayır Başkanım, güzel bir kadın değil” dediğimizde Önderlik, “Yok, güzel ve çekici bir kadındı” diyerek, inceden inceye güldü ve bizim gösterdiğimiz refleksin nedenleri üzerine birkaç şey söyledi.

Evde yapılan her iş; hem fiziki olarak, hem de düşünsel olarak geliştiriyor, eğitiyor, birbirini bütünleyecek şekilde ayarlanıyordu.

Tüm yaşantımız boyunca, en samimi olduğumuz ve en sevdiğimiz insana dahi anlatamadıklarımızı, tüm çıplaklığıyla Başkan’a anlatabiliyorduk. Çünkü O, paylaşabilmenin, arınmanın güzelliğini tattırıyor ve güçlenmemizi sağlıyordu.

Toplum içerisinde en samimi arkadaşımızla

dahi paylaştıklarımızın belli sınırları olurdu. Kabul edilmiş ve belirlenmiş sınırlar içerisinde paylaşırdık. Bazen insanın kendine gizlediği, anlatamadıkları olur. Bunların kabul sınırlarına girmemesi, sürekli örtülü kalmalarına yol açar. Önderliğin böylesi insanı daraltan sınırları yoktu. Karşısındaki insanın, herşeyini rahatlıkla anlatabileceği kadar rahatlamasını sağlıyor ve bir güven ortamı yaratıyordu. Ailemin bilmediği sırlarımı dahi Önderlikle hiçbir kaygı ve kuşku duymadan paylaşabiliyordum. Önderliğin yoldaşlığının derinliği, tüm tereddütlerimizi ortadan kaldırıyordu.

Örneğin Önderliğin zayıflıkları güce döndürme gücüne duyulan güven bile O'nun karşısında oldukça rahat olmamıza yetiyordu. Kendi açımızdan zayıflık olarak değerlendirdiğimiz bir yönü Önderlik, en güçlü yanımız olarak ele alıyor ve zamanla bunu bize de kavratıyordu.

"Seni Seviyorum" Demek Bir Cesaret Olayıdır

Önderliğin sevgiye ilişkin de kapsamlı değerlendirmeleri oluyordu. Bir gün Başkan, "Ben üniversitedeyken merdivenlerden üst kata çıkarken, o kızla karşılaştım.

İlk defa karşılaşıyordum. Merdivenler çok dar olduğu için koluma çarptı ve kitaplarım yere düştü. Kitaplarımı kaldırdı, 'Pardon' diyerek bana geri uzattı. Göz göze geldik. Sonra o kızla birçok yerde

karşılaştık. Böyle anlık bir şeydi, kitaplarım düştü, defterlerim düştü, kaldırdı bana verdi. Ama çok tuhaf. O da bana hep bakıyordu, ben de ona bakıyordum. Sanki o da bana bir şeyler söylemek istiyordu, ama bir türlü söyleyemiyordu. Ben de bir şeyler söylemek istiyor, ama bir türlü söyleyemiyordum.

Ama sizlere hayret ediyorum. Birine karşı hissettiğiniz duyguların, sevgi mi yoksa sempati mi olduğunu ayırt etmeden, çözümlemeden gidip hemen isim koyuyorsunuz. İşte seni seviyorum, sana aşık oldum, senin için böyle kara sevdaya tutuldum diyorsunuz. Hemen gidip aşkı ilan yapıyorsunuz. Mesela ben bir türlü cesaret edemedim. Her göz göze geldiğimde sanki ona bir şeyler söylemem gerekiyormuş gibi oluyordum, o da bana bir şeyler söylemek istiyor gibi oluyordu. Onun bana karşı ilgisini fark ettim. Benim de ona karşı ilgim vardı. Söylemeyi çok istediğim halde söyleyemedim. Bir türlü o cesareti kendimde göremedim. Kendime hep, 'ben ne biçim erkeğim' diye soruyorum, ama aslında ben doğrusunu yapmışım.

Siz, çok ucuzdan isimlendiriyorsunuz, hemen öyle aşkı ilan yapıyorsunuz. Aslında yaşadıklarınızın içinde öyle çok ciddi bir sevgi, aşk da yok. Ben bir türlü cesaret edemedim söylemeye; çünkü seni seviyorum demek tek başına bir cesaret olayıdır. Bunun için de hep kendimde o cesareti yaratmak istedim. İşte onun için büyük bir mücadeleye giriştim" diyordu.

Daha önce erkek arkadaşları olan arkadaşlara; "Falan yerde onunla el ele tutuşup dolaştın mı? Onunla parka gittin mi, sinemaya gittin mi, dolaştın mı, konuştun mu, cesaretli konuştun mu?" biçiminde sorular soruyordu. Arkadaşların verdikleri cevaplar, genelde hayır oluyordu.

Önderlik; "Demek ki, bizim halen sevgiyi yaratacak gücümüz yok. Eğer birini seviyorsam, onunla el ele tutuşup, dolaşamıyorsam, sevemiyorsam, demek ki onu doğru sevme ortamı, sevecek ortam yoktur. Bunun zemini halen yaratılamamış, perdeler arkasında, gizli-saklı aşk olmaz. Öyle olacak ki açıktan olacak. Bunun için de cesaret olacak. Hiçbir kötü yaklaşım, yanlış anlama olmayacak" diyordu.

Tanrıçanın Huzurundayız

'95'in sonunda yoğunlaşma devremizin tamamlandığı günlerde Önderlik bir gün, "Bugün gezmeye; Pal-mira'ya, Zenubya'nın şehrine gideceğiz" dedi. O söyler söylemez hemen hazırlandık ve yola çıktık. Çok geniş bir alandı. Önderlik daha önce gittiği için alanı bizlere tanıtıyordu. Belli bir mesafe yürüdük. Orada hurma ağaçları çoktu.

Önderlik, kocaman bir hurma salkımını ağaçtan koparıp bizlere verdi ve "Bunları yiyin.

Tebarektir” demişti. Yürürken hem hurmalarımızı yiyor hem de konuşuyorduk. Başkan, benim ve bir arkadaşın arasında yürüyordu. Yakılaştığımızda, “Burada sessiz olalım, şimdi tanrıçanın huzurundayız, saygısızlık olmasın. Kafamızı dimdik tutalım” diyerek bizi sessizliğe davet etti.

Onun böyle söylemesi, orayı görme heyecanımızı ikiye katlamıştı. Arada bir de Rêdar Arkadaş’a “Bizim bir fototrafımızı çek” diyordu. Çöle benzer bir alan üzerindeydik; sadece küçük küçük tepecikler vardı ve bina şeklinde yapılmış duvarların arasına da mezarlar yerleştirilmişti.

Palmira, gerçekten de çok görkemliydi! Önderlik etrafına bakıp bakıp, “İnsan aklı, tüm bunların kölelerin emeğiyle yapıldığını almıyor. Çünkü kocaman bir taş, bir ev büyüklüğünde bir taş, bilmem kaç metre yüksekliğe koyulmuş. Bu olağanüstü bir güçle yapılmış” diyerek şaşkınlığını ifade ediyordu.

O, sessizce yoğunlaşmasını sürdürüyordu. Sanki o dönemi yaşıyordu. Tanrıçalar arasında Zenubya Başkan’ın ilgisini daha fazla çekiyordu. Normalde Başkan’ın, yılda bir mutlaka Palmira’yı ziyaret ettiğini duymuştum. Bizimle geldiğinde yaklaşık dört saat kaldık. Durmadan dolaştık. Çevremizde onlarca turist vardı. Turistlerin arasında Başkan’ı tanıyanların gözleri, fal taşı gibi açılıyordu.

Hatta bazıları durup dikkatlice O’na bakıyorlardı, ama Önderlik oralı bile olmuyordu. O gün çok hareketliydi ve o insanların arasından

usulca kayıveriyor, her tarafa girip çıkıyordu. Biz de O'na bir şey olur diye çok korkuyorduk. Aman Önderlik düşmesin, bir şey olmasın kaygısını ve korkusunu yaşıyorduk. Fakat O,çok rahattı.

Harabeleri dolaşırken, en çok yaptığı şeylerden birisi de o tarihlerden kalan insan kemiklerini bulma arayışıydı. Israrla arıyordu. Belli bir süre aradıktan sonra bulduğu kemiği incelerken, bizlere de "Acaba bu kimin kemiğidir. Bir kadının mı, erkeğin mi, yoksa bir hizmetçinin mi? Yoksa bir soylu mudur?" diye sordu. O sırada bayağı yoğunlaştı.

Tek tek baktığımız mezarlıklar, biçim olarak birbirinden çok farklıydı. Önderlik birisine girdi, ama anında çıktı. Söylenerek, "Lanet olsun. Ell alem yapar bunlar da ancak içine eder" dedi.

İlkin Başkan'ın neden böyle söylediğini anlamadık, fakat çıktığı yere baktığımızda tarihi eserlerin olduğu yerin kirletilmiş olduğunu gördük. Hareketli ve her anı heyecanla dolu gezimiz bittiğinde, geri dönmek için yola koyulduk. Ama yolda arabamız bozuldu, orta yerde kalakaldık.

Arabayı süren şoför de bizi bırakıp gitti ve iki saat gelmedi. Koca şehrin ortasında, Önderlikle yalnız kaldık. Yanımızda silah bile yoktu. Saat gece yarısını vurmak üzereyken bir araba kiralayıp, Halep'e döndük. Arabada Şoför, ben, Zelal, bir de Önderliğin yeğeni şehit Serhat vardı. Önderlikle beraber beş kişiydik. Yola çıktığımızda, bir Türk arabası bizi takip ediyordu, ama biz fark edememiştik. Arabadan inerken o araba

yanımızdan geçtiğinde Önderlik, hemen ağzını kapatarak; “Ne yapalım bıyıklarımız çok belirgin” dedi.

Daha sonra bizi bir restorana götürdü. Kendisi çok rahattı, tedirgin olan bizlerdik. Hepimize yemek ısmarladı. Yemeğimizi bitiremediğimiz için çok kızmıştı. Aramızda iştahla yiyen Serhat’tı. Önderlik yarım kalan bütün yemeklerimizi, kolalarımızı ona verdi ve “Yiyeceksin” diyerek Serhat’a uzattı. Serhat’a takılmayı çok seviyordu. Serhat, bütün yemekleri yiyene kadar bekledik. Çok kola içtiği için ha bire geğiriyordu. Önderlik, onun bu haline gülüp, “Serhat’a bir şey olmaz, zaten yemekleri seven birisidir” demişti.

Önderlik, genel olarak tanrıça kültürünün yaratıcılığından, görkeminden, asaletinden çok bahsederdi. O gün daha fazla bahsetti. O süreçte hepimizde farklı bir ilgi düzeyi geliştirmişti. Öyle ki, artık bilinen önemli günlerde bayan arkadaşların birçoğu Önderliğe kadın heykelleri gönderiyorlardı.

96’nın 8 Martı’nda Önderliğe bir tane Venüs heykeli göndermiştik. Önderlik, bu heykeli çok sevmişti. Hatta devredeki arkadaşlara bu heykeli örnek olarak göstermiş, Venüs’ün çıplaklığını, tazeliğini, asaletini değerlendirmişti.

Bizim İçin Arkadaş Gibiydi

Önderlik voleybol ve tavla oynamayı çok

seviyordu. Karşısındaki zayıfsa, onu yenmek için güçlü oynamazdı. Onu da başarmaya teşvik ederdi.

Gezinin ertesi günü, karşı karşıya tavla oynadık. Kaybetmek üzereydim, yani pozisyonum kaybetmeye çok yatkındı. Fakat fazla sorun yapmıyor, Önderlik kazansın, bir şey olmaz diyordum. Güya kendimce mütevazılık yapıyordum. Halbuki özde yaşadığım mücadelesizliğin adını, mütevazılık koymuştum. Mücadelesizliği olumlanacak bir yön olarak öne sürmüştüm. Önderlik, bu yaklaşımlarıma çok kızdı. Oyun boyunca sessizce bir yenilgiyi kabul eder pozisyonda kaldım. Önderlik, zarları sallıyor, arada bir beni tahrik etmek için "Bitti, bitti" diyordu. O zaman çok öfkelenmiştim. Önderliğin zarları da hep çift geliyordu. Öte yandan Önderlik, beni kızdıracak söylemlere devam ediyor, izleyen arkadaşlara, "Artık bitti, kendisine gelemez. Hepiniz de gelseniz artık onu kurtaramazsınız" diyordu. Tabii oyunun sonunda kazandı.

Önderlik çok öfkelendiğimi görünce, "Bir oyun daha oynayalım" dedi ve ikinci oyunu ben başlattım. İkinci oyunu da ben aldım. Önderlik, "Demek ki, düşmanı küçük görmeyeceksin. Ben düşmanı küçümsedim ve yenildim. Savaşta düşmanınız ne kadar küçük olursa olsun küçümsemeyeceksiniz. Sizin küçük gördüğünüz düşman, sizi yenilgiye uğratabilir. Kendinize çok fazla güvenmeyeceksiniz" dedi.

Bazen, biz de Başkan'a çeşitli şakalar yapardık. Yaşamımız ve günlük yoğunlaşmamız,

O'nun davranışlarına endeksliydi. Her konuda bizimle arkadaş gibiydi.

O sabah da, her sabah olduğu gibi, Önderlik mutfağa geldi. Bizim mutfak da asmaların karşısındaydı. Sabah altı buçuktu. Önderlik, bahçede radyo dinliyordu. BBC haberlerini dinledikten sonra asmadan bir salkım üzüm koparmış halde mutfağa doğru yürüdü. Genelde kendisi koparmazdı. Mutfakçı arkadaş, Başkan'ın asmalara doğru gittiğini görünce, koşarak yanına gider ve bir salkım koparark O'na uzatırdı. O gün de ben ve bir arkadaş mutfakçıydık. Pencereden Önderliği izliyorduk. Önderlik de, "Siz gelmeseniz de ben koparırım, size ihtiyacım yok" der gibiydi. Önce sol eliyle merdiveni kavradı. Ama bir yandan da acaba beni fark ettiler mi, etmediler mi diye evin olduğu tarafa bakıp duruyordu.

Ayağını merdivenin birinci basamağına koydu, ikinci basamağa çıktığında sanırım artık gitmeyeceğimizi anladı ve düşüp düşmeyeceğini anlamak için merdivenin sağlam olup olmadığına baktı. Diğer basamaklara çıkmadan önce de, son bir kez nazlı çocuklar gibi etrafına bakındı. Bizden yine ses çıkmamıştı, O da merdivenleri çıkmaya başladı. O anda ikimiz mutfaktan fırlayıp, soluğu Önderliğin yanında aldık. Başkan'a bir şey olmasından korkmuştuk.

Bizi görünce çok şaşırdı ve ne oluyor gibisinden bir bakış fırlattıysa da, "Başkanım siz inin, biz koparırız" dedik. Başkan, nazlanırcasına "Yok ben kendim koparabilirim" dedi. Kendisinin

koparamayacağını Başkan da çok iyi biliyordu. Çünkü biz bile üzüm kopardığımızda iki kişi geliyor, birimiz merdiveni tutarken diğeri çıkıp, elindeki bıçakla salkımı koparıyordu. Bu şekilde bile asmaya ancak uzanıyorduk. Biraz uğraştıktan sonra Önderliği inmesi için ikna ettik. Yanımdaki arkadaş merdiveni tuttu, ben de merdiveni çıkarak üzümleri koparmaya başladım. Kopardıklarımızı Başkan'ın açılan avuçlarına bırakıyorduk. Başkan, arada bir avuçlarına bıraktığımız salkımın tanelerinden alıp ağzına atıyordu.

Kem-küm Etmeyin

Eve ilk gittiğimiz süreçlerde, "Yeni ne öğrendiniz " sorusuna verecek cevapları bulmada zorlanıyorduk. Her birimiz günlük olarak nasıl bir sonuç çıkarmışsa aktarıyorduk. Önderlik de bunlardan hareketle birçok değerlendirme yapıyordu. Her güne bir yenilik sığdırma zorunluluğu en azından yeni bir şey bulma noktasında yoğunlaştırıyordu.

Bizimle sadece kendi düşüncelerini onaylatmak için konuşmuyordu. Sadece anlatan, kavratan konumda olmaktan ziyade, daha çok düşüncelerini ve yoğunlaşmalarını tartışmaya çalışıyordu. Bu yüzden bizimle konuşurken sürekli olarak, "Siz ne düşünüyorsunuz" diyerek fikir yürütmemizi, yorumlamamızı bekliyordu. Fakat biz, O'nun sorduğu soruları, ya doğrudur ya da

evet ve hayır diyerek yanıtlıyorduk. Bir gün Önderlik, bizim bu tarz cevap verme biçimimiz karşısında dayamayıp “Ne kadar sıkıcısınız. Ezberlemişsiniz ‘evet doğrudur Başkanım’ demeyi. Size görüşlerimi onaylatmıyorum. Ben sizden yorum bekliyorum. Bu konuda görüşlerinizi hiç paylaşmıyorsunuz. Beni hiç düşünmüyorsunuz, kendinizden hiçbir şey vermiyorsunuz. “Evet Başkanım”, “doğrudur Başkanım” laflarını duymak istemiyorum. Böyle doğrularla, hayırlarla diyalog yapamam” dedi kızarak.

O sohbetten sonra hepimiz, bu kez “evet” ve “hayır” yerine ne bulalım diye ciddi ciddi tartışmaya başladık. Tabii bununla da çok ciddi bir yorum gücünü geliştiremedik. Buna rağmen Başkan’ın en basit görüşümüzü önemsemesi karşısında çok heyecanlanırdık. En sıradan görüşlerimize, önerilerimize bile Önderlik büyük bir ilgi gösteriyordu. Hatta bazen O’nun bu yaklaşımı karşısında kendimizden şüpheleniyor, acaba Önderlik bize güven mi vermek istiyor diyorduk, ama Başkan’ın yaklaşımı salt bundan kaynaklanmıyordu. O, karşısındaki bireyi muhatap alıyor, saygı gösteriyor, büyük bir değer veriyordu.

Doğru konuşmayabilirim; dağınık olabilir kaygısıyla kaçınıyor, evet ve hayırlı yanıtlarla yetiniyorduk. Bu konudaki paylaşımsızlığımız, Önderlikle doğru bir yoldaşlığı yakalamamıza neden oluyordu.

Mesela Önderlik hep hayıflanarak; “Keşke düzeyiniz kaldırabilseydi de ben sizinle daha fazla

paylaşabilseydim, tartışabilseydim, yaşayabilseydim. Ama sizin düzeyiniz kaldırmıyor. Ben sizi o düzeye getirmeye çalışıyorum, ama siz direniyorsunuz.” dedi.

Konuşurken kem-küm yaptığımızda da Önderlik kızıyor, “Hitabınızı düzeltin öyle kem küm yapmayın. Rahat konuşun.” diyordu. Önderliğin çözümleme düzeyi karşısında tam hakim olunmazsa bile, Önderlik bizden yorum bekliyordu. Elimizden geldiğince -ki bazen çok zorlansak da- yorum katarak konuşmaya gayret ediyorduk. Önderlik de yorumlarımızı, pür dikkat dinlerdi. O’nun bizi ciddiye aldığını görünce daha iyisini yapmak için çaba harcıyorduk.

O akşam da, her akşam olduğu gibi, “Bugün Haberlerde ne var” diye sordu. İsmail Hakkı Karadayı’nın Diyarbakır’a gittiği haberi vardı ve bu çok yankı uyandırmıştı. Önderlik, gelince kendisine aktarmak için bir sınava hazırlanır gibi hazırlandık. Önderlik, merkez okuldan eve gelir gelmez “Bugün haberlerde ne vardı” diye sordu, biraz sinirliydi. Önderliğin sinirlerinin gergin olduğunu görünce paniğe kapıldık ve bildiklerimizi birbirine karıştırdık. Üç arkadaşla birlikte İsmail Hakkı Karadayı ile ilgili haberi aktarmaya çalıştık, ama üçümüzde bir türlü İsmail Hakkı Karadayı’nın ismini söyleyemedik. Gerçekten de çok şaşkındık. En son ismini hatırlamadığımız için “Başkanım ordu komutanı” dediğimizde, Önderliğin sinirleri daha da gerildi. Kızarak, “Yoğunlaşamıyorsanız, bu evde ne işiniz var. Yoğunlaşın, takip edin” dedi.

Başkan Yeni Yılımızı Kutladı!

’97 yılbaşı gecesiydi. Ben o zaman Halep’te çalışmalardaydım. Yılbaşı gecesi Başkan’da gelmişti. Önderlik çok yoğun olduğu süreçlerden sonra bir süreliğine de olsa Halep’e geliyor hem arkadaşlarla ilgileniyor hem de dinleniyordu. Çalışma temposundan taviz vermediği halde “Burası benim tatil yerim” diyordu.

Akşam için çok ciddi bir hazırlık yapmadık. Hepimiz saat 12’de nöbete yazılmayıp, Önderliğin yeni yılını kutlamak istiyorduk. Saat 12’yi vurduğunda Önderlik, yeni yılımızı kutlamak için aşağıya indi. Televizyon açıktı. Eğlence programına halk da katılmıştı. Bir izleyicinin telefonda, yarım saate yakın propaganda tarzındaki konuşmasını dinlerken, oldukça sıkılmıştık. Önderlik aşağıya iner inmez bize, “O Amed’linin konuşmasını nasıl buldunuz” dedi. Tabii hiçbirimiz cevap veremedik. O sorduktan sonra işin içinde anlayamadığımız bir şeylerin olduğunu fark ettik. O konuşmadtan çok sıkılmış ve dinlememiştik.

Fakat Önderlik, “Gördünüz mü ne kadar etkili bir konuşmaydı. Ne kadar güzel konuştu değil mi?” dedi. Bunları dinledikten sonra birbirimize baktık. Yani bizim ele alış ve anlam verme biçimimizle Önderliğin yaklaşımı gerçekten çok farklıydı. Halbuki konuşan kişi saf ve temiz duygularla Kürdistan’dan, halka ve Önderliğe olan bağlılıktan

bahsetmişti. Oysa ki bizler, bunu propaganda olarak değerlendirmiş ve sıkılmıştık. Fakat Önderlik, etkilenmiş ve çok farklı ele almıştı.

Beritan

GÜNEY'DE HALKIN GÖNLÜNÜ FETHETTİ

1977'de Kuzey'de Mahmut adında bir akrabamızın PKK'yle ilişkisi vardı. Başkan'da o dönemde Kobani'ye gelmişti. Mahmut her geldiğinde bize PKK'yi anlatıyordu. PKK kadrolarının Kobani üzerinden Filistin'e geçtiği o dönemde uzun bir süre Mahmut'la hareket ettim. Zamanla PKK'lilerle yakın dost bir çevreyle tanıştım. Mahmut, benim anlamam için, Türkiye'den niye geldiklerini, Türkiye'de Kürtler üzerine uygulanan baskıları ve zindanlardaki arkadaşlara yapılan işkenceleri anlatıyordu. O süreç benim için de bir eğitim süreciydi. Mahmut'un her gelişinde onu farklı farklı ailelere götürüp örgütlüyorduk. Ben hem ailemi geçindirmek için çalışıyor hem de PKK'li arkadaşların bana verdikleri işleri; daha çok da kuryelik yapıyordum.

Zamanla bir avuç iken binlere ulaştılar. PKK ve Apo Suriyeli halkın gönlünü fethetti. Türkiye'deki Kürtlerin yaşadıklarını dinledikçe Kürt olarak bir şeyler yapmaları gerektiğini çok derinden hissetmeye başladılar.

1982'de bir gün iş dönüşünde bana Şam'a gideceğim ve Başkan'ı göreceğim söylendi. Üç arkadaşımla birlikte O'nu görmeye Filistin'e gittik. Bizi daha sonra oraya götürdüler. Birecikli şehit Xıdır arkadaşın dışında bir arkadaş daha vardı. O gün onların yanında kaldık. Bulgur ve bezelye yemeği yapmışlardı. Bulgur pilavı yağsızdı. Sofradayken oradaki arkadaşlara,

- Siz bizim eve gelseydiniz, pilavın üzerine et doldururduk yağlı bir bulgur pilavı yedirirdik, dediğimde onlar biraz mahçup bir şekilde

- Yağımız yok. O da siz misafir olduğunuz için bugün bezelye pişirdik. Yarın yiyecek bir şeyimiz yok dediler.

Onların hazır olmadığı zaman birlikte gittiğim arkadaşla anlaşıp gidip onlara bir torba şeker ve bir teneke yağ alıp getirdik.

Akşam bizi Başkan'ın yanına götürdüler. O'nu göreceğimiz yere doğru giderken acaba Başkan bizimle ne konuşacak diye merak ediyor ve derin derin düşünüyordum. Kafamı kaldırdığımda Başkan bizi dışarıda bekliyordu. Bizimle selamlaştı ve kapıda durup bizi içeri geçirdi. Odası temiz ve düzeniydi. Biz de yolculuk boyunca ona birkaç soru sormak için hazırlanmıştık. Sorularımızı sormadan kendisi yurtseverliği ve devrimi

anlatmaya başladı. Daha sonra ne iş yaptığımızı sordu, yerine getirmemiz gereken yurtseverlik görevlerimizi hatırlattı. Heybeti gözlerimi kamaştırdığı için doğrudan yüzüne bakamıyordum. Uzun bir sohbetten sonra gece kalacağımız yere giderken yanımdaki arkadaşlara ne soracaktınız dediğimde

- Bizim soracağımız soruların yanıtlarını kendisi verdi. Onun dışında soracağımız herhangi bir şey kalmadı. dediler.

O zamanlar siyasal olarak bilinç düzeyim çok zayıftı. Benimle birlikte gelen arkadaşların ikisi de farklı partilerde çalışmışlardı. Birisi Suriye'nin sol partilerinin birine mensuptu. Bana oranla onlar siyasetten daha iyi anlıyorlardı. O'nunla görüştükten sonra keyfimize diyecek yoktu. Yolda arabamızın bozulması bile moralimizi etkilemedi. Onun yanından büyük bir cesaretle ayrıldık. O'nun "Kaldığınız yerde çalışan kadrolara yardımcı olun", sözü kulağımıza küpe olmuş, ve bir an önce gidip çalışan kadrolara yardımcı olmak istiyorduk. Zamanla ailelerimizi geçindirmek için çalıştığım işimi bırakıp, bize verilen görevleri yerine getirmeye başladık.

Akademideki arkadaşlarla kaldığım bir süreçte bir gece arkadaşlar gelip bana iki saat nöbet tutacaksın dediklerinde ilk kez Başkan'ın nöbetini tutacağım için heyecandan titriyordum. Çünkü bu görev, hiçbir şekilde hayal edemeyeceğim bir şeydi. Günümüzde bile herhangi bir moralsizlik yaşadığımda sırf bana o dönemde Başkan'ın iki

saatlik nöbetini tutma görevini verdiklerini hatırlayınca ne olursa olsun O'nun izinde yürümeliyim diyorum.

Yaşıyor musun?

1991'de yaşanan birtakım sorunlardan dolayı o alan çalışanlarından habersiz Başkan'a bir rapor yazdık. Birkaç gün sonra Başkan bizi çağırdı. Halep'e gittiğimizde Başkan'ın birçok kişiyi görmek için çağırdığını gördük. Başkan bizlere selam verdikten sonra bana dönüp

- Rapor yazmıştınız, ne oldu, neler oluyor? diye sorduğunda Başkan'a olanları olduğu gibi anlattım. Başkan anlattıklarımızdan çok öfkelendi ve oradaki kadro arkadaşa

- Siz eşekoğlueşeksiniz. Siz bu halka layık olmadığınız için halkı size teslim edemiyoruz. Kim size gelin bu çalışmayı yapın dedi. Eğer yapamayacaksanız babanızın evine geri dönün. Kimse sizi zorla getirmedi. Bu halkı sizin elinize bırakıyoruz istediğiniz gibi yaklaşıyor, öyle rahat yürüyorsunuz, bu kabul edilmez. Yapanlar yapar, yapmayanlar da çekip babasının evine geri döner, dedi.

Belli bir süre sonra yine Şam'a gittim. Hiç ummadığım bir anda Başkan gittiğim eve geldi. Sanırım yıl 1992'ydi. Başkan,

- Ne arıyorsun burada? diye sordu.

- Başkanım işim var, dedim.

- Tamam gel otur ve anlat, dediğinde Başkan'a yalan söylememek için yaşananları tekrar anlattığımda Başkan yine kızdı. Ama bu kez yalnız olduğum için çok yoğun bir eleştiri bombardımanına tabi tuttu. O anlatırken içimden yeter ki beni kovmasın. Beni dövüyor mu ne yapıyorsa yapsın ama beni kovmasın diye düşünüyordum. Başkan kaldığım alandaki yönetim için

- Onlara söyle; onları boğacağım. Başkan Şam'da olduğu için bizden haberi yok, çözümleyemiyor demesinler, dedi.

Üç yıl sonra Başkan'ı gördüğümde Başkan bana,

- Halen yaşıyor musun? diye sordu.

- Yaşıyorum Başkanım, dedim.

- Senin şimdiye kadar öldüğünü düşünüyordum. dedi.

Bizimle çok ilgileniyordu. Ama özelde de analarla çok ilgileniyordu. O, arkadaşlarını, bizleri eleştirirken bile onların ve bizlerin gelişmesi için yapıyordu. Bazen gönderip de şehit düştüğü gerillalara yönelik "O kadar emek veriyorum. Ülkeye gidip uzun yıllar yaşamaları için ama onlar gidip ucuzca şehit düşüyorlar. Bir arkadaşı yetiştirene kadar, ülkeye ulaştırana kadar neler çektiğimi biliyor musunuz?" diyordu.

Bir gün yine Şam'da bir evde bizimle sohbet ederken, Başkan'ın ben elimi tahtaya vururken çıkardığı sesi dinlediğinin farkında değildim. Ancak birkaç dakika sonra Başkan'ın kafasını ani

bir refleksle bir o tarafa bir bu tarafa çevirmesiyle O'nun ne kadar hassas ve duyarlı olduğunu anladım.

Esir düştüğünde günlerce yemek yemedim, evden çıkmadım. Bir gün yiyebileceğim düşünülerek bana yemek getirilmişti. Yaşlı annem de benim yanımda oturuyordu. Yemek getirdiler, ben yemedim, annem de yemedi. Anneme niye sen yemiyorsun dediğimde annem

- Başkan şimdi Türklerin pençeleri arasındayken ben nasıl yemek yiyebilirim, acaba ne işkence yapıyorlar, dedi. Anneme

- Daha düne kadar sen bana kendi ailemin işlerini yapmadığım, PKK'lilerin işlerini yaptığım için kızıyordun şimdi niye öyle diyorsun? diye sordum. Annem

- Öyle diyordum ama bunlar çok acımasızdır, kim bilir ona neler yapıyorlardır" dediğinde ikimizde saatlerce doyasıya ağladık.

O'nunla bu kez Amed'de milyonların içerisinde görüşeceğimi düşününce yüreğim taşan bir nehir gibi oluyor. Ama O'nu bir daha göremeyeceğimin de kaygısını yaşıyorum. Çünkü milyonlarca halk etrafında olacak, o yüzden ona ulaşamayacağımdan korkuyorum. Ona Suriye'den sık sık mektup yazıp gönderememek, onun yalnızlığını paylaşamamak bana her zaman büyük bir acı verdi.

Biz onun soluk soluğa yürüttüğü mücadelesini dağlarda kimse kalmasa da halk olarak başarıya götüreceğiz. Bizim için O'ndan vazgeçiş düşünce

konusu bile olamaz. Bir gün ölürsem bile onu tanıdığımdan ve O'nu düşünerek öleceğimden dolayı çok mutluyum.

Bave Agit
Suriyeli Yurtseverlerden

ÇİZDİĞİ RESİMDE, HERKES KENDİNİ GÖRÜYORDU

Halep Üniversitesi'nin çok hareketli olduğu bir dönemdi. O'nu ilk kez 86'da faaliyet yürüten yirmi-yirmibeş arkadaşa toplantı yapmaya geldiğinde gör-müştüm. Uzun süredir faaliyet yürütüyor olmamıza rağmen, kendisiyle tanışma imkanına sahip olama-mıştık. O günlerde üniversiteli gençliğin toplantısı olacaktı. Toplantıya, PKK'li arkadaşlar da katılacaktı. Ancak O'nun gelip toplantımıza katılacağını düşünmek bir yana, hayal bile edemiyorduk. Birkaç arkadaşla köşeye çekilip, bu kez toplantıya hangi arkadaşların katılacağına ilişkin fikir yürütüyorduk. O sırada bana ve yanımdaki arkadaşlara, beklediğimiz arkadaşlarla birlikte, Başkan'ın da

geleceği söylendi. Toplantı öncesinde, O'nun geleceği bir sır gibi saklandı ve hiçbir katılımcıya da kimse söylemedi. Yavaş yavaş toplantı düzenine geçildi. Ben ve birkaç arkadaş da arka tarafta bir yere geçip oturduk. Herkes, çok heyecanlıydı. O'nunla buluşma anına yaklaştığımızda, kalbim göğüs kafesimden fırlayacakmış gibi büyük bir hızla atıyordu. Heyecandan, kanımın yüzüme hücum etmesiyle yüzümün ısındığını fark ediyordum, aynı zamanda vücudumdan da terler akmaya başlamıştı. Başkan, hiçbirimizin beklemediği bir anda içeri daldığında, herkesin bakışları değişmişti. Önderlik, bizleri onlarca yıllık arkadaşıymışız gibi büyük gururla tek tek kucaklayarak, selamladı. O, hepimizi candan kucaklarken, bizler hayal dünyasında yüzüyorduk. Başkan, bunu anlamış olacak ki, heyecanımızı yatıştıracak, rahatlatıcı davranışlarda bulunuyordu. Hafiften gülümsüyordu. Daha sonra kendi aramızda; "Herhalde Başkan'ın yaşamında gördüğü en şaşkın gençlik grubuyuz" diyerek, o anki halimizi anlatıp anlatıp gülüşüyorduk.

Başkan, bizlerle selamlaştıktan sonra hemen toplantıya başladı. Toplantıda daha çok öğrencilik yıllarındaki katılımlarını, nasıl bir ruhla faaliyet yürüttüklerini, üniversiteyi nasıl ele geçirmek istediklerini uzun uzun anlattı. Toplantının üzerinden yıllar geçmiş olmasına rağmen Başkan'ın o dönemde katılan arkadaşlar ve gençlik için "Önümüzde hiçbir şey duramıyordu" deyişi, dün gibi hatırımdadır. Özellikle de o dönemdeki

gençliğin, eylemlerinin propagandasını yapması, bizleri oldukça etkilemişti.

Dinlerken hepimiz, adeta büyülenmiştik. Toplantı boyunca Başkan'ın söylediklerinden ziyade, davra-nışları, yüz ifadesi, el hareketleri, bakışları, gülüm-semesi bizleri etkiliyordu. Tüm davranışları bir ahenk içerisinde ve uyumluydu. Bir resim çizer gibi anlat-tıklarının zihnimizde canlanmasını sağlıyordu. En önemlisi de bizim içine atılacağımız yeni yaşamın resmini çiziyor olmasıydı. O, anlatmaya başladıkça, ben de bu tablodaki konumlanmamı hayal etmeye ve bu zengin renklerin arasında kendi rengimi açığa çıkarmaya çalışıyordum. Çevremdeki herkes, O'nu can kulağıyla dinliyor, tablodaki yerini belirlemeye çalışıyor gibiydi. Toplantı sonrasında birçok arkadaş, "Hiç dinlemedim sadece izledim" diyordu. Bazı arkadaşlar da; "Acaba o mu değil mi? Rüya mı gerçek mi?" diye düşündüklerini, birbirlerine heyecanla anlatıyorlardı. Başkan, toplantıda yaptığı değerlendirmelerle bizlere büyük bir heyecan, coşku yaşatmıştı. Halep Üniversitesindeki PKK'nin genç sempatizanları olarak hayal denizindeydik, ama gerçekte yaşam okyanusuna yeni yeni atılıyorduk.

Başkan'ın ve diğer arkadaşların üniversitelerde buna benzer gerçekleştirdikleri toplantılar, bir hareketlilik yaratmış ve bunun etkisiyle onlarca genç, gerilla saflarına akın etmişti. Öyle ki Başkan'dan dinlediğimiz gençliğin fetheden ruhuyla, hemen gökteki yıldızları, ayı

zaptedeceğimizi sanıyorduk. Başkan, gençliğin ve halkın yoğun ilgisi eşliğinde daha yüksek bir tempoyla gece gündüz çalışıyordu. Başkan'ın nasıl yaşadığı, hepimizin merak ettiği konuların başındaydı.

Toplantıdan birkaç gün sonra bir arkadaşla Halep'in kalabalık sokaklarının birinde yürürken, O'nunla karşılaşmak, bizleri fazlasıyla şaşırtmıştı. Çünkü O'nun sıradan bir insan gibi sokaklarda yürüyebileceğini tahmin bile edemiyorduk. Ayrıca çok rahat görünüyordu. Sağında ve solunda birer arkadaş yürüyordu. Biraz uzaklaştıktan sonra merakla arkamıza dönüp baktığımda, dizlerim hala titriyordu. Durup öylece bakakaldık. Birkaç dakika öyle durmuşken, O'nunla beraber yürüyenlerle göz göze geldik. Sokaktaki insanların ilgisini çekmemek için onların yanlarına gitmedik. O sırada içimden, "Acaba aralarında yürüdüğü bu topluluk, Başkan'ın "APO, Abdullah Öcalan" olduğunu bilseler, ne yaparlardı" diye geçirdim.

Aynı yıl babam, O'nun bu kadar rahat dolaştığını duyduktan sonra karşılaştıklarında Başkan'a "Sana yönelik eleştirilerim var" demiş. Başkan, önce nasıl olur der gibi babama bakıp; "Buyur, söyle" demiş. Babam, "Biz Kürtlerin içinde yalnız sen varsın, sen de buralarda öyle serbest serbest dolaşıyorsun. Sana bir şeyler olursa biz ne yaparız!" dediğinde, Başkan çok etkilenmişti. Daha sonra gerçekleştirdiği birçok toplantıda halkın kendisini nasıl koruduğu noktasında, babamın ör-neğini veriyordu.

Başkan, halktan tüm kesimlere ula-şıyor, ilişkileniyordu. Halkın içine gittiğinde yaşlılarla yaşlı, gençlerle genç, çocuklarla çocuk oluveriyordu. Bu özelliğinden dolayı herkes, kendisini O'nda buluyor ve O'nunla geçirilen anlar herkes için unutulmaz oluyordu.

Belki bir Başkan'ın çocukla oynaması şaşırtıcı gelebilir, ama O, çocukların dünyasında da inanılmaz derecede yer edinmişti. Mesela genelde çocuklar, yeni konuşmaya başladıklarında ya annelerinin ya babalarının ya da kardeşlerinden birinin ismini çağırırlar. Fakat Suriye'de O'nu tanıyan ailelerin çocukları, konuşmayı öğrenmeye başladıklarında ilk söyledikleri şey; "Biji Serok Apo, Apo, Serok" oluyor. O, küçük yüreklerde de taht kurmuştu.

Birlikte oyun oynadığı birçok çocuk, daha sonra aynı davanın yolcusu oldu. Kadınlara, gençlere ve çocuklara ilgiyle yaklaşırdı. Bazen daha doğru düzgün konuşmasını bilmeyen bir çocuğa özel zaman ayırabiliyordu. Başkan, büyük bir azimle yürüttüğü mücadelesinde, özgürlük adına, onur adına ve insanlık adına yeni yaşamın resmini çizmişti. Ve bu resme bakan herkes, kendisini onun içerisinde görebiliyordu. Yıllardır kaybettiği ve arayıp da bulamadığı kendisini...

Nerede O Kobani Ağası!

Faaliyetlerdeyken bazı yaklaşımlardan dolayı

bunalmış, daralmıştım. Başkan'a yaşadıklarım hakkında abartılı bilginin verildiği sırada, kendisi Halep'e geldi. Arkadaşlardan durumun nasıl olduğunu sormuş ve bilgilenmişti. Benim de bulunduğum bir anda eve geldi ve "Nerede o Kobani ağası buraya gelsin" dedi. Çok sinirlenmiştim. Kendisine selam verdikten sonra bana; "Zuhat, ne var ne yok?" diye sordu. Sinirli bir ses tonuyla, "Başkanım örgüt içerisinde oyunlar oynanıyor" dedim.

O, "Sen 14 yıl PKK'den geri kalmışsın" dediğinde daha da sinirlendim ve ilginç reflekslerde bulundum. Neyse ki karşımdaki Başkan'dı ve reflekslerime anlam verdiği için çok fazla üzerime gelmemişti. Başkan, bu çocukça yaklaşımlarımı görünce gülerek dinliyor ve sinirlerimi yatıştırmam için üzerime fazla gelmiyordu.

Başkan, bu konuşmadan sonra beni direkt Akademi'ye gönderdi. Aslında Başkan'a karşı saygısız yaklaşımlar içerisine girmiştim. Fakat Başkan, yaklaşım ve tavırlarıyla içine girdiğim eksikliği bana kavratmıştı.

Aynı dönemlerde, yaşadığım gerginliği aştıktan bir süre sonra ben ve Apê Şevket, çalışmalarımız hakkında bilgi vermek üzere Başkan'ın yanına gittik. Orada, başka alanlardan gelen arkadaşlar vardı ve Başkan'ı hazırolda dinliyorlardı. Başkan konuşurken, birkaç metrelik oturma salonunu ağır ağır adımlıyor, bazen de yerinde durup elindeki tespihin tanelerini sayıyor

gibi yapıyordu.

Kısa bir konuşmanın ardından Başkan, buzdolabından üzüm salkımını çıkarıp bize uzattı. Israr etmesine karşın almadık. Bu kadar ısrar etmesine rağmen üzümü almadığımızı görünce, her birimizin ağzına bir üzüm tanesi koydu.

Tabii dudaklarımızın arasındaki bu üzüm tanesini, ne yiyebiliyor ne de ağzımızdan çıkarabiliyorduk. Üzüm tanesi, öylece dudaklarımızın arasında, dişlerimize yapışık kaldı.

Bizimle bekleyen diğer arkadaşlar, bu duruma ne gülebiliyor ne de bir şey söyleyebiliyorlardı. Başkan arkasına döndüğünde, ağzımıza koyduğu üzüm tanelerinin hala koyduğu yerde olduğunu görünce; "Üzüm yemesini de bilmiyorsunuz" diyerek bizleri eleştirdi.

Bizi eleştirdikten sonra yedik. Önderliğe aktaracaklarımız bittiğinde, "Eğer istiyorsanız oturabilirsiniz" dedi, ama yapmamız gereken işlerimiz olduğu için kalmayacağımızı söyledik. O da "Tamam" dedi. Kendisinden ayrılacağımız zaman, dipteki kapıya kadar bize eşlik etti. Kapıdan geçirdikten sonra evden uzaklaşana kadar el salladı.

Başkan'ın bu yaklaşımlarını gören Apê Şevket, "Hevvvaaalo, serok ji me pir pir hezdike," dedi. Bu tanık olduğumuz yaklaşımlardan sadece bir tanesiydi. Başkan, bize rağmen bizi etkiliyor, büyülüyor ve değiştiriyordu. Bazen, "Sizi çaldık, getirdik" diyerek espri yapıyordu.

Başkanı Zindanda Görmeye Dayanamıyorduk

91'de bir görev nedeniyle gittiğim yerden Şam'a dönerken, yakalandım. İlkin saçlarımı usturaya vurdular. Cezaevinde Türk solundan da bazı kimseler vardı. Çok geçmeden güvenlik tedbirleri iyi alınmadığı için Başkan, Şam'dan Mahsum Korkmaz Akademisi'ne giderken Suriye'nin sınır muhafızları Başkan ve yanındaki arkadaşlara ateş ediyorlar. O esnada Başkan, arkadaşlara "Durun" diyor ve neler olduğunu anlamak için bekliyorlar. Muhafızlar Başkan da dahil olmak üzere orada bulunan tüm arkadaşları yakalayıp, benim de kaldığım bölüme getirdiler. Kapı açıldığında ilk önce Başkan, hemen arkasından Mahir ve diğer arkadaşlar sırayla içeri girdiler. 17 Mart '91'deydi ve ben gerçek anlamda bir şok yaşıyordum. Başkan zindandaki bölmede karşımdaydı, üstelik O'nu içeri getirdiklerinde, elbiseleri elindeydi, üzerinde de sadece fanilası vardı. Hayal görmediğimi anladığımda koşup kendisini karşıladım. Başkan, hemen üstünü giyindi. İçeri girdiğinde bazıları, meraklı bakışlarla O'nu süzüyordu. Bazıları da merakını gizlemeyerek; "Bu sizin Başkanınız mı?" diyordu. Başkan, bana her zamanki gibi sivil ismimle hitap edip, nasıl olduğumu sordu. Saçlarıma bakarak, "Benim saçlarımı da senin ki gibi kesecekler mi?" demesi hem etkilemiş, hem de derinden yaralamıştı. Başkan, elbiselerini giyindikten sonra bizlerin arasında bir yerde bağdaş kurup, oturdu.

Şehit Orhan'la (Önderliğin şöforü) birlikte kapıya durmadan vurduk vurduk... Gardiyan gelip ne istediğimizi sorduğunda, "Ne olursa olsun Önderimizi yakalamışsınız, halkımız duyarsa eylemler yapacak.... ayaklanacak..." dedik. Başkan, her ne kadar bize "Konuşmayın" dediyse de biz, O'nun çıkarılması için var gücümüzle kapıya vurmaya devam ettik. Başkan'ı böyle dört duvar arasında görmeye yüreğimiz dayanamıyordu.

Orada bize verilen yemekler geneldi. Ama biz Başkanınkini ayırıp vermeye çalıştığımızda kızıp; "Bu koşullarda öyle yapmayın" diyerek bizleri eleştirdi. Yumurta getirdiklerinde yumurtayı soyup, ekmeğin üzerine koyup kendisine veriyorduk. Böyle yaptığımızda da sinirlendi ve "Nedir bu yaptığınız, halimizi görmüyor musunuz? Bir de Başkan saraylarda, villalarda yaşıyor diyorlar. İşte benim halim bu..." dedi. Başkan'ın bu söyledikleri, hepimizin yoğunlaşması için yeterliydi. Aynı gün hepimizi toplayıp, zindandaki ihanete ilişkin konuştu. Kendisiyle birlikte yakalanan Mahmut arkadaş da zindandan yeni tahliye olmuştu.

Önderlik, Mahmut arkadaş'a dönerek; "Bakın siz on yıl zindanda kalıyorsunuz, ama ders çıkarmıyorsunuz. Ben, bir gün kalıyorum, zindanın anlamını biliyorum. Zindan ne anlama geliyor bilmiyorsunuz?" dedi. Yavaş yavaş yatma saati yaklaşıyordu. Kapıya yine var gücümüzle vurarak, zorla temiz bir battaniye alabildik. Çünkü diğer battaniyelerin hepsi, bitli ve çok kirliydiler. Başkan, zaman zaman yaptığı diyalogların dışında,

derin derin düşünüyordu. Sabahın erken saatlerinde

Başkan'la birlikte yakalanan arkadaşların elleri birbirlerine kelepçelenerek mahkemeye çıkarılmak üzere koğuştan çıkarıldılar. O zaman Mahir, "Başkanım, Zuhat Arkadaş da bizimle gelsin" dedi. Başkan, "Zuhat gelirse, Suriye bizden taviz alır" dedi. Ben, Başkan ve grubundan on gün önce içeri alınmıştım. Mahir koordineydi, ben, Başkan'la Akademi arasında kuryelik yapıyordum, Faik, 4. Kongre soruşturma komisyonuydu. Başkan'ın güvenliği de yakalanmıştı. Mahir bir ara keskin bakışlarla baktı ve "Heval Zuhat, Başkan yakalandı, koordinatör, soruşturma komisyonu, Başkan'ın kuryesi de yakalandılar. Kürdistan'da kimse kalmadı" diyerek espri yapıyordu. Başkan ve yanındakileri koğuştan çıkardıktan sonra siyasilerin olduğu bölüme götürdüler.

Ertesi gün de güya Suriye devleti, yakaladıklarının Başkan olduğunu anlayıp, konvoylarla Başkan'ı eve götürdüler. Hatta o zaman Suriye, Başkan'dan özür dilediğinde Başkan hiçbir şey söylemedi. Daha sonra yaptığı bir değerlendirmede, "Devlet, bizi denedi. Bizi hem saraya hem de zindana koyabileceklerini gösterdiler..." diyerek devletin mantığını sorgulamıştı. Cezaevinden çıkıp, Akademi'ye gittiğimde Başkan, "Gel cezaevi arkadaşım, ne bu hal beyazlamışsın" dedi gülerek. Başkan'a orada kalmak istemiyorum dediğimde, "Sen de Suriye'yi anladın mı, düşmanı anladın mı?" dedi.

Yeni Bir Oluşuma Gitme İstemi

’91’de birçok kişi, Güney Kürdistan’dan Başkan’ı ziyarete geliyordu. Başkan, o dönemde Güney Kürdistan’daki Kürtlerle daha güçlü bağlar kurmak ve Güney’de, onlarla yeni bir oluşuma gitmek için özel bir çaba harcıyordu. Başkan’ın onlarla ilgilenmemi istemesi üzerine bir süre onlarla çalıştım, sonuç almadım. Bir gün Başkan’a, “Mahir her geleni gönderiyor... Bunlarla böyle iş yapılmaz” dediğimde, gülen parlak gözleriyle bakıp; “Zuhat, seni kaç yılda kazandık. Sen hemen insanları kazanmak istiyorsun. Mahir, kurnazlık yapmış, kandırmış olabilir. Madem buraya gelmişler o zaman ilgilenip kazanmamız lazım” diyerek daha sabırlı olmam gerektiğini vurguladı. O günden sonra Parti içerisindeki hiçbir insan için niye bu böyledir demedim. Başkan’ın tavrı, beni sorgulamaya, gerçekliğimi daha doğru ele almama sevk ediyordu. Her zaman yaptığı gibi yine bana en zayıf noktamı kavratarak, güce dönüştürme yöntemlerini gösteriyordu.

Bir insanı kazanmak, onu baştan aşağıya yeniden yaratmak zor bir şeydir. Yaratmak güç ister; bilinç, azimlilik ve yürek isteyen bir olaydır. Kaybetmek, yıkmak veya yok etmek, belki belli zorlukları olsa da, kolaydır. Yaratım olayı, bambaşkadır. Hele Kürt insanını, yaşadığı bu kadar yenilgi ve yıkılmışlıktan sonra, başarıya, özgürlüğe doğru yöneltmek önderlik yetenekleri

gerektirir. Önderliği en çok yücelten, bu kadar insanı Önderlik'te somutlaştıran yön budur. Başkan, bir insanı kazanmak için gerektiğinde gecesini gündüzüne katardı. Boşa çıkaran, yanlış, kendine göre ve ciddiyetsiz yaklaşanlara da asla taviz vermezdi.

Mesela evlilik konusunun tartışıldığı bir derste, zindandan yeni çıkan bazı arkadaşlar ikna olmamış ve çelişkiler açığa çıkmıştı. Ne söylendiyse de bir türlü ikna olmadılar. Hatta çelişkiler öyle bir aşamaya geldi ki, Başkan müdahale etmek zorunda kaldı. Biz, bütün gün konuştuğumuz halde onları ikna edememiştik. Fakat Başkan, "Gidin önce Kürdistan'ı özgürleştirin, ev inşa edecek bir toprak parçasına sahip olun. Sizin kurtarılmış bir toprak parçanız bile yok. Gidip düşmanın elinde nasıl evleneceksiniz..." cümleleriyle onları ikna etmeyi başarmıştı. Kendisiyle çelişen bir insanda olsa, Başkan, ona büyük bir değer verir ve ikna etmeye çalışırdı.

Aynı yıl, Celal Talabani birkaç kişiyle birlikte, Başkan'ı ziyaret etmek için Irak'tan gelmişti. Cud cephesindelerdi. Hükümet oluşmadan önceydi. Başkan, gelişlerine sevinerek; "Bunları, ne yapalım" diye sordu. Ardından gülerek, "Aşağıdan gelsinler, arabayla gelmesinler. Alışmışlar arabaya binmeye" dedi.

Sami Abdurrahman, Komünist Parti'nin sorumlusuydu. Irak'ta, Cud cephesindeki tüm önderler oradaydı. Mahsum Korkmaz Akademisi'ne ulaşmak için de çok dik bir tepeyi

aşmak gerekiyordu. Başkan, Talabani ve onunla birlikte onları kastederek; “Gelenleri aşağıda indirin, yürüyerek gelsinler” dedi. Arabadan inip, yavaş yavaş tepeyi tırmanarak yukarıya çıkarlarken, Başkan’la birlikte yukarıda onları bekliyorduk. Başkan, bir kayanın üzerine çıkıp onların yukarıya çıkışlarını izledi. Talabani ve yanındakilere bakıp bakıp kahkahayla gülüyordu.

Talabani ve yanındakiler, Başkan’ın kahkahasını duyuyorlar, ama hem nefes nefese kaldıkları için hem de yokuş çok dik olduğundan düşmemek için yukarıya bakamıyorlardı. Büyük bir mücadele sonucu tepeyi çıkıp, Başkan’ın olduğu yere ulaştılar. Tabii, Başkan’a yakınlaştıklarında düzenli yürümeye başladılar. Talabani en öndeydi. Başkan, kayanın üstüne çıkıp Talabani’ye “Ver elini, seni kurtarayım” dedikten sonra Talabani de gülerek, “Ben iki kez daha bu sırttan çıkarsam, Kürdistan özgürleşir” dedi. Başkan güldü ve tek tek gelenlerle selamlaştı. Oldukça sıcak yaklaşıyorlardı. Yemekten sonra Başkan, “Talabani’ye askeri bir elbise giydirelim” dedi. Talabani, daha sonra Başkan’ın istemi üzerine askeri elbise giydi. Görüşmelerden sonra Talabani ile birlikte gelen misafirler gittiler. Fakat

Başkan, Talabani’nin bir süre Akademi’de kalmasını istedi. Başkan, Talabani’yi konuşması için getirdiğinde, o PKK’yi bize bizden daha iyi anlattı. Talabani’nin kaldığı günlerde, Başkan ile arasında sıkı diyaloglar vardı. Başkan, Talabani’yi uğurlarken; “Git bizim adımıza ittifaklar

gerçekleştir” dedi.

Talabani gittikten sonra Akademi’ye dönmek için o dik yokuşu tekrar çıkıyoruz. Yanımda fotoğraf makinesi vardı. Başkan’ın karda yürüyüşünü belgelemek için habire o tarafa bu tarafa koşup duruyordum. Ayak-larım kardan ıslanmış, buz kesmiş olsa da umursamadan O’nun güzel görüntülerini yakalamaya çalışıyordum. Kar çok yağmıştı.

Bir ara çok yorulduğum için sendeledim. Ama önüne geçip farklı farklı cephelerden Başkan’ı çekmek için, deyim yerindeyse, tüm marifetlerimi sergiledim. Başkan, bu kadar uğraştığımı görünce; “Sana güzel bir poz vereyim mi” diyerek kayaya çıkıyor, başka yerde durup poz veriyor ve “Zuhat hadi çek” diyordu. Flaş patlamadığından bazen çekmem için o kadar çok bekliyordu ki, artık dayanamıyor ve “ Sen resim çekiyorsun diye poz verdik, ama doğru düzgün bir tane bile çekemedin” diyerek, yanımda yedek makine bulundurmadığım için tedbirsizliğimi eleştirdi.

Zap’ta Bir Yer Yapılsa da Biz de Gelsek...

Eğitim devresi bitmiş, düzenlemeler oluyordu. Ülkeden gelen arkadaşlar, dilan çekiyorlardı. Çekerken de türkü söylemek adına, avazlarının çıktığı kadar bağırıyorlardı. Başkan’ın arkasında yürüyordum. Bana dönerek; “Zuhat, bunlar ne yapıyorlar” diye sordu.“Başkanım, arkadaşlar

moral yapıyorlar” yanıtını verdiğimde sinirlenerek Kürtçe; “Moral eve. Dıdın çirtika listika. Tiştekî nakin hema derdikevin diraqisin. Tu karidi nakin” diyerek oradan uzaklaştı.

Devre sonu olduğu için daha önce yürüttüğümüz işleri, devir teslim ediyorduk. Arşiv çalışması bize bağlıydı. Devre sonlarında da hemen hemen her gün arkadaşlar, Önderliğin fotoğraflarını istiyorlardı. Ben de eyaletlere albüm yapıp göndermek için resimleri kimseye vermiyordum. Bir gün Başkan içeri girip; “Zuhat, arkadaşlara niye fotoğraf vermiyorsun. Ver” dediğinde, çok şaşırdım ve “Başkanım albüm hazırlıklarımız var” yanıtını verdim. Başkan, “Bir şey olmaz, ver” diyerek, kaba yaklaşımıma karşın, arkadaşların isteklerine daha ince yaklaşmam gerektiğini anlatmak istiyordu.

Başkan, Akademi’den ülkeye geçeceğimiz zaman, bizimle yürüdü. Hatta bir yerde durup, “Zap’ın kenarında, Zap suyunun hemen yanında bir yer yapılsa biz de gelsek....” biçiminde çok duygusal ve etkileyici bir konuşma yaptı. Konuşmadan sonra, bizler için ondan ayrılmak çok zor olsa da, kucaklayıp vedalaştık. Vedalaşmadan sonra Dr. Baran, “Başkanım bir kez daha sizi kucaklamak istiyorum” dediğinde Başkan; “Doktor duygusallaşma, Hadi gel” diyerek Onu kendisine doğru çekip, bir kez daha yoldaş sıcaklığıyla öptü ve sarıldı. Yürümeye başladığımızda dahi arkamızdan başarı perspektiflerini vermeye devam ediyordu....

Zuhat Kobani

SURİYE HALKI ELİMİZDEN TUTTU

1979'da Türkiye'de "Apocular bir parti kurmuş" diyorlardı. Biz o zaman KDP'li olduğumuz için "Bu ne Apocular belasıdır çıkmış?" diyorduk. El alemin kızlarını zorla alıyorlarmış, paralarına el koyup onları öldürüyorlarmış vs. biçiminde spekülasyonlar geliştiriliyordu. Kim onlardan söz ederse "Apocular dünyayı yıktı", diyorlardı. Türkiye'de de onlara "Gençler" Kürtler de "Apocu"lar diyordu. İlk başlarda nasıl bir oluşum olduklarını, kime bağlı olduklarını anlayamadık. Biz KDP taraftarı olarak oturup KDP sorumluları bizimle konuştuklarında sürekli olumsuzluyorlardı.

Bir süre sonra PKK'yi araştırıp tanımaya başladığımda hiç de anlatılan gibi bir oluşum olmadığını gördüm. Ancak ayrıntılı olarak ne yapmak istediklerine anlam veremedim. O yüzden Apo'nun niye Kuzey Kürdistan'dan hicret ettiğine de anlam veremedim.

Kobani'ye geldiğinde herkes Apocular gelmiş

kimse evine almasın diyorlardı. Ben evlenip ailemden ayrılmıştım. Bir gün annem kendi evine gelen Başkan'ı göstererek "Bu senin dayının oğludur", dedi. İki kişiydiler, ikisinin de boyu selvi gibiydi. Yaz sıcağında sabaha kadar tartışıyorlardı. Tanıdığım Abdülkadir'e bunlar kimdir dediğimde o da "Biz birkaç kişiyiz biz Kürdistan İşçi Partisindeniz" dedi. Biz o zaman Apocular ve Kürdistan İşçi Partisi'ni birbirinden çok uzak görüyor ve ayrı ele alıyorduk.

Önderlik Kobani'den Şam'a gitmeden önce onu gördüm, O'nunla tartıştım ama bana kendisini tanıtmadı. Ben onlara Kürt oldukları için değer veriyordum. Hatta onlara elbise aldım, para verdim. Fakat O hiçbir zaman bana "Kürdistan İşçi Partisi"nden olduğunu söylemedi.

O'nunla onbir yıl aradan sonra Başkan'la Halep'te görüştüm. 1991 yılıydı. İçeriye girdiğim zaman yıllar önce annemin evinde kalanın Başkan olduğunu anladım. O zaman Başkan'ın alnını öptüm, özür diledikten sonra nedense kendimi tutamayarak ağlamaya başladım. Başkan onunla bu görüşmemizde:

- "Bir insan bir alkışla gelirse bir alkışla da gider", dedi ve beni yanına oturttu. O'nun yanında yıllar önce yetersiz yaklaştığımdan dolayı kendimi biraz ezik hissediyordum. O yüzden oturduğumda tekrar kendisine özür dilerim ve bizi affet dedim. Başkan gülerek,

- "Sen niye arkamıza verdin." diye sordu. Ben:

- Başkanım çalışmalarınızda dürüstlük

buldum. Dökülen kan için çalışmaya hazır olduğumuzu, dostluk için elimden geleni ardıma komama sözünü vermek üzere geldim, dedim.

- Teşekkür ederiz. Suriye halkının elimizden tuttuğu doğrudur. Bize güç ve güven verdi. Çünkü bizde dürüstlük buldu. Ben de size dört parça için söz veriyor, onlara saygı ve selamlarımı sunuyorum. Çünkü onlar bize güvendiler, sözlerimize inandılar ve dürüstçe yürüttüğümüz çalışmaya destek sundular.

"Kendinize bir köprü oluşturun, tahammül edin. PKK'ye bilinçle yaklaşmanız gerekiyor. Eğer dar kafalılıkla PKK'ye yaklaşırsanız PKK'de yaşayamazsınız. Yanlış anlamayın PKK sizi kesmez ama PKK'yle de sürdüremezsiniz", dedi.

Konuşması boyunca ben PKK'yi kurdum demiyor, sürekli

- "Birkaç arkadaş PKK'yi oluşturmak istedi ben de içinde yer aldım. Her gün PKK'ye layık olabilecek miyim diye kendimden hesap soruyorum. Biz PKK'yi sıfırdan yarattık. PKK'ye ona göre yaklaşmak, PKK adına layık olmak zorundayız. O yüzden bizden ne istendiğini bilmeliyiz. Eğer ben PKK'nin yükünü kaldıramayacaksam. Şereflice bir köşeye çekilirim. PKK'yi yürütebilecek kişiye de yardımcı olurum. PKK közde kızarmış bir sac gibidir. Eğer insan yanlış ve bilinçsiz yaklaşırsa, kendini halkın üstünde görüp PKK ateşine ayak atarsa PKK onu yakar", diyor ve devamla bizimle yaptığı sohbette Size teşekkür ediyorum, yurtseverlikle PKK'ye

yaklaşın. PKK'ye karşı kurnazlık yapmayın", diyordu.

Çalıştığımız süreçte kendisi sürekli bize çalışma programı oluşturuyordu. Biz çoğu zaman PKK'liyiz diyorduk, Önderlik de

- "Biz size dil, göz, güç verdik, halkı öne verip Kürdistan coğrafyasını anlattık. Sonra kendisine bir isim taktı ve PKK'liyim diyorlar. Öyle değil, o zehiri balın üzerine dökmeye benzer. Bu da üç-dört gün içinde halkı bıktırmaya götürür. Ben böyle kabul etmem. Böyle yapsanız PKK gözünüzü çıkarır. Eğer biz de PKK'ye öyle yaklaşsaydık bu halk arkamızdan gelmezdi. Siz de PKK'ye dürüst yaklaşacaksınız. Biz şimdi size iş vereceğiz. Eğer böyle yaklaşırsanız altından kalkarsınız. Biz size muhtacız. Size bir örnek vereyim; bir denizden enjektörle damla damla su alınırsa biter mi? Hayır. Yani sizin her zaman faydanız olsun. Bir nehir için de aynı durum geçerlidir. Bir kelime dünyayı yıkabilir", diyordu.

Bir toplantıda Başkanım, Siz 'Bir kelime bile dünyayı yıkabilir. Güzel kelimelerle halkla konuştuğunuz zaman farklıdır, sert ve serserice yaklaştığınız zaman farklıdır. İstiyorsanız biz PKK'liyiz deyin, böyle yaklaştığınız taktirde halkınızı ve dostlarınızı kendinizden uzaklaştırırsınız", demiştiniz, diye hatırlattım.

Başkan

- "Eğer ben bu işe layık değilsem kendimi çekerim. Ben hain bir gözle devrime bakamam. Halka ve şehit ailelerine, PKK'nin yarattığı

değerlere gözümde ters düşse onu çıkarır atarım. Siz bana Başkan ismini takmışsınız, ben alkış başkanı değilim", dedi.

O halkı hep önde tutuyor ve temel gıdasını halktan alıyordu. Halkın her türlü hizmetini karşılamaya çalışıyordu. Örneğin bir gün Halep'teydik kendime bir bardak su doldurup içecektim, Başkan izin vermedi kendisi bardağı doldurup bana verdi. Başkan bir kez Rakka'da bizimle yaptığı bir toplantıda,

-"Kadrolar için sahte hocalar olmayın yurtsever hocalar olun", dedi.

-Başkanım sahte hocalar ne anlamı geliyor? Diye sorduğumda, şöyle yanıtladı:

-"Bazı sahte hocalarımız halkı nasıl kandıralım diye düşünüyorlar. Sakallarını uzatıyorlar, güzel beyaz elbiseler giyiyorlar. Söz var ama eylem yok. Ben o hocalardan değilim. Çünkü bizim işimiz ne aşiretlerin ne burjuvazinin, nede büyük ailelerin işidir. Bizim işimiz ezilen bir halkın işidir", dedi.

Önderlik aşiret üzerinde çok duruyor ve

- "Bize aşiret gibi yaklaşanı kabul etmeyiz. Bunu iyi bilmeniz gerekiyor. Aşiretçilik için katılan birinin yanımızda yeri yoktur. Bizim aşiretimiz şehitlerimizdir. Ben boynumu sadece şehitler karşısında bükerim. Çünkü onlar beni yürütüyorlar. Ben söz verdim ve son nefesime kadar da sözümde duracağım. Çünkü ben Haki'ye, Kemal'e, Mazlum'a ve Hayri'ye söz vermişim. Onlar kendilerini layık gördüler ve layık oldular. Ben de madem söz vermişsem bu işi yarıda

bırakmayacağım”, derken bu işi tek bir kişinin yürütemeyeceğine de vurgu yapıyordu.

Devamla “Her şeyinizi bana bağlamayın, şeyhlere yaklaştığınız gibi müritçe yaklaşmayın. Şeyh sakalını bırakır arabaya biner, diğerleri de fakirlik içinde yaşar. Siz ruhsuzlaşmışsınız, bir daha bu halde yanıma gelmeyin”, dedi.

- “Bana o kadar suikast düzenlendi. Gelecekte acaba sizin gibi yarım saat özgürce yaşayabileceğim bir yer olacak mı, böyle bir imkan acaba elime geçecek mi? Her dört parçada bir önder için bir yer olmayacak mı? Yarım saatliğine özgürce yaşayabilecek bir yer!” diyordu. Evimize döndüğümüzde O’nun bu söylediklerini tekrar tekrar tartıştık.

Bir Arap dosta okuması için Başkan’ın bir kitabını verdim. Adam kitabı okuduktan sonra bana “Bu insan normal bir insan değildir”, deyince bilincimin yettiği kadar ve onu tanıdığım kadar kendisine anlatmaya çalıştım; O’da bizim gibi bir insandır dediğimde “Hayır, ben O’nun normal bir insan olduğuna inanmıyorum. Ben çok hadis okudum. Mahşer gününde bir nebi aşağı inecek. Ve ona Mehdi Ali resul diyorlar. Yemin ediyorum ki bu, o mehdidir, ama biz O’nu tanımıyoruz.” Deyince ben de toplantıda “O, mehdi değil O’na Seyid Abdullah Öcalan”, diyorlar dedim köylerinin nerede olduğunu, O’nun da bir annesi, bir babası var Başkan’a dair daha faklı şeyler de anlatmama rağmen adam “O, mehdidir ve ezilen halklara yardım etmek için gelmiş”, demeye devam etti.

Önderlik halka yaptığı ve benim katıldığım birçok toplantıda bize sürekli

- “Ben bu işe layık değilim ama sizin çabalarınıza saygı duyduğum için yapıyorum”, diyordu.

O bize, biz de söz veriyorduk. Ancak şimdi yürüttüğümüz çalışmalar Önderliğin istediği düzeyde değil. O konuda halktan biri olarak Başkan’a yeterli bir yaklaşım içerisine girmediğimi düşünüyorum. Neden? Çünkü O’nun için ne kadar yaparsam yetersiz geliyor. Apo hiçbir zaman ben şu işi yaptım demiyordu, halk yapıyor, arkadaşlar yapıyor diyordu. Bu iş şimdi de yapılmış gelecekte de yapılacak. Gerçekten Apo çok dürüst ve fedakardı. Doğru yoldaşlığı da, doğru iş yapmayı da onda gördük. Yoksa O’nun peşinden bu kadar koşmaz O da bizi bu kadar sürükleyemezdi. Onun ülkesine olan aşkı sergilediği kahramanlık çok büyüktür. Şimdi dört duvar arasında olabilir ama biz halkın yüreği onunla atıyor, yaşam buluyor. Hiç kimse halk kadar Apo’yu tanımayamaz. O’nun avukatları aracılığıyla halka verdiği mesajlarını her dinlediğimizde bin kez daha son nefesimize kadar onunla beraber olacağımıza kendimize eşe dosta söz veriyoruz.

Cezayir’li dostlarımız bile geldiğinde “Öcalan ikinci Selahaddin’dir.” Diyorlar. Ortadoğu’nun en büyük umudu Öcalan’dır. Aslında Öcalan ikinci Selahaddin’dir. Arap dostlarının da umudu Başkan’ın İmralı’dan çıkıp ikinci Selahaddin görevini tamamlamasıdır. Birçok Arap dost bize bir

kahve ve sigara ikram ettiğinde bile “Bu Apo’nun hatırı içindir.” Diyorlar. Latkiye’de toplantı yaptıktan sonra bana “Sen eve gittiğinde bizim yasta olduğumuzu söyleyeceksin” dediler.

Reformistler bile bize “Apo’yu tutuklattırdığınız için size yazıklar olsun. Biz reformistiz ama sözde siz örgütün adamlarısınız, fakat O’na layık olmadınız”, dediklerinde kafamızı önümüze eğiyoruz.

Şam’da Filistin Cezaevi adında bir cezaevi var. ‘95’te ben on arkadaşla bir süre o cezaevinde kaldık. Çıkmadan üç gün önce rüyamda Önderlik bizim koğuşumuza geliyordu. Birisi bana senin ailen var erken çıkmak için teslim ol diyordu. Ama Önderlik hayır işinizi yapın dedi. Biz sana güç verdik güçlüsün. Gerilla, şehitler sana güç vermeli, bırakmayın devam edin diyordu. Sabah uyandığımda bir arkadaşa size bir müjdem var, rüyamda Önderlikle görüştüm. Ve bize çalışmamız gerektiğini söylediğini, söyledim. Bunu kutlamak için de bir çay yaptık tüm tutukluları davet ettik.

Üçüncü gün gardiyanlar gelip bana,

-Sen Apocu musun? Diye sordu.

-Evet, dedim.

-Eşyalarını topla Saat onda çıkıyorsun, dedi.

Çıktığım gün Başkan’la görüşmek istediğimi söylediğimde arkadaşlar bana yorgunsun dediler. Ve önce beni bir yere götürüp elbiselerimi yenilediler, banyomu yaptırdıktan sonra beni garaja götürüp bir arabaya bindirip Halep’e gönderdiler. Eve gittiğimde aşiretimizin hepsi toplanmıştı.

Önderlik de ziyarete gelmişti. Önderliğe,

-Başkanım cezaevinden çıkan bir insanı ziyarete gidildiğinde en azından iki kilo muz götürülür dediğimde Önderlik de,

-“Vallahi kimse bize de muz vermez, belki bir parça ekmek verirler ama senin çıkmanın şerefine bir kola içebiliriz”, diyerek espriyle cevap verdi.

Gelişinden duyduğum mutluluk bana cezaevinden kaldığım günleri unutturmuştu adeta. O’na bakarken özlediğimi hatırlıyor ve onu öpüyordum. Birlikte oturduk. Bir arkadaşla birlikte sığınağa sakladığımız para ve silahları kendisine anlattım. Arkadaş cezaevinden sigara yapraklarına not yazmış ve Önderliğe vermemi istemişti. Ancak misafirler çok gelip-gittiği için Önderliğe o notu veremedim. Önderlik milislik çalışmalarımızı güçlü yürütmediğimiz için çok eleştiriyor,

- “Siz de ağalık yapmaya alışmışsınız”, diyordu.

- Başkanım özür diliyorum, Başkanım üzerimize çok geliyorsunuz, belki bazıları sana hakkımızda yanlış bilgi veriyor”, dediysem de Önderlik

- “Çalışmalarınız göz önündedir”, diyerek bizleri eleştiriyordu.

O süreçte kültür çalışmalarına da ben bakıyordum. Önderlik,

- “Kültür nedir? Kültür benim. Sanatçı olmak sadece saz çalmak değildir. Sizin yaptığınız sadece “gerilla gerilla” diye bağırmaktır. Sanatçı aynı savaşçıdır. Ve halkı nasıl kurtaracaklarını, halka

nasıl hizmet edeceklerini düşünürler. Ama siz daha çok hocalara ve ağalara benziyorsunuz. Siz dedikoducusunuz, sadece kendinizi görüyorsunuz. Yaptığınız bu kadardır. Parti yaşamını bozanları tanımıyorsunuz...” dedi.

Gerçekten O’nun halk olarak bizler için yaptıkları karşısında saygıyla eğiliyoruz, O’na minnettarız.

Bir gün Önderliğe “Kürdistan ne zaman özgür olacak? diye sordum. Önderlik de bana,

- “Önce bir halk olarak ruhunuzu canlandırın, kendinizi örgütleyin. Bir Kürdistan’ınız olsa bile siz bu halinizle ne yapabilirsiniz ki?” diyerek soruma soruyla karşılık verdi. Bana

- “Hadi biz Kürdistan’ı kurtardık ve seni de Cumhurbaşkanı yaptık ondan sonrası ne olacak? O yüzden her şeyden önce halk olarak kendinizi kurtarmanız lazım. Siz sadece ailede oturup çocuklarınıza bakıyor ve onların derdini düşüyorsunuz. Birçok kişi Kürdistan’dan bahsediyor ama münafıkça yerinde oturuyor”, diyordu.

Önderlik aynı süreçte yaptığı bir toplantıda:

- “Hanginiz benim en yakın dostum olabilir?” diye sorunca Afrin’li birisi “Başkanım ancak tanrı sizin dostunuz olabilir. Bizim yapabileceğimiz münafıklıkttır”, dedi. Başkan Apo bizim için bir doktor gibiydi. Bize umut, inanç verip bizi kahraman bir halk haline getirdi. Ama şimdi kendisi dört duvar arasında ve tüm dünya onun etrafında bir çember oluşturmuş durumda.

Kürdistan'ı Kurtardık!

Önderliğin yakalandığı kara gün onbeş Şubat'ın sabah saat sekizinde BBC'den öğrendim. O'nun yakalandığı gün KDP mıntıkasında şeker dağıtılıyordu. İkinci gün gençler dayanamayıp KDP'lilerden birkaç kişiyi dövdüler. Yine bir KDP'li vardı. Bu çok anti-propoganda yapmıştı. Bizim gençler dayanamadılar, evinin önüne gidip onu 'seninle işimiz var' diye dışarı çağırıp bir güzel dövmüşlerdi. Adam gençleri devlete şikayet etmeye gidince ona orada "Sen namussuz olmasan PKK'liler seni dövmezlerdi. Utanmıyor musun seyit Abdullah Öcalan yakalandığında Hafız Esat bile üzüldü, sen şeker dağıtıyorsun" demişlerdi. Kendini yakanlar oldu. Onları topluca hastaneye kaldırdık.

Suriye'deki Arap dostlarımızdan da Başkan Apo için hayatlarını feda etmek isteyenler oldu. Bazıları çocuklarını getirip partiye teslim ettiler. Örneğin benim de oğullarımdan biri gerillaya katıldı. Diğeri evini ateşe verdi. Onlarca gün kimse bir şey yapmadı. Yaşlı bir ana

- "Apo'nun öcünü almıyorsunuz", diye bizi evinden kovdu, elini öpmemize bile izin vermeyerek bize, "Siz namussuzsunuz. Burada ne yapıyorsunuz, sadece yiyip-içip oturuyorsunuz,

eğer yapamıyorsanız bize bırakın. Biz gerilla ve şehit anneleri olarak gidip intikam alacağız", dedi. Onun tek ilacı ise Başkan'dı. Yurtsever olmayan kardeşim gelip bana

- "Eğer yaşaman için sana para gerekiyorsa para verelim", dediğinde ona öfkeyle

- "Bana para değil, yaşamak için Apo gerekli" dedim.

O yakalandığında kendimi kuru bir toprakta susuz kalmış bir ağaç gibi güneşin altında çırılçıplak kalmış hissediyordum.

Biz O'nun çalışmalarına anlam verir, başarıya ulaştırırsak Önderliğimizin de oradan çıkmasını erkenleştirebiliriz ancak. Şimdiden O çıktığında özgürleşecek insanlığı ve dünya insanlığı için de yerini alacak büyük Kürdü selamlarım.

Bawer Kobani
Suriye'deki Yurtseverlerden

İNSANLIĞIN SON BÜYÜK SÖZCÜSÜ APO'DUR

Etruş kampında Asayişteyken kamp yürütme

üyesi bana

- “Bize uğra işin var”, dedi. O dönemde KDP’yle ilişkilerimiz gergindi.

Binlerce kahramanın gönlünde yatan tarihi kutsal hacca gidebileceğimi hayal bile edemiyordum. Belki binlerce çocuğumuz son nefesinde onun ismini anarak şehadete gitti. Onu görmeden can verdiler ülke topraklarında. O süreçte sağlığım iyi değildi. Başkan Apo’yu görmeye gideceğimi duyunca hastalıklarım bir anda geçivermişti. Dokuzuncu aydı. Kampın etrafında hareket edemiyorduk. Her tarafta KDP’lilerin pusuları vardı. Dolunay olmadan kamptan çıkıp gitmemiz gerekiyordu. Hacca gider gibi hazırlandım, ömrüm boyunca en büyük isteğim gerçekleşiyordu. Çiyayê Spi üzerinden gidecektik. Çiyayê Spi’de dinlendikten sonra sınırı geçecektik.

Bir yandan onu görmenin sevinci, diğer yandan da halktan insanlar olarak onun büyük çabalarına denk bir emeği verememenin ezikliğini yaşıyorduk. Tüm yaşamım boyunca yaşayamadığım farklı bir heyecanla atıyordu kalbim. İkindi olduğunda bizim grubu Dicle nehrinin kenarına götürdüler. Gerillalar güvenlik önlemlerini sıkı sıkıya almışlardı. Çünkü bizim grubun çoğunluğu halktandı. Irak sınırını geçip Suriye sınırlarına girdiğimizde artık onu göreceğim umudu daha da artıyordu.

Derik’te bir yurtsever ailede kaldık. Ertesi gün Kamışlo’ya gittik. Kamışlo’dan trenle Şam’a

gitmek üzere hazırlandık. Zaten gece boyunca onu göreceğim heyecanıyla uyuyamadım. Tren vagonu birkaç kişilik grubumuza dar geliyordu. Tren yolculuğu boyunca onu göreceğim anı düşünüyordum. Bizimle gelen kurye

- "İstasyonda indiğimizde ben nasıl hareket edersem siz de öyle hareket edeceksiniz" dedi, biz de söylediklerini harfi harfine yerine getirmeye çalıştık.

İner inmez bizi bir otobüse bindirdiler. Kısa bir yolculuktan sonra Kürtçe okulun bulunduğu kampa vardık. Orada yüzlerce gerillayla karşılaştık. Yüzlerce gerillayı bir arada görünce kalp atışlarımız da hızlanmaya başlıyordu.

Kampa ulaştıktan sonra kamp sorumlusu

- "Başkan kampa gelecek, onunla birlikte yemek yiyeceksiniz. Zaten arkadaşlar hazırlıkları yapıyor" dedikten sonra biz daha bir sabırsızlandık. Saatler bir türlü geçmek bilmiyordu. Başkan öğleye doğru gelecekti. Dört gözle geleceği anı beklerken, saat on buçuğu bulmuştu artık. Kendimizi onu göreceğimiz ana o kadar kilitlemiştik ki en ufak bir seste irkiliyor, ha geldi gelecek derken, nihayet o insanı bir hoş eden, alıp götüren sesini duyduk. Sesini ilk duyduğumda yanımdakilere,

- "Bu Onun sesidir" dedim.

Ve gerçekten oydu, gelmişti ve bizi bahçeye girmeden önceki merdivenlerde bekliyordu. Bizi görür görmez gülerek

- "Hey eski Kürtler, sizler ölmüşsünüz, ben size ne yapayım" dedi.

Onun bu sözlerini duyunca biz de uçacak gibi olduk. Onun sıcaklığıyla gidip selamladık. Zaten kısa bir süre sonra yemeğe geçtik. Yemekte hepimizin öz geçmişini, köyünü, ailedeki şehitleri ve katılımları tek tek ayrıntılı bir biçimde sordu. Sıra bana geldiğinde şehit çocuklarımı, katılımları söyledim. Nereli olduğuma sorduğunda "Piranlıyım"dedim. Ben Piranlıyım deyince Başkan hemen,

- "Amed yakınlarındaki Piran mı?" dedi.

Ben,

- "Hayır Başkanım, Uludere'nin bir köydür. Bize Malbata Zada diyorlar. Dokuz on hanedir." dediğimde, Başkan araya girip

- "Heval Mehmet çok şehidiniz var", deyince ordaki yönetim, "Başkanım orada her ailenin iki-üç şehidi var. Partiye çok bağlılar." deyip özgeçmişlerimiz hakkında bildiklerini Başkan'a aktardılar. Bana

- "Oğulların ne zaman, nerede şehit düştü" dediğinde şahadet tarihlerini söylediğimde bana

- "Heval Mehmet yanlışsın. Harun '94'ün sekizinci ayının beşinde Kela Meme'de şehit düştü. Sen on ikisinde diyorsun, yanlış biliyorsun", dedi ve ardından, "Emin nerede şehit düştü?" diye sordu.

- "O da '95'te yedinci ayın on ikisinde Zaxo ovasında bir çatışmada şehit düştü. Kampa cenazesini getirdiklerinde bana söylemediler. Halbuki kendi elimle giydirip, kuşandırıp devrime adamıştım. Onları devrime adadığım gün ya şehit

yada yaralanacaklarını biliyordum. Bana söylemeleri gerekiyordu. Mademki Dıhok'a yaralı getirdiler, Dıhok'ta şehit düştükten sonra bize söylemeleri gerekiyordu. Çünkü eşi, annesi, kız kardeşi oradaydı. Ben o zamanki yönetim için "ihanetçiler" bile demiştim", dedim.

-"Bak hele. Şimdi gel de bunun hesabını ver. Neden ihanet ediyorsunuz. Neden kendisine oğlunun şahadetini söylemiyorsunuz. Neden böyle eksiklikler yapıyorsunuz", diyerek benim öfkemi biraz dindirmek istedi.

-Başkanım bunu Ararat benim başıma getirdi. Etruş kampındaki Parti temsilcisiydi. Bunlar ihanet ediyorlar. Yaptıkları çok kabul edilebilecek bir şey değil, ben onlardan daha güvenilir biriyim dedim kendi kendime.

-"Elbette sen onlardan daha güvenilirsin." dedi

Onu dinlerken yeniden yaratılan tarihin derinliklerine gidip geliyorduk. Halkına olan bağlılığı gerçekten etkileyiciydi. İnsana olgusuna çok değer veriyordu. Sürekli ilgileniyor ve soruyordu. Keşke her insan onu yakından birkaç dakika da olsa gözlemleyebilseydi. Yaşamımızda bizim bile ilgilenmediğimiz ayrıntılarla ilgilenmesi bizleri şaşırttığı gibi yaşamımız boyunca gördüğümüz büyük değerin de farkına varmamıza neden oluyordu.

Her gece eğitimlere giriyorduk. Bildiriler, ülkeden gelişmeler okunuyor, Akademi öğrencileri kapsamlı bir şekilde değerlendirmeler yapıyordu.

Başkan her çözümlemeye başladığında genel

dünya durumundan Kürdistan'ın durumuna kadar değerlendiriyor, onun da içinde PKK ve PKK'deki insanı anlatıyordu. Sürekli daha büyük savaşların önünü almak için çaba harcadığını belirtiyordu. Ölen bir gerilla da olsa, bir Türk askeri de olsa büyük acı duyuyordu. Savaşın daha kontrollü olması için savaş komutanlarını eleştiriyordu. Çoğu zaman savaş komutanlarının eksikliklerinin öZelêştirisini de veriyordu. Günlük olarak nerede bir arkadaş şehit düşmüşse örnek veriyor, yaşanan yanlışlıkların üzerinde sıcağı sıcağına duruyordu. Bazen de o kadar öfkeleniyorduk ki

- "Analaron, babaların çocukları kuzu mu? Gel de Apo kırk milyon Kürde hesap ver. Ben gerekirse halka hesap veririm. Ama sizler o ana kuzularını ölüme sürürken bunu hiç düşünmüyorsunuz." diyordu. O konuştuğunda insanlık konuşuyordu adeta. O insanlığın son büyük sözcüsüdür. İnsanlığın geleceği açısından duyduğu kaygıları dile getirirken büyük bir acı duyuyordu. Şehitlere çok büyük anlam ve önem veriyordu. Hatta "Şehadete gidecek insanlar için ben bir köprüyüm", diyordu. Bırak bir gerillayı bir insan bile gereksiz yere yaşamını yitirdiğinde bir hücresi ölüyordu adeta. Bizlerden yüzlerce kat acı çektiği yüzünden okunuyordu.

Biri-iki hafta sonra bizi iki gruba ayırdılar. Bazı arkadaşlar Kürtçe kampına, bazı arkadaşlar da Türkçe kampına gittiler. Gidişimin üzerinden birkaç gün geçtikten sonra sağlıkçı arkadaş beni çağırıp doktora gönderdi. Başkan sağlık

durumumun iyi olmadığını bildiği için hemen doktora gönderilmemi istemişti. Bir hafta hastanede yattım. Bana git gez diyordu. Dişlerimi yaptırmamı istediğinde “Hayır Başkanım olmaz” dediysem de Başkan ısrarla gülerek

- “Ben seni burada tamir edip göndereceğim” diyordu.

Başkanın istemi üzerine gidip dişlerimi de yaptırdım. Dişlerimi yaptırdıktan sonra Başkan bana

- “Seni yeniledim, gençleştin.” diyerek takılıyordu.

Her geldiğinde beni de yanına alıp dolaştırıyor, fotoğraf çekiyorduk. Bir gün elimden tutmuştu, o anı kalıcılaştırmak istediğinden ki fotoğrafçı arkadaşa kızarak

- “Çek, ben mi her zaman çekmeni söyleyeceğim” dedi.

O zaman bana

- “Başkanından bir şey anladın mı?” diye sorunca ben:

- “Başkan bilimdir, kalptir, anlamdır, ruhtur, ülkedir, halktır, şehittir, halk sizsiz hiçbir şeydir. Siz bizim her şeyimizsiniz.” cevabını verdiğimde bir şey söylemeden kafasını salladı.

Bir insan konuştuğunda can kulağıyla dinliyordu. Kürdistan’ın her karış toprağı onunla aydınlandı. Gittiğimiz her yerde o da bizimle geziyor, konuşuyor, dinliyor, dinleniyordu. Geçilen her çeşmede, yürünen her patikada, her cadde o var. Öyle ki sanki Kürdistan’ı karış karış dolaşmış

gibiydi. Her yerini tanıyordu. Nehirlerini, çaylarını, derelerini, tepelerinin hepsini biliyor ve tanıyordu. Bizim doğup büyüdüğümüz yerlerle ilgili bilmediğimiz birçok yeri o bize tanıtıyordu; neredeydir, taşı toprağı nasıldır, neresinde nasıl bir çeşme var, tepelerinin nasıl olduğunu anlatıyordu. Çünkü onun yetiştirdiği insanlar her yerde vardı. O Kürdistan için büyük bir eser yarattı. Onun söyledikleri karşısında ruhum, vicdanım, yüreğim sızlıyordu. Bazen onun söyledikleri karşısında duygulandığımı, üzüldüğümü görünce hemen üzüntümü dağıtmak için farklı bir konudan bahsederdi.

Başkanla uzun bir birlikteliğim olmasa da onunla olan o kısa fakat dolu birlikteliğim unutamayacağım kadar derin izler bıraktı bende. Kendimi ondan ayrılmaya hiç hazırlamadığım bir anda çarpmıştı kapıyı ayrılık.

Bir gün bizi olağanüstü bir şekilde toplayarak toplantı yaptı. Hepimiz büyük bir merakla ne söyleyeceğini bekliyorduk. İçeri girer girmez,

- “Etruş kampını oradan taşıyacaklar, halk zor durumdadır. O yüzden acilen gitmeniz gerekiyor.” dedikten sonra hazırlıklarımızı yapmaya başladık. Başkan son kez bizimle yemekli bir sohbet yapacaktı. Yemeğe gideceğimiz gün, bana

- “Harun ve Emin’in babası gel, seninle son bir kez daha yemek yiyelim” diyerek beni yanına çağırdı, birlikte gittik. Önce birlikte bir güzel yemek yedik, daha sonra bol bol fotoğraf çektik. Sofradayken kendisi ekmeği parçalayıp ağzıma

koyuyordu.

Unutulmaması gereken bir ayrıntı daha var. Sahadan ayrılmadan önce herkesin sözü alınır. Biz de oradan geçen herkes gibi söz verip ayrılacaktık. Grubumuz tek tek söz vermek için kürsüye çıkacaktı. O an insanın yüreğini hem bir burukluk hem de bir heyecan sarar. Grubuz sırayla sözünü vermeye başladı. Herkes söz verdikten sonra Başkan,

- "Heval Mehmet sen de gel sözünü ver" deyince, ben

- "Başkanım söz vermeyeceğm. Kürt haindir, biz Kürtler bedbahtız. Burada sana söz vereceğiz ama yarın da hain çıkacağız." dedim.

Ağzımdan çıkan o sözle birlikte Başkan bana dakikalarca sarıldı ve

- "Ax ax saf Kürtler. Heval Mehmet Kürt hain değil", dedi. Onun öyle demesine karşılık ben

- "Başkanım atalarımız böyle söylemiş" dedim. O zaman ben sadece Başkan'a "İç mücadeleyi çok geliştireceğime dair söz verebilirim", dedim.

Sözler bittikten sonra sıra uğurlama törenine gelmişti. İçtimaya giren arkadaşlarla tek tek vedalaştık. Başkan diğer bütün gruplar gibi bizim grubu da kapıya kadar getirdi. Elimi tutup

- "Heval Mehmet hangi topraklara gidersen git, sana güveniyorum, vurursun. Kötülük yapanları döv, inisiyatif senindir. Bu konuda serbestsin. Siz Kürdistan'a gidiyorsunuz. Keşke Kürdistan dağlarındaki damlayan, çamurlu mağaların birinde

benim de yerim olsaydı. Ben de baharda damlayan bir mağarada olsaydım" der demez biz kendimizi tutamadık. Onun bu sözleri karşısında kendimize hakim olamadık ve göz yaşlarımız birbirini kovalamaya başladı. Başkan'ın da gözleri doldu, ama ağlamadı.

Araba hareket edeceği zaman

- "Heval Mehmet siz de Dicle suyunu geçtikten sonra "Apo'ya selam eskiye devam" demeyin." dedi.

Altmış altı yaşımda olmama rağmen ona verdiğim sözün gerekliliklerini yerine getirmek için gerektiğinde dişimi tırnağıma takıyor ve çalışıyorum. O benim betonlar altındaki ruhsuz bedenime can verdi, beni ayağa kaldırdı. O yüzden milyonlarca Kürt gibi benim de varlığım ona borçlu. Onu görkemli karşılamak, başarılarla karşılamak için gece gündüz layık olmanın mücadelesini veriyorum. Herhalde onunla bu kez görüşme fırsatına sahip olmayacağım. Yaş ilerledikçe ölüm de yakınlaşıyor. Fakat yine de son bir kez ölmeden önce görmek isterim. Doya doya sarılmak isterim. Her birimiz bir Apo'yuz. O bunu büyük emekleriyle yarattı. Başkan Apo her şeyimizde; ekmeğimizde, aşımızda, içtiğimiz suda, her şeyimizdedir.

Nasıl ki Hz. Muhammet İslamiyet için büyük gelişmeler yarattıysa Başkan Apo da Kürtlere bilinç verdi, bir parça ışık yarattı.

Onu her düşündüğümde ona verdiğim sözü yenileyerek yeni güne başlıyorum. Tüm yaşamımı,

kalan ömrümü onun özgürlüğüne adıyorum.

Bir kez daha onun görüntüsü ve sesinin olduğu kasetleri izleyeceğim günü sabırsızlıkla bekliyorum. Canlı canlı sesini duymak, onun altın sözlerini bir daha dinlemek geri kalan yaşamımdaki büyük istemimdir.

Mehmet Şexo Pirani
Maxmur Mülteci Kampından

O'NU TİLİLİLERLE UĞURLUYORDUK

1983'te Kuzey Kürdistan'daki köyümüzdeyken, bir akşam eşim eve geldiğinde kendisiyle birlikte Agit ve Kör Cemal'i de getirmişti. Yemeğini yedikten sonra Agit elbiselerini yıkadı, gelip bizimle sohbet etti.

Sonraki günlere de Agit bizim eve gelip gitti. Onun oturduğu cemaatte mutlaka halk gündemde olurdu. Bir gün Agit'e

- "Bir insan niye eviyle ilgili şeyler sorar da kendi ülkesini sormaz?" diye sorduğumda Agit, soruma,

- "Her şeyiniz hapsedilmiş, hala

uyanmamışsınız. Köyünüz bile zindan haline getirilmiş, bunun farkında değilsiniz. Çalışmalarınız bitmez. Niye kendi ülkenizi, temiz bir yaşamı sormuyorsunuz....” diye yanıt verdi. Onun bu yanıtına yine bir soruyla karşılık verdim;

- “Heval Agit Türk devletine karşı...” diyecektim ki bana çok somut günlük örnekler vererek,

-“Örneğin bir asker geliyor, kocalarınızı topluyor, işkence yapıyor, ama kimse bu nedir demiyor. Biz şimdi devlete karşı savaşacak temeli atıyoruz. Arkadaş topluyoruz, halkı uyandırıyoruz. Halkı uyandırdıktan sonra vurup gizleneceğiz...” dedi.

‘84’te devletin yoğun baskılarından dolayı Suriye’ye sürgün edildik. Suriye’ye geçtikten kısa bir süre sonra oğlum Metin’i Önderliğin yanında eğitim görmesi için gönderdik.

Suriye’ye gittikten kısa bir süre sonra Başkan eşimi Önderlik Sahasına çağırmıştı. Ancak son bir grubu ülkeye geçirirken şehit düştü.

’90 yılı 15 Ağustosunda Mahsum Korkmaz Akademisi’ne gideceğim zaman oğlum Metin bu kez kendi ülkesinin topraklarına bir gerilla olarak geçmek için son hazırlıklarını yapıyordu. O gün acaba Başkan’ı görmek için sahaya mı gitsem, yoksa gitmeyip Metin’i mi yolculasam diye iki arada bir derede kaldım. Bir yandan yüreğim Metin’im diğer yandan da yıllardır yüreğimin özlemiyle yanıp tutuştuğu Apo vardı. İkisinden birini tercih edecektim. Zor da olsa Başkan

Apo’nun hasreti için yüreğim Metin’i ülke topraklarına yolcu etmeden Başkan Apo’yu görmeyi tercih ettim. Ve onun yanına gitmeye karar verdim.

Kaçak bir şekilde dağdan yürüyerek Parti Merkez Okulu’na ulaştığımızda öğle yemeği sofraları kurulmuş yüzlerce gerilla bir arada yemek yiyordu. Neyse bir nefes aldıktan sonra bize de yemek getirdiler. Odanın kapısı açıktı, içeride arkası dönük birisi oturuyordu. Yanımdaki arkadaşlarıma yeni bir şey keşfetmişçesine

- “Bu Başkan’ın dirseğidir” dediğimde yanımdakiler daha cevap vermeden büyük bir heyecanla “Gidip Başkan’a askeri bir selam verelim” dedim.

Ben önden onlar da arkamdan tek sıraya dizilip onu görmeye gittik. İçeri girdiğimizde elinde bıçakla kabuğu soyulmuş eğri bir ağaç dalı vardı, sanırım palamut ağacının dalıydı. Üzerinde işçilerin giydiği elbisenin aynısı vardı, üzerine de komando renk bir parke giymişti. Elbiseleri bayağı eskimişti. Sadece parkesi yeniydi. Ayağında beyaz bir spor ayakkabısı vardı. Yıllardır O’na büyüttüğümüz özlemimizle kendisine selam verdikten sonra bana,

-“Nereden geldiniz?” diye sordu.

-Cizre’den, diye kısaca cevapladım.

-“Kimin ailesisiniz?”

-Kuzeyli şehit aileleriyiz.

-“Hangi şehidin ailesisin?”

-Hasan’ın ailesiyim, diyerek kendimi

tanıttıktan sonra yanımdaki aileleri de tanıttım. Dinledikten sonra elini şiddetle dizine vurup duygulu bir şekilde

- “Hasan zamanında Önderliğin yükünü kaldırdı. Onu çok görmek istedim, ama şehit düşürüldü bir daha göremedim. Sürekli parti çalışmalarının gelişmesi için çabaladı. Onu görmek için çağırdım, ama ülkeye dört arkadaşı geçirip ülkede çalışsınlar diye götürdü ve şehit düştü, göremedim”, dedi.

Aynı sohbette başka bir arkadaşa ilişkin de

“Onun kulakları Mazlum’unki gibiydi...” dedi.

Daha bizimle sohbet ediyorken bir ananın çektiği tililinin etkisiyle sohbetimize ara verdik. Başkan çıkınca ben de arkasında duruyordum. Anaya eşlik etmek için ben de tilili çekmek istedim. Ancak sesim kısıldığı için bir türlü tilili çekemedim. Ananın çektiği tililinin sürükleyiciliğiyle Başkan gelen halkı karşılamak üzere ilerliyordu. Tilili çeken anaya bakarak

- “Sesin ne kadar da güzel, ne kadar güzel tilili çekiyorsun”, dedi. Onlar da bizim gibi kaçak gelmişlerdi, ama onun sesine bir şey olmamıştı, fakat benim sesim kısılmıştı. Tilili çekmek isterken sesim çıkmadığı için çok üzülmüştüm. Binlerce insan gelmişti. İğne ucu kadar toprak görünmüyordu. Başkan dışarı çıkınca halk etrafında bir zincirin halkaları gibi dizildi. O gün yüzlerce kadro gün boyu halkın hizmetindeydi.

Bir ara kızıma,

- “Evin sen misin?” dediğinde ben de hemen,

- “Başkanım Evin’in eksiklikleri var.” dediğimde Başkan,

- “Neler olduğunu biliyorum”, dedi.

Kadınlar hiçbir engel tanımadan ona doğru akıyorlardı. Başkan binlerce kadının aynı anda kendisine doğru yürüdüğünü görünce eline bir taş alıp,

- “Durmasanız size atarım. Beni iyi görmeniz için biraz yüksekte durdum. Eğer durmasanız ben de burada dururum”, dedi. O anda küçük kızımı bir arı soktu. Kızım durmadan ağlıyordu. Zar-zor susturabildim. Sırf Başkan’ın söylediklerini dinlemek için hangi yöntemle onu susturacağımı düşünürken, yanımdaki ana da

- “Sustur sustur” diyorken bu kez arı onun çocuğunu soktu. Bu kez de ben o anaya

- “Hadi bakalım sen susturabiliyor musun?” dedim. Eve geldiğimizde kadın Başkan o taşa elini değdirdiği için taşı, Başkan’dan hatıradır diye eve getirdi.

Ondan ayrılacağımız zaman bizi çağırdı, sahada birlikte yürüdük. Çocuklarımıza da gerilla elbisesi giydirmiştik. Önderlik çocuklara selam verdiğinde

- “Siz general mi oldunuz” dedi.

Yemekhaneden geçip ayrılacağımız noktada durup fotoğraflar çektik. Gideceğimiz zaman Başkan arkamızdan bir süre baktıktan sonra kadınların yeri göğü inleten zılgıtları eşliğinde kampa döndü. Bizlerde büyülenmiş bir biçimde köylerimize, evlerimize döndük.

İnsanlar ırmak olup ona karışmak için akıyordu. Binlerce insan O'nun hasretiyle yanıp tutuşuyordu. Hatta bazıları onunla çektiği fotoğraf sayılarında yarışa giriyorlardı adeta.

Büyük Hasret

'95'te bir kez daha Akademiye gittim. Kampa sabah saat beşte ulaştık. Saat sekize doğru da Başkan büyük bir sevinçle bize doğru yürümeye başladı. O geldiğinde şafak söküyordu gün aydınlanıyordu sanki. O yüz ifadesi çok temiz, güler yüzüyle o kadar şirin görünüyordu ki. Herkes onu kucaklamak, binlerce insan O'na yüzünü sürmenin, elini değdirmenin büyük heyecanını yaşıyordu. Herkes ona ulaşmak isteyip de ulaşamazsa bir izdiham yaşanabilir diyordum.

Bir ana kucak açmış Başkan'a doğru koşar adımlarla yürüyordu. Bir yandan da Başkan'a

- "Başkanım Başkanım taa oralardan senin iki kaşının arasını, gözlerini öpmek için geldim. En büyük hasretim budur" dediğinde Başkan kısa boylu anaya

- "Mademki senin en büyük hasretin buysa gel, senin istemini kırmayalım" diyerek iki kollarına yana bırakıp hafiften eğildi ve ana Başkan'ı iki kaşının ortasından öptü.

Öptükten sonra büyük bir bölümünün duyacağı bir şekilde Başkan'ı gösterip,

- "Bu benim haccımdır, tavaf ettim" dedi.

Diğer analar da bu anadan aldıkları cesaretle Başkan'ı öpmek için sıraya giriyorlardı. Bazı kadınlar O'na ulaşmanın, O'nu görmüş olmanın sevincini Başkan'ın önünde tek ayak üzerinden oynayarak dile getiriyor, tilili çekiyorlardı. Başkan anaları böyle gördüğünde cesaret alıyordu. Bir ana da oğlunun elinden tutup "Al Başkanım sana vereceğim bir şeyim yok, al oğlum sana hediyemdir", dedi.

Başkan'ı görmeye gelenlerden biri çok zengin Afrinli adama,

- "Sende gel Akademiye gidelim" dediklerinde adam,

- "O'na verecek çocuğum yok, nasıl Başkan'ın yanına geleyim. Çocuğum olsaydı birini götürür kendisine hediye ederdim. Birkaç kuruş para verdiğim için onun yanına gidemem. Gidip de sana bir oğlumu, bir kızımı mı getirdim diyeceğim. Gidip sana verecek bir damla kanım yok mu diyeyim. Mal veriyorum ama bu yetmiyor", demişti.

Başkan ısrarla kendisini görmek istediği halde adam gitmedi.

Hiçbir ana onun yanında üzüldüğü için ağlamaz. Herkes onun yanına gidince büyük moral alıyordu. O anaların yüreğini, analar da onun yüreğini şenlendiriyordu. Birçok ana çocuğunu silahlandırıp, giydirip, kuşandırıp Başkan'a veriyordu. Analara oğlun veya kızın şehit düştü dediklerinde tek bir göz yaşı dökmeden

- "Başkan sağ olsun" deyip tilili çekiyorlardı.

Başkan'ı öpüp O'nunla vedalaştığım zaman kendisine bir çocuğum tek kalmış dediğimde Başkan bana,

- "O sana kalsın" dedi.

Ama ben

- "O'nun zamanı gelse onu da senin gözlerine feda ederim", dediğimde Başkan

- "Hayır o da senin olsun" dedi.O bana, ben de ona bakıyordum. O bana, bir ana olarak ben de O'na moral verdim.

O dönemde bir gece nöbetçi olan kişi ajandır. Başkan odasında uzanırken bu adam dört kez tabancıyı çekip Başkan'ı öldürmek isteyince Başkan görüyor, fakat ona onu gördüğünü, uyanık olduğunu söylemiyor. Sabaha kadar öyle sürüp gidiyor. Sabah kahvaltısıdan sonra

- "Başkan o kişiyi çağırın", diyor. O kişi geldiğinde Başkan ona,

- "Kaç kere tabancıyı ekip beni öldürmek istedin?" dediğinde adam

- "Dört kez çektim ama seni öldüremedim" diyor.

Analara İnanıyorum

'98'de yeni yılda bir kadınla birlikte Başka'nın yanına gittik. Her gidişimde olduğu gibi o gidişimde de yüreğim şiddetle çarpıyordu. Benimle gelen kadın yanında iki çocuğunu da getirmişti. Başkan, içerideki bir gerillaya,

- “Bu çocukları götürün” dedi ve toplantıya başladı.

Birçok insan gelmişti. Kameramanın dışındaki gerillaların hepsi dışarı çıktı. Toplantı öğleye kadar sürdü. Öğle yemeğinden sonra Başkan,

- “Başka işlerimiz de var, sormak istediğiniz bir şey var mı?” dediğinde elimi kaldırıp

- “Kaçıp gelenler halkı zorluyorlar. Halkı rahat bırakmıyorlar” dediğimde Başkan,

- “Ne yapalım halkın kendi çocuklarıdır. Halk kabul etmesin”, dedikten sonra “Onları öldürün. Halk kabul etmiyor.” dediğimde “Senin söylediklerini dikkate alacağız ama istiyorsa halk öldürsün. Biz üzerinde durup bir çözüm bulacağız”, dedi.

Ebu Fener ikinci kez söz aldığında Başkan gülerek

- “Sen konuştun” dediğinde Ebu Fener

- “Başkanım bir şiir okumak istiyorum” dediğinde sözü tekrar Ebu Fener aldı ve,

“Apo ge le ne kesek e
Apo Çem e ne kaniyek e
Apo ev pir e gel derbas dike
Apo birîna wek hev dike...” şiirini okudu.

Toplantıda analara,

- “Çocuklarınızı önce şımartıyorsunuz, ardından ilgisiz bırakıyorsunuz. Gerçek okul ananın okuludur. Anaların çocuğunu yetiştirmesi üzerinde özenle durması gerekiyor. Anaların çocuklarını iyi eğiteceklerine inanıyorum. Yarın ajan, serseri olmamaları için bunu yapmaları

gerekiyor” dedi.

Başkan’ın halka yaptığı toplantıların etkisiyle içki içenler içmeyi, kumar oynayanlar kumarı bıraktı. Kadına değer verilmeye başlandı. Kadına da,

- “Kadın kendisini köleleştirmemelidir. Ben kadına yol açacağım. Kadın kendisini çok geliştirip gözlerinin önündeki perdeyi kaldırmalıdır. Pazarlarda satılan hayvanlar gibi satılmamalıdır. Kürt kadını çok zorlanmış, çok zulüm görmüştür. O yüzden kendisini çok güçlendirmelidir. Siz anaların bunun üzerinde duracağınıza inanıyorum. Kendinizi eskisi gibi görmeyin. Sizin zamanınız gelmiş, size yol göstereceğiz, akıllı olacaksınız. Bakın dünyada kadın doktor oluyor, başbakan oluyorlar, okuyorlar. Bizim kadınlarımız düşmüştür. Onları da ayağa kaldıracağız. Eskisi gibi kırılmış ağaç gibi olmayacaklar”, dedi.

Afrin’den gelen bir kadın

- “Başkanım Kürdistan kadını ağlıyor diyorsunuz”, dediğinde Başkan araya girip

“Zaten siz hep ağlıyorsunuz. Kadın çözümsüz kalınca yaptığı tek şey ağlamaktır”, dedi gülerek.

Birisi kalkıp

- “Başkanım Halep eyaletinin eksiklikleri var,” deyince Başkan,

- “Sen yap, neden sen yapmıyorsun? Kadın çözümsüz kalınca ağlar. Ama bizim erkeklerimiz çözümsüz kalınca bizden bu kadar der. Yani kadın gibi kendinizi çaresiz görmeyeceksiniz”, diyerek kızgınlığını ifade etti.

O’nunla her gittiğimiz görüşmede O’nun Kürtçe’sini biraz daha geliştirdiğini görüyorduk.

Yüreğimizi Anlayan Tek Hayırlı Evladımızdır

Pazara gittiğim zaman bir yurtsever bana “Dün gece Başkan kaçırıldı”, dediğinde uğramam gereken yerlerin hiçbirine uğramadan eve geldiğim. Televizyonu açtığımda Başkan’ın gözlerinin kapalı, kafasındaki torbayı çıkardıkları görüntüyü ekranda görünce avazımın çıktığı kadar çığlık attım. Oğlum çığlığımı duyup can havliyle bana,

-Yadê çi bû? (Ana ne oldu?) dedi.

- Başkan’a bak sana, görmüyor musun oğlum, diye bağırdım.

Oğlum:

- Başkan değil, dedi.

- Başkan’ı nasıl tanımam, kör olayım, dedim.

Gelenlere

- Keşke ölseydim de Başkan’ın böyle satıldığını görmeseydim, dedim. Her evde yas havası vardı. Biz analar yüzümüze vura vura yüzümüz mosmor olmuştu.

Arap bir adam dükkanın önünde durup bize,

- “Daha yaşıyor musunuz? Ben zannediyordum tüm Kürtler kriz geçirip ölmüşler. Başkan’ınızın gözlerini bağlamışlar nasıl böyle dayanıyorsunuz”, dedi.

Yatınca yüzü gözlerimin önünde, kalkınca yüzü gözlerimin önünde. Bir kez rüyamda gidip ekmek arıyorum, bulamıyorum. Kadınları çağırıp

- “Gelin bir fırın buldum, orada ekmek alalım”,

diyordum. Fırının üzeri sacdan kaplanmıştı. Uzunca bir fırındı. Fırının önünde duruyorum. Başkan'da arka tarafta taşlardan bir duvar örüyordu. Üzerinde iş elbiseleri vardı. Elbiseleri çok kirliydi. Başkan bana,

- "Biliyor musun, un pahalıdır. Unun kilosu şu kadar paradır. O unu sadece yiyemezsiniz, şu undan da biraz katınki yiyebilesiniz", diyordu. Duvarı kesilmiş siyah taşlardan örüyordu. Taşlar çok büyüktü, duvar iki metre yüksekliğine kadar örülmüştü. Uyandığımda Kürdistan'ın duvarını örmüş ve beline yetişiyor dedim. Rüyamı böyle yorumladım. Rüyamı anlattığım bir kadın da,

- "Bende gökte O'nu yeşil, sarı ve kırmızı renkleri arasında gördüm", dediğinde diğer bir kadın da

"Ben de tandırda ekmek yaparken, yapıştırdığım her ekmekte Başkan'ın resmi çıkıyordu", dedi.

Bu rüyaları yorumlatmaya çalıştığımızda:

- "İmanlı, temiz bir bir insandır ", anlamını yüklediler.

Bir kadında bu rüyaların yorumundan sonra

- "Şimdiye kadar ona laf söylüyordum, tövbe bir daha Apo'ya ilişkin bir şey söylemeyeceğim", dedi.

Başkan'ın İmralı'dan çıktığını duyduğum an kalp krizi geçirmezsem önünde tek ayak üzerinde oynayıp, tilili çekeceğim. Onun hasreti şehit verdiğim birkaç çocuğumunkinden daha ağır. Ben şehit düşen kardeşlerimi, çocuklarımı unuttum.

Şimdi yüreğim sadece onun hasretiyle yanıyor.

Tarihte hiçbir peygamber ve önder için kendini yakmalar bu düzeyde olmamıştır. Ama Başkan Apo için yüzlerce kişi kendi bedenlerini ateşe verdiklerinde, dünya şaştı buna.

Türkçe bilmediğim halde Türkiye'nin televizyon kanallarındaki haber bültenlerini kaçırmam. Her an onunla ilgili bir haberi geçer diye sabırsızlıkla bekler, dururum.

Apo bizim varlığımdır. Onun kurtuluşu, Kürdistan'ın, bizlerin kurtuluşudur. O her ananın, tüm anaların yüreğidir.

Asuri bir dost bir gün bizi eleştirerek,

- "Apo dünya oldu, Apo evrenseldir. Apo hepimizindir, sadece sizin değildir. Siz insanız diyorsunuz ama Apo sizi insan yaptı. Siz var mıydınız? Apo Müslümanlarla Hıristiyanları kardeş yaptı. O yıllardır aramızda yaşanan çelişkileri çözümleyip bizi birleştirdi. Bu insan bu kadar büyüktür. O yüzden sadece sizin değil, o hepimizindir", diyerek ona duyduğu büyük hayranlığını dile getirdi.

Başkan için başarı diliyorum. Türk devleti beni yakalandığında beni Başkan'ın yanına götürmelerini istedim. Ama götürmediler. Yüz yıl da orada kalsa O'nunla kalmak isterim. Hatta beni sorgulayanlara belki PKK'liyim, Başkan'ın eski arkadaşıyım desem beni O'nun yanına götürürler diye düşünüyordum. Fakat yanımdaki arkadaş bana, bin yılda O'nun eski arkadaşı olduğunu söylesen seni O'nun yanına götürmezler dedi.

Onun için hiçbir şey yapamadığım gün O'nun sağlığı ve erken özgürlüğüne kavuşması için dua ederim. Örneğin kayın validem her gün, "Allahım sen bu cezaevlerinin kapısını aç, Başkanımızın da kapısını aç", duasını yapar. Seçim sürecinde farklı bir partiden birisi kayınvalideme oyunu bize ver dediğinde kayınvalidem de kendisine, "Oğlum siz bize oyunuzu verin, bizim de partimiz var, Başkanımız var", diyor ve oyunu vermiyor. Çocuklarımızın hepsini kendi elimizle O'na hediye ettiğimiz halde yüreğimiz serinlemiyor. Çoğu zaman keşke birkaç çocuğum daha olsa da O'nun yoluna kurban etsem diyorum. O, biz şehit analarının yüreğinin dilidir. Düşünüyorum da bir gün ona bir şey olursa analar dişleriyle ona bir şey yapanları parça parça ederler. O, tarihten günümüze ana olarak bizim yüreğimizi anlayan, ve anaların da hayran oldukları tek evladıdır.

Mesela Cizreli bir ananın iki oğlu şehit, ikisi de gerillada olmasına rağmen dördüncüsünü göndermesi için Başkan'ın ayaklarına kapandı. Ve kendisine oğlum çok istiyor senden tek ricam onu da ülke topraklarına göndermen demişti. Ananın bu istemini büyük bir dikkatle dinleyen Başkan'ı büyük bir sessizlik sarıverdi ve düşünmeye koyuldu. Anaların yüreği her dönemde olduğu gibi bu dönemde de onun için çarpıyor ve çarpacak.

Yade Gule
Suriye'deki Yurtseverlerden

BAŞKAN, EN İYİ ÇOCUKLUK ARKADAŞIMDI

Ben üç yaşımdayken annem, babam PKK'ye katılmak üzere Suriye'ye Önderlik Sahasına geçerlerken beni de götürmüşler. Önderlik sahasında birkaç gün annemle kaldıktan sonra büyütülmem için Suriye'deki dost ailelerin yanına verilmişim. Annem ve babam da Sahada eğitim devresinde kalmışlar.

Annem beni ziyarete geliyordu, ancak o çalışmalarda olduğu için kendisiyle kalamıyordum.

İlkokulla birlikte sık sık Başkan'ı ziyarete gidiyorduk. Yaz tatillerimizin büyük bölümünü O'nunla geçiriyorduk. Benimle birlikte birkaç arkadaşım daha vardı. Onlarda gerilla ve şehit arkadaşların çocuklarıydı. Onların da anne ve babaları partiye katıldıkları zaman onları getirmişlerdi.

Başkan'ın yanına gittiğimiz yaramazlık yapıyorduk. Örneğin tatile gittiğimiz günlerin birinde yüksek sesle yüzmesini öğreniyorduk. Başkan her tarafı sarsan sesimizi duyup geldi ve bize,

- “Çok gürültü yapmayın” diyerek küçük bir uyarı yaptı.

Başkan gittikten birkaç dakika sonra havuzdan çıktığımız esnada Başkan geldi. Başkan pantolonumu giydiğimi görünce

- “Serhat pantolonunu çıkar, yüzelim”, deyince ben de

- “İndirmiyorum Başkanım”, dedim.

Ama Başkan tekrar

- “İndir, suya gir”, dediğinde pantolonumu çıkarıp suya girdiğimde su sıçradı ve Başkan’ın üstü ıslandı. Bizi biraz izledikten sonra Başkan da havuza girip bizimle bir saate yakın yüzdü. Herhalde o zaman altı yaşımdaydım.

Kaldığımız köy Akademiye bir saat uzaklıktaydı. Şoför Muhammed acaba ne zaman bizi almaya gelecek de Başkan’ın yanına gideceğiz diye günlerce beklerdik. Bazen onu beklerken uyuya kaldığımız zamanlarda oluyordu. Bu yoğun bekleyişlerden sonra Muhammed gelmeyince çok üzülüyorduk.

Okula gittiğimizde ilk bir saat gerilla arkadaşlarla konuşup, oynadıktan sonra Başkan’ın yanına giderdik. Onu görmek için o bir saat bana o kadar uzun geliyordu ki bazen erken geçsin diye beni kucağına alan gerilla arkadaşın kucağında uyuma numarası yaptığım da oluyordu. O’nu görmek için beklerken çocuk yüreğimiz pır pır atıyor ve onu kontrol edemiyorduk. Bu, büyümemden daha uzun gelen bekleyişin ardından gittiğimizde Başkan bizimle yemek yer, her

birimizin durumunu hepimize tek tek sorular sorarak öğrenmeye çalışırdı. Derslerimizi, birbirimize nasıl yaklaştığımızı sorardı. Aynı şekilde kendisi ne yapmış onu da bizlere anlatırdı. Bizimle bir sefer yemek yerken

- "Ben hastayım..." demişti.

Bir gün elim Başkan'ın elinin içinde kaybolmuş, bahçeyi dolaşıyorduk. Başkan bana,

- "Asker mi olacaksın, okuyacak mısın?" diye sorduğunda ben

- "Okuyacağım", diye yanıt verdim. Başkan önümdeki uzun yılları anlattı ve bana

-"Okulunu bitireceksin", dedi. O'na okuyacağıma dair söz verdim. Okuldayken Başkan'a verdiğim bu sözümden dolayı hep okulun en iyileri arasında olmak için derslerime daha çok çalışıyordum. Çünkü en iyi arkadaşım Başkan'a söz vermiştim.

Her gidişimizde O'nu kucaklar, öper ve sarılırdık. Daha sonra kendisine götürdüğümüz gülleri uzattığımızda heyecanla elimizden alırdı. Çocuk grubumuzun en küçükleri ben ve Mazlum'duk. O yüzden daha çok bizimle ilgilenirdi. Elimizden tutup bizimle yürüyüş yapar, bizlere ne yaşadığımızı sorar cevaplarımızı beklerdi.

Büyük arkadaşlar nöbet saatlerinde bizlerle oynayamıyorlardı. Ama bizler ısrarla bizimle oynamalarını isteyip onları çileden çıkarırdık. Bazen bizim bu dayatmalarımıza dayanamayıp kızdıklarında da Başkan'ın yanına koşup onların

bizi yakalamalarını engellerdik. O'na doğru koşunca o da gelin gelin der gibi bizlere kucak açardı. Yanına ulaştığımızda Başkan arkadaşları bu kez kızdırmak için ne yaptığımızı sorardı.

Oturduktan sonra müzik grubunda öğrendiğimiz türküleri kendisine söylerdik. Bazen koro halinde bazen de solo biçiminde ayağa kalkıp söylerdik. En çok da yeni öğrendiğimiz "Medi alak" türküsünü söylediğimizde gülümseyerek bizi dinlerdi. Biz hangi şarkıyı söylersek söyleyelim zevkle bizi dinler ve bizleri alkışlardı. Onun bu alkışları eşliğinde bazen birini bitirmeden diğerine geçerdik.

Rojbaş Başkanım

Okulda düzenlenen birçok moralde Başkan'ın yanında otururak katılırdık. Moral süresince Başkan'ın yanında bize ayrılan koltuğu hak etmemiz için önce türkümüzü söyler, kendisine getirdiğimiz gülleri verir öyle otururduk. Tabii gecenin geç saatlerine kadar süren morallerin bazılarında bizi kucağına alır, rahatsız etmemek için çok hassas yaklaşırdı.

Bir akşam yaptığı toplantı bittikten sonra düzenlenen moral sahnelendi. Gecenin ilerleyen saatlerinde Aram Tigran sahneye çıktı. Ben Başkan'ın bir tarafında Mazlum da diğer tarafında oturuyordu. Uykum geldiğinde Başkan'a,

- "Başkanım benim uykum geliyor", diyerek

kafamı koluna yaslayıp uyudum. Mazlum da

- “Başkanım ben kalkıp Aram’ı durduracağım” dediğinde Başkan,

- “Olmaz, ayıptır.” dedi. Benim ve Mazlum’un boyu küçük olduğu için kafamızı omzuna da yetişmediği için kafamızı kollarına yaslayıp uyuduk. Uyandığımızda Aram Tigran hala sahnedeydi. Başkan’a

- “Başkanım gidip yatacağız” dediğimizde Başkan da

-“Tamam gidin” dedi ve kendisine iyi geceler dileyip Başkan’ın yatak odasına gidip onun yatağında yattık.

Başkan programdan sonra odasına gelince uyanamamıştık. Sabah kalktığımızda Başkan’ında bizimle aynı yatakta yattığını gördük. Başkan çok yorulduğu için onu rahatsız ettiğimizi düşünerek ikimiz de üzülmüştük. Ama her seferinde onu çok sevdiğimiz ve daha fazla O’nunla kalmak için küçük yüreğimize söz geçiremeyip aynı şeyi yapıyorduk. Bir seferinde de uyanır-uyanmaz Başkan’ı rahatsız etmemek için odadan çıktık, bir arkadaş bize

- “Burada ne yapıyorsunuz” deyince arkamızı dönüp Başkan’ın odasına doğru koşunca Başkan uyandı.

Başkan niye koştuğumuzu daha anlamaya çalışırken biz, Başkan’ı öperek rojbaş dedik, Başkan da bize rojbaş dedikten sonra tekrardan kafasını koyup yatmaya çalıştı. Uyandığımızda birlikte yan yana yattığımız insanı rahatsız

etmemek gerektiği düşüncesini O bize öğretmişti. Biz uyuduğumuzda Başkan birisiyle konuşuyorsa bile o an ses tonuna bile dikkat eder, bizi rahatsız etmemeye çalışırdı.

Biz Başkan'a daha çok baba gibi yaklaşırdık. Benim ona öyle yaklaştığımı görünce bana,

- "Serhat biliyor musun senin baban iyi bir asker" der ve babamı bana anlatırdı.

Babam o zaman Başkan'ın şoförüydü. Başkan'a biz sıkılıyoruz dediğimizde Başkan bizi çok fazla bekletmeden gezmeye gönderirdi. Bazen babam da bizi götürürdü. Bazen bu yolculuklarımız Haseke, Cizre'de veya bazen de farklı köylerde sonuçlanırdı.

Başkan, ben ve Mazlum bahçede dolaştığımız zaman Başkan karşısında iki büyük insan varmış gibi bizimle konuşurdu. Bazen,

- "Biliyor musunuz sizin gibi gençler dağlara çıkmışlar. Bugün biraz rahatsızım", diyerek yaşadığı duygularını bize anlatırdı.

Bir gün Başkan çözümleme yaparken biz de O'nun çözümleme yaptığı bahçenin briketlerden örülü duvarının arkasında gizlendik. Boyumuz küçük olduğu için Başkan önce bizi görmedi. Ama arkadaşlar bizi görüyorlardı. Kafamızı bir iki kez çıkararak bakmaya çalışırken tüm arkadaşlar güldü. Başkan kafasını çevirdiğinde Başkan'la göz göze geldik, ama bize bir şey söylemedi. Daha sonraki günlerde Başkan'ın çözümleme yaptığı saatlerde arkadaşlar bizi okuldan çıkarıp çözümleme bitene kadar başka yerlere götürüyorlardı. Bizim bu

yaramazlıklarımız devam edince Başkan bir gün bize

- “Biraz uslu olun...” dedi ve bizimle uzun uzun sohbet etti.

Bir gün de Başkan’a, kendisiyle voleybol oynamak istediğimizi söyleyince bize,

- “Şimdi küçüksünüz, voleybol oynamak için boyunuzun biraz daha büyümesi gerekiyor. Biraz daha büyüyün öyle oynayalım”, dedi. Ancak bir kere büyük arkadaşlar voleybol oynarken ben de voleybol sahasına girdim. Başkan her ne kadar bir tarafımı incitmemek için bana pas verdiyse de topu karşılayacak kadar büyük olmadığım için gelen topu karşılayamadım, yere düştüm, top da bir yana gitti.

Bir gün de kendisiyle futbol oynamak istediğimizi söyleyince Başkan bizi kırmadı, kabul etti. Ben Başkan’ın takımındaydım. O gün oyunu bir kazandık.

O yıl arkadaşlar bana bir askeri elbise dikmişlerdi. Başkan’ın yanına her gidişimde askeri elbisemi giyer öyle giderdim. Başkan beni o elbisenin içinde görünce bakıp bakıp güler ve

- “Serhat, tam asker olmuşsun”, derdi.

Roma’ya çıktığında ilkokulun ilk sınıflarının birindeydim. Arkadaşlara habire ‘bizi Başkan’ın yanına götürün, onu çok özledik’ diyorduk. Uzun bir süre gidişinden etkileneceğimizi düşünerek bizi oyaladılar. Bir yıla kadar da Başkan’ın Roma’ya çıktığı bize söylenmedi. Diğer yandan da niye bizi O’nun yanına götürmüyorlar diye onlara küsüyor,

çok kızıyorduk. Çünkü ondan bu kadar uzak kalmaya alışık değildik. Ziyaret ettiğimiz süreç hiç bu kadar uzamamıştı.

Başkan cezaevine girdiğinde tüm arkadaşlar ve halk ağlıyordu. Bizim üzülmemiz için bize söylemiyorlardı. Ben ve Mazlum da niye ağladıklarını öğrenmek için birçok soru soruyorduk. Ancak bir türlü bizi ikna eden cevaplar alamıyorduk. Bir gün balkonda Mazlum'la birlikte kendilerine "Bize söylemezseniz biz de ağlarız" dediğimizde Başkan Apo için çarpan küçük yüreklerimizin atışlarını dengelemek istercesine, ama anlayacağımız bir dille bize Başkan'ın yakalandığını söylediler. Bunu duyar-duymaz ağlamaya başladık. Bunun ardından ikimiz de bir odaya çekilip saatlerce, günlerce çıkmadık. Mazlum'la hem ağlıyor hem de Başkan'ı hatırladığımız kadarıyla birbirimize anlatıyorduk. En çok da nasıl yakalandığını merak ediyorduk.

Çocukluğumuzdaki en iyi arkadaşımızın yakalandığını, yokluğunu kabul edemiyor, kahroluyorduk. Bir an önce büyüyüp Başkan'ı en iyi çocukluk arkadaşımı cezaevinden kaçırmak istiyordum. Bazen Mazlum'la bir uçağımız olsa gidip Başkan'ı kaçırabilseydik, ya da bir kelebek olsaydık gidip Başkan'ın odasına girseydik diyorduk. Başkan okumamı çok istediği için okulumda da başarılı olmak için daha çok derslerime çalıştım. Bazen okula giderken veya Mahsum Korkmaz Akademisinin bulunduğu yöne doğru gittiğimizde Başkan'la ansızın

karşılaşacakmışım hissine kapılıyordum.

O'nunla bir daha görüşeceğime, birlikte çiçeklerin arasında dolaşacağıma, bu kez büyüdüğüm için benimle voleybol oynayacağına inanıyorum. Ama bu kez Başkan yaşadıklarını bana anlatınca O'nu sessiz dinlemek yerine kısa da olsa bir şeyler konuşacağım...

Serhat

YOLLARA SLOGAN YAZMAK İÇİN ÇIKTIK

1970'lerde Kürtler için bir şeyler söylemek, özgürlük ve kurtuluş arayışına girmek çok zordu, ama bu arayış beraberinde aşk gibi bir bağlılık yaratıyordu. Ne olursa olsun, küçücük de olsa bir umudun yaratılmasına herşeyin üzerinde bir değer biçiliyordu. Arayışların beraberinde getirdiği bir romantizm yoğundu.

Her şeyini mücadeleye adamak ve her şeyi ile katılmak büyük bir erdem olarak kabul edilirdi. İlk sözcükleri, ilk umudu yeşerteni, Kürtler içinde bir şey yapılmasını isteyen insanı tanımak, "Kimdir" diye sormak, onunla birlikte yürümek, bu büyük aşkın düğüm noktasını oluşturuyordu.

Liseden sonra üniversiteye girmek her öğrenci gibi benim de hayallerimi süslüyordu. Bu arada sosyalizm ve ulusal kurtuluş mücadeleleriyle ilgili kitaplar okumaya başlamıştım. Ortaokul yıllarından başlayarak Deniz, Mahir ve İbrahimlere karşı büyük bir sempati duyuyordum.

Kendi halkımızın yaşadıklarını, katliam anılarını, dedelerimizin anlatımlarıyla öğrenmiştim. Onlardan sonra farklı gruplar, isimler ve simgeler mantar biter gibi çoğalıyordu. Ben de umut ve arayışlarımı, özgürlük ve eşitlik istemlerimi bir tercihe kavuşturarak sosyalizm mücadelesine kanalize etmeye çalışıyordum.

1975 yazında, Apocu ilk grupta yer alan bir arkadaşla tanıştığım sıralarda eve gitmiyor, farklı şeyler yapmak istiyordum. Yeni tanıştığım bu arkadaşla bir gün, gün boyu tartıştıktan sonra Kürdistan'ın sömürge olduğunu, Kürtlerin irade ve özgürlüğe kavuşması gerektiğini ve bunun için örgüt oluşturulması düşüncesini, kurtuluş ideolojisini benimsemiş ve gruba katılarak çalışmaya başlamıştım. Örgütler, isimler her yerde ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bizim grubun ismi ve liderinin kim olduğu noktası, benim için bir merak konusuydu. Sömürgecilerin vahşi saldırıları, doğarken hemen öldürme çabaları, Önderliği hemen isim kullanmamaya ve liderliğini ilan etmemeye götürmüştü. Öğrenmek, tanımak benim için giderek gizemli bir hal alıyordu.

O süreçte Şahin ile birlikte Ankara'ya gittik, Önderlik de oradaydı. Benim için Önderlikle

buluşmanın çok ayrı ve özel bir anlamı vardı. Çok merak ettiğim liderimizi tanıyacaktım. O dönemde Siyasal Bilgiler Fakültesinde, yine TÖB-DER'de iki kez karşılaştık ve görüştük. Ayların büyük heyecanından sonra Başkanla tanıştım. O kadar heyecanlıydım ki yüreğim yerinden fırlayacak gibi çarpıyordu. Bir şey söylemeden sabırsızlıkla konuşacağı anı bekliyordum. Büyük bir dikkatle kendimi anlatacaklarını dinlemeye hazırladım. Beni tanımaya dönük soruların ardından, Dersim'i sordu. Sömürgeciliği, halkımızın, bölgenin ve dünyanın durumunu anlattı. Konuşurken bazen elini, alnına atıp arkaya doğru saçının üzerinden götürüyordu. Saçları çok gürdü ve elini götürüp getirirken deniz dalgaları gibi görünüyordu. Sorunlara yaklaşımı bilimsel ve oldukça gerçekçiydi.

12 Mart'tan ve 68 hareketinden önemli dersler çıkarmıştı. Eski isyan çıkışlarını, tekrarlamak istemiyordu. Örgüt lideri etrafında yapılan reklam ve benzeri şeylere karşı olduğunu, çabucak ezilmemek ve yok edilmemek için temkinli hareket ettiklerini anlattı. Kestirmeci, taktikçi ya da çabuk sonuç almacı yaklaşımlarının düzeltmesi üzerine konuştu. Dersim isyanının yenilgi sebeplerini ortaya koyduğunda uzun soluklu, sabırlı ve radikal bir mücadelenin ortaya konması gerektiğini daha iyi anlıyordum.

Yüzünü bana dönerek, "Dedeleriniz gibi olmayın" dedi. Deniz, Mahir ve İbrahimlerin cesaretlice çıkış yaptıklarını ve korunmadıkları için

ortaya çıkanların aynı misyonu sürdüremediklerini de zaman geçirmeden ekledi.

Bu konuşmada ucuz iş yapmayan, parlayıp sönmeyen, işe ciddi sarılan ve çalışmada ısrarlı olan yaklaşımını gördükçe, kendime olan güvenim artıyordu.

'77 yılının Ocak ayında, Ankara'da bir toplantı oldu. Toplantıya Kürdistan bölgelerinde çalışma yapan arkadaşlar da katılmıştı. Her yönüyle hazırlıklı ve yoğunluklu gelen Önderlikti. Geniş bir değerlendirme ve rapor sundu. Kısa aralar dışında toplantı o gün, on sekiz, yirmi saat ara verilmeden sürdürüldü. Önderlik sürekli konuşuyordu. Sunduklarını temel tezler biçiminde ele almış, yazılı hale de getirmişti. Buradan Kürdistan Devriminin Yolu ve Manifesto çıkarılmıştı. Sonradan görev alan Hayri Arkadaşlar, bunu düzenlemişlerdi.

Bu toplantı da açığa çıktığı gibi Başkan, her konuda yoğun ve derindi. Bu durum, sonraki süreçlerde daha da gelişerek devam etti. Başkan, güçlü bir bakış açısı, zihniyet, mantık ve ilerleyerek gelişen felsefi yaklaşımın temellerini o dönemlerde atmıştı. Yoğunluk, yeniden yaratma ve doğuş yapma yönünde ilerliyordu.

Ortaya çıkan sonuç ise; Önderliğin eşitler içinde birinci olması değil, düzeyleri eşit olmayan grup üyeleri içinde birinci olmasıydı.

1977 baharında Önderlik, Kürdistan turuna çıktığında Dersim'e de uğradı. Bahar mevsimiydi. Dersim'in doğal güzelliğine hayran kalmıştı.

Sohbet ederken, konuşurken arada bir araziye bakıp, “Burası tam savaşılacak ve mücadele edilecek bir yerdir. İnsanları kendi özüne, gerçeğine döndürmeli ve mücadeleye katmalıyız ” diyordu.

Bir gün oturmuş yine doğa güzelliklerinden bahsederken, Dersim’deki isyan ve direniş yerlerini, alanlarını, Laç deresini ve Munzurların nasıl kızıl aktığını kendisine anlattık. Daha sonra birlikte Munzurlara gezintiye de çıktık.

O gezi esnasında, Ağrı’da Önderliğin toplantı yaptığı bir köyde, yakalandım. Bundan on altı yıl sonra Önderlikle Şam’da yeniden karşılaştım.

Özgürlüğünüz İçin Ortam Hazırladık

Başkan, çok hızlı soru sorup kişilerin anlayıp anlamadığını ortaya çıkarırdı. Hiç beklemediği bir anda, karşısındakine soru sorardı. O anda karşısındaki hazırsa veya cevap verebilecek düzeydeyse cevap verir, cevap veremeyecek düzeydeyse nasıl cevap vereyim diye düşünür. Sorulan soru üzerine uzun süre düşünmek de o soruya karşı hazırlıklı olunmadığı anlamına gelir. Önderlik, soru sorma biçimiyle düşünme düzeyini ve sorunlarla ilgilenme düzeyini geliştiriyordu. Önderlik, bunu yoğunlaşma düzeyini geliştirmek için yapıyordu.

On altı yıl sonra Şam’a ilk gittiğimde Önderlik, “Tamam siz içeri düştünüz ve direndiniz.

Fakat sizden sonra biz bu kadar mücadele ettik ve örgüt yarattık. Yoğun olarak çalıştık" dedi ve yaratılan örgütlenmelerin hakkını vermek gerektiği üzerine konuştu. Başkan,"Zindanda şehit düşen, yatan arkadaşların, değişik baskılara uğrayan arkadaşların, yani sizin özgürlüğünüz için ortam hazırladık. En azından baskıya uğrayan, direnen, çeşitli alanlarda şu veya bu düzeyde kendisini koruyanlar için burada büyük bir saha yarattık. Pratik mücadele ortamı yarattık. Bundan sonrasına devam edebilirsiniz" sözlerini anlamlı ve çarpıcı bulduğum kadar, doğru katılım için de bir çağrı niteliğindeydi.

Bu seferki karşılaşmamızda tarih, toplum, felsefe, estetik ve dil konularında Başkan'ın, ilk yaklaşımlarına oranla çok büyük farklılıklar yarattığını gördüm. Yoğunlaşma, bakış açısında ve yine sorunlara yaklaşım tarzında büyük değişiklikler kaydetmişti. Önderlik Sahasında iken, Önderlikle aramızda büyük bir uçurumun oluştuğunu daha rahat gördüm. Politik, örgütsel ve bilimsel yaklaşımlarında önemli bir düzey kazanmıştı.

Kadına, felsefeye yaklaşımında, toplum değerlendirmelerinde bu, görülüyordu. O zaman toplum değerlendirmeleri reel sosyalist değerlendirmelere yakındı. Reel sosyalizm belli düzeyde reddedilse bile, genel olarak eski sosyalistlerin yaptığı değerlendirmelere yakındı. Felsefe değerlendirmeleri de öyleydi. Tarih değerlendirmelerinde de benzer yaklaşımlar

mevcudiyetini koruyordu.

Sevgi, estetik, din değerlendirilmesinde Ortadoğu gerçekliğini daha derin inceliyordu. Hz. Muhammed'in yaptığını politik bir devrim olarak değerlendiriyor, Müslümanlığın uygarlığa kazandırdıklarını reddetmiyordu. Sonraki süreçlerde, bunların nasıl yozlaştığını çözümlüyordu. Halifelik ve sonrasında gelişen iktidar kavgasındaki sapmaları da dahil, her şeyi her yönüyle değerlendiriyordu.

Sosyalist felsefedeki kaba yaklaşımlar, bunları reddediyordu. Başkan, bu kaba retleri aşmıştı. Toplum ve sınıflarla ilgili değerlendirmelerin eksik olduğunu, kapsamlı geliştirdiği çözümlemelerle gözler önüne seriyordu.

Marksı, Lenin'i, yine gelişen reel sosyalizmi bir durak olarak ele alıyordu. Dindeki gelişmelere karşı da felsefik yaklaşımı benzerdi.

Demokratik Uygarlık Manifestosu'nda da ortaya konulan zaman ve mekan gerçeğini Önderlik, o zaman da hesaba katıyordu. Dini de belli bir zaman ve mekan içerisinde değerlendiriyordu. Sosyalizm gelişimlerini de bu temelde ele alıyordu. Yine politikleşmeyen Kürt kişiliğini, bilim ve felsefeye karşı olan yabancılığı çok işleniyordu.

Yeni gittiğimiz süreçte, Başkan yeni bir sistem arayışı içindeydi ve her zaman olduğu gibi yine yalnızdı. Çok yakınında olan yoldaşları olarak Ona yardımcı olamıyorduk. Bu yüzden de bizlere sürekli "Bütün yükü omzuma atmışsınız..."

diyordu.

O dönemde gerilla içerisinde ortaya çıkan çeteleşme dayatmaları; geri ilişki tarzları, kadının ordudan kovulması ve mücadelenin yedek gücü haline getirilmesi ve kullanılmasına ilişkin tarihi değerlendirmeler yapıyordu.

O açıdan çetecilik değerlendirmesinde Şemdin Sakık'ta vardı. Amed pratiğinde yaşanan geriliklerin, Önderlik çizgisine karşı geliştirilen anti mücadele olduğu, yoğun işleniyordu. "Kontra" pratik tanımlamaları vardı. O pratikte içimizdeki bazı kişilere yönelik, onaylanmayacak olumsuz davranışlar sergilenmişti.

Örneğin Önderlik "Başta kişileri tercih ettik. Sonra ekip olarak, genel olarak arkadaşların eğitilmesi üzerine büyük çaba gösterdim. Ancak o şekilde de çok fazla sonuç alıcı olmadı. Belki bazılarını ayrı olarak değerlendirseydik, yetiştirseydik bunun daha olumlu sonuçlar verdiğini görebilirdik" diyordu.

Önderlik Çözüme Hazırdı!

Bizimle yaptığı bir sohbette "Kürtlerin varlığını kabul etsinler, bazı hakları olsun biz bu şekilde olsa bile Türkiye ile bir siyasi çözüme gidebiliriz" demişti. Türkiye'deki sistemi değerlendiriyordu. Bazı şeylerin kabul edilmesi ve diyaloga başlanması ya da ateşkesin kabul edilmesi, sorunu çözüme götürmeyi kolaylaştırırdı.

Önderlik, çözüme hazırdı. Önderlik, “Kürt realitesini kabul etseler veya anayasada uygulasalar, Kürtlerin genel varlığını kabul etmeye yanaşsalar bu bile bir başlangıç yapmak için yeterlidir. Bu şekilde kendileriyle siyasal çözüme gidebiliriz” diyordu. Ateşkesi veya siyasi çözümü başlatmayı baltalayabilecek birçok maddenin sıralandığı gerekçeleri öne sürmekten çok, çözümün önünü açma yaklaşımı ağırlıktaydı. Fakat ateşkes süreci dıştan Çiller ve Doğan Güreş tarafından baltalandığı için, içeride ve dışarıda farklı anlaşıldı. Sorun savaş noktasına gelip dayanmıştı.

Önderlik “Savaşacaksanız, doğru savaşın” diyerek telkinlerde bulunuyor, “Savaşınca da hakkını vermek lazım” diyordu. Önderlik, savaşın kurallarına göre yürütülmesini ve devleti çözüme zorlayabilecek bir hamlenin geliştirilmesi yaklaşımı içerisindeydi. İnkarcılık ya da değişik şeyleri de hesaba katarak, bazı adımlar atılmasını başlangıç için yeterli görüyordu. Böyle bir girişime yanaşırlarsa değerlendirilebileceğini söylüyordu.

Türkiye’nin “Devlet kuracaklar” yaklaşımı, çoktan aşılmıştı. Savunmada vurgulanan şeyleri daha önce de görmek mümkündür. 88’de M. Ali Birand ile yaptığı röportajda Önderlik aynı yaklaşımı ortaya koyuyordu.

Önderliğin yaklaşımlarına şüphe ile yaklaşılıyordu. Siyasal çözüme gelirler mi konusunda kuşkular vardı. Tüm bunlar birleşince, tabii ateşkes de sona erdi. Önderliğin bu konudaki

açıklamaları, genel değerlendirmelere biraz yansıdı. Çok fazla yansımıyordu. Birincisi örgüt içi kaygılardan dolayıydı. İkincisi de Türkiye rejiminin buna ne kadar geleceği konusunda hala şüpheler vardı. Önderliğin bu noktada Savunmada verdiği özeleştiride var. Tüm bu nedenler, çözüm sürecinin üzerinde yeterince duramamayı ve bu süreci geliştirememeyi beraberinde getirdi.

Bayan Arkadaşlar Melek midir?

Önderlik sahasındayken kadın-erkek çelişkileri çok yoğun yaşanıyordu. Bir ara bu çelişkiler, kavgaya kadar da gitti. Önderlik bayan arkadaşların hepsini, Şemdin Sakık'ı ve bizi çağırdı. Kişisel şeylere girmekten çok, genel anlamda kadın sorunu ve kadın-erkek yaklaşımı üzerine bir değerlendirme yaptı.

Bana "Bayan arkadaşlar melek midir?" diye sordu. Yeni karşılaştığım bir soruydu, ikileme düştüm. Melek demek kafama yatmıyordu. Tam karşıdan alıp değildir demek de olmuyordu. Cevaplamaya hiç hazır olmadığım bir soruydu ve ben de ortayı bulmak için "Melek olma yolundadırlar" dedim.

Önderlik, bayan arkadaşların siyasal, örgütsel ve savaş sürecine katılabileceğini ve "Nasıl yaşamalı?" sorusunun bu doğrultuyla tamamlanması veya çözülmesiyle bir gerçekliğe kavuşabileceğini, hem Kürt erkeğinin, hem Kürt

kadının ancak böyle kişilik kazanabileceği konularını bir netliğe kavuşturmak istiyordu.

Sevgi ve aşk değerlendirmeleri, yine mücadeleye yaklaşım sorunları yoğun olarak gündemleşmişti. Önderlik bir çözümlemede "Arkadaşlar birbirlerini otobüste görüyorlar aşık oluyorlar, birbirlerini tanıyıp aşık olarak geliyorlar" demişti. Kendi açımdan da pay çıkarttım. Orada çıkartılan sonuçla şüphesiz sevgiye, aşka ya da kadın-erkek ilişkisinin eşit ve özgür temelde gelişmesi gerekliliğini dile getiriyordu. Klasik yaklaşımlarla bu duygulara yanıt verilemeyeceğini, Kürtler açısından bunun öldürücülüğü işleniyordu. Yani bu tarz geri ilişkilerin, hem kadını hem de erkeği öldüreceğini söylüyordu. Geleneksel ve geri bir yaşama mahkum edecek zihniyet-mantık yapısını eleştiriyordu. Önderlik, bu konuda bir arayış içerisindeydi.

Bu konuda ilk dönemlerde de yasakçı bir mantık söz konusu değildi. Arayışlar da vardı. Genelde arkadaşların yaklaşımları, sevgi ve aşka yaklaşımda Kürt gerçeğini açığa çıkarmaktı. İnkar edilen bir ulusun dirilişini sağlamak ve bu konudaki değerlerine sahip çıkmak, soyut da olsa eşit ve özgür bir düzey kazanmak, arkadaşların genel hedefleri ve ütopyalarıydı. Onun için bireysel anlamda sevgileri ve aşkları varsa da bunu tercih etmiyor, halk için mücadele etmek her şeyin önünde tutuluyordu.

Çeteci pratikler, kişileri mücadeleden uzaklaştıran, örgüt-Parti gerçekliğine karşı bir

pozisyona iten, eşit ve özgür ilişkileri aramada daha geri arayış içerisine sokan bir durum yaratmıştı. Önderlik bunların hiçbirisini kabul etmediği gibi buna karşı da yoğun bir mücadele veriyordu. “Olacaksa bir ilişki insanları geliştirecek düzeyde olsun. Geri olacaksa ve insanları geriye götürecekse eski kişiliklere götürecekse böyle ilişkiler kabul edilmemelidir. Bu şekilde yaşamak eskiye dönüş yapmaktır” diyordu.

Bunu yaşayan arkadaşlar vardı. Kadın-erkek ilişkisinde tabu olarak ele alınan, geri, feodal ve geleneksel yaklaşımlar yaygındı. Bazı pratiklerde geri, zayıf ve eksik pratikler kadına yüklenmeye çalışılıyordu. Bir yerde bir başarısızlık varsa, o zaman başarısızlık en zayıf olana yüklenmeli mantığı hakimdi. Tabii Önderlik, bu yaklaşımları değerlendirerek mahkum ediyordu. Önderlik, bizimle de tartışıyordu. Bu işlerin nasıl gelişebileceği yönünde tartışıyorduk.

Önderlikte hiçbir zaman yasakçı mantık olmadı. Mesela benim daha önceden yaşadığım bir evlilik deneyimi vardı. Önderlik sahasına, o temelde gitmiştim. Önderlik, o konuda benimle özel tartışmadı. Ben Önderliğe, çok basit yaklaşmak istemediğimi ve kendi açımdan çözümlemeye çalışacağımı söylemiştim. Basit yaklaşıp “Ben çözdüm” yaklaşımını doğru bulmadığım gibi, bu sorunun kolaycı çözümlerinin olabileceğine de inanmıyordum. Çözmek istiyordum ve Önderliğe de o temelde yaklaşacağımı söyledim. Önderlik, bu tutumu

önemsiyordu.

Özgürlük değerlerini kazanmak, Kürtler için kimlik ve özgürlük sorununu çözmek temelinde mücadeleye yüklenmek, temel hedefimizdi. Önderlik hepimizi bu temellerde geliştirmek istiyordu. O açıdan yadırgayıcı tutumları yoktu. Bizimle sorunlar nasıl çözümlenecek noktasında tartışıyordu. Kendisinin bir arayış içerisinde olduğu hemen anlaşılıyordu.

Kürtlerde aile geçmişten beri ön plana çıkan bir olgudur. Her şeyin aileye feda edilmesi durumu, genel ve geleneksel bir yaklaşımdır. Kadın-erkek ilişkileri açısından da durum çok farklı değildir. Her şeyin birbirine feda edilmesi, mücadele pratiğinde de zarar verici durumlar yaratmıştı ve bunların önlenmesi isteniyordu. Bunlar önlenmek istenirken, çözümlemelerle yeni bir arayış ve anlayış geliştirilip sorunlar aşılmak isteniyordu.

Ülke ve özgürlük sevgisi kazanma, mücadeleye olan sevgi ortamının sağlanması ve irade kazanılması ön plana çıkan sorundu. Yapılan değerlendirmelerle kişinin çıkış yapması isteniyordu. Önderlik geri kişilik yapılanmalarıyla bunların aşılmayacağının farkındaydı. O açıdan siyasal ve sosyal yaşam düzeyinde hatta toplumsal ve tarih konularının değerlendirilmesinde ortaya çıkan temel sonuç, kişilerin anlama ve kavrama düzeylerini geliştirmek ve aşama yaptırmaktı. Önderlik bu temelde insanları özel eğitme çabası içerisindeydi. Eğitimlere o kadar yüklenmesinin nedeni de buydu. Yaşam, sevgi arayışı geliştirme,

kazandırma çabası vardı.

Gerilla koşullarında birçok insan bunu yürütemeyecek konumdaydı. Bu işe girenlerin çoğu da ilişkilerini genel mücadeleye zarar verecek düzeye kadar vardırdı.

Önderlik, birçok arkadaşa "Bunu yapabilecekseniz yapın, ama yapamayacaksanız bulaşmayın. Eğer öyle bir gücünüz varsa, özgürlük düzeyiniz varsa ve bunu mücadelenin bir gerekçesi yapabilecekseniz olabilir. Gücünüz yoksa güç kazanın. Sevgilerinizi ve aşklarınızı özgürlük çabalarıyla beraber ya da yaşamda kişilik gerçeğinizle beraber geliştirin" diyordu. Önderliğin bu konuda bitmeyen bir arayışı vardı. Egemenlikli sistemin yargılanması, özgürlük ve eşitlik düzeyini güçlendiriyordu.

Bunu sosyal anlamda geleneksel, feodal, egemenliğe dayalı anlayışlar temelinde ele alan veya kısa yoldan çözdüğünü sanıp yine eski sisteme dönüştürenler eleştiri konusu oluyordu. Bunlar pratiklerde de ortaya çıkmıştı. Bazı kişiler, bu şekilde geleneksel aileye ya da egemen sisteme dönüş yapıyorlardı. Eski zihniyeti yaşayan ya gelenekselliğe ya da egemenlik sistemine gider. Zihniyet olarak insanlara kazandırılan buydu. Bunun kırılması, tabii kolay değildi. Önderlik, sık sık Fatma örneğini veriyordu.

Demokratik Türkiye, Özgür Kürdistan

Ertuğrul Kürkçü gelmişti. Önderlik, karşılamak için beni gönderdi. Gittim ve onu karşıladım. Ertuğrul, Kızıldere olayına katılmıştı.

Mahir Çayanlar orada şehit düşmüşlerdi. Onunla yaptığı diyalogları vardı. Deniz Gezmişlerin mücadelesine değer verdiğini ve onu devam ettirdiğini söylüyordu. “Onların yaptıkları cesaretli bir çıkıştır. Fakat biz en azından kendi payımıza Kürdistan’da buna cevap vermeye çalıştık.” Diyerek, Denizlerin, Mahirlerin devlete karşı başkaldırısını, cesaretlice tutumlarının gelişerek devam ettiğini söylüyordu.

Bu aynı zamanda Türkiye’deki sola da bir eleştiriydi. Yani Denizlere ve Mahirlere sahip çıkılmamasını, mücadelenin devam ettirilmemesini eleştiriyordu. Diğer yandan Kürt Özgürlük Mücadelesinde Denizlerin, Mahirlerin isteyip de gerçekleştirmediği, yetersiz kalınan, ama zamanla gidermek istenilen sorunların Önderlik çizgisinde ve PKK şahsında pratiğe geçirildiğini belirtti. Başkan, onlar için de çalışıldığını, o anlamda Türkiye’nin birliğine bir katkı sunma istemini ortaya koydu. Bu noktada 80'li dönemlerde geliştirilen ve cuntaya karşı kurulan “Birleşik Direniş Cephesi” örneğini verdi. O zaman temel slogan “Demokratik Türkiye, Özgür Kürdistan”dı. Birlik istemi güçlüydü. Her ne kadar ayrı örgütlenilse de, bağımsızlık için mücadele yürütülüyordu. Dolayısıyla programsal açıdan böyle bir cephenin oluşmasını Önderlik hep istemişti. Bu cephenin kurulmasında da bizzat öncülük rolü oynamıştı. Başkan, tüm bu çabaları, Ertuğrul Kürkçü’ye anlatıyordu.

’88 ve daha sonraki tarihlerde işte siyasal

çözümün gündemleştiği süreçte, bu konular öne çıkmıştı. O açıdan bugün formüle edilen "Demokratik Türkiye, özgür Kürdistan" birden bire ortaya çıkan bir formül değildir. Belki sistem, anlayış, yaklaşım olarak birçok noktalarda yeni strateji ve teoriyle gündemleştirildi. Fakat bu stratejinin pratik olarak, düşünce olarak ilk baştan itibaren belli düzeylerde kabulü söz konusuydu. Farklı örgütlensek, farklı mücadele yöntemlerini kullanmaya mecbur kılınsak da böyle bir yaklaşımı Önderlik hiçbir zaman dıştalamadı. Aksine onun her zaman geliştirmek istediği temel hedeflerden biri buydu.

PKK'de Sır Olarak Saklanan Bir Şey Yoktur

Başkan fırsat buldukça, tarihi eserleri görmeye giderdi. Tarihe, mitolojiye ve uygarlıklara karşı çok ilgiliydi. Birlikte tarihi eserleri gezmeye gittiğimizde de geçmişi anlamak istemi, çok bariz olarak yansıyordu. Tarihi eserlere bakarken geçmişin nasıl oluştuğunu, nasıl yaşadıklarını net anlamak ister gibiydi. Bir gün, sanırım ismi Hasan Kalesi olan bir kalıntıya gittik. Roma imparatoru tarafından yapılmış bir yerdi. Görkemli bir yapıydı. Üstte bir bina vardı. Dört köşe yapılmıştı ve üzerine camiye benzer bir şey konulmuştu. Önderlik, "Mevzilerden tutalım pencerelere kadar savunma sistemine göre oluşturulmuş bir yapı. İnsanların savaş ve mücadele ederken savunma

sistemlerine de önem verdikleri anlaşılıyor" demişti. Önderlik, yapıyı incelerken kendilerini korumak için nasıl bir sistem geliştirdiklerini çözmeye çalışıyor, çıkardığı sonuçları bize aktarıyordu. İnsanların böylesi görkemli yapılar kurmalarına karşın, bizim naylon çadırlarla yetinmemize değinmeden geçmedi.

Önderliğe, "Bu camiyi herhalde Müslümanlar yapmış" dedim. Uygarlık açısından tabii, yeni bir şey değildi. Yapı itibariyle yeni ve gelişkin değildi. Camii eklenti gibi üzerinde duruyordu. Bu yapıdan, Müslümanların uygarlığa çok fazla bir şey katamamaları, sonucu çıktı.

Önderlik, sistem anlamında bazı şeyler geliştirmiş olsalar da İslamın, uygarlığa Sümerlerden ve Roma'dan daha farklı bir şeyler katmadığını; düşünce, feodalizm ve ticareti geliştirme konularında bir çıkış yapmalarına karşın, mimari, sanat ve estetik açıdan çok fazla yeni şeyler üretemediklerini, o yapıya bakarak değerlendiriyordu.

Çıkışta kapının önünde bir yılan gördük. Oradaki küçük incir ağaçlarının içine girdi. Yılanı gördüğünde Önderlik, çocukluğunu hatırladı. Yerden sopa alarak yılanın peşine düştü. Tabii yılan ağaçların içine girdiği için görünmüyordu. Daha sonra Önderlik çocukluğunu anlatmaya başladı. Yılanlara karşı nasıl mücadele ettiğini anlattı.

Abbas ve Fuat arkadaşlar da bizimleydi. Fenike'nin tarihi yerlerini gezmeye gittik. Orada

bir Restoranta gittik. Orada ilkin aparatif birşeyler sunuyorlar sonra da temel yemekleri getiriyorlardı. Tabii biz bunu bilmiyorduk. İlk gelen yemeği temel yemekler gelmeden yedik. Ondan sonra diğerlerini getirdiler. Onları yerken epey zorlanmıştık. Ben Türkiye cezaevinden, Fuat ve Abbas arkadaş da Almanya cezaevinden çıkmışlardı. Cezaevinden çıkmışız diye Önderlik kendi yemeğini de bize veriyor ve ısrarla yememiz gerektiğini söylüyordu. Onu reddedemiyorduk. Neyse iki yemeği zorla da olsa bitirdik. Yemeklerden sonra tatlı olarak kadayıf istendi. Bira getirdiler. Heval Fuat ve ben içmedik. Başkan ısrar edince Abbas Arkadaş, biraz içti. İçki içmiyorduk. Önderliğin yanında içmek de istemedik. Önderlik, çok ısrar etti, ama biz içmedik. Sonunda kadayıflar geldi, ama yiyecek durumda değildik. Yavaş yavaş yemeye başladık. Fuat Arkadaş kendi tabağındakini bitirdi. Biz de Önderliğin bırakın demesini bekliyor, onun için yavaştan alıyorduk. Önderlik de kendi tabağındakini bitiremedi. Bize baktı, yerken zorlandığımızı gördü. “Hadi bırakın” dediğinde rahatladık.

Yemekten sonra, Fenikelilerden kalma tarihi eserleri gezmemiz çok iyi oldu. Fenike mezarları çok ilginçti. Ayrıca su biriktirmek için yaptıkları yerler vardı. Oraları gezerken Önderlik yine, onların yaşama ve uygarlığa verdikleri değerleri anlatmaya başladı. Fenikelilerin tarihini anlattı. Tek tek orada bulunan şeyler üzerine yorum yapıyordu. Bizde bildiğimiz kadarıyla

anlatıyorduk, ama Önderlik kadar derin değildi bilgimiz. Önderliğin kendisi de onların kaldıkları yerleri, mezarlıklarını anlamaya çalışıyordu. Onların yaşam biçimlerini, nasıl bir yaşam sürmüş olabileceklerini anlamaya ve değerlendirmeye çalışıyordu.

Tarihi alanları gezerken hangi koşullarda ortaya çıkmışlar, neye dayanarak mücadele etmişler, nasıl yaşamışlar, nasıl bir kültür ve uygarlık düzeyi ortaya çıkarmışlar konuları Önderliği sürekli meşgul ederdi. Gördüğü şeyleri mutlaka anlamaya çalışıyordu. En basit şeyden en karmaşık olanına kadar, tüm olgulara çok ciddi yaklaşıyordu.

En basitinden en karmaşığına kadar hepsini çözmeye, anlamaya ve değerlendirmeye çalışıyordu. Mücadele açısından da Önderlikte aynı yaklaşımları görmek mümkündü. Mücadelede mutlaka kazanmak esastı, ama bu anlayarak, değerlendirerek ve onun gereklerini yaparak olmalıydı. Başarma çabası çok büyüktü. Günlük yaşamda bunun bir parçasıydı. Her şeye kendi değerini ve anlamını vermek istiyordu. İkincisi bunlardan çıkarttığı sonuçlarla yeni süreçte veya mücadelede yapılması gerekenlere bunları yansıtma çabası olurdu. Bu yanıyla arkadaşlarla ilişkilerinde, yoldaşlık ilişkilerinde her şeye ve herkese verdiği kadar başka alanlara da aynı ciddiyeti veriyor ve aynı ciddiyetle yaklaşıyordu.

Olaylara, olgulara, yaşama ve en basit ilişkiden en karmaşık ilişkiye kadar her şeye ciddi yaklaşan,

yoğunlaşan, anlayan ve anlamadıkları, çözemedikleri de varsa, bunlar üzerinde sürekli tartışan bir yaklaşımı söz konusuydu. Herkesle geliştirdiği bir paylaşım düzeyi de var.

Mesela raporlar kimden gelirse gelsin; ister bireylerden, ister eyaletlerden olsun, gelen raporları hem bireysel okumamızı hem de tüm arkadaşların okumasını istiyordu. Okuyabilecek tüm arkadaşlara raporları okutuyordu ve "Ne sonuç çıkardınız" diyerek tartışıyordu. Açıklık yaklaşımı, Önderlikte baştan beri vardır. Hangi konular olursa olsun tartışır. Yeni katılanla da eski katılanla da tüm bunları paylaşır ve herşey hakkında herkesin bilgisinin olmasını ister. Sonuç çıkartmaları için arkadaşlara taşırır ve yaşanan olumlu ve olumsuz şeyleri iyi görmemizi isterdi. Önderlik bugün de geçmişin özeleştirisini verirken yetersiz ve olumsuzlukları tüm kamuoyunun önünde tartışıyor. PKK'de sır olarak saklanan bir şey yoktur. Bu belli bir yaklaşımdan kaynaklanıyor. Önderlik her şeyi çok açık tartışır, bu konuda arkadaşları serbest bırakırdı, "Arkadaşlar tartışsın" derdi. Her şeyi çok rahat tartıştırıyor ve dinliyordu. Tartışmalardan ortaya çıkacak düzeyi netleştirmek istiyordu. Önderlik yaratılanların nasıl yaratıldığını herkesle tartışır ve anlatırdı.

Her arkadaşın geldiği ortamda ortaya çıkan eksiklikleri ve yetersiz yaklaşımları neyse onları da değerlendirme konusu yapar ve kendilerine iletirdi. Örneğin ben cezaevinden yeni geldiğimden arkadaşlara yönelik tartışmalarda yaşanan şeyleri

ve çıkarttığımız sonuçları yazıp göndermemi istemişti. Ben de yazıp gönderdim. Fuat ve Abbas arkadaş, sanırım bir kaç arkadaş daha vardı, Önderlikle beraber C.E... ziyarete gittiler.

Önderliği çok iyi karşıladılar. Bahardı fakat hava çok soğuk değildi. Soba yakmışlardı. Çok terliyorduk.

Önderlikle Ortadoğu, İsrail ve Türkiye ile ilişkiler üzerine tartışmalar oldu. Orada diplomatik ilişkilerde oluşturulan şeylerin çok kolay olmadığını gördüm. Onlara karşı ve onlarla kurulan ilişkilerin çok basit olmadığını gördüm.

Kimse bu bir harekettir ve destekliyoruz diye kucak açmıyorsa, bu faaliyetleri Ortadoğu gibi bir yerde yürütmek daha zordur. Önderlik, tehlikede olduğunu biliyordu. Bazı hassasiyetlere dikkat ediyordu. Kürdistan'da Özgürlük Mücadelesinin geliştirilmesi, savaşın başarıya götürülmesi, Kürt'ler için bir özgürlük düzeyinin ortaya çıkarılması ve ortaya çıkan bütün fırsat ve olanakları o temelde değerlendirme yaklaşımı Önderlikte esastı.

Geliştirilen bazı ilişkiler ve yaklaşımlar bir düşünce, görüş veya devletin onaylanması düzeyine getirilemezdi. Pratikte bazı şeyler gözetiliyordu, ama düşünce itibariyle Kürdistan özgürlük mücadelesi esastı. Önderlik hiçbir zaman bunlara yer vermezdi. Pratikte gösterilen bazı yaklaşımların esneklikleri ve yine bazı imkan ve olanakların kullanılmasının ağır bir dili vardı. Fakat özgürlük düşüncesini ve mücadeleyi

geliştirmek, Kürt özgürlük mücadelesine yararlı olmak açısından bunlar hiçbir zaman diğerine feda edilemezdi. Ben, Önderliğin yaklaşımlarından bunları rahatlıkla görülebiliyordum.

Ölecekmiş Gibi Vedalaşmak Kabul Görülmez

Önderliğin sağlık sorunları ve rahatsızlıkları olduğu için kendi aramızda, Önderliğe acı ve yağlı yemek vermeme kararı aldık. Mutfağa da biber almıyorduk. Önderlik bir iki sefer mutfağa gitti baktı. Gerçekten bir şey yoktu, ilkin bir şey söylemedi. Sonra bizim yaptığımızı anladı sanırım, ama yine de bir şey demedi. Önderliğin sağlığı için, yediği yemeklerden tutalım her konuda elimizden geldiğince önlem almaya çalışıyorduk.

Çünkü Önderlik yemek konusunu hiç mesele yapmaz, ne verilirse onu yerdi. Mesela arkadaşlar artan yemekleri attıkları için Önderlik bir sefer özel bir toplantı yaparak, "Yiyebileceğiniz kadar yapın. Atıyorsanız yapmayın" dedi.

Evde de benzer olaylar yaşanıyordu. Bir arkadaş yaptığı bulgur pilavını getirip masaya koydu. O zaman "Bir işi yapacaksan doğru yap, yanmasın, atılmasın. Ya da yapıyorsan yapıp atacak şekilde yapma." diyerek eleştirdi. Önderlik bu ölçülerin bizlerde gelişmesini istiyordu.

Değerlerin nasıl geldiğini de herkes biliyor. Halkımız fakir bir halktır; her şeyi onlar gönderiyor. Gerilla başarıya ulaşsın diye yardım

ediyorlar. Bunun için imkanların gerekli olduğu kadarının kullanılması, ziyan edilmemesi ve imkanlara göre harcanması konusunda Önderlik çok duyarlıydı. Mücadele sorumluluğu da öyleydi. Değerlere ciddi yaklaşılması konusunda yetersizlik görünce de kabul etmiyor, uyarıyordu.

Bir seferinde düzenlemelerden sonra arkadaşlar ülkeye gidiyorlardı. Gidenlerden de kalanlardan da ağlayanlar vardı. Önderlik geldiğinde "Bu yaklaşım doğru değil. Siz ölebiliriz diye vedalaşıyorsunuz. Doğru; savaşta ölüm tehlikesi var. Fakat ölecekmişsiniz gibi vedalaşmak kabul edilmez" diyerek bu temelde vedalaşmanın yanlış olduğunu anlatıyordu. "Özgürlük için gidiyorsunuz, ortada ağlanacak bir durum yok. Tersine sevinmeniz lazım. Bu ağlanacak bir durum değil" diyordu.

Diğer yandan Önderlik hiç duygulanmayanları da eleştiriyordu. "Duygusuz yaklaşmak ve öyle davranmak da doğru değil. Özgürlük alanına gitmenin bir duygusu olmalıdır" diyerek eleştiriyordu. Onun için bu noktada yüzeysel yaklaşımları da kabul etmiyordu. Ağlayanlara ilişkin de "Duygulu olacaksınız ama çok fazla duygusallığa kapılmamak gerekir" diyordu. Ağlama sahnelerini ve ölüm felsefesini kabul etmiyordu. "Tamam savaşta ölüm var, ama siz ölmeye gitmiyorsunuz. Gerektiğinde nasıl ölüneceği bellidir. Ölümün üzerine onurluca ve kahramanca gidilmeli. Başka türlü olmaz" diyordu.

O, herşeyini Özgürlüğe adamış, özgürlük solumak için yaşamının her saniyesini mücadele gerçeği ile donatmış, büyük bir özgürlük aşığıdır.

Dursun Ali Küçük

YÜZYILLARIN KAZANDIRDIĞI ALIŞKANLIKLARIMIZI KIRIYORDU

O'nunla arkadaşlık eden; kendisini en çok O'nda bulan ve O'nu, özünün temsili olarak gören her kadın gibi benim açımdan da Önderliği anlatmak oldukça zor. O, ne salt bugünle ne yarınla ve ne dünle anlatılabilir. Her çağa taşan gerçekliğini kavramakta zorlandığımız için yeterince anlatamıyoruz da. Sadece Önderliğin tarih boyunca hiçbir liderde eşine rastlanmayacak düzeyde bir ilgiyle kadın sorunuyla ilgilenmesini, bizimle geliştirdiği yoldaşlık ilişkisinin nedenlerini sorgulamak dahi insanı büyük bir anlam denizinin içine itiyor. Biz, başlangıçta buna fazla anlam veremiyorduk. Önderliğin yaklaşımındaki tarihsel art zemini çok fazla değerlendiremiyorduk. Oysa Önderliğin günlük yaklaşımları ve insanı ele alışı bu zeminden kopuk değildir. Önderliği ilk

tanıdığımda, bunu derinlikli anlayabilecek ve değerlendirebilecek bir durumda değildim. Bizleri bin yılların derin uykusundan uyandırmaya çalışırken, kendi kişiliğinden ve kendi yaşam deneyiminden çıkardığı sonuçları aktarıyor ve derin uykuda olan bizleri sarsmaya çalışıyordu. Kabul etmekte zorlansak da uyanıyorduk. Bir grup kadın olarak Önderlikle yaşarken, en büyük sarsılmayı yaşamıştım. Önderlik, bin yılların ürünü olan ve bırakmakta direndiğimiz alışkanlıklarımızı, gösterip, aşmamız, adım atmamız için büyük bir sabırla emek harcıyordu. Mücadele etmemiz için iknayı esas alıyordu. O, neolitikten günümüze tanrıçalığı yaşamsallaştırmak istiyor, ama biz bir türlü buna gelemiyorduk. Çünkü geldiğimiz ortamların içerisinde en iyi, en mükemmel olanlar bizlerdik, o kadar büyük eksikliklerimiz olamazdı. Oysa kendi tarihimizden, kendimizden habersiz yaşıyorduk. Önderlikle kaldığımız zaman diliminde, yıkmakta en çok zorlandığımız özelliğimiz buydu. Kendimize yanılgılı yaklaşıyor ve eksikliklerimizin olacağını fazla kabul edemiyorduk. O, yarattığımız tanrıları ve kadının iradesine hükmeden putları, bir bir kırmak için çabalıyordu. Bizler ise buna karşı direnmekteydik.

Önderlik, insanlığın kaybettiklerini kadında ve kadın tarihinde bulmanın kaşifliğini yapıyor gibiydi. Kadın tarihi üzerine yoğunlaşıyor ve kadın sorunu konusunda derinleşerek bizleri de yoğunlaştırıyordu. Kürtleri de kadın tarihiyle anlama ve oradan hareketle kendisini anlamaya

çalışıyordu. Bir de Önderlik, kadın dünyasında ve kadın kişiliğindeki büyük farklılıkları görebiliyordu. Bizler bile buna anlam veremezken Başkan, bize bıkmadan tanıtmaya ve anlatmaya çalışıyordu. Aynı evde birlikte yaşadığımız süreçte kadındaki bu farklılıkları daha fazla bilince çıkardık. Önderlik, kadın dünyası ile erkek dünyası arasındaki farklılıkları görerek çözümlüyordu. Kadının insani bir öze sahip olduğunu ve kadındaki bu öze ulaştıkça, insana ulaşılabileceğini; yaşamın kadınla daha da güzelleştiğini, üretkenleştiğini, kadının özünde eşitliğin özgürlüğün daha fazla olduğunu görüyor ve bize de kendi gerçekliğimizi göstermeye çalışıyordu. Kendisine ait olmayan özellikler yüklenerek boğulmak istenilen kadın özünü arıyordu. Doğru, eşit, güzel bir yaşamın; kadını anladıkça, onu yeniden yaratmak için emek harcandıkça yaratılacağına inanıyordu ve bu inancı bizlere de taşırıp, mücadeleye sürüklemek için çabalıyordu. Ev, özgürlük ve özgürleşmek için bir labaratuvar görevini görüyordu. Kimi zaman da bir ameliyathane işlevindeydi. Eskiye, bize ait olmayan kütleleri çıkarmak için bazen ameliyat masasında neşter altına yatırılıyorduk. Bizimle kurmaya çalıştığı arkadaşlığı ve yoldaşlığı, bizlere rağmen, her geçen gün daha da artırdı.

O, giderek yoğunlaşmasını derinleştiriyor, sistemle kendisi arasında hiçbir bağ bırakmıyordu. Son Savunmalarında; “Giderek daha fazla kadın özgürlük çalışmalarına yöneliyordum, oradan bir açılım yapabileceğimi düşünüyordum, bu bana

cesaret veriyordu," diyor. Yaşama en güçlü anlamı kazandırmak ve kadınla yaşadığı yoldaşlığı güçlendirmek için, kadının kaybolan gücünü açığa çıkarma savaşını giderek şiddetlendirdi. Önderliğin kadın çalışması, kadın kişiliğinde kaybolan yaşam emarelerini canlandırmayı, insani gücünü ve enerjisini açığa çıkarmayı hedefliyordu. Güç alıp, birbirine güç verme temelinde geliştirilecek yoldaşlık ilişkisiyle daha güçlü kadınlar yaratmak istiyordu. Belki küçük bir yoğunlaşma grubuyduk, ama Önderlik hepimizde çok derin bir arkadaşlık ve yoldaşlık duygusunu, bilincini yarattı. Ve bunu, her zaman çok derin ele aldı.

Bazen bunu ne kadar hissettiğimizi düşünmeden edemiyorum. Önderliği ve kendimizi ele alış tarzımız, erkeğin bize öğrettiklerinden kopuk olmadığı için o zamanlar Önderliğin yaklaşımlarına fazla anlam veremiyorduk. Öyle ki, yer yer Önderliğin kadına yaklaşımını taktik olarak ele alıyor, O'nun kadını bu kadar büyük sevebileceğine inanmayan bir yaklaşım içerisine bile girebiliyorduk. Halbuki o gecesini ve gündüzünü bizlerle ilgilenerek geçiriyor, bizlerin kendimizi yeniden yaratmamızı sağlamak için çaba harcıyordu. En önemlisi de birbirimizi sevmeyi öğretiyordu. O, insanları akılları durduracak derecede seviyor. Ve özgür kadının somutunda köleleştirilen insanı, özgürleştirmek için büyük bir sabır ve tutkuyla ele alıyordu.

Kadını bu denli eğitebilmek, arkadaşlık yapabilmek, tarihteki gizemli en dokunulmaz tabu

sanılan, değerlendirilen noktaları çözerek bir dönüşümü ve yeniyi yaratmak büyük yaşam gücü ve sezgisiyle ilgilidir. Bu bir bakış açısıdır. Başkan'da birey olma, yaşama anlam yükleme zirvede yaşanıyor ve bunu toplumsallaştırıyordu.

Kürt olduğumu üniversitede öğrendim. İlk kez, bir kadın olmanın zorlukları ile karşı karşıyaydım. Farklı uluslardan, sınıflardan kadınlar üniversite kampüsünde bir aradaydık. İsimlerimiz değişse de yaşadıklarımız özünde aynıydı. Tabii bunlarla karşılaşmak, arayışlarımı daha güçlendiriyordu. Ancak bir çıkış yolu bulamıyor, kimi zaman boğulacak gibi oluyordum. Önderlikten ilk etkilenmem, "Kadın ve Aile Sorunu" kitabını okumamla oldu. Okudukça kendimi orada görüyor ve kendimden bir parça buluyordum. Aileyi, kadını, babayı değerlendirişi beni, oldukça etkilemişti. Aile ile devleti özdeşleştirmesi ise sarsıcıydı. Okuduğum sayfaların sayısı arttıkça, 'aradığım budur ve buna ulaşmalıyım' duygusuna kapılıyordum. Çocukların ilk kez bulduğu bir şey karşısında yaşadıkları heyecanı yaşıyordum. Bu, anlamadan ziyade sadece bir etkilenmeydi.

Parti'ye katılır katılmaz, Önderliği tanıma şansım oldu. Başkanla ilk kez 1990 yılının Şubat'ında Şam'da görüşmüştük. Üniversiteden birkaç arkadaşla birlikte büyük bir coşkuyla Parti'ye yeni katılmıştık. Arayışlarımız vardı, ama maceraperest yönlerimiz de vardı. Hepimiz, daha doğru bir yaşam, daha çekilir bir yaşam ve daha doğru paylaşımlar arayışındaydık. O dönemde

Önderliğe, fazlasıyla yüzeysel yaklaşıyorduk. Önderliği ilk gördüğüm anı, bugün bile çok canlı bir biçimde anımsıyorum. Grubumuzda çok yüzeysel bir öğrenci duruşu hakimdi. Katılımda karalıydık, ama yaşamda yüzeyselliklerimiz oldukça fazlaydı.

Başkan ile Gurbetelli Ersöz arkadaşla birlikte tanıştık. Ben ve Gurbetelli, Yunanistan üzeri Önderlik sahasına geçmiştik. Havaalanından aldıklarında bize, "Önderliği görmeye gideceksiniz" dediler. Yazılarını okuyup, etkilenmiş olsam da yine de kafamdaki Önderlik ve Başkan tiplemeleri çok farklıydı; çok soğuk, kalıpçı ve klasik lider ölçülerinde bir başkan bekliyorduk. Ve o temelde yaklaşacaktık. Onu tasvir edişimiz, düşünmemiz düzen bakış açısını aşmıyordu. Aşırı bürokratik, kuru, ve üstten olabileceğini düşünüyorduk ve gariptir bunu fazla yadırgamıyorduk. Bir liderin böylesi özelliklere sahip olması gerektiği düşüncesine o kadar alıştırılmıştık. Bundan dolayı da bizi havaalanından almaya gelen arkadaşlar, "Sizi başkanın yanına götürüyoruz" dediklerinde çok heyecanlandığımı, inanmakta güçlük çektiğimi hatırlıyorum. Devlet yetkililerini karşısında ilkin ceket düğmelerini iliklemeyi düşünürüz. En azından öğretmenlerin karşısında öyle yapardık. Bu alışkanlığın etkisiyle hemen üstümü başımı düzeltmek istedim. Belli bir mesafe katettikten sonra araba bir binanın önünde durdu. Heyecan ve telaşlıydım. Üst kata çıkmak için merdivenleri çıkarken, montumun fermuarını

kapatmaya çalıştım. Kendimce resmi görünmeye çalışıyordum. Tam o sırada montumun fermuarı bozuldu; fermuar ne aşağıya iniyor ne de yukarıya çıkıyordu. Onu düzeltmeye çalıştıkça daha çok kilitlendi. Zaten oldukça heyecanlıydım. Ellerim birbirine dolaşmıştı, içimden "Bir bu eksikti" diyerek fermuarı çekiştirip durdum. Neyse ki, Uğraşa uğraşa zor-bela açabildim. Sonra asansöre binip onuncu kata çıktık. Ben, Gurbetelli Arkadaş'ın dışında yanımızda Önderliğin şoförü olan arkadaşlar da vardı. Kapının zilini çaldık. Beklerken yanımızdaki arkadaşlar gayet rahattılar, bizim ise neredeyse kalbimiz dışarıya fırlayacaktı. Kapı açıldığında karşılaşacağım manzarayı çok merak ediyor ve karmakarışık duyguları bir arada yaşıyordum. O an, içerden hiçbir zaman unutamayacağım bir ses yükseldi; Önderliğin sesiydi! Tabii, ben o sesin Önderliğe ait olduğunu bilmiyordum. Bana göre sadece içerden bir erkek sesi gelmişti ve "Aç aç, arkadaşlar geldi" demişti. Kapı açıldı. Kapı aralığından önce bir bayan arkadaşın kafası göründü; sonra kapıyı yavaşça açtı, yanında Önderlik duruyordu. Önderliği görünce gözlerimize inanamadık. Önderliğin bizleri ilk gördüğü andaki bakışını hiç unutamıyorum. Çok görkemli bir duruşu vardı. Yine gülen gözleri, güldüğünde açığa çıkan bembeyaz dişleri ile çok içten, candan görünüyordu. Hem çok doğal hem çok sadeydi. Sıradan bir insan olmadığı, ilk bakışta fark ediliyordu. Beklemediğimiz kadar mütevazı ve

arkadaş canlısı bir Başkan ve Önderle karşılaşmak, bizleri hayli şaşırtmış, kafamızda yarattığımız putları yıkmıştı. Başkan'ın farklılığını o an çok güçlü bir biçimde hissettim; fazla tanımlayamadığım halde çok önemli bir farkın olduğunu hissediyordum. Daha sonra hızlı adımlarla biraz daha önde duran Gurbetelli'ye doğru yürüdü. Gurbetelli Arkadaş, hem yaşça benden daha büyüktü hem de Part'yi benden daha fazla tanıyordu. Parti'yi tanıma ve bilinç kazanma anlamında, ona göre çok yeniydim. Önderlik, Gurbetelli Akadaş'a sarılıp öptüğünde, daha çok şaşırdım. Önderliğin bizleri bu kadar sıcak karşılaması, beni hayretlere düşürmüştü. Sonra bana bakarak; "Hoş geldin heval," dedi. Elini uzatıp tokalaştı ve bana da sarıldı. Artık yeni bir dünyada, yeni bir insanla birlikteydik. Yaşamdan edindiğim belli tecrübeler vardı. Yaşamı, erkeği ve aileyi biraz tanıyordum. Bu konularda şu veya bu düzeyde arayışlarım da olmuştu. Duygularımı ölçen, biçen ve sürekli tanımlamaya çalışan bir yaklaşımım her zaman için vardı. Önderliğin bizlere sarılırken ki içtenliğini, temizliğini, sadeliğini ve büyük duygu yoğunluğunu fark ettim. Bir Önder, ilk kez gördüğü ve tanıdığı insanlara nasıl bu kadar sıcak ve içten yaklaşabiliyor diye düşündüm? İlerleyen saniyelerde Önderlikteki bu sevginin, hiç tanıdığım, duyduğum, okuduğum ve bildiğim duygulara benzemediğinin farkını gördüm. İnsana insan olduğunu hissettiren bir sevgiydi O'nunkisi. Bu sevgi, ne bir erkeğin bir

kadına ne de kardeşlerin birbirine karşı duyduğu sevgiye benziyordu. Hele de ana-baba sevgisine hiç benzemiyordu.

Duvarında, büyük bir dağ resmi asılı olan kocaman bir oda da oturuyorduk. Yeşil bir koltuk takımının yerleştirildiği odanın zeminine kahverengiye çalan, elde dokunmuş bir kilim serilmişti. Can kulağıyla, Önderliği dinliyorduk. Önderlik, ilkin durumlarımızı sordu. Ardından da geldiğimiz alanlara ilişkin, birçok soru yöneltti. Çalışmalara ilişkin o kadar ayrıntılı sorular sorunca, bir şaşkınlık daha yaşadım. Bir Önder, nasıl bu kadar ayrıntılarla ilgilenebiliyor diyordum kendi kendime. Oturduğumuz süre boyunca, hep Önderliği izliyordum. Bir süre konuştuktan sonra gülerek, bizim anlattıklarımıza karşı;

- "Siz daha çok gençsiniz, yaşamı tanıyın, erkekleri, kadınları tanıyın. Böyle birilerine bağlı olarak yaşamaktansa, kendinizi tanıyın, seçimlerinizi geliştirin, yaşamı tanıyın. Ondan sonra daha güçlü yaşayabilir ve daha güçlü bir yaklaşım sahibi olabilirsiniz," dedi. Sonra bizlere "Size evi gezdireyim" dedi. Bayağı büyük bir evdi. Önderlik, odalardan başlayarak, evin her tarafını bize gezdirdi. Önünden geçtiğimiz bir odayı göstererek, "Burası erkek arkadaşların odasıdır," dedi. İçerde bir arkadaş oturuyordu. Sesi duyunca hemen ayağa kalktı. Önderlik, "Burada erkek arkadaşlar kalıyor" dedikten sonra, önünde durduğumuz odaya da "Burası da kütüphanedir" dedi. Duvardan duvara dizilmiş raflar çok temiz ve

çok çeşitli kitaplarla doluydu. Zengin bir kütüphaneydi. Kütüphanenin içinde kahverengi büyük bir masa vardı. Önderlik, daha sonra kendi odasını göstererek, "Burası da benim odam, bu odada da ben yatıyorum," dedi. Oda, çok düzenli görünüyordu. Daha sonra başka bir odaya geçtik ve o oda için de; "Burası sizin odanız, burada kızlar yatıyor," dedi. Odada hem minderler vardı, hem de ranzayı andıran iki divan vardı. O sırada Gurbet Arkadaş'a, "Sen burada yatarsın" diyerek yatağını gösterdi. Sonra da bana dönüp, yatağın üstüne vurarak, "Sen de burada yatarsın, yerin burasıdır," dedi. "Siz yorulmuşsunuzdur, uzaktan geldiniz banyo yapın," dedikten sonra banyoyu göstererek, "Burada banyo yapabilirsiniz. Biraz dinlenin," dedikten sonra kendi odasına çekildi.

Önderliğin bu davranışlarından gerçekten çok etkilendim. Koskoca Kürdistan'ın Önderi, bizim her şeyimizle ilgileniyor, yakınlık gösteriyordu. Bana göre Önderliğin bütün bunları yapmasına gerek yoktu. Bunları bir başkası da yapabilirdi. Ama Önderlik, öyle yaklaşmıyordu. Afallamış, şaşkın şaşkın etrafıma bakınıyordum.

Bir süre sonra ranza görünümünde olan divanın üstüne oturdum ve başımı ellerimin arasına alarak düşüncelere daldım. Önderlik, bize bu kadar değer veriyor, bizleri seviyor; ölsem de kalsam da, ben bu mücadeleyle yürüyeceğim dedim kendi kendime. O gün, bu kararı çok derinden hissederek vermiştim. Hala da en çok zorlandığım anlarda bu duyguyu hissediyor ve yaşıyorum. Başkan'ın bu

yaklaşımlarını düşünüp, bu duyguyu hissettiğimde, başarma umudum, inancım ve kararlılığım daha da büyüyor. Önderliği tanımakla tahlil edemeyeceğim bir özgürlük duygusu, tanımlayamayacağım bir serbestlik, korkusuzluk ve cesaret kazandım. Bir kadın olarak sorunlara çözüm bulabilecek yüreği, cesareti ve inadı yaratabileceğimin güvenini kazandım. Önderlikle yaşarken, bir kadın olarak özgüven duygusu kazandım.

Önderliğe duyduğumuz sevgi ve yakınlık, her geçen gün biraz daha arttı. Önderliği tanımaya başlamamız bunda etkili oluyordu. Bu ilk tanıma düzeyimiz, daha sonraki katılımımızda çok etkili oldu.

Katılımı, bir takım verili ilişkilerin içerisinden çıkarak gerçekleştirmiştik. Zamanla Önderlik, "Siz çok yüzeysel kalmışsınız," biçiminde yaşadıklarımızı çözümlemeye çalışıyordu. İlerlemek istiyordum ve Önderliğin sözleri, beni daha fazla gelişmeye kamçılıyordu. Neden yüzeyselim, gerçeği aramalıyım, görmeliyim diyordum. Önderliğin büyük desteğiyle kadın olarak biraz olsun gerçeğimi tanıyabildim.

Bizler gibi ülkesinden, halkından kopmuş ve inkarcı bir zihniyetle yetişmiş bireyler için günübirlik düşünme, yaygın bir alışkanlık haline gelmiştir. Kendisini tarihle birlikte ele alma ve yorumlama fazla yoktur. Çok sığ, çok dar bir bakış açısı hakimdir; hatta düzen bakış açısıyla olay ve olguları ele alma ve yorumlama daha fazladır. Niyetlerimiz ve duygularımız temiz olsalar da

düşüncemiz ve mantığmız sisteme göre biçimlenmiştir. Önderliğin yaklaşımlarından, bir kadın olarak her zaman; "Siz bir mal-mülk değilsiniz, siz bütün Kürdistan'a aitsiniz. Halk için yaşamalısınız, bireyselliklerinizi, bencilliklerinizi bırakmalısınız" mesajlarını hissettim.

Daha sonraki yıllarda da Önderlikle tekrar görüşme imkanımız oldu. Çoğu zaman, "Önderlik neden bize bu kadar ilgi gösteriyor, neden bizi bu kadar seviyor ve bu kadar değer veriyor; biz, bu kadar sevilecek ve değer verilecek insanlar değiliz, bu kadar ilgilenmeyi hak etmiyoruz" şeklinde düşünüyor ve bu düşüncenin altıda eziliyordum. Önderlik bizimle ilgilenmekten ziyade, bizi kendi halimize bırakmalı şeklinde düşünüyordum. Tabii bu da Önderliği, derinlikli anlamadığımı gösteriyordu. Önderliğin onca çabasına karşılık bizim yaklaşımımız, çok kendine göre ve çok küçük burjuvacaydı. Önderlikle kaldığım her gün, yaşadığım her dakika ve her saniye Önderliğe daha fazla bağlanıyordum. Yaşamım boyunca duymadığım huzuru, O'nun yanında hissediyordum.

Önderliğin, bana karşı geliştirdiği eleştiriler karşısında çok zorlanıyor, ondan kaçmak istiyor ve "Önderlik, artık bizimle ilgilenmesin" diyordum. Önderlikleyken insan, günlük olarak birçok duyguyu iç içe yaşıyor ve hissediyor. Bir ara Önderlik sadece bizi düşündürmek ve bize güç vermek için böyle yaklaşıyor, bizleri yanında tutuyor diye düşünüyordum. Önderlikten aldığımız

gücü ve morali fazla görememiştim. Halbuki Önderliğin sevgisi, insanı her an büyüten derinleştiren bir sevgiydi ve bu, yaşam karşısında daha ciddi olmamı beraberinde getirdi. Beni kaprislerden, komplekslerden, kuruntulardan, yaşanmamışlıkların etkisinden kurtardı. Bir güneş gibi tüm yaşamımı sarıyordu. Önderliği birkaç gün görmediğimde müthiş bir özlem duyuyor ve onu görmek istiyordum.

Önderlik, çok büyük bir manevi bağlılık yaratıyordu. her konuda muhteşem bir ölçüydü. Önderlik tüm yaşamımızı, duygularımızı ve benliğimizi bir bütün olarak çepe çevre sarıyordu. Fakat bu, ezme ya da hakimiyet kurma biçiminde değildi. O'nunla yaşarken insan daha güçlü, daha iradeli, daha fazla eleştirel oluyordu.

Önderlik acılarımızı, sevinçlerimizi bizimle paylaşıyor, bizimle heyecanlanıyor, öfkeleniyordu. Önceleri Önderliğin salt verici konumda olduğunu sanıyordum. Fakat Önderlik, herkesten almasını çok iyi bilen bir insandı. O, bizimle güçlü paylaşımlar yaratmaya çalışıyordu.

Bazen, şiir gibi konuşurdu. Onu böyle konuşurken dinlemek, heyecan veriyordu. İçten ve derin konuşur, bakardı. Bazen de çok ince iltifatlar yapardı. Bizlere biçim vermeye çalışırken, büyük bir mücadele içerisindeydi. O'nun bizi güzelleştirmek isteyen yaklaşımlarına karşın, bizlerin kendinde direten yaklaşımları olabiliyordu. Ben yaşamı ve insanları sevmeyi, Önderlikten öğrendim. Ve O'nu tanıdıktan sonra yaşamın bir

anlamı ve değeri olduğunu, insanın kendisinin de bir değeri olduğunu gördüm. Önderlik en çok insana bunu hissettiriyor. Kendimi en zayıf hissettiğim ve Önderliğe "Yapamayacağım, falanca sorumluluğu kaldıramam" dediğimde Önderlik, kendime güveni geliştirmeye çalışırdı. Kendime değil, O'na duyduğum güvenle işlere girişiyor ve başarıyordum. O'na duyduğum güven, kendime duyduğum güven; kendime duyduğum güven ise O'na duyduğum güven oldu. O'nu hissettiğimde kendimi hissettim, kendimi hissettiğimde O'nu hisseder oldum. O'na anlam verdiğimde, kendime anlam verdiğimi anladım. Kendimi çözdükçe, anladıkça Önderliği çözüyordum.

Önderliğin yoğunlaşma evleri, her yönüyle kadını eğittiği evlerdi. Bizlerin psikolojisinden, yürüyüşünden, mimiklerine kadar her tavrımızı, Önderlik eleştiriyor ve yerine yenisi koyarak, biçim vermeye çalışıyordu. Özellikle de bizdeki geleneksel, tutucu özellikleri yıkmak için çok çaba harcıyordu. Kendi kişiliğimi daha iyi çözmeye çalıştığım bir süreçte, çok zorlanmıştım ve Önderlik, o zaman evden ayrılmış, iki-üç gün gelmemişti. O iki-üç gün içinde, yüzümde sivilceler çıkmış ve dudağım uçuklamıştı. Gün geçtikçe uçuklar daha da fazlalaştı. Bazıları yaraya dönüştü. Kendi kendime, "Umarım Önderlik gelip beni bu halde görmez. Görürse mutlaka çok kızar ve eleştirir" diyordum. Gece saat yirmi üç sıralarında kapının zili çaldı ve Önderlik geldi. Yüzümdeki uçuklar çok kötü olduğu için Önderliği

karşılamaya çıkmadım. Ama diğer arkadaşlar gidip "Hoş geldin" dediler. Nasıl olsa sabaha kadar bir şey kalmaz ve yarın Başkan'ı görürüm diyordum. Fakat sabah kalktığımda dudaklarımdaki uçuklar, daha da büyümüş, sarı irin bağlamışlardı. İyileşmesinin bir süreyi alacağı belliydi. Ertesi sabah da ben, mutfak görevlisiydim. Her mutfak görevlisinin yaptığı gibi benim de Önderliğin yemeğini yanına götürmem gerekiyordu. Önce görevli olmamayı düşündüm. Sonradan "Nasıl olsa Önderlik dudaklarımdaki uçukları görecek, o yüzden en iyisi doğal davranmaktır" diye görevliliği yapmaya karar verdim. Sabah kahvaltısını hazırlayıp Önderliğe götürecektim, ama kaygılarımdan da sıyrılmış değildim. Bir yandan uçuklar üzerine yapacağı değerlendirmeyi düşünüyor, öbür yandan Başkan'ı akşam karşılamamın üstüne farklı bir davranış içerisine girersem neyle karşılaşabileceğimi hesaplıyordum. Sonunda "Artık götüreceğim, ne olacaksa da olsun bitsin" dedim. Arkadaşlar, kahvaltıyı götüreceğim zamanki heyecanımı gördüklerinde, bana takılıp gülüyorlardı. Neyse tepsiyi alıp, çekine çekine ve biraz da korkarak, sessiz adımlarla Önderliğin odasına girdim. Tepsiyi Önderliğin yanındaki sehpanın üzerine koydum. Tepsiyi sehpaya indirirken, gözlerimi kapadım. Her an Önderlik dudaklarımdaki uçukları görüp, değerlendirmelere başlayacak sanıyordum. Birkaç dakika geçti, Önderlik bir şey söylemedi. Bir ara bana baktığını hissettim. Fakat hiçbir şey söylememesine

inanamadım. Çünkü hepimiz, Önderliğin mutlaka bir şeyler söyleyeceğini düşünüyorduk. Tam odadan çıkıyordum ki, Başkan; "Bese, tuz getir," dediğinde koşarak gidip tuzu getirdim. Ardından "Bese biber getir," dedi. Biberi de getirip yemek masasına koydum. Ve tam gidiyordum ki, bu kez de bana "Limon getir," dedi. Koşarak gidip limonu getirdim ve önüne koydum. Bu sefer de, "Su getir" dedi. Koşup mutfaktan su getirdim. Koşarak gidip gelmelerden dolayı nefes nefese kalmıştım. Tabii bir de mutfağa her gidişimde, arkadaşlar bana bakıp bakıp gülüyor ve "Ne oldu Bese, Başkan bir şey söyledi mi, kızdı mı?" diye soruyorlardı. Her seferinde verdiğim cevap aynıydı; "Hayır, bir şey söylemedi". Birçok kez odaya girip çıkmama karşın, Önderlik yüzümdeki uçukları sormadı. Gün boyunca da Başkan, beni defalarca gördü. Fakat akşama kadar hiç bir şey söylemedi. Her karşılaşmada ölüp ölüp diriliyordum, ama Başkan bir şey söylemiyordu. Akşam dokuz, on sıralarında görevliliğim sona ermek üzereydi, günün son bulaşıklarını yıkıyordum. "Başkan, akşama kadar bir şey söylemediyse artık bu saatten sonra hiçbir şey söylemez" diye düşündüğümden rahatlamıştım. Bulaşık yıkadığım saatte, Önderlik bizim odamızda çözümleme yapıyordu. Temizliği bitirdikten sonra usulca girip bir köşede oturmak istedim. Rahatladığım için daha doğal yaklaşıyordum. Odaya geçip oturur-oturmaz Önderlik, "Bese yüzündeki uçuklar ne öyle," diye sorunca, şok geçirdim. Bu halime arkadaşlar hep birden

güldüler. Arkadaşların gülüşlerine Başkan şaşırarak, “Siz niye gülüyorsunuz, ne var?” diye sorduktan sonra, “Herhalde evde çok kapalı kalıyorsunuz sıkıldınız, dışarı çıkıp gezin, gezebilirsiniz” dedi. Bunun üzerine arkadaşlar daha çok gülmeye başladılar. Tabii, biraz bozuldum. Bir arkadaş, “Başkanım, hepimiz, özellikle de Bese Arkadaş, sabahtan beri bu soruyu sormanızı bekliyorduk. Arkadaş da artık sormazsınız diye düşünüyordu. Şimdi sorduğunuz için biraz şaşırdı. Biz de ona güldük” dedi. Başkan gülümseyerek bana baktı ve “Sizi gidi kurnazlar. Tabii ben sizin bu soruyu beklediğinizi bildiğim için sormadım. Siz kurnazsınız, ama ben sizden daha kurnazım,” diyerek şaka yaptı. Yine “Senin dudaklarında niye uçuklar çıkmış?” diye bir kez daha sordu. Başkan’a bakarken, içimden “Güneşten oldu desem Başkan inanmayacak. Mikrop kaptı desem yine inanmaz” diye düşünüyordum. Sonra açık yüreklilikle ve tüm cesaretimi toplayarak, “Başkanım çok yoğunlaşıyorum, ondan dolayı bu uçuklar çıktı” dedim. Başkan, gülümseyerek “Geçer” dedi ve beni teselli etmeye çalıştı.

Bir gün de Önderlik koltukta otururken, hepimiz ayaktaydık. Hiç bir şey yokken, Önderlik birden bire bana dönüp uzun uzun baktıktan sonra, “Dayan Bese dayan” dedi ve yine yaptığı işle meşgul olmayı sürdürdü. Daha sonra acaba Başkan, neden durup dururken bana “Dayan Bese dayan”dedi diye çok düşündüm. Çok sonraları, Başkan gideceğim yerlerde birçok zorlukla

karşılaşacağımı ve pes etmeyle karşı karşıya gelebileceğimi, çok zorlanıp kendimi bırakma durumumun olabileceğini bildiğinden dolayı her zaman için direnmek gerektiğini belirtmek için bunu söyleme gereği duyduğu sonucuna ulaştım. "Böylesi durumlarda sürekli olarak Başkan'ın "Dayan Bese dayan" deyişini hatırlayacağım ve direneceğim" diye kendi kendimi bir karar aldım. Aklımda kalan en canlı anılardan biri bu oldu.

Önderlik, duruşlarımıza çok önem veriyordu. Eğik, yamuk duruşları, yürürken kendine güvensizliği ele veren tavırları görmek Önderliği, çok tahrik ediyordu. Başkan, sadece çözümleme yapmıyordu; yeni kadın kişiliğini yaratmak için her şeyimizle uğraşıyordu. Dik durmayan arkadaşların sırtına yumrukla vurur, omuzlarımızı sağa sola çekerek düzeltirdi. Kafamızı, alnımızı düzeltir, kafamızı nasıl dik tutmamız gerektiğini gösterirdi. Günlük olarak duruşlarımıza ilişkin ders veriyordu. Bu duruş derslerinden en fazla nasibini alanlardan biri de bendim. Hafif kambur olduğum için Başkan, sürekli sırtıma vurup; "Bese dik dur" diyerek omuzlarımı sağa sola çekiştirirdi. "Dik dur" diyerek, çenemi havaya kaldırır, alnımı ve saçlarımı düzelttir, sonra bir kez daha "Omuzların dik olsun, kafan dik olsun." Derdi. Aynı dersi almak zorunda kaldığım bir gün, yine dik dur dedikten sonra sevgiyle bakarak; "Yüzyıllardan beri böyle eğik kalmışsınız," dedi. Başkan'ın bu söyleminden çok etkilenmiştim.

Ülkeye gideceğim günleri sayıyordum.

Yoğunlaşma evindeki son günümdü. Ben mutfakta bulaşık yıkarken, Önderlik mutfağa geldi ve gülümseyerek bana, “Bese Yoğurt var mı?” diye sordu. Ben de “Evet var Başkanım, hazırlayayım” dedim. “Yok. Sen işine bak ben alırım” dedi. Buzdolabından bir kase yoğurt çıkarıp içine ekmek doğradı. Ekmekleri bir güzel karıştırıp, iştahla birkaç kaşık yedikten sonra elindeki kaşığı bırakıp bana baktı; “ Yarın gideceksin ha!. Şimdi sen, ben ülkeye gideceğim, arkadaş da karşıma geçmiş yoğurt yiyor diyorsundur” dediğinde biraz mahcup oldum.

O, her şeyi kadınla paylaşıyor ve kadına birçok şeyi bu paylaşımlarla öğretiyordu. Kendisiyle bizim aramızda herhangi bir fark görmezdi. Bu, Önderliği daha çok anlamamızı ve ona kopmaz bağlarla bağlanarak daha çok sevmemizi beraberinde getiriyordu.

Besê Erzincan

ETRUŞ KAMPINDAKİ HALKIMA SELAMLAR!

Başkan Apo’nun ismini duymuş fakat resmini daha görmemiştim. Bir gün Hilal köyüne gelen

gerilla grubundan birisi cebinden bana resmini çıkarıp gösterdi ve “Bu Başkan Apo” dediğinde gözlerime inanamadım. Daha sonra bende kalması için resmi bana verdi. Ben de bana verdiği resmi güzelce paketleyip sağlam kolay kolay kimsenin bulamayacağı bir yerde sakladım. Her sabah resme bakıp güne başlıyor her gece de resme bakıp güne gözlerimi kapatıyordum.

Her Kürdün gönlünü feht ettiği insanlar gibi O’nu görmek benim de en büyük arzumdu. Kürdistanlı olarak insan gibi yaşamak için verdiğimiz mücadele suçundan ‘94’te köylerimizden, evlerimizden olup Kuzey’den Irak topraklarında mülteci olarak yaşamımızı sürdürmeye başladık. Çok zorlu yıllar, aylar, günler, anlar yaşadık. Aylarca aç kaldık. Çocuklarımız hastalıktan, açlıktan yaşamını yitirdi. Aylarca kuru palamutlarla yaşamımızı sürdürmeye çalıştık. Tüm bunlara Apo’nun hatırı için katlandık ve vazgeçmedik. Çünkü ondan vazgeçmenin kendimizden vazgeçmek olduğunun bilincine vardık.

‘95’te Etruş kampında bir gün kıl çıdarımızda otururken Bawer arkadaş bana benimle bir sırrı paylaşırcasına;

-Önderlik sahasına gitmek ister misin? dedi.

-Şaka mı yapıyorsun?

-Hayır şaka yapmıyorum. Gitmek ister misin?

-On yedi yıllık en büyük hayalimdir.

-Hazırlan yakında gideceksiniz demesiyle aynı gün hemen hazırlıklarıma başladım. Kamptan

onbir, Zaxo'dan biri kafasından yaralı ve bacağı kopan Büyük Güney'li Aslan arkadaşla birlikte on beş kişilik bir grup olarak yola çıktık. Dicle suyuna kadar otobüsle gittik. İsviçre'den katılan Serkeftin adında bir kadın gerilla da bizimleydi. Suyun diğer yakasına botlarla geçtik. Kuryeler Suriye askerlerinin pususuna takıldıkları için suyun içinden gelerek bizi suyun diğer tarafına geçirdiler. Gruptaki arkadaşlarım genelde yaşlıydılar. Ulaştığımız ilk köyde bizi götürmesi için iki traktör ayarlanmıştı. Bir noktaya kadar traktörle gittik, daha sonra bizi başka bir noktadan bir pikap aldı. O gece Derik'te kalıp ertesi gün Kamıslo'ya gittik. İki gün sonra Şam'a geçtik.

Şam'a gittiğimizde sayımız kalabalık olduğu küçük gruplar şeklinde ayrı ayrı evlere götürüldük. Öğleye doğru Önderlik sahasına gittik. Biz yönetim odasındayken Başkan bahçede heyecanla yanındaki arkadaşa

- "Hani benim Etruş'tan gelen misafirlerim" dediğinde arkadaş

- "Başkanım yönetim odasındalar" dediğinde Başkan büyük bir sevinçle yanımıza geldi.

O bizi, biz onu gördüğümüzde yeniden açılan güller gibiydik. Bizleri öptü, kucakladı. O'nu kucakladığımda bir daha O'nu bırakmak istemiyor, kafamı hiç kaldırmamacasına göğsüne gömercesine yaslamıştım. Başkan benim ve diğer arkadaşlarımın bu halini görünce gülerek

- "Kürt halkının hasreti beni görmektir değil mi?" diye sorunca bizimle gelen bir arkadaş

- “Öyledir Başkanım, tüm halkın en büyük istemi sizi görmektir”, dedi.

Bawer arkadaş yanımda tir tir titriyordu. Başkan yönünü dönünce

- “Heval Bawer titreme ne oldu?” dediğimde Bawer heyecandan kısılmış sesiyle

“Kendime hakim olamıyorum” diye karşılık verince ben de heyecanı erken yatışsın diye Bawer’e biraz daha yaklaşıp yakın durdum. Ama benim heyecandan kalbim duracak gibiydi. Şimdi bile O’nunla yaşadığım anları hatırladıkça titriyorum. Onu beklediğimden daha yücelmiş bir insan olarak gördüm. Bir yandan da O’na bakarken biz Kürtlerin içinde nasıl böyle bir insan çıkmış diye düşünüyordum.

Başkan karşımıza geçip oturdu, bizlere ısrarla

- “Oturun”, dediyse de biz

- “Hayır oturmayacağız Başkanım”, dedik. Aramızdaki en yaşlılardan olan Melle Abdurrahman’a

- “Sen yaşlısın bari sen otur”, dediğinde Melle Abdurrahman

- “Başkanım estağfirullah oturmayacağım”, dedi.

Oturduktan sonra tek tek hepimize,

“Kendinizi tanıtın. Kimsiniz, nerelisiniz. Gerillanız, şehitleriniz var mı?” diye sorduğunda hepimiz kendimizi ayrıntılı tanıttık.

Aramızda üç şehit babası olanlar da vardı. Gerillası olmayanlarda Önderlik sahasından döndükten sonra kendi elleriyle kendi çocuklarını

Başkan Apo'ya ve Kürdistan'a hediye ederek gerilla saflarına gönderdiler.

Başkan sohbet arasında "Biliyor musunuz iki önce Rusya'dan, Kafkasya'dan burada eğim alıp giden profesörler, aydınlar omuzlarına yük alarak geri döndüler", dedi.

Akademide kaldığımız süreçte Başkan bir gün geliyor, bir gün gelmiyordu. Her gelişinde bizimle yoğun ilgileniyordu. Her çözümlemede Kamp halkını nasıl yaşadığını, ne tür zorlanmalar yaşadığını soruyordu. Çocuklara ilişkin

- "Kampın çocukları okuyor mu? Okumuyorlar mı?" diye sorduğunda kendisine okulların olmadığını, çadırlarda düz taşların üzerine oturup bir yaprak defter üzerinden kendilerini eğittiklerini, imkanlar doğrultusunda okuduklarını dediğimizde Başkan

- "Çocuklar okumayı seviyorlar mı?" diye sorunca çocukların bir beyaz sayfaya yazdıkları yazıları silip silip defalarca aynı sayfayı kullandıklarını söylediğimizde Başkan dikkatle dinliyordu. Dinlerken bizim çektiğimiz acıları yeniden yaşıyor gibiydi.

Dakikalar birbirini kovaladıkça Başkan'ın soruları peş peşe sıralanıyordu.

-"Kamp halkı iyi midir?"

-Doğrudur, kamp halkının inancı, umutları büyüktür dediğimizde kafasını salladı ve derin düşünceler dalıyordu.

Başkan kamptaki halkın çektiği acıları dinlerken

- “Kürt insanı, Kürdistan kurtulmayana kadar hiçbir şeyin sahibi değildir. Etruş kampındaki halk benimdir. Eğer benim eksikliklerimi görüp söylemezseniz bana ihanet ediyorsunuz demektir”, dedi.

Bazen eğitimden sonra bizim grubu etrafına toplar bahçede dolaşırdı. O’nunla yürürken bile bize eğitim veriyordu. Çocuklarımıza ve ailelerimize nasıl bakacağımıza dair sohbet ediyor, halk olarak özgürlük için görevlerimizi geniş geniş anlatıyordu.

- “Benim her gün verdiğim eğitimden bir kelime bile alsanız, on günde on kelimeyi anlayıp pratikleştirirseniz kendinizi yaşatabilirsiniz”, diyordu.

Başkan altı ay gerillada kalan Serkeftın’e

- “Eksikliklerimi gördüğünde bana söylemen lazım”, dediğinde Serkeftın de

- “Eksikliğinizi görürsem size söylerim Başkanım. İsviçre’den sizi ve hareketinizi çok merak ettiğim için geldim. Gerillaya gittim, bir süre gerillada kaldım. Onların yaşamlarını gördükten sonra gerilla olmaya karar verdim. Gerilladan sonra birkaç ay Kamp halkının içinde kaldım. O halkın tüm zorluklarına rağmen bu kadar size bağlı olmalarını, umutlu olmalarını gördüğümde inancım yedi katına çıktı. Ve kesin ben bir gerilla olmalıyım kararını verdim. Ancak gerilla arkadaşlar zorla beni gelip Önderlik sahasında eğitim görüp dönmem için gönderdiler”, dediğinde Başkan

- “Hayır senin dağda işin yok. Senin gidip İsviçre devletini etkilemen lazım. Kendine arkadaşlar yaratman, Kürt halkını geliştirmen gerekir. Senin görevin budur ve sen bir kez daha kendi ülkene döneceksin. Orada çalışacaksın”, dedi.

Okulda tifo oldum ve sık sık beni üşüme tutuyordu. Bir gün Başkan çözümleme yaparken beni üşüme tuttu. Eğitimden sonra Başkan hastaları doktora götüren arkadaşa

- “Ahmet çok hasta, hemen doktora götürün”, demişti.

Bir gün bahçede otururken Başkan da geldi, ayağa kalktık. Başkan usulca yaklaşarak,

- “Niye ayağa kalktınız?” diye sordu.

- Sen, bizim Başkanımız olduğu için ayağa kalktık.

- “Ağrıların mı var?”

- Evet Başkanım, çok ağrım var.

- “Senin iyileşmiş olman lazım. Seni iyi doktora götürmediler mi?”

- Götürdüler ama doktorlar teşhis koyamadılar.

- “Moralini güçlü tut, iyileşirsin iyileşirsin. İnancını, umudunu güçlendir”, dedi ve yanımdaki arkadaşa,

-“Bu arkadaşı iyileştirmeniz lazım, hastalığı uzun sürmemeli” dedi.

Aynı süreçte Küçük Güney halkını ziyarete gittik. Başkan bize iki şehit ismini verip “Bu iki şehidi ilan edeceksiniz” dedi. Şehitlerin ilanına yüzlerce insan gelmişti. Şehit ilanında Melle Ali ve

Melle Abdurrahman kısa birer konuşma yaptılar.

Kampa döneceğimiz zaman da her zaman olduğu gibi gelip bizimle oturdu, sohbet etti ve

- “Kamptaki halk Kürt halkının önündeki aydınlıktır. Bu halka ne kadar çaba verilirse, ne kadar hizmet edilirse hak ediyor”, dedi ve bize yirmi bin dolar verip “Bunu götürüp kamp yönetimine teslim edin. Bu parayı kamptaki halk için harcasınlar. Hayvan çiftlikleri kurulmalı; inek, tavuk çiftlikleri kurulmalıdır. Kamp halkının kendi yaşamını geçindirecek imkanlar yaratılmalıdır. Hepsi hem kendi aileleri için, hem de Kürt halkı ve devrim için çalışmalıdır”, dedi.

O’nunla vedalaşırken O’na birkaç dakika sarılı kaldığımda bana,

-“Başkanını bırakmak istemiyor musun?” dedi.

-Hayır Başkanım seni bırakmak istemiyorum, dedim.

-“Beni sürekli görmek istediğiniz kadar hayalinizde olacağım. Benden kamp halkına selam söyleyin. Siz gittikten sonra iki büyük gelişme olacak”, dedi ve bizleri tek tek arabaya bindirdi, arabamız kaybolana kadar arkamızdan eli havada bize bakıyordu, biz de araba kaybolana kadar bize el sallayan O’na baktık.

O’nu bir daha görmeden yaşama gözlerimi yummak istemiyorum. O’nu gördükten sonra cenabı Allah canımı alsın. Kesin O’nu görsem yüreğimi tutamam, ağlarım. O’nu görmeyenler yaşamımızda gerçek insan gördük demesinler.

O, bizim için ne anlama gelmiyor ki,

O, bizim her şeydir.
O, tarihimizdeki en şerefli Kürt'tür.

Ahmede Xalıt
Maxmur Mülteci Kampından

APO'NUN ÖZGÜRLÜĞÜ İÇİN GEREKİRSE DİLENİRİM

Eşim PKK'yi tanıdıktan sonra günlerce eve gelmiyor, yalnız kalıyordum. Bir gün, iki gün aylarca bu böyle sürüp gitti. Belli bir süre sonra eşime niye eve gelmediğini sorduğumda bana Abdullah Öcalan'ın kim olduğunu, Agit'i (Mahsum Korkmaz), PKK'nin amaç ve hedeflerinin ne olduğunu anlatmaya başladı. Tabii eşimin günlerce eve gelmeyişi devam edince bir gün kendisine,

- "Niye eve gelmiyorsun, yalnız kalıyorum korkuyorum" dediğimde eşim biraz sessizleştikten sonra bana tekrar PKK'yi ve Başkan Apo anlattı ve

- "Eve bu yüzden gelmiyorum. Bundan sonra hep böyle olacak. Kabul ediyorsan böyle, kabul etmiyorsan istediğin yere gidebilirsin", dedi.

Bu tartışmadan sonra eşim her gün bana PKK'yi mutlaka bir-iki saat ders verir gibi anlatır,

onun anlattıklarına ilişkin sorduğum sorularımı yanıtlardı. Tabii bazen de bana anlattıklarından ne kadar anladığımı anlamak için kendisi bana soru sorardı.

PKK'den önce farklı bir partiyle ilişkilerim vardı. Ancak ilişkilerimin olduğu partinin bazı yaklaşımlarından dolayı bir daha hiçbir partiyle ilişkilenmeyeceğim kararını almıştım.

O süreçte bizim evde bir araya gelen onlarca insanla Başkan'ın video kasetlerini gizlice izlerdik. Abdullah Öcalan biz Suriye halkı için parlayan yeni bir yıldız gibiydi, umut veren. Biz Türkçe anlamıyorduk, Başkan da kasetlerinde genelde Türkçe konuşuyordu. O'nun söylediklerini anlamıyorduk ama yine de saatlerce izlerdik. Onun yaklaşımlarından, mimiklerinden yerine getirmemiz gereken bazı görevlerimizin olduğunun farkına varıyorduk. Başkan o zaman gençti. İzlediğimiz görüntülerinde sürekli askeri elbiseliydi. Aynı süreçte doldurduğu teyp kasetleri de getiriliyordu. Bazen Başkan'ın söylediklerini yaymak için bir evden bir başka eve götürüp onlarca insanı bir araya getirip izletip örgütlüyorduk. Her izleyen göreviymiş gibi gittiği yerlerdeki insanlara sır gibi anlatırdı. Böyle olunca da herkes çok merak ediyordu. Kavgalı olduğumuz insanlara,

- "Gelin Abdullah Öcalan'ı dinleyin. Kürt, Kürdistan için konuşuyor, bir devrim yapacak", diyorduk.

Gelin Abdullah'ı Öcalan konuşuyor dinleyin

cümlesini duyan herkes çoluk çocuk kendiliğinden evlerinden çıkıp kasetin izleneceği eve gelirlerdi. Yatakta ayağa kalmayan yaşlı bile yataklarından kalkıp O'nu izlemek ve O'nun söylediklerini dinlemek için gelirlerdi. Bazı kadınlar ve genç kızlar da ailelerinden, eşlerinden gizlice evden kaçıp gelip izliyorlardı. Bazen insanlara gidip gizlice kaset izlemek için çağırma görevini PKK konusunda bizimle sırdaş olan çocuklarımıza veriyorduk.

Kimse söylediklerini anlamıyordu sürekli de dinlemeye geliyordu. Öyle ki her kaseti izlediğimizde sayımız giderek artmış oluyordu. Artık biz de onu izlemek güncel bir alışkanlık halini aldı. Ama güzel ve vazgeçilmez. Hiç unutmuyorum çok yaşlı bir adam bir gün kafasını bastonuna yaslamış bizim bu merakımıza ad bulmaya çalışırken, yüksek bir sesle o sizin İsa'nızdır. Gerçekten öyleydi. Biz büyükleri bırakalım çocuklarımız bile onun havarileri gibi çalışıyordu, bir o eve bir bu eve koşarak gelip izlemelerini söylerdi. Bazen bizim eve yabancılara bu kalabalığın küsmüş iki aileyi barıştırmak için bir araya geldiğini söylerdik. Onu dinleyenlerin ceplerinde Apo'nun düşüncesinin tohumları vardı ve gittikleri her yere ekmeye çalışıyorlardı. O'nun ne söylediğini anlamadıkları için daha O'nun boyunu, pozunu, saçlarını, kaşlarını, gözlerini, giyimini, kuşamını, mimiklerini saatlerce döne döne anlatır dururlardı.

Hala hatırımdadır o süreçte gittiğimde bir evde

Başkan'ın kasetini izleyen yetmiş yaşlarında bir nine beşikteki torununu uyutmak ona ninni anlatırcasına

- "Artık bizim de bir kurtarıcımız var, Abdullah Öcalan şöyle olmuş, böyle olmuş, bizi özgürleştirecek" dediğini görünce ben ve gelini onu dinleyip dinleyip heyecandan göz yaşlarımızı tutamadık, ağladık.

Zamanla PKK kadroları bize daha çok gelip gitmeye başladılar. Toplantılar yapmaya başladılar, gizlice. Ancak toplantılarında neler konuştuklarına olan merakımdan onları kapalı kapı ardından dinliyordum. Onlarla birlikte aynı odada yatıyordum ama toplantılarına katılmıyordum. Onların ahlaki beni çok etkilemişti. Kısa bir süre sonra bir toplantı seferberliği ilan edilircesine; gençliğe, erkeklere, kadınlara ve çocuklara ayrı ayrı toplantılar yapmaya başladılar. Bazen bir iki bizim eve gelmediklerinde başlarına kötü bir şey mi oldu diye endişeden uyuyamıyordum. Onlar gittiklere eve kendileriyle birlikte mutluluk, huzur getiriyorlardı. Çoğu zaman kendi sohbetlerimizde bu insanlar bu çağın insanı değildir derdik.

Bir süre sonra ben de onların toplantılarına katıldım. Tam on yedi yıl önceydi. Dostlar azınlıktaydı, giderek dost sayısını arttırdık. Toplantılara gittiğim zaman küçük çocuklarımı komşulara bırakıp öyle gidiyordum. Bazen döndüğümde çocuklarıma bana küsmüş olarak buluyordum. Benimle konuşmuyorlardı. Onlara da masal anlatır gibi Abdullah Öcalan'ı anlatıp

barışmaya çalışırdım. Hatta bazen çocuklarıma küstüğüm zaman benimle barışmak için kulağıma eğilip bana Apo gelmiş diyerek barışırlardı.

Yıllarca onun özlemiyle yanıp tutuşan yüreğimin serinleyeceği haberini ’96 yılında Zozan adındaki arkadaş verdi. Bana önce Başkan’ı görmeye gidiyoruz demedi, bir yerde işimiz var oraya gideceğiz dedi. Kısa bir yolculuktan sonra gittiğimiz evde birçok insanın sabırsızlıkla beklediğini gördüğümde şaşırdım. Oda tıklım tıklımdı, her yaştan insan vardı. Oturalı birkaç dakika oluyordu bize Başkan’ın geleceği söylendi. Herkes çok heyecanlıydı. İnsanlar o kadar heyecanlıydık ki yanı başımda oturan bir şehit anası elimi kalbine götürerek,

- “Bak nasıl, çarpıyor, sanki yerinden fırlayacak gibi. Abdullah Öcalan için çarpıyor, hepinizin haberi olsun,” dedi. daha kadın sözünü bitirmeden Başkan odaya dalıverdi. Birçok insan heyecandan titriyordu. Başkan içeri geldiğinde gülerek hepimize tek tek baktı. Başkan’da çok heyecanlıydı. Ama o bizim çok heyecanlı olduğumuzu görünce güldü ve heyecanımızı yatıştırmak için bir-iki espri yaparak toplantıya başladı.

Toplantının ilerleyen dakikalarında o alanda faaliyet yürüten Felat arkadaşı ayağa kaldırıp

- “Sen buraya çalışmaya mı yoksa güzel evlerde uyumaya mı geldin? Halka toplantılar yapman gerekiyordu, onlarla ilgilenmen gerekiyordu”, diyerek halkın önünde Felat’ı

eleştirdi.

Apê Şewket de toplantıdaydı. Apê Şewket de o yaşıyla heyecandan titriyordu. Felat'tan sonra Başkan Apê Şevket'e neler yaptığını sorduğunda Apê Şewket de yaptığı çalışmaları anlatmaya başladı. Apê Şewket'in anlatımından etkilenmiş olmalı ki dinlerken, ona bakarken sürekli gülümsüyordu.

Halktan bir ana kalkıp kendi alanında çalışan bir kadronun yetersizliğini dile getirince Başkan kendisine kızarak,

- "Peki sen orada ne yapıyorsun? Sizin yanınıza bir kadro gelince sizlerde yardımcı olacaksınız, bir yetersizliği olunca da bana değil, hepiniz üzerinde duracaksınız. Ben tek kişiyim, o sizin de işiniz. O senin yapacağın iştir. Bir kadro gelip yanınızda yatıyor ve iş yapmıyorsa onu kovun, barındırmayın. Gelen arkadaşın iş yapma tarzını izleyin, çizgi dışında yürüdü mü döve de bilirsiniz. Yaklaşımını düzeltene kadar eleştirin, kabul etmeyin. Bana başka şeyler sorun, bu tür sorular sormayın. Bizimle yürüyebiliyorlarsa yürüsünler, gevşek, kendine göre bizimle yürüyemezler. Öyle katılacaklarsa bizimle yürümesinler. Bize bir fayda verecekse çalışsın, yoksa otursun", diyerek halkın sorumluluklarını hatırlattı.

O halk toplantısında genç bir kız ayağa kalkıp

- "Başkanım ben ülkeye gitmek istiyorum", dediğinde Başkan

- "Hayır sen ülkede yapamazsın. Sen buradaki

çalışmalara katıl”, dedi. Bizleri yakından tanımadığı halde bir görüşte hepimiz hakkında yaptığı tespitler karşısında hepimizi şoke ediyordu. Örneğin o genç kızı ilk kez görmesine rağmen onun o istemine uygun çalışma koşulunu belirlemesi bizlerin gözünde onu daha bir yüceleştirdi. Ben de o toplantıda bir soru soracaktım, kalbim o kadar atıyordu ki, kalkıp konuşursam dile getireceğim sözcükleri yutacağım kaygısıyla kalkıp soru soramadım. Kalbim onu izlerken dur durak bilmiyor, delicesine atıyordu. Toplantı boyunca öyle çarptı yüreğim sınırsızlıkta.

Bir ana da kalktı

- “Sana oğlumu verdim” deyince Başkan

- “Bana çocuklarınızı veriyorsunuz ama iyi terbiye etmemişsiniz. Onlara yeniden terbiye verip ülke topraklarına gönderiyorum”, dedi ve devam etti: “Ana olarak sizin oğlunuz, kızınız şehit düşünce çok üzülüyorsunuz. Ama benim bir değil, binlercedir. Birisi şehit düşünce yüreğim parça parça oluyor”, dedikten sonra bizlere dönerek “Benden bir şey istiyor musunuz?” dediğinde hepimizin adına bir ana kalkıp “Başkanım sağlığınızı istiyoruz”, dedi. Toplantıda Sovyetlerin çöküşünü de değerlendirdi.

Toplantı bitiminde hepimizle grup grup, tek tek fotoğraflar çekti. Ayrılacağım zaman kendisini öptüm. Elim elindeyken kendisine,

- “Başkanım söylediklerinizin hepsi doğruydu. Bu çalışmayı ömrümüzün sonuna kadar yürüteceğiz. Hangi koşulda ve hangi mekanda

olursak olalım senin yolunu bırakmayacağız. Senin başlattığın devrim büyük bir devrimdir. Sana bağlı kalacağız", dedim ve ondan ayrıldım.

Toplantıdan sonra hepimiz Apo'nun şerbetinden içmiş olarak evlerimize döndük. Eve döndüğümde büyülenmiştim sanki.

Kısa bir süre bir gün rüyamda bize gelip üç gün kalıyordu. Rüyamda kahvaltıda Başkan'a bal koyuyordum, ama Başkan yemiyordu. Sabahleyin kahvaltıda gördüğüm rüyayı eşime anlattım. Çok üzülerek anlattığımı görünce eşim bana

- "Niye üzülüyorsun işte ne güzel Başkan'ı rüyanda gördün" diyerek beni teselli etmeye çalışınca kendisine

- "Hep bir gerilla annesi olma hayalini yaşadım. Ama Başkan Mehmet'i ülke topraklarına göndermeyecek", dedim. Bunları dinleyen eşim,

- "Bunu nereden çıkarıyorsun?" diyerek bana bir soru sordu.

Onun bu sorusuna karşılık yürek bal gibidir, insanın çocuğu bal kadar tatlıdır, ama rüyamda Başkan önüne koyduğum baldan yemedi diyerek rüyamı yorumladım. Nitekim öyle de oldu. Başkan oğlumu ülkeye göndermeyip okuması için tekrar eve gönderdi. Birkaç gün sonra rüyamda Başkan'a

- "Başkanım durumun nasıl, sağlığın nasıl?" dediğimde Başkan

- "Sağlığım iyi, beni düşünmeyin, ben iyi olacağım", dedikten sonra "Ciğer senin yanına geldi, gördün mü?" diye sorduğumda Başkan bana "Evet evet gördüm." dediğinde uyandım.

Bilmediğimiz şeyleri o öğretti. Kadın-erkek ilişkilerinin yeniden düzenlenmesinden tutalım çocuklarımızı nasıl terbiye edeceğimize kadar bizlere anlatıyordu. Bir çoğumuzun evlerindeki huzuru ona borçluyuz. Aralarında sorunları olan çiftler bile onunla tanıştıktan sonra sorunlarını çözüyorlardı.

Güneşe ve Dolunaya Dualar

O Suriye'ye geldikten sonra doğan birçok çocuğa Abdullah ve Öcalan isimleri verildi. Bazı çocuklara Abdullah konulduğu halde anne-babaları Öcalan diyorlar. Mesela O'nun isminin konulduğu tüm çocuklar çok zekidirler, okuyanlar okullarında çok başarılıdırlar. Bazıları da O'nu ismini aldıkları için çalışkan olduklarını söyleyerek onun ismini taşımaktan duydukları gururu dile getiriyorlar. Öcalan isminin kurulduğu onlarca çocukla karşılaştım. Ama en çok kendisine benzeyen dört yaşındaki Öcalan'dı. Küçük Öcalan'da Suriye'li yurtsever ailelerinin çocuklar gibi her sabah uyanır uyanmaz "Roj baş Serokê min" diyor. Çok ağladığında annesi Başkan'ın resmini öpüp ona veriyor, kendisi de öptükten sonra susuyordu.

Çocuklarımız onun büyük hayranıdırlar. Örneğin şimdi onaltı yaşında olan oğluma çocukken Başkan bir mendil vermişti. Halen o mendili saklar Başkan'ı çok özlediğini hatırladığı an çıkarıp koklar

- “Anne bak mendil Apo, Başkan kokuyor, sende kokla” deyip o an oradaki herkese bir gülü koklatırcasına koklatıp tekrar sakladığı yere koyar.

Başkan Apo’nun hikayesi İbrahim Halil’e benziyor. Nasıl ki İbrahim Halil’i ateşin içine attıklarında alevler suya, odunlar balığa dönüştüyse, Başkan’ı da bazı meleklerin İmralı’dan kurtarması gerekiyor. Çünkü onun yeri orası değil; o bir barış insanıdır, insanlığın hayırlı evladıdır. Onun çıkarılmasının yolu açmalıyız. İnsanlık için bir sanatçı olarak ele alınması gerekiyor. Bazen onu kurtaracak bir mucize nasıl olur diye düşündüğüm çok oluyor. Şimdiden birçoğumuz O’nun çıktığı zaman keseceğimiz kurbanları besleyemeye başladık. Bazı analarda çıktığı zaman kendisini tepelerden yuvarlayacağı sözlerini vermişler. Bizim mahallede oturan çok yaşlı bir ana bir Allah’a bir de O’na dua eder. İstisnasız her namaz kıldığında, “Allah’ım Apo çıksın, O’nun çıktığı gün benim canımı al” der.

O, esir düştüğünde kalp krizi geçirenler, erkekler aylarca sakal tıraşı olmadı, genç kızlar ve analar aylarca saçlarını taramadı.

Güneşe ve dolunaya O’nun çıkması, O’nun iyi olması için dualar edilir hala. Bizim çalıştığımız alanda bir ana beş ay banyo yapmadı, saçların taramadı, yüzünü bile yıkamadı. Yüzünü param parça etmişti, onun resmini eline alıp ona sahip çıkmadığını anlatan ağıtlar yakarak “O, çile çekiyor ben de çekmeliyim” diyordu.

O bizim iliklerimize kadar girdi. Başkan

olmasaydı eşimin vefatından sonra çok daha zorlanırdım. Ancak Başkan'ın varlığı o büyük acıyı da bana unutturdu. Ve kısa sürede Başkan Apo için çalışma yürütmeye teşvik etti. O tüm yaşamımızı değiştirdi. Örneğin onun bizlere verdiği eğitim sayesinde çocuklarımızla arkadaş, yoldaş gibiyiz. Dedim ya evimizin huzurunu bile ona borçluyuz. Biz ailece hangimiz Başkan Apo için daha çok çalışırız diye yarışmaya giriyoruz.

Apo, biz halkın her şeyidir. O, bizim özgürlüğümüz, aydınlığımızdır.

Onu tanımamın üzerinden onlarca yol geçti. Başkan Apo'nun yolunda gücümüzün yeteceğini düşündüğümden elli yaşımdan sonra kurulan bir kültür sanat grubuna folklorcu olarak katılıyorum. grup olarak ortalama yaş grubumuz 50-70'tir. Her şeyi kendimiz yapıyoruz. Estrumanları bile analar çalışıyor. Elli yaşımı geçtiğim için birçok insan bu çalışmadan ayrılmamı istediler, ama ayrılmadım. Çünkü bu yaşımda bu çalışmaya katılımımı Başkan Apo'yu özgürleştirilmesi için O'na karşı yerine getirmem gereken bir görev olarak ele aldım.

Başkan Apo'nun özgürlüğü için gerekirse dilenirim.

Ronahi Afrin
Suriyeli yurtseverlerden

ÜLKE ÖNDERLİK OLMUŞTU

‘97 yılında, Temmuz’un yirmi üçünü, yirmi dördüne bağlayan geceydi. Daha sonra Önderliğin şoförü olduğunu öğreneceğim bir arkadaş, havaalanından bizi almaya gelmişti. Grubumuz ikisi bayan, iki erkek arkadaştan oluşuyordu. Yanımızdaki eşyaları arabanın bagajına bırakıp, arabaya bindik. Hiç tanımadığımız ve geldiğimiz ülkeden farklı insanları izliyoruz arabanın penceresinden. Okullardan geçiyoruz.

Bu okullar, bizim okuduğumuz okullara pek benzemiyor. Öğrencilerin kıyafetleri de benzemiyor. Asker gibi giyinmiş binlerce öğrenci. Bazıları keplerini elinde taşıyor. Bazıları ise yanındaki arkadaşının kafasına koymaya çalışıyor. Karşımızda tam bir mozaik! Sokaklarda zencilerden, Japonlara kadar birçok halktan insanlar yürüyor. Herhalde bunlar da turist olsa gerek diyorum kendi kendime.

Biraz uzaktan üniversite görünüyor. Okuduğum, Çanakkale’deki üniversiteye fazla benzemiyor. Diğer yandan ise karnını doyurmak için dilenen insanlar. Bu görüntüleri izlerken, bir yandan da kendimi büyük buluşmaya hazırlamaya çalışıyorum. Belli bir mesafe katettikten sonra

araba, büyük bir demir kapının önünde durdu ve kapı kendiliğinden açılmaya başladı. Neresi olduğunu bilmediğimiz bu alana arabayla kapıdan içeri girdik. Her taraf ışıklandırılmışsa da bu kadar ağacın ne ağacı olduğunu çıkaramadık? Bizi getiren arkadaş, "İşte geldik! Burası, Akademi" dedi. Gecenin geç bir saatiydi ve herkes uyumuştu. Bizi yalnız bir arkadaş karşılamıştı. O arkadaşın da gece subayı olduğu söylendi. Çok heyecanlı olduğum için bir türlü Önderlik sahasına geldiğime inanamıyordum. Böyle bir şans kolay kolay kimsenin eline geçmez diye kafamdan geçirdim. Milyonlarca insanın görmeye can attığı o Büyük İnsanı görecek ve onun eğitiminde kalacağımı düşündükçe, heyecanım yüreğimin dayanamayacağı bir hal alıyordu.

Bizi koğuşlara götürdüler. Gittiğim koğuşta yirmiye yakın arkadaş yatıyordu. Ben de boş bir yere geçip uzandım. Onları rahatsız etmemek için ışığı yakmadım. Ama her şey çok düzenli ve oldukça özenle yerleştirilmişti. Biraz kafamı kaldırdığımda hemen yanı başımda birçok yazarın eserleriyle donatılmış küçük kitaplığa gözüm ilişti. Yattığım yerden Temmuz ayının ışığında, etrafıma bakmaya ve tanımaya çalışıyordum. Uzandığım yerden kalbim büyük buluşmanın heyecanıyla çarpıyor ve adeta yorgun düşmüş vaziyetteydi. Sabaha kadar uyuyamadım. Gözlerimi kapattığımda, Önderlikle görüşeceğim anı düşünmeden edemiyordum. Gözlerimi açtığımda da öyle. Bu heyecanlı bekleyişime tanıklık eden ay

ışığı ve kalp atışlarımdı.

Partiye katılımımdan, o an bulunduğum alana gelişe kadar yaşadıklarım, bir bir gözlerimin önünden geçti. Katılırken O'nu görebileceğimi tahmin etmiyordum. Ama şimdi Önderlik sahasındaydım. Henüz kendisini görmemiştim ama nasıl olsa Sahadaydım ve mutlaka görecektim. Yavaş yavaş gece, sabaha gülümseyerek göz kırpıyordu. Nöbetçi arkadaşlar birbirlerini kaldırıyorlardı. Nöbete kalkıp da uyanık olduğumu gören arkadaşlar, yeni arkadaşların geldiklerini görünce seviniyorlardı. Uyuyamayışıma da anlam veriyorlardı. Bir arkadaş, Önderliği görme öncesindeki heyecanını şimdiden yaz demişti Önderliğe olan büyük bir sevgiyle. Arkadaşlardan Önderliğin Akademide olmadığını, ama üç-dört güne kadar gelebileceğini öğrenmiştik.

Sabahın erken saatinde arkadaşlarla beraber kalktık. Daha önce geldiğimiz sahadan tanıdığımız birçok arkadaş da oradaydı. Tek tek selamlaştık. Sabah eğitim başlamadan önce, bizim için sahada askeri bir karşılama töreni yapıldı. Koordine arkadaş, dördümüzü içtimanın karşısına çıkararak bizleri tanıttı ve; "Bize söylemek isteğimiz bir şey var mı?" diye sordu.

Hepimiz çok heyecanlıydık. Bir de yüzlerce arkadaşın karşısında söyleyecek bir şey gelmiyordu aklımıza. Birbirimize bakışarak konuşmayı bir arkadaşa yükledik. Bu biraz da o arkadaşa komplo yapar biçimde oldu. Törendeki bazı arkadaşlar, bu heyecanımızı ve konuşmayı böyle bir arkadaşa

yüklediğimizi görünce hafiften gülümsediler. Grup sözcüsü olarak seçtiğimiz arkadaş, heyecanlı bir biçimde usulden birkaç cümle söyleyip, bizi kurtardı. Sözlerini bitirdikten sonra, arkadaşların hepsi alkışladı. Sonra sıranın başından başlayarak, sonuna kadar arkadaşlarla tek tek tokalaştık. Aralarına yeni katıldığımız Akademi öğrencileri de en az bizim kadar heyecanlı görünüyorlardı. Sahaya gelen her arkadaş, bunu yaşamıştır. İki yüzden fazla arkadaş vardı. Bu karşılama töreninden çok etkilendim. Bana moral vermişti. Yeni gelen bir arkadaş da olsa, Akademi öğrencileri onu törenle karşılıyorlardı. Sonra Kamelyaya geçip, eğitim düzeni alındı. Eğitim başlamadan önce yine biz yeni gelenler, birer birer kalkıp kendimizi tanıttık ve devreye katılım sözümüzü verdik. Artık bizlerde resmi olarak Akademi öğrencisi olmuştuk.

Önderliği görmemiz, bize çok uzun gelen bir hafta sonra, ancak gerçekleşebildi. Artık ortama alışmaya başlamıştık. Çok farklı bir ortamdı. Tam bir sistem oturmuştu. Sabah kalkışla birlikte içtima alınıyor, hemen sonrasında bir saatlik spor yapılıyor ve ardından kahvaltıya geçiliyordu. Saat 7:30 eğitim başlıyor, 11 den 1:30 a kadar ara veriliyor. 1:30'da tekrardan başlayıp 4'te bitiyordu. İki günde bir tekmil alınıyor ve akşamlar televizyon izleme ve bireysel çalışmalarla geçiyordu.

Fakat ortama asıl hakim olan bu tekniki işleyişi dışında, yaşamdaki doğal havaydı. Doğal

bir işleyiş vardı. Herkesin gönülden katıldığı, monoton ve sıkıcı olmayan, ilişki ve tartışmaların çok sıcak olduğu, her şeyin paylaşıldığı bir ortamdı. Ben, o zaman "Sosyalist yaşam denen herhalde bu oluyor" diye düşünüştüm. Evet tüm yetersizliklerine rağmen, Ortadoğu'nun o sıcak çölünde bir vaha gibiydi Akedemi Sahası. Yine bu coğrafyada ve çok geri olan dünyadaki egemen sistemin içinde bir özgür yaşam adacığı gibiydi. Bunu, Önderlik yaratmıştı. Yaşanan zaman ve mekandan bağımsız olan burada, yeni bir yaşam yaratılmaktaydı. Bireyde ve düşüncede eski olan, düşmana egemenlikli sisteme ait olan yıkılıyor; yeni olan, halk için olan, eşitlik ve özgürlük adına olan inşaa ediliyordu. Önderliğin inşaa etmek istedikleri ile, bizim kişiliklerimizde eskiye ait olan özelliklerin mücadele alanıydı burası. Bu mücadele, öyle bir enerji açığa çıkarıyor ki, bu mekanda bir yaşam kaynağı kadar canlı, hareketli ve coşkulu bir alan haline geliyordu. Herkes, bu ölçüleri yakalamaya çalışıyor; ulaştığı düzeyi çevresiyle paylaşıyordu. Çevresindeki yetersizliklere müdahale ediyor, eleştiriyor ve böylece doğal bir denetim hakim oluyordu. Ben, bu ortamı, çevremi gözlemlemeye ve anlamaya çalışırken, bir hafta geçmişti. Ki sabah, beklediğimiz arabanın sesini duyduk. Evet doğru tahmin!

Önderlik gelmişti. Öğle vaktini sabırsızlıkla beklerken diğer yandan da Önderlikle ilk karşılaşma anını hayal etmeye ve nasıl

davranacağımı düşünmeye koyulmuştum. Kafamda bir türlü, net bir kurguya ulaşamıyordum.

En son vazgeçip doğallığına bırakmaya karar verdim. Sanırım en doğrusunu yapmıştım. Derken öğle gelivermişti. Koordine arkadaş, hazırlanmamızı söyledi. Evet o an gelmişti. Arkadaşların rahatlatıcı sözlerine ve tecrübelerini aktarmalarına karşın oldukça heyecanlıydım. Arkadaşlar, "Doğal olun. Önderliğin yanında herkes kendisini rahat hisseder. Önderlik insanın heyecanını adeta ondan alır" diyorlardı. Ama neye yarar. Diğer üç arkadaş da en az benim kadar heyecanlıydılar. Biz hazır beklerken koordine arkadaş bizi çağırdı. Giriş kapısından geçer geçmez, odanın içinden oldukça gür ve sade bir ses; "Geldiniz mi" der demez kapıda heybetli dik duruşuyla yaşamın öz kaynağı gibi parlayan ve anında tüm benliğimizi saran gözlerinin bakışıyla Başkan Apo karşımızdaydı. O an kafamdan geçen düşünceleri belki hiçbir zaman hatırlayamam, ama o anki duyguları, o ruhsal havayı, Önderliğin her bakışını her fotoğrafını gördüğümde yaşayacaktım. O zamana kadar yaşamadığım, yabancısı olduğum duygulardı. Sanki bir bakıştan bana geçen, yepyeni bir yelpaze, bir yaşam gücü vardı. O anın saatlerce, günlerce sürmesini isterdim. Bir baktım ki Önderliğin eli elimde, beni ileri çekip öptü. Ve bizi içeri aldı. Geçip yerlerimize oturduk. Sondan başlayarak tanışma sorularını sormaya başladı. Ben, üçüncü sıradaydım. Diğer arkadaşlarla konuşurken gözlerim ve tüm dikkatim

Önderlikteydi. Sorularında, üslubunda, hatta ses tonunda o kadar samimi, tanıdık bir hava vardı ki; o an insan kendisini çok yakın, samimi bir arkadaşının yanındaymış gibi hissediyor. Ne heyecandan ne panikten hiçbir eser kalmıyor. Çok doğal bir sohbet ortamı oluşuyor. Sıra bana gelmişti. Gözlerimin içine baktı, o an elektrik çarpmış gibi oldum. Gözlerimi anında gözlerinden kaçırdım. Fakat rahattım. Kendi sesimi dinledim, normal çıkıyordu. Kendimi kısaca tanıttım.

Nereli olduğumu sordu. Sonra

-Arap mısın? dedi. Onayladım.

Gülümseyerek; "Demek ki, sen de bizden etkilendin. Peki bizimle yürüyebilecek misin? Bizim yaşamımız zordur" dedi.Yürüyebileceğime inandığımı söyledim.

-Şunun için söylüyorum; Sizin oradan katılanlar çok oldu, fakat zorlandılar. Çok iyi niyetliler, fakat bizim yaşam onlara zor geliyor" dedi. Sonra.

-Burada kalırsınız, eğitim güçlü. Yaşamı görürsünüz. Eğer iddialıysanız, en onurlu yaşam bu yaşamdır. Halklarımız adına, devrim adına en onurlu yürüyüş, bu yürüyüştür. Bu parti, sizinde partiniz. Gerisi size kalmış dedi.. Ben de bu konudaki kararlığımı belirttim.

Daha sonra bizimle sohbete devam etti. Geldiğimiz alana, siyasal sürece, yine Akademi'ye ilişkin birçok soru sordu ve bizim görüşlerimizi aldı. Bunu yaparken, bir yandan TV'den haberleri izliyor bir yandan da BBC'yi dinliyordu. Üç işi

birlikte yapıyordu. Haber dinlemesine karşın, söylediğimiz hiçbir kelimeyi kaçırmıyordu. Çok şaşırmıştım. İki saate yakın bizimle konuştuktan sonra birlikte yemek yedik ve bize ayaküstü o günün son perspektiflerini verdi. "Her şey, size bağlı. Burada bir eğitim sistemi var. Almak isterseniz, sonuna kadar imkan var. Ve önünüz açık. Bunun dışında, kimseden bir şey beklemeyin. Belirleyici olan sizin yaklaşımınız" diyerek, bize başarılar diledikten sonra odadan ayrıldık. Çok rahatlamış, çok büyük bir güç ve moral almıştım. Adeta Önderlik beni büyülemiş, ayağa kaldırmış ve kendi ayaklarım üzerinde durmamı sağlamıştı. Öğleden sonra Parti'ye, mücadele gerçekliğine ve kendime yaklaşımda çok daha gerçekçi ve somut bir bakış açısına ulaşmıştım ve bu benim için yepyeni bir başlangıçtı.

O günlerde, yoğun bir çözümleme sürecinden sonra devreyi tamamlayan arkadaşlar, pratiğe yöneleceklerdi. Ortadoğu'nun sıcak bir yazını daha geride bırakırken, bir eğitim devresi de sonuçlanmıştı. Düzenlemeler yapılmış, ülkenin her tarafına gidecek gruplar hazırlanmıştı. Tüm arkadaşlarda büyük bir heyecan ve coşku vardı. Bir devreyi tamamlamış arkadaşların çoğu gidiyor, devrenin ortalarında veya sonlarında gelmiş olan bizler de bir sonraki devreye kalıyorduk. Ama kalacak olan bizler de en az gidecek arkadaşlar kadar heyecanlıydık. Herkes, bu atmosferin etkisindeydi. Son sohbetler, son voltalar, yoldaşça yapılan son nasihatler, başarı dilekleri ve umutlar;

yine çekilen son hüzün, sevinç manzaralı hatıra fotoğrafları ve göz nuru el emeği yapılan bireysel defterlere yazdırılan birkaç cümlelik anı yazıları. Hepsi de ülke özlemi, zafer umudu ve fiziki ayrılığın buruk duygularını içeriyordu. Bütün bu duygular, iç içe geçmişti ve yoğundu. Herkes, aynı duyguları paylaşıyordu. O mekanda her şey paylaşılır. Tarifi zor, ortak bir ruh hali vardır. Herkes, birlikte sevinir, birlikte üzülür. Bir halkın tüm özgürlük duyguları, en üst düzeyde burada yaşanır. Tüm yürekler ülke ve özgürlük için atar. Çünkü 'yaratılacak ülkenin ve özgürlüğün mimarının mekanıdır' burası. Bunlar başta burada imar edilmekte ve ülkeye taşırılmaktatır. Adeta Arap çölünün ortasında, bir özgür ülke parçasıydı Akademi. Çevresinden ayrı bir mekanda ve zamanda yaşayan, bir ülke parçasıydı.

Önderliğin, bir önceki gece, geç saatte okula geldiğini, arabanın sesinden anlamıştık. Grupların artık çıkış yapacağı netleşmişti. Sabah saat 8:00 de, o yola çıkacak grup önde olmak üzere hepimiz, Kamelya'da yerimizi almıştık. Önderlik gelip, gidecek arkadaşlara genel bir çerçeve ve perspektif sunduktan sonra onları teker teker diyaloga kaldırıp, sözleşmelere başladı. Kalkan her arkadaş, önce kendisini tanıtıyor, kararlılık ve hazırlık düzeyini ortaya koyuyordu. Önderlik, bir-iki soru sorduktan sonra o arkadaşın düzeyine ve kişilik özelliklerine göre değerlendirip, güç veriyordu. Ve sözleşiyordu. Sözleşmeler bittikten sonra Önderlik, gidecek arkadaşlarla fotoğraflar çektirdi.

Öğleden sonra spor sahasında, askeri bir törenle arkadaşlarla vedalaştık. Önderlik önde, gidecek arkadaşlar da etrafında arabalara doğru ilerlerken bizler de peşlerine takıldık. Önderlik, son perspektifleri veriyor, arkadaşlarla sohbet ediyordu. Derken arabalara kadar geldik. Ayrılık zamanı gelmişti. Herkes nefesini tutmuş, Önderliğin söyleyeceklerini bekliyordu.

Önderlik, ilkin gökyüzüne, sonra yaprakları sararmakta olan ağaçlara baktı. Işıl ışıl parlayan gözleri, bir an çok derinlere daldı. Yüreğinin derinliklerinden gelen bir sesle;

-Daha dün gibi. Kemal'i (Pir) de böyle göndermiştik, dedi.

Sonra giden arkadaşlara dönerek;

-Sizi de ülkeyle buluşturuyoruz. Kürdistan topraklarına serpiştiriyoruz. Ama kolay ölmeyeceksiniz. Kendinizle bizden bir parça götürüyorsunuz. Siz yaşadığınız sürece bilin ki beni de yaşatmış olacaksınız, dedi ve arkadaşları bir bir arabaya bindirip vedalaşırken;

-Gidin orada bize de yer yapın. Ama kolay ölmeyin sözünü defalarca tekrarladı.

O anda, bizler donup kalmıştık. Birisi dokunsa ağlayacaktık Birçok arkadaş da ağlıyordu.

Böylesi bir an, ne kadar anlatılabilir bilemiyorum? Böyle yüce duygular, dünyanın herhangi bir yerinde yaşanmış mıdır? Böylesi yurt sevgisi, yoldaş sevgisi, şehide bağlılık..vb duygular, bu denli somut, bu denli yalın bir ifadeye kavuşmuş mudur? Orada bulunan iki yüze yakın

arkadaşın, hepimizin gözleri, kulakları ve tüm duyuları bir noktaya; Önderliğe kilitlenmişti. Bir beden olmuş, aynı yürekte atıyorduk sanki.

Ve biz, yüzlercesi yaşanan anlardan sadece birine tanık olmuştuk. Fakat Önderlik, yirmi yıldır otuz bine yakın yoldaşını eğiterek, emeğin en yücesini onlara sunarak hazırlamış ve grup grup yüzlercesini büyük bir umutla göndermişti. Bu anı, bu duyguları yüzlerce defa tazelemişti. Nasıl bir yürek, buna dayanabilir? Nasıl bir yürek ki, bir ülkeyi, bir halkı, hatta dünyayı, insanlığı ve binlerce yoldaşını içine sığdırıyor?. Onları, özgürleştirme tutkusunun ve emeğinin içinde büyüten; tüm sevinçlerini ve acılarını içine sığdıran bir yürek. Ve her grubun gidişi veya her şahadet haberi O'nun için yeni bir yemin ve anıya bağlılık anlamındadır. O anda ağlayan bir bayan arkadaşa;

-Siz göz yaşlarınızı çok ucuz döküyorsunuz, ama ben göz yaşlarımı içime akıtıyorum ve onları bir güce, mücadele gücüne dönüştürüyorum, derken bunu ifade etmişti aslında. Arabalar nizamiyeye doğru yol alırken, biz sesimizi ülkeye ulaştırmak istercesine; "Biji Serok Apo", "Bi Can, Bi xwin Em Bi Terene Ey Serok" sloganlarını atıyorduk. Önderlik, adeta tüm ülkeyi ve yoldaşlarını selamlarcasına, iki eliyle arabaların arkasından el sallamaktaydı. O an ülke Önderlik, Önderlik ise ülke olmuş sanki.

Yusuf Arap

DÜNYAYA, ÇOCUK SADELİĞİYLE BAKIYORDU

Katıldıktan sonra kaç yıl, ardına bakmadan gidivermişti, bilemiyorum. Sabırsızlığımın doruktaydı ve gerçeğe, hakikate ulaşma arayışıyla zamanı aşma çabasındaydım. Ardına bakmadan geçen yedinci yılın, kaçıncı mevsimini geride bırakıyordum bilemiyorum. Ama bu yıllar boyunca, yüreğim hep O'na doğru akmanın sevincini yaşadı. Geçen yıllar sabırsızlığımı arttırıyordu. İşte bu kadar yıldan sonra, biraz da zorlanmış olmanın beraberinde getirdiği yüreğimdeki yalnızlığa son noktayı koymam gerekiyordu. Tüm bunların üzerine yoğunlaştığım bir gün, O'nu göreceğim söylendi. Duyduğumda, nerdeyse kanatlanıp uçacaktım. Bana söyleyen arkadaş da şaşkınlığımı ve heyecanımı yatıştırmak için bana "Welat sakin ol, sakin ol..." diyordu. Parti'ye katılalı neredeyse sekiz yıl olmuştu. Küçük Güney'li olduğum için oradaki halk faaliyetlerinde kalmıştım. Telefon ahizesinden kimi zaman kızdığını, kimi zaman güldüğünü, kimi zaman öfkelendiğini duyduğum sesi, artık yakından

duyacaktım. Avazımın çıktığı kadar, bağırmak istiyordum. Sevinçten ne yapacağımı bilemiyordum. Bir ara, duvarı yumruklamayı bile kafamdan geçirdim. O an, benim için zaman geçmek bilmiyordu. Yanımdaki arkadaşın anlattıklarını, sessizlik içerisinde dinleyip, O'nunla tanışma anını düşünmeye koyuldum.

Önderliğin yanına ilk kez gidecektim. Arkadaşlarla arabaya binip, belli bir mesafe gittikten sonra bir evin önünde durduk. Kapıyı çalmak üzereyken birlikte olduğumuz arkadaş bana, "Başkan burada," dedi. Koridoru geçtikten sonra yanımdaki iki raporu çıkarıp, Mahmudê Reş adındaki arkadaşa verdim. Önderlik, misafir odasında oturuyordu. Salona geçtikten kısa bir süre sonra Önderlik, raporları açıp okumaya başladı. O zaman kodum Welat'tı. Önderlik gülerek yanımdaki Veysi'ye, "Sorunlu Welat bu mu?" dedikten sonra gizlice bir şeyler söylemek istercesine yanıma sokulup,"Aslında sen sorunlu değilsin, sen korumak istedin, fakat bilmedin. Köylü üslubun ve bilinçsizliğinden dolayı harekete geçiremiyordun," dedi ve sonra beni kucaklayıp oturmamı söyledi.

Geldiğim alana ilişkin istediği bilgileri verdim. Ardından, "Ben yalnızım, burayı yapıyorum başka bir yeri bozuyorlar, hemen atılıyorum bir diğer yeri yapıyorum, bir başka bir yeri bozuyorlar..." diyerek sohbete devam etti.

Eylül'de başlayan eğitim devresine zaman zaman halktan da katılanlar oluyordu. Eğitimin

yoğunlaştığı bir gün, farklı farklı mıntıkalardan gelen şehit aileleri eğitime katılmışlardı. Kısa bir süre önce eğitim devresini tamamlayıp, Mardin'e giden birçok arkadaşın şahadet haberini almıştık. Başkan o gün çözümleme yaptı, çok sinirlenmişti. Hatta "Onlarla konuşuyoruz, o kadar emek veriyoruz, bu kadar ilgileniyoruz ki gidip bir adım atıp başarsınlar. Ama gidip bir-iki ay bile kalamıyorlar," deyince, iki şehit arkadaşın babası da ayağa kalkıp, "Başkanım sinirlenmenizi kabullenemiyoruz. Üç çocuğumu verdim. Üçü kalmış, onları da veririm. Siz sinirlenmeyin. Üç tane verdim, diğerlerini veririm. Biri şehit düşerse onunu göndeririz, o şehit düşerse halk olarak yüz tane daha göndeririz. Her şeyimizi feda etmeye hazırız," dedi.

Başkan:

"Onları düşünüyorum, bu kadar bilinçlendiriyoruz. Gençler. gidip bir şeyler yapacaklarına, çok erken şehit düşüyorlar. Burada sırf böyle şehit düşmesinler, bu tür şahadetler yaşanmasın diye bilinçlendirmeye çalışıyoruz. Onun için sinirleniyorum," dedi.

Yaşlı baba:

"Hayır sen hiç üzülme, bütün Kürtlerden giden gitse bile kalanlar seninledir," dedi.

Çözümleme boyunca Başkan, hazmedemediği bu kayıplardan dolayı çok öfkeliydi. Hem eleştirdi hem de moral ve güç verdi. Her zaman olduğu gibi o gün de herkes ikna olana dek, herşeyi ince ayrıntısına kadar çözümledi.

’91 Newroz günü akşam üzeri Başkan’ın gelişini kamp olarak büyük bir heyecan ve coşkuyla karşıladık. Hepimiz Başkanla Newroz’u kutlayacak olan binlerce halkın birlikteliğini büyük bir merakla bekliyorduk. Özel günlerde Suriye’deki halkın önemli bir kesimi, Akademi’ye gelip arkadaşlarla ve Önderlikle büyük bir coşkuyla Newroz’u kutluyorlardı. Önderliği gördükleri için heyecan üst düzeyde yaşanıyordu. Bazı şehit aileleri, bir takım tekniki sorundan ötürü, Önderliği görmek için geç saatlerde Akademi’ye geldiler. Gelen halk, mangalara yerleştirildi. Başkan, akşam manga manga dolaşıp, gelen halkla sohbetler geliştirdi. Barlias’ta yaşayan bir aile, sabaha karşı ancak gelebilmişti. Bu ailenin üç dört yaşlarında bir de çocukları vardı. Çocuk harfleri ağzında dakikalarca yuvarladıktan sonra ancak konuşabiliyordu. Afrin’den de bir şehit ailesi gelmişti. Benim o aileyi götüreceğim söylendi. Hemen arabayı hazırladım. Ama ben herkesin iki katı daha fazla heyecanlıydım.

Çünkü böylesi bir gün de halkın ve arkadaşların resimlerini, görüntülerini çekmek için sabırsızlanıyordum. Götüreceğim aileyle Başkan, konuşmasını sürdürüyordu. Beni görünce, “Bu arkadaşta Afrinli. Afrin’in dağları, konumu küçük bir Kürdistan’ı ya-ratmaya müsaittir,” dedi. Küçük çocuk iki yüz üç yüz metre uzaklığındaki sahanın yanındaki bayan arkadaşların mangalarının yanındaydı. Üşümesin diye sıkı sıkı giydirdikleri için zavallı çocuk hareket etmekte zorlanıyordu.

Birkaç adım uzaklaşıp,

Başkan'ı görmeye gelen aileyi ve uzakta her şeyden habersiz olan çocuğu bir fotoğraf karesine almak için çabalarken çocuk, yavaş yavaş Başkan ve ailesinin durduğu yere doğru yürümeye başladı. Başkan, bir şeye aldırmadan o anki sohbetine devam ediyordu. Çocuk küçük adımlarıyla, yavaş yavaş dikkat çeken bir edayla yürüyordu. Sol elini sağ elinin içine sıkıştırmıştı. Ellerinin arasında bir şeyler eziyormuş gibi sol elini bir o tarafa bir bu tarafa çevirip duruyordu. El işaretini devam ederken hepimize tek tek bakıyor, kimimize bakarken gülümsüyor, kimimize bakarken de çekiniyordu. Çocuk, kim olduğumuzu anlamaya çalışır gibi sorgulayıcı bakışlarla etrafını süzdükten sonra hepimizin arasından ilerleyip, küçük adımlarıyla hem yorulmuş hem de nazlanan bir edayla Başkan'ın önüne geçip durdu. Boyu o kadar kısaydı ki, Başkan çocuğun yanına geldiğini, neredeyse fark etmeyecekti. Öyle de oldu. Çocuğa bakarken, o minik ayakları üzerinde, tombul gövdesini nasıl taşıyabildiğini düşündüm. Eli ancak Başkan'ın dizine ulaşabiliyordu. Biraz durduktan sonra elini uzatıp, Başkan'ın dizine dokundu. Başkan da merak edip, başını eğdiğinde eli dizlerine zor ulaşabilen küçücük çocuğu gördü.

Çocuk Başkan'a dokunduktan sonra elini uzattı. Başkan da çocuğun elini tutup tokalaşır gibi yaptı. Ama eli, Başkan'ın elinin ayasını ancak doldurabiliyordu. Çocuğun elini bırakmadan onu kucakladı, sarıldı ve öptü. Başkan'ın kendisine

sarılmasına karşılık çocuk da minik kollarını Başkan'ın kafasına doladı. Çocuğun o an ki bakışında, Başkan'ın kucağında müthiş bir rahatlık içerisinde olduğu anlaşılıyordu. Başkan, çocuğu yere bırakmadan sohbetini sürdürdü. Başkan, o an dünyaya kirlenmemiş çocuk sadeliğiyle bakıyor gibiydi. Çocuk da gözlerini kaçırmadan, Başkan'ı süzüyordu. Çocuğun bu büyük sevincini paylaşan Başkan, "Navê te çi ye? diye adını sordu.

- Delil, dedi küçük afacan gülümseyerek.

Önderlik gülerek, Kürtçe; "Bakın hepinizi geçip yanıma geldi. Sadece büyük insanlar beni sevmezler. Çocuklar bile beni seviyor. Ne beni görmüş, ne tanıyor, ne bir iyiliğim ne de bir kötülüğüm dokunmuş. Sadece benim resmimi görmüş..." dedi.

Başkan çocuğu severken, onunla konuşurken birçok fotoğrafını çektim. Başkan da, "Her cepheden çek," diyordu. Bir film kadar, sadece Başkanla çocuğun resimlerini çektim. Herkes pür dikkat Başkan'ın bu küçücük çocukla sohbetini dinliyordu. Güney Batı Kürdistan'da, daha adını öğrenmeden 'Apo' demeyi öğrenen ve her sabah resmine bakarak "Rojbaş Serokêmin' diyen binlerce çocuktan sadece bir tanesiydi Delil.

O gün, belli aralıklarla gelen aileler tek tek uğurlandı. Kimi analar o kadar arkadaştan ayrılırken hüzünleniyor, kimi anne babaların gözlerinde ise hüzünle karışık sevinç parıltıları dolaşıyordu. Duygu yoğunluğunun etkisiyle çoğu ananın gözlerinden yaşlar akıyordu.

Lübnan'da seçimler gündemdeydi. Akademi'nin olduğu arazinin sahibi de bir milletvekiliydi. Başkan, bu arazi sahibi milletvekilini kastederek "Gidin haber verin, biz ziyaretine gideceğiz," dedi. Biz haber vermeye gittiğimizde adam orada değildi. gelişimizi kendisine haber verdiklerinde geldi. Arabayla gittik. Yaklaşık ikiyüz kişi toplanmıştı. Önderlik oraya gelecek diye herkes toplanmıştı. Önderliği merak ediyorlar, görmek istiyorlardı. Önderlikle gittiğimizde herkes sustu. Şaşkındılar. Başkan oradakilerle konuşmaya başladı. Bizim götürdüğümüz geniş yapraklı ağaç üzerine, bir değerlendirme yaptı. Kürt halkı ile Lübnan halklarına dair konuştu.

Her iki halka yönelik yaptığı bu konuşmadan Lübnanlıların memnun kaldıkları, alkış ve tezahüratlarından anlaşılıyordu. Hem Başkan'ın aralarında olmasından hem de onları kırmadan konuşmasından çok moral almışlardı. Dillerini bilmediği halde, konuşurkenki hal hareket, mimikleriyle Başkan, onları etkilemişlerdi. Ayrılana kadar herkes, Önderliğe büyük bir ilgiyle yaklaşıyordu. Öyle ki dillerini bilmediği bu insanlar, Önderliği kendilerinden biri gibi görüyorlardı. Tabii Başkan da onlara ilgiyle yaklaşıyor, bazen de kısa kısa sorular soruyor, konuşuyordu. Konuştuğu insanların anlamaları için Önderliğin söylediklerini tercüme edip, onlara anlatıyorduk. O günden sonra adam bize; "O kadar insan gördüm, ama sizin Önderiniz gibisini

görmedim. O nasıl bir insandır. Bu onun alın yazısıdır, kesin sizi zafere ulaştıracaktır," diyerek etkilenme düzeyini ifade ediyordu.

Yanlış hatırlamıyorsam 93'tü. Önderliği çok seven bir Parti dostu, kedisine bir muhabbet kuşu göndermişti. Başkan da bakmam için kuşu bana teslim etti. Kuşun bakımıyla ilgileniyor, Önderlik olmadığı zaman kuşu yanıma alıyor, büyük bir özenle bakıyordum. Bu muhabbet kuşu da verilen her şeyi yemiyordu. Ben evde olmadığım zamanlar, arkadaşların önüne yem olarak koyduğu hiçbir şeyi yemiyormuş. Aynı dönemde başka bir dost da, Önderliğe bir papağan göndermişti. Papağanı götürüp kendisine verdiğimde Başkan bana,

- Bu ne yer? diye sordu.,

-Başkanım, çekirdek ile yeşil acı biber yiyor, dediğimde Önderlik, afacan bir çocuk edasıyla papağana tuhaf tuhaf bakp,

-Nasıl biber yiyor. Urfa'dan mı gelmiş, nedir? diyerek şaka yaptı. Eve her gelişimde papağana biber götürüyordum. Başkan, elimdeki biberlere bakarak;

-Bunlar benim mi, yoksa papağanın mı? diye soruyordu.

İsmail

ANDA SİZLERİN YAŞADIKLARINIZIN TOPLAMINI YAŞIYORUM

’98 Ocak ayının ilk haftasında, yaşamımdaki en güzel anları, güzel bağlılıkları, güzel duyguları ve tarih karşısında ilk sorgulamaları yaşadığım bir alana konuk olmuştum. Duygu ve düşüncede zirveye ulaşmanın ilk adımını attığım tarih. Özümle, iddiayla amaçlarımla bütünleşme sevincini doyasıya yaşamaya başlamıştım. Zamanla yaşamımın en anlamlı, en coşkulu, en sevinçli ve en şanslı günlerimin başlangıcını o günlerde yaşadığımı daha iyi anlayacaktım.

Ortadoğu topraklarından ayrılalı üç yıl olmuştu. Uzun bir yolculuktan sonra Ortadoğu topraklarına adım attığımda heyecanım doruktaydı. İnsanı insan yapan bu güzel topraklara olan özlemim duyduğum heyecanı arttırıyordu. Gökyüzü parlaktı ve yıldızları kendime oldukça yakın hissediyordum. Sanki ellerimi uzatsam, onlara dokunabilecektim. Üç yıldan sonra ilk defa bu bereketli toprakların kokusunu hissederek, derin derin nefes alıyordum. Bunlar yaşama karşı coşkumu, bağlılığımı daha da güçlendiriyordu.

O gün, Rusya’nın soğukluğu henüz üzerimizdeyken Suriye’yinin çöl sıcağında indik. Ulaştığımız günün gecesinde, parti evinde kaldım. Ertesi gün, sabah sekizde Mahsum Korkmaz Akademisi’ne gitmek için hazır olmamız gerekiyordu. Ben ve bir arkadaşın dışında

yanımızda bir de misafir vardı. Sabahı iple çekiyordum. Kafamda ki düşünceler, sorular birbirini kovalarken saat gece yarısını geçiyordu. Ne zaman yattığımı hatırlayamıyorum, ama sabahın ilik ışıklarıyla birlikte ayaktaydım. Heyecandan nasıl hazırlandığımı bilemiyordum. Arabayla Kürtçe Kampına doğru yol alırken, o andan itibaren Önderlikle birlikte yaşamaya başlamış olmanın yoğun duygularını yaşadım. Yol boyunca bir hayal dünyasındaydım. Kalabalık şehrin caddelerini geçerken hiçbir şey beni, hayal dünyamdan ayıramamıştı. Hatta arkadaşlar, bana seslenmelerine rağmen kendilerine cevap vermemişim.

Okula ulaştığımız zaman "Hadi inelim" dediklerinde, ancak hayallerimden sıyrılabilmiştim. Büyük bir kapının önünde arabadan indik. Kapının açılmasıyla yüzlerce arkadaşı bir arada görmem bir oldu. Arkadaşların kimisi yemek yiyor, kimisi çay içiyor, kimisi tartışıyordu. Geniş bir bahçeydi. Bize çay ikram ettiklerinde, geri çevirmeden içtik.

Öğle yemeği saatiydi. Kısa bir süre geçtikten sonra bize, "Siz, Önderlikle yemek yiyeceksiniz" dediklerinde yine hayallere daldım. Önderliğin bizi nasıl karşılayacağının zihnimde canlandırmaya çalışıyordum. İlk beliren tablo, Önderlikle TV karşısında oturmuş, elinde bir kitap veya gazete okur bir durumda karşılaşacağımızı düşündüm. Çok değil birkaç dakika sonra yanında olacaktık.

Saat on ikide sakin, bir o kadar da heyecanlı bir biçimde Önderliğin yanına gitmek için uzun bir

yoldan yürümeye başladık. Voleybol sahasını, mutfağı ve basın çalışmalarının yürütüldüğü odayı geçtik. Önderliğin evi, hemen karşımızdaydı. İki katlı bir evdi. Duvarlar yüksek olduğundan içeri girmeden bahçenin nasıl olduğunu göremiyordum. Birkaç dakika sonra nöbetçinin kapıyı açmasıyla Önderliği, karşımızda bulduk. O' nu, bu kadar kısa zamanda karşımızda görünce şaşırmıştım. Hepimizle tokalaşıp, bizleri öptü, sarıldı. İlk karşılaşma anılarını çok dinlemiştim, Önderliğin ilk anda tanımak için tüm arkadaşları çok dikkatli izlediği çok anlatılmıştı. İşte o anda ben de Önderliğin dikkatle izlediği onlarca arkadaştan birisi olma şansına ulaşmıştım. Masaya geçip oturduk. Hala şaşkındım, bu haldeyken Başkan,

-Nerelisin? diye sordu. Diyarbakırlı olduğumu söyledim..

Ailemi sordu, tam yanıtlayacağım sırada yanımdaki arkadaş benden önce anlatmaya başladı. Önderlik, bizleri can kulağıyla dinledikten sonra, kendisi Diyarbakır'ın tarihsel misyonu üzerine bir değerlendirme yaptı. Her tümcesi hasret, özlem kokuyordu; gözlerinde tutuşmuştu özlem ateşi ve kıvılcımlarına yürek açmak da bize nasip oluyordu. İlk kez ülkeye, halka ve mücadeleye olan bağlılığın tutku derecesinde yaşandığına tanık oluyordum.

Bizimle gelen misafir, Kızıl Kürdistan Cumhurbaşkanlığına atanan Vekil Mustafa'ydı. Yetmiş yaşlarındaki Vekil Mustafa, Başkan'ın karşısında, heyecandan nasıl davranacağını bilemiyordu. Konuştukça. bizden daha çok

heyecanlı olduğunu ele veriyordu. Oysa Vekil Mustafa, birçok resmi görüşmeye katılan birisiydi, buna rağmen göründüğü kadarıyla o da ilk defa böylesi bir heyecanı yaşıyordu. Bunu kendisi de dile getirdi.

Önderlik, Mehdi Zana, Vekil Mustafa ve benim babam için; "Eskiden mücadele edenlerdendiniz. Bugün ise kanadı kırılmış kuşlar misali yerinize çakılıp kalmışsınız. Oysa ben de farklıdır. Bakın, ilk adımı atarken tempom ne idiyse, şimdi de ilk duyumsamalarım, inancım, güvenim ve coşkum bir ahenk içindedir. Her günümde elde ettiğim bir kazanımla halkımla buluşuyorum. Ben, kendimi Önder olarak ilan etmedim, halk kendisi beni seçti. O misyonu onlar verdi. Tüm çabalarım halka bir şeyler verip, layık olmak içindir. Tarih karşısında birliktelik gücünü göstermeye çalışıyorum. Tek iddiam mücadelemde tam güç yürümedir," dedi.

Önderliğin yüreğinden süzülen bu cümleler düşüncelerimde dalgalanmalara yol açıyordu. Yüzyıllardır halk olarak yoksul olduğumuz, özlemini duyduğumuz bağlılık ve birliktelik duygularını coşturuyordu. Her kelimesinde yüreğimizdeki parçalanmışlığa, beynimizdeki labirentlere parmak basıp bir bir onları parçalarcasına şiddetle vurgular yapıyordu.

Yemek esnasında da sohbetimiz devam etti. Önderlikle olmanın heyecanını yaşarken, yaşadıklarım bana hala hayallerimde tasarladığım şeylermiş gibi geliyordu. Gerçek ile hayal arasında

ayrıştırma yapamıyordum. Rusya'dan gelmiştim. Oranın soğukluğunun benim üzerimde yarattığı donukluk yavaş yavaş erimeye yüz tutmuştu. Çevreme bakındım. Rengarenk çiçekler içerisindeydik. Karşımızda ne çok küçük ne de çok büyük olmamakla birlikte bir havuz vardı ve hemen onun yanı başında özenle bakılan güvercinler, uçuşuyordu.

Bunun dışında, bahçenin içinde genişçe yapılmış bir teras vardı. Bu terasta ve Önderliğin kaldığı evin birinci katında, benim de bugünden itibaren aralarına katılacağım bayan arkadaşlar kalıyorlardı. Soğuk bir coğrafyadan sonra böylesine güzel düzenlenmiş, güneş ışınlarının tam üstümüzde olduğu bir yerdeydik. Güneşin yer yüzüne konuk olan ışınlarıyla yüreğimizdeki donmuş yanlar, erimeye yüz tutuyordu. Meraklı bakışlarla çevreyi, gökyüzünü ve Önderliği izliyordum. Her kelimesini, tavırlarını, mimiklerini ayrıntılarıyla izlemeye devam ediyordum. Ve bunca şeyin arasında bir an kendimi düşündüm, hemen sıyrıldım. Gerçeği öğreten ve gerçekliği arayan bu insan karşısında pürüzsüz, berrak ve doğal olmayı başaramıyordum. Bir bilge ve usta bir sanatçı edasıyla destanlarımızı yalın anlatırken, bu gerçekliğin karşısında her insanın çarpıldığını düşündüm. Bu, ozanların özlemlerine bir yanıt, kurumuş topraklara su, donuklaşmış yüreklere sıcaklık, beyinlerde oluşmuş labirentlere bir rehber, sistemin kişiliğimizde yarattıklarını benimseyerek taktığımız tüm maskelere darbe gibi iniyordu.

Yemekten sonra ondan ayrıldık. Ayrıldıktan sonra da Başkan'ın söyledikleri üzerine epeyce yoğunlaştım. Arkadaşların yanındayken bana akşamleyin Kürtçe kampında kalacağım söylendi. Çantamı alıp, düzenlememin olduğu takıma gittim. Kürtçe okulunda kalacak olmama ise başlangıçta fazla anlam verememiştim. Yatmadan önce lavaboya, dişlerimi fırçalamaya gittim. Takıma dönüşte bahçede Önderlikle karşılaştım. Önderlik bana bakarak:

-Kimsin sen? Ne arıyorsun burada? diye sorunca çok şaşırdım. Kendi kendime, 'Önderlik, beni nasıl tanımaz, daha öğle beraber yemek yedik' diye düşünüyordum. Sonra bu soruyu neden sorduğunu düşünmeye koyuldum. Bir yandan bunları düşünürken, diğer yandan da Önderliğe cevap yetiştirmeye çalışıyordum,

- Başkanım, adım Beritan. Okula bugün geldim."

-Ha sen! dedi ve, "Ölü gibisin, ne bu halin. Dümdüz yetişmişsin" diye ekledi.

Bana söylediklerine anlam veremediğimden dolayı, gururum biraz incindi. Önce gücüme gitti. Hatta nasıl ölü olabilirim, ölü olsam burada ne işim var diye düşündüğüm sırada Başkan,

-Düzene göre yetişmiş bir insansın, dedi.

-Hayır Başkanım, söylediklerinize katılmıyorum dediğimde, Önderlik kahkahayı basarak,

–Öylemi? dedi.

Gecenin bu saatinde yaptığımız kısa bir

diyalogdan sonra Önderlik, yukarı çıktı. Ben de kendi takımıma gittim. Gittiğimde birçok arkadaşın uyanık olup kapının önünde Önderlik ve benim aramdaki konuşmayı merakla dinlemiş olduğunu gördüm. Arkadaşlar, anlam veremediğimi sezinleyince Önderliğin bana söyledikleri üzerine sohbet etmek istediler. İlk günden böylesi bir karşılaşmanın etkisiyle ruh dünyamda depremler yaşıyordum. Gururum incindiği için arkadaşların sohbet önerisini kabul etme gücünü kendimde göremiyordum. O yüzden de daha sonra olabileceğini söyledim. Böyle bir tabloyla ilk kez yüz yüze geliyordum. Hiç unutamıyorum o gece sabaha kadar hıçkıra hıçkıra ağlamıştım. Dünya başıma yıkılmıştı sanki. Beynimde yığınca soru uğulduyordu. Ve yapmaya çalıştığım, başvurduğum hiçbir yöntem bu uğultuyu kesmeye yetmiyordu. Hayatımda ilk kez karşılaştığım bu sorulara cevap veremiyordum.

İlk defa böyle bir eğitim görme imkanına kavuşmuş olmam, dersleri can kulağıyla dinlememe neden oluyordu. Tarifini yapamayacağım düzeyde, bir susuzluk hissediyordum. Her derste, her çözümlemede kişiliğimdeki yetersiz yanlarımı gördükçe, onları 'Nasıl hızla aşabilirim' diye kendime oldukça yükleniyordum. Her geçen zaman süresince ortamla kaynaşıyor olmam da katılımımı olumlu yönden etkiliyordu. Diyaloglarım geliştirdikçe, kendimde yeni yeni canlanmalar hissediyordum.

Eğitim sürecinden sonra, kitle faaliyetleri için

düzenlendim. Faaliyetler süreci boyunca, Önderliğin sunduğu günlük perspektiflerle hareket ediyorduk. Bu da çalışmada güçlü sonuçlar almamızı sağlıyordu. Önderliğe günlük tekmilleri veriyor, siyasal gelişmeleri ve halkın durumunu en ufak ayrıntısına kadar tartışıyorduk. Bu planlama doğrultusunda, çalışmalardaki eksik ve yetersiz yanlarımızı anı anına düzelterek, çalışmalara daha güçlü katılıyorduk.

Başkan'ın gerçekleştirdiği haftalık toplantılara denk gelen bir günde, Şevin Arkadaşla birlikte parti evine gitmiştik. Toplantı yerinde farklı çalışmalardan arkadaşlar da bulunuyordu. Biz, gelen arkadaşlarla birlikte salonda TV'yi izliyorduk. Önderlik de yan odada izliyordu. Önderlik haber saatinde tüm kanallardaki haberleri dinliyor, hiçbir bülteni kaçırmıyorlardı. Haberlerden sonra bizleri çağırdığında, hepimiz beraber odaya geçtik. Başkan, hepimize sıcak ve içten sarıldıktan sonra oturduk. Çalışmaların gidişatı üzerine tek tek görüşlerimizi aldı. Sıra son siyasal gelişmeleri tartışmaya geldiğinde, hepimiz birer bahane bularak takip edemediğimizi söyledik. Önderlik, buna çok kızarak;

"Nasıl öncüsünüz? Nasıl militansınız? Nasıl mücadele edeceksiniz?" sorularını peş peşe sorunca hepimiz bu konudaki yetersizliğimizin farkına vardık. Her fırsatta Önderliğin yanında olduğumuz için şanslı olduğumuzu dillendiriyorduk. Fakat O'nun emeğine karşı gerekenleri yaşamsallaştırmada ise kendi çalışmalarımızı

omuzlarına yığmadan geri durmuyorduk. Değişim-dönüşüm karşısında, an'a anlam vermede çok umarsız yaklaşabiliyorduk. Pratiklerimizi gerçeklikle yüzleştirdiğimizde ise onarılmaz kırılmaları yaşıyorduk. Önderlik, her zaman yaptığı gibi o gün de yoğunlaşmasını bizlerle paylaştı.

Daha sonra geçmişte kaldığımız çalışma sahaları ve o sahaların içerisinde yer aldığı devletler hakkındaki düşüncelerimizi dinledi. Kısa kısa bilgiler verdik. Kaldığımız sahaların tarihsel, siyasal ve ekonomik yapılanmaları hakkında verdiğimiz bilgiler, oldukça yüzeysel ve eklektikti.

Önderlik Ortadoğu'da olmasına rağmen bahsettiğimiz birçok devletin alt ve üst yapılanmaları hakkında, en ince ayrıntısına kadar bilgi sahibiydi. Zayıf kaldığımız noktada bizleri tamamlıyordu. Bu sohbetten sonra Önderlik, "İsterseniz gidebilirsiniz de, ama bu gece kalabilirsiniz de" dedi. Yanımdaki arkadaşlarla görüş birliğine vararak, o gece Önderliğin yanında kalmaya karar kıldık. Akşam yemeğinin hazırlıkları için iki görevli çıkarttık.

Önderliğin Suriye'deki son gecesiydi. Odadan ayrılırken Önderlikle birlikte geçirdiğimiz zamanı, yanımdaki arkadaşlara anlattım. Kafamızda yanıt bulmayan onlarca soru çağıldıyordu.

Önderliğin, "Ben olmadan çalışmalara güç getirin, sizlerle sürekli diyalog içinde olacağım. Sizleri unutmayacağım" deyişi bizleri her an kötü bir şey olacakmış noktasında daha da kuşkulandırıyordu. Orada bulunan tüm arkadaşlar,

bu noktada hemfikirdik. Fakat bırakalım bunu birbirimize itiraf etmeyi, kendimize bile yüksek sesle söyleme gücü ve cesaretini gösteremiyorduk. Beşbin yıllık egemen sistemin oluşturduğu güçsüzlük, edilgenlik, Başkan'ın özgürlük arkadaşı olmamıza engel olmayı sürdürüyordu. Duyguda ve düşüncede bunları yaşadığımızdan dolayı özgürlük ve umut diyarında çok yavaş da olsa yanan ateşi gürleştiremiyorduk. Böyle olunca da sezdiğimiz tehlikenin önünü alma gücünü gösteremiyor, Önderliği yalnız bırakıyorduk.

1998'in 8 Ekim'ini 9 Ekim'e bağlayan gecesiydi! Evde Önderliğin dışında birkaç arkadaştık. Başkan daha çok yalnız kalıp yoğunlaşıyordu. Evde hüzün rüzgarları bizleri, önüne katıp esiyordu. O da çok hüzünlüydü. Önderliğin o gece alacağı karar, hem Kürt halkı hem de Ortadoğu halkları ve de kadın açısından hayati öneme sahipti. Düşünce ve yürek bütünselliğini yakalamayan bizler, hangi yol-yöntemi kullanabilirdik ki? Gece ağır ağır ilerliyordu! Saniyelerin hızı bizleri daha da kaygılandırıyordu. Bir şeyler yapmalıydık, ama ne? Nasıl bir çözüm ve alternatif bulabiliriz diye arkadaşlarla arayışlara gömüldük. Gece boyunca gözlerimiz uyku tutmamıştı. Ayrı odalardan Önderliğin hüznünü paylaşıyorduk sessizce. Yaratılan, kazanılan mevzilere nasıl sahip çıkabiliriz, diye düşünüyordum.

Evet! Tanrıçalar ve tanrılar diyarında ayrılık çanları kapıları çalma gücünü gösteremiyordu.

Buralar, ilk duyumsamaların, ilk sevgilerin ve ilk adaletin geliştiği topraklardı. Onun büyük emekleriyle bu topraklarda kavramlar daha da bir anlam buluyordu. İnsanlığın cennet umudunu yeşerten, öncüleri geliştiren kutsal topraklardı. Kürtlerin özgürlük mücadelesi de bu topraklar da kutsallık düzeyinde değerler yaratmıştı. İlk sevinçlerimizi, ilk uyanışlarımızı, ilk ağlamalarımızı, ilk ayrılıklarımızı burada yaşadık. Kadın olarak ilk kez umutlarımız bu topraklarda filizlendi, yeşerdi. Giderek meyve veren bir ağaç haline geldi. Koca yüzyıllara meydan okuyan meşe ağacı gibi dallandık, budaklandık. Ama bazıları dallanıp budaklanmamızı bir türlü hazmedemiyor, içine sindiremiyorlardı.

Kendi gölgelerinden korkan emperyalist güçler, tarihi tekerrür ettirme çabaları içerisindeydiler. Yeni bir senaryoyla Başkan Apo'ya yeni bir yönelim sürecindeydiler. Her güç bir baş aktör rolündeydi. Kapı çalınmıyordu, izinsiz ve gizlice, ardına kadar açılmıştı çünkü.

Bir grup arkadaşla Başkanla Ortadoğu'da geçirdiğimiz son gün, akşam ve gece. Onunla büyük ayrılık vaktine sadece an'lar kalmıştı. Ayrılırken, uğurlayan hep Önderlik olmuştu. Önderlik, bu geceye kadar düşünsel ve duygusal olarak ayrılıkları nasıl ele almamız ve anlam yüklememiz gerektiğini, kimi zaman hüzünlenerek, kimi zaman çok yoğun duygulanımlarla bizlere anlatmıştı. Bu sırada onun ülkeye gönderdiği gruplara yaptığı ve yıllarca bellekten silinmeyecek

olan konuşmalarını, oradaki moralini, coşkusunu anımsamaktan kendimi alamadım.

Tek tek her arkadaşla iddiasına, azmine, kararına, coşkusuna, temposuna yönelik diyaloglar geliştirmesi geliyordu aklıma ve de büyük bir sevinçle, "Serkeftin, tekrar görüşmek umuduyla" sözcükleri... Bir de Önderliğin hepsini tek tek elleriyle arabaya bindirişi, sarılarak öpmesi geçiyordu gözlerimin önünden. Yüzlerce arkadaşın toplandığı akademi, bahçedeki duruşlarımız, volta atışlarımız; Önderliğin geldiği zamanlarda duyumsadığımız heyecanları hatırladım. Böylesi bir atmosferi solurken, Önderlik geri dönerek bizlere;

-Ayrılık, zordur değil mi? Ayrılıklar, eğer büyük günde buluşmayı ifade ediyorlarsa, tarihi sahiplenmekle yükümlüyse anlamlıdır," dedi. Ardından ellerini başına doğru götürüp parmaklarını saçlarının arasında hafifçe gezdirdi. Sonra elini yüreğine hafif bir hareketle götürüp, suküneti yeniden bozarak;

-Sizler, bir gruptan ayrılıyorsunuz. Ben, hepinizden ayrılıyorum. Her an ben sizlerin, her birinizin yaşadıklarının toplamını yaşıyorum. Bir ana çocuğundan ayrılırken nasıl yüreği buruklaşır, buna dayanamazsa, benim de öyledir. Sizden ayrılmayı nasıl başarabiliyorum? Bu, ideolojik donanımdan, görev ve sorumluluğa bağlılığımdan, iddiama ve zafere kilitlenmemden kaynağını alıyor. Siz olsanız, ancak ağlarsınız, yıkılırsınız, moral değeriniz düşer, günlerce haftalarca bunalımda

kalırsınız. Fakat ben, her ayrılığı kendime güçlü bir gerekçe yaparak, kendimi daha da güçlendirme çabası içerisindeyim," dedi.

Varolmayı yaratıcı kılan etmenleri iyi işleten Büyük Usta, bu kez ne kadar uzayacağını bilemediğimiz bir ayrılık sürecini bildirmek için karşımızdaydı. Bizi gerçekle tanıştıran, her anını zafere endeksleyen böylesi bir gerçeklikle karşılaşmak, büyük bir yürek olmayı gerektiriyordu.

O gece sabaha kadar uyuyamadık. Yüreklerimiz isyandaydı. Ama tam olarak ne yapacağımızı da bilmiyorduk. Sabaha karşı Önderliği uyandırdık. Hazırlandı. Hepimizle resim çekti. Son dakikalar, tüm acımasızlığıyla gelip kapıya dayanmıştı. Onu uğurladığımız da her zamanki gibi sıraya dizildik. Hepimizi öptü, kucaklaştı. Ortama yoğun duygusallık hakimdi. Zamanı durdurmak istiyorduk ama, nafile. Zaman o gece o kadar umarsızdı ki, yüreklerimize kulak dahi vermemişti.

Önderlik dışarı çıkacağı zaman, "Sakın dışarı çıkmayın, ağlamayın. Ben, sizlerle sürekli ilişki içerisinde olacağım. Kendinize iyi bakın, çalışmalarınıza güçlü katılın" dedikten sonra ayrılırken biraz da kendini zorlayarak arabaya bindi. Araba hareket ettiğinde, hepimiz dışarı çıktık. Ve hüzün gözyaşları içinde, yüreğimizin büyük yalnızlığıyla ellerimizi havaya kaldırarak el salladık. O'na son kez el salladığımızı düşünmek, çıldırtıyordu. Gözyaşlarımızı zaptetmek mümkün

değildi. zaten böyle bir çabamız da olmadı.

Önderlikle ilk ve son görüşmemiz, belleğime yerleşmiş olan en canlı anlar. Bir yandan ağlıyor, bir yandan da Önderliğin bir profesör gibi itinayla ders anlatması ve kavratma çabaları sıralanıyordu gözlerimde. Bu uyumu derinliğine gördükçe, yüreğim bir kuşunki gibi çarpıyor; hüzün gözyaşları eşliğinde, uçup gökyüzünün engin güzel maviliğiyle buluşuyordu. O'nun top oynarkenki çocuk saflığı, doğallığı, çarpıcılığı, bir de Önderlik bahçeye adımını atar atmaz büyüklüğünü hissederek havalanıp önünde dizilen güvercinlerin başına konmaları birbir gözlerimin önünden geçiyordu. Önderlikle yaşadığım tüm anlara doğru derin bir yolculuğa çıkıyordum. Ama o zamanları geri getirmek elde değildi. Gidişi, kadınlar olarak yüreğimizde, doldurulması güç derin bir yalnızlık bırakmıştı. Bizler için değişmeyecek tek şey ise O'nun yaşamımızın her anına olan belirgin etkisinin, sürekli canlı kalacak olmasıydı. Her zaman olduğu ve bundan sonra da olacağı gibi,

Kuşlar, O'nun için uçacak,

Güller, O'nun için açacaktı.

Bunları düşünürken, bakışlarım O'nun insanlık için çizdiği tablodaki canlı renklere takılı kalıyordu.

Beritan Dicle

ANLATILAMAYANLARDAN BİR DEMET

İlk zamanlarda bende egemenlikli yaklaşım ve kadını küçük görme mantığı çok hakimdi. Bu mantık yapısı üslubumuza yansıdığı zaman, Önderlik bizi tiksinerek dinlemek zorunda kalıyordu. Zamanla erkek gerçekliğini çözümleme boyutunda şimdiki gibi olmazsa da, söylediklerimizle yaptıklarımızın çeliştiğini fark ediyor ve O'nun perspektifleri doğrultusunda kendi gerçekliğimizi çözümleyerek, kadınla doğru bir yoldaşlık kurma arayışına çıkıyorduk.

"Erkek kimdir? Erkek sistemi nedir?" konularında yoğunlaşıyor, erkek mantığını ve zihniyetini çözümlemeye çalışıyorduk. Bir erkek olarak kendi gerçekliğimi anlamakta zorlanıyordum. Bazen o kadar yoğunlaşıyordum ki, kafamı taşıyamayacak bir düzeye geliyordum. Önderlik, erkek arkadaşların kadına egemenlikli yaklaşımlarını gördüğü zaman ve benzeri durumlarla karşılaştığında bazen; "Pis erkekler" diyordu. Hemen üzerime alıp içimden, "Benim nerem pis", diyordum. Hatta, "Mücadeleye katılmışım, hiçbir sorunum yok, herhangi bir arkadaşa da yanlış yaklaşmıyorum" diyordum.

O zaman bana göre yanlış yaklaşmak, sadece birisiyle beraber olmak anlamına geliyordu. Oysa özellikle Bayan arkadaşlarla birlikte çalıştığımda egemenlikli mantığım, üslubuma ve davranışlarıma, her şeyime yansıyordu. Deyim yerindeyse, işlenmemiş, kaba saba bir gerçeklikti benimkisi. Bu nedenle O'nun gerçekliğini anlamak ve o gerçeklik içerisinde yoğrulmak, benim açımdan hiç de kolay olmadı. İlk başlarda, kadını bu kadar geliştirme istemine ve yaklaşımlarına anlam veremiyordum. Ama kendisine tepki de duyamıyordum. Bilimsel bir temelde kadın sorununu erkek sorunu olarak ele almaktan ziyade, O'nun mutlaka bildiği bir şey var diyerek erkek olarak kendi gerçekliğimi çözme gerekçelerini hafifletiyordum. Çok zorlandığım anlarda bazen çıldıracak gibi oluyor ve içimden "Benim neyim yanlış" sorusunu yineleyip duruyordum. Yanlışlıkların olduğunu biliyordum, ama bunları çözümleyemiyordum ve bu nedenle sorunların kaynağına inemiyordum.

O süreçte Önderliğe idealist bir mantıkla ve bir mürit gibi yaklaşıyordum. O nedenle, "söylediği her şey doğrudur" diyerek, sorgulama gereği bile duymuyordum. Fakat Başkan, ısrarla kendi gerçekliğini sorgulamamızı istiyor, bunu geliştirmek için çaba harcıyordu. Kendisi müritçe bağlılığa her zaman karşı oldu. Bunu birçok çözümlemede de işledi. Bir çok kereler; "Bana bağlılık, düşüncelerimi anlamak ve pratikleştirmektir. Bireysel anlamda sevmek

değildir” diyordu. Bizleri doğru bağlılığı geliştirmenin arayışına itiyor, bağlılık biçimimizi kabul etmiyordu.

Bir erkek olarak kendi gerçekliğimi anlayıp, genel anlamda erkek gerçekliğinden tiksinti duymak, çok zamanımı aldı. Başlangıçta, kendine sevdalı bir duruşum vardı. “Demokrat, hatta özgür bir insanım. Mücadeleye eşimle birlikte katıldım” diyerek, sorunu çok yüzeysel ele alıyordum. Önderliğin Savunmalarına kadar erkek egemenlikli sistem çözümlemelerini yeterince anlamadığımı gördüm. Kendi şahsımda, kaba saba, küçük gören, küçümseyen yaklaşımları daha öncesinden de farketmiştim. Farkettiğim kadarıyla bu özelliklerden nefret de ettim. Önderliğin bayan arkadaşlara yaklaşımlarını gözden geçirdiğimde, egemenlikli mantığımı görüyor ve bundan dolayı kendime de kızıyordum, ama bunlardan yeterince uzaklaşamıyor ve bu benim özüm değildir diyemiyordum. Yanlış olduğumu görüyor, nedenlerini kavrama noktasında ise yüzeysel kalıyordum.

Önderliğin içine girmemizi istediği anlam okyanusunda, yüzmesini yeterince bilmediğimden zaman zaman boğulur gibi oluyordum. Yaşadığım temel paradoks buydu. Biraz düşünüldüğü zaman yanlış yaklaşımlarımı ayırt edebiliyordum, ama diğer yandan günlük en ufak bir tartışma ve sohbet anında dahi sürekli kendimi hakim kılmak istiyordum. Tüm erkekler biraz bu ruh halini yaşarlar. Yani sürekli egemen olmak isterler. Kimi

zaman, “Niyetim bu değil” desek de pratik olarak bunu dayatırız. Bu ikilemi uzun bir süre yaşadım. Başkan’ın kendi şahsında aştıklarını gördüğümde, hem cesaret alıyor hem de “Bunu nasıl başarıyor” diye şaşıyordum. Bazen bu tür yaklaşımlarımı görünce bana, “Bak bir çocuk bile bana hakim olabilir. Siz niye yapamıyorsunuz?” diyordu.

Başkan, geri geleneksel erkekliğimizi, mantığımızı aştırmanın mücadelesinden asla vazgeçmedi. Bazen bizleri yeniden yaratmaya çalışırkenki çabalarını düşününce, “Eğer ben olsaydım bir insanla bu kadar uğraşmadan, ‘git ne halin varsa gör’ derdim” diyordum. Ama O, en ince ayrıntısına kadar bizimle her şeyi tartışıyordu; sevgiyi, aşkı, cinselliği...

Evlilikten nefret ediyordu. Evliliği sınıflı toplum sistemin temel bir taşı olarak görüyordu. Biriyle yaşamayı, sevmeyi reddetmiyordu, ama mülk edinmeyi, mülk gibi yaklaşmayı asla kabul etmiyordu. “Sen benim, ben seninim” mantığını çözmek için çok yoğun bir mücadele veriyordu. Bu mantığın erkek egemenlikli sisteminin temeli olduğunu, her fırsatta vurguluyor ve bir şeyin birine ait olmasıdır diyordu. Önderlik hiçbir zaman insanların duygularına, sevgilerine ve aşklarına sınır koymuyor hatta “Beni de sevmeyebilirsiniz, sizi beni sevmeniz için zorlamıyorum. O sizin tercihinizdir. Tercih olayıdır” diyerek kendisini sevmememizi de istiyordu. Tabii kendisine olan sevgimizin kaynağını sorguladığımızda, bu sözden, “Sevgi; birbirine emek harcama, yüceltme,

geliştirme ve özgürlüğe sevket-medir" sonucunu çıkarıyorduk. Bizlere sürekli olarak bunu hatırlatıyor ve "Kürtlerin yaptığı tek şey cinsellikte boğulup gitmedir. Oysa cinsellik insana güç vermesi gereken bir olgudur" diyerek cinselliği ihtiyaç biçiminde değerlendiriyor, fakat mülk ilişki-lerinin temel taşı olarak kullanıldığından bunun aynı zamanda insanlığı geriye çeken en etkin silah olarak ele alıyordu. "İlişkilerde cinsellik hakim olmamalı, in-sanlar birbiriyle rahat olabilmeli ve onun yerine birbirlerinden güç alarak, kendi çalışmasını geliştirmeli, sevgiyi orada yaratmalıdır. Doğru ge-liştirilen bir cinsel ilişki biçimi, yaşamın kaynağıdır, yaşamın geliştirilme biçimidir" diyordu.

O, ne kadınlara ne de erkeklere bireysel yaklaşmıyor ve sürekli kendisini örnek gösteriyordu. Kendimizi çözümlememiz de kolaylık olsun diye sık sık Fatma'yla ilişkisinden örnekler veriyordu. Fatma'ya karşı duyduğu en büyük öfke, Fatma'nın kendisini bir mal gibi görmesinden kaynaklanıyordu. Bu konuda, "Ben mal olacak bir insan değilim. Hiç kimse beni bir mal olarak göremez" diyordu. Fatma, geleneksel yaklaşımlarla Önderliği kendisine bağlamak istemiş ve cinselliğiyle O'nu kendisine bağımlı kılmak istemişti. Başkan'ın bu ilişkide en çok kabul edemediği nokta buydu.

Toplum içerisindeki bu tarz ilişkiler karşılıklı çıkara dayanır. Kadın da, erkek de karşıdakinden maddi bir şeyler bekler. O nedenle Önderlik,

“Duygularda maddiyet olmamalı” diyordu ve esas aldığı buydu. Yoksa bir kadını eve kapatmayla sorunun çözülmeyeceğini söylüyordu. Aksine böylesi tek yönlü çözümlerden nefret ediyor, kapatmak yerine özgür kadını yaratmaya çalışıyordu.

Bir gün Başkan’la birlikte, Türkçe Okul’a gittik. Okulun girişinde, bir tane karadut ağacı vardı. Bazen bu ağaçlardan dut toplayıp, Önderliğe de ikram ediyor-duk. O gün Başkan, öğle arası dinlenmeye çekilmişti. Abbas Arkadaş yanıma geldiğinde, ağacın altında düşen dutlardan alıp alıp yiyordum. Abbas Arkadaş;

-Delil dutlar olmuş mu? dedi.

-Evet dedim ve hemen ardından ikimiz de dut ağacına çıktık. O süreçte Önderlik, çoğu zaman bizlere sessiz ve ani baskınlar yapıyordu. Bu kez alışık olmadığımız biçimde bir baskın yaptı. Evin duvarlarının örüldüğü tuğlalar, delikli olduğu için içeriden bakıldığında dışarısı görülüyordu. Bir ara tuğlaların olduğu tarafa baktığımda, bir çift gözün bizi izlediğini gördüm. Biraz daha dikkatli baktığımda Başkan’ın gözlerini tanıdım ve Abbas Arkadaş’a fısıltıyla “Önderlik!” dedim. Abbas Arkadaş, “Nerede” deyip ağaçtan inmeye çalıştı. İnerken de kafasını çarptı. Abbas Arkadaş’ın panikle indiğini gören Önderlik, “Yavaş yavaş, kafanı kıracaksın Abbas” dediyse de Abbas Arkadaş ağaçtan indi. Ama kafasını çarptığı için kafası kanıyordu. Bunu gören Önderlik, sonrasında, “Abbas kafasını vurdu, kırdı” diyerek,

Abbas Arkadaş'a takılıyordu.

93'te her sabah planlamamızı alıyor, akşam da yaptığımız çalışmaların tekmilini veriyorduk. Bir akşam tekmil verirken bana;

-Delil, sen Amedli değil misin? diye sordu. Şaşırarak,

-Amedliyim, Başkanım,, dedim.

-Peki tavla bilmiyor musun? dedi. Konuyu nereye getireceğini merak ederek,

-Biliyorum, Başkanım, dedim.

-O zaman niye getirmiyorsun ki oynayalım! dedi. yüzümdeki tebessüme engel olamadan,

-Tamam getireyim, diyerek, odadan çıktım. Ertesi akşam, eve bir tavla getirdim. O günkü çalışma tekmilini verdikten sonra tavlayı getirdiğimi söyledim."İyi, hazırlan haberlerden sonra oynayalım" dedi.

Başkan haberleri izleyene kadar, ben de kaldığı odanın bitişiğindeki küçük odada, tavlanın taşlarını dizdim. Başkan, geldikten sonra zaman kaybetmeden hemen oyuna başladık. O gün kendisiyle tavla oynarken, heyecandan zarların kaç geldiğini, pulların nerede olduğunu göremiyordum. Böyle olunca da daha ilk oyunda yenildim, ikinci oyunda da aynı biçimde yenildim, üçüncüsünde de yenildim. Başkan, "Sen hep yeniliyorsun" deyip, beni kazanma çabasına tahrik etti. Başkan'ın bu tahrikinden sonra, bu kez mutlaka Başkan'ı yenmeliyim iddiasıyla, yeni bir oyuna başladım ve dördüncü oyunu ben aldım.

Ertesi gün oynadığımızda, kısmen daha

rahattım. O oyunu da ben aldım. Zarlarım iyi gelmeye başlamıştı. Başkan, “Hey hey, bu zar tutuyor. Gidin ona fincan getirin” dedi. Ben de, “Başkan’ım siz de fincanla atacaksınız” dedim. “Yok sen zar tuttuğun için fincanla atacaksın. Ben elle atacağım” dedi ve oyuna devam ettik. Oyunu Başkan aldı. Skor dört-dört berabereydi. Son oyunu alan maçı kazanacaktı. Beşinci oyunu da ben aldım ve Başkan yenildiğini görünce gülerek, elini tavlaya vurdu ve; “Tamam berabere” deyip oyunu bıraktı.

Önderlik sevinçli olduğu zaman da, kederli olduğu zaman da bunu yansıtıyordu. Hiç unutamadığım bir örneği vermek istiyorum. Mesela şu an ismini hatırlayamadığım bir arkadaşın şehit düştüğünü duyduğunda çok üzülmüştü ve “Bunlar ne yaptığını bilmiyor. Bunların her birisi benim birer parçamdır. Ben öyle hissediyorum, zayıflıyorum. Bizimkiler arkadaşları ucuz ucuz harcıyor” diyerek, o dönemdeki komutan arkadaşların tarzlarını eleştirmişti. Duyguları çok yoğundu, ama asla bireyselleştirmiyordu. Bazen espri yaparken ciddi midir, espri mi yapıyor ayırt edemiyorduk. Öyle ki her şeyini, bizim gelişmemizin hizmetine sokmuştu. Sergilediği her davranış gibi yaptığı esprileriyle de eğitiyordu.

Bir ara yalnızlıktan çok şikayet ediyordu. “Sürekli beraberiz, çevresinde bu kadar insan var” diyerek O’nun bu söylediğine bir türlü anlam veremiyordum. Oysa Başkan, anlaşılamamasından dolayı yalnızdı, dü-şünce anlamında çok yalnızdı.

Bazen evde odada tek başına uzun süre kalır, kendi başına yoğunlaşırdı.

Bir gün Halep'teyken çok stresli olduğum için yanımdaki arkadaşlara; köye gidip, gece orada kalaca-ğımı ve sabah döneceğimi söyledim. Ayrıca, "Önderlik telefon açtığında, siz de hemen beni arayın. Ben kendisiyle konuşurum" demeyi de ihmal etmedim. Çünkü Başkan'ın o akşam beni arayacağını biliyordum. Ancak arkadaşlara, gideceğim evin telefon numarasını vermeyi unuttum.

O akşam Önderlik, telefonla arayıp, beni soruyor. Arkadaşlar, köye gittiğimi söylediklerinde; "O zaman geldiğinde beni arasın" diyor. Ertesi gün eve geldiğimde arkadaşlar, Önderliğin aradığını söylediler. Önderliği aradığımda; "Halep'teki o diğer işini de tamamlayıp ertesi gün gel" dedi. Ertesi gün gittiğimde konuştuk, tekmili verdikten sonra kafasını hafiften kaldırıp gözünü yumarak,

-Geçen gün sizi aradık yoktunuz dedi. Köye gittiğimi söylediğimde, bu kez "Niye" diye sordu. Ben de,

- *Canım sıkıldığı için gittim,* dedim.

-Tabii canınız sıkıldığında gidin. Yeter ki işlerinizi aksatmayın. Gezmeye gidin, istediğiniz yere gidin. Bana bakmayın, ben zaten cezaevindeyim. Zaten yalnızım, bu yalnızlığı çekmeye mahkumum. Bari siz, bunu yaşamayın" diyerek yaşadıklarını paylaşmıştı. Suriye'deki son süreçlerinde gerçekten de cezaevinde gibiydi.

Bazen biz de O'nu çok zorluyorduk. Bir gün ısrarla dolaşmak istediğini söylediğinde, kendisini bırakmamıştık.

-Niye dolaşamam, dedi kızgınlıkla.

-Dolaşamazsınız Başkanım, çünkü tehlikelidir, dedik.

O günlerde birkaç arkadaş, Halep'teki Newroz kutlamalarına katılmaya gidecektik. Halep'te, Newrozlarda on binlerce insan bir araya gelir. Yürüyüş kolunun bir ucundan, diğeri ucu görünmez. Newroz sabahı Başkan, erkenden kalkıp, Newroz'umuzu kutladıktan sonra,

-Ne yapacaksınız? diye sordu.

-Dostları ziyaret ettikten sonra, Newroz kutlamalarına katılacağız, dedik. Başkan heyecanlanarak;

-Ben de geleceğim, dedi. refleks gösterip bir ağızdan,

-Olmaz! dedik. Başkan ısrarla;

-Olur, diyordu. Biz de "olmaz" da ısrar ediyorduk.

-Nasıl olur, kılık değiştiririm. Ben de gelmek istiyorum dedi.

Gelmeyi çok istiyordu, ama biz bunun uygun olmayacağını söylemeye devam ediyorduk. Daha sonra bizlere kızarak, biraz da çocuklar gibi; "Gidin ne yaparsanız yapın. Beni, zaten hep böyle bırakıyorsunuz. Ben, babanızın kölesi miyim, babanızın tutuklusu muyum? " diyerek bizlere küstü. Önderliğin bazen öyle tatlı küsüşleri oluyordu. Bazen küstüğünde eve döndükten sonra,

O’nu kendisinin duyabileceği bir ses tonu ile monolog yaparken buluyorduk. Tabii kısa bir süre sonra barışıyorduk. Bazen de “Sizleri görsem de olmuyor, görmesem de olmuyor” diyordu. Küsmesi, en fazla birkaç saat sürüyordu. Çok fazla dayanamayıp, bizimle konuşuyordu.

Bir gün Halep kalesini gezdikten sonra Önderlik; “Biraz yürüyüş yapalım” dedi.

Arabayı park ettikten sonra yürüdük. Bayağı dolaştıktan sonra “Hadi geri dönelim” dedi. Geri döndüğümüzde, arabayı park ettiğimiz yeri bulamamıştık. Başkan,

-Hamit araba nerede? diye sordu. Hamit Arkadaş;

-Bilmiyorum Başkanım. Burada yakın bir yere park etmiştim. Buralarda bir yerde olması lazım dedi.

Bu sokak senin, o sokak benim derken, birçok sokağı dolaştık. Önderlik, arabayı bulamayacağımızı anladığında durdu ve bir kahkaha patlatıp ellerini birbirine vurarak, “Bu Halep’in ortasında kaybolduk” dedi. Bir saatlik arayıştan sonra, arabamızı bulduk. Fakat Başkan, bu olayı sık sık hatırlatarak; “Bizi Halep’in ortasında kaybettiniz” diyordu. Birlikte bir yerlere giderken, birisi kendisini tanıdığı zaman, kesinlikle “ben deşifre ediyorum” demezdi. Daha çok, “Siz beni deşifre ettiniz.” diyordu.

Mesela bir gün O ve bazı arkadaşlar önde yürürken, ben arkalarından yürüyordum. Onlarla aramda on-onbeş metrelik bir mesafe vardı. Bir

adam, yanındaki oğluyla birlikte Önderliğe bakıp bakıp durdular. Kendilerince netleştikten sonra baba olan,

-Eve! Eve! Eve!.. dedi birkaç kez. Çocuk da;.

-Çi îşê vî li vir heye. Tû şaş dikî bavo, diyordu. Baba olan;

-Eve eve demeyi sürdürdüğünde, ben de onları incitmeyecek bir ses tonuyla Kürtçe,

-Bê deng bin, dedim.

Ben bunları söyledikten sonra, adam afallayıp bana bakınca, bir eksiklik yaptığını anladı. Ondan sonra, biz kaybolana kadar adam, arkamızda donup kaldı ve öylece bize bakakaldılar. Önderlik, arkasını dönerek, o adam ve oğluna gülümseyerek baktı ve çevreden anlaşılmayacak biçimde kendisine selam verdi.

Bir sefer de Önderlikle bir aileye gitmiştik. Gittiğimizde ne Önderlik ev ahalisiyle diyalog kurmakta zorlandı ne de ev sahipleri O'nun karşısında zorlandılar. Bilmeyenler, yıllardır birlikte yaşıyorlarmış izlenimini edinirdi. O, olduğu yerde ne yabancılık çekiyor ne de yabancılık çekilmesine izin veriyordu.

Kaldı ki karşısındaki halktan birisi olunca, yabancılık gibi bir durum söz konusu bile olmuyordu. İşte öylesi anlarda halklaşan Apo, Apolaşan halk bir arada oluyordu. Özellikle de kadınlar ve anaların olduğu ortamlarda öyle bir atmosfer oluşuyordu ki görmeyene anlatmak mümkün değil. Halk Önderliği, çok seviyordu, O'na müthiş bağlıydılar. Kadınların ve anaların

onu öpmeleri özden, samimi ve karşılıksızdı. O'na tapıyorlardı. Hele hele analar, O'nu koyacak yer bulamıyorlardı.

Anaların yanında, Başkan'ın o çocuksu ruhu açığa çıkıyordu. Anaların o ilgileri karşısında, çocuklaşıyordu adeta. Öylesi anlarda, bir ananın da deyimiyle, gözlerinden nurlar akıyordu. Önderliğin kendileriyle bu kadar içli dışlı olması, onlara huzur veriyordu. Hatta alıştıkları için çok yaşlı analar bile olsa, Önderliği gördüklerinde hemen sıraya girip onu hasretle öper, sarılır ondan sonra içeriye alırlardı. Tabii bazıları da Önderliği görünce, şok olurdu. Örneğin Halep'te bir eve gitmiştik. Evin gelini, Başkan'ı daha önce hiç görmemişti. Kapı çalınıyor, kapıyı açmaya gelen gelin karşısında Başkan'ı görünce heyecandan bayıldı. Neyse gelini ayıltmak için içeri aldılar. Önderlikle selamlaştıktan sonra, O'nu da misafir odasına almışlardı. İçeri geçer-geçmez, kendisiyle o eve giden arkadaşa; "Bizi halkımıza nasıl anlatıyorsunuz. Kız bizi görünce, öcü görmüş gibi bayıldı. Demek ki halka bizi yeterince anlatamıyorsunuz" demişti.

Bazı kadınlar, yaşlı analar, kafalarını hiç kaldırmak istememecesine Önderliğin göğsüne koyuyorlardı. Bazı analar da ellerini omzuna vurarak, "Allah sana uzun ömürler versin, Allah seni başımızdan eksin etmesin" diyorlardı. Bazı analar da ellerinden tutunca, bir daha bırakmak istemiyorlardı. Onlar için Önderlik, büyük bir kurtarıcı, bir Mesih gibiydi. Çoğu zaman birçok

insanın, özellikle de yaşlı anaların, namaz kıldıktan sonra Başkan için dua ettiklerine bile tanık oluyorduk.

Bir gün çocuklarını Kürdistan'a hediye ettiğini söyleyen bir anayı ziyarete gittim. Ana evde değildi. O gelene kadar oğluyla oturuyor, sıkılmamak için de teybe taktığımız Kürtçe kaseti dinliyorduk. Çok geçmeden Ana, eve geldi ve aceleyle ikindi namazını kılmak istedi. Bizim oturduğumuz odada kılacaktı. Seccadeyi serdi, yanına tespihini koyduktan sonra ellerini göğsünde birleştirip, namaz kılmaya başladı. Rükuya vardı. Secde etti ve oturmak için doğruldu. Tam o esnada da bizim kasetten "Bılınd Apo, Mezin Apo Apê me" parçası çalmaya başladı. Ne olduğunu anlayamadan Ana, namazına yarıda keserek, parçayı dinlemeye başladı. Gözlerinden bir iki damla yaş aktı. Her şeyiyle kendini namaz kılmaya veren bu Ana, namazını kesip Önderlikle ilgili olan bu parçayı gözyaşlarına boğularak bitene kadar dinledi. Parça bittikten sonra kaza namazı kılmaya başladı. Namaz sonunda yine Başkan ve dağ başlarındaki binlerce evladı için dua etti. Ve en sonunda "Allah'ım sen Başkanımızı başımızdan eksik etme. Kalan ömrümüzü de ona ver." dedi ve ayağa kalktı. Sonra bizlerle ilgilenmeye başladı.

Hiçbir insanı, diğeri gibi ele almıyordu. O, insanları ele alışı ve yaklaşımıyla karşısındakileri cezbediyordu. Hiç tanımadığı bir insan, ilk tanışmada O'ndan etkileniyor ve O'na bağlanıyordu. Bir çok gazeteci, politikacı ve aydın

Önderliğin yanına gelip gidiyor ve her gelen de "Önderliğin kendilerine anlatıldıkları gibi olmadığı" fikrinde ortaklaşıyorlardı.

Bazen O'nun sergilediği davranışlar karşısında "Önderlik, nasıl böyle olur" diye şaşıyorduk. Davranışları açık, içten ve özden olduğu için insanları etkiliyordu. Sözleriyle değil, davranışlarıyla, yaklaşımlarıyla, sıcak bir ortam yaratıyordu. "Ben düşmanımı dahi etkiliyorum. Düşmanımı dahi eğitiyorum" diyordu. Bir gün Lübnan'dan ülkeyle telefon görüşmesi yapıyordu. Telsiz muhaberelerinin arasına askerler çok giriyordu.

O gün ilk defa Başkan'ın yaptığı konuşmanın arasına bir asker girdi ve biraz o laubali konuştu. Önderlik, birincisinde ses çıkarmadı. Asker bir kere daha yaptı; üçüncü seferin ardından Başkan, askere; "Terbiyeli ol. Özel savaşın o pis ağzını kullanma. Sen anlamıyorsan, komutanına söyle o anlar" dedi. O konuşmadan sonra hiçbir asker, Önderliğin telsiz konuşmalarına müdahale etmedi. Önderlik, kime nasıl hitap edeceğini çok iyi biliyordu. O askere de anlayacağı bir şekilde hitap etti ve yine sonuç aldı. Bu gücü Başkan'ın, insanüstü bir varlık olmasından ileri gelmiyor. Tam tersi, Başkan, insanı derinden yaşayan ve karşısındaki insanın istem ve taleplerini sezgileriyle bilen biri olduğu için bu kadar etkindir. Bu yönüyle insanları çok iyi anlar ve asla hayalci yaklaşmaz.

Mesela genelde yeni tanıdığı bir insana üç soru

sorardı: Nerede doğdun? Ne kadar okudun? Büyüme koşulların nasıldı? Verilen cevaplar üzerinden o kişiyi tahlil ederdi. Karşısındakinin mentalitesini, sınıf karakterini dikkate alarak değerlendiriyor ve gerçekten çözüyordu. Çabuk tahlil etmesinde insanlarla iç içe olmasının ve insanı tanımasının da büyük bir etkisi var. O insan gerçekliği üzerinde itinayla duruyor ve tanımaya çalışıyordu.

Bir gece saat on bir civarlarında nöbetteyken Önder-lik dışarı çıktı. O gece yıldızlar, dingin mavilikte denize düşen yakamozlar gibi parlaktılar. Önderlik, yanımıza geldikten sonra kafasını kaldırıp, gökyüzüne uzun uzun baktıktan sonra;

-Ne kadar nettir değil mi? diye sordu.

- Öyle Başkanım.

-Ne kadar büyük bir evren değil mi? Sonsuz diyorlar değil mi?

-Evet sonsuz, diyorlar, yanıtı verdim. Başkan, yine derinlere dalmıştı. Birden hiç beklemediğim bir soru sordu;

-Delil, sence Allah var mıdır?

-Başkanım toplumun anladığı gibi bir Allah'ın olacağına inanmıyorum, ama bu evreni bir sistem dahilinde hareket ettiren bir gücün olduğuna inanıyorum, dedim. Düşünceli düşünceli kafasını salladıktan sonra,

-Hıım. Kuşkusuz bir güç var, bir güç var, ama bu güç ne? dedi.

Evrenin oluşumunu hep sorguluyordu. Savunmalarda bu yoğunlaşmalarını daha da

geliştirmiş biçimiyle yansıtmış.

Devlet, sınırlar konusunda yoğunlaşma evinde bayan arkadaşlarla konuşuyordu. Bir gün o evde kalan bir arkadaşla yeni gelen Kürdistan haritası üzerine konuşuyorduk. İşte Kürdistan sınırları böyledir, burası şudur burası budur diyerek heyecanla tartışıyorduk ki Başkan içeri girdi ve

-Ne yapıyorsunuz? diye sordu.

-Kürdistan haritasına bakıyoruz, dedik. Önderlik, işaret parmağını sınırları ifade eden siyah çizgilerin üzerinde gezdirerek, "Bu sınırları insanlar koydu, sınıflı toplum bu sınırları koydu. Rusya sınırlar koyarak kendisini boğdu, biz sınırları ortadan kaldırarak kendimizi yaşatacağız" dedi.

Savunmalarda dile getirdiği iktidar, devlet, şiddet, olgularının tanımlanması, bize söylediklerinin altının güçlü çözümlemelerle doldurulmasından öte bir şey değil. Öncesinden de Başkan, insanlığın doğuşu, insanlığın sınırlarla parçalanmasını uzun uzadıya anlatıyor, bizlere bazı sorular sorarak tartışmaya çekiyor ve belli düşüncelerini aşmak için zemin oluşturmaya çalışıyordu. Bizim, bu konularda araştırma yapmamızı istiyordu.

Bir ara kendisini doktora götürdüğümüzde doktor, rejim yapması gerektiğini söyledi. Biz de hangi arkadaş mutfak görevlisi olursa, ona doktorun söylediklerini aktarıyor ve dikkat etmesi gerektiğini tembihliyorduk. Bayan arkadaşlar, görevli oldukları zamanlar çeşit çeşit yemekler

hazırlıyorlardı. Doktor, acı biber yememesini belirtmişti.

Başkan rejime başladıktan bir kaç gün sonra, üst üste aç kaldığını söyleyerek, bizlere kendisine istediği yemeklerden vermemizi istediği mesajını veriyordu. Ama doktor, gerekli olduğunu söylediği için de Başkan'ın yediklerine dikkat etmeye çalışıyorduk. Bir akşam yemek için mutfakta toplanmıştık. Soframız çok zengindi, ama Başkan için ayrılan yemeklerin hem miktarı azdı hem yağsız, tuzsuz bibersiz yemeklerdi. Başkan, sofraya baktığında nazlanırcasına; "Ben babanızın payını mı yiyorum, niye beni aç bırakıyorsunuz. Ben bu yemeği hak etmedim mi" dedikten sonra hepimize küskün küskün baktı. Sonra masaya oturdu ve yemeğini yedikten sonra elini karnına vurarak "Haa geberin" diyerek mutfaktan çıktı.

Bir gün, aşırı koşuşturmadan dolayı uykusuzluktan neredeyse düşecek gibiydim. Önderlik, çok çalıştığımızı bildiği için uykumuzu alıp almadığımıza dikkat ediyor, bununla bile ilgileniyordu. Bazen uyuyamadığımız halde kendisi zorla uyumamızı söylerdi. Yine yorgun geçirilen bir günün ertesinde çok yorgun ve uykusuz eve dönmüş, odamda kitap okuyordum. Kapı açıldı, ben de başımı kaldırıp kimin geldiğine baktım. Gelen Başkandı. Bana;

-Delil ne yapıyorsun?

-Kitap okuyorum Başkanım.

-Kitap okumayı bırak ve hemen yat dedi ve arkasını dönüp gitti. Ben, elimdeki romanın çok

güzel bir bölümünü okuyordum ve Başkan'ın bir daha gelmeyeceğini düşünerek, bu bölümü bitirip yatayım dedim. Odamın kapısı yine açıldı. Gelen yine Başkan'dı.

-Daha yatmadın mı?

-Yatacağım Başkanım.

- Hemen yat, diyerek uzanmamı bekler gibi kapıda durdu. Önderlik, bana yat diyordu, ama O'nun yanında uzanıp yatmam mümkün değildi. Birkaç kez tekrarladı, ama ben yine uzanmadım. Başkan, uzanmadığımı görünce

-Sana yat diyorum, diye yineledi.

-....

Baktı ki yatmıyorum. Yavaş yavaş bana doğru yürüdü ve elini kafama koyup, hafiften geriye iterek, beni yatağa yatırdı. Yarı uzanmış vaziyette yatağın üzerindeydim. Başkan da üstümde bekliyor ve gülüyordu. Söylediğini yapmayana kadar Başkan'ın orada bekleyeceğini anladığımdan mecburen yatmak zorunda kaldım.

Başka bir gün, bir grup arkadaş gelmişti. Başkan bana;

-Delil arkadaşları almaya kim gidecek?

-Ben gideceğim.

-Hayır sen gitme, dedikten sonra oradaki bir arkadaşa seslenerek;

-Bir oda hazırlayın dedi. Arkadaşlar odayı hazırladıktan sonra, hiç beklemediğim halde Başkan;

-Hadi git yat, dedi. Bu kez hiç itiraz etmeden odaya çıkıp yattım. Akşam üzeri arkadaşlar

gidecekleri zaman, yemek hazırladıktan sonra beni uyandırmalarını söylüyor. O gün, uzun bir süreden sonra ilk kez deliksiz bir uyku uyumuştum. Bir bayan arkadaş, beni uyandırmak için bayağı çaba sarf ediyor, ama nafile. En son beni sarsarak uyandırmayı başardığında, ne istediğini sordum. Arkadaş, Başkan'ın beni çağırdığını söylediğinde, hemen ayağa fırladım. Şaşkın şaşkın kendime çeki düzen vermeye çalışırken, bayan arkadaş karşımda durmuş halime gülüyordu. Tam kapıya yönelecekken bayan arkadaş, "Bir şey yok heval, Başkan sadece yemek yemeni istedi" dedi. o an ne düşüneceğimi bilemedim. Başkan'ın herkesi en ince ayrıntısına kadar düşünmesi ve ona göre davranması bizleri hem şaşırtıyor hem de değerli olduğumuz hissetmemizi sağlıyordu. Arkadaşın ardından odadan çıkarak, mutfağa gittim. Bir süre sonra Başkan, mutfağa gelip yemek yediğimi gördükten sonra;

-Çıkalım mı? diye sordu ve evden ayrıldık.

Yine bir gün, Redar'la yoğun geçen bir günün ardından eve dönmüş, Başkan'a tekmilimizi vermiştik. Tekmilimizi verdikten sonra Başkan, yemek yiyip yemediğimizi sordu. Biz de hayır dedik. Başkan, "O zaman gidip yemediğinizi yiyin" dedi.

Mutfağa gittik, ama mutfakta yemek kalmamıştı. Dolaplara baktığımızda hazır bir şey bulamayınca, Redar ile menemen yapmak için domates doğramaya başladık. Yemek hazırlarken ses çıkardığımız için Başkan mutfağa geldi. Bizi

öyle ayakta bir şeyler hazırlarken görünce,

-Ne yapıyorsunuz, diye sordu. Yemek yaptığımızı söyledik. .

-Niye yemek yok mu? diyerek, kendisi dolaplara bakmaya başladı. Yemeğin kalmadığını söyleyince Başkan, mutfaktan çıkıp yukarıdaki bayan arkadaşlara seslendi. Arkadaşlar geldiğinde ben ve Redar'ı göstererek, bizlerin ne yaptığını sordu. Bayan arkadaşlar, ne oldu dercesine birbirlerine bakıyorlardı. Başkan, daha sonra arkadaşlara akşam ne yediklerini sordu. Bir arkadaş, "Güveç ve pirinç pilavı" dedi. Başkan;

-Hani, o yemeklerden arkadaşlara yok mu? Bunlar sizin babanızın kölesi midir? O kadar çalışıyorlar, geldiklerinde ise yiyecek yemekleri yok. Bak siz onu yediniz, arkadaşlarınız ise bunu yiyor diyerek arkadaşları sert eleştirdi. Hezil Arkadaş'a bundan sonra her akşam bizlere yemek ayırmalarını söyledi. Sonraları, arkadaşlar akşam yemeklerinden mutlaka bizim içinden kaldırıyorlar, daha tedbirli yaklaşıyorlardı. Önderlik, birlikte yaşadığı ve çalıştığı insanlara çok saygı gösteriyordu. Çoğu zaman da arkadaşlarına karşı bir anne kadar hassas yaklaşıyordu. Yemek yiyip yemediğinden tutalım, uyuyup uyumadığına kadar, her şeyleriyle ilgileniyordu.

Ertesi gün Halep'teki eve gittik. Orada da başka bir grup bayan arkadaş yoğunlaşıyordu. Grupta, Başkan dahil hepimizi zorlayan bir arkadaş vardı. Başkan, bu arkadaşın toyluklarını bildiği için çok fazla eleştirmiyordu. Başkan sabırlıydı, ama o

arkadaş bizlerin tahammül sınırlarını gerçek anlamda zorluyordu. Yemekteyken sofraya hem tatlı hem de acı biber konuyordu.

Ben ve o arkadaş sofrada yan yana oturmuştuk. Başkan da bizimle yemek yiyordu. Arkadaş tatlı biber yiyordu, ben de acı biber. Onu takip ederek, biberinden ne kadar ısırmışsa ben de kendi biberimden o kadar ısırdım. "Ne yapıp edip, acı biberle tatlı biberi değiştirip, onun acı biber yemesini sağlamalıyım" diye kendi kendime planlar yapıyordum. Neyse ki çok zor olmadı. Önce etrafıma bir bakındım, daha sonra arkadaşın kendisine baktım. Dikkat çekmeden değiştirme işini yapacağımı anladığımda, son bir kez çevreye göz gezdirip kendi biberimi onun önüne koydum ve kimseye çaktırmadan onun biberini de kendi önüme aldım. Arkadaş biberi ağzına alır almaz, acı olduğunu fark ettiğinden çiğnemedi. Ağzını doldurmuş, öylece duruyordu. Başkan da kendisini öyle görünce;

-Niye yemiyorsun? Yesene dedi. Arkadaş, ağzına aldığı lokmayı bir kez daha çiğnedikten sonra yüzü ekşimeye başladı, mimikleri değişti ve daha fazla çiğneyemedi. Başkan, bir kez daha "Ye öldürmez" dediğinde, bu kez tam çiğnedi, ama sofradan kalkmak zorunda kaldı. Tabii ben hiçbir şey olmamış gibi, yemek yemeye devam ettim. Arkadaş sofradan kalkıp lavaboya koştuktan sonra Başkan, kaş altından bakıp, hafiften gülerek;

-Delil, çok acı mıydı? dedi. Her şey de olduğu gibi, bu da Başkan'ın gözünden kaçmamıştı.

Kısaca “Evet” dediğimde, Başkan da onaylarcasına gülümsedi.

Başkan, biberi değiştirirken beni izlemiş, ama bir şey söylememişti. Başkan, o arkadaşın hepimizi zorladığını biliyordu. Biber değiştirme eyleminden sonra bazı arkadaşlar, teşekkür bile ettiler.

94’ü 95’e bağlayan yılbaşı gecesiydi.

Başkan, Yalçın Küçük’e çok değer veriyordu. Verdiği değerin yanında Yalçın Hoca’nın şahsında, biraz da Türkiye devletinin sistemini çözmeye çalışıyordu. Önderliğin, Yalçın Küçük’e karşı tüm hitapları o yönlüydü.

O süreçte, Ali Haydar Cilasun dede de Akademi’ye geldi. Bir kış günüydü, yağmur yağıyordu. Önderlik dersteyken, Ali Haydar Cilasun’u akşam üzeri Akademi’ye getirmiştim. Önderlik, kendisini karşılarken büyük bir saygıyla onu öptü. Ali Haydar Cilasun da oldukça heyecanlıydı. Önderliği ve arkadaşları öven kısa bir konuşma yaptı. Daha öncesinde yılbaşı için hazırlanan moralde bir tiyatro hazırlama önerisi yapmışlardı. Başkan, kabul etti ve “Benim rolümü de bir arkadaş oynayabilir” dedi. Önderliğin rolünü oynayacak bir arkadaş arandı. İki yüze yakın arkadaş vardı, ama hiçbiri Önderliğin rolünü üstlenmedi. Önderliğe bunu söyleyemiyorlardı da. Sonunda bir arkadaş Önderliğe;

-Başkanım, kimse rolünüzü oynamak istemiyor, diyebildi. Önderlik,

-Tabii benim rolümü hiç kimse oynayamaz, ancak ben oynarım, yanıtını verdi.

Günlerdir heyecanla beklenen yılbaşı gecesine, sadece birkaç saat kalmıştı. Moralde, dışarıdan katılanlarla birlikte yaklaşık üçyüz kişi hazırdı. Önderlik tiyatro başlamadan önce, “Bu tiyatroyu, halkların kardeşliği ve barış için tüm insanlığa hediye ediyorum” demişti.

Tiyatro önerisi, Yalçın Küçük ve Bilgesu Erenus’tan gelmişti. O dönemde Abbas Arkadaş da kampın koordinesiydi.

Önderliğin tiyatroda kendisini oynayacağını yapı bilmiyordu, ama herkes nasıl bir tiyatro olacağını merak ediyordu. Neyse ki, moral başladı. Bir arkadaş şarkı söyledikten sonra, kısa bir skeç sahnelendi. Skeçten sonra Önderlik ayağa kalktı ve gülerek sunucu arkadaşa “Heval bize ne zaman sıra gelecek, biz de marifetlerimizi, yeteneğimizi gösterelim” dedi. Başkan’ın bu sözlerinden sonra dahi, hiçbirimiz O’nun kendi rolünü oynayacağını düşünmedik. Aklımızın ucundan dahi geçmemişti. Nihayet heyecanla beklenen an geldi. Yalçın Küçük sahneye çıkıp, “Biz de bir hazırlık yaptık. Başkan Apo’nun buradaki arkadaşlara ve insanlığa bir hediyesi var...”diyerek rolleri tanıtmaya başladı; “Halk dili ve halkı temsil eden; A. Haydar Cilasun, Aydınları; Abdul Kadir Konuk, Tansu Çilleri temsil eden Bilgesu Erenus, ben tarihi temsil ediyorum. Yalnız bu tiyatromuzda en büyük rolü Başkan Apo oynayacak.

Başkan Apo’nun rolünü, Başkan Apo’dan daha iyi kimse oynayamaz. Başkan Apo’nun rolünü, Başkan Apo oynuyor” deyince yüzlerce insan,

birden ayağa kalktı ve alkış tufanıyla birlikte “Biji Serok Apo” sloganları salonu inletti. Tek tek oyuncuların isimleri takdim edildi ve oyuncular sahnedeki yerlerini almaya başladılar. İsmi takdim edildiğinde Önderlik yerinden kalkıp, yönünü yapıya dönerek oturanları selamladı.

Başkan sahneye çıktığı zaman da alkışlar devam etti. Başkan, yapıyı oturtmak için el hareketi yaptıysa da kimse oturmadı. Herkes, slogan atmaya ve alkışlamaya devam etti. Kesilmeyen alkışlardan memnun kalan bir tavırla Başkan, yapıya gülümseyip; “Oturun, sizin alkışlarınızdan dolayı oynayamıyoruz” dedi. Sahnede çok doğaldı. Bütün ömrünü tiyatroya adayan, bunu yaşam tarzı olarak tutku düzeyinde yaşayan usta tiyatrocular gibi rahattı ve izleyenlerin ilgi odağı olmuştu. Kendisinden gayet emindi.

Oturduğumuz yerden, ağzımız açık vaziyette O’na bakıyorduk. Bakışlarımızda bir de; “Başkandır, nasıl bir oyunda oynar” der gibi bir ifade ve şaşkınlık belirtileri vardı. En azından bu, benim açımdan geçerliydi.

Başlamadan önce Başkan, yapıya dönerek; “Sizler aylarca hazırlık yapıyorsunuz. Biz, ona ihtiyaç duymadık. Eğer insanlar ne yaptığını bilirse, onu en iyi şekilde yapar” dedi. Sonra oyun başladı. Oyunda Şilan Arkadaş, Tansu Çiller’in korumasıydı. Sipan Arkadaş da danışmanı konumundaydı. Çiller, üzerine giydiği beyaz elbisesiyle dışarıdan içeri girdi. Önderlik de masada oturmuştu. Tansu’nun geldiğini gören

Başkan, ayağa kalkıp;

-Ooo Tansu hanım, hoş geldiniz. Ben de sizi bekliyordum

Tansu,

-Ben de yılladır bu tarihi anı bekliyorum.

Başkan,

-Bizim bu görüşmemiz, iki halkın kardeşliği, birleşmesi içindir.

Tansu oturmadan önce korumasına dönerek,

-Hiç de abartılı değilmiş. Anlatılandan daha da yakışıklıymış. Büyüleyici bir duruşu var dedi. Koruması sandalyesini geriye çekerek, Tansu Çiller'i oturttu.

Başkan,

-Tansu hanım, hangi konuda konuşmak istiyorsunuz. Biz her şeye açığız.

Tansu,

-Sayın Öcalan, ben size bir çakıl taşımı bile vermem.

Başkan gülerek,

-Burada bir tarih yaratmak istiyoruz.

Tansu,

-Siz bizim ülkemizi parçalıyorsunuz.

Başkan,

-Tansu hanım, siz aydın bir insan olmalısınız. Bu düzeye gelmişseniz o zaman şunu da anlamanız lazım; bir yerde yasak, baskı ve sömürü varsa orada her zaman özgürlük isteyen insanlar da olur.

Tansu,

-Başka devletlerin kuklasısınız. Onlar, sizi kışkırtıyorlar. Eğer bu gücünüz varsa gelin,

denetimimizin altına girin.

Başkan,

-Tarihten ders çıkarmasını bilmeliyiz. Yalnızca sizin söylediklerinizi yapmakla hep bir şeyler yarım kalacaktır. Sizin gibi ABD, İngiltere'yle kapı arkasında görüşme yapmıyorum. Bizim her şeyimiz açıktır.

Tansu,

-O zaman ne istediğinizi tartışalım.

Başkan,

-Bunu yalnızca ikimiz yapamayız. Ben burada bir halkın temsilcisiyim dedikten sonra, Tansu Çillerin söylediklerinde büyük öfke duyan halkın dili (Ali Haydar Cilasun) ayağa kalarak;

-Sayın Başkanım, ona inanma. Biz isyanlar tarihini unutmadık. Dersim'i unutmadık. Halkın çektiği acıyı ben biliyorum. Boşaltılan köyleri, ben bilirim. Ben, burada onların temsilcisiyim.

Oyuncular, tarih karşısındaki görevlerini yerine getirircesine, hissederek rollerini oynuyorlardı. Konuşan hissederek konuşuyor ve Türk-Kürt halkının kardeşliğinin pekişmesi gerektiği mesajlarını veriyorlardı. Hepimiz oturduğumuz yerden, tarihle, halkla, aydınlarla ve bir de kendisini oynayan Başkan Apo'yla büyük ve farklı farklı yolculuklara çıkıyorduk. Cilasun sözlerini bitirdikten sonra Başkan, Cilasun'a dönerek;

-Sayın halkım! Biz, o sabrı ve tahammülü gösterebilmeyiz. Çünkü acılarımızın karşılığı budur. Cevap olacak tek şey budur.

Yalçın Küçük,

-Ben bir tarihim. Bunlar hep kapılar arkasında konuşup, katliamlara imza atanlardır... Tarih olarak, her iki taraftan bağımsız düşünüyorum... diyerek, tarihin gelişim süreçlerinde her iki tarafın yaşadıklarını ortaya koymaya çalıştı. O arada Tansu,

-Sayın Öcalan, bunlara inanmayın. Bunların hepsi yalan. Bunlar sizin kafanızı karıştırmamalı. Ancak bu anlaşmayı ikimiz yapabiliriz, deyince Başkan, masumca bakıp, alttan alta gülümsüyordu.

Aydınları temsil eden A.Konuk demokrasiden... bahsettikten sonra

-Sayın Tansu hanım, 91-92'lerde şeffaflaşmadan söz ediyordunuz. Herhalde sizin o şeffaflaşma dediğiniz, köylerin boşaltılması ve faili meçhul cinayetlerin artması anlamına geliyordu..”

Tansu,

-Hayır onu koyacağız. Türk devleti demokratik bir devlettir....

Başkan,

-Sayın Tansu hanım, eğer bir anlaşma olacaksa tarih karşısında işlediğimiz suçları üstlenebilme gücümüz olabilmeli. Cevap verebilmeliyiz. Bundan korkmamanız lazım. Eğer böyle yaparsanız, bu kardeşliğin temeli ve teminatı olur.

O esnada Tansu yine korumasına dönerek,

-Herkes Öcalan'ın gözleri keskin olduğu için kimse bakamaz, diyorlardı. Ama ben bakıyorum, dedi.

Önderlik, kendisine bakıp gülerek,

-Tansu hanım ne oldu? deyip gözlerine bakınca, Tansu, başı dönüyormuş gibi kafasını bir sağa sola çevirdi.

Başkan tekrar,

-Tansu hanım ne oldu? Bakışlarımız keskindir, çünkü bakışlarımızda birçok gerçeklik var...dedi.

Tiyatro, bu eksende üç saat sürdü. Tiyatro bittikten sonra Yalçın Küçük, "Aslında herkes kendi rolünü oynadı" deyip, oyunun bittiğini söyledi. Daha sonra oyuncular tek tek oturanları selamlayıp, salonda kendileri için hazırlanan yerlere geçip oturdular. Tansu rolünü oynayan B. Erenus da kostümünü değiştirmek için salondan çıktı. Başkan'a sıra gelince, hepimiz ayaklanıp yaklaşık on-on beş dakika alkışladık.

Herkes yerine oturduktan sonra Başkan, sahnelenen tiyatro oyununun amacının yanı sıra, kültür faaliyet-lerine ilişkin kısa bir konuşma yaptı. Başkan, kimi zaman ayakta kimi zaman oturarak, sergilenen oyunun yeni yıl mesajı olarak verildiğini belirtti. Gece saat on iki buçukta moral bitti.

Suriye'deki Yürüyüşüm Sırat Köprüsündeki Yürüyüştür

"Dün gece çok ilginç bir rüya gördüm. Rüyamda düşman, kaldığım yere yarım saat uzaklıktaydı. Beni yakalamak istiyorlardı. Ama ben rüya da bile bu benim tarzım değildir, Apo'nun tarzı böyle değildir; ben, bu kadar ucuz

yakalanamam diyordum. Kendimle çok güçlü bir savaş halindeydim. Kendimle bu benim tarzım değildir diyerek, çok güçlü bir boğuşmayı yaşadım. Düşman evi sarıp, abluka altına aldı. Kaldığım evin kapısını tam çalacakları sırada, kendi kendime 'uyan Apo, bu olsa olsa bir rüya olabilir, gerçek olamaz' diyerek uyandım..."

Bu rüyasını, uluslararası komplonun ayak seslerinin geldiği dönemde, kendisinin bilinç altına hakimiyetiyle gerilladaki komuta tarzının hakimiyetsizliğini derin çözümlediği bir süreçte görmüştü.

Tek başına, her yandan O'nu sınırlamak isteyen komplocu güçlere karşı mücadele yöntemleri üzerine yoğunlaşıyordu. Onlar, var güçleriyle Başkan'ı imha etmenin arayışındayken, O, demokratik çözüm için bir muhatap aramanın yalnızlık yürüyüşündeydi. Gerçekten de yalnızdı!

Giderek Suriye'den çıkması, gündeme geliyordu. Kendisi o süreçte Suriye'den çıkmak için çok fazla istekli olmadığı halde, Avrupa'dan gelen arkadaşlarla çeşitli ülkeleri sorarak yoğunlaşmalarını sürdürüyordu.

Bilindiği gibi 15 Şubat Komplosu, aniden gelişen bir komplo değildi. 96'da Suriye'nin Önderliğin çıkmasına –geçici de olsa çıkmasını istiyorlardı- yönelik dayatmaları olmuştu. O zaman uygun bir biçimde o sorun çözülerek, Önderliğin çıkışı engellenmişti. O yıl bombalamalar ve benzeri durumlar gelişti.

Ama 98'de durumlar, biraz değişmişti. Bundan

önce Bazı kişiler Avrupa'dan kendisine, "Suriye'de bir komployla karşı karşıya olduğu" biçiminde bir not göndermişlerdi. Notta, komplonun Suriye devletinin içerisinden gelişebileceği yansıtılmıştı. O dönemde, Suriyelilerin de tavırları değişmişti. İlk defa Antakya gibi bir yerde, NATO müttefik güçlerinin bir tatbikatı oluyordu. Ve bu tatbikat çerçevesinde, oraya güç yoğunlaştırılıyordu. Türkiye, Başkan'ın Suriye'deki varlığından dolayı duydukları rahatsızlıkları dile getiriyorlardı. Zeki tutuklanmıştı ve verdiği kesin adres, Önderlikti. Türkler de buna kanaat getirmişlerdi. O güçlerin giderek, Suriye üzerine yoğunlaşmaları gelişiyordu. Süreç böyle bir gelişim seyri izliyordu.

O dönemde Kundakçı'nın yaptığı açıklama, "Apo çıkarılıp, teslim edilmezse; bunu savaş gerekçesi sayacağız" biçimindeydi. Buna benzer farklı demeçler verilmişti. Yine ondan önce, Demirel'in açıklamaları olmuştu. Suriye'ye, bu sürecin geçmiş süreçlere oranla çok daha farklı olduğu biçiminde bilgiler verildi. Daha sonra Önderlikle görüşmeler yaptıklarında, bunları Önderliğe aktardılar. O zaman buna bir çözüm geliştirmek gerektiği üzerinde yoğunlaşıldı. Suriyelilerin amacı, Önderliği çıkarmaktı. Çünkü Türklerin "Orada var mı, yok mu?" sorusunun ötesinde, "Orada ve çıkarılması gerekir" biçiminde kesin tavırları, kanaatleri ve dayatmaları söz konusuydu.

Ortadoğu ülkelerinin diplomasi trafiği, giderek daha da yoğunlaşıyordu. Özelde de Mısır

Başkanı'nın Suriye, ve Türkiye'ye olan ziyaretleri, bu çerçevede gelişti. O ziyaretin amacı, Türkiye ve Suriye'yi belli bir uzlaşı noktasına getirmekti. Bu uzlaşı noktasının kilit noktası da, Önderliğin Suriye'den çıkarılması temeline dayanı-yordu. Bu yapılan görüşmelerde de yansıdı. Önderlik, ne olabilir, süreç nasıl gelişebilir noktasında bizlerle çeşitli tartışmalar yapıyordu. Kuşkusuz o sürece kadar, buna benzer birçok olayla karşılaşıldı. Gelişen süreçle birlikte, Suriyelilerin artık bunu kaldırıp kaldırma-yacağı noktasında, çok fazla şüphemiz kalmamıştı. Önderlik de, biz de baskıya dayanacaklarını san-mıyorduk.

Önderlik, bu noktadaki yoğunlaşmalarını, çıkmadan önce, 5 Ekim günü okulda yaptığı çözümlemesine de yansıtmıştı. Fakat bu gidişin hemen olup olmayacağı ya da başka bir alternatifin olabilirliği üzerine çokça yoğunlaşıyordu. İlk etapta Lübnan'da bir süre kalınıp, hatta orada bir basın toplantısı geliştirerek, süreci atlatma önerisinde bulundu. Bu öneriler tartışıldı, Suriyeli yetkililerle de tartışıldı, fakat kabul görmedi.

Başkan da artık, çıkışın olması gerektiği yönünde kanaate varmıştı. Zaten tüm dayatmalar da bunun içindi. Ama nereye çıkacaktı? Bu, o süreçte yaptığı en ciddi tartışma konusuydu. Birçok dosttan ve arkadaştan görüş alarak, çıkış konusundaki yoğunlaşmalarını derinleştiriyordu. O süreçte, sinirleri çok gergindi. Bazen odasına girip, tek başına kalıyor, saatlerce dışarı çıkmıyordu. İştahsız olduğu için kendisine götürdüğümüz

yemekleri bile fazla yiyemiyordu. Bir de çok yalnızdı ve bunu fırsat buldukça dile getiriyordu. Yönelimlerin yoğunlaşmasıyla, O'nun tanrısal yalnızlığı daha da derinleşti.

Suriye'den çıkmadan beş gün önce, en son kaldığım eve geldi. Çok fazla arkadaşın olmadığı, aynı zamanda biraz da illegal bir yer olması itibariyle yoğunlaşmaya müsait bir evdi. Oraya geldi. Çıkmadan bir gün önce Suriyeli yetkililerden, Önderliğin, birlikte kaldığımız eve gelene kadar nerede olduğunu dakikası dakikasına bildikleri, fakat o andan sonra kaybettikleri biçiminde bir bilgi geldi. Daha sonra bizzat kendileri gelip, Önderliğin Suriye'den çıkışı üzerine tartışmalar yürüttüler. O dönemde zaman zaman bizlerin de Suriyeli yetkililerle tartışmaları oluyordu. Ama çıkış konusunda, daha çok Önderlikle tartışıyorlardı. O günlerde yürütülen tartışmalar, bulunduğum evde gelişti.

Üçüncü ziyare ... yardımcısının yanında olmuştu. Birkaç kişiyle birlikte gelerek, ... adına güle güle demek için nezaket ziyaretine gelmişlerdi. Gelenlerin de yüzlerinde üzüntü okunuyordu, ama onlar da devlet yetkilisiydi. Suriyeli yetkililerin selamlarını getirmişlerdi. Görüşmeden sonra, gelenler gitti. O gün de her görüşme sonrasın da olduğu gibi Önderlik bizimle tartıştı. O Suriye'de kaldığı sürece, aslında Suriyeli yetkililerle de bir savaşım içerisindeydi.

Başkan, dostluğa çok değer verir ve dostlarına karşı oldukça samimi, özden ve candan yaklaşırdı.

Politik dostluklarda çıkar esastır. Onların yaklaşımı da böyleydi. Daha önceki bir görüşmede, Önderlik Suriyeli yetkililerin kendisi için "Siz bir jilet gibisiniz, ne yutabiliyoruz ne atabiliyoruz" biçiminde bir değerlendirme yaptıklarını aktarmıştı. Jileti yuttuklarında bu boğazlarının yırtılması anlamına gelecekti. Çünkü Önderlik etrafında örgütlenmiş bir kitle vardı ve Suriye bu kitlenin hareketliliğini asla kaldıramazdı. Atması da kendi çıkarlarına zarar verecek ve yine burada örgütlenen halkı, sürekli ayakta tutacaktı. Başkan da; "Benim Suriye'deki yürüyüşüm sırat köprüsündeki yürüyüş gibidir" diyordu. Ortadoğu'da kalışını böyle değerlendiriyordu. Günlük olarak baskı uygulanıyor, şu veya bu düzeyde rahatsız edilme durumu yaşanıyordu. Hatta pratik çalışmalarda ortaya çıkan en küçük sorun dahi, Önderliğin karşısına büyük bir sorun olarak çıkarılabiliyorlardı. Bir arkadaşın tutuklanmasını, yanlış yaklaşımını sorun yapıyorlardı. Fakat Önderlik, bunların tümüne yıllarca dayanabildi. O, hiçbir zaman kendisini onlara bağlamadığı gibi kendisini onlara kaptırmadı. Bu tarz, çıkacağı döneme kadar Harekete kazandırdı. Önderliğin, "Ortadoğu'da çok az imkanlarla büyük şeyleri başardık" biçiminde bir yaklaşımı vardı.

O sürece kadar ki kalışını, fazladan bir kalış olarak değerlendiriyordu. Çünkü başarılması gereken esas rolü oynadığını ve buradaki sürecin tamamlandığını söylüyordu.

Bizimle yaptığı bazı tartışmalarda Suriye'nin artık bu kadar gücü kaldıramayacağını tartışıyor, anlatıyordu. Sık sık; "Suriyeliler ciddi mi, artık bizi çıkaracaklar mı?" diyordu. Hatta Suriyelilere bir takım öneriler de sunuldu; "Siz bir yer tayin edin. Orada bir basın toplantısı yapıp dönelim" biçiminde bir talebi de vardı. O görüşmelerin sonunda Suriye, Önderliğe çıkışın kesin olması gerektiğini kaldığımız evde iletti. Önderlik, artık çıkışın kaçınılmaz olduğunu söylüyordu.

O dönemde Suriye'nin hem Golan tepelerindeki İsrail sınırlarında hem de Lübnan'da gücünü bulundurması durumu vardı. Dolayısıyla Türkiye'nin baskıları karşısında Suriye'nin dayanacak gücü olmadığı açıktı. Bu netti. Tabii o dönemde Türk devletinin bu denli keskin yaklaşması, çok güçlü olmalarından kaynaklanmıyordu. Önderlik geliştirilen NATO tatbikatını, bir savaş hazırlığı olarak ele alıp değerlendiriyordu. Amerikan-Türkiye-İsrail'in oluşturduğu üçlü bir tatbikattı; Akdeniz'de geliştiriliyordu. Tatbikat için önemli bir güç yığdırılmıştı. Bu gücün yığdırılması akabinde, Türklerin böyle bir çıkışı oldu. Ve bu çıkışın sadece Türkiye'ye ait olmadığı, uluslararası bir konseptin almış olduğu bir karar olduğu, bilinen bir gerçekti. Önderlik bunu net olarak bize söylüyordu. Biz bu konsepti nasıl boşa çıkarabiliriz, şeklinde tartışmalar gelişiyordu. Çıkış konusu, Önderliğin her geçen gün daha yoğun tartıştığı temel konuydu.

Yine o dönemde Ülkedeki arkadaşlarla ve

Rusya ile telefon görüşmeleri yaptı. Hazırlıkların olması gerek-tiğini, kendisinin gelebileceğini belirtti. Aynı konuyu Avrupa'daki arkadaşlarla da tartıştı. Yine bizimle tartıştırıyordu.

Avrupa bir seçenek olarak gündeme geldi. Önderlik, artık dağın ve savaşın rolünü oynadığını söylüyordu. Kendisi için kaygılanmıyordu, ama dağa giderse savaşın çok daha büyük bir şiddetle tırmanabileceği ve bu savaşın çok daha büyük yıkımlara yol açabileceği konusunda netleşmişti. Bizimle yaptığı her tartışmada, bunları vurguluyordu.

Biz Önderliğin hemen Avrupa'ya çıkmasını istemi-yorduk. Kendisiyle yaptığımız tartışmalarda da sürekli bunu kendisine dayattım. Ülkeye gitmesini istiyordum. Çünkü Avrupa'da ele avuca sığabilecek bir güvencemiz yoktu. Bu arada Suriyeli yetkililer ile Irak tarafındaki Şengal dağına kısa bir sürede geçiş yapıp, bir basın toplantısı düzenleyip tekrardan geri gelme de tartışıldı. Suriyeliler ilk önce buna biraz sıcak yaklaştılar ve olabileceği noktasında bazı yaklaşımlar gelişti. Hatta yol hazırlıklarını da yaptık, araba ve benzeri konularda kendileri de yardımcı olacaklarını söylediler. Ancak Önderlik, bunun O'nu kurtaramayacağı, sorunun sadece bir yerde görünme sorunu olmadığını net vurguladı. Bunun için de artık sürecin tamamladığını bundan sonra farklı bir yöntemle çözümün gelişmesi gerektiğini söyledi.

Önderlik bu riskin bilinciyle hareket ederek,

Avrupa'ya çıkmaya karar verdi. Olumsuz gelişmelerin olabileceğinin de bilincindeydi, bunlar da tartışıldı. Bizimle de tartıştı. Biz başından beri Avrupa'ya gitmesini istemiyorduk. Başkan o zamanlar çok düşünceliydi. Ne yapacağına karar verdiği süreçlerde kimi zaman tek başına yoğunlaşıyor, derin derin dalıyordu. Olası tehlikelerin yanı sıra yaşadığı yalnızlık, bazen O'nu sıkıyordu. Süreç kendisini kaygılandırıyordu. Başkan, her zaman olduğu gibi, o süreçte de halkın talepleri, gereklilikleri doğrultusunda hareket etmenin doğru olduğunu sık sık belirtiyordu.

Kısa bir süre sonra Avrupa'ya çıkış hazırlıklarına başlandı. Ayfer çağrılıp, kendisiyle konuşuldu. Yunanistan'dan Pangolas'un çok yakın bir dostu olan bir milletvekili geldi. Önderlik çıkmadan bir gece önce görüşmeler sürdü.

Sonunda Önderliğin Yunanistan'a çıkması kararlaştırıldı. Yunanistan kendisini karşılaya-caktı. Zaten daha önce de o yönlü talepleri olmuştu. Yunan parlamentosunun çoğunluğunun imzası ile Önderlik çağrılmıştı. Bu çerçevede çok fazla sorun olmayacağı ve gidişin Yunanistan üzeri olması konusunda karar alındı. Tabii biz, her ne kadar güvenceler verilmiş olsa da tereddütlüydük. Önderliğin yapacağı yolculuk için biletin alınması gerekiyordu. Önderlik, hazırladığımız pasaportu göndermemizi istemişti. Pasaport elimdeydi. Suriyeli bir dost telefonda benden pasaportu istediği için götürmem gerekiyordu. Ama bir türlü götürüp, işlemleri yapmak istemiyordum. Bir his

mi bana engel oluyordu bilemiyor, adını koyamıyordum, ama “Önderlik giderse, gider” biçiminde bir kanıya ulaşmıştım. Bundan dolayı da pasaportu vermek, istemiyordum. Önderlik de bunu sezdiği için pasaportu elimden alıp, gülerek kafama vurdu;

-Sen, niye pasaportu vermiyorsun?.

-Tamam vereceğim Başkanım, dediğimde güldü. Çok hüzünlü ve üzüntülü bir gülüştü. Önderliğin her zamanki gülüşlerine hiç benzemiyordu. O’nu hiç öyle görmemiştim. Biraz da böyle bir süreç başladı, peşine düştük der gibi gülmüştü. Çok yoğun günler yaşıyordu. Bazen çok hüzünlü ve düşünceli görüyorduk. Ama kendisine çok fazla yardımcı olamıyorduk. Ardından bana;

-Pasaportla birlikte ehliyeti ver, bilet alıp işlemleri yapsınlar.. Anlıyorum buna katlanmak çok zordur, fakat zorluklara da göğüs germek gerekiyor, demişti.

Her zaman olduğu gibi o günlerde yaşadıklarıma anlam vererek bizim çektiğimiz acıyı, üzüntüyü bizimle paylaşmaya çalışıyordu. Ruh halimizi anlıyordu.

O süreçte bazı bayan arkadaşlar da hazırlıklara yardımcı olmam için eve gelmişlerdi. Hiçbirimiz rahat değildik. Önderliğin de, bizim de sinirlerimiz çok ger-gindi. O gün yan taraftaki odada kalıyordu, zaten genelde de yalnız kalıyordu. Zaman zaman bazı ihtiyaç-ları var mı diye yanına gidiyorduk. Ev, Hafız ve Cemil Esad’ın evine yakın bir yerdeydi. Tepenin yamacında Şam’ı yukarıdan gören bu ev,

bir süreliğine kiralanmıştı. Önderlik, Suriye'deki son gecesinde, bizimle o evde kalmıştı.

O evin bir hikayesi de var. Suriyeli yetkililerle aramızın iyi olmadığı bir süreçte, Lübnan sınırına yakın bir ev tutmuştuk. Onlardan habersiz tutmuştum. Daha sonra yetkililer evin orada tutulduğunu duyduklarında çıkmamızı istediler. Oranın İsrail tarafından keşfedildiğini bahane edip, çıkmamızı istedikleri için o evi bıraktık.

Bu sefer Suriyeli bir yetkiliyle birlikte ev aradık ve istediğimiz gibi bir ev bulduk. Güya bize dost bilinen bir ağa vardı. Eve baktık. Sonra Önderliğe, "Eğer izin verirseniz kendi zevkime göre bu evi döşemek istiyorum" dedi. Tabii bu politik bir yaklaşımdı. Adam bunları söyledikten sonra Önderlik, "Sağol biz döşeriz" demişti. Ben gelen yetkiliyi kapıdan geçirmek için kendisiyle gittim. Daha aşağıdayken Önderlik, beni yüksek ve sinirli bir sesle çağırıyordu. Sesini duyar-duymaz yanına gittim. İçeri girdiğimde hemen,

-Delil biz çok mu zevksiziz?

-Hayır Başkanım, dedim. Ardından,

-Biz bir evi döşeyemez miyiz? diye sordu.

-Çok iyi döşeyebiliriz Başkanım dedim.

-Peki o adam ne diye kendi zevkine göre bize bir ev döşeyebileceğini söyledi. Biz bu kadar mı zevksiz, biz bu kadar mı geri insanlarız. Bize bu şekilde mi yaklaşıyorlar, dedi.

O adamın lafının altında kalmamak için, o evi en mükemmel bir şekilde nasıl döşeyeceğimizi düşünürken, Önderlik birden yönünü bana çevirdi

ve,

-Sen git döşe, bana da sorma nasıl yapacaksan yap, dedi.

Önderlik her şeye en ince ayrıntısına kadar dikkat ederdi. Bu hassasiyetini bildiğim için de çiçeğinden, yer halısına, koltuk, perde ve duvar arasındaki renk uyumuna kadar en ince ayrıntıyı dahi hesaplayarak, evin döşenme işini ayarladım. Halep'teki dostlar aracılığıyla mobilyayı da özel yaptırdım. Yatakların rengine kadar her şeye dikkat ettim. Bu hazırlıklar için Önderliğe, "Yirmi gün içerisinde biter" demiştim. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra, "Başkanım ev hazırdır" dedim.

Başkan, o evi onlar görüşmek isteyene kadar kullanmadı. Görüşmenin olacağı randevu yeri olarak o evi verdi. Önderlik görüşme günü onlardan önce geldi. Büyük bir salonun karşısındaki küçük holden içeri girdi. Onun hemen yanında mutfak vardı. Diğer salon ve odalar diğer tarafa açılıyordu. Ev döşendikten sonra Önderlik ilk kez geliyordu, o nedenle her tarafa bakıyordu. O öyle dolaşırken ben de "Başkan acaba ne diyecek" diye merak ediyordum. Önderlik gülerek;

-Ooo evi saray yavrusuna çevirmişsin.

Gülünce de yüzü gamzelerle dolmuştu. Sorun evin güzelliği değildi, sorun o insanlara bizim geri olmadığımızı, onların bakış açısını ve mantığının geri olduğunun mesajını vermekti. Beklediğimiz misafirler verilen saatte gelmişlerdi. Önderlik onları, gülerek karşıladı; kendilerine yol gösterdi.

Tıknaz bir adamla, ... bir yardımcısı gelmişti. Görüşmeden sonra gelenler, bu evi hangi dekorasyoncuya döşettirdiniz dediğinde Önderlik;

-Ne dekorasyoncusu, bizim Delil yaptı.

Tıknaz adamı söylediği söze pişman ettircesine söylemişti. Bunun ötesinde tenha olduğu ve yoğunlaşılabildiği için Başkan, o evi çok seviyordu.

Gidişin gündemimize oturması ve çıkış kararının netleşmesinin ardından tüm hazırlıklar o evde yapıldı. Başkan en sıkıntılı günlerini o evde yaşadı. Çoğunlukla sessiz kalıyor ve yoğunlaşıyordu. Bir gün; "Biz bugünlere kadar yalnız getirdik. Yalnız kaldık ve yalnız da herhalde devam edeceğiz" demişti.

Önderlik çıkışın kaçınılmazlığıyla birlikte, birçok riskin olabileceği ihtimalini de biliyordu. Adeta, "Madem biz bu örgütü bu durdurma getirdik, bundan sonra da öyle bir adım atılmalıyız ki sonucunu getirebilsin" biçiminde bir yaklaşım içerisindeydi. Risklerin olacağı bilinciyle hareket edecekti. Arkadaşlarla konuşuyordu, ama eskisi gibi çok uzun değildi sohbetleri. Çok kısa konuşuluyor ve genellikle çıkış ve olası gelişmeler üzerine duruluyordu. Aynı konuları hem bizimle hem gelip giden arkadaşlarla tartışıyordu.

Avrupa'ya gideceği kesinleştikten sonra Önderlik, daha farklı bir tartışma düzeyini geliştirmeye çalıştı. "Avrupa'ya çıkış bir sonuç getirebilecek mi, siyasal bir çözüm getirebilecek mi?" sorusunu gündeme koymuştu. Ülkeye

gidildiğinde, farklı bir yönelim gelişirse bunun bitiş olacağını biliyordu. Öte yandan mücadelenin belli bir aşamaya geldiği, bundan sonra siyasal çözüme gidilmesi gerektiği noktası Önderlik tarafından netleşmişti. Bundan dolayı da Avrupa zemini, tercih edildi. Yoksa Avrupa'ya çıkışı, çok güçlü referanslar ve güvencelerin olmasından kaynaklanmıyordu.

Yunanistan'a ilişkin tartışmalar gelişirken de Yunanların kendi sözlerine sadık kalmayacağı ihtimali çok yüksekti ve Önderlik de bunu biliyordu. Hatta Suriye'deki yetkililer bunu söylüyordu. Çeşitli tereddütler vardı, ama başka bir alternatif de yoktu. Avrupa'da çok uzun süredir diplomasi faaliyetleri yürütülüyordu, ancak o döneme kadar Önderlik için hiçbir hazırlık yapılmamıştı. Ne bir pasaport ayarlanmıştı ne de Başkan'ın gideceği bir yer vardı. Adeta sonsuza kadar Suriye'de kalacak, orada hiçbir şey olmayacak gibi bir mantık, örgütün tümüne hakimdi ve kimse Önderliğin Suriye'den çıkacağını düşünemiyordu. Biz, zaman zaman kendi çapımızda belli hazırlıklar yaptıysak da, o süreçte fazla başarılı olamadık. Elimize sağlam güvenceler verilmedi. Önderlik, bundan dolayı da çok sıkıntılıydı.

Sonunda Önderlik, sahte bir Türk pasaportuyla çıkmak zorunda kaldı. Bu, tabii zorunluluktan kaynaklıydı. Başka bir alternatif yoktu. Yoksa çok tercih edilen bir durum değildi. Düşünün bir devletin gücünü aşacak büyüklükte bir örgüt yapısı

var, ancak bu örgüt yapısının olası bir tehlike anında Önderliği güvence altında tutacak herhangi bir tedbiri yok. En acı olan da buydu. Önderlik, bunun da bilincindeydi. Bunu da gündeme getirdi. Başarısızlığımızı, artık doğru dürüst bir iş yapmadığımızı, bu konudaki yalnızlığını hep vurguluyordu; "Eğer görevler yerine getirilmiş olsaydı, biz bu duruma gelmezdik. Özelde de ülkedeki çalışmanın sonuçları bu biçimde olmamış olsaydı, düşman bizi hedef göstermezdi. Hareketi bitirmek için tek hedef olarak ortaya çıkmazdım" diyordu.

Yoldaşlığımızı yetersiz yoldaşlık olarak değerlendiriyor ve bunun yol açtığı sonuçları irdeliyordu. Yoldaşları olarak görevlerimizi yerine getiremedik, farklı şeylerle uğraşıldı. Tabii bu her saniyesi yıl gibi uzun olan, oldukça uzayan bir süreçti. Bu yüzden Önderlik, müthiş öfkeliydi; "Ben yaptım. Olması gereken gücümü aşan bir kapasite de çalıştım. Gecemi gündüzüme kattım. Bu kadar insan eğittim. On binlerce insan eğittim gönderdim. Ama nerede bunun sonucu. Bu insanlar ne yaptı. Nasıl değer-lendirildi. Ortaya nasıl bir sonuç çıktı" diyerek emeklerine karşı ucuz yaklaşımları eleştiriyordu. Önderlik, o süreçte bunları sorguluyordu. Bu yürüyüşün sonunda gelebilecek ihtimalleri düşünüyordu.

Bizimle geçirdiği günün akşamı, ben ve Önderlik salonda yalnızken yaklaşık kırk beş dakika o kısacık salonda defalarca volta attı. Bu esnada, aramızda bir diyalog gelişti. Başkan'ın ilk

defa böyle tartıştığına tanık oluyordum. O'nun böylesi tartışmalarına çok aşina değildim. Vasiyet edercesine konuşuyordu; eğer gidersem bunu aktar gibisinden bir yaklaşımı vardı. Hala da anlayamadığım için bunun vicdan azabını duyuyorum.

Tartışmaya kendi yaşam öyküsünü anlatarak başladı. Doğduğu andan başlayarak, köyünü, çocukluk yıllarını, ailesiyle kavgalarını, ilk isyanda köyden ayrılışını, ilkokul, ortaokul, üniversite sürecini, bir Kürdistan kurma düşüncesini, Kürtlerin özgürlüğünü, sosyalizmi ve tüm bu düşüncelerin nasıl geliştiğini birer birer anlattı. Tabii anlatırken, yalnızlığına da vurgu yapmadan geçmiyordu. Bir bütün biyografisini anlattı.

Fatma'yla olan ilişkisini, grup aşamasındaki arkadaşların yanlış yaklaşımlarını, onların bildikleri tarzdaki yaklaşımlarını, daha sonra örgütü nasıl kurup çıkış yaptıklarını, Ortadoğu'da nasıl bu aşamaya geldiklerini, hiçbir şeyleri yokken, hiçbir dili bilmeden, ilişkilenebilecekleri tek bir insan yokken, Ortadoğu'ya nasıl geldiğini ve bu ilişkisizliğe rağmen Ortadoğu'da yaratılan bunca değerin ne tür zorluklar sonucu yarattıklarını... Bu zeminde geliştirilen mücadeleyi, halkın örgütlülüğünü, yaratılan güç birliğini hiç durmadan anlattı. Ben ise hiçbir şey söylemeden O'nu dinlerken, anlattığı süreçlere gidip geliyordum. Bir ara bana dönerek; "Her sıkıntının sonucunda bir çıkışın olabileceğini" belirtti. Hareketi sonuç itibariyle bugüne getirdiğini, bugün

de çok büyük sıkıntı yaşadığını söylüyordu.

Yıllardır O'nunla birlikte yaşamama rağmen, bu haline ilk defa tanık oluyordum. Bu yüzden O'nu böyle görmek, beni kahrediyordu.

Dinlerken, bir yandan da "Önderlik niye bunları bana anlatıyor" diye geçiriyordum içimden. Anlatımlarıyla evin atmosferi çok farklı bir hal aldı. "Bakın bugünlere getirdim. Artık ayaklarınızın üzerinde durmasını bilin, benden bu kadar. Artık siz yapın, götürün. Siz başarabilirsiniz. Çünkü düşünce itibariyle bir kişi değilsiniz" diyordu. Bundan sonra ben olmazsam da yürüyebilir, mesajını vermeye çalışıyordu.

Önderlik konuşurken, kendimi O'na her zamankinden fazla yakın hissettim. Ne bir baba ne bir kardeş ne de salt bir arkadaş gibiydi Önderlik. Onu dinlerken daha çok içimden konuşuyordum. Tartışma boyunca bana düşen, can kulağıyla O'nu dinlemekti. Zaman zaman kısa cevaplar veriyor ve sorular soruyordum. Fakat o sorularda düşüncemi aktarmam değil, hep almamı esas alan bir şey vardı. Bunun benim üzerimde çok ağır bir etkisi oldu. Başkan'ın üzerinde çok sevdiği pembe eşofmanı vardı.

Ertesi gün yolculuk yapacağı için gece erkenden uyumak için odasına çıktı ve kendisini saat dörtte uyandırmamızı tembihledi. O gece, birçok telefon görüşmesi de yaptı. Bizler de o gece yatmadık, uyuyamıyorduk zaten. Hiçbir arkadaş yatmadı. Saat dörtte kendisini uyandırmaya gittiğimde uyanıktı ve bana "Ben hazırlanıyorum"

dedi. Kısa bir süre sonra hazırlanıp, yanımıza geldi. Çok duygulanmıştı. Arkadaşlarla tek tek vedalaştı.

Halkın deyimiyle o an hangimize bıçak vurulsa kan akmazdı. Ben kendisiyle birlikte çıktım. Tedirgin olduğunda ya da çok düşünceliyken Önderliğin gözleri küçülürdü. O zaman da öyle bir hali vardı. Belirsizlik, her saniye giderek derinleşiyordu.

Önceki akşam Yunan parlamenteri gelmiş ve Önderliğin oraya gitmesi için kesin güvence vermişti. Saat altı buçuk civarında, Suriye Siyasi İstihbarat Merkezine vardık. Artık Önderliği, tarifi imkansız birçok kaygımıza rağmen onlara teslim edecektik. Biz de kendisiyle gitmek istedik, fakat Önderlik "Yok" diyordu. Kafasını hafiften eğip yere birkaç saniye baktıktan sonra, gözlerini bize çevirdi. Sonra tek tek bizimle vedalaştı. Önce diğer arkadaşlarla vedalaştı, sıra bana geldiğinde kendisine sarıldım ve bırakmak istemedim. Bir süre kendisine sarılı kaldım. Yaşamımda acıyı en fazla hissettiğim andı. Daha sonra Başkan, beni biraz tuttu ve hafiften sarsar gibi yaptı. Toparlandım, biraz kendime geldim. Daha sonra yukarı çıkmak için merdivenleri çıkmaya başladı. Yerimde kımıldayamadan arkasından bakıp, çıkışını izledim. Birkaç basamak çıktıktan sonra geriye döndü ve unutamadığım bir tebessümle, "Görüşeceğiz" dedi. Artık göz yaşlarıma engel olamıyordum. O'nu son görüşümdü.

Üzerinde bir takım elbise vardı, kravat takmıştı. Siyah bir ayakkabı giymişti. O, çıkana

kadar orada kalıp kendisini izledim. O'nun bizleri yolculamasına alışmıştık. Bu sefer, ilk kez biz O'nu yolculuyorduk; ama nereye...

Önderliğin bildiği uçağın, Atina'ya varacağı zamanı biliyorduk. O zaman hiçbirimiz yatmadığımız için kanepelerin üzerinde, uyuşmuş vaziyette oturduk. Telefon zamanında açılmadı. Telefon açılmayınca daha çok endişelendik. Havaalanına telefon açıp, uçağın varıp varmadığı konusunda bilgi istediğimizde, uçağın Atina'ya ulaştığı söylendi. Suriyeli yetkililere telefon açtık. Onlar da uçağın ulaştığını, fakat farklı bir sorun olup olmadığı noktasında bilgi sahibi olmadıklarını söylediler.

Epey bir süre geçti. Akşamüstü, kesin bir şeyler olmuştur diyerek korkmaya başladık. Yunanistan'daki arkadaşlara telefon açıp, "Neler var, neler yok" dedik. Fazla bir şey söylemediler. Önderlikten hiçbir ses yoktu. Sonra, Rusya'dan Mahir telefon açıp; "Bilinen arkadaş yanımıza ulaştı, sorun yok. Diğer tarafta biraz aksaklıklar olduğu için buraya geldi" dedi. Biraz rahatlamıştık. Bu aksaklığa yol açan bir sorun olduğunu anladık, ama çözemedik. Sorun, daha sonraki telefonla anlaşıldı. Çok korktuk, ama faydası yoktu. Korku, Önderliği olduğu durumu düşünerek kahrolma, acı, çaresizlik, her şey iç içeydi. İlginç bir psikoloji oluşmuştu. Zaman durmuştu sanki. Mengeneye sıkıştırılmış insanlar gibi saniyelerin hesabını yapıyorduk. İstihbaratlara telefon açtığımızda "Fazla sorun olacağını

sanmıyoruz, biraz sabredin" biçiminde bir yaklaşımla karşılaştık. Akşama kadar bir cevap almamış olsaydık, o zaman farklı arayışlar içerisine girecektik. Telefon geldikten sonra biraz rahatladık. Önderlik Suriye'den çıktıktan sonra, birkaç kez telefonda konuştuk.

Bir konuşmasında, bu sorunun Ankara'da bitebileceğini söylüyordu. İnanmak istemiyordu, ama söylüyordu. Hatta asla olmaması gereken bir şey olduğunu söylüyordu, ama bu olasılığın olabileceğini de belirtiyordu. Bunu, çıkmadan önceki tartışma sürecinde de söylüyordu. "Acaba böyle bir şey olabilir mi? diye sorduğunda, "Olabilir" diyorduk. Çünkü hiçbir güvencesi yoktu. Önderlik de bunu biliyordu. Ama ne olursa olsun, çözüm yolunun biraz da buradan geçtiğine inanıyordu Önderlik. Bu inançla o sefere çıktı.

Savaşın artık çözüm getirebileceğine inanmıyordu. Savaşın miladını doldurduğunu, çözümün farklı yöntemler ile gelişmesi gerektiğini söylüyordu. Daha önce de bunu söylemiş ve hep bir muhatap aramıştı. O süreçten itibaren, Önderliğin çözüm arayışı vardı. Ve Önderlik, "Yeter ki bir muhatap olsun" diyordu, sürekli olarak.

Daha önce Erbakan hükümeti döneminde bir mektuplaşma olmuştu. Belli bir süre, yumuşak bir hava yaşandı. Ama daha sonra, sert yaklaşımlar yine devam etti ve aniden bu olaylar gelişti. Tabii bu biraz da oyalama şeklinde algılandı. Önderlik, bundan önce de 1 Eylül'de ateşkes ilan etmişti.

Ondan önce ve sonra, barışın ve çözüm sürecinin gelişmesi için bazı mektuplar gönderilmişti. Türkiyeli bazı yetkilerle görüşmeler olmuştu. O biçimde bir haber, bilgi akışı vardı. Aynı zamanda bir beklenti de vardı. Ama böylesi bir tavrın gelişmesinden dolayı Önderlik, bu işin Ankara da bitebileceği ihtimalini koyuyordu.

Önderlik Rusya'ya çıktıktan sonra yaptığımız ilk telefon görüşmesinde, durumları sordu. Kısaca gelişmeleri aktardım. O süreçte Suriye, çok yoğun bir biçimde üzerimize geliyordu; Türkiye'nin Adana Anlaşması çerçevesinde evlere, okullara yönelimleri oldu, okullar boşaltıldı. Suriye'yle kavga düzeyine varmıştık. Önderlik, telefonda bazı perspektifler verdikten sonra ne yapacağımızı daha iyi planladık. Bana oradaki çalışmaları yürütmem için görev verdi.

O'nun bulunduğu sahanın boşluğunu doldurmak noktasında, biraz çekindim. Çünkü buna ne benim ne de başka kimsenin gücünün yetmeyeceğini çok iyi biliyordum. Bu boşluğu asla dolduramayacağımı bildiğim için çekiniyordum, hatta korkuyordum. Ben ısrarla kabul etmeyince bana, "Senden başka orada daha iyi yapabilecek kimse yok. Çünkü orada yıllarca kaldın, dostları da, ne yapılması gerektiğini de, oradaki politik yaklaşımları da biliyorsun. Bu nedenle sen yürütmelisin " dedi. Kendisine başka arkadaşlar yapsın dediğimde kızarak; "Niye böyle yapıyorsun" dedi. Başka alternatif olmadığı için kabul etmek zorunda kaldım.

Önderliğin ve bizlerin; “Bu geçici bir süreçtir. Önderlik gider, belli bir süre kalır ve sonra yine gelir” biçiminde bir beklentimiz vardı. Bundan dolayı da çalışmaları o biçimde yürütmeye çalıştık. Daha sonra da Önderlikle telefon konuşmalarımız oldu. Rusya’dayken birkaç defa konuştuk. Roma’dayken de telefon görüşmelerimiz oluyordu. Eylemsellikler sürecinde de telefon görüşmelerimiz oldu. Görüşmelerimizde ısrarla Suriye’deki pozisyonumuzu bozmamak için mümkün derecede devleti karşımıza almamaya çalışmamızı, beraber hareket etmemiz gerektiğini söylüyordu. Önderlik, verdiği perspektiflerde yıllarca emek verdiği sahayı koruma yaklaşımını, temel alıyordu. Bundan dolayı gelişen eylemsellikler, yapılan yürüyüşler böyle bir aktivite düşüncesiyle geliştiriliyordu. Zorlanıyorduk, hem de çok zorlanıyorduk. O’nun gidişiyle doğan boşluk, tarif edilmeyecek kadar derindi.

O süreçte, sınırlar da kapatılmıştı. Suriye’nin yaptığı anlaşma gereği boşaltılan yerler, bizim açımızdan sıkıntı yaratıyordu. İlk defa o zaman Önderlikten ayrı olmanın nasıl büyük bir yükümlülük ve büyük bir sorumluluk yarattığını hissettim. Önderlik sürekli kendi ayaklarımız üzerinde durma fırsatlarını veriyordu, ama biz öyle yaklaşmıyorduk. Çünkü sorun ne olursa olsun akşam gelip, Önderliğe aktarıyor, rahatlıyorduk.

Geceleri rahat uyuyabiliyorduk. O kadar çalışıyorduk, gece gündüz koşturuyorduk, uykusuz kalıyorduk, günde binlerce kilometre yol kat

ediyorduk, geri geldiğimizde de çoğu zaman yatamıyorduk, ama yine de vicdanen, düşünsel ve psikolojik olarak rahattık. O'ndan sonra, o rahatlığı bir daha yakalamak mümkün olmadı, yakalayamadım. Ve bundan sonra da çok fazla yakalayacağıma inanmıyorum.

İşte onunla yaptığımız telefon görüşmeleri bir nebze de olsa rahatlatıyor ve bizlere destek sunuyordu. Bizimle her konuştuğunda çalışmalara ilişkin, sahanın yeniden yapılanmasına ilişkin perspektifler veriyordu. Daha sonraki süreçlerde, tekrar dönüş için Önderlik, Suriyelilerle görüşmemizi istedi. Defalarca görüşmeler oldu, fakat Suriyeliler hala tehlikenin devam ettiğini ve kendilerinin bu konuda bir şey yapamayacaklarını söylüyorlardı. Suriyelilerin de ısrarı, Önderliğin Roma'dan çıkmamasına yönelikti. Hatta 14 Şubat günü dahi Önderlik, Dilan aracılığıyla Lübnan'a telefon açmıştı. Konuşulanları Redar gelip, aktarmıştı.

15 Şubat akşamı, Önderliğin yakalandığı gece biz, görüşmedeydik. Güya bazı yerleri ayarlamıştık, Önderliği daha güvenli bir yerlere gönderecektik. Fakat 15 Şubat Komplosu bizden erken davrandı ve biz O'nu her zamanki gibi yine koruyamadık.

Her telefon görüşmemizde, bir daha görüşmeyebiliriz biçiminde serzenişler vardı. Rusya'daki telefon görüşmemiz de öyleydi. O kadar yönelime rağmen sesi, hala çok güçlüydü. O süreçte var gücüyle bizi yoğunlaş-tırarak,

çalışmalara sevk ediyordu. Bu kez de tüm bu saldırılar karşısında, yalnız ve tekti.

Delil

Madem biz çok kaybetmişiz, o zaman çok araştırmalıyız.
İşte ben onun adıyım.
Madem çok sorunlar var cevabı yine geliştirmeliyiz.
İşte ben onun adıyım.
Canım çok sevmek-sevilmek istiyor.
İşte ben onun adıyım.
Özü de, sözü de, savaşı da, yaşamı da böyle olmanın gerçeğiyim.

“Yaşanan bu an’dır, ya kazanırsın ya kaybedersin. Öncesi ve sonrası hatta sonsuzcası da an’ların birikimidir.”

“Bende yenilgi yoktur. Tarih, halk ve hepiniz için yenilgiyi asla kabul etmiyorum”

“Burada çözümlenen an değil tarih, birey değil toplumdur.”

“Öldürülmüş Kürt aşkının yaratıcılarıyız.”

“Bizim gerçeğimizde savaş; herşeyini kaybetmiş olanın kendisini kendine kazandırma eylemidir.”

“Büyük intikam savaşçısı olduğumu unutmayın. Ne yaptığımı bilenlerdenim. Davranışlarınızı bu temelde sonuna kadar incelemelisiniz.”

Arka kapak bu sayfadan sonradır

“Herkesin Bir Türküsü Vardır.

Bizim de Türkümüz Budur.

Herkesin Bir Şarkısı Bir Ezgisi Vardır.

O Havaya Kendini Kaptırır Gider.

Bizim de Türkümüz Böyledir.

Giderek Süreklileşiyor, Derinleşiyor,

Dinliyor, Dinletiyor, Sürüp Gidiyor.”